a lugejal Nüüd on E.G.White'i Piiblit kaanest kaaneni
mmenteeriva viieköitelise AJASTUTE KONFLIKT nime
ndva sarja viimane seni puuduolev osa PROHVETID JA
NINGAD jõudnud eestikeelsena Sinu kätte.
ämatu peateema on muistse Iisraeli ajalugu.
na vanal ajal oli kodanlik Iisraeli riik ka Jumala kogudus,
ıdab teos valgust kiriku ja riigi suhetele, avab mõiste
nala Iisrael ja aitab õigesti orienteeruda tänapäeval Piibli
mineid kasutavas, kuid Piiblist eemaldunud maailmas.
kõige näeme suurimat Israeliiti Jeesust Kristust kõikide
ailma rahvaste Issandana.

E. G. WHITE PROHVETID JA KUNINGAD

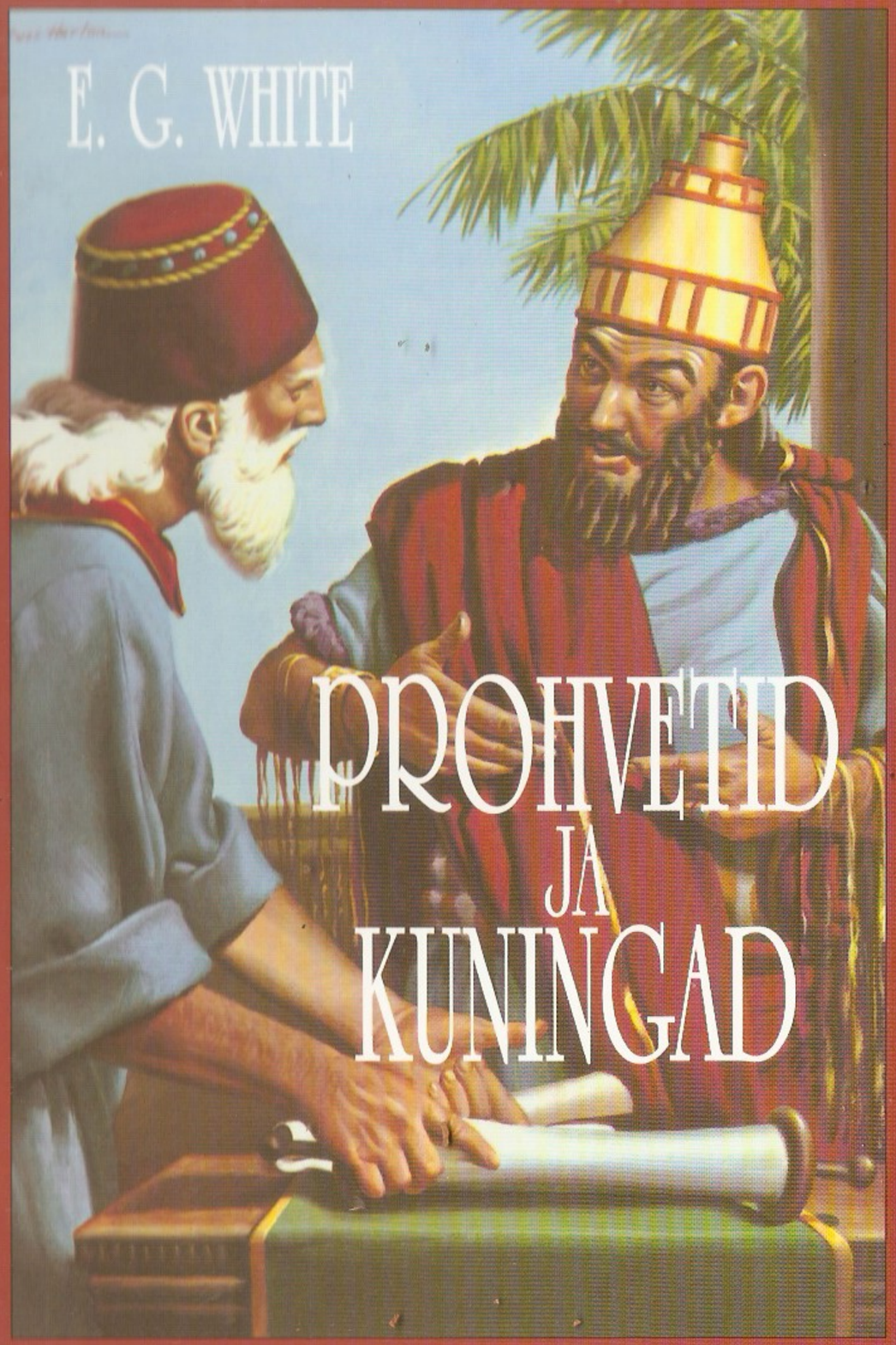

Ellen G. White

PROHVETID JA KUNINGAD

ADVENTISTIDE KOGUDUSTE EESTI LIIT

E.G. White
THE STORY OF PROPHETS AND KINGS
As Illustrated in the Captivity and Restoration of Israel

© 1917 by Pacific Press Publishing Association
© 1943 by The Ellen G. White Publications
© 2006 by Estonian Conference of Seventh-day Adventists

ISBN-13: 978-9985-9665-2-5
ISBN-10: 9985-9665-2-X

EESSÕNA

"Prohvetid ja kuningad" on viieköitelisest silmapaistvast raamatusarjast teine raamat, mis käsitleb püha ajalugu. Nimetatud viiest köitest kirjutati käesolev teos siiski viimasena ja ühtlasi on see viimane teos rikkalikust toodangust, mis pärineb Ellen G. White'i sulest. Kõiges, mida Ellen White oma seitsmekümneaastase tööaja kestel kõneles ja kirjutas – nii Ameerikas kui mujal maailmas – kriipsutas ta alla ajalooündmuste ulatuslikku tähendust. Ta osutas inimajaloo perioodidel nähtavaks saavatele nii headuse kui kurjuse nähtamatutele mõjutustele – Jumala käe juhtimisele ja suure vastase tegevusele.

Autori sügav nägemus Jumala juhtivuslikust tegevusest rullub lahti tema selgitustes ajaloofilosoofiast. Nii omandavad minevikusündmused igavikulise tähenduse. Ta väljendab seda järgmiselt:

"Rahvaste ja üksikisikute tugevus ei seisne võimalustes ja vahendites, mis näivad tegevat nad võitmatuiks. Veel vähem seisneb see suuruses, millega nad hooplevad. Nad võivad saada suurteks ja vägevateks ainult Jumala jõust ja tahtel. Suhtumisega Jumala tahtesse ja plaanidesse otsustavad nad oma saatuse.

Inimkonna ajalugu kirjeldab inimese saavutusi, inimese sõjalisi võite ja edukat sirutumist ilmaliku suuruse poole. Jumala ajalugu kujutab inimest sellisena nagu Taevas teda näeb."

Käesolev teos "Prohvetid ja kuningad" jutustab kõigepealt Saalomonist kui ühendatud Iisraeli riigi kuningast, tema õitsvast valitsusajast ning Issanda templist – õige jumalateenistuse keskusest. Edasi selgitatakse Jumalast valitud rahva ajaloo erinevaid lõike ja neid vastuolusid, millega Jumalaga lepingus olev rahvas seisis silmitsi siis, kui ta hakkas teenima ümberkaudsete rahvaste jumalaid. Maailmaajaloo sellel murranguperioodil ilmneb võimsalt Kristuse ja Saatana vahel raevutsev võitlus inimsüdame pärast.

Raamatus on arvukalt kütkestavaid elulugusid. Siin esitletakse tarka Saalomoni, kelle tarkus ometi ei kaitsenud teda ärataganemise eest; isekat poliitikut Jerobeami ja tema valitsemise halbu tagajärgi;

vägevat ja kartmatut Eelijat; rahu- ja tervendamisprohvetit Eliisat; arga ja jumalatut Ahast; ustavat ja õilsat Hiskijat; Jumalast armastatud Taanieli; "kurbuseprohvetit" Jeremijat; taasülesehitusaegseid prohveteid Haggaid, Sakarjat ja Malakiat. Kõigi nende taustal kerkib säravana esile saabuv Messias – Kuningas, Jumala Tall, kelles on kõikide pühamuteenistuse ohvrite täitumine.

Viieköitelise sarja esimene osa - "Patriarhid ja prohvetid" - käsitleb maailma ajalugu loomisest kuni Taaveti valitsusaja lõpuni; kolmas osa - "Ajastute igatsus" - jutustab Kristuse elust ja tegevusest. Neljas osa - "Apostlite teod" - kirjeldab varakristliku koguduse ajajärku ja sarja viimane osa - "Suur võitlus" - jälgib hea ja kurja vahelist võitlust meie päevini ning sirutub prohvetliku pilguga ettepoole kuni uueksloodud maani.

Loodame südamest, et käesolev raamat, mis on täis rikkalikke õppetunde usust Jumalasse ja Tema Pojasse, maailma Õnnistegijasse, ning toob meie silme ette Jumala juhtivuse Vana Testamendi ajastu väljapaistvate meeste ja naiste elus, süvendab iga lugeja vaimulikku kogemust ja valgustab mõistust.

Väljaandjad

ISSANDA VIINAMÄGI

Võimaldamaks Taeva parimaid ande kõigile maailma rahvastele, 15.
esitas Jumal Aabrahamile kutse lahkuda ebajumalaid teeniva sugukonna hulgast ja asuda elama Kaananimaale. "Ma teen sind suureks rahvaks ja õnnistan sind, ma teen su nime suureks, et sa oleksid õnnistuseks!" 1Ms 12:2. Aabrahamile sai osaks suur au — saada rahva isaks, kes pidi paljude aastasadade kestel kaitsma ja säilitama Jumala tõde ning kelle kaudu pidid tõotatud Messia tuleku näol saama õnnistatud kõik maailma suguvõsad. Inimesed olid peaaegu kaotanud tõelise Jumala tundmise. Paganlikud religioonid olid tumestanud nende mõistuse. Jumalike käskude asemele, mis on "pühad, õiged ja head",
püüdsid inimesed seada oma kurjale ja isekale südamele meelepärased
tõekspidamised. Ometi oli Jumal armuline ega hävitanud neid. Ta soovis 16.
anda neile veel võimaluse õppida Teda tundma Tema koguduse kaudu. Jumal soovis, et põhimõtted, mis avaldunuks Tema rahva elus, taastanuks inimestes Jumala moraalse kuju.

Jumala käsk tuli ausse tõsta ja Tema autoriteet säilitada. Kogu see suursugune, õilis töö usaldati Iisraeli rahvale. Jumal eraldas nad maailmast just selle püha kohustuse täitmiseks. Ta tegi nad oma seaduse talletajaiks ning soovis nende läbi hoida inimeste keskel alal Jumala tundmist. Selliselt pidi pimedusse mähkunud maailmale hakkama paistma taevalik valgus ning kõigile rahvastele kõlama kuulutus, mis kutsus neid loobuma ebajumalakummardamisest ja teenima elavat Jumalat.

"Suure võimsuse ja vägeva käega" viis Jumal valitud rahva Egiptusemaalt välja. 2Ms 32:11. "Ta läkitas Moosese, oma sulase, ja Aaroni, kelle Ta oli valinud. Nemad tegid Tema tunnustähti ja imetegusid Haami maal." "Ta sõitles Kõrkjamerd ja see sai kuivaks, ja Ta talutas nad ürgvetest läbi." Ps 105:26, 27; 106:9.

Jumal vabastas oma rahva orjusest, et viia nad heale maale — maale, mille Ta oma ettenägelikkuses oli nende jaoks valmistanud

varjupaigaks vaenlaste eest. Ta tahtis tõmmata nad enda ligi ja ümbritseda oma igaveste käsivartega. Tänulikena Tema headuse ja halastuse eest pidid nad Tema nime auliseks tegema ja seda austama maa peal.

17. "Sest Issanda omand on Tema rahvas, Tema mõõdetud pärisosa on Jaakob. Ta leidis tema kõrbemaalt, tühjast paigast, uluvast kõrbest; Ta võttis tema oma kaitse alla, hoolitses tema eest, Ta hoidis teda nagu oma silmatera. Nõnda nagu kotkas oma pesakonda lendu ergutades hõljub kaitstes oma poegade kohal, nõnda laotas Ta oma tiivad, võttis tema ja kandis teda oma tiivasulgedel. Issand üksi juhtis teda, ükski võõras jumal ei olnud koos temaga." 5Ms 32:9-12.

Nii tõi Ta Iisraeli rahva enese juurde, et nad elaksid justkui Kõigeväelise varju all. Imeliselt kaitses Ta neid kõrberännaku hädaohtudes. Viimaks asustas Ta nad Jumalast hoitud rahvana Tõotatud maale.

Jesaja on ühe võrdumi läbi tunderikkalt jutustanud loo Iisraeli kutsumisest ja kasvatamisest, tema kutsumisest ja kasvatamisest, kes pidi olema maailmas Issanda tunnistaja, viljakas igas heas töös.

"Ma tahan nüüd laulda oma armsamast, mu armsama laulu tema viinamäest. Mu armsamal on viinamägi viljakal mäenõlvakul. Ta kaevas ja puhastas kividest ning istutas häid viinapuid; ta ehitas selle keskele torni, ta raius sinna ka surutõrre. Siis ta ootas, et see kasvataks häid kobaraid." Js 5:1, 2.

18. Valitud rahva vahendusel soovis Jumal jagada õnnistusi kogu inimsoole. "Sest Iisraeli sugu on vägede Issanda viinamägi," kuulutas prohvet, "ja Juuda mehed Tema lemmikistandik." Js 5:7.

Selle rahva kätte usaldati Jumala sõnumid. Seda rahvast kaitsesid Jumala käsuõpetuse korraldused, tõe, õigluse ja puhtuse igavesed põhimõtted. Nendele põhimõtetele kuuletumine oli kaitseks ja takistas langemast patuste harjumuste hukatuslikesse mõjudesse. Jumal asetas keset nende maad oma püha templi otsekui vahitorni viinamäele.

Jumala rahva õpetajaks oli Kristus. Nii nagu Ta oli olnud nendega kõrbes, nii pidi Ta edaspidigi jääma nende õpetajaks ja saatjaks. Kogudusetelgis ja templis avaldus Tema jumaliku ligioleku au valgusena armuaujärje kohal. Alaliselt osutas Ta neile lõpmatut armastust ja kannatlikkust.

Moosese kaudu andis Jumal neile teada oma kavatsused ja edaspidise heaolu tingimused. "Sest sa oled Issandale, oma Jumalale, pühitsetud rahvas; Issand, su Jumal, on sind valinud olema Temale

omandrahvaks kõigist rahvaist, kes maa peal on." 5Ms 7:6. "Sa oled täna lasknud Issandat öelda, et Ta tahab olla sulle Jumalaks, et sul tuleb käia Tema teedel ja pidada Tema määrusi, käske ja seadlusi ja kuulata Tema häält. Ja Issand on täna lasknud sind öelda, et sa tahad olla Temale omandrahvaks, nõnda nagu Ta sulle on rääkinud, ja et sa 19.
tahad pidada kõiki Tema käske, et Ta tõstaks sind kõrgemale kõigist rahvaist, keda Ta on loonud, kiituseks, kuulsuseks ja iluks, ja et sa oleksid pühaks rahvaks Issandale, oma Jumalale, nagu Ta on rääkinud." 5Ms 26:17-19.

Iisraeli lapsed pidid vallutama ja valitsema kogu paikkonda, mille Jumal oli neile määranud. Nad pidid ajama neilt aladelt ära rahvad, kes keeldusid teenimast ja kummardamast tõelist Jumalat. Kuid Jumala soov oli, et Tema iseloom, mis pidanuks ilmnema Iisraelis, innustanuks inimesi tulema Tema juurde. Evangeeliumikutse pidi kõlama kogu maailmale. Ohvriteenistuse õpetuse kaudu tuli Kristus tõsta kõrgele kõigi rahvaste silme ette, et kõik, kes vaadanuks Temale, saanuks elu. Kõik, kes kaananlanna Raahabi ja Moabi naise Ruti sarnaselt pöördusid ebajumalateenimisest tõelise Jumala kummardamise juurde, pidid lõimuma Jumala äravalitud rahvaga. Sel määral, kuidas Iisrael arvult kasvas, pidanuks nad laiendama oma piire, kuni nende kuningriik haaranuks kogu maailma.

Kuid vana-aja Iisrael ei täitnud Jumala eesmärke. Issand kuulutas: "Mina olen sind istutanud heaks viinapuuks täiesti puhtast seemnest; kuidas sa küll oled muutunud mulle võõraks kärbunud viinapuuks?" "Iisrael on vohav viinapuu, mis kasvatab vilja iseenesele" (KJV). "Ja nüüd, Jeruusalemma elanikud ja Juuda mehed, mõistke ometi kohut minu ja mu viinamäe vahel! Kas oleks olnud vaja teha mu viinamäega 20.
veel midagi, mida olin jätnud tegemata? Miks ma ootasin, et ta kasvatab häid kobaraid, kuna ta andis kängunud kobaraid? Aga nüüd tahan ma ometi teha teile teatavaks, mida ma teen oma viinamäega: ma kisun maha ta aia, ja ta jääb laastatavaks, ma lammutan ta müüri, ja ta jääb tallatavaks. Nõnda ma hävitan ta. Teda ei kärbita ega rohita, ta kasvatab kibuvitsu ja ohakaid ja ma keelan pilvi temale vihma andmast. Sest ... Ta ootas õigust, aga vaata, tuli õigusetus; õiglust, aga vaata, tuli hädakisa." Jr 2:21; Ho 10:1; Js 5:3-7.

Issand oli kõnelnud Moosese vahendusel oma rahvale ustavusetuse tagajärgedest. Keeldudes järgimast Tema lepingut, rebinuks nad end lahti Eluallikast ja Tema ei saanuks neid enam õnnistada. Aeg-ajalt panid nad hoiatusi tähele; siis said nii Juuda rahvas kui tema

läbi ka ümberkaudsed rahvad rikkalikke õnnistusi. Kuid tihti unustasid nad Jumala ja tohutu eesõiguse olla Tema esindajad. Nad ei teeninud Jumalat nagu Tema neilt nõudis ning jätsid seega kaasinimesed ilma vaimulikust teejuhtimisest ja pühast eeskujust. Nad soovisid ise nautida
21. vilja sellelt viinamäelt, mille hooldajaiks neid oli pandud. Nende aplus ja ahnus tegid nad põlastusväärseiks isegi paganate silmis. Selliselt võimaldasid nad paganlikul maailmal tõlgitseda vääriti Jumala iseloomu ja Tema kuningriigi seadust. Jumal kohtles oma rahvast isalikus armastuses. Ta õpetas neid kord armuandmise, kord armuandmisest keeldumise kaudu. Ta avas neile nende patud ja ootas kannatlikult, et nad meelt parandaksid. Neile saadeti prohveteid ja kuulutajaid, kes tuletasid viinamäe hooldajatele meelde Jumala nõudeid. Selle asemel aga, et vaimuliku väe ja prohvetliku pilguga mehi tervitada, kohtlesid nad neid kui vaenlasi. Viinamäemehed kiusasid sõnumitoojaid taga ja tapsid. Jumal saatis järgmised sulased oma rahva juurde, kuid neidki tabas sama saatus. Viinamäe hoidjate vaenulikkus näis järjest suurenevat. Jumala armu vaoshoitus Iisraeli maapaguluspõlve ajal pani paljud kahetsema, kuid pärast naasmist Tõotatud maale kordasid juudid endiste sugupõlvede vigu ja põhjustasid poliitilisi vastuolusid ümberkaudsete rahvastega. Jumal saatis jälle prohvetid valitsevaid pahesid õgvendama, kuid neisse suhtuti samasuguse põlguse ja mõnitamisega nagu varasematelgi aegadel. Nõnda suurendasid viinamäe hoidjad aastasadade jooksul oma süükoormat.

Taevane Aednik istutas Palestiina küngastele hea viinapuu, ent
22. Iisraeli mehed põlastasid seda ja viskasid selle viimaks üle viinamäe müüri. Nad muljusid seda, tallasid jalgadega ning lootsid, et hävitasid selle igaveseks. Aednik aga võttis viinapuu ja peitis nende silme eest. Seejärel istutas ta selle jälle, aga teisele poole müüri, nii et tüvi ei olnud enam nähtav. Viinapuu oksad rippusid üle müüri ja neisse võis pookida oksi, kuid inimese käsi ei ulatanud enam tüveni, et seda kahjustada.

Jumala koguduse jaoks kaasajal - Tema viinamäe vahimeestele - on erilise väärtusega prohvetite need nõuanded ja hoiatused, mis selgitavad Jumala igavest päästeplaani inimsoo heaks. Prohvetite õpetused väljendavad selgesti, et Jumal armastab langenud inimsugu ja Tal on plaan nende päästmiseks. Alati, kui Jumal möödanikus saatis oma kogudusele sõnumiviijaid, kõnelesid nad sellest, kuidas Jumal kutsus Iisraeli, kuidas nad saavutasid edu ja kuidas tulid ebaõnnestumised, kuidas Iisrael pöördus tagasi Jumala armu juurde, kuidas nad viinamäe Isanda hülgasid ning kuidas lõpuks ülejäänud

Jumala plaani ellu viivad ja kõiki lepingu tõotusi kogevad. Tänagi on Jumala sõnum Tema kogudusele — neile, kes ustavate majapidajatena hoolitsevad Tema viinamäe eest — sama, mida prohvet muiste kuulutas: "Tore viinamägi, laulge sellest vastastikku! Mina, Issand, olen selle valvur, ma kastan seda igal hetkel, ma valvan öösel ja päeval, et sellele kahju ei tehtaks." Js 27:2, 3. Lootku Iisrael Jumalale! Viinamäe Isand kogub veel nüüdki kõikidest rahvastest ja suguharudest väärtuslikke vilju, mida Ta nii kaua on oodanud. Peagi tuleb Ta järele omandile ja sellel rõõmupäeval täitub lõplikult Tema igavene plaan Iisraeli sooga. "Tulevasil päevil juurdub Jaakob, Iisrael õitseb ning haljendab ja maailm on täis vilja." Js 27:6.

I osa

Tugevusest nõrkuseni

"Nõnda ütleb Issand: Ärgu kiidelgu tark oma tarkusest, ärgu kiidelgu vägev oma vägevusest, ärgu kiidelgu rikas oma rikkusest, vaid kes kiitleb, kiidelgu sellest, et ta on arukas ja tunneb mind, et mina olen Issand, kes teeb head, õigust ja õiglust maal. Sest seesugused asjad on mu meele järgi, ütleb Issand."

Jr 9:22, 23

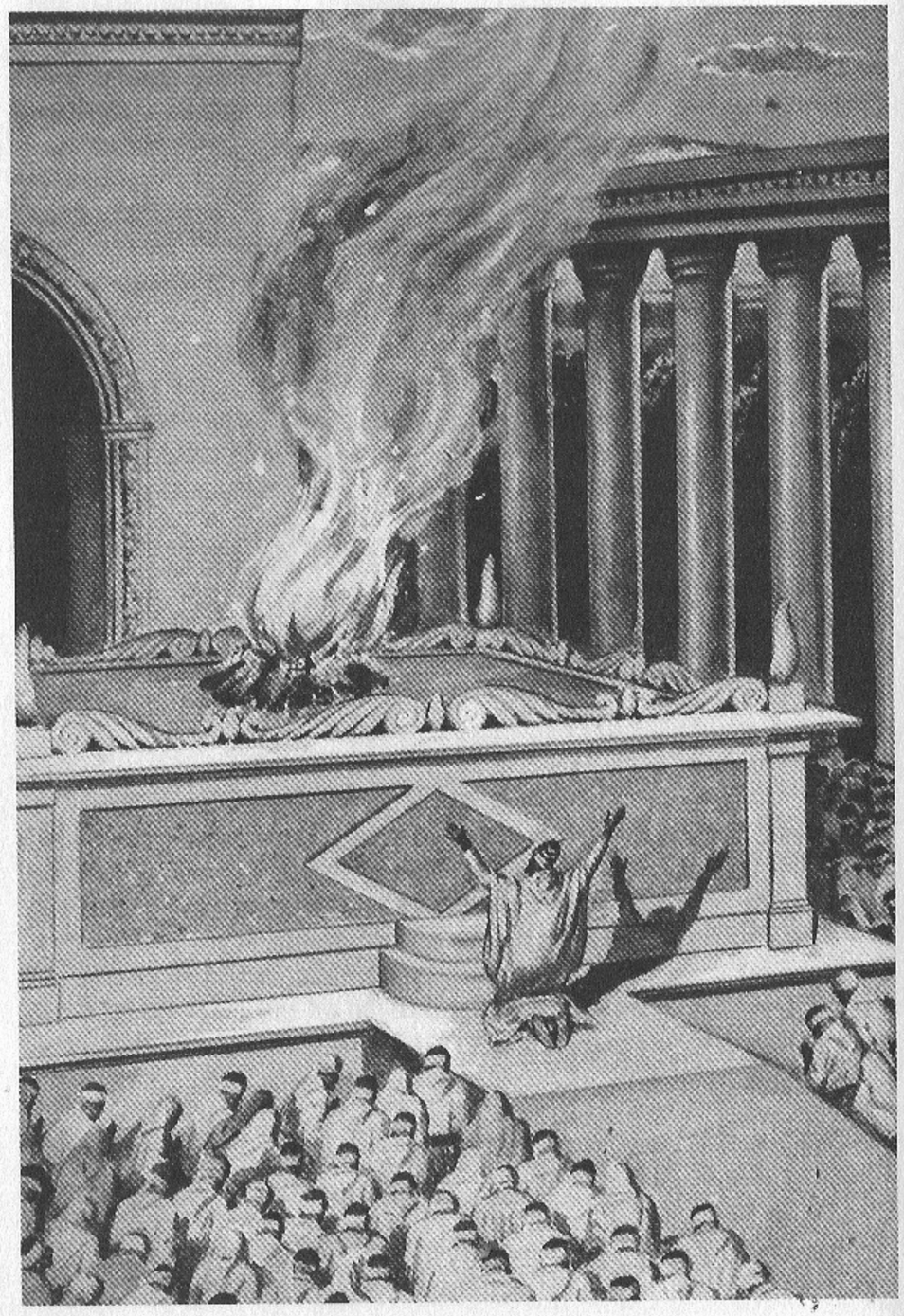

Saalomon põlvitas ning esitas kogu rahva kuuldes pühenduspalve. Sirutanud käed taeva poole, igatses ta kogeda Jumala armu.

1
SAALOMON

Taaveti ja Saalomoni valitsemisajal sai Iisrael võimsaks rahvaste keskel ning tal oli palju võimalusi avaldada tugevat mõju tõe ja õigluse edendamisel. Issanda nime ülistati ja austati ning iisraellased näisid suurepäraselt täitvat eesmärki, mistarvis nad olid asustatud Tõotatud maale. Vaheseinad langesid ja paganlikest maadest saabunud tõeotsijad pöördusid koju tagasi rahuldatuina. Inimesed pöördusid usku, ja Jumala kogudus maa peal kasvas ning õitses. 25.

Saalomon võiti ja kuulutati kuningaks siis, kui tema isa Taavet loobus troonist tema kasuks. Saalomoni elu esimene pool oli paljutõotav. Jumala plaan oligi, et ta edeneks väest väesse, aust ausse ning jõuaks ikka lähemale Jumala iseloomule; ja temast innustust saav rahvas viiks ellu püha ülesande olla jumaliku tõe alalhoidja.

Taavet mõistis, et Iisrael saab täita Jumala kõrge eesmärgi ainult siis, kui rahvajuhid koos rahvaga püüdlevad lakkamatu valvsusega Jumalast seatud eesmärgi poole. Ta teadis, et õigustamaks usaldust, millega Jumal tema poega Saalomoni oli austanud, pidi noor kuningas olema küll sõjamees, riigitegelane ja valitseja, kuid eelkõige tugeva ja hea iseloomuga inimene, õiguse õpetaja ja ustavuse eeskuju. 26.

Õrna tõsidusega õhutas Taavet tungivalt Saalomoni jääma mehiseks ja õilsaks, olema alluvate suhtes halastav ja armuline ning igasuguses suhtlemises teiste rahvastega austama ja esile tõstma Jumala nime. Tema elu pidi väljendama pühaduse ilu. Rohked silmapaistvad ja proovilepanevad elukogemused olid Taavetit õpetanud hindama õilsaid iseloomuomadusi ja mõjutasid teda ütlema Saalomonile: "See, kes valitseb inimesi õigesti, kes valitseb Jumala kartuses, on nagu koit päikese tõustes pilvitul hommikul, kui vihma järel tärkab maast haljas rohi." 2Sa 23:3, 4.

Oo, millise erilise võimaluse sai Saalomon! Oh, et ta järgiks oma isa suu kaudu antud Jumala õpetusi! Tema valitsemine oleks siis õiguse valitsemine, nagu kirjeldatakse 72. Laulus: "Jumal, anna oma kohtu-

pidamine kuningale ja oma õigus kuninga pojale! Ajagu tema Su rahva asja õiguses ja Su viletsate asja õigluses! ... Ta tuleb maha otsekui vihm ädala peale, nagu vihmapiisad, mis niisutavad maad.

27. Tema päevil õitseb õige ja valitseb suur rahu, kuni enam ei ole kuud. Ta valitseb merest mereni ja Frati jõest ilmamaa otsani. ... Tarsise ja saarte kuningad toovad ande; Seeba ja Seba kuningad maksavad maksu. Ja teda kummardavad kõik kuningad; kõik paganarahvad orjaku teda! Sest tema kisub hädast välja vaese, kes kisendab, ja viletsa ja selle, kel pole abimeest. ... Ja tema eest palvetatakse alati, kogu päev õnnistatakse teda. ... Ta nimi püsib igavesti; päikese paistel võrsugu ta nimi, õnnistagu nad üksteist sellega! Kiitku teda õndsaks kõik rahvad! Tänu olgu Issandale, Jumalale, Iisraeli Jumalale, kes ainuüksi teeb imet! Ja tänu olgu Tema aulisele nimele igavesti ning kogu maailm olgu täis Tema au! Aamen, aamen!"

Nooruses järgis Saalomon Taaveti nõuandeid ja elas paljude aastate kestel laitmatut elu, järgides täpselt Jumala käske. Oma valitsusaja alguses kutsus ta riigi nõuandjad - tuhande- ja sajapealikud, kohtumõistjad ja kõik vürstid ning perekondade peamehed (2Aj 1:2) - kokku Gibeoni, kus paiknes ikka veel kõrbes valmistatud pühamu. Saalomon soovis seal ühiselt ohverdada Jumalale ja pühendada end täielikult Tema teenimisele. Saalomon mõistis mõndagi kuningliku valitsemisega seotud kohustuste suurusest. Ta teadis, et need, kes on
28. vastutavas ametis, vajavad abi ja juhtimist Tarkuse Allikalt täitmaks kohustusi vastuvõetavalt. Seepärast julgustas ta oma nõuandjaid üheskoos kogu südamest anuma Jumalalt kinnitust.

Üle kõigi maiste väärtuste soovis kuningas tarkust ja mõistmist sooritamaks talle Jumalast antud ülesannet. Ta igatses taibukat mõistust, avarat südant ja leebet meelsust. Sel ööl ilmus Issand Saalomonile unes ja ütles: "Palu, mida ma sulle peaksin andma!" Noor ja kogenematu kuningas tundis oma abitust ja soovi toe järele. "Sina osutasid oma sulasele, mu isale Taavetile, suurt heldust," ütles ta, "kuna ta Su ees käis tões ja õiguses ning oli õiglase südamega Sinu vastu. Ja Sina säilitasid temale selle suure helduse ning andsid temale poja, kes ta aujärjel istuks, nagu praegu ongi.

Ja nüüd, Issand, mu Jumal, Sa oled tõstnud oma sulase kuningaks mu isa Taaveti asemele; aga mina olen nagu pisike poiss — ei mõista minna ega tulla. Ja Su sulane on Su rahva keskel, kelle Sa oled ära valinud — suur rahvas, keda ei saa ära lugeda ega arvutada rohkuse pärast. Anna seepärast oma sulasele sõnakuulelik süda, et ta võiks

Su rahvale kohut mõista ning vahet teha hea ja kurja vahel; sest kes suudaks muidu kohut mõista sellele Sinu suurele rahvale?"

"Et Saalomon just seda palus, siis oli see kõne Issanda silmis hea. Ja Jumal ütles temale: "Sellepärast et sa palusid seda ega palunud enesele pikka iga, rikkust ja oma vaenlaste hinge, vaid palusid mõistust, 29.
et kuulata, mis õige on, siis ma teen, vaata, nagu sa ütled: näe, ma annan sulle targa ja mõistliku südame, nõnda et sinu sarnast ei ole olnud enne sind ega tõuse sinu sarnast ka mitte pärast sind. Aga ka seda, mida sa ei ole palunud, ma annan sulle, niihästi rikkust kui au, nõnda et kogu su eluajal ei ole ükski kuningas sinu sarnane. Ja kui sa käid minu teedel, pidades minu määrusi ja käske, nõnda nagu käis su isa Taavet, siis ma pikendan su elupäevi."" 1Ku 3:5-14; 2Aj 1:7-12.

Jumal tõotas olla Saalomoniga nii nagu Ta oli olnud Taavetiga. 30.
Kui kuningas elab Issanda palge ees avatud südamega, täidab Tema tahtmist, siis kindlustab Jumal tema trooni ja tema valitsemise kaudu, saab Iisrael tuntuks "targa ja mõistliku rahvana," kes on valguseks ümbritsevatele rahvastele. 5Ms 4:6.

Palvesõnad, mida Saalomon kasutas Gibeonis muistse altari ees Jumalaga kõneldes, väljendasid tema alandlikkust ja sügavat igatsust austada Issandat. Ta mõistis, et ilma Jumala toeta on ta sama abitu täitma vastutusrikkaid kohustusi nagu väikene laps. Saalomon tajus, kui napp on tema arusaamine; oma suurt vajadust tundes otsis ta tarkust Jumalalt. Tema südames ei olnud vähimatki omakasupüüdlikkust upitada end teadmiste poolest üle teiste. Ta soovis lihtsalt ustavalt täita kohustusi ja valis seepärast anni, mille abil tema riigivalitsemine tooks au Jumalale. Saalomon oli sel ajal, mil ta tunnistas: "Mina olen nagu pisike poiss — ei mõista minna ega tulla!", rikkaim, targim ja tõeliselt suur.

Need, kellele on tänapäeval usaldatud juhi koht, peaksid õppima Saalomoni palvest. Mida kõrgem on kellegi positsioon ja mida suurem on vastutus, seda laiaulatuslikum on tema mõju ja seda suurem on vajadus olla Jumalast sõltuv. Tal peaks olema alati meeles, et kutsega tööle kaasneb kutse elada järelemõtlikult oma kaasinimeste ees. Ta peaks olema õpipoisi meelsuses Jumala ees. Ametipost iseenesest ei anna iseloomu pühadust. Inimese teeb tõeliselt suureks Jumala 31.
austamine ja Tema käskudele kuuletumine.

Jumal, keda me teenime, ei pea ühest inimesest rohkem lugu kui teisest. Tema, kes andis Saalomonile otsustusvõime, on tahtlik andma sama õnnistust oma lastele ka tänapäeval. "Kui kellelgi teist jääb vajaka

tarkust," teatab Tema Sõna, "siis ta palugu Jumalalt, kes kõigile annab heldelt ega tee etteheiteid, ja talle antakse." Jk 1:5. Kui vastutusekandja soovib tarkust enam kui rikkust, võimu või kuulsust, ei pea ta pettuma. Suur Õpetaja annab sellisele inimesele nõu, mida teha, ja veelgi enam - kuidas seda teha, et Jumalal oleks tehtust hea meel.

Nii kaua, kui inimene, kellele Jumal on andnud võime ja arusaamise, jääb pühendunuks, ei igatse ta kõrget positsiooni ega otsi võimalust valitseda ja kontrollida. On hädavajalik, et keegi oleks juht, kuid ülemvõimu taotlemise asemel palub õige juht endale mõistlikku südant, et osata vahet teha hea ja kurja vahel.

Juhtideks seatud inimeste tee ei ole kerge. Kuid nad peavad õppima palvetama igas raskuses. Nad ei tohiks kunagi jätta nõu küsimata kogu tarkuse Allikalt. Tõelise Meistri poolt kinnitatuna ja valgustatuna on nad võimelised seisma kindlalt vastu pühitsematutele mõjutustele ning selgelt eraldama õigust ülekohtust ja head halvast. Nad tunnustavad seda, mida Jumal tunnustab ja püüavad oma parimat tehes takistada valede põhimõtete tungimist Jumala töösse.

Jumal andis Saalomonile seda tarkust, mida ta soovis rohkem kui rikkust, au ja pikka iga. Tema palve taipliku mõistuse, avara südame
32. ja leebe meelsuse saamiseks täideti. "Ja Jumal andis Saalomonile väga palju tarkust ja mõistust ja taipamisvõimet — nagu liiva mere ääres, nõnda et Saalomoni tarkus oli suurem kui kõigi hommikumaalaste ja kogu Egiptuse tarkus. Ta oli targem kõigist inimestest, ... ja ta oli kuulus kõigi rahvaste keskel ümberkaudu." 1Ku 5:9-11.

Ja kõik iisraellased "kartsid kuningat, sest nad nägid, et temal oli Jumala tarkus õigust teha." 1Ku 3:28. Rahva süda pöördus Saalomoni poole, nõnda nagu varem Taaveti poole, ning nad olid kuulekad kõigis asjus. "Ja Saalomon ... osutus tugevaks oma kuningriigis, ja Issand, tema Jumal, oli temaga ning tegi ta väga suureks." 2Aj 1:1.

Palju aastaid iseloomustas Saalomoni elu pühendumine Jumalale. Ta oli õiglane, põhimõttekindel ja täpne kuuletumises Jumala käskudele. Ta juhtis igat tähtsat ettevõtmist ning ajas targalt kuningriigi majandusasju. Tema rikkus ja tarkus ning suurepärased ehitised, mida ta rajas oma valitsuse varasemail aastail, samuti tema tarmukus, jumalakartlikkus, õiglus ja suuremeelsus, mis väljendusid tema sõnades ja tegudes, võitsid alamate usalduse ning paljude maade valitsejate imetluse ja lugupidamise.

Issanda nimi sai Saalomoni valitsusaja esimesel poolel väga austatud. Kuninga tarkus ja õiglus tunnistasid kõigile rahvastele selle Jumala erilisusest, keda ta teenis. Mõnda aega oli Iisrael valguseks

maailmale, tõestades Issanda suurust. Saalomoni varasema valit- 33.
susaja aulisus seisnes aus, mida ta Taeva andide targa kasutamisega tõi Iisraeli Jumala nimele. See ei seisnenud Saalomoni võrratus tarkuses, muinasjutulises rikkuses või kaugeleulatuvas võimus ja kuulsuses.

Ajapikku ja kuulsuse kasvades püüdis Saalomon austada Jumalat oma vaimse ja vaimuliku jõu arendamisega ning teistele pidevalt nende õnnistuste jagamisega, mida tema sai. Ta mõistis paremini kui keegi teine, et üksnes Issanda headus oli andnud talle võimu, tarkuse ja arusaamise; ja andnud selleks, et tema levitaks maailmale teadmist kuningate Kuningast.

Saalomoni eriliseks huvialaks oli looduslugu, kuid ta ei piiranud oma uurimusi ainult ühe valdkonnaga. Uurides hoolsalt kogu loodut — nii elus- kui elutut — omandas ta selge arusaamise Loojast. Ta nägi Jumala tarkust loodusjõududes, kivimite maailmas ja loomariigis, samuti igas puus, põõsas ja lilleõies. Kõike seda järjest enam tundma õppides kasvas järjest enam ka Jumala tundmine ja armastus Tema vastu.

Jumalast inspireeritud tarkuses lõi Saalomon palju kiituslaule ja õpetussõnu. "Ta kõneles kolm tuhat õpetussõna ja ta laule oli tuhat viis. Ta kõneles puudest, Liibanoni seedritest müüril kasvava iisopini; ja ta kõneles loomadest ja lindudest, roomajatest ja kaladest." 1Ku 5:12, 13.

Saalomoni õpetussõnades joonistuvad esile püha elu ja kõrgete taotluste põhimõtted — põhimõtted, mis pärinevad Taevast ja juhivad jumalakartusele ning peaksid valitsema meie elu iga tegevust. Just 34.
nende põhimõtete üleüldine juurutamine inimeste arusaamadesse ning kogu au ja kiituse omistamine Jumalale muutsid Saalomoni valitsemise varased aastad nii moraalse kõrgseisu kui ka materiaalse õitsengu ajaks.

"Õnnis on inimene, kes leiab tarkuse," kirjutab ta, "ja inimene, kes jõuab arusaamisele, sest sellest on rohkem kasu kui hõbedast ja rohkem tulu kui kullast. See on kallim kui pärlid, ja ükski asi, mida sa ihaldad, ei ole sellega võrreldav. Selle paremal käel on pikk iga ja vasakul käel rikkus ning au. Selle teed on armsad teed ja kõik selle rajad on rahu. See on elupuuks neile, kes sellest kinni haaravad, õnnis, kes seda suudab hoida." Õp 3:13-18. "Tarkuse algus on see: taotle tarkust ja taotle arukust kogu oma varanduse hinnaga." Õp 4:7. "Issanda kartus on tarkuse algus." Ps 111:10. "Issanda kartus on kurja vihkamine. Ma vihkan kõrkust ja ülbust, halbu eluviise ja pöörast suud." Õp 8:13.

Oh, oleks Saalomon oma hilisematel aastatel pannud tähele neid imelisi tarkusesõnu! Ta oli öelnud: "Tarkade huuled külvavad teadmisi"

(Õp 15:7). Ta oli õpetanud maailma kuningaid andma austust kuningate Kuningale, mitte maisele valitsejale. Oh, poleks tal endal iialgi olnud "valelikku suud", "kõrkust ja ülbust", mis omistab inimesele ainuüksi Jumalale kuuluva au!

2
TEMPEL JA SELLE PÜHITSEMINE

Saalomon viis targalt ellu Taaveti poolt kaua igatsetud plaani püstitada tempel Issandale. Seitse aastat oli Jeruusalemm täis nobedaid töölisi, kes tasandasid ehitusplatsi, püstitasid võimsaid kaitsemüüre, panid paika "suuri kive, väärtuslikke kive, et panna kojale alus tahutud kividest" 1Ku 5:31, töötlesid Liibanoni metsadest toodud raskeid ehituspuid ja ehitasid nii suurejoonelise pühamu. 35.

Puude ja kivide töötlemisega tegelesid tuhanded inimesed. Samal ajal valmistati ka templi sisustust Tüürosest pärit mehe Huuram-Abi juhatusel, kes oli "tark ja arukas mees," oskas "teha töid kullast, hõbedast, vasest, rauast, kivist ja puust, ja purpurpunasest, sinisest, valgest linasest ja karmiinpunasest lõngast." 2Aj 2:12, 13.

Nii kerkis hoone Morija mäele vaikselt, "kivimurrus töödeldud kividest; ei kuuldud kojas vasaraid ega kirkasid, mitte ühtegi raudriista, kui seda ehitati." 1Kn 6:7. Paralleelselt valmisid kaunid riistad nende jooniste kohaselt, mida Taavet pojale üle oli andnud - "kõik need riistad, mis pidid olema Jumala kojas." 2Aj 4:19. Nende hulka kuulus suitsutusrohu altar, ohvrileibade laud, lambijalad ja lambid ühes anumate ja riistadega, mis olid seotud preestrite teenistusega pühas paigas — kõik "puhtast kullast." 2Aj 4:21. Vasest põletusohvri altari, suure pesemisnõu ja kaksteist härga selle all ning väiksemad pesemisriistad koos paljude teiste vaskriistadega laskis "kuningas valada Jordani uhtmaal savimaa sees Sukkoti ja Seredata vahel." 2Aj 4:17. Neid riistu valmistati rohkesti, et neist ei tuleks puudu. 36.

Erakordselt ilus ja ainulaadselt suurejooneline oli see paleetaoline ehitis, mille Saalomon oma abilistega püstitas Jumalale Tema teenimiseks. Kaunistatud kallihinnaliste kividega, ümbritsetud avarate õuede ja suurepäraste juurdepääsuteedega, kaunistatud nikerdatud seedrisammastega ja hiilgavaks tehtud kullaga, oli tempel oma tikitud eesriiete ja rikkalike templiriistadega kohane kujutama maa peal elavat Jumala kogudust. Kogudust, mida on läbi ajastute ehitatud jumaliku eeskuju järgi otsekui "ilusasti voolitud nurgasambaid" kallihinnalisest materjalist

nagu on kallihinnaline kùld, hõbe ja kalliskivid. Ps 144:18. 1Ko 3:12. Selle vaimuliku templi "nurgakiviks on Kristus Jeesus ise — Tema, kelles kogu hoone kokkuliidetuna kasvab pühaks templiks Issandas." Ef 2:20, 21.

37. Lõpuks sai kuningas Taaveti poolt plaanitsetud ja tema poja Saalomoni poolt ehitatud tempel valmis. "Kõik, mida Saalomon oli tahtnud teha Issanda kojas ..., oli korda läinud." 2Aj 7:11.

Ja nüüd — selleks, et Morija mäge krooniv "kants" võiks tõesti olla elupaigaks Issandale, nii nagu Taavet oli seda väga soovinud, -" mitte inimese jaoks, vaid ... Jumalale" (1Aj 29:1) — tuli see pühalikult sisseõnnistada Issandale ja Tema teenistusele. Kohta, kuhu ehitati tempel, oli juba pikemat aega peetud pühaks paigaks. Just siin oli usuisa Aabraham näidanud, et ta oli Issanda käsul valmis ohverdama oma ainsa poja. Siin oli Jumal uuendanud oma õnnistuslepingut Aabrahamiga, mis sisaldas aulist tõotust inimsoole, et Kõigekõrgema Poja ohvri läbi lunastatakse inimkond. Vt. 1Mo 22:9, 16-18. Siin oli Taavet ohverdanud põletus- ja rahuohvreid, et peatada hävitaja ingli tasujamõõk, ning Jumal oli talle vastanud taevast altarile langenud tulega. Vt. 1Aj 21. Nüüd olid Issanda kummardajad jällegi kogunenud siia, et kohtuda oma Jumalaga ja uuendada tõotust olla Talle ustavad.

Templi pühitsemiseks valitud aeg oli kõigiti soodne — seitsmes kuu, mil kogu rahvas kuningriigi kõigist osadest oli harjunud kogunema Jeruusalemma lehtmajadepühiks, mis oli silmapaistev rõõmupüha. Viljakoristus oli lõpetatud ning uue külviaasta tööd polnud veel alanud. Rahvas oli vaba argimuredest ja võis nautida püha rõõmsaid silmapilke.

38. Määratud ajal kogunes Iisraeli rahvas koos paljude teiste rahvaste uhkelt rõivastatud esindajatega templi õuedesse. Vaatepilt oli harukordselt suursugune. Saalomon, Iisraeli vanemad ja rahva mõjukaimad mehed tulid linna teisest osast koos seaduselaekaga. Gibeoni kõrgustikul asuvast pühamust olid leviidid toonud kaasa "kogudusetelgi ja kõik pühad riistad, mis telgis olid." 2Aj 5:5. Iisraellased pidasid neid esemeid armsaiks mälestusmärkideks kõrberännakute ja Kaanani võitmisega seotud ajast; nüüd leidsid need alalise kodu selles toredas ehitises, mis rajati kaasaskantava pühamu asemele. Püha seaduselaeka templisse toomisel — seaduselaegas sisaldas kaht kivilauda, mille peale Jumal oli oma sõrmega kirjutanud kümne käsu eeskirjad — järgis Saalomon oma isa Taaveti eeskuju. Iga kuue sammu järel tõi ta ohvri. Piduliku tseremooniaga, laulu ja muusika saatel tõid "preestrid ... Issanda seaduselaeka selle paika koja tagaruumi, kõige pühamasse paika." 2Aj 5:7. Preestrid, kes väljusid seesmisest pühamust, asetusid

neile määratud kohtadele. Lauljad-leviidid seisid oma valgeis linaseis rüüdes "vasktrummide, naablite ja kanneldega altari idapoolses küljes ning nende juures sada kakskümmend preestrit, kes puhusid trompetitega." 2Aj 5:12.

"Pasunad ja lauljad pidid ühekorraga ja kooskõlas kuuldavale tooma kiitust ja tänu Issandale —, ja kui nad häält tõstsid pasunate, simblite ja muude mänguriistadega ning Issanda kiituslauluga: "Sest 39.
Tema on hea, sest Tema heldus kestab igavesti!", siis täitis pilv koja, Issanda koja, ja preestrid ei võinud teenima jääda pilve pärast: sest Issanda auhiilgus oli täitnud Jumala koja." 2Aj 5:13, 14.

Saalomon mõistis pilve tähendust ja ütles: "Issand on öelnud, et Ta tahab elada pimeduses. [Aga] mina olen Sulle ehitanud valitsuskoja, Su igavese eluaseme paiga." 2Aj 6:1, 2.

"Issand on kuningas!
Värisegu rahvad!
Ta istub keerubite peal.
Vabisegu maa!
Issand on suur Siionis
ja Ta on kõrge üle kõigi rahvaste.
Andku nad au Sinu suurele ja kardetavale nimele:
see on püha! ...
Ülistage Issandat, meie Jumalat,
ja kummardage Tema jalgade järi ette:
Tema on püha!"

Ps 99:1-5.

"Keset [templi] õue" oli ehitatud "vasklava, viis küünart pikk, viis küünart lai ja kolm küünart kõrge." Saalomon tõusis lavale, tõstis käed üles ning õnnistas enda ees olevat suurt rahvahulka. "Ja kogu Iisraeli kogudus seisis." 2Aj 6:13, 3. Saalomon hüüdis: "Kiidetud olgu Issand, Iisraeli Jumal, kes oma kätega on tõeks teinud, mida Ta oma suuga on
kõnelnud mu isale Taavetile, öeldes: ... ma olen valinud Jeruusalemma, 40.
et seal oleks mu nimi." 2Aj 6:4-6.

Seejärel Saalomon põlvitas ja esitas kogu rahva kuuldes pühenduspalve. Tõstnud käed taeva poole, samal ajal kui rahvas oli kummardunud silmili maha, lausus kuningas: "Issand, Iisraeli Jumal! Sinu sarnast Jumalat ei ole taevas ega maa peal, Sina pead lepingut ja osadust oma sulastega, kes käivad Su ees kõigest südamest. ...

Aga kas Jumal tõesti peaks elama koos inimestega maa peal? Vaata, taevad ja taevaste taevad ei mahuta Sind, veel vähem siis see koda, mille ma olen ehitanud. Aga pöördu oma sulase palve ja ta

anumise poole, Issand, mu Jumal, et Sa kuuleksid kaebehüüdu ja palvet, mida su sulane palvetab Sinu ees, et Su silmad oleksid lahti päevad ja ööd selle koja kohal, selle paiga kohal, mille kohta Sa oled öelnud, et Sa paned sinna oma nime ja kuuled palvet, mida Su sulane palvetab selle paiga poole! Kuule siis oma sulase ja oma Iisraeli rahva anumist, kuidas nad palvetavad selle paiga poole! Jah, kuule paigast, kus Sa elad — taevast! Ja kui Sa kuuled, siis anna andeks! ...

Ja kui Su Iisraeli rahvas lüüakse maha vaenlase ees, sellepärast et nad Sinu vastu on pattu teinud, ent nad pöörduvad ja kiidavad Sinu nime, palvetavad ja anuvad Su ees siin kojas, siis kuule Sina taevast ja anna andeks oma Iisraeli rahva patt ja too nad tagasi maale, mille Sa oled andnud neile ja nende vanemaile!

41. Kui taevas on suletud ja vihma ei ole, sellepärast et nad on Sinu vastu pattu teinud, aga nad palvetavad selle paiga poole ja kiidavad Sinu nime ja pöörduvad oma patust, sellepärast et Sa neid oled alandanud, siis kuule Sina taevast ja anna andeks oma sulaste ja oma Iisraeli rahva patt, sest Sina õpetad neile head teed, mida nad peavad käima, ja anna vihma oma maale, mille Sa oled andnud pärisosaks oma rahvale!

Kui maale tuleb nälg, katk, kui tuleb viljakõrvetus või -rooste, kui tulevad rohutirtsud ja mardikad, kui vaenlased teda rõhuvad ta maa väravais, kui tabab mingi nuhtlus või mingi haigus, siis iga palvet ja iga anumist, mis iganes tuleb mõne inimese või kogu Su Iisraeli rahva poolt, kui nad igaüks tunnevad oma häda ja valu ja sirutavad oma käed selle koja poole, kuule Sina siis taevast, oma asupaigast, ja anna andeks ning anna igaühele tema tegusid mööda, nõnda nagu Sa tunned tema südant, ... et nad kardaksid Sind ja käiksid Su teedel kõigil neil päevil, mil nad elavad maal, mille Sa oled andnud meie vanemaile!

Aga ka võõramaalast, kes ei ole Sinu Iisraeli rahva hulgast, tuleb aga kaugelt maalt Sinu suure nime, vägeva käe ja väljasirutatud käsivarre pärast — kui ta tuleb ja palvetab selle koja poole —, kuule Sina taevast, oma asupaigast, ja tee kõike, mille pärast võõras Sinu poole hüüab, et kõik maa rahvad õpiksid tundma Sinu nime ja kardaksid Sind, nõnda nagu Su Iisraeli rahvas, ja et nad teaksid, et Sinu nimi on pandud kojale, mille ma olen ehitanud!

42. Kui Su rahvas läheb sõtta oma vaenlaste vastu, teekonnale, kuhu Sa nad läkitad, ja nad palvetavad Sinu poole selle linna suunas, mille Sina oled valinud, ja koja suunas, mille mina olen ehitanud Su nimele, siis kuule taevast nende palvet ja anumist ja tee neile õigust!

Kui nad Sinu vastu pattu teevad — sest pole inimest, kes pattu ei tee — ja Sina vihastud nende peale ning annad nad vaenlase kätte, nõnda et nende vangistajad viivad neid vangi kaugemale või lähemale maale, aga kui nad siis seda südamesse võtavad maal, kuhu nad on vangi viidud, ja pöörduvad ning anuvad Sind oma vangistusemaal, öeldes: Me oleme pattu teinud, oleme eksinud ja saanud süüdlasteks! Ja pöörduvad Sinu poole kõigest oma südamest ja kõigest oma hingest oma vangistusemaal, kuhu nad on vangi viidud, ja palvetavad oma maa suunas, mille Sa oled andnud nende vanemaile, ja linna suunas, mille Sina oled valinud, ja koja suunas, mille mina olen ehitanud Sinu nimele, siis kuule taevast, oma asupaigast, nende palvet ja anumist, tee neile õigust ja anna andeks oma rahvale, kes Sinu vastu on pattu teinud!

Nüüd, mu Jumal, olgu siis Su silmad lahti ja Su kõrvad pangu tähele palvet selles paigas! Ja nüüd, Issand Jumal, tõuse, tule oma hingamispaika, Sina ja Su võimsuselaegas! Su preestrid, Issand Jumal, olgu õnnistusega ehitud, ja Su vagad tundku rõõmu sellest, mis on hea! Issand Jumal, ära hülga oma võitut! Mõtle oma sulase Taaveti osadusele!" 2Aj 6:14-42.

"Kui Saalomon oma palve oli lõpetanud, siis tuli taevast tuli ja 45.
põletas põletusohvri ja tapaohvrid, ja Issanda auhiilgus täitis koja. Ja preestrid ei võinud minna Issanda kotta, sest Issanda auhiilgus oli täitnud Issanda koja. Ja kui kõik Iisraeli lapsed nägid, kuidas... Issanda auhiilgus oli koja kohal, siis heitsid nad silmili maha kivipõrandale, kummardasid ja tänasid Issandat, et Tema on hea, et Tema heldus kestab igavesti.

Siis ohverdasid kuningas ja kogu rahvas Issanda ees tapaohvreid. ... Nõnda pühitsesid nad, kuningas ja kogu rahvas, Jumala koja." 2Aj 7:1-5. Seitse päeva pidas suur rahvahulk, kes oli tulnud kuningriigi igast osast — "Hamati teelahkmest kuni Egiptuseojani," "väga suur kogudus" — rõõmupüha. Järgmise nädala veetis õnnelik rahvas lehtmajadepüha pidades. Kui selliselt oldi rõõmsal meelel taaspühendatud end Jumalale, pöördusid inimesed tagasi oma kodudesse — "rõõmus ja heas meeleolus selle hea pärast, mida Issand oli teinud Taavetile, Saalomonile ja oma Iisraeli rahvale." 2Aj 7:8, 10.

Kuningas oli andnud oma parima, et julgustada rahvast pühendama end täielikult Jumalale ja Tema teenimisele ning ülistama Tema püha nime. Ja nüüd, nagu see oli olnud Gibeonis tema valitsemise algul, andis Issand Iisraeli valitsejale veel kord tõendi jumalikust

heakskiidust ja õnnistusest. Öises nägemuses ilmus talle Issand ja ütles: "Ma olen kuulnud su palvet ja olen valinud selle paiga enesele ohvrikojaks. Vaata, kui ma sulen taeva, nõnda et vihma ei saja, ja vaata,
46. kui ma käsin rohutirtse maa paljaks süüa, või kui ma läkitan oma rahva kallale katku, ja kui siis minu rahvas, kellele on pandud minu nimi, alandab ennast ja nad palvetavad ja otsivad minu palet ning pöörduvad oma kurjadelt teedelt, siis ma kuulen taevast ja annan andeks nende patu ning säästan nende maa. Nüüd on mu silmad lahti ja mu kõrvad panevad tähele palvetamist selles paigas. Nüüd olen ma valinud ja pühitsenud selle koja, et minu nimi oleks seal igavesti. Mu silmad ja mu süda on seal iga päev." 2Aj 7:12-16.

Kui Iisrael oleks jäänud ustavaks Jumalale, oleks see auline ehitis püsinud igavesti tunnusmärgina tõsiasjast, et Jumala valitud rahvas oli Tema erilise armu all. "Ja võõràd," teatas Jumal, "kes on liitunud Issandaga, teenivad Teda ja armastavad Issanda nime, et saada Tema sulaseiks, kõik, kes peavad hingamispäeva ega riku seda ja kes peavad kinni mu lepingust — needki ma viin oma pühale mäele ja ma rõõmustan neid oma palvekojas, ja nende põletus- ja tapaohvrid on mu altari peal meelepärased; sest mu koda nimetatakse palvekojaks kõigile rahvastele." Js 56:6, 7.

Koos kinnitusega heakskiidust tegi Jumal kuningale väga selgeks tema kohustused. "Ja kui sina," ütles Ta, "käid mu palge ees, nõnda nagu käis su isa Taavet, ja teed kõike, mida ma sind käsin, ja pead mu määrusi ja seadlusi, siis ma kinnitan su kuningriigi aujärje, nõnda nagu ma tegin lepingu su isa Taavetiga, öeldes: Sul ei puudu mees, kes valitseb Iisraeli üle!" 2Aj 7:17, 18.

47. Oleks Saalomon Issandat edasigi alandlikkuses teeninud, oleks kogu ta valitsusajast jäänud väga hea mõju ümberolevatele rahvastele, keda juba olid soodsalt mõjutanud Saalomoni isa Taaveti valitsusaastad ning Saalomoni targad sõnad ja suurepärased teod valitsemise varasematel aastatel. Jumal nägi ette kohutavaid kiusatusi, mis käivad kaasas rikkuse ja ilmaliku auga, ning Ta hoiatas Saalomoni usust ärataganemise ja patu kohutavate tagajärgede eest. Jumal ütles, et isegi see äsjapühitsetud tore tempel muutub "kõnekäänuks ja pilkesõnaks kõigi rahvaste keskel," kui Iisrael peaks maha jätma "Issanda, oma vanemate Jumala" ja jääma ebajumalateenistusse. 2Aj 7:20, 22.

Südamest julgustatuna ja väga rõõmustatuna sellest, et Issand nii imeliselt väljendas palve kuulmist Iisraeli pärast, astus Saalomon nüüd oma valitsemise kõige aulisemasse ajajärku, kus "kõik maailma kuningad püüdsid näha saada Saalomoni palet, et kuulda tema tarkust,

mille Jumal oli pannud tema südamesse." 2Aj 9:23. Paljud tulid õppust võtma tema valitsemisviisist ja kuulama, kuidas raskeid asju lahendada.

Selliste kohtumiste ajal kõneles Saalomon oma külalistele Jumalast kui kõige Loojast. Kodudesse tagasi pöördunutel oli selgem arusaamine Iisraeli Jumalast ja Tema armastusest inimsoo vastu. Nüüd märkasid nad looduses Tema armastuse väljendusi ja Tema iseloomu ilmutusi ning paljud hakkasid kummardama Teda oma Jumalana.

Saalomoni alandlikkus ajal, mil ta hakkas riigijuhtimiskoormat kandma, väljendus tunnistuses Jumalale: "Mina olen nagu pisike poiss" 48.
(1Kn 3:7). Ta armastas kogu südamest Jumalat; sügavalt austas ta jumalikke asju ega toetunud enesele, vaid tõstis esile Looja. Kõik need järgimist väärivad iseloomujooned avaldusid templi valmimise puhul korraldatud teenistuse ajal, kui Saalomon pühitsemispalves põlvitas alandliku palujana. Kristuse tänased järelkäijad peaksid võitlema kalduvuse vastu kaotada aukartust ja jumalakartlikkust. Piibel õpetab inimesi liginema oma Loojale alandlikkuses ja aukartuses, usus jumalikku Vahendajasse. Laulja ütleb: "Sest Issand on suur Jumal ja suur kuningas üle kõigi jumalate. ... Tulge, kummardagem ja põlvitagem, heitkem maha Issanda, oma Looja palge ette!" Ps 95:3-6.

Nii avalikes kui ka salajastes palvetes on meil eesõigus kummardada põlvedele Jumala ees. Jeesus, meie eeskuju, "langes põlvili maha ja palvetas." Lk 22:41. Samuti on Tema jüngrite kohta öeldud, et nad laskusid põlvili ja palvetasid (Ap 9:40). Paulus ütleb: "Sellepärast ma põlvitan Isa ees." Ef 3:14. Ka Esra põlvitas, kui ta tunnistas Jumala ees Iisraeli pattu. Es 9:5. Ja Taanieli kohta öeldakse, et "kolm korda päevas heitis ta põlvili, palvetas ja kiitis oma Jumalat" Tn 6:11.

Jumala lõpmatu suurus ja Tema kohaloleku tunnetamine äratab tõelise aukartuse. Kui Nähtamatut selliselt tajutakse, mõjutab see sügavalt iga südant. Jumala kohalolek teeb pühaks palve aja ja paiga. Aupaklikkuse väljendamine meie palveasendi ja käitumisega süvendab 49.
tärganud aukartustunnet. Laulja ütleb: "Püha ja kardetav on Tema nimi." Ps 111:9. Seda nime nimetades katavad inglid oma palge. Millise aukartusega peaksime siis meie, kes oleme langenud ja patused, lausuma Tema nime!

Hea on nii vanal kui noorel mõtiskleda, mida ütleb Piibel Jumala erilise kohalolu paiga austamisest. "Võta jalatsid jalast," käskis Ta Moosest põleva põõsa juures, "sest paik, kus sa seisad, on püha maa." 2Ms 3:5. Jaakob, olles näinud nägemuses ingleid, hüüdis: "Issand on tõesti selles paigas, mina aga ei teadnud seda!" ... See pole muud

midagi kui Jumala koda ja taeva värav!" 1Ms 28:16, 17.

Templi pühitsemise ajal öelduga püüdis Saalomon eemaldada koosolijate meeltest eelarvamuste tumedaid pilvi Looja kohta. Taeva Jumal ei ole paganate ebajumalate sarnane, kelle jaoks on kätega ehitatud templid. Ja ometi kohtub Jumal oma Vaimu läbi oma rahvaga, kui nad kogunevad Tema kummardamiseks pühendatud hoonesse.

Aastasadu hiljem õpetas Paulus sama tõde sõnadega: "Jumal, kes on teinud maailma ja kõik, mis siin sees, kes taeva ja maa Issandana ei ela templites, mis on kätega tehtud, ega lase ennast ka inimkätega teenida, nagu oleks Tal midagi vaja, — Tema ise annab kõikidele elu ja õhu ja kõik, ... et nad otsiksid Jumalat, kas nad ehk saaksid Teda käega katsuda ja leida, kuigi Tema küll ei ole kaugel ühestki meist, sest Tema sees meie elame ja liigume ja oleme." Ap
50. 17:24-28.

"Õnnis on rahvas, kelle Jumal on Issand,
rahvas, kelle Tema on valinud enesele pärisosaks.
Issand vaatab taevast,
Ta näeb kõiki inimlapsi.
Oma elamu paigast
Ta vaatleb kõiki ilmamaa elanikke."
"Issand on oma aujärje kinnitanud taevasse,
Tema kuningriik valitseb kõiki."
"Jumal, Su tee on pühamus (KJV).
Kes on nii suur jumal kui Jumal?
Sina oled Jumal, kes teeb imet,
Sa oled oma vägevuse teinud avalikuks rahvaste seas."
Ps 33:12-14; 103:19; 77:14, 15.

Ehkki Jumal ei ela kätega tehtud templites, austab Ta siiski oma rahva kogunemisi oma ligiolekuga. Ta on tõotanud kohtuda nendega oma Vaimu läbi, kui nad kogunevad otsima Teda, tunnistama oma patte ja palvetama üksteise eest. Kuid need, kes kogunevad Teda kummardama, peavad loobuma kõigest kurjast. Kui nad ei kummarda Teda tões ja Vaimus ning pühalikkuse ilus, on nende kogunemine asjatu. Selliste kohta ütleb Issand: "See rahvas austab mind huultega, nende süda on aga minust kaugel. Ilmaaegu teenivad nad mind." Mt 15:8, 9. Need, kes kummardavad Jumalat, peavad Teda "kummardama Vaimus ja tões, sest Isa otsib säherdusi, kes Teda nõnda kummardavad." Jh 4:23.

"Aga Issand on oma pühas templis, Tema palge ees vaikigu kogu maa!" Ha 2:20.

3
EDUKUSE VARJUS HIILIB UHKUS

Seni kui Saalomon austas Taeva seadust, oli Jumal temaga ning 51.
andis talle tarkust valitseda Iisraeli õiglaselt ja armulikult. Kuigi Saalomon rikastus ja sai mainekaks, jäi ta alguses alandlikuks ja tema mõju oli suur. "Ja Saalomon valitses kõigi kuningriikide üle Frati jõest kuni vilistite maani ja Egiptuse rajani; ... ja tal oli rahu igalt poolt ümberkaudu. Juuda ja Iisrael elasid julgesti, igamees oma viinapuu ja viigipuu all, ... kogu Saalomoni eluaja." 1Ku 5:1, 4, 5.

Pärast paljutõotavat algusaega tumestas tema hilisemat elu Jumalast ärataganemine. Ajalugu teatab kurvast tõsiasjast, et mees, keda kutsuti Jedidjaks — "Jehoovast armastatuks" (2Sa 12:25) — ja kellele Jumal oli oma poolehoidu pakkunud nii tähelepanuväärsel viisil, et kogu maailm kiitis tema tarkust ja õiglust; mees, kes mõjutas teisi
austama Iisraeli Jumalat, vahetas Issanda teenimise paganate 52.
ebajumalate vastu.

Sadu aastaid enne Saalomoni troonile asumist andis Issand Moosesele juhtnöörid, mis pidanuks ennetama Iisraeli kuningaks valitud isikute teel ähvardavaid ohte. Jumal ütles, et see, kes istub Iisraeli troonile, "kirjutagu enesele raamatusse ärakiri sellest seadusest, mis on leviitpreestrite käes." "See olgu tema juures", ütles Jehoova, "ja ta lugegu seda kõik oma elupäevad, et ta õpiks kartma Jehoovat, oma Jumalat, pidades kõiki selle käsuõpetuse sõnu ja seadusi, tehes nende järgi, ilma et ta süda suurustleks oma vendade ees ja ilma et ta kalduks käsust paremale või vasakule, et pikendada päevi, mis ta on oma kuningriigi üle, tema ja ta pojad Iisraelis." 5Mo 17:18-20.

Kõnesolevas juhises hoiatas Issand kuningaks kroonitavat isikut eriliselt nii: Ta "ärgu võtku enesele palju naisi, et ta ei taganeks usust, ja tema ärgu kogugu enesele väga palju hõbedat ja kulda!" 5Mo 17:17.

Saalomon teadis neid hoiatusi ja pani neid üksjagu aega tähele. Tema suurim soov oli elada ja valitseda Siinail antud käskude kohaselt. Ta ajas kuningriigi asju silmatorkavalt erinevalt tollastest teistest riikidest, kus ei teenitud Jumalat ja kelle valitsejad ei järginud Jumala pühi käske.

53. Püüdes tugevdada suhteid Iisraelist lõuna pool asuva vägeva kuningriigiga, astus Saalomon keelatud pinnale. Saatan teadis, millised on kuulekuse head tagajärjed. Ta nägi, kui edukad olid Saalomoni valitsuse algaastad Saalomoni tarkuse, heategevuse ja sirgjoonelisuse pärast. Seepärast püüdis Saatan salakavalalt õõnestada Saalomoni põhimõttekindlust ja võõrutada ta Jumalast. Vaenlase püüdeid krooniski edu nagu ilmneb aruandest: "Ja Saalomon sai vaaraoga, Egiptuse kuningaga, languks: ta võttis vaarao tütre ja viis selle Taaveti linna." 1Ku 3:1.

Inimlikult vaadatuna näis see abielu – hoolimata Jumala käsuõpetusega vastuolus olemisest — olevat õnnistuseks, sest Saalomoni paganlik naine pöördus ja ühines temaga elava Jumala teenimises. Liiati said iisraellased sellest liidust suurt kasu, sest vaarao võitis Geseri, tappis "kaananlased, kes linnas elasid," ja andis selle "kaasavaraks oma tütrele, Saalomoni naisele." 1Ku 9:16. Saalomon ehitas Geseri üles ja tugevdas näiliselt suuresti oma kuningriiki Vahemere kaldal. Kuid paganarahvaga lõimudes ja ebajumalaid teeniva printsessiga abielludes põlgas Saalomon järelemõtlematult ära Jumala targa plaani hoida oma rahvas puhtana. Lootus egiptlasest naine Jumalale võita oli patu hale vabandus.

Mõnda aega ohjeldas Jumal oma kaastundlikus armulikkuses
54. kohutava vea tagajärgi. Kui kuningas oleks nüüd käitunud targalt, takistanuks ta suurel määral neid kurjuse jõude, mida tema mõtlematus oli liikvele lasknud. Kuid Saalomon oli hakanud kaotama silmist väe ja au Andjat. Kalduvus võidutses mõistuse üle, eneseusaldus kasvas ja ta püüdis ellu viia Jumala plaani omal viisil. Ta mõtles, et poliitilised ja kaubanduslikud liidud ümberkaudsete rahvastega toovad partnerid tõelise Jumala tundmisele ja nii sõlmis ta ühe ebapüha liidu teise järel erinevate rahvastega. Sageli pitseeriti sellised liidud abieluga. Ümberkaudsete rahvaste kombed tõrjusid kõrvale Issanda käsud.

Saalomon hellitas end valelootusega, et tema tarkus ja võimas eeskuju mõjutab tema naisi ebajumalateenistusest loobuma ja tõe Jumalat kummardama. Samuti lootis ta liitude kaudu tõmmata ümbruses olevad rahvad lähedasse kokkupuutesse Iisraeliga. Tühi lootus! Saalomon eksis, kui ta arvas end olevat piisavalt tugeva vastu seisma paganlike elukaaslaste mõjudele ja see sai saatuslikuks. Saatuslikuks osutus ka pettekujutlus, et teised hakkavad austama ja kuuletuma Jumala käskudele tema kaudu, kes neid ise rikkus.

Kuninga liidud ja kaubanduslikud suhted paganarahvastega tõid talle kuulsust, austust ja selle maailma rikkusi. Ta sai suurtes kogustes

kulda Oofirist ja hõbedat Tarsisest. "Ja kuningas hoolitses, et Jeruusalemmas oli hõbedat ja kulda nagu kive, ja seedripuid nõnda palju nagu
metsviigipuid Madalmaal." 2Aj 1:15. Saalomoni päevil muutus rikkus 55.
ühes kõigi sellega kaasnevate kiusatustega elumõtteks suurele hulgale inimestele, ent iseloomu puhas kuld tuhmus ja määrdus.

Saalomoni usust ärataganemine toimus nii tasahaaval, et enne kui ta seda isegi märkas, oli ta juba Jumalast kaugele eemaldunud. Peaaegu märkamatult hakkas ta ikka vähem ja vähem usaldama jumalikku juhtivust ja õnnistusi ning toetus järjest rohkem omaenese tugevusele. Vähehaaval lahkus ta kõrvalekaldumatust Jumalale kuuletumisest, mis tegi Iisraeli erirahvaks. Ta mugandus üha enam ümberkaudsete rahvaste kommetega. Andes järele saavutuste ja auväärt positsiooniga kaasnevatele kiusatustele, unustas Saalomon edu Allika. Tekkis auahne soov ületada võimu ja hiilguse poolest kõiki teisi riike ja seepärast rakendas ta seni Jumala austamiseks kasutatud Taeva annid isekate plaanide teenistusse. Raha, mida pidanuks kasutama vaeste hooldamiseks ning jumalakartlike elupõhimõtete levitamiseks kogu maailmas, kasutas ta auahnete plaanide elluviimiseks.

Põledes soovist areneda välise toreduse poolest teistest rahvastest võimsamaks, lõi kuningas käega vajadusele omandada iseloomu ilu ja täiuslikkus. Ta loobus väärikusest ja meelepuhtusest ajaliku kuulsuse nimel. Need tohutud tulud, mida saadi kaubavahetusest paljude maadega, muutusid rahvale koormaks kõrgete maksude tõttu. Nii viisid uhkus, auahnus, priiskav eluviis ja enesehellitus halastamatuse ja väljapressimiseni.

Valitsusaja algaastail oli Saalomon kohelnud rahvast kohuse-
tundlikult ja mõistvalt, nüüd oli kõik teisiti. Kõige targem ja halastus- 56.
rikkam valitseja oli mandunud hirmuvalitsejaks. Kaastundlikust ja jumalakartlikust rahva kaitsjast oli saanud isemeelne rõhuja. Ta nõudis rahvalt maksu maksu peale, et koguda piisavalt vahendeid luksusliku õukonna ülalpidamiseks.

Rahvas hakkas nurisema. Austus ja imetlus, mis neil oli olnud oma armastatud kuninga vastu, muutus rahulolematuseks ja põlguseks.

Issand teadis, et võimsuse kasvades kaldutakse toetuma oma "lihasele käsivarrele" ja seepärast oli Ta hoiatanud neid, kes pidid kord Iisraeli valitsema, hankimast endale palju hobuseid. Seda korraldust täielikult eirates laskis Saalomon tuua "hobuseid ... Egiptusest ja kõigist muudest maadest". "Ja Saalomon kogus sõjavankreid ja ratsanikke, ja tal oli tuhat nelisada sõjavankrit ja kaksteist tuhat ratsanikku; need

ta paigutas vankrilinnadesse ja kuninga juurde Jeruusalemma." 2Aj 1:16; 9:28; 1Ku 10:26.

Üha enam hakkas kuningas pidama toredust, naudinguhimu ja maailma heakskiitu suuruse tunnuseks. Veetlevaid kauhitare toodi sadade kaupa Egiptusest, Foiniikiast, Eedomist, Moabist ja paljudest teistest maadest. Nad olid ebajumalakummardajad ning harjunud julmade, alandavate riitustega. Pimestatuna nende ilust, jättis kuningas hooletusse kohustused Jumala ja kuningriigi ees.

Saalomoni naised tõmbasid teda oma kütkestava mõjuga vähehaaval kaasa oma usulistesse talitustesse. Jätnud hooletusse Jumala juhtnöörid, millega Jumal oli püüdnud tõkestada usust äratagane-
57. mist, andus ta lõpuks ebajumalate kummardamisele. "See sündis Saalomoni vanas eas, et ta naised pöörasid tema südame teiste jumalate poole; ta süda ei olnud siiras Issanda, oma Jumala vastu, nagu oli olnud tema isa Taaveti süda. Saalomon käis siis siidonlaste jumalanna Astarte ja ammonlaste jäleduse Milkomi järel." 1Ku 11:4, 5.

Õlimäe lõunapoolsele kõrgendikule Morija mäe vastas, kus seisis kaunis Issanda tempel, püstitas Saalomon suurejoonelise ehitiste grupi ebajumalate pühamuiks. Oma naiste meeleheaks paigutas ta mürtide ja õlipuude saludesse tohutuid raidkujusid, inetuid puust ja kivist jumalaid. "Kemose, moabide jäleduse" ja "Mooloki, ammonlaste jäleduse" altarite ees viidi läbi paganluse kõige meeletumaid ja jäledamaid rituaale.

Saalomoni käitumine ei saanud jääda karistamata. Jumalast lahkumine ja ebajumalakummardajatega seltsimine tõi hukutavad tagajärjed. Kui ta loobus ustavusest Jumalale, kaotas ta enesevalitsemisvõime. Tema moraal käis alla. Tema peenetundelisus nürines ja südametunnistus paadus. Tema, kes oma varasemail valitsemisaastail oli oma targa lahenduse ja kaastundega andnud õnnetule emale tagasi abitu beebi (vt. 1Ku 3:16-28), langes nii madalale, et nõustus püstitama ebajumalakuju, millele ohverdati elavaid lapsukesi. Tema, kellel nooruses oli taktitunnet ja mõistvust ning kes küpses mehe-eas kirjutas Vaimu juhtimisel: "Mehe meelest on mõnigi tee õige, aga lõpuks on see surmatee" (Õp 14:12), lahkus oma hilisemail aastail puhtusest nii
58. kaugele, et kiitis heaks ohjeldamatud, põlastustäratavad ebajumalate Kemose ja Astarte teenimise kombed. Tema, kes ütles templi pühitsemise ajal oma rahvale: "Teie süda olgu siiras Issanda, meie Jumala vastu" (1Ku 8:61), sai ise süüdlaseks, salates südames ja elus oma enda sõnu. Ta hakkas pidama taltsutamatust vabaduseks. Ta

püüdis — kuid millise hinnaga! — ühendada valgust pimedusega, head kurjaga, puhtust roojusega, Kristust Baaliga.

Olnud kord üks suurimaist kuningaist, kes kunagi on hoidnud valitsuskeppi, sai Saalomonist liiderdaja, teiste mängukann ja ori. Tema suursugune ja mehelik loomus muutus tahtejõuetuks ja nõrgaks. Tema usku elavasse Jumalasse kõigutas jumalaeitus.

Uskmatus rikkus õnne, nõrgestas põhimõtted ning rüüstas elu. Saalomoni varasemaid valitsemisaastaid iseloomustanud õiglus ja suuremeelsus asendus isemeelse hirmuvalitsusega. Vaene, nõrk inimolevus! Jumal saab teha vähe nende heaks, kes kaotavad oma sõltuvuse Temast.

Neil Jumalast eemaldumise aastail kiirenes Iisraeli vaimulik allakäik. Ja mida muud saanukski oodata, kui kuningas oli liitunud saatanlike jõududega? Vaenlane kasutas oma tööriistu, et segada iisraellaste meeli tõelise ja vale jumalakartuse mõistmisel. Neist sai kerge saak. Kaubandussidemed teiste rahvastega tõid iisraellased lähedasse kokkupuutesse inimestega, kes ei armastanud Jumalat, ja nii vähenes suuresti nendegi armastus Jumala vastu. Nad ei tajunud enam selgelt Jumala iseloomu kõrgust ja pühadust. Keeldudes käimast sõnakuulmise teel, said neist tõe vaenlase alamad. Abiellumine 59.
paganatega muutus üleüldiseks ja isegi igasugused põlastusväärsed kombed ei tundunud iisraellastele enam pahad. Salliti mitmenaisepidamist. Ebajumalaid teenivad emad õpetasid oma lapsi täitma paganlikke kombeid. Nii mõnegi elus vahetati Jumalast seatud puhas jumalakartus välja kõige ebamoraalsema paganlusega.

Kristlased peavad hoidma end lahus maailmast, selle meelsusest ja mõjust. Jumal on täiesti võimeline kaitsma meid maailmas, kuid meie ei tohi olla maailmameelsed. Tema armastus ei ole ebakindel ja kõikuv. Ta kaitseb alati oma lapsi mõõtmatu hoolitsusega. Aga Ta nõuab ka jagamatut kuuletumist. "Keegi ei saa teenida kahte isandat, ikka on nii, et ta vihkab üht ja armastab teist või et ta pooldab üht ja põlgab teist. Teie ei saa teenida nii Jumalat kui mammonat." Mt 6:24.

Saalomonile usaldati imeline tarkus, kuid maailm võõrutas ta Jumalast. Tänapäeval ei ole inimesed Saalomonist tugevamad; nad on samamoodi mõjutatavad langusele. Nõnda kui Jumal hoiatas Saalomoni teda ähvardavate hädaohtude eest, nii hoiatab Ta oma lapsi ka tänapäeval, et nad ei ohustaks oma hinge maailmaga sõbrustamise läbi. "Minge ära nende keskelt," palub Ta, "ja eralduge neist, ... ja ärge puudutage roojast, siis ma võtan teid vastu ja olen teile Isaks, ja teie olete mulle poegadeks ja tütardeks." 2Ko 6:17, 18.

Heaolu keskel varitseb hädaoht. Rikkus ja au on aastasadade
60. jooksul ohustanud alandlikkust ja vaimulikkust. Tühja karikat ei ole raske kanda; aga karikas, mis on ääreni täis, nõuab hoolikat tasakaalus hoidmist. Raskused ja vastupanu võivad tekitada kurbust, kuid vaimulikule elule on siiski ohtlikum majanduslik õitseng ja heaolu. Kui inimesed ei allu pidevalt Jumala tahtele, kui neid ei pühitse tõde, äratab edu kindlasti loomuliku kalduvuse upsakusele.

Alanduse orus, kus inimene tunneb vajadust Jumala juhtimise ja õpetuse järele igal sammul, on võrdlemisi turvaline. Kuid inimesed, kes seisavad otsekui mäetipul ja peaksid oma seisukoha tõttu omama suurt tarkust, on suurimas ohus. Kui nad ei looda Jumala peale, langevad nad kindlasti.

Alati, kui uhkus ja auahnus pääsevad mõjule, on elu rikutud, sest uhkus ei tunne oma vajadust ja suleb nii südame taeva lõpututele õnnistustele. Inimene, kes taotleb eneseülistamist, leiab end olevat ilma jäänud Jumala armust, kelle kaudu tulevad tõeline rikkus ja suurimat rahuldust pakkuv rõõm. Inimene, kes annab kõik ja teeb kõik Kristuse heaks, kogeb tõotuse täitumist: "See on Issanda õnnistus, mis teeb rikkaks, ja oma vaev ei lisa sellele midagi juurde." Õp 10:22. Armu õrna puudutuse läbi kõrvaldab Päästja hingest rahutuse ja ebapüha auahnuse ning muudab vaenu armastuseks ja uskmatuse usalduseks. Kui Ta ütleb inimesele: "Järgi mind," kaotab maailm oma nõidusliku võlu. Tema hääl peletab südamest ahnuse ja auahnuse ning inimene asub vabanenuna käima Tema järel.

4
ÜLEASTUMISE TAGAJÄRJED

Üks silmatorkavaim põhjustest, miks Saalomon muutus pillavaks 61.
ja rõhuvaks, oli see, et ta ei säilitanud ega arendanud endas enesesalgamist.

Kui Mooses andis Siinai jalamil Iisraeli rahvale edasi Jumala käsu: "Ja nad tehku mulle pühamu, siis ma asun elama nende keskele," oli rahvas valmis omapoolse vastusena tooma sobivaid ande. "Siis nad tulid tagasi, igaüks, keda süda sundis, ja igaüks, kes hea meelega tahtis anda" ning tõid ohvriande. 2Mo 25:8; 35:21. Pühamu ehitamine nõudis suuri ja ulatuslikke kulutusi. Vajati suurt hulka väärtuslikemat ja hinnalisimat materjali, kuid Issand võttis vastu ainult vabatahtlikke ohvriande. "Igaühelt, kes annab heast südamest, võtke minu tõstelõivu," oli käsk, mille Mooses edastas kogudusele. 2Mo 25:2. Jumalale pühendumine ja ohvrimeelsus olid esimesed eeldused Kõigekõrgemale 62.
eluaseme valmistamisel.

Sarnane üleskutse ohvrimeelsele annetamisele esitati siis, kui Taavet andis Saalomonile üle templi ehitamise vastutuse. Taavet küsis kogunenud rahvahulgalt: "Kes tahaks täna vabatahtlikult ka oma kätt Issanda heaks täita?" 1Aj 29:5. Templi ehitajad pidanuks alati meeles pidama üleskutset pühendumisele ja tahtlikule teenimisele.

Kõrbe kogudusetelgi püstitamiseks valitud meestele andis Jumal erilist osavust ja tarkust. "Ja Mooses ütles Iisraeli lastele: "Vaadake, Issand on nimepidi kutsunud Betsaleeli, ... Juuda suguharust ja on teda täitnud Jumala Vaimuga, tarkuse, mõistuse ja teadmistega ning igasugu tööoskusega. ... Ta on temale ja Oholiabile, ... Daani suguharust, andnud oskuse teisi õpetada. Ta on neid täitnud oskusega teha igasugu tööd, olgu sepa- või kuduja- või kangakirjajatöö ... või olgu kangrutöö, teha kõiki töid. ... Betsaleel ja Oholiab ning kõik oskusega mehed, kellele Issand on andnud tarkuse ja mõistuse, ... tehku kõik, nagu Issand on käskinud!" 2Mo 35:30-35; 36:1. Jumala poolt valitud töömeestega töötasid kaasa taevased olevused.

Nimetatud töömeeste järeltulijad pärisid suures osas esiisadele antud oskused. Teatud aja vältel jäid need Juudast ja Daanist pärit mehed alandlikuks ja isetuks; kuid järk-järgult, peaaegu märkamatult kaotasid nad sõltuvuse Jumalast ja soovi teenida Teda ennastsalgavalt.
63. Nad küsisid enestele kõrgemat palka sellepärast, et olid osavamad tegema kunstipäraseid töid. Mõnel juhul rahuldati nende nõudmine, aga enamikel juhtudel hankisid nad endale teenistust ümberkaudsete rahvaste juures. Nad ei olnud enam nii suuremeelsed ja ennastsalgavad kui nende kuulsad esiisad, vaid muutusid ahneteks ja tahtsid teenida järjest rohkem. Rahuldamaks oma isekaid soove, kasutasid nad Jumalalt saadud võimeid paganlike kuningate teenistuses ning valmistasid osavalt selliseid tooteid, mis häbistasid Loojat.

Just nende inimeste hulgast otsis Saalomon meistrit, kes pidi juhendama templi ehitamist Morija mäele. Kuningas oli saanud üksikasjalised tööeeskirjad püha hoone iga detaili kohta. Ta oleks võinud uskuda, et Jumal leiab talle pühendunud abilisi, kellele Jumal on andnud erilise osavuse teha täpselt nõutud töid. Nii oleks Saalomon võinud harjutada usku Jumalasse. Ometi jättis ta sellise võimaluse unarusse ning esitas hoopiski Tüürose kuningale palve saata talle "mees, kes oskab teha töid kullast, hõbedast, vasest ja rauast, purpurpunasest, karmiinpunasest ja sinisest lõngast, ja kes tunneb nikerdustööd, et ta töötaks ... koos ... oskustöölistega" "Juudas ja Jeruusalemmas." 2Aj 2:6. Vastuseks sellele palvele saatis Foiniikia kuningas Huuram-Abi, "kes oli Daani tütreist pärit naise poeg ja kelle isa oli Tüürose mees." 2Aj 2:13. Huuram-Abi põlvnes ema poolt Oholiabist, kellele Jumal oli sajad aastad tagasi andnud erilist tarkust kogudusetelgi ehitamiseks.
64. Selliselt pandi Saalomoni töölisi juhatama mees, kelle töötegemist mõjutas isekus, mitte soov teenida Jumalat. Ta teenis selle maailma jumalat — mammonat. Ta oli südamepõhjani isekas. Erilise oskustöölisena nõudis Huuram suurt palka. Ajapikku võtsid kaastöölisedki omaks Huuram-Abi vale põhimõtte. Töötades koos päevast päeva, hakkasid nad võrdlema tema palka oma palgaga ja kaotasid nii silmist nägemuse oma töö pühadusest. Ennastsalgav meelsus asendus ahnusega. Ei läinud kuigi kaua, kui nemadki hakkasid nõudma kõrgemat palka ja said seda.

Selliselt liikvele lastud hukatuslik mõju tungis Issanda töö kõikidesse harudesse ning levis kogu kuningriigis. Paljud neist, kes nõutasid ja said kõrget palka, hakkasid elama toretsevalt ja pillavalt. Rikkad rõhusid vaeseid ja varsti ei tahtnud peaaegu keegi olla ennastsalgav. Selle mõju kaugeleulatuvad tagajärjed olid üheks põhjuseks, miks taganes usust ära mees, kes oli kord targim surelike seas.

Kõrbe pühamu ehitajad erinesid oma meelsuselt ja tegutsemismotiividelt Saalomoni templi ehitajatest nii teravalt, et saame siit tähendusrikka õppetunni. Omakasupüüdlikkus, mis iseloomustas templiehitajaid, on valitsevaks jõuks ka tänapäeva maailmas. Kõrgeimate ametite ja palkade nõudmine on tulipunktis. Pühamut ehitavate 65.
inimeste vabatahtlik teenistus ja rõõmus eneseohverdus on haruharv nähtus. Ja ometi peaks Jeesuse järelkäijate meelsus olema vaid selline. Meie jumalik Meister on andnud eeskuju, kuidas Tema järelkäijad peaksid töötama. Neile, keda Ta palus: "Järgnege mulle ja ma teen teist inimesepüüdjad" (Mt 4:19), ei pakkunud Ta mingit kindlat summat tasuks teenistuse eest. Nad pidid Tema sarnaselt ennastsalgavalt elama ja ohverdama.

Me ei peaks töötama meile makstava palga pärast. Jumalale töötamise motiivis ei tohiks olla midagi tegemist omakasupüüdlikkusega. Jumalale vastuvõetava teenistuse esimeseks tingimuseks on alati olnud ja on ka edaspidi isekusetu pühendumine ja ohvrimeelsus. Meie Issand ja Meister soovib, et Tema töösse ei kootaks sisse ainsatki isekuse lõnga. Me peame oma jõupingutustes osutama samasugust taktitunnet ja osavust, täpsust ja tarkust, mida täiuse Jumal nõudis maapealse pühamu ehitajailt. Ja siiski peame kogu töö juures meeles pidama, et meie parimadki talendid ja hiilgavaimad etteasted on vastuvõetavad ainult siis, kui inimene asetab ennast altarile elava ohvrina.

Iisraeli kuninga ärataganemisele aitas kaasa veel üks silmatorkav kõrvalekaldumine õigest põhimõttest — nimelt kalduvus omistada endale ainuüksi Jumalale kuuluv au.

Alates päevast, mil Saalomonile usaldati templi ehitamine, kuni päevani, mil tempel lõplikult valmis, oli tema varjamatuks eesmärgiks "ehitada koda Issanda, Iisraeli Jumala nimele." 2Aj 6:7. See mõte sai selgelt välja öeldud kõigile kokkutulnutele templi pühitsemisteenistuse 66.
ajal. Oma palves tunnistas kuningas, et Issand oli ütelnud: "Seal peab olema minu nimi!" 1Ku 8:29.

Saalomoni templi pühitsemise palve üks kõige liigutavam osa oli anumine, et Jumal kuuleks ka võõramaalasi, kes tulevad kaugetest maadest sooviga õppida rohkem tundma Teda, kelle kuulsus oli ulatunud kaugele rahvaste sekka. "Nad kuulevad," palus kuningas, "Sinu suurest nimest, Sinu vägevast käest ja Sinu väljasirutatud käsivarrest."

Seejärel palus Saalomon iga üksiku võõramaise palvetaja pärast: "Kuule Sina ... ja tee kõike, mille pärast võõras Sinu poole hüüab, et kõik maa rahvad õpiksid tundma Sinu nime ja kardaksid Sind, nõnda nagu Su Iisraeli rahvas, ja et nad teaksid, et Sinu nimi on pandud kõjale, mille ma olen ehitanud!" 1Ku 8:42, 43.

Selle teenistuse lõpul oli Saalomon manitsenud Iisraeli olema ustav ja truu Jumalale, "nõnda et kõik maa rahvad saaksid teada, et Issand on Jumal, aga mitte keegi teine!" 1Ku 8:60.

Templi kavandajaks oli olnud Saalomonist suurem Isik. Tempel väljendas Jumala tarkust ja au. Need, kes ei teadnud seda tõsiasja, imetlesid ja kiitsid loomulikult Saalomoni, justkui olnuks tema ehitise arhitekt ja ehitaja; kuid kuningas ei võtnud enesele au selle hoone eest.

Nii oli lugu siis, kui Saalomoni külastas Seeba kuninganna. Olles kuulnud Saalomoni tarkusest ja tema poolt ehitatud suurejoonelisest templist, otsustas kuninganna tulla "teda mõistuküsimustega kimbutama" ja vaatama ise tema kuulsaid töid. "Ta tuli Jeruusalemma väga
67. suure saatjaskonnaga ja kaamelitega, kes kandsid palsameid, väga palju kulda ja kalliskive. Ja kui ta jõudis Saalomoni juurde, siis ta kõneles temaga kõigest, mis tal südame peal oli." Kuninganna jutles Saalomoniga looduse saladustest ja Saalomon tutvustas talle looduse Jumalat, suurt Loojat, kes elab kõige kõrgemas taevas ja valitseb kõikide üle. "Saalomon vastas kõigile tema küsimustele; ükski tema küsimus ei olnud kuningale liiga raske." 1Ku 10:1-3; 2Aj 9:1, 2.

"Kui Seeba kuninganna nägi kõike Saalomoni tarkust, ja koda, mille ta oli ehitanud, ... siis ta jäi otse hingetuks. Ja ta ütles kuningale: "See kõne oli tõsi, mis ma oma maal kuulsin sinust ja sinu tarkusest. Aga mina ei uskunud neid jutte enne, kui ma tulin ja nägin oma silmaga; ja vaata, mulle ei olnud räägitud pooltki. Sinul on rohkem tarkust ja vara kui kuulduses, mida ma olin kuulnud. Õnnelikud on su mehed, õnnelikud on need su sulased, kes seisavad alati su ees ja kuulevad su tarkust." 1Ku 10:4-8; 2Aj 9:3-6.

Külaskäigu lõpuks oli Saalomon kuningannale oma tarkuse ja edu allika nii selgeks teinud, et kuninganna oli sunnitud ülistama mitte inimlikku tööriista, vaid hüüatama: "Kiidetud olgu Issand, su Jumal, kellele sa nõnda meeldisid, et Ta pani su Iisraeli aujärjele! Sellepärast, et Issand Iisraeli igavesti armastab, on Ta sind pannud kuningaks, et sa teeksid, mis on kohus ja õige." 1Ku 10:9. Jumala plaan oli, et selline mulje jääks kõigile rahvastele. Ja kui "kõik maailma kuningad püüdsid näha saada Saalomoni palet, et kuulda tema tarkust, mille Jumal oli

pannud tema südamesse" (2Aj 9:23), jutustas Saalomon neile maa ja 68.
taeva Loojast, universumi Valitsejast, tarkuse Allikast. Nii toimis ta päris tükk aega.

Oleks Saalomon jätkuvalt suunanud inimeste tähelepanu alandlikul meelel endalt Jumalale, kes oli andnud talle tarkuse, rikkuse ja au, oleks tema elust võinud rääkida imelisi asju! Kuid seesama Jumala Vaimust inspireeritud sulg, kes kõneleb Saalomoni voorustest, toob ausalt ära ka tema langemise loo. Suuruse tippu tõusnuna ja rikkalikest andidest ümbritsetuna, hakkas Saalomoni pea ringi käima ning ta kaotas tasakaalu ja langes. Ilmalike inimeste poolt pidevalt ülistatuna ei suutnud ta lõpuks enam vastu seista meelitustele, millega teda üle külvati. Tarkus, mis oli talle antud selleks, et austada suurt Andjat, tegi ta uhkeks. Lõpuks lubas ta inimestel rääkida endast kui kõige väärilisemast võrratu templiehitise rajajast; ehkki see hoone sai kavandatud ja püstitatud "Jehoova, Iisraeli Jumala nime auks."

Nii juhtuski, et Issanda tempel sai rahvaste seas tuntuks kui "Saalomoni tempel". Inimtööriist oli võtnud endale au, mis kuulus Temale, kes on "kõrgeim kõrgeimaist". Kg 5:7, KJV. Tänapäevalgi kõneldakse templist, mille kohta Saalomon ütles, et "Sinu nimi on pandud kojale, mille ma olen ehitanud" (2Aj 6:33) kui "Saalomoni templist", ehkki see oli Issanda oma.

Inimene osutab suurimat nõrkust siis, kui ta lubab teistel inimestel ülistada ennast andide eest, mis on saadud Taevast. Tõeline kristlane annab Jumalale esimese ja viimase ja ülima koha kõiges. Mingid 69.
auahned soovid ei jahuta ta armastust Jumala vastu. Alati leiab ta viisi, kuidas juhtida temale osutatud au taevasele Isale. Kui ülistame ustavalt Jumala nime, püsivad meie ajendid Tema kontrolli all ning meie vaimsed ja vaimulikud võimed saavad areneda.

Jeesus, jumalik Meister, ülistas alati oma taevase Isa nime. Ta õpetas oma jüngreid palvetama: "Meie Isa, kes Sa oled taevas! Pühitsetud olgu Sinu nimi." Mt 6:9. Ja nad pidid tunnistama: "Sinu päralt on ... au." Mt 6:13. Nii hoolikalt juhtis suur Arst tähelepanu endalt oma jõu Allikale, et imetlev rahvahulk, "nähes kurte rääkimas, vigaseid tervena ja jalutuid kõndimas ning pimedaid nägemas," ei austanud Teda, vaid ülistas "Iisraeli Jumalat." Mt 15:31. Imelises palves, mille Issand esitas veidi enne ristilöömist, ütles Ta: "Mina olen Sind austanud maa peal." "Austa oma Poega," palus Ta, "et ka Poeg austaks Sind." "Õige Isa, maailm ei ole Sind tundnud, aga mina tundsin Sind ning need siin tunnevad, et Sina oled minu läkitanud. Ja ma olen neile andnud teada

Sinu nime ja annan teada seda, et armastus, millega Sina oled armastanud mind, oleks nendes ja mina oleksin nendes." Jh 17:1, 4, 25, 26.

"Nõnda ütleb Issand: Ärgu kiidelgu tark oma tarkusest, ärgu kiidelgu vägev oma vägevusest, ärgu kiidelgu rikas oma rikkusest, vaid
70. kes kiitleb, kiidelgu sellest, et ta on arukas ja tunneb mind, et mina olen Issand, kes teeb head, õigust ja õiglust maal. Sest seesugused asjad on mu meele järgi, ütleb Issand." Jr 9:22, 23.

> "Ma kiidan lauluga Jumala nime ja tänulauluga ma ülistan Teda."
> "Sina, meie Issand ja Jumal, oled väärt võtma au ja austust ja väge."
> "Ma ülistan Sind kõigest südamest, Issand, mu Jumal, ja austan Su nime igavesti."
> "Ülistage Issandat koos minuga ja tõstkem üheskoos kõrgeks Tema nimi!"
> Ps 69:31; Ilm 4:11; Ps 86:12; 34:4.

Suhtumisele, mis nõrgestas ohvrimeelsust ja kasvatas eneseaustamist, lisandus veel üks silmatorkav kõrvalekaldumine Jumala plaanist. Issanda kavatsuse kohaselt pidi Tema rahvas olema maailmale valguseks. Nende elu kaudu pidi paistma Jumala käsuõpetuse valgus. Selle ülesande täitmiseks oli Ta asustanud oma valitud rahva sellisesse strateegilisse paika maailma rahvaste seas.

Saalomoni päevil ulatus Iisraeli kuningriik Hamatist põhjas kuni Egiptuseni lõunas ja Vahemere kaldailt Eufrati jõeni. Seda ala läbisid paljud maailma tähtsad kaubateed, kus sagisid kaugete maade karavanid. Selliselt anti Saalomonile ja tema rahvale võimalus ilmutada kõigile rahvastele kuningate Kuninga iseloomu ning õpetada neid
71. Temale kuuletuma ja Teda austama. Jumala tundmist oli vaja levitada kogu maailmas. Kujundliku ohvriteenistuse õpetuste abil tuli rahvastele kuulutada Kristust, et kõik soovijad võiksid saada elu.

Saalomon oli seatud valitsema rahvast, kelle Jumal oli pannud tuletorniks ümberkaudsetele rahvastele. Seepärast oleks Saalomon pidanud kasutama Jumalast antud tarkust ja mõjuvõimu suure äratusliikumise korraldamiseks, et valgustada neid, kes ei tundnud Jumalat ja Tema tõde. Nii saanuks võita Jumala käskudele kuuletumisele palju inimesi, Iisrael saanuks kaitstud paganate kurjade tegude eest ning au Issand saanuks kõrgelt austatud.

Kuid Saalomon kaotas silmist selle ülla sihi. Ta jättis kasutamata suurepärase võimaluse valgustada neid, kes pidevalt läbisid tema territooriumi või peatusid selle tähtsamates linnades.

Misjonivaim, mille Saalomon ja kõik tõelised iisraellased olid saanud südamesse Jumalalt, vahetati ärivaimu vastu. Soodsad võimalused, mida pakkusid kontaktid paljude rahvastega, rakendati omakasu teenistusse. Saalomon püüdis tugevdada riigikaitset kindlustatud linnade rajamisega kaubateede sõlmpunktidesse. Ta ehitas üles Geseri, Joppe lähedal, mis asus teel Egiptusest Süüriasse; Beet-Hooroni, lääne pool Jeruusalemma, mis kontrollis liiklejaid teel Juudamaa südamest Geserini ja mererannani; Meggiddo, mis asus karavanide teel Damaskusest Egiptusesse ja Jeruusalemmast põhja poole; ja "kõrbes Tadmori" (2Aj 8:4), idast tulevate karavanide teel. Kõik need linnad kindlustas ta tugevasti. Hõlbustamaks pääsu Punasele 72.
merele, ehitas Saalomon ka laevastiku "Esjon-Geberis, ... Kõrkjamere [Punase mere] rannas Edomimaal." Õpetatud meremehed Tüürosest, "koos Saalomoni sulastega," juhtisid laevad "Oofiri ja võtsid sealt ... kulda" ja "väga palju almugipuud ja kalliskive." 2Aj 8:17; 1Ku 9:26-28; 10:11.

Kuningas ja paljud tema alamad kasvatasid suuresti oma sissetulekuid, aga millise hinnaga! Nende ahnuse ja lühinägelikkuse tõttu, kelle kätte oli usaldatud Jumala Sõna, jäi lugematu hulk peateedel 73.
tunglevaid inimesi Issanda suhtes teadmatusse.

Kristuse elu siin maa peal erines teravalt Saalomoni suundumusest. Ehkki Päästjal oli "kõik meelevald," ei kasutanud Ta seda kunagi eneseülendamiseks. Ta teenis inimkonda nii täielikult, et ei unistanudki ilmalikust võimust või suurusest. "Rebastel on urud ja taeva lindudel pesad," ütles Ta, "aga Inimese Pojal ei ole, kuhu Ta oma pea võiks panna." Mt 8:20. Need, kes kutset kuuldes on astunud Meistri teenistusse, teevad hästi, kui uurivad Tema töömeetodeid. Ta kasutas ära võimalused kohtuda inimestega suurtel reisiteedel. Oma rännakute vaheaegadel peatus Jeesus Kapernaumas, mis sai tuntuks "Tema kodulinnana." Mt 9:1. Kapernaum asus Damaskusest Jeruusalemma ja Egiptusesse ning Vahemere äärde viival peateel ja sobis hästi meie Päästja töö keskuseks. Rahvas paljudest maadest läbis seda linna või peatus seal puhkuseks. Jeesus kohtas seal inimesi kõigist rahvustest ja seisustest. Nii kandusid Tema õpetused teistesse maadesse ja paljudesse kodudesse. Sel viisil ärkas huvi Messiast kõnelevate prohvetikuulutuste vastu. Tähelepanu juhiti Päästjale ning Tema

missioon sai maailmale teatavaks.

Meie ajal on tollasega võrreldes palju rohkem võimalusi kohtuda inimestega kõigist rahvustest ja igast seisusest. Äri- ja reisikontaktid
74. on tuhandekordistunud. Kristuse eeskuju järgides peaksid Kõigekõrgema saadikud tänapäeval võtma kohad sisse suurte peateede ääres, kus nad võivad kohata rahvahulki kõigist maailma osadest. Kristuse sarnaselt end Jumalale andes peavad nad külvama evangeeliumiseemet ning avama inimestele Pühakirja kalleid tõdesid, mis juurduvad sügavalt südames ja meeltes ning võrsuvad igaveseks eluks.

Tõsised on õppetunnid Iisraeli rahva ebaõnnestumisest aastail, mil nii valitseja kui rahvas loobusid eesmärgist, mille täitmiseks nad olid kutsutud. Selles, milles nemad olid lausa nurjumiseni nõrgad, peab tänapäeva Jumala Iisrael, kes Taeva esindajana moodustab Kristuse tõelise koguduse, olema tugev. Just tema ülesanne on lõpetad inimest kätte usaldatud töö ja kiirendada palgapäeva saabumist. Ometi kohtume samade mõjudega, mis võimutsesid Iisraelis Saalomoni päevil. Kõige tõe vaenlase väed on end tugevasti kindlustanud. Ainult Jumala väes saab neid võita. Meie ees seisev võitlus eeldab enesesalgamist. See nõuab Jumala usaldamist, mitte enesele toetumist, ning inimeste päästmiseks leiduvate võimaluste targalt ära kasutamist. Issand õnnistab oma kogudust, kui kogudus üksmeelselt edasi sammudes ilmutab eksituses ja pimeduses olevale maailmale pühaduse ilu nagu see ilmneb Kristuse-sarnases ennastohverdavas meelsuses, inimliku asemel jumaliku ülendamises ning armastavas ja väsimatus teenistuses nende heaks, kes nii väga vajavad evangeeliumi õnnistusi.

5
SAALOMONI PATUKAHETSUS

Kaks korda Saalomoni valitsemisaja jooksul oli Issand end 75.
Saalomonile ilmutanud. Ta oli väljendanud heakskiitu ja andnud nõu. Öises nägemuses Gibeonis lubas Issand Saalomonile tarkust, rikkust ja au ning andis nõu jääda alandlikuks ja kuulekaks. Peale templi pühitsemist õhutas Issand teda veel kord kuulekusele. Saalomon sai selged manitsused ja imelised tõotused. Tema elu, tema iseloom ja kõik olukorrad näisid olevat igati sobilikud täitma Taeva ootusi. Ometi kirjutatakse tema kohta: "Tema ei ... pidanud, mis Issand oli käskinud." Ta süda "oli ära pööratud Issandast, Iisraeli Jumalast, kes oli ennast temale kaks korda ilmutanud ja oli temale andnud käsu selle asja pärast, et ta ei käiks teiste jumalate järel." 1Ku 11:9, 10. Usust taganemine oli nii täielik ning südamekõvadus nii suur, et ta olukord näis lausa lootusetu.

Selle asemel, et tunda rõõmu suhtlemisest Jumalaga, hakkas 76.
Saalomon otsima rahuldust meelelistest lõbustustest. Sellest kogemusest kirjutab ta: "Ma tegin suuri tegusid: ma ehitasin enesele kodasid, istutasin enesele viinamägesid; ma tegin enesele rohu- ja iluaedu. ... Ma ostsin sulaseid ja teenijaid. ... Ma kogusin enesele ka hõbedat ja kulda ning kuningate ja maade varandusi; ma hankisin enesele lauljaid ja lauljannasid, samuti, mis inimlastele on naudinguks: palju naisi. Ma sain suureks ja ületasin kõik, kes enne mind olid Jeruusalemmas olnud.

Ja mida mu silmad iganes himustasid, seda ma ei keelanud neile; ma ei hoidnud oma südant tagasi ühestki rõõmust, sest mu süda tundis rõõmu kogu mu vaevast. ... Aga kui ma vaatasin kõiki oma tegusid, mis mu käed olid teinud, ja vaeva, mida ma neid tehes olin näinud, vaata, siis oli see kõik tühi töö ja vaimunärimine. Millestki pole kasu päikese all.

Kui ma pöördusin vaatama tarkust ning meeletust ja sõgedust — sest mida muud teeb see inimene, kes tuleb pärast kuningat, kui sedasama, mida ikka on tehtud — ... siis ma vihkasin elu ... Ja ma vihkasin kogu oma vaeva, mida ma olin näinud päikese all." Kg 2:4-18.

Oma kibeda kogemuse kaudu õppis Saalomon mõistma sellise elu tühjust, mis otsib maiseis asjus ülimat head. Ta püstitas altareid paganlikele jumalatele tõdemaks, et need ei suuda anda tõotatud meelerahu. Sünged ja hingematvad mõtted vaevasid teda ööd ja päevad. Ta oli kaotanud elurõõmu ja hingerahu ning tulevik näis meeleheitest tume.

77. Ometi ei jätnud Issand teda maha. Noomituste ja karmide karistustega püüdis Ta äratada kuningat mõistma sellise elusuuna patusust. Issand kõrvaldas oma kaitsva hoole ning lubas vastastel korduvalt rünnata ja nõrgestada kuningriiki. "Ja Issand tõstis Saalomonile vastase, edomlase Hadadi; too oli Edomi kuningasoost. ... Ja Jumal tõstis temale vastaseks ka Resoni, Eljada poja ... röövjõugu pealiku," kes "põlgas Iisraeli ja ... sai Süüria kuningaks. Ka Saalomoni sulane Jerobeam, ... "väga tubli mees, ... tõstis oma käe kuninga vastu." 1Ku 11:14-28.

Viimaks saatis Issand prohveti vahendusel Saalomonile võpatamapaneva sõnumi: "Sellepärast et sinuga on nõnda sündinud ja et sa ei ole pidanud minu lepingut ja minu seadusi, mis ma sulle andsin, kisun ma tõesti kuningriigi sinult ja annan sinu sulastele. Aga su isa Taaveti pärast ei tee ma seda sinu päevil: ma kisun selle ära sinu poja käest." 1Ku 11:11, 12.

See Saalomonile ja ta soole lausutud kohtuotsus äratas Saalomoni otsekui unest. Elustunud südametunnistusega hakkas ta nägema oma meeletust õiges valguses. Masendununa, hingeliselt ja ihulikult nõrgestatuna, väsinu ja janunevana pööras ta selja maapealsetele katkistele kaevudele, et juua veel kord elu allikast. Kannatuste vits oli teinud oma töö. Tajunud jõuetust pöörduda kergemeelsusest, oli teda kaua vaevanud kartus minna täielikult põhja, kuid nüüd välgatas sõnumist, mille ta sai, lootusekiir. Jumal ei olnud teda ikkagi hüljanud.

78. Jumal oli veel valmis vabastama teda köidikuist. Jumal oli valmis vabastama teda surmastki hullemast vangistusest, milleks tal endal puudus jõud.

Tänutundes tunnistas Saalomon, et Jumala vägi ja heldus on "kõrgeim kõrgeimaist." Kg 5:7, KJV. Patukahetsuses hakkas ta jälle astuma sellele üleva puhtuse ja pühaduse pinnale, kust ta oli nii sügavale langenud. Ta ei saanud küll loota, et pääseb patu hukatuslikest tagajärgedest või suudab vabaneda eneserahuldamise tee kõigist mälestustest. Aga ta püüdis tõsiselt hoiatada teisi kergemeelsuse eest. Alandlikult tunnistas ta oma eksimusi ning tõstis hääle hoiatuseks, et teised ei hukkuks tema halva mõju pärast.

Tõsine patukahetseja ei unusta oma mineviku patte. Saavutanud rahu, ei muutu ta ükskõikseks sooritatud üleastumiste suhtes. Ta mõtleb neile, keda tema teguviis kallutas halvale teele ning püüab igal võimalikul viisil juhtida neid tagasi tõe teele. Mida selgem on valgus, millesse ta on astunud, seda tugevam on soov seada teiste jalad õigele teele. Ta ei vabanda oma isemeelset suunda ega nimeta oma eksitust kergeks tühiseks asjaks, vaid püstitab kõigi jaoks hoiatusmärgid.

Saalomon tunnistas, et "inimlaste süda on täis kurjust ja neil on nende eluajal südames meeletus." Kg 9:3. Samuti kirjutas ta: "Kui otsust kuriteo kohta kiiresti ei tehta, siis kasvab inimlaste julgus kurja teha. Ehk küll patune teeb sada korda kurja ja pikendab oma päevi, tean ma siiski, et neil, kes 79.
Jumalat kardavad, käib käsi hästi, sellepärast et nad Tema palet kardavad, kuna õela käsi ei käi hästi ja tema ei pikenda oma varjusarnaseid päevi, sellepärast et ta Jumala palet ei karda." Kg 8:11-13.

Jumala Vaimust juhituna jättis kuningas järeltulevaile põlvedele aruande oma raisatud aastatest ning selles peituvatest hoiatavatest õppetundidest. Nii ei läinud tema elutöö täielikult hukka, ehkki tema poolt külvatud seemnest valmis kurjus lõikuseks suure osa rahva juures. Tasaduses ja alanduses õpetas Saalomon oma hilisematel aastatel "rahvale tarkust, kaalus, uuris ja kujundas palju õpetussõnu." Ta "püüdis 80.
leida sobivaid sõnu ja siiralt kirjapandud tõesõnu." Ta ütles: "Tarkade sõnad on otsekui astlad ja nende kogumik sissetaotud naelte sarnane. Need on antud ühe ja sama Karjase poolt. Ja peale selle: "Mu poeg, võta kuulda manitsust!" Kg 12:9-12.

"Lõppsõna kõigest, mida on kuuldud," kirjutas ta, on selline: "Karda Jumalat ja pea Tema käske, sest see on iga inimese kohus! Sest Jumal viib kõik teod kohtusse, mis on iga salajase asja üle, olgu see hea või kuri." Kg 12:13, 14.

Saalomoni hilisematest kirjutistest ilmneb, et sedamööda, kuidas ta järjest selgemalt tajus oma elusuuna pahelisust, keskenes ta üha enam noorte hoiatamisele. Tema südamesoov oli, et noored ei langeks eksitusse, mis juhtisid teda üleannetult pillama Taeva parimaid andeid. Kurbuse ja häbiga tunnistas ta, et parimas meheeas, kus tema tööstijaks, toetajaks ja eluks pidanuks olema Jumal, hülgas ta Taeva valguse ja Jumala tarkuse ning võttis Jumala kummardamise asemel omaks ebajumalateenistuse. Olles kogenud sellise elu tühisust, igatses ta päästa teisi langemast kibedatesse kogemustesse, mida tema oli läbinud.

Liigutavalt õrnalt kirjutas ta Jumala teenistuses olevate noorte eesõigustest ja kohustustest:

"Valgus on magus, ja silmadele on hea päikest näha. Jah, kui inimene elab palju aastaid, siis tundku ta neist kõigist rõõmu; aga ta mõelgu ka pimeduse päevadele, sest neidki saab palju! Kõik, mis tuleb,
81. on tühisus! Rõõmusta, noor mees, noores eas ja su süda tundku rõõmu su nooruspäevil! Käi oma südame teedel ja oma silmavaate järgi, aga tea, et Jumal viib sind kohtusse selle kõige pärast! Saada siis tusk ära oma südamest ja hoia paha eemal oma ihust, sest lapsepõlv ja noorus on kaduvad!" Kg 11:7-10.

"Mõtle oma Loojale oma nooruspäevil, enne kui tulevad kurjad päevad ja jõuavad kätte need aastad, mille kohta sa ütled: Need ei meeldi mulle! — enne kui pimenevad päike ja valgus, kuu ja tähed, ja vihma järel tulevad taas pilved — siis kui koja valvurid värisevad ja kanged mehed kisuvad küüru; kui jahvatajad on jõude, sest neid on vähe järele jäänud, ja aknaist vaatajad jäävad pimedaks; kui välisuksed sulguvad, kui veski mürin vaibub, kui üles tõustakse juba linnuhääle peale, kui kõik lauluviisid lakkavad; kui küngastki kardetakse ja teed käies on hirm; kui mandlipuu õitseb, rohutirts vaevu liigub ja kapparipung puhkeb — sest inimene läheb oma igavese koja poole ja tänaval käivad leinajad ringi —, enne kui hõbeköis katkeb ja kuldkauss puruneb, kruus
82. allikal kildudeks kukub ja kaevuratas laguneb, sest põrm saab jälle mulda, nõnda kui ta on olnud, ja vaim läheb Jumala juurde, kes tema on andnud." Kg 12:1-7.

Saalomoni elu on täis hoiatusi kõigile: niihästi noortele ja küpses eas olevatele inimestele kui ka neile, kes lähenevad oma elu loojangule. Näeme nooruse ebakindlust — kuidas noored kõiguvad õiguse ja ülekohtu vahel, kuni patused kired neelavad nad oma võimusesse. Küpsemas eas inimestelt ei oota me enam sellist ebakindlust ja ustavusetust. Me eeldame, et iseloom on väljakujunenud ja põhimõtted kindlalt juurdunud. Kuid alati pole see nii. Ehkki Saalomon pidanuks oma iseloomu poolest olema otsekui jõuline tamm, ei talunud ta kiusatust ning langes. Ajal, mil ta pidanuks olema tugevaim, osutus ta nõrgimaks.

Sellest näitest peaksime õppima, et ainus kaitseabinõu nii noorele kui vanale on valvamine ja palve. Julgeolek ei seisne kõrges ametipostis ega suurtes eesõigustes. Inimesel võib aastaid olla ehtne kristlik kogemus, aga ta on ikkagi välja pandud Saatana rünnakutele. Isegi tark ja võimas Saalomon sai lüüa võitluses seesmise patu ja väliste kiusatustega. Tema lüüasaamine õpetab meile, et hoolimata inimese intellektuaalsetest võimetest ja kuitahes suurest ustavusest Jumalale

eelnevail aastail, ei või ta iial toetuda omaenese tarkusele ega rikkumatusele. Iga rahvapõlve ajal ja igal maal on iseloomu ehitamise tõeline 83.
alus ja eeskuju olnud sama jumalik käsk: "Armasta Issandat, oma Jumalat, kogu oma südamega ... ning oma ligimest kui iseennast" (Lk 10:27). See suur põhimõte, mis ilmnes meie Päästja iseloomus ja elus, on ainus kõikumatu alus, ainus kindel juht. "Tema on su aegade tagatis, abi küllus, tarkus ja tunnetus" (Js 33:6). Sellise tarkuse ja tunnetuse leiame üksnes Jumala Sõnast.

Tänapäeval kehtivad täielikult kord Iisraelile Jumala käskude pidamise kohta öeldud sõnad: "See on teie tarkus ja teie mõistus rahvaste silmis." 5Mo 4:6. See on ainus tagatis üksikisiku puhtusele, kodu rikkumatusele, ühiskonna heaolule või rahvuse stabiilsusele. Keset elu nõutust, hädaohte ja vastuolusid on ainus ohutu ja kindel tee teha seda, mida ütleb Jumal. "Issanda Seadus on laitmatu" ja "kes nii teeb, see ei kõigu iialgi." Ps 19:8; Ps 15:5.

Need, kes võtavad Saalomoni langemise enesele hoiatuseks, tõmbuvad eemale juba patu esimestest katsetest. Ainult kuulekus Taeva nõudmistele kaitseb inimest langemast. Jumal on inimest rikkalikult valgustanud ja õnnistanud, ent kui seda valgust ja õnnistust pole vastu võetud, ei kaitse need sõnakuulmatuse ja ärataganemise eest. Kui inimesed, keda Jumal on pannud täitma kõrgeid usaldusülesandeid, taganevad Temast ja toetuvad inimtarkusele, muutub nende valgus pimeduseks. Neile usaldatud võimed saavad neile püüniseks.

Võitluse lõpuni saab olema inimesi, kes loobuvad Jumalast. Saatan kujundab olukordi, mis nõrgestavad peaaegu märkamatult hinge 84.
kaitsemüüre siis, kui Jumala vägi meid ei kaitse. Meil on põhjust küsida igal sammul: "On see Issanda tee?" Senikaua, kui kestab elu, kestab vajadus valvata sihikindlalt oma tundeid ja kirgi. Võime olla julged vaid siis, kui toetume Jumalale ja meie elu on varjul Kristuses. Valvates ja palvetades säilime puhtaina.

Kõik, kes sisenevad kord Jumala linna, peavad minema läbi kitsa värava ahastamapaneva võitluse, sest "sinna ei saa midagi, mis on rüve." Ilm 21:27. Kuid ükski, kes on langenud, ei pea heitma meelt. Eakadki ja varem Jumalast austatud inimesed võivad olla määrinud oma hinge ja ohverdanud vooruse kirgede altaril. Aga kui nad kahetsevad, patu hülgavad ja Jumala poole pöörduvad, on neil veel lootust. See, kes ütleb: "Ole ustav surmani, ja ma annan sulle elupärja," esitab ka üleskutse: "Õel jätku oma tee ja nurjatu mees oma mõtted ning pöördugu Issanda poole, siis halastab Tema ta peale; ja meie

Jumala poole, sest Tema annab palju andeks." Ilm 2:10; Js 55:7. Jumal vihkab pattu, aga armastab patust. "Mina parandan nende taganemise," ütleb Ta, "ma armastan neid oma heast tahtest." Ho 14:5.

Saalomoni patukahetsus oli siiras, kuid tema halva eeskuju kahjulikke mõjutusi ei saanud olematuks teha. Tema ärataganemise ajal oli kuningriigis inimesi, kes ei petnud Jumala usaldust, vaid jäid puhtaks ja ustavaks. Kuid paljud suundusid eksiteele ja kahetseval kuningal ei olnud kerge peatada kurjuse jõude, mida olid vallandanud ebajumala-
85. teenimine ja maailmalike kommete sissetoomine. Ka ei suutnud ta enam endise mõjukusega inimesi juhtida. Paljud ei suutnud enam täielikult usaldada tema juhtimist. Ehkki kuningas tunnistas oma pattu ja kirjutas järeltulevale põlvele aruande oma meeletusest ning patukahetsusest, ei võinud ta kunagi loota oma kurjade tegude laostava mõju täielikku kadumist. Tema äralangemisest julgustatuna jätkasid paljud jultunult kurja tegemist. Pärast teda tulnud mitmete valitsejate allakäigus võib märgata kurba mõju, mida avaldas Jumalast antud võimete liiderlik raiskamine.

Oma jumalavallatu elu üle hingeahastuses järele mõeldes oli Saalomon sunnitud hüüdma: "Tarkus on parem kui sõjariistad, aga üksainus patune rikub palju head." "Halb asi, mida ma nägin päikese all, on see, kui eksitus tuleb võimukandja poolt: rumalus pannakse kõrgele kohale." "Surnud kärbsed panevad haisema salvisegaja õli, pisut rumalust võib mõjuda rohkem kui tarkus ja au." Kg 9:18; 10:5, 6, 1.

Õppetundidest, mida Saalomoni elu meile pakub, on rõhutatuim inimese mõju heale või kurjale. Olgu meie mõjuala nii väike kui tahes, põhjustab meie mõju teistele ikkagi kas rõõmu või muret. Teadmata või tahtmata on meie elu teistele kas õnnistuseks või needuseks. See võib olla raskemeelsuse, rahulolematuse ja isekuse varjundiga või lausa mõnest hellitatud patust mürgine. Teisalt võib sellest õhkuda usku, julgust ja lootuse elustavat väge ning armastuse hea lõhna meeldivust. Kuid oma mõju heale või kurjale see kindlasti avaldab.

86. Ränk on mõte, et meie mõju võib olla surmalehk surmaks, ometi on see võimalik. Kasvõi üks eksiteele juhitud inimlaps, kes on ilma jäetud igavesest õndsusest, on hindamatu kaotus! Ja ometi võib üks tormakas tegu, üks järelemõtlematu sõna meie poolt avaldada teise elule nii sügavat mõju, et selle tulemuseks võib olla hinge hävimine. Üks viga meie iseloomus võib juhtida paljusid Kristusest eemale.

Külvatud seemnest kasvab vili, mis omakorda seemendub ja nii mitmekordistub lõikus. Sama seadus kehtib meie suhetes üksteisega.

Iga tegu, iga sõna on seeme, mis kannab vilja. Iga lahke tegu, kuulekus või enesesalgamine paljuneb teistes ja nende läbi omakorda teistes. Samuti on seeme iga kadedus, kurjus, lahkheli, mis kasvab "kibedaks juureks"(He 12:15). Ja kui tohutut hulka need "paljud" omakorda mürgitavad! Selliselt ulatub headuse ja kurjuse külvamine käesolevast ajast igavikku.

6
KUNINGRIIGI LÕHENEMINE

87. "Siis Saalomon läks magama oma vanemate juurde ja ta maeti oma isa Taaveti linna. Ja tema poeg Rehabeam sai tema asemel kuningaks." 1Ku 11:43.

Varsti pärast troonile asumist läks Rehabeam Sekemisse, kus ta lootis saada kõigi suguharude poolt kommetekohase kinnituse, et ta on kuningas. "Sest kogu Iisrael oli tulnud Sekemisse teda kuningaks tõstma." 1Ku 12:1.

Kohalolijate seas oli ka Jerobeam, Nebati poeg — seesama Jerobeam, kes Saalomoni valitsuse ajal oli tuntud kui "vägev vahva mees" ja kellele prohvet Ahija, siilolane, andis vapustava kuulutuse: "Vaata, ma kisun kuningriigi Saalomoni käest ja annan kümme suguharu sinule." 1Ku 11:28, 31.

Issand oli oma saadiku kaudu Jerobeamile selgelt öelnud, et kuningriigi jagunemine on vältimatu. Jagunemine pidi toimuma
88. "sellepärast, et nad jätsid mind maha ja kummardasid siidonlaste jumalannat Astartet, moabide jumalat Kemost ja ammonlaste jumalat Milkomi ega käinud minu teedel, et teha, mis õige on minu silmis minu määruste ja seadluste järgi, nõnda nagu tema isa Taavet." 1Ku 11:33.

Jerobeamile oli selgitatud sedagi, et kuningriiki ei jagata enne Saalomoni valitsuse lõppu. "Mina aga ei võta tema käest siiski mitte tervet kuningriiki," ütles Issand, "vaid lasen teda olla vürstiks kogu ta eluaja oma sulase Taaveti pärast, kelle ma valisin, kes pidas mu käske ja määrusi. Aga tema poja käest ma võtan kuningriigi ja annan selle sinule — need kümme suguharu." 1Ku 11:34, 35.

Saalomon oli soovinud küll ette valmistada poega, Rehabeami, käituma targalt Jumala prohveti poolt ettekuulutatud kriisis, kuid ta ei suutnud enam avaldada tugevat, head kasvatuslikku mõju Rehabeamile, kelle kasvatamine lapsepõlves oli väga hooletusse jäetud. Rehabeam oli pärinud oma ammonlannast emalt kõikuva iseloomu. Ajuti püüdis ta teenida Jumalat ja koges siis ka edu, kuid tal puudus

püsivus ning viimaks alistus ta kurjale, mis oli teda ümbritsenud lapsepõlvest saadik. Rehabeami elu eksisammud ja tema lõplik langemine näitavad, kui kohutavad tagajärjed olid Saalomoni seotusel ebajumalaid teenivate naistega.

Endise valitseja ajal olid Iisraeli suguharud äganud ebaõiglase ja raske rõhumise all. Ärataganemise aastail oli Saalomon luksuslikkuse taotlemise tõttu rängalt maksustanud rahva ja nõudnud neilt palju 89.
sunnitööd. Seepärast otsustasid Iisraeli juhtivad mehed enne uue valitseja kroonimist kindlaks teha, kas Saalomoni poeg kavatseb kergendada nende koormat või mitte. "Ja nad läkitasid käskjalad talle järele ning kutsusid ta; ja Jerobeam ja kogu Iisrael tulid ning rääkisid Rehabeamiga, öeldes: "Sinu isa tegi meie ikke raskeks. Aga kergenda nüüd sina oma isa rasket teenistust ja tema ränka iket, mille ta meile on peale pannud, siis me teenime sind!""

Rehabeam soovis enne poliitiliste avalduste tegemist konsulteerida oma nõuandjatega ja vastas: "Tulge kolme päeva pärast jälle tagasi mu juurde!" Ja rahvas läks ära.

Kuningas Rehabeam pidas nõu vanade nõunikega, kes olid teeninud tema isa Saalomoni, kui isa veel elas. Ta küsis: "Mis nõu te annate, et sellele rahvale midagi vastata?" Nad vastasid temale, öeldes: "Kui sa oled selle rahva vastu hea, meelitad neid ja räägid neile häid sõnu, siis jäävad nad sulle sulaseiks kogu eluajaks."" 2Aj 10:3-7.

Olemata rahul vastusega, pöördus Rehabeam noorte meeste poole, kellega ta oli suhelnud noorukina ja meheea künnisel. Ta küsis neilt: "Mis nõu te annate, et saaksime midagi vastata sellele rahvale, kes minuga kõneles, öeldes: Kergenda iket, mille su isa on meile peale pannud?" 1Ku 12:9. Noored mehed soovitasid kuningal käituda karmilt kuningriigi alamatega ja teha neile juba algusest peale selgeks, et kuningas ei salli mingit vahelesegamist oma taotlustesse.

Olles meelitatud väljavaatest rakendada kohe ülimat autoriteeti, otsustas Rehabeam eirata riigi vanemate meeste nõuandeid ja võtta 90.
oma nõuandjateks noored mehed. Nii sündiski, et päeval, mil "Jerobeam ja kogu rahvas tulid Rehabeami juurde kuulda saama kuninga valitsemisprogrammi, vastas Rehabeam "rahvale karmilt, ... öeldes: "Mu isa on teie ikke teinud rängaks, aga mina annan teie ikkele veel lisa. Mu isa karistas teid piitsadega, aga mina karistan teid okaspiitsadega." 1Ku 12:12-14.

Oleksid Rehabeam ja tema kogenematud nõuandjad mõistnud Jumala tahet Iisraeli suhtes, oleksid nad võtnud kuulda rahva palvet

teha otsustavaid uuendusi valitsemise korras. Ent Sekemi koosolekuga pakutud võimalusehetkel ei mõelnud nad tagajärjekalt ning nõrgestasid sellega lõplikult oma mõjuvõimu suure hulga rahva üle. Nende otsus jätkata Saalomoni ajal väljakujunenud rõhumist ja seda isegi lisada, oli otseses vastuolus Jumala plaaniga Iisraeli suhtes ning andis rahvale hea põhjuse kahelda nende motiivide siiruses. Selle ebatarga ja südametu võimunäitamise katsega näitasid kuningas ja tema nõuandjad lihtsalt oma ameti ja autoriteediga uhkeldamist.

Issand ei lubanud Rehabeamil viia ellu tema poolt kavandatud poliitikat. Suguharudes oli tuhandeid, keda oli teinud väga rahutuks Saalomoni valitsemisaja rõhumispoliitika ja kes ei näinud nüüd muud teed kui vastu hakata Taaveti kodakonnale. "Kui kogu Iisrael nägi, et kuningas ei võtnud neid kuulda, siis vastas rahvas kuningale, öeldes
91. nõnda: "Mis osa on meil Taavetis? Ei ole meil pärisosa Iisai pojas. Oma telkidesse, Iisrael! Karjata nüüd omaenese sugu, Taavet!" Ja Iisrael läks oma telkidesse." 1Ku 12:16.

Lõhe, mis tekkis Rehabeami järelemõtlematu kõne tõttu, osutus parandamatuks. Sellest ajast peale jagunesid Iisraeli kaksteist suguharu kaheks. Juuda ja Benjamini suguharud moodustasid lõunas Juuda kuningriigi, mida valitses Rehabeam. Põhjapoolsed kümme suguharu moodustasid omariikluse, mis sai tuntuks Iisraeli kuningriigina. Seda valitses Jerobeam. Nii täitus prohveti ettekuulutus kuningriigi lõhenemisest. "See pööre oli Issandalt." 1Ku 12:15.

Kui Rehabeam nägi, et kümme suguharu irdusid tema võimust, hakkas ta läbirääkimisi pidama. Ta saatis lepitajaks kuningriigi mõjuka mehe Adorami, "sunnitöö ülevaataja", kuid kuna tunded Rehabeami vastu olid juba nii raevukad, viskas "kogu Iisrael teda kividega, nõnda et ta suri". Kohkunud nii ilmsest tõendist, et vastuhakk on võimas, astus "kuningas Rehabeam ... kärmesti vankrisse ja põgenes Jeruusalemma." 1Ku 12:18.

Jeruusalemmas kogus ta "kokku kogu Juuda soo ja Benjamini suguharu, sada kaheksakümmend tuhat valitud sõjakõlvulist meest, et sõdida Iisraeli soo vastu ja taastada kuningriik Rehabeamile, Saalomoni pojale. Aga jumalamehele Semajale tuli Jumala sõna, kes ütles: "Räägi Saalomoni poja Rehabeamiga, Juuda kuningaga, ja kogu
92. Juuda ja Benjamini sooga ja ülejäänud rahvaga ning ütle: Nõnda ütleb Issand: Te ei tohi minna ega sõdida oma vendade Iisraeli laste vastu! Igamees mingu tagasi koju, sest see lugu on lastud sündida minu poolt!" Ja nad võtsid kuulda Issanda sõna, pöördusid ümber ja läksid, nagu Issand oli käskinud." 1Ku 12:21-24.

Kolme aasta jooksul püüdis Rehabeam õppida oma valitsusaja alguse kurvast kogemusest; ja õppimine kandis ka vilja. Ta "ehitas Juudas kindlustatud linnu" ja "tegi linnused tugevaks, paigutas neisse vürstid ning toidu-, õli- ja veinivarud." Ta hoolitses selle eest, et need 93.
kindlustatud linnad saaksid "väga tugevaks." 2Aj 11:5, 11, 12. Kuid Juuda kuningriigi õitseng Rehabeami valitsemise esimestel aastatel ei seisnenud kindlasti neis meetmeis. Hoopis Jumala tunnustamine ülima Valitsejana tõi Juuda ja Benjamini suguharudele edu. Piibel ütleb, et nendega ühinesid paljud jumalakartlikud mehed põhja suguharudest. "Nende järel tulid Jeruusalemma kõigist Iisraeli suguharudest need," teatab aruanne, "kes olid südamega andunud otsima Issandat, Iisraeli Jumalat, ohverdama Issandale, oma vanemate Jumalale. Nõnda nad kinnitasid Juuda kuningriiki ja toetasid Rehabeami, Saalomoni poega, kolm aastat; sest nad käisid Taaveti ja Saalomoni teed kolm aastat." 2Aj 11:16, 17.

Sellise kursi jätkamisega oleks Rehabeam võinud suuresti korvata varasemad vead ja taastada rahva usalduse temasse kui mõistlikku valitsejasse. Kuid inspireeritud sulg peab kahjuks tõdema, et Saalomoni järeltulija oli mees, kelle mõju äratas väga nõrgalt kuulekust Issandale. Loomu poolest kangekaelne, enesekindel, isemeelne ja ebajumalateenimisele kalduv kuningas oleks jäägitult Jumalale lootmise korral arenenud tugevaloomuliseks, kindlausuliseks ja Jumala käskudele kuulekaks meheks. Kuid ajapikku hakkas kuningas üha enam toetuma oma positsioonile ja tugevatele kindlustatud linnadele. Vähehaaval kallutasid päritud nõrkused ta täielikult ebajumalateenistusse. "Aga kui Rehabeami valitsus oli kindlustatud ja ta ise vägevaks saanud, siis ta hülgas Issanda Seaduse, ja koos temaga kogu Iisrael." 2Aj 12:1. 94.

Kui kurvad ja tähendusrikkad on sõnad: "Koos temaga kogu Iisrael!" Rahvas, kelle Jumal oli valinud valguseks ümbruskonna rahvastele, oli pööramas selga jõu Allikale ning püüdles olema ümberkaudsete rahvaste sarnane. Nii Saalomoni kui ka Rehabeami halb eeskuju juhtis paljud eksiteele. Nagu nendega, nii on lugu tänapäeval suuremal või vähemal määral igaühega, kes lahkub kurjuse teele — kurjuse mõju ei piirdu ainult selle ühega. Ükski ei ela vaid enesele. Keegi ei hukku oma ülekohtus üksinda. Iga inimese elu on valgus, mis heidab kas selgust ja julgust teiste teerajale või juhib neid süngesse lootusetusesse ja hävingusse. Me juhatame teisi kas ülespoole õnnelikule ja igavesele elule või allapoole hädasse ja igavesse surma. Ja kui me oma tegudega julgustame teisi halvale või ärgitame neid tegema kurja, oleme kaassüüdlased nende patus.

Jumal ei jätnud Juuda kuninga ärataganemist karistamata. "Rehabeami viiendal aastal tuli Egiptuse kuningas Siisak üles Jeruusalemma kallale — sest need seal olid olnud truuduseta Issanda vastu — koos tuhande kahesaja sõjavankriga ja kuuekümne tuhande ratsanikuga; ja lugematu oli rahvas, kes koos temaga Egiptusest tuli... Ja ta vallutas Juudas olevad kindlustatud linnad ning tuli kuni Jeruusalemmani.

Siis tuli prohvet Semaja Rehabeami ja Juuda vürstide juurde, kes
95. olid Siisaki eest kogunenud Jeruusalemma, ja ütles neile: "Nõnda ütleb Issand: Te olete hüljanud minu, seepärast olen minagi teid jätnud Siisaki kätte."" 2Aj 12:2-5.

Rahvas ei olnud läinud ärataganemises veel nii sügavale, et nad oleksid põlanud Jumala karistust. Nad mõistsid, et Siisaki sissetungiga kaasnev kaotus oli Jumalast lubatud ning mõneks ajaks alandusid nad Tema ette. "Issand on õiglane," tunnistasid nad.

"Ja kui Issand nägi, et nad endid alandasid, siis tuli Issanda sõna Semajale; Ta ütles: "Nad on endid alandanud. Mina ei hävita neid, vaid päästan nad varsti ega vala oma viha Jeruusalemma peale Siisaki käe läbi. Aga nad saavad tema alamaiks, et nad õpiksid tundma, mis tähendab teenida mind ja mis tähendab teenida maiseid kuningriike. Ja Siisak, Egiptuse kuningas, tuli Jeruusalemma kallale ning võttis ära Issanda koja varandused ja kuningakoja varandused — ta võttis kõik ära, ta võttis ära ka kuldkilbid, mis Saalomon oli teinud. Siis kuningas Rehabeam tegi nende asemele vaskkilbid ja andis need ihukaitsepealikute hooleks, kes valvasid kuningakoja ust. ... Sellepärast, et ta ennast oli alandanud, pöördus Issanda viha temalt, et teda mitte sootuks hävitada; oli ju veel Juudaski mõndagi head." 2Aj 12:6-12.

Kui häda oli möödas ja rahvas nautis jälle heaolu, unustasid paljud oma hirmu ning asusid teenima ebajumalaid. Nende hulgas oli ka kuningas Rehabeam ise. Ehkki neid tabanud häda oli teda alandanud, ei muutnud see siiski otsustavalt tema elu. Ta unustas õppetunni, mida
96. Jumal püüdis anda, ning langes uuesti neisse pattudesse, mis olid toonud rahvale viletsuse . Pärast väheseid kuulsuseta eluaastaid, mille kestel kuningas "tegi kurja, sest ta ei valmistanud oma südant Issandat otsima," läks Rehabeam "magama oma vanemate juurde ja ta maeti Taaveti linna. Ja tema poeg Abija sai tema asemel kuningaks." 2Aj 12:14-16.

Koos kuningriigi lõhenemisega Rehabeami valitsemisaja algul hakkas Iisraeli hiilgeaeg kahanema ega saavutanud enam iial sellist taset. Järgnevate sajandite kestel oli Taaveti troonil vahel nii kõrgete moraalsete väärtuste ja perspektiivitundega mehi, et nende valitsuse

all levisid Juuda rahvale osaks saanud õnnistused naabermaadessegi. Vahetevahel austati Issanda nime ja Tema käsku rohkem kui mingit ebajumalat. Aeg-ajalt astusid esile vägevad prohvetid, kes kinnitasid valitsejaid ja julgustasid rahvast püsima ustavaina. Kuid kurjuse seeme, mis võrsus juba Rehabeami troonile tõusmise ajal, ei saanud iialgi täiesti välja juuritud. Aeg-ajalt langes Jumala valitud rahvas nii madalale, et sai lausa kõnekäänuks paganate seas.

Ebajumalateenistusse kaldunud inimeste rikutusest hoolimata tegi Jumal oma halastuses kõik, et takistada jagatud kuningriigi täielikku hävingut. Ehkki Jumala plaanid Iisraeliga näisid ajapikku täielikult ebaõnnestuvat salasepitsuste tõttu, mida kurjuse jõud inimestes lõkkele
lõõtsutasid, viis Jumal oma äravalitud rahva vangipõlve ja sellele järg- 97.
nenud taasrajamise aegadel ikkagi täide oma head kavatsused.

Kuningriigi lõhenemine oli vaid algus nendele imelistele aegadele, mil ilmnes Jumala pikkmeel ja õrn hoolitsus oma rahva eest. Viletsuse sulatuspoti kohta, milles nad pidid küpsema oma päritud ja omandatud halbade kalduvuste tõttu, tunnistasid need, keda Jumal püüdis puhastada enesele rahvaks, kes on agar tegema häid tegusid, lõpuks nii: "Ei ole Sinu sarnast, Issand! Sina oled suur, ja suur on Su nimi vägevuse poolest; kes ei peaks Sind kartma, rahvaste Kuningas? ... Sest kõigi rahvaste tarkade hulgas ja kõigis nende kuningriikides ei ole Sinu sarnast." "Issand on tõeline Jumal, Ta on elav Jumal ja igavene Kuningas." Jr 10:6, 7, 10.

Ebajumalate kummardajad pidid viimaks õppima, et võltsjumalad on võimetud üles tõstma ja päästma. "Jumalad, kes ei ole teinud taevast ja maad, kaovad maa pealt ja taeva alt." Jr 10:11. Inimene võib leida hingamise ja rahu ainult elavale Jumalale - kõige Loojale ja kõige üle Valitsejale - ustav olles.

Üksmeelselt pidid karistatud ja kahetsevad Iisraeli ja Juuda elanikud lõpuks uuendama oma lepinguvahekorra vägede Issandaga, oma vanemate Jumalaga, ning ütlema Tema kohta:

"Tema on oma rammuga rajanud maa, oma tarkusega loonud
maailma ja mõistusega laotanud taeva. Kui Tema teeb häält, siis on 98.
taevas vete kohin, ja Ta kergitab pilved maa äärest; Tema teeb vihmale välgud ja toob tuule välja selle aitadest. Inimesed on kõik rumalad, mõistusest ilma. Kõik kullassepad jäävad häbisse jumalakujude pärast; nende valatud kujud on pettus, sest neis pole vaimu. Need on tühised, naeruväärt tööd: oma katsumisajal nad hävivad. Nende sarnane ei ole see, kes on Jaakobi rikkuseks, sest Tema on kõige Looja ja Iisrael on Ta pärisosaks. Vägede Issand on Tema nimi." Jr 10:12-16.

7
JEROBEAM

99. Taaveti soo vastu mässu tõstnud Iisraeli kümme suguharu valisid endale kuningaks Jerobeami, Saalomoni endise teenri. Kuningana asus ta ellu viima otsustavaid uuendusi nii ühiskondlikus kui usulises vallas. Saalomoni valitsuse ajal oli ta osutunud osavaks ja arukaks. Aastakümnete pikkune ustav teenistus oli võimaldanud omandada tal teadmisi, mille abil ta suutis võimekalt valitseda. Kuid Jerobeam ei toetunud Jumalale.

Jerobeam kartis kõige rohkem seda, et Taaveti troonil istuv valitseja võidab kunagi endale tagasi tema alamate südamed. Ta arutles nii: kui kümnel suguharul lubatakse sageli külastada Juuda kuningriigi iidset keskust, kus templiteenistusi korraldati täpselt samuti nagu Saalomoni valitsuse aastail, võivad paljud hakata jälle Jeruusalemma valitsuse alamaiks. Rääkinud läbi oma lähemate nõuandjatega, otsustas
100. Jerobeam ühe julge löögiga takistada nii tõhusalt kui võimalik lahkulöömist tema valitsusest.

Sellisel kaalutlusel asus ta rajama oma vastloodud kuningriiki kaht jumalateenistuse keskust: üht Peetelisse ja teist Daani. Selle asemel, et minna Jeruusalemma, pidid kümme suguharu kogunema Jumala kummardamiseks neisse paikadesse.

Neid ümberkorraldusi kavandades panustas Jerobeam iisraellaste kujutlusvõimesse – kui inimeste silme ette asetada mõni nähtav kuju, mis sümboliseeriks nähtamatu Jumala ligiolekut, harjuksid nad uue kohaga meelsamini. Nii laskis ta valmistada kaks kuldvasikat ja need asetati Jumala kummardamiseks määratud paikades pühamuisse. Püüdes selliselt "silme ette tuua" Jumalat, astus Jerobeam üle Jumala selgest käsust: "Sa ei tohi enesele teha kuju. ... Sa ei tohi neid kummardada ega neid teenida." 2Mo 20:4, 5. Jerobeami soov hoida kümmet suguharu eemal Jeruusalemmast oli nii tugev, et ta kaotas silmist oma plaani fundamentaalse nõrkuse. Ta ei mõelnud, kui suurde hädaohtu viis ta iisraellased sellega, et seadis nende silme ette jumaluse sellise sümboli, millega nende esiisad olid tuttavad orjapõlve ajast

Egiptuses. Jerobeam oli äsja ise elanud Egiptuses; nii oleks ta pidanud teadma, kui rumal oli püstitada rahva silme ette selliseid paganlikke sümboleid. Ta tegi meeletu vea seetõttu, et oli kindlalt otsustanud vöörutada põhjapoolsed suguharud iga-aastastest külaskäikudest pühasse linna. "Saagu teile küllalt Jeruusalemma minekust," ütles ta, "vaata, Iisrael, siin on sinu jumalad, kes tõid sind ära Egiptusemaalt." 1Ku 12:28. Nõnda ahvatles ta neid kummardama kuldseid kujusid ja 101.
omaks võtma võõraid jumalateenimiskombeid.

Põhja kuningriigi maa-alal elas mõningaid leviite ning kuningas püüdis õhutada neid asuma preestritena teenima uutes pühapaikades Peetelis ja Daanis. Kuna see ei õnnestunud, oli ta sunnitud tõstma preestriseisusesse mehi "igasugu rahvast." 1Ku 12:31. Ärevaks tehtud sellisest väljavaatest, põgenesid paljud ustavad — nende seas hulk leviite — Jeruusalemma, kus nad võisid kummardada Jumalat jumalike nõuete kohaselt.

Jerobeam "seadis kaheksanda kuu viieteistkümnendale päevale samasuguse püha, nagu oli Juudamaal, ja läks ise üles altarile; nõnda tegi ta Peetelis, et ohverdada vasikaile, mis ta oli teinud. Ja ta seadis Peetelis preestrid ohvriküngaste tarvis, mis ta oli teinud." 1Ku 12:32.

Kuningas trotsis nii jultunult Jumala seadusi, et seda ei võinud jätta noomimata. Just siis, kui Jerobeam oli ohverdamas ja põletas viirukit Peetelisse püstitatud altari pühitsemistseremoonial, ilmus tema ette üks jumalamees Juuda kuningriigist, kes kõneles jumalateenistusse toodud muganduste vastu. Prohvet "hüüdis ... altari poole ja ütles: "Altar, altar! Nõnda ütleb Issand: Vaata, Taaveti soole sünnib poeg, Joosija nimi, ja tema tapab su peal ohvriküngaste preestrid, kes suitsutavad su peal, ja su peal põletatakse inimluid!"

Ja ta andis sel päeval tunnustähe, öeldes: "See on tunnustäheks, et Issand on kõnelnud: Vaata, altar lõhkeb ja tuhk, mis selle peal on, 102.
pillutatakse laiali." Ja altar lõhkes ning tuhk pillutati altarilt, nagu oli tunnustäht, mille jumalamees oli andnud Issanda käsul." 1Ku 13:2, 3, 5.

Seda nähes ähvardas Jerobeam avalikult Jumalat ning püüdis vahistada kuulutuse toojat. Vihas "sirutas Jerobeam altari juurest oma käe välja ja hüüdis: "Võtke ta kinni!"" Ent käsi, mille ta väljakutsuvalt sirutas Issanda sõnumitoojat haarama, jäi järsku jõuetuks ja kuivetus ning seda polnud võimalik tagasi tõmmata.

Hirmunult palus kuningas prohvetil palvetada Jumala poole. "Leevenda ometi Issanda, oma Jumala palet," anus ta, "ja palveta minu eest, et ma saaksin käe tagasi!" "Ja jumalamees leevendas Issanda

palge ning kuningas sai oma käe tagasi ja see oli nagu ennegi." 1Ku 13:4, 6.

Asjatult oli Jerobeam üritanud sisse pühitseda võõra altari, mille austamine oleks viinud Jeruusalemma templis teostatava jumalateenistuse alahindamiseni. Iisraeli kuningas oleks pidanud prohveti sõnumi peale kahetsema ja loobuma kurjadest kavatsustest, mis võõrutasid rahva Jumala õigest kummardamisest. Kuid ta tegi südame kõvaks ja otsustas jääda oma arusaama juurde.

Pühade ajal Peetelis ei olnud iisraellaste südamed veel täiesti paadunud. Paljud neist olid vastuvõtlikud Püha Vaimu mõjule. Issand
105. soovis pidurdada ärataganejaid allamäge viival teel, enne kui olnuks liiga hilja. Ta saatis käskjala katkestama ebajumalateenistuse talitust ning näitama kuningale ja rahvale, kuhu ärataganemine lõpuks viib. Altari lõhkumine väljendas Jumala ääretut meelepaha jõleduse üle, mis oli toimumas Iisraelis. Issand püüab päästa, mitte hävitada. Ta tunneb rõõmu patuste tagasivõitmisest. "Nii tõesti kui ma elan, ütleb Issand Jumal, ei ole mul hea meel õela surmast." Hs 33:11. Hoiatades ja härdalt paludes kutsub Ta isemeelseid inimesi loobuma ülekohtust ja pöörduma Tema poole ning elama. Ta annab oma valitud käskjalgadele püha julguse, et kuulajad kardaksid ja tuleksid kahetsusele. Millise kindlusega noomis jumalamees kuningat! Kindlameelsus oli oluline, sest ühelgi teisel viisil poleks olnud võimalik noomida valitsevat kurjust. Jumal andis oma sulasele julguse, avaldamaks kuulajaile kestvat mõju. Issanda käskjalad ei peaks iial kartma inimesi, vaid seisma vankumatult tõe eest. Neil ei tarvitse karta niikaua, kui nad panevad oma lootuse Jumalale. Tema, kes annab neile ülesande, kindlustab neile ka oma kaitsva hoolitsuse.

Andnud edasi kuulutuse, asus prohvet lahkuma, kuid Jerobeam ütles talle: "Tule koos minuga koju ja võta kehakinnitust, siis ma annan sulle ühe kingituse!" Aga jumalamees vastas kuningale: "Kui sa annaksid mulle ka poole oma kojast, ei tuleks ma sinuga kaasa; siin paigas
106. ei söö ma leiba ega joo vett. Sest nõnda on mind kästud Issanda sõnaga, kes ütleb: Ära söö leiba ja ära joo vett, ja ära mine tagasi sedasama teed, mida sa tulid!" 1Ku 13:7-9.

Prohvet teinuks hästi, kui ta pöördunuks kavatsuste kohaselt viivitamatult Juudamaale tagasi. Enne ta läks kodu poole teist teed ning kohtus sellel teel ühe vana mehega, kes väitis end olevat prohveti. Vana mees andis jumalamehele edasi valeliku sõnumi: "Ka mina olen prohvet nagu sinagi, ja ingel kõneles mulle Issanda sõna läbi, öeldes:

Vii ta enesega oma koju, et ta saaks leiba süüa ja vett juua!" Ikka ja jälle kordas ta valet, kuni meelitas jumalamehe nõusse.

Kuna õige prohvet nõustus tegutsema oma kohustuse vastaselt, lubas Jumal tal kanda karistust üleastumise pärast. Ajal, mil tema ja mees, kes oli teda ahvatlenud tagasi pöörduma Peetelisse, istusid koos lauas, sai valeprohvet Kõigevägevamalt sisenduse "ja ta hüüdis jumalamehele, kes oli tulnud Juudast, öeldes: "Nõnda ütleb Issand: Sellepärast et sa oled vastu pannud Issanda suule ega ole pidanud käsku, mis Issand, su Jumal, sulle andis, ... ei saa su laip su vanemate hauda."" 1Ku 13:18-22.

See kohtukuulutus täitus varsti sõna-sõnalt. "Pärast seda, kui ta oli söönud leiba, ja pärast seda, kui ta oli joonud, sadulda temale eesel. ... Ja kui ta läks, siis juhtus temale tee peal vastu lõvi ja see surmas tema; ta laip oli paisatud teele ja eesel seisis selle kõrval, ka lõvi seisis laiba kõrval. Ja vaata, mehed läksid mööda ja nägid teele 107.
paisatud laipa. ... Nad tulid ja jutustasid sellest linnas, kus vana prohvet elas. Kui prohvet, kes oli ta teelt tagasi toonud, kuulis seda, siis ta ütles: "See on see jumalamees, kes pani vastu Issanda sõnale." 1Ku 13: 23-26.

Ustavusetut käskjalga tabanud karistus tõendas veel kindlamalt altari ees öeldud ettekuulutust. Kui prohvetiga poleks pärast Issanda korralduse eiramist midagi juhtunud, oleks kuningas püüdnud sellega õigustada oma sõnakuulmatust. Nüüd aga seati lõhutud altari, halvatud käe ja Issanda selget korraldust eiranud mehe kohutava saatusega Jerobeami silme ette Jumala meelepaha. Need karistused pidanuks hoiatama kuningat jätkamast kangekaelselt ülekohtuteed. Vähimatki kahetsemata seadis Jerobeam "jälle ohvriküngaste preestreid igasugu rahvast; kes aga soovis, selle käe ta täitis ja see sai ohvrikünka preestriks." Selliselt tegi ta ise pattu ja pani ka "Iisraeli pattu tegema." "Ja see asi sai patuks Jerobeami soole, põhjuseks seda hukata ja maa pealt hävitada." 1Ku 13:33, 34; 14:16.

Kahekümne kahe aastase probleemiderohke valitsemisaja lõpul tabas Jerobeami hävitav lüüasaamine sõjas Rehabeami järeltulija Abijaga. "Jerobeam aga ei saanud Abija päevil enam jõudu koguda, sest Issand lõi teda, nõnda et ta suri." 2Aj 13:20

Jerobeami valitsemisajal alanud ärataganemine levis üha laiemalt, kuni viis Iisraeli kuningriigi täieliku hävitamiseni. Juba enne Jerobeami surma kuulutas elatanud prohvet Ahija Siilost, kes aastaid tagasi oli 108.
ennustanud Jerobeami tõusmist aujärjele: "Issand lööb Iisraeli, nõnda

et see kõigub nagu pilliroog vees, ja kitkub Iisraeli sellelt healt maalt, mille Ta on andnud nende vanemaile, ja pillutab nad teisele poole Frati jõge, sellepärast et nad on teinud endile viljakustulbad Issanda vihastamiseks. Ja ta annab Iisraeli ära Jerobeami pattude pärast, mis ta on teinud ja millega ta on saatnud Iisraeli pattu tegema." 1Ku 14:15, 16.

Issand ei hüljanud siiski Iisraeli, tegemata enne kõikvõimaliku, et juhtida nad tagasi sõnakuulelikkusele. Läbi pikkade pimedate aastate, mil valitseja valitseja järel trotsis jultunult Taevast ning juhtis Iisraeli ikka sügavamale ebajumalateenistusse, läkitas Jumal oma taganenud rahvale ühe kuulutuse teise järel. Prohvetite läbi andis Ta neile võimalusi ärataganemise levikut peatada ja Tema poole pöörduda. Kuningriigi lõhenemisele järgnevatel aastatel elasid ja tegutsesid Eelija ja Eliisa ning maal kuuldi Aamose, Hoosea ja Obadja õrnu üleskutseid. Iisraeli kuningriik ei jäänud kunagi ilma õilsatest tunnistustest, mis kõnelesid Jumala võimsusest päästa patust. Isegi kõige pimedamatel tundidel pidi olema neid, kes jäid ustavaks jumalikule Valitsejale ja elasid keset ebajumalateenistust laitmatult püha Jumala silme all. Need ustavad kuulusid õnneliku jäägi hulka, kelle kaudu Issanda igavene eesmärk lõpuks täitub.

8
RAHVUSLIK ÄRATAGANEMINE

Jerobeami surmast kuni Eelija ilmumiseni Ahabi ette langes Iisraeli 109.
rahvas vaimulikult pidevalt allapoole. Kui nende üle valitsesid mehed, kes polnud jumalakartlikud, vaid juurutasid võõraid kultusi, kaotas suurem osa rahvast kiiresti silmist kohustuse teenida elavat Jumalat ning võttis vastu palju ebajumalateenistuslikke kombeid.

Jerobeami poeg Naadab sai istuda Iisraeli troonil vaid mõned napid kuud. Tema paheline karjäär lõppes ootamatult vandenõu tõttu, mida juhtis üks tema väepealik. Baesa tappis võimu haaramiseks Naadabi koos kõigi ta järglastega, "Issanda sõna kohaselt, mis too oli rääkinud oma sulase, siilolase Ahija läbi Jerobeami pattude pärast, mis ta oli teinud ja millega ta Iisraeli oli saatnud pattu tegema." 1Ku 15:29-30.

Nii hävis Jerobeami sugu. Ebajumalateenistus, millele Jerobeam oli aluse rajanud, sundis Taevast langetama süüdlastele hukkamõistu karistust. Sellest hoolimata jätkasid järgnevad valitsejad — Baesa, Eela, 110.
Simri ja Omri - peaaegu neljakümne aasta jooksul sama saatuslikku, pahelist, suunda.

Suurema osa Iisraeli kuningriigi sellest etapist valitses Juuda kuningriiki Aasa. Palju aastaid tegi Aasa, "mis hea ja õige oli Issanda, tema Jumala silmis. Tema kõrvaldas võõrad altarid ja ohvrikünkad, murdis sambad katki ja raius viljakustulbad tükkideks. Tema käskis Juudat otsida Issandat, nende vanemate Jumalat, ja täita Seadust ning käske. Tema kõrvaldas kõigist Juuda linnadest ohvrikünkad ja suitsutusaltarid; tema ajal oli kuningriigil rahu." 2Aj 14:1-4.

Aasa usk pandi rängale proovile, kui tema kuningriigi kallale "tuli etiooplane Serah väega, mille suurus oli tuhat korda tuhat, ja kolmesaja sõjavankriga." 2Aj 18:8. Ehkki Aasa oli ehitanud "müüriga, tornide, väravate ja riividega" varustatud Juuda kindlustatud linnu ja ehkki tema armee oli hoolikalt väljaõpetatud vahvaks võitlejaks, ei toetunud ta oma kitsikuses kõigele sellele. 2Aj 14:5-8. Kuningas toetus Vägede Issandale, kelle nimel Iisrael oli varemgi nii imeliselt kogenud vabastamist. Kuningas asetas oma väed lahingukorda ja anus siis abi Jumalalt.

Kaks sõjaväge seisid nüüd silmitsi. See oli karm läbikatsumisaeg neile, kes teenisid Issandat. Kas iga patt oli üles tunnistatud? Kas Juuda mehed lootsid täielikus usalduses Jumala päästvale väele? Selliseid mõtteid mõtlesid juhid. Inimlikult vaadatuna võis määratu suur Egiptuse
111. sõjavägi pühkida teelt kõik. Kuid rahupõlves ei olnud Aasa taotlenud meelelahutust ja lõbustusi, vaid valmistunud igaks hädaolukorraks. Ta oli õpetanud sõjaväge võitlema. Ta oli püüdnud juhtida oma rahvast elama kooskõlas Jumalaga. Ja ehkki tema väed olid nüüd väikese-arvulisemad vaenlase omadest, lootis ta kindlalt Jumalale ega lubanud oma usul kõikuda.

Olles otsinud Jumalat heaolu päevil, võis kuningas loota Temale ka hädaohu ajal. Tema palve kõneles sellest, et Jumala imeline vägi polnud talle tundmatu. "Ei ole peale Sinu ühtegi," hüüdis ta, "kes suudaks jõuetut aidata tugeva vastu! Aita meid, Issand, meie Jumal, sest me toetume Sinule ja oleme tulnud Sinu nimel selle hulga vastu! Issand! Sina oled meie Jumal, ära luba, et inimene oleks Sinust üle!" 2Aj 14:10.

Aasa palve on selline, mida sobib esitada igal kristlasel. Me ei võitle liha ja verega, vaid meelevaldade ja võimudega ning taevaaluste kurjuse vaimudega. Vt Ef 6:12. Eluvõitluses seisavad meie vastas kurjuse väed, kes on seadnud end tõe vastu. Meie lootus ei peitu inimestes, vaid elavas Jumalas. Täies usujulguses võime oodata, et Jumal ühendab oma kõikvõimsuse inimlike jõupingutustega Tema nime auks. Tema õiguse raudrüüd kandes võime saavutada võidu iga vaenlase üle.

Kuningas Aasa usk sai märkimisväärselt tasutud. "Issand löi etiooplasi Aasa ja Juuda ees, ja etiooplased põgenesid. Ja Aasa ning rahvas, kes oli koos temaga, ajasid neid taga kuni Gerarini. Ja etiooplasi
112. langes nõnda palju, et nad enam ei toibunud, sest nad löödi puruks Issanda ja Tema leeri ees." 2Aj 14:11, 12.

Kui Juuda ja Benjamini võidukad väed pöördusid tagasi Jeruusalemma, tuli "Asarja, Oodedi poja peale ... Jumala Vaim. Ta läks välja Aasale vastu ja ütles temale: "Kuulge mind, Aasa ja kogu Juuda ja Benjamin! Issand on teiega, kui teie olete Temaga, ja kui te otsite Teda, siis te leiate Tema; aga kui te Tema maha jätate, siis jätab Tema teid maha!" "Teie olge vahvad ja ärge laske oma käsi lõdvaks, sest teie tööl on tasu!" 2Aj 15:1, 2, 7.

Neist sõnust suuresti julgustatuna alustas Aasa varsti teist usupuhastust Juudamaal. Ta "kõrvaldas jäledused kogu Juuda ja Benjamini maalt, samuti linnadest, mis ta Efraimi mäestikus oli vallu-

tanud, ja uuendas Issanda altari, mis oli Issanda eeskoja ees. Ja ta kogus kokku Juuda ja Benjamini, ja need, kes olid võõrastena nende juures Efraimist, Manassest ja Siimeonist, sest Iisraelist olid paljud tulnud üle tema poole, kui nad nägid, et Issand, tema Jumal, oli temaga. Nad kõik kogunesid Jeruusalemma kolmandas kuus, Aasa valitsemise viieteistkümnendal aastal, ja nad ohverdasid sel päeval Issandale saagist, mis nad olid toonud, seitsesada veist ning seitse tuhat lammast ja kitse. Ja nad võtsid endile kohustuse, et nad otsivad Issandat, oma vanemate Jumalat, kõigest oma südamest ja kõigest oma hingest." "Ning [nad] leidsid Ta. Ja Issand andis neile ümberkaudu rahu." 2Aj 15:8-12, 15.

Aasa pikas ustava teenistuse aruandes on vaid mõni veaplekk 113.
neist aegadest, mil ta täiesti ei lootnud Jumalale. Kord, kui Iisraeli kuningas ründas Juudat ja vallutas kindlustatud linna Raama, mis asus napilt kümne kilomeetri kaugusel Jeruusalemmast, püüdis Aasa olukorda lahendada liidu kaudu Süüria kuningas Ben-Hadadiga. Kuna Aasa sel hädahetkel ei usaldanud üksnes Jumalat, tuli prohvet Hanani ja noomis teda valjult: "Et sa toetusid Süüria kuningale ega toetunud Issandale, oma Jumalale, seepärast on Süüria kuninga sõjavägi sinu käest pääsenud. Eks olnud etiooplased ja liibüalased suur sõjavägi väga paljude vankrite ja ratsanikega? Aga kui sa toetusid Issandale, andis Ta need su kätte. Sest Issanda silmad jälgivad kogu maad, et võimsasti aidata neid, kes siira südamega hoiavad Tema poole. Seda sa tegid rumalasti, sest nüüdsest peale on sul sõjad." 2Aj 16:7-9.

Selle asemel, et alandada end Jumala ees eksimuse pärast, sai "Aasa ... nägijale pahaseks ja pani ta vangihoonesse, sest selle kõne pärast oli tal viha tema vastu. Aasa kohtles sel ajal mõningaid rahva hulgast julmalt." 2Aj 16:10.

"Oma kolmekümne üheksandal valitsemisaastal hakkas Aasa jalgu põdema ja tema haigus oli väga raske. Aga oma haiguseski ei otsinud ta Issandat, vaid arste." 2Aj 16:12. Kuningas suri oma valitsemise neljakümne esimesel aastal ja tema asemel sai kuningaks tema poeg Joosafat.

Kaks aastat enne Aasa surma hakkas Iisraeli kuningriigi üle 114.
valitsema Ahab, kelle valitsemist iseloomustas algusest peale kohutav ärataganemine. Ahabi isa Omri, Samaaria asutaja, "tegi kurja Issanda silmis; ta tegi rohkem kurja kui kõik need, kes enne teda olid olnud." 1Ku 16:25. Kuid Ahabi patud olid veelgi suuremad. "Ahab tegi Issanda, Iisraeli Jumala vihastamiseks veel rohkem kui kõik Iisraeli kuningad,

kes enne teda olid olnud," käitudes nii, nagu oleks "sellest veel vähe, ... et ta käis Nebati poja Jerobeami pattudes?" 1Ku 16:33, 31. Ta ei rahuldunud ainult mugandatud usuliste riitustega Peetelis ja Daanis, vaid suunas rahva jultunult kõige sügavamasse paganlusse sellega, et asendas Jumala kummardamise Baali kummardamisega.

Ahab võttis "naiseks Iisebeli, siidonlaste kuninga" ja Baali ülempreestri "Etbaali tütre," "ning teenis Baali ja kummardas teda. Ja ta püstitas Baalile altari Baali kotta, mille ta Samaariasse oli ehitanud." 1Ku 16:31, 32.

Ahab juurutas Baali kummardamise pealinnas, kuid mitte ainult seal. Iisebeli juhatusel rajas ta paganlikke altareid paljudesse "kõrgetesse paikadesse," kus ümbritsevate hiite varjus viljelesid preestrid ja teised ebajumalateenistusse ahvatletud isikud oma kahjulikke kombeid, kuni peaaegu kogu Iisrael hakkas teenima Baali. "Ei ole olnud Ahabi sarnast, kes enese müüs tegema, mis Issanda silmis on kuri, sellepärast et ta naine Iisebel teda kihutas. Ta talitas väga põlastusväärselt, käies ebajumalate järel, nagu olid teinud
115. emorlased, keda Issand oli ära ajanud Iisraeli laste eest." 1Ku 21:25, 26.

Ahabi moraal oli nõrk. Tema abielu ebajumalaid teeniva võimuka ja temperamentse naisega hävitas lõpuks nii tema kui ka rahva. Ahabil puudus põhimõttekindlus ja selge õiglusetunne, seetõttu sai otsusekindel Iisebel Ahabi iseloomu kergesti kujundada. Ahabi isekas loomus ei olnud suuteline hindama Jumala halastust Iisraeli rahva vastu ega tema kui valitud rahva hoidja ja juhi kohustusi.

Ahabi valitsemise kahjustava mõju all eksis Iisrael kaugele elavast Jumalast ja elas kõlvatut elu. Paljudeks aastateks kaotasid nad aukartuse Jumala ees. Näis, et ei ole enam kedagi, kes julgeks oma elu hädaohtu seades astuda avalikult vastu võimutsevale jumalateotusele. Ärataganemise tume vari kattis kogu maad. Kõikjal võis näha Baali ja Astarte kujusid. Üha enam lisandus ebajumalate templeid ja pühitsetud hiisi, kus kummardati inimeste kätetöid. Õhk oli saastatud ebajumalatele toodud ohvrite suitsust. Mäed ja orud kajasid joobnud paganlike preestrite hüüdeist, kes ohverdasid päikesele, kuule ja tähtede.

Iisebel ja tema paganlikud preestrid õpetasid rahvale, et püstitatud ebajumalakujud olid tõelised jumalused, kes oma müstilise võimuga valitsesid maa, tule ja vee üle. Kõik taeva anded — vulisevad ojad, voolavad jõed, hommikune kaste ja vihmavalingud, mis värskendasid
116. maad ning tegid põllud viljakaks — kuulutati Baali ja Astarte teeneks.

Nii unustas rahvas iga hea anni ja täiusliku kingi Andja. Rahvas unustas, et mäed ja orud, jõed ja allikad olid elava Jumala käes, et Tema valvab päikese, taeva, pilvede ja kõigi loodusjõudude üle.

Ustavate käskjalgade kaudu saatis Jumal korduvalt hoiatusi langenud kuningale ja rahvale, kuid noomitused kõlasid kurtidele kõrvadele. Asjata veensid Jumala Vaimust juhitud käskjalad inimesi uskuma, et Issand on ainuõige Iisraeli Jumal. Tagajärjetult tõstsid nad esile seadusi, mida Jumal oli usaldanud nende kätte. Lummatud ebajumalateenistuse toredast vaatemängust ja võluvatest riitustest, järgis rahvas kuninga ja tema õukonna eeskuju ning sukeldus meelelise teenistuse joovastavatesse, alandavatesse lõbustustesse. Sõgestunud meeletuses jätsid nad maha Jumala ja Tema kummardamise. Neile nii armulikult antud valgus muutus pimeduseks. Särav kuld tuhmus! Oo, kuidas Iisraeli au oli lahkunud! Kunagi varem polnud Jumala äravalitud rahvas langenud nii sügavale ärataganemisse. Maal oli "nelisada viiskümmend Baali prohvetit ja nelisada Ashera prohvetit." 1Ku 18:19. Ainult Jumala imettegev vägi võis päästa rahva täielikust hävingust. Iisrael oli vabatahtlikult lahutanud end Issandast, siiski igatses kaastundlik Issand nende järele, kes olid juhitud pattu. Ta kavatses saata neile ühe oma vägevamaist prohveteist, kelle tegevus pidi juhtima paljud tagasi sõnakuulelikkusele oma isade Jumalale.

II osa

Põhja kuningriigi prohvetid

"Kes on tark, mõistku seda; kes on arukas, võtku teatavaks; sest Issanda teed on õiged: õiged käivad nende peal, aga üleastujad komistavad."

Ho 14:10

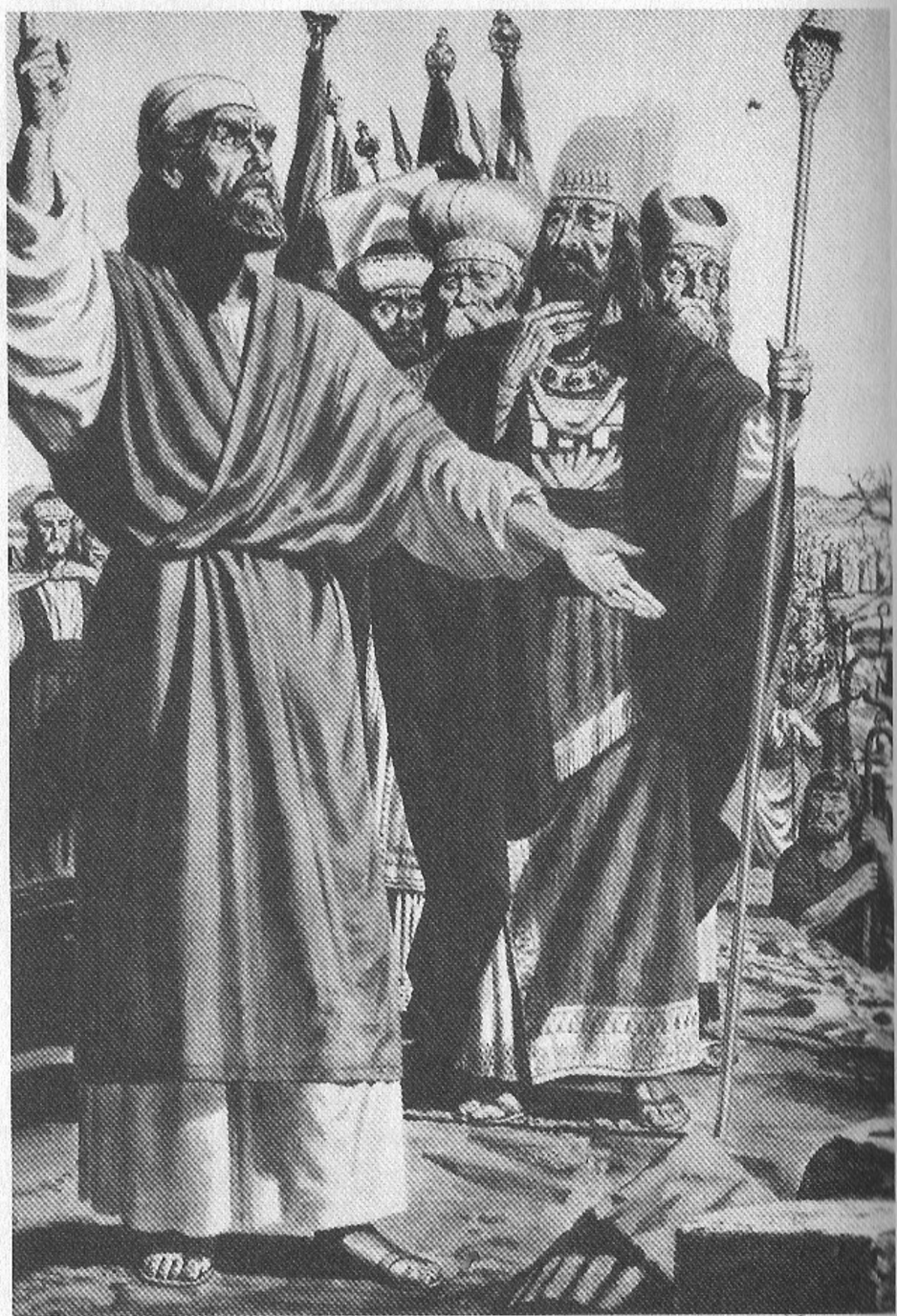

Karmeli mäel osutas Eelija kogu rahva ja Baali preestrite ees murenenud Issanda altarile ning hüüdis: "Kui kaua te kõigute kahe arvamuse vahel?"

9
TISBELANE EELIJA

(1Kn 17:1-7)

Gileadi mägedes, ida pool Jordanit elas Ahabi päevil üks usu- ja **119.**
palvemees, kelle kartmatu kuulutus pidi tõkestama ärataganemise kiire leviku Iisraelis. Tisbelane Eelija elas kaugel tuntud linnadest ja ta ei töötanud mingis tähtsas ametis. Ometi asus ta täitma oma ülesannet usalduses, et Jumal valmistab talle tee ning annab rohket edu. Tema sõnad olid täis usku ja väge ning ta pühendas kogu oma elu uuendustööle. Otsekui hüüdja hääl kõrbes noomis Eelija pattu ja tõrjus tagasi pealetungivat kurjuse tulva. Ehkki ta tuli rahva juurde pattude noomijana, pakkus tema kuulutus Gileadi palsamit kõigile patuhaigetele, kes igatsesid paranemist.

Kui Eelija nägi Iisraeli langemist järjest sügavamale ebajumalateenistusse, valdas teda ahastus ja pahameel. Jumal oli teinud oma
rahvale suuri asju. Ta oli vabastanud nad orjusest ja andnud "neile **120.**
paganarahvaste maad, ... et nad peaksid Tema määrusi ja hoiaksid Tema Seadust." Ps 105:44, 45. Kuid Issanda õnnistusrikkad eesmärgid olid nüüd peaaegu unustatud. Uskmatus lahutas äravalitud rahva kiiresti nende jõu Allikast. Jälgides ärataganemist oma mägestiku pelgupaigast, täitus Eelija süda murega. Hingeahastuses palus ta Jumalal peatada kord eelistatud rahvas kurjuse teel ja vajaduse korral neid isegi karistada, et nad õpiksid nägema lahkulöömist taeva Jumalast õiges valguses. Eelija igatses näha rahva meeleparandusele toomist enne, kui nende kurjus läheb nii kaugele, et Issand peab nad täielikult hävitama.

Eelija palvele vastati. Sageli korratud üleskutsed, manitsused ja hoiatused polnud toonud Iisraeli meeleparandusele. Oli saabunud aeg, mil Jumal pidi kõnetama neid nuhtluse kaudu. Kuna Baali kummardajad kinnitasid, et taeva rikkused — kaste ja vihm — ei tule Issandalt, vaid valitsevatelt loodusjõududelt ning et päikese loov väge õnnistab maad ja paneb kõik rikkalikult kasvama, lubas Jumal rängal needusel langeda vaimselt rikutud maale. Iisraeli taganenud suguharud pidid nägema,

kui meeletu oli loota ajalike õnnistuste saamisel Baali väele. Kuni inimesed polnud pöördunud kahetsedes Jumala poole ja tunnistanud Teda kõigi õnnistuste allikaks, ei pidanud maa peale langema kastet ega vihma.

121. Eelijale usaldati selle tavatu sõnumi teatamine Ahabile. Eelija ei pürginud ise Jumala saadiku seisusesse, vaid Issand andis talle oma sõna. Taotledes innukalt Jumala au, ei kõhelnud ta kuuletumast jumalikule käsule ka siis, kui kuningas ta seetõttu kiirelt hukkaks. Prohvet asus kohe teele ning rändas päevad ja ööd, kuni jõudis Samaariasse. Kuningalossis ei nõutanud ta jutulepääsu ega oodanud vormikohast esitlemist. Tolle aja prohvetitele omast jämedakoelist riietust kandev Eelija sammus edasi; ta pääses märkamatult mööda valvuritest ja seisis hetk hiljem hämmastunud kuninga ees.

Eelija ei vabandanud äkilise ilmumise pärast. Iisraeli kuningast suurem Isik oli käskinud öelda tal edasi sõnumi. Eelija tõstis käed taeva poole ja kinnitas pühalikult elava Jumala nimel, et Iisraeli tabab Kõigekõrgema karistus. "Nii tõesti kui elab Issand, Iisraeli Jumal, kelle ees ma seisan," kuulutas ta, "neil aastail ei ole kastet ega vihma muidu kui minu sõna peale!"

Eelija sai esitada sõnumi ainult seetõttu, et ta uskus vankumatult Jumala Sõna eksimatusse väesse. Kui ta poleks kindlalt usaldanud Jumalat, keda ta teenis, poleks ta iialgi ilmunud Ahabi ette. Teekonnal Samaariasse oli Eelija möödunud vulisevatest jõgedest, rohelusega kaetud mäenõlvadest ja võimsatest metsadest, mida kuivus ei näinud kimbutavat. Kogu loodus oli pilkupüüdvalt kaunis. Prohvet võinuks imestada, kuidas saavad kuivada lakkamatult voolavad jõed või
122. kuivusest kõrbeda rohetavad mäed ja orud. Kuid ta tõrjus eemale kõik usku kõigutavad mõtted. Ta uskus kindlalt, et Jumal alandab ärataganenud Iisraeli ning toob karistuse kaudu rahva meeleparandusele. Taevas oli andnud käsu ja Jumala Sõna ei läinud tühja. Oma elu ohtu seades täitis Eelija kartmatult ülesande. Nagu välk selgest taevast kõmatas sõnum lähenevast kohtust õela kuninga kõrvus. Enne veel, kui Ahab sai toibuda hämmastusest või vastata väljakutsele, kadus
123. Eelija sama ootamatult nagu oli tulnud, ootamata ära reageeringut. Issand läks tema eel teed tehes ja käskis prohvetit: "Mine siit ära ja pöördu ida poole ning ole varjul Kriti jõe ääres, mis on ida pool Jordanit! Jõest saad sa juua, ja ma olen käskinud kaarnaid seal sind toita."

Kuningas püüdis kõikvõimalikul viisil välja selgitada prohveti asupaika, kuid prohvetit ei leitud. Vihane kuulutuse peale, mis oli

sulgenud taeva õnnistused, pidas kuninganna Iisebel viivitamatult nõu Baali preestritega. Koos needsid nad ära prohveti ja trotsisid Jumala viha. Asjatult otsisid nad teda, kes oli kuulutanud õnnetust; teda lihtsalt ei leitud. Ka ei saanud kuningakoda rahva eest varjata kohtukuulutust, mis oli välja öeldud laustaganemise pärast. Eelija oli avalikult hukka mõistnud Iisraeli patud ja andnud teada kiiresti lähenevast karistusest, ning uudis sellest levis kulutulena üle maa. Mõnes inimeses äratas kuuldu hirmu, kuid üldiselt võeti Taeva sõnum vastu põlguse ja naeruga.

Prohveti sõnad hakkasid kohe täituma. Need, kes algul heitsid hädaohu mõtte üle nalja, said peagi võimaluse tõsiseks järelemõtlemiseks: värskendava kaste ja vihma puudumise tõttu kuivas maa juba mõne kuuga ja taimkate närbus. Ajapikku langes veetase ka sellistes jõgedes, mis polnud kunagi kuivaks jäänud, ja ojad hakkasid kuivama. Sellest hoolimata innustasid valitsejad rahvast lootma Baali väele ja pidama Eelija ettekuulutust luiskelooks. Preestrid kinnitasid kangekaelselt, et vihmavalingud langevad Baali käsul. "Ärge kartke 124.
Eelija Jumalat ega värisege tema sõna ees," rahustasid nad rahvast. "See on Baal, kes annab lõikust omal ajal ja hoolitseb inimeste ja loomade eest."

Jumala kuulutus Ahabile andis Iisebelile ja tema preestritele ning kõigile Baali ja Astarte järelkäijatele võimaluse panna proovile oma jumalate võim ja tõestada, et Eelija sõnad on valed. Eelija ettekuulutus oli ainsana sadade ebajumalapreestrite väidete vastu. Kui Baal prohveti ütlusest hoolimata annaks siiski kastet ja vihma, mis paneks jõed endiselt voolama ja taimestiku lokkama, siis kummardagu Iisraeli kuningas Baali ja öelgu rahvas, et Baal on jumal.

Otsustanud hoida rahvast petetuina, ohverdasid Baali preestrid edasi oma jumalatele ning palusid päeval ja ööl, et nood saadaksid maale kastet. Preestrid püüdsid kallihinnaliste ohvritega vaigistada oma jumalate viha. Nad askeldasid paganlike altarite ümber agaruse ja püsivusega, mis väärinuks paremat eesmärki. Nad ootasid pingsalt vihma. Öö öö järel kõlasid nende palved ja hüüded hukkamõistetud maa eri paigust. Päeval aga ei ilmunud taevasse ühtki pilve varjama päikese põletavate kiirte eest. Vähimgi kaste ega vihm ei kosutanud janunevat maad. Issanda sõna polekis muutnud miski, mida Baali preestrid iganes teinuks.

Möödus aasta ja ikka polnud tulnud tibagi vihma. Maa oli justkui tulega põletatud. Kõrvetav leitsak hävitas sellegi, mis vähesest taimestikust veel järel oli. Jõed kuivasid. Ammuvad veisekarjad ja

määgivad lambakarjad liikusid kaeblikult ringi. Õitsvad nurmed olid muutunud põletavaiks kõrbeluideteks, nukrateks kõnnumaadeks.

125. Ebajumalateenistuseks pühendatud hiied olid raagus. Kuivanud luukerede sarnased metsapuud ei pakkunud mingit varju. Õhk oli kuiv ja lämmatav. Tolmupilved pimestasid silmi ja peaaegu lämmatasid hingamise. Õitsvad linnad ja külad olid muutunud leinapaikadeks. Nälg ja janu külvasid inimestele ja loomadele hirmuäratavat surma. Näljahäda kogu oma õuduses üha lähenes.

Kõigist neist Jumala väe tõenditest hoolimata ei parandanud Iisrael meelt ega võtnud õppust. Nad ei mõistnud, et Jumal, kes lõi looduse,
126. valitseb selle seaduste üle ning võib muuta loodusseadusi kas õnnistuseks või hävinguttoovaiks. Südamest uhked ja ebajumalakummardamisse armunud inimesed ei tahtnud end alandada Jumala vägeva käe alla, vaid hakkasid otsima mõnd teist põhjust oma kannatustele.

Iisebel keeldus täielikult tunnistamast põuda Issanda karistuseks. Ta oli otsustanud järeleandmatult põlata taeva Jumalat ning kuulutas viletsuse põhjustajaks Eelija; Iisebeliga ühines peaaegu kogu Iisrael. Eks olnud Eelija pannud halvaks nende jumalateenimiskombeid! Iisebel väitis, et jumalate viha vaibuks ja viletsusele tuleks lõpp, kui Eelija teelt kõrvaldada.

Kuninganna ässitusel korraldas Ahab äärmiselt hoolika otsingu, et leida prohveti peidupaik. Ta saatis oma saadikud ümberkaudsete rahvaste juurde, lähematesse ja kaugematesse riikidesse otsima meest, keda ta ühtaegu vihkas ja kartis. Püüdes teostada otsimist nii põhjalikult kui võimalik, nõudis ta riikidelt vannet selle kohta, et nad ei tea midagi prohveti asupaigast. Ent otsimine oli tulemusteta. Prohvet oli varjul kuninga viha eest; kuninga eest, kelle patud olid toonud maale Jumala meelepaha ja hukkamõistu.

Kuna Eelija vastu suunatud jõupingutused nurjusid, otsustas Iisebel kättemaksuks surmata kõik Iisraelis olevad Issanda prohvetid. Kedagi ei tohtinud jätta ellu. Raevunud naine teostas oma plaani. Järgnenud veresaunas kaotasid paljud Jumala sulased elu. Siiski ei hukkunud kõik. Obadja, Ahabi kojaülem, kes oli truu Jumalale, oli "võtnud sada prohvetit" ja oma elu kaalule pannes "peitnud need viiekümne kaupa koobastesse ning toitnud neid leiva ja veega." 1Ku 18:4.

127. Möödus teine nälja-aasta; armutus taevas ei paistnud märkigi vihmast. Põud ja nälg jätkasid laastustööd kogu kuningriigis. Suutmata kergendada oma laste kannatusi, nägid isad ja emad laste surma. Siiski

keeldus langenud Iisrael alandamast oma südant Jumala ees. Nad süüdistasid endiselt meest, kelle sõna peale see hirmus kohtuotsus neid tabas. Nad näisid olevat võimetud nägema oma kannatustes ja raskustes üleskutset meeleparandusele ja jumalikku vahelesegamist, et päästa nad saatuslikust sammust ületada Taeva andeksandmise piir.

Iisraeli langemine oli kohutavam kui kõik näljahäda koledused. Jumal püüdis vabastada oma rahvast eksiarusaamadest ja panna nad mõistma vastutust Tema ees, kellelt nad olid saanud elu ja kõik muu. Ta püüdis aidata neil taastada kaotatud usku ja selleks tuli Tal lasta neil kogeda suuri kannatusi.

"Kas mul tõesti peaks olema hea meel õela surmast, ütleb Issand Jumal? Kas mitte sellest, et ta pöördub ära oma teedelt ja jääb elama?" "Heitke eneste pealt ära kõik oma üleastumised, millega te olete üle astunud, ja valmistage enestele uus süda ja uus vaim! Miks te tahate surra, Iisraeli sugu? Nii tõesti kui ma elan, ütleb Issand Jumal, ei ole mul hea meel õela surmast, vaid sellest, et õel pöörduks oma teelt ja jääks ellu." "Pöörduge, pöörduge oma kurjadelt teedelt, sest miks peaksite surema, Iisraeli sugu!" Hs 18:23, 31, 32; 33:11.

Jumal oli saatnud saadikud õhutama Iisraeli pöörduma kuule- 128.
kusele. Oleksid nad üleskutseid tähele pannud ja pöördunud Baali juurest elava Jumala poole, poleks Eelija kohtukuulutust iial antud. Ent hoiatused, mis võinuks olla elulõhn eluks, osutusid neile surmalõhnaks surmaks. Haavatud uhkuses olid nad vihastunud käskjalgade peale ja tundsid nüüd piiritut viha prohvet Eelija vastu. Kui nad ta ainult kätte saaksid! Nad annaksid ta rõõmuga üle Iisebelile — otsekui saaksid nad Eelija hääle vaikima sundimisega takistada tema sõnade täitumist! Viletsusega silmitsi seistes jätkasid nad endiselt ebajumalateenimist, suurendades sellega maale karistust toonud süüd. Nuheldud Iisraeli jaoks oli vaid üks arstim — lahtiütlemine pattudest, mis olid põhjustanud Kõigevägevama karistuse, ja pöördumine Issanda poole kogu südamega. Neile oli kinnitatud: "Kui ma sulen taeva, nõnda et vihma ei saja, ja vaata, kui ma käsin rohutirtse maa paljaks süüa, või kui ma läkitan oma rahva kallale katku, ja kui siis minu rahvas, kellele on pandud minu nimi, alandab ennast ja nad palvetavad ja otsivad minu palet ning pöörduvad oma kurjadelt teedelt, siis ma kuulen taevast ja annan andeks nende patu ning säästan nende maa." 2Aj 7:13, 14. Sellise õnnistatud tulemuse saavutamiseks jätkas Jumal kaste ja vihma tagasihoidmist, kuni otsustava uuenduseni.

10
KARMI NOOMITUSE HÄÄL

(1Kn 17:8-24; 18:1-19)

129. Mõneks ajaks jäi Eelija varjule mägedesse Kriti jõe äärde, kus teda toideti ime läbi mitu kuud. Hiljem, kui kestva põua tõttu jõekesest vesi lõppes, käskis Jumal oma sulasel leida varjupaik paganate maal. "Võta kätte," ütles Issand, "mine Sareptasse, mis kuulub Siidonile, ja ela seal. Vaata, ma olen käskinud ühte lesknaist seal sind toita."

See naine ei olnud iisraellane. Ta polnud kunagi saanud osa Jumala valitud rahva eesõigustest ja õnnistustest. Aga ta uskus tõelist Jumalat ja oli elanud selle valguse kohaselt, mis oli paistnud tema teerajale. Nüüd, mil Eelijal ei olnud turvaline jääda Iisraelimaale, saatis Jumal ta selle naise juurde, et ta leiaks varjupaiga tema kodus. "Ja ta võttis kätte ning läks Sareptasse. Ja kui ta jõudis linna värava juurde,
130. vaata, siis oli seal üks lesknaine puid korjamas. Ja ta hüüdis teda ning ütles: "Too mulle ometi pisut vett mõne nõuga, et saaksin juua!" Ja kui naine läks vett tooma, siis ta hüüdis temale järele ning ütles: "Too mulle ka paluke leiba!"

Selles vaesunud kodus oli tunda näljahäda karmust ja kasin hädavajalikki toidus oli lõpukorral. Eelija saabumine sel päeval, mil lesknaine kartis, et tal tuleb loobuda võitlusest elu sees hoidmise pärast, pani äärmuslikult proovile naise usu elavasse Jumalasse kui tema vajaduste täitjasse. Ent äärmuslikemaski olukorras tunnistas ta oma usust sellega, et nõustus võõra palvega jagada temaga oma viimast leivapala.

Kui Eelija oli palunud tuua toitu ja jooki, ütles lesknaine: "Nii tõesti kui Issand, su Jumal, elab, ei ole mul kakukestki, vaid ainult peotäis jahu vakas ja pisut õli kruusis. Vaata, ma olen korjanud paar puutükki, ja ma lähen ning valmistan midagi enesele ja oma pojale, et saaksime veel süüa, enne kui sureme." Siis ütles Eelija: "Ära karda! Mine tee, nagu sa oled öelnud! Aga esmalt valmista sellest mulle pisike kook ja too see minule! Pärast valmista enesele ja oma pojale! Sest nõnda ütleb Issand, Iisraeli Jumal: Jahu ei lõpe vakast ja õli ei vähene kruusist kuni päevani, mil Issand annab maale vihma."

Polnud võimalik nõuda suuremat usuproovi. Lesknaine oli seni kohelnud kõiki võõraid lahkelt ja sõbralikult. Hoolimata kannatustest, mis võisid tabada teda ja ta last, usaldas ta, et Iisraeli Jumal rahuldab 131.
kõik tema vajadused ning nii läbis ta külalislahkuse raskeima katse. Ta talitas "Eelija sõna järgi."

Imeline oli selle foiniiklanna külalislahkus Jumala prohveti vastu ning imeliselt sai tasutud tema usk ja heldus. "Temal, samuti Eelijal ja naise perel oli süüa kauaks ajaks: jahu ei lõppenud vakast ja õli ei vähenenud kruusist Issanda sõna peale, nagu Ta Eelija läbi oli öelnud.

Ja pärast seda lugu sündis, et naise, kojaemanda poeg jäi haigeks; ja tema haigus oli väga raske, nõnda et temasse ei jäänud enam hingeõhkugi. Siis ütles naine Eelijale: "Mis on mul sinuga tegemist, jumalamees? Sa tulid minu juurde mu süütegu meelde tuletama ja mu poega surma saatma."

Aga ta vastas temale: "Anna mulle oma poeg!" Ja ta võttis selle tema sülest ja viis ülakambrisse, kus ta elas, ja pani oma voodisse. Seejärel ta sirutas ennast poisi üle kolm korda ja hüüdis Issanda poole ... Ja Issand kuulis Eelija häält ning poisi hing tuli temasse tagasi ja ta virgus ellu.

Ja Eelija võttis poisi ning tõi ülakambrist alla kotta ja andis tema ta emale; ja Eelija ütles: "Vaata, su poeg elab!" Siis naine ütles Eelijale: "Nüüd ma tean, et sa oled jumalamees ja et Issanda sõna sinu suus on tõde."

Sarepta linna lesknaine jagas oma palukest Eelijaga ning vastutasuks sai hoitud tema ja ta poja elu. Jumal on tõotanud suuri õnnistusi
kõigile, kes viletsuse ja puuduse aegadel annavad abi neile, kes on 132.
veel suuremas vajaduses. Issand ei ole muutunud. Tema vägi ei ole väiksem kui Eelija päevil. Päästja tõotus on täna sama kindel: "Kes prohveti vastu võtab ta prohvetinime tõttu, saab prohveti palga." Mt 10:41.

"Ärge unustage külalislahkust, sest selle läbi on mõned ise seda aimamata võtnud külalistena vastu ingleid." He 13:2. Need sõnad pole aegade jooksul kaotanud midagi oma jõust. Meie taevane Isa asetab ikka veel oma laste teele võimalusi, mis osutuvad varjatud õnnistusteks ning need, kes neid võimalusi kasutavad, leiavad suurt rõõmu. "Kui sa pakud näljasele sedasama, mida sa ka ise himustad, ja toidad alandatud hinge, siis koidab sulle pimeduses valgus ja su pilkane pimedus on otsekui keskpäev. Ja Issand juhatab sind alati ning toidab su hinge põuasel maal; Ta teeb tugevaks su luud-liikmed ja sa oled otsekui

kastetud rohuaed, veelätte sarnane, mille vesi ei valmista iial pettumust." Js 58:10, 11.

Kaasaja ustavatele teenritele ütleb Kristus: "Kes teid vastu võtab, võtab vastu minu, ja kes minu vastu võtab, võtab vastu minu Läkitaja." Mt 10:40. Ükski Tema nimel tehtud heategu ei jää tähelepanuta ega tasumata. Samasuguse õrna tähelepanuga suhtub Kristus isegi kõige nõrgemasse ja madalamasse Jumala perekonna liikmesse. Ta ütleb: "Kes iganes ühele neist pisikestest" — neile, kes on kui lapsed usus ja Kristuse tundmises — "annab juua kas või ainult karikatäie külma vett jüngri nime tõttu, tõesti, ma ütlen teile, ta ei jää oma palgast ilma!" Mt 10:41, 42.

133. Pikkade põua- ja nälja-aastate jooksul palvetas Eelija tõsiselt, et iisraellaste südamed pöörduksid ebajumalateenistusest Jumalale kuuletumisele. Prohvet ootas kannatlikult sellal, kui Jumala käsi lasus raskelt kurnatud maal. Nähes kannatuste ja häda süvenemist, pakatas Eelija süda murest ning ta igatses väge, mis tooks kiiremini esile usupuhastuse. Ent Jumal ise viis oma plaani ellu ja Tema sulane sai ainult usus palvetada ning oodata aega otsustavaks tegutsemiseks.

Ahabi päevil võimutsenud ärataganemine oli paljude eelmiste aastate pahategude tulemus. Samm sammult, aasta aastalt oli Iisrael eemaldunud õigelt teelt. Ühest rahvapõlvest teise olid nad keeldunud õgvendamast oma teid ning viimaks oli enamus rahvast takerdunud pimedusevõimude kütkeisse.

Umbes sajand oli möödunud ajast, mil Iisrael oli kuningas Taaveti juhtimisel rõõmsalt tunnistanud kiituselauludes Kõigekõrgemale oma igapäevast täielikku sõltuvust Tema õnnistustest. Kuulatage sõnu, mida nad laulsid: "Sa meie pääste Jumal! ... Päikese tõusu ja loojaku maad Sa paned rõõmsasti hõiskama. Sina oled maa eest hoolitsenud ja seda jootnud; Sa teed selle väga rikkaks. Jumala veesooned on täis vett; Sa valmistad nende uudsevilja, kui Sa nõnda maad valmistad, kastes selle
134. vagusid ja pudendades selle mullapanku. Vihmapiiskadega Sa teed maa pehmeks ning õnnistad selle kasvu. Sa ehid aasta oma headusega ja Su jäljed tilguvad õli. Rohtla vainud haljendavad ja kingud vöötavad end ilutsemisega, nurmed rõivastuvad lambakarjadesse ja orud mähkuvad vilja; nad hõiskavad, nad laulavadki." Ps 65:6, 9-14.

Iisrael oli toona tunnistanud, et Jumal "rajas maa tema alustele." Usus olid nad laulnud:

"Ulgumerega kui rõivaga Sa katsid tema, mägede peal seisid veed. Sinu sõitluse eest nad põgenevad, Sinu äikese hääle eest nad pagevad.

Mäed tõusevad, orud vajuvad alla sinna paika, mille Sina neile oled rajanud. Sa oled seadnud piiri vetele, millest nad üle ei lähe ega tule tagasi katma maad." Ps 104:5-9.

Kõigevägevama võimas käsi hoiab loodusjõude maal, merel ja taevas nende piirides, ning neid jõude kasutab Ta oma loodolevuste kasuks. Ta avab ilma hinnata "oma rikkaliku varaaida, taeva, andes su maale vihma õigel ajal ja õnnistades kõiki su kätetöid." 5Mo 28:12.

"Sina saadad allikaist ojad jooksma; need voolavad mägede vahel. Nad joodavad kõiki metsloomi; metseeslid kustutavad seal oma janu. Taeva linnud asuvad elama nende äärde, okste vahel nad teevad häält. ... Sa lased tärgata rohu loomadele ja orased inimeste tarbeks, et tuua 135.
leiba välja maa seest ja veini, mis rõõmustab inimese südant; õli, et panna tema pale läikima; ja leiba, et kinnitada inimese südant... Kui palju on Sinu töid, Issand! Sa oled nad kõik teinud targasti. Maa on täis Sinu looduid. Siin on meri, suur ja lai; seal kubiseb lugemata palju loomi, pisikesi ja suuri; ... Kõik nad ootavad Sind, et Sa neile annaksid nende toidu omal ajal. Sa annad neile, ja nad korjavad kokku; Sina avad oma käe, ja nende kõhud saavad täis head." Ps 104:10-15; 24-28.

Iisraelil oli olnud külluslikult põhjust rõõmustamiseks. Maa, kuhu Issand neid oli toonud, jooksis piima ja mett. Kõrberännakul oli Jumal kinnitanud, et Ta viib nad maale, kus ei tule iial kannatada põuda. "Sest maa, kuhu sa lähed," oli Ta öelnud, "ei ole nagu Egiptusemaa, kust te ära tulite, kus sa külvasid oma seemet ja mida sa jalaga veeratast tallates kastsid nagu juurviljaaeda, vaid see maa, kuhu te lähete, et seda pärida, on mägine ja oruline maa, mis joob vett taeva vihmast, maa, mille eest hoolitseb Issand, su Jumal, millel alaliselt, aasta algusest aasta lõpuni, viibivad Issanda, su Jumala silmad." 5Mo 11:10-12.

Külluslik vihma tõotus anti sõnakuulmise tingimusel. "Kui te tõesti 136.
kuulate mu käske, mis ma täna teile annan, nõnda et te armastate Issandat, oma Jumalat, ja teenite Teda kõigest oma südamest ja kõigest oma hingest, siis annan mina teie maale vihma õigel ajal, varajase ja hilise vihma, ja sa koristad kokku oma teravilja, veini ja õli. Ja ma annan sinu väljal rohtu su loomade jaoks; sina ise sööd ja su kõht saab täis."

"Hoidke," oli Issand manitsenud oma rahvast, "et teie süda ei laseks ennast meelitada ja et te ei kalduks kõrvale ega teeniks teisi jumalaid ega kummardaks neid, muidu süttib Issanda viha põlema teie vastu ja Ta suleb taeva, nõnda et vihma ei saja ja maa ei anna saaki, ja te hävite kiiresti sellelt healt maalt, mille Issand teile annab!" 5Mo 11:13-17.

"Kui sa ei kuula Issanda, oma Jumala häält, ei pea hoolsasti kõiki Tema käske ja seadlusi," oli Issand hoiatanud, "siis on su pea kohal olev taevas nagu vask ja su all olev maa nagu raud. Issand muudab su maa vihma tolmuks ja põrmuks: see sajab taevast su peale, kuni sa kaod." 5Mo 28:15, 23, 24.

Need olid Issanda targad nõuanded muistsele Iisraelile. "Pange siis need mu sõnad oma südamesse ja hinge," käskis Ta oma valitud rahvast, "siduge need tähiseks oma käe peale ja need olgu laubanaastuks teie silmade vahel; õpetage neid oma lastele, rääkides neist
137. kojas istudes ja teed käies, magama heites ja üles tõustes!" 5Mo 11:18, 19. Need käsud olid selged, aga sajandite möödudes unustasid rahvapõlved vaimulikuks heakäekäiguks antud juhtnöörid ja ärataganemise hävitavad mõjud pühkisid kõrvale jumaliku armu igasuguse kaitse.

Nii oldigi sealmaal, et Issand oli lubanud karmimail karistusil tabada oma rahvast. Eelija ettekuulutus täitus kohutavaimal moel. Kolm aastat otsiti hädakuulutajat. Linn linna ja rahvas rahva järel otsiti läbi. Ahabi võimupiirkonna paljud valitsejad olid kinnitanud vandega, et tagaotsitud prohvetit ei ole nende riigist leitud. Siiski jätkati otsimist, sest Iisebel ja Baali preestrid vihkasid Eelijat nii leppimatult, et ei põrkunud tagasi ühegi jõupingutuse eest teda oma valdusse saada. Ja vihma ei tulnud.

Viimaks, "hulga aja pärast", tuli Eelijale Issanda sõna: "Mine näita ennast Ahabile, siis ma annan maale vihma!"

Käsule kuuletudes läks"Eelija ennast Ahabile näitama." Umbes samal ajal, kui prohvet asus teele Samaariasse, oli Ahab andnud oma kojaülemale Obadjale korralduse vaadata üle kõik veeojad ja allikad lootuses leida karjamaad nälginud loomadele. Kauakestnud põud mõjutas kibedalt ka kuningakoda. Kuningas oli sügavalt mures oma majapidamise tuleviku pärast. Seepärast läks ta koos sulasega ka ise
138. otsima mõnd soodsat paika karjatamiseks. Nii jaotasid "nad isekeskis läbikäidava maa: Ahab läks omaette ühte teed ja Obadja läks omaette teist teed."

"Kui nüüd Obadja oli teel, vaata, siis tuli Eelija temale vastu. Teda ära tundes heitis ta silmili maha ja küsis: "Kas see oled sina, mu isand Eelija?""

Iisraeli ärataganemise ajal oli Obadja jäänud ustavaks. Tema isand kuningas ei suutnud tõkestada teda olemast truu elavale Jumalale. Nüüd sai ta Eelijalt austava ülesande: "Mine ütle oma isandale: Vaata, Eelija on siin!"

Kohkunult hüüatas Obadja: "Mis pattu ma olen teinud, et sa tahad oma sulase anda Ahabi kätte, selleks et ta mu surmaks?" Sellise sõnumi viimine Ahabile tähendas kindlat surma.

"Nii tõesti kui Issand, sinu Jumal, elab," seletas ta prohvetile, "ei ole rahvast ega kuningriiki, kuhu mu isand ei ole läkitanud sind otsima; ja kui nad ütlesid: Teda ei ole siin, siis ta laskis seda kuningriiki või rahvast vanduda, et sind ei ole leitud. Ja nüüd sa ütled: Mine ütle oma isandale: Vaata, Eelija on siin! Kui ma lähen sinu juurest ära ja Issanda Vaim viib su sinna, kuhu ma ei tea, mina aga tulen Ahabile teatama ja tema ei leia sind, siis ta tapab mu.

Obadja anus hardalt, et prohvet ei nõuaks talt seda. "Su sulane kardab Issandat oma noorpõlvest peale. Kas mu isandale pole jutustatud, mis ma tegin, kui Iisebel tappis Issanda prohveteid? Ma peitsin siis Issanda prohvetitest sada meest viiekümne kaupa koobastesse ning toitsin neid leiva ja veega. Ja nüüd ütled sina: Mine ütle oma 139.
isandale: Vaata, Eelija on siin! Ta ju tapab mu!"

Pühaliku vandega kinnitas Eelija Obadjale, et tal on tõsi taga. "Nii tõesti kui elab vägede Issand, kelle ees ma seisan," ütles ta, "täna näitan ma ennast temale!" Selliselt kinnitatuna läks Obadja Ahabile vastu ja jutustas temale sellest."

Hirmu ja imestusega kuulas kuningas sõnumit mehest, keda ta kartis ja vihkas ning oli väsimatult otsinud. Ta teadis hästi, et Eelija ei sea oma elu ohtu ainult temaga kohtumise pärast. Kas võis olla, et prohvet kavatseb kuulutada veel õnnetusi Iisraelile? Kuninga süda värises. Talle meenus Jerobeami kuivanud käsi ning ta ei julgenud vältida väljakutset ega tõsta kätt Jumala saadiku vastu. Nii läks värisev valitseja ihukaitsjate saatel prohvetile vastu.

Varsti seisid kuningas ja prohvet silmitsi. Kirglikust vihkamisest hoolimata näis Ahab Eelija ligiolekul kaotavat kogu mehelikkuse. Kobavad sõnad: "Kas sina oled see, kes saadab Iisraeli õnnetusse?" ilmutavad tahtmatult kuninga südame salajasimaid tundeid. Ahab teadis, et Jumal oli muutnud taeva vase sarnaseks, ometi püüdis ta veeretada süü maal lasuva ränga needuse pärast prohvetile.

On loomulik, et üleastuja peab Jumala saadikuid vastutavaks õnnetuste eest, mis saabuvad õiguseteelt lahkumise kindla tagajärjena. Need, kes annavad end Saatana võimu alla, ei ole suutelised nägema 140.
asju nii, nagu Jumal neid näeb. Kui nende ees hoitakse tõepeeglit, pahanevad nad ainuüksi mõttest, et tõde neid laidab. Patust pimestatuna keelduvad nad meelt parandamast. Neile tundub, et Jumala

sulased on pöördunud nende vastu ning on ära teeninud kõige valjema karistuse.

Teadlik oma süütusest, ei püüdnudki Eelija Ahabi ees seistes ennast kaitsta või kuningat meelitada. Ta ei püüdnud leevendada kuninga viha hea sõnumiga põua peatsest möödumisest. Tal polnud millegi pärast vabandada. Pühas vihas Jumala au eest seistes tõrjus Eelija tagasi Ahabi süüdistused ning kuulutas kartmatult kuningale, et tema patud ja tema isade patud on toonud Iisraelile selle hirmsa õnnetuse. "Mina ei saada Iisraeli õnnetusse," kinnitas ta julgelt, "küll aga sina ja su isa sugu, sest te jätate maha Issanda käsud ja sina käid baalide järel!"

Tänapäevalgi vajatakse sellist otsekohese noomituse häält, sest rasked patud on lahutanud rahva Jumalast, truudusetus on kiiresti muutumas lausa popiks. Tuhanded ütlevad: "Meie ei taha, et tema meie üle kuningana valitseks!" Lk 19:14. Sageli kõlavad pehmed jutlused ei avalda kestvat mõju, pasun ei anna selget häält. Jumala Sõna selged, teravad tõed ei lõika enam inimsüdameisse.

On palju end kristlaseks nimetavaid inimesi, kes – kui nad väljendaksid oma tõelisi tundeid – ütleksid: "Miks on tarvis kõnelda nii selgelt?" Samahästi võiksid nad küsida, miks oli tarvis Ristija Johannesel öelda: "Rästikute sugu, kes teid on hoiatanud põgenema tulevase viha eest?"
141. Lk 3:7. Miks pidi Johannes ärritama Heroodese vihale, öeldes, et Heroodesel polnud õigust elada oma venna naisega? Otsekohese kõne tõttu kaotas Kristuse eelkäija oma elu. Miks ei võinud ta tegutseda tõmbamata enesele nende meelepaha, kes elasid pattudes?

Nii on targutanud mehed, kes oleksid pidanud seisma Jumala käsu ustavate hoidjatena — kuni diplomaatia asendas ustavuse ja patt jäi noomimata. Millal kuuldakse koguduses veelkord valju laituse häält?

"See mees oled sina!" 2Sa 12:7. Selliseid eksimatult selgeid sõnu, nagu Naatan ütles Taavetile, võib tänapäeval harva kuulda kantslitest, harva näha trükitöödes. Kui need poleks nii harvad, näeksime rohkem Jumala väge inimeste hulgas. Issanda käskjalad ei peaks kaebama, et nende jõupingutused on viljatud, kuni nad pole kahetsenud oma kiitusejanu ja soovi meeldida inimestele, mis suleb nende suu tõde välja ütlema.

Jutlustajad, kes kõnelevad inimestele meeldivalt, hüüatades: Rahu, rahu! kui Issand ei ole kuulutanud rahu, peaksid alandama südame Jumala ees, paluma andeks oma silmakirjalikkuse ja moraalse julguse puudumise. Põhjuseks, miks nad pehmendavad neile usaldatud

sõnumeid, pole armastus ligimese vastu, vaid armastus mugava, muretu elu vastu. Tõeline armastus otsib esmalt Jumala au ja inimeste päästmist. Need, kel on see armastus, ei väldi tõde, et päästa end otsekohese kõne ebameeldivatest tagajärgedest. Kui inimhinged on ohus, ei mõtle Jumala töölised endale, vaid kõnelevad Sõna, mis on 142.
neile kõnelda antud, keeldudes pahesid vabandamast või kinni katmast.

Võiks iga kuulutaja tunda oma ameti ja töö pühadust ning ilmutada Eelija-sarnast julgust! Jumala saadikuina on igal evangeeliumikuulutajal tohutu vastutus. Neid õhutatakse "noomima, manitsema ja julgustama igati pika meelega." 2Ti 4:2. Kristuse asemel peavad nad töötama Taeva saladuste majapidajaina, julgustades sõnakuulelikke ja hoiatades sõnakuulmatuid. Ilmalikud lähenemisviisid ei tohiks neid kammitseda. Nad ei tohi astuda kõrvale teelt, millel Jeesus on käskinud neil käia. Neil tuleb edasi minna usus ja hoida meeles, et suur pilv tunnistajaid ümbritseb neid. Nad ei või rääkida enda sõnu, vaid sõnu, mida Suurim kõigist maistest võimukandjatest on käskinud neil rääkida. Nende kuulutus peab olema: "Nõnda ütleb Issand." Jumal kutsub sarnaseid mehi nagu olid Eelija, Naatan ja Ristija Johannes — mehi, kes esitavad Tema kuulutust ustavalt, hoolimata tagajärgedest, mehi, kes räägivad vapralt tõde, kui ka peaksid ohverdama kõik, mis neil on.

Jumal ei saa kasutada inimesi, kes hädaohu korral, mil vajatakse tugevust, julgust ja mõju, kardavad võtta kindlat seisukohta õiguse poolel. Ta kutsub inimesi, kes võitlevad ustavalt vale vastu ja sõdivad "meelevaldade ja võimudega, selle pimeduse maailma valitsejatega, kurjade taevaaluste vaimudega". Seesugustele ütleb Ta: "Tubli, sa hea ja ustav sulane, sa oled olnud ustav pisku üle, ma panen su palju üle. Mine oma isanda rõõmupeole!" Mt 25:23.

11
KARMEL

(1Kn 18:19-40)

143. Ahabi ees seistes nõudis Eelija, et kogu Iisrael kogutaks Karmeli mäele kohtuma temaga ning Baali ja Astarte prohvetitega. "Läkita käsk," nõudis ta, "et minu juurde Karmeli mäele kogutaks kogu Iisrael ja need nelisada viiskümmend Baali prohvetit ja nelisada Ashera prohvetit, kes söövad Iisebeli lauas!"

Korralduse andis mees, kes näis seisvat Issanda palge ees ning Ahab kuuletus otsekohe, justkui olnuks prohvet valitseja ja kuningas tema alam. Kiirkäskjalad saadeti kogu kuningriiki ametliku kutsega tulla kohtuma Eelijaga ning Baali ja Astarte prohvetitega. Igas linnas ja külas valmistuti kogunemiseks määratud ajal. Kohtumispaiga poole rännates täitsid paljude meeli imelikud eelaimused. Midagi ebaharilikku oli toimu-
144. mas, sest miks muidu oleks neid kutsutud kokku Karmeli mäele? Milline uus häda võis ähvardada rahvast ja maad?

Enne põuda oli Karmeli mägi olnud kaunis koht. Selle jõed said vett lakkamatult voolavaist allikaist ning viljakad mäenõlvad olid kaetud ilusate lillede ja lopsakate lehtpuusaludega. Nüüd oli kogu ilu laastava needuse all kadunud. Baali ja Astarte kummardamiseks püstitatud altarid seisid raagus puude all. Mäeseljaku ühes kõrgemas tipus seisis teistsugune altar – purustatud altar Jumalale.

Karmelilt avanes vaade kaugele ja selle kõrgemaid tippe oli näha Iisraeli kuningriigi paljudest osadest. Mäejalamil oli sobivaid kohti, kust jälgida ülal toimuvat. Selle mäe külgi katva metsa varjurikkuses oli ebajumalateenistuse ohvrikommete läbi eriliselt teotatud Jumalat. Seepärast pidas Eelija kõnealust kõigile nähtavat kõrgustikku sobivaimaks kohaks, kus Jumal saaks ilmutada oma väge ja kus Tema nime au saaks kaitstud.

Kokkulepitud päeva varahommikul koguneb Jumalast taganenud Iisraeli rahvas uudishimulikus ootuses mäele. Iisebeli prohvetid marsivad üles muljetavaldavas rodus. Kuningas ilmub kuninglikkuse täies toreduses ning võtab koha sisse preestrite ees. Ebajumalateenrid tervitavad teda hüüetega. Kuid preestrite südames on ärevad mõtted

teadmisest, et prohveti sõna peale jäi Iisraeli maa kolmeks ja pooleks aastaks kaste ja vihmata. Nad tunnevad, et on saabumas mingi kardetav lahendus. Jumalad, kellele nad on lootnud, pole suutnud tõestada, et Eelija on valeprohvet. Nende meeleheitlikud hüüded, palved, pisarad, 145.
enesepiitsutus ning eemaletõukavad ja kulukad ohvrid on jätnud nende iidolid kummaliselt ükskõikseks.

Kuningas Ahabi ja valeprohvetite vastas, Iisraeli kogunenud rahvahulga ees seisab Eelija ainsana, kes on ilmunud kaitsma Issanda au. Tema, keda terve kuningriik on süüdistanud kõigis hädades, on nüüd nende ees näiliselt kaitsetuna. Iisraeli kuninga, Baali prohvetite, sõjameeste ja tuhandete ümberolijate keskel pole Eelija ometi üksi. Tema kohal ja ümber on Taeva kaitsvad väed, võimsad inglid.

Häbenemata ja kartmata seisab Eelija rahvahulga ees täiesti teadlikuna sellest, et ta on saanud oma ülesande Jumalalt. Tema nägu on pidulik ja aukartustäratavalt pühalik. Hirmuärevuses ootab rahvas tema kõnelema hakkamist. Eelija vaatab esmalt Issanda mahakistud altari ja siis rahva poole ning hüüab häälega, mis kõlab nagu pasun: "Kui kaua te lonkate kahe karguga? Kui Issand on Jumal, siis käige Tema järel; aga kui Baal on see, siis käige tema järel!"

Rahvas ei vasta Eelijale sõnagi. Näib, et koosolijate suures hulgas ei julge keegi tunnistada oma ustavust Jumalale. Iisraeli on katnud sõgestav pettus. Nad pole langenud sellesse saatuslikku äratagamisse ühekorraga, vaid järk-järgult, sedamööda, kuidas ikka ja jälle korratud hoiatused ja manitsused, mida Issand neile saatis, jäid tähelepanuta. Iga kõrvalekaldumine õiguse teelt ja iga keeldumine meelt parandada on suurendanud süüd ja lõdvendanud sidet Taevaga. Ja nüüd, sellel otsustavalgi hetkel, keelduvad nad isepäiselt astumast Jumala poolele.

Issand jälestab ükskõiksust ja truudusetust Tema töö otsustavatel 148.
aegadel. Kogu universum jälgib sõnulväljendamatu huviga hea ja kurja vahelise suure võitluse lõpusündmusi. Jumala rahvas läheneb igavese maailma piirile. Mis võiks olla neile tähtsam kui see, et nad on ustavad taeva Jumalale? Kõigil aegadel on Jumalal olnud usukangelasi ja Tal on neid ka nüüd — neid, kes Joosepi, Eelija ja Taanieli sarnaselt tunnistavad end häbenemata Tema erirahvaks. Ta õnnistab eriliselt selliste toimekate inimeste tegutsemist, kes ei nõustu kõrvale kalduma kohustuste sirgelt teelt, vaid küsivad jumalikus tarmukuses: "Kes on Issanda poolt?" 2Mo 32:26; selliste inimeste tegutsemist, kes ei piirdu ainult küsimisega, vaid kes nõuavad, et Jumala rahva hulka valiku tegijad

astuksid ette ja näitaksid selgesti oma truudust kuningate Kuningale ja isandate Issandale. Sellised inimesed allutavad oma tahte ja plaanid Jumala käsule. Nad peavad armastust Jumala vastu kallimaks elust. Nende ülesandeks on saada valgust Jumala Sõnast ja lasta sellel paista maailmale selgete püsivate kiirtena. Nende motoks on ustavus Jumalale.

Iisrael ebaleb ja kõhkleb Karmeli mäel, kui vaikuse katkestab jälle Eelija hääl: "Mina olen ainus järelejäänud Issanda prohvet, aga Baali prohveteid on nelisada viiskümmend meest. Antagu meile kaks härjavärssi: valigu nemad enestele üks härjavärss, raiugu tükkideks ja pangu puude peale, aga nad ärgu süüdaku tuld; mina valmistan teise härjavärsi ja panen puude peale, ja minagi ei süüta tuld. Siis hüüdke
149. teie oma jumala nime ja mina hüüan Issanda nime! See jumal, kes siis vastab tulega, on Jumal!"

Eelija ettepanek on nii arukas, et rahvas ei saa teisiti, kui nõustub ja nii leiavad nad endas julguse vastata: "See kõne on hea!" Baali prohvetid ei julge vastu vaielda ja Eelija juhendab neid: "Valige enestele üks härjavärss ja valmistage see esimesena, sest teid on rohkem! Hüüdke siis oma jumala nime, aga ärge süüdake tuld!"

Väliselt julgete ja väljakutsuvatena, kuid süüdlaslikes südameis hirmunuina seavad ebajumalapreestrid oma altari valmis. Nad panevad sellele puud ja ohvrilooma ning alustavad siis loitsu. Nende kiljumine kõlab vastu metsapuudelt ja ümbritsevailt mäenõlvakuilt, kui nad hüüavad appi oma jumala nime: "Baal, vasta meile!" Preestrid kogunevad ümber altari ning hüpates, vääneldes ja kisendades, juukseid katkudes ja end täksides paluvad abi oma jumalalt.

Möödub hommik, jõuab kätte lõuna, kuid ikka veel pole märkigi sellest, et Baal kuuleks oma petetud järelkäijate hüüdeid. Nende metsikute palvete peale ei kuuldu ainustki vastust. Põletusohver jääb tuleta. Pöörane ebajumalateenistus jätkub ning salakavalad preestrid püüavad välja mõelda võimalust, kuidas süüdata altaril tuli ja panna rahvas uskuma, et Baal saatis selle. Kuid Eelija valvab nende iga liigutust ja preestrid, kel on vähe lootust seekord rahvast petta, jätkavad mõttetuid riitusi.

150. "Aga lõunaajal Eelija pilkas neid ning ütles: "Hüüdke valjema häälega, sest ta on ju jumal! Vahest on ta mõtteis, on läinud kõrvale või viibib teekonnal? Vahest ta magab? Aga küllap ta ärkab!" Siis nad hüüdsid valjema häälega ja täkkisid end mõõkadega ja piikidega oma viisi järgi, kuni neil veri hakkas voolama. Ja kui lõunaaeg oli möödunud,

siis nad märatsesid kuni roaohvri toomise ajani; aga ei häält, ei vastust ega tähelepanu."

Meeleldi oleks Saatan tulnud appi neile, keda tema oli petnud ja keda nemad olid teeninud. Hea meelega oleks ta saatnud välgu nende ohvrit süütama. Kuid Issand oli seadnud Saatanale piirid ja tõkestanud tema võimu ning vaenlane ei saanud kogu kavalusest hoolimata süüdata ühtki tulesädet Baali altaril.

Hääled karjumisest kähedad ja riided endale torgatud haavadest verised, kaotavad ebajumalapreestrid lõpuks lootuse. Taltsutamatus raevus asenduvad nende palved nüüd päikesejumala kohutava needmisega. Eelija jälgib toimuvat endise tähelepanelikkusega, sest ta teab, et teda rebitaks kohemaid tükkideks, kui preestritel õnnestuks mingi nipiga süüdata tuli altaril.

Saabub õhtu. Baali prohvetid on väsinud, jõuetud ja segaduses. Üks soovitab üht, teine teist, kuni nad viimaks katsetest loobuvad. Karmeli mäel pole enam kuulda nende needusi ja kisa. Masendunuina lakkavad nad võitlemast.

Terve päeva on rahvas näinud segaste preestrite tegevust. Nad on näinud nende metsikut hüplemist altari ümber, otsekui üritanuks nad panna päikese põletavaid kiiri teenima oma eesmärki. Nad on hirmuga jälginud preestreid täkkimas oma ihu ja neil on olnud piisav 151.
võimalus järele mõelda ebajumalateenistuse mõttetuse üle. Paljud rahva hulgast on väsinud ja tüdinud saatanlikust vaatemängust ning ootavad nüüd sügavaima huviga Eelija tegutsemist.

On õhtuse ohvri aeg ning Eelija palub rahvast: "Astuge minu juurde!" Sel ajal, kui nad värisedes ligemale liiguvad, astub Eelija mahakistud altari juurde, mille ääres kord teeniti taeva Jumalat, ja parandab selle. Tema jaoks on see kivivare väärtuslikum kui kõik paganluse toredad altarid.

Muistse altari parandamisega näitab Eelija austust lepingu suhtes, mille Issand tegi Iisraeliga siis, kui Iisrael tuli üle Jordani Tõotatud maale. Ta valis "kaksteist kivi, vastavalt Jaakobi laste suguharude arvule", ja ehitas "kividest altari Issanda nimele."

Asjatutest jõupingutustest pettunud ja väsinud Baali preestrid jälgivad nüüd Eelija tegevust. Nad vihkavad prohvetit ettepaneku pärast, mis paljastas nende jumalate nõrkuse ja võimetuse. Siiski kardavad nad tema väge. Rahvaski on hirmul ja jälgib hinge kinni pidades Eelija ettevalmistusi. Prohveti rahulik käitumine on täiesti teistsugune kui Baali järgijate mõttetu jampsimine.

Kui altar on taastatud, teeb prohvet selle ümber kraavi, asetab altarile puud ja härjavärsi ning käsib rahval valada ohver ja altar veega
152. üle. “”Täitke neli kruusi veega, ja valage põletusohvri ja puude peale!” Siis ütles ta: “Tehke seda teist korda!” Ja nad tegid teist korda. Siis ta ütles: “Tehke kolmandat korda!” Ja nad tegid kolmandat korda. Vesi aga voolas ümber altari ja kraavgi täitus veega.”

Eelija tuletab rahvale meelde kaua aega kestnud ärataganemist, mis oli äratanud Issanda viha. Ta kutsub neid üles alandama süda ja pöörduma oma vanemate Jumala poole, et needus kõrvaldataks Iisraeli maalt. Seejärel kummardub ta austusega nähtamatu Jumala ees, tõstab käed taeva poole ja esitab lihtsa palve. Baali preestrid on kisendanud suu vahus ja karelnud vara hommikust kuni hilise pealelõunani, kuid siis, kui Eelija palvetab, ei kaigu Karmeli mäel ühtki meeletut hüüet. Ta palvetab teadmisega, et Issand on sealsamas toimuvat nägemas ja tema palvet kuulmas. Baali preestrid on palvetanud metsikult ja märatsevalt. Eelija palub lihtsalt ja tuliselt. Ta palub, et Jumal näitaks oma üleolekut Baalist ning Iisrael pöörduks tagasi Tema poole.

“Issand! Aabrahami, Iisaki ja Iisraeli Jumal!” palvetab prohvet. “Saagu täna teatavaks, et Sina oled Jumal Iisraelis ja mina olen sinu sulane ja et mina olen kõike seda teinud Sinu sõna peale! Vasta mulle, Issand! Vasta mulle, et see rahvas saaks teada, et Sina, Issand, oled Jumal ja et Sina pöörad tagasi nende südamed!”

Pühalik vaikus on haaranud kogu rahva. Baali preestrid värisevad hirmust. Nad teavad, et on süüdi ja ootavad peatset karistust.

153. Eelija palve on vaevu lõppenud, kui taevast langeb ereda välguna alla tuleleeke, mis põletavad tuhaks altaril oleva ohvri, lakuvad ära vee kraavist ja põletavad maani maha isegi altarikivid. Leekide lõõm valgustab kogu mäge ja pimestab rahva silmi. Tule langemine on selgelt nähtav all orgudes, kust paljud jälgivad valvsa ootusega ülaltoimuvat tegevust. Vaatepilt hämmastab kõiki. See meenutab tulesammast, mis lahutas Punase mere ääres Iisraeli lapsed Egiptuse vägedest.

Aukartuses kummardub mäel olev rahvas nähtamatu Jumala ees silmili maha. Nad ei julge enam vaadata taevast saadetud tuld. Nad kardavad, et tuli neelab ka neid ning tunnevad kohustust tunnistada Eelija Jumal oma vanemate Jumalaks, kellele nad peavad olema sõnakuulelikud. Ühehäälselt hüüavad nad: “Issand on Jumal! Issand on Jumal!”

Võpatamapanevalt selgena kajab hüüd mäelt vastu alloleval lagendikul. Lõpuks ärkab Iisrael pettusest kahetsevana. Viimaks

märkab rahvas, kui hullusti on nad teotanud Jumalat. Baali teenimist nähakse nüüd teravas kontrastis tõelise Jumala poolt nõutud mõistliku teenistusega. Rahvas mõistab, et Jumal on olnud õiglane ja halastav, kui Ta on hoidnud tagasi kastet ja vihma, kuni nad tunnustavad Tema nime. Nüüd on nad valmis möönma, et Eelija Jumal on kõrgem igast ebajumalast.

Baali preestrid jälgivad õudusega Issanda väe imelist ilmutust.
Ometi keelduvad nad lüüasaamisest ja Jumala ligiolekust hoolimata 154.
kahetsemast oma kuritegelikkust. Nad tahavad jääda edasi Baali prohvetiteks. Seega tunnistavad nad, et on küpsed hävitamiseks. Kaitsmaks kahetsevat Iisraeli nende ahvatluste eest, kes on õpetanud rahvast kummardama Baali, annab Issand Eelijale ülesande hävitada valeõpetajad.

Rahvas on juba vihane neid ülekohtusse juhtinud meeste peale ja kuuletub, kui Eelija käsib: “Võtke kinni Baali prohvetid, et ükski neist ei pääseks!” Nad võtavad preestrid kinni ja talutavad nad Kiisoni jõe äärde. Seal tapetakse nad enne päeva lõppu, mis tähistab otsustava uuenduse algust. Ühtegi neist ei jäeta ellu.

12
JISREELIST HOOREBILE

(1Kn 18:41-46; 19:1-8)

155. Baali prohvetite surmamine tegi võimalikuks vägeva vaimuliku usupuhastuse läbiviimise Põhja kuningriigi kümne suguharu hulgas. Eelija oli näidanud rahvale nende ärataganemist ning õhutanud neid alandama oma süda ja pöörduma Issanda poole.

Taeva karistused olid oma töö teinud. Rahvas oli tunnistanud patte ning nõustunud nimetama oma vanemate Jumalat elavaks Jumalaks. Nüüd pidi taeva needus lakkama ja elu ajalikud õnnistused taastuma. Maa pidi saama värskendavat vihma. "Mine üles, söö ja joo," ütles Eelija Ahabile, "sest vihma kohin kostab!" Seejärel läks prohvet mäe tippu palvetama.

Vihmavalingute langemisest polnud näha veel märkigi, kui Eelija nii kindlalt palus Ahabil valmistuda vihma tulekuks. Prohvet ei näinud
156. taevas pilveraasugi ega kuulnud müristamist. Ta lihtsalt ütles seda, mida Issanda Vaim oli mõjutanud teda vankumatus usus rääkima. Terve päeva oli ta kohkumatult täitnud Jumala tahet ning ilmutanud kindlat usaldust Jumala Sõna tõotustesse. Nüüd, kui ta oli teinud kõik, mis temal võimalik, teadis ta, et Taevas annab etteöeldud õnnistused. Sama Jumal, kes oli saatnud põua, oli lubanud õigesti tegemise puhul rikkalikult vihma. Ja nüüd ootas Eelija vihmavalingute algamist. Alandlikult pani ta "näo põlvede vahele" ning palus Jumalat pattukahetseva Iisraeli nimel.

Mitu korda saatis Eelija sulase kõrgustikule, kust paistis Vahemeri, saamaks teada, kas ilmneb mõni nähtav märk sellest, et Jumal on tema palvet kuulnud. Iga kord tuli sulane tagasi sõnadega: "Ei ole midagi." Prohvet ei muutunud kannatamatuks ega kaotanud usku, vaid palvetas hardalt edasi. Kuus korda naases sulane sõnumiga, et vasekarva taeval pole märkigi vihmast. Kohkumatult saatis Eelija sulase veelkord teele ja seekord naases teener sõnadega: "Vaata, pisike pilv nagu mehe kämmal tõuseb merest."

Sellest piisas. Eelija ei oodanud, kuni taevas üleni pilve läks. Selles väikeses pilves nägi tema usk rikkalikku vihma. Ja ta talitas oma usu

kohaselt – ta saatis sulase Ahabile teatama: "Rakenda hobused ette ja mine, et sadu ei peaks sind kinni!"

Eelija suure usu tõttu sai Jumal kasutada teda kõnesoleval raskel kriisiajal Iisraeli ajaloos. Kui Eelija palvetas, haaras tema usk kinni taeva 157.
tõotustest ja ta jätkas palvetamist, kuni tema palvetele vastati. Ta ei oodanud täit tõendust tõsiasjale, et Jumal oli teda kuulnud, vaid usaldas Jumala armu kõige pisematki märki. Seda, mida Eelija suutis teha Jumala abiga, on võimalik teha kõigil oma tegevusvaldkonnas Jumalat teenides, sest Gileadi mägede prohvetist on kirjutatud: "Eelija oli meiesugune inimene, ent ta palvetas püsivalt, et ei sajaks vihma, ning kolm aastat ja kuus kuud ei sadanud piiskagi vihma maa peale." Jk 5:17.

Tänapäeva maailmas vajatakse samasugust usku — usku, mis haarab kinni Jumala Sõna tõotusest ega anna alla, kuni taevas kuuleb. Selline usk ühendab meid tihedalt taevaga ja kinnitab meid toime tulema pimeduse jõududega. "Usu läbi" võitsid Jumala lapsed kuningriike, viisid täide õiguse, said kätte tõotusi, sulgesid lõvide suud, kustutasid tule väe, pääsesid pakku mõõgatera eest, said nõtruses tugevaks ja sõjas vägevaks, tõrjusid tagasi võõraste vaenuleere. He 11:33, 34. Usu läbi peame täna meiegi saavutama Jumalast meile seatud kõrgeid eesmärke. "Kõik on võimalik sellele, kes usub." Mk 9:23.

Usk on võiduka palve lahutamatu osa. "Sest kes tuleb Jumala juurde, peab uskuma, et Tema on olemas ja et Ta annab palga neile, kes Teda otsivad." "Kui me midagi Tema tahtmist mööda palume, siis Tema kuuleb meid. Kuna me teame, et Ta meid kuuleb, mida tahes me paluksime, siis teame ka, et meil on käes need palved, mis me oleme 158.
Temalt palunud." He 11:6; 1Jh 5:14, 15. Jaakobi püsiva usu ja Eelija kindlameelsusega võime esitada Taevaisale oma palved kõigi nende asjade pärast, mida Ta on tõotanud. Tema aujärje au on pandiks Tema sõnade täitumisele.

Karmeli mägi hakkas juba mähkuma õhtuvarjudesse, kui Ahab valmistus mäelt laskuma. "Ja vahepeal tumenes taevas pilvedest ja tuulest ning tuli suur sadu. Ahab aga sõitis ja läks Jisreeli." Pimeduses ja paduvihmas kuningalinna poole sõitev Ahab ei suutnud enam näha teed enda ees. Eelija, kes Jumala prohvetina oli sel päeval alandanud Ahabit tema alamate silme all ja tapnud tema ebajumalaid teeninud preestrid, austas teda endiselt Iisraeli kuningana. Lugupidamismärgiks ja Jumala väest tugevdatuna jooksis Eelija kuningliku tõlla ees ning näitas kuningale teed linnaväravateni.

Jumala sõnumitooja selline lahkus jumalakartmatu kuninga vastu on õpetuseks kõigile, kes ütlevad end olevat Jumala sulased, kuid ülehindavad ennast. On neid, kes ei taha alanduda endä meelest alandavaid kohustusi täitma. Nad kõhklevad isegi vajalike teenete osutamisel, kartes, et neid märgatakse tegemas teenija tööd. Neil on palju õppida Eelija eeskujust. Tema sõna peale hoiti taeva ande kolm aastat maa peale langemast. Jumal austas teda märgatavalt, vastates tema palvele Karmeli mäel tulega taevast, mis põletas sootumaks ohvri.
159. Eelija oli täide saatnud Jumala kohtuotsuse - surmanud ebajumalaprohvetid. Ta oli palvetanud vihma pärast ja Jumal oli vihma andnud. Pärast kõiki neid silmapaistvaid võite, millega Jumal oma armus oli austanud Eelija avalikku teenistust, oli Eelija valmis tegema sulase tööd.

Jisreeli väravas lahkusid Eelija ja Ahab teineteisest. Eelija soovis jääda väljapoole linnamüüre. Ta mässis end mantlisse ja heitis palja maa peale magama. Kuningas sõitis linna, jõudis peagi lossi ning jutustas oma naisele imelistest päevasündmustest ja jumaliku väe imetlusväärsest ilmnemisest, mis oli tõendanud Iisraelile, et Issand on tõeline Jumal ja Eelija Tema valitud saadik. Kui Ahab jutustas kuningannale ebajumalaprohvetite surmamisest, sai Iisebel maruvihaseks. Ta oli paadunud meeltparandamatu. Ta keeldus tunnistamast Karmeli sündmusi Jumala kõikvõimsuse avaldumiseks ning kuulutas väljakutsuvas jultumuses, et Eelija peab surema.

Samal ööl äratas käskjalg väsinud prohveti ja andis talle edasi sõnumi Iisebelilt: "Jumalad tehku minuga ükskõik mida, kui ma homme sel ajal ei tee sinu hingega, nagu sündis kõigi nende hingedega!"

Oleks võinud oodata, et Eelija, kes oli üles näidanud nii vankumatut julgust ja saanud nii täieliku võidu kuninga, preestrite ja rahva üle, poleks iialgi masendunud või hakanud hirmust kartma. Kuid temagi, keda Jumal oli õnnistanud nii paljude tõenditega armastavast hoolitsusest, ei olnud vaba inimlikest nõrkustest. Sel süngel hetkel kaotas Eelija usu
160. ja julguse. Segadusse aetuna tõusis ta asemelt. Taevast kallas vihma ja ümberringi oli pime. Unustanud, et kolm aastat tagasi oli Jumal juhatanud ta varjupaika Iisebeli viha ja Ahabi otsijate eest, põgenes prohvet nüüd elu eest. Ta jõudis Beer-Sebasse. Sinna "jättis [ta] oma poisi. Ta ise aga käis kõrbes ühe päevateekonna."

Eelija ei oleks pidanud põgenema oma kohustuste juurest. Iisebeli ähvarduste peale pidanuks ta anuma turvamist Issandalt, kelle au kaitsmine oli tehtud talle ülesandeks. Ta pidanuks ütlema käskjalale,

et Jumal, kellele ta lootis, kaitseb teda kuninganna viha eest. Ainult mõned tunnid tagasi oli ta kogenud Jumala väe imelist ilmnemist. See pidanuks veenma teda, et teda ei jäeta selgi hetkel maha. Jäänuks Eelija kohale, võtnuks Jumala turvameheks ja tugevuseks ning kaitsnuks kindlalt tõde, saanuks ta hoitud igasuguse ahistamise eest. Jumal andnuks talle järjekordse märkimisväärse võidu; karistanuks Iisebeli ning selle mõju kuningale ja rahvale viinuks suure usupuhastuseni.

Eelija oli oodanud palju Karmelil toimunud imest. Ta oli lootnud, et pärast sellist Jumala väe ilmnemist ei ole Iisebelil enam mõju Ahabi üle ja et Iisraelis leiab aset kiire uuendus. Karmeli mäel oli ta tegutsenud kogu päeva ilma toiduta. Kehalisest väsimusest hoolimata oli ta julgel meelel näidanud Ahabi tõlla ees teed Jisreeli väravateni. Nüüd avaldas 161.
Eelijale survet tagasilöök, mis sageli järgneb tugevale usu ja hiilgava edu kogemusele. Ta kartis, et Karmelil alanud usupuhastus ei ole püsiv ning teda haaras meeleheide. Ta oli ülendatud Pisga tippu, aga nüüd oli ta orupõhjas. Kõikväelisest innustatuna oli ta läbinud raskeimagi usuproovi, kuid sel meeleheitetunnil, mil kõrvus kõlas Iisebeli ähvardus ja Saatan näis ikka veel võimutsevat õela naise läbi, lõdvendas ta klammerdumist Jumalasse. Teda oli ülendatud suurimal määral ja tagasilöök oli vapustav.

Unustanud Jumala, põgenes Eelija järjest edasi, kuni leidis end tühjas kõrbes. Täiesti kurnatuna istus ta leetpõõsa alla puhkama. Seal istudes palus ta endale surma. "Küllalt! Nüüd, Issand," hüüdis ta, "võta mu hing, sest ma pole parem kui mu vanemad!"

Põgenikuna kaugel inimeste elupaigust vajus ta kibedasse masendusse. Pettununa soovis ta, et ei peaks enam iialgi nägema ühtki inimest. Viimaks vajus ta surmväsinuna unne.

Iga inimese elus tuleb ette kibeda pettumuse ja äärmise julgusetuse aegu — päevi, mil meid täidab mure ning näib raske uskuda, et Jumal on ikka veel oma maiste laste helde Heategija; päevi, mil raskused pigistavad hinge ning surm tundub elust paremana. Siis lõdvendavad paljud klammerdumist Jumalasse ning langevad kahtluste vangistusse ja uskmatuse ahelaisse. Kui me suudaksime sellistel aegadel märgata Jumala ettenägevust, näeksime ingleid, kes püüavad meid päästa meie eneste käest ning asetada meie jalgu iidsetest mägedest kindlamale alusele. Siis voolaks meisse uus usk ja elu.

Ustav Iiob ütles oma häda ja pimeduse päevil: "Kadugu see päev, mil ma sündisin." Ii 3:3. "Kui ometi mu meelehärm saaks vaetud ja mu õnnetus oleks pandud vaekaussidele." Ii 6:2. "Oh, et ometi mu palve

163. täide läheks ja Jumal annaks, mida soovin! Otsustaks ometi Jumal mind murda, sirutaks oma käe ja lõikaks katki mu elulõnga, siis oleks mul veel troostigi." Ii 6:8-10.

"Seepärast ei taha minagi keelata oma suud: ma räägin oma vaimu ahastuses, kaeblen oma hinge kibeduses." Ii 7:11. "Nõnda et mu hing peab paremaks lämbumist, pigem surm kui need mu kondid! Küllalt! Ma ei taha elada igavesti! Jäta mind! Mu päevad ongi ju ainult õhk." Ii 7:15, 16.

Ehkki Iiob oli elust väsinud, ei lubatud tal surra. Talle näidati tulevikuvõimalusi ja anti lootusesõnum.

"Võiksid olla kindel ega tarvitseks karta. Siis sa võiksid unustada vaeva, mõelda sellele kui äravoolanud veele. Su eluiga saaks kaunimaks kui keskpäev, pimedus oleks nagu hommik. Siis sa võiksid olla kindel, et lootust on. ... Sa võiksid maha heita, ilma et keegi hirmutaks. Ja paljud tuleksid sind meelitama. Aga õelate silmad kustuksid, neil kaoks pelgupaik ja nende lootuseks oleks hingeheitmine." Ii 11:15-20.

Julgusetuse ja meeleheite sügavusest tõusis Iiob nendesse kõrgustesse, kus ta usaldas piiritult Jumala armu ja päästvat väge.
164. Võidutsevalt teatas ta: "Kuigi Ta on mind löönud, usaldan ma siiski Teda. ... Ta on siiski minu pääste." Ii 13:15, 16, KJV. "Sest ma tean, et mu Lunastaja elab, ja Tema jääb viimsel päeval põrmu peale seisma. Ja kuigi ussid hävitavad peale minu naha ka selle ihu, näen ma siiski oma lihas Jumalat, teda, keda ma ise näen, keda näevad mu oma silmad." Ii 19:25-27, KJV.

"Siis vastas Issand Iiobile tormituulest" Ii 38:1 ja ilmutas oma sulasele oma võimu vägevust. Saanud selliselt aimu Looja suurusest, tundis Iiob enda pärast häbi ning kahetses põrmus ja tuhas. Seejärel võis Issand teda rikkalikult õnnistada ja muuta tema elu järgnevad aastad elu parimateks aastateks.

Lootus ja julgus on lahutamatu osa Jumala ustavast teenimisest. Need on usu viljad. Masendus, rõhutud olek ja lootusetus on patune ja põhjendamatu. Jumal on suuteline ja tahtlik andma oma sulastele rohkesti jõudu, mida nad vajavad läbikatsumistes ja kiusatustes. Jumala töö vaenlaste plaanid võivad näida hästi läbimõeldud ja kindlalt korraldatud, kuid Jumal võib lükata ümber tugevaimadki plaanid. Ja Ta teeb seda omal ajal ja omal viisil, kui näeb, et Ta sulaste usk on olnud küllaldasel proovil.

Arakslöönuile on olemas kindel arstim — usk, palve ja töö. Usk ja tegutsemine annavad kindlust ja rahulolu, mis kasvab päev-päevalt.

Oled sa kiusatud vajuma rahututе eelaimuste või lausa äärmise meeleheite võimusesse? Ehkki sündeimate päevade välised seigad näivad olevat kõige hirmuäratavamad, ära karda. Usu Jumalasse. Tema teab su vajadusi. Temal on kogu võim. Tema ei väsi mitte kunagi olemast 165.
lõpmatult armastav ja kaastundlik. Ära karda, et Ta jätab oma tõotused täitmata. Ta on igavene Tõde. Ta ei muuda iial lepingut, mille Ta on sõlminud nendega, kes Teda armastavad. Ta annab oma ustavatele sulastele võimeid just sel määral, kui nad vajavad. Apostel Paulus tunnistas: "Kuid Tema ütles mulle: "Sulle piisab minu armust, sest nõtruses saab vägi täielikuks!" ... Seepärast mul ongi hea meel nõtruses, vägivalla all, hädades, tagakiusamistes ja ahistustes Kristuse pärast, sest kui ma olen nõder, siis ma olen vägev." 2Ko 12:9, 10.

Kas Jumal hülgas Eelija tema katsumusetunnil? Oh ei! Eelija 166.
tundis ennast Jumalast ja inimestest mahajäetuna, kuid Jumal armastas oma sulast sama palju kui siis, kui vastuseks Eelija palvele langes tuli taevast ja valgustas mäetippu. Nüüd, kui Eelija magas, äratas teda õrn puudutus ja meeldiv hääl. Hirmunult kargas ta üles, valmis põgenema, sest ta kartis, et vaenlane on ta leidnud. Kuid tema üle kummardus kaastundlik nägu, mis polnud vaenlase, vaid sõbra nägu. Jumal oli saatnud taevast ingli oma sulasele toitu viima. "Tõuse üles, söö!" ütles ingel. "Ja kui ta vaatas, ennäe, siis oli ta peatsis üks kuumadel kividel küpsetatud kook ja kruus vett." 1Ku 19:5, 6.

Kui Eelija oli söönud tema jaoks valmistatud toitu, heitis ta jälle magama. Ingel tuli teist korda. Ta puudutas kurnatud meest ning ütles kaastundlikult: "Tõuse üles, söö, sest sul on veel pikk tee ees!" "Siis ta tõusis, sõi ja jõi." Sellest toidust saadud jõuga oli ta võimeline rändama "nelikümmend päeva ja nelikümmend ööd, kuni Jumala mäeni, Hoorebini," kus ta leidis varjupaiga ühes koopas."

13
MIS SA SIIN TEED?

(1Kn 19:9-18)

167. Ehkki inimesed ei teadnud midagi Eelija põgenemisest Hoorebi mäele, oli Jumal sellest teadlik. Ta ei jätnud nõrkenud ja arakslöönud prohvetit üksi võitlema ahistavate pimedusejõududega. Selle koopa suule, kuhu Eelija oli end peitnud, saabus vägev ingel, kelle Jumal oli saatnud järele uurima prohveti vajadusi ning selgitama jumalikku plaani Iisraeli jaoks.

Alles siis, kui Eelija oli õppinud täielikult lootma Jumalale, võis ta teostada oma töö lõpuosa nende heaks, keda oli ahvatletud teenima Baali. Karmeli mäel saavutatud silmapaistev võit oli avanud tee suurematele võitudele, ent ehkki Eelijale pakuti imelisi võimalusi, oli lisebeli ähvardus takistanud tal neid kasutamast. Jumalamees tuli juhtida mõistma oma käesoleva olukorra nõrkust võrrelduna selle soodsa asendiga, milles Issand soovis teda näha.

168. Jumal ligines oma väsinud sulasele küsimusega: "Mis sa siin teed, Eelija?" Ma saatsin sind Kriti jõe äärde ja seejärel Sarepta linna lesknaise juurde. Ma käskisin sul naasta Iisraeli ja seista ebajumalapreestrite ees Karmeli mäel. Mina varustasin sind jõuga, et sa said näidata kuninga tõllale teed Jisreeli väravateni. Aga kes käskis sul rutata siia kõrbesse? Mis ülesanne sul siin on?

Hingekibeduses kurtis Eelija: "Ma olen tõsiselt ägestunud Issanda, vägede Jumala pärast, sest Iisraeli lapsed on hüljanud Sinu lepingu, nad on kiskunud maha Sinu altarid ja on mõõgaga tapnud Sinu prohvetid. Mina üksi olen üle jäänud ja nad püüavad võtta mu hinge."

Ingel palus Eelijal lahkuda koopast ning seista mäele Issanda ette ja kuulata Tema sõna. "Ja vaata, Issand läks mööda, ja tugev ning võimas tuul, mis lõhestas mägesid ja purustas kaljusid, käis Issanda ees. Aga Issandat ei olnud tuules. Ja tuule järel tuli maavärisemine, aga Issandat ei olnud maavärisemises. Ja maavärisemise järel tuli tuli, aga Issandat ei olnud tules. Ja tule järel tuli vaikne, tasane sahin. Kui Eelija seda kuulis, siis ta kattis oma näo kuuega ja läks välja ning seisis koopasuus."

Jumal soovis ilmutada end oma sulasele mitte jumaliku väe võimsates avaldustes, vaid "vaikses tasases hääles". Ta tahtis Eelijale õpetada, et suurt tähelepanu äratav tegevus ei täida alati kõige edukamalt Jumala eesmärke. Kui Eelija ootas Issandat, mässas torm, 169.
sähvisid välgud ja pühkis mööda hävitav tuli, kuid Jumalat ei olnud kõiges selles. Siis tuli vaikne tuulepuhang ning prohvet peitis näo Issanda ligioleku au ees. Tema ärevus vaibus, meel rahunes ja alistus. Nüüd teadis ta, et rahulik usaldus ja kindel lootus Jumala peale toovad talle alati abi siis, kui ta seda vajab.

Inimese veendumusele ja pöördumisele toomine ei toimu igal juhul siis, kui Jumala tõde esitatakse kõige õpetatumal viisil. Inimese südameni jõudmine ei käi kõneosavuse ega loogika abil, vaid Püha Vaimu meeldiva mõju läbi, mis vaikselt, kuid kindlalt muudab ja kujundab iseloomu. Jumala Vaimu vaikses tuulepuhangus on südant muutev vägi.

"Mis sa siin teed, Eelija?" küsis see hääl. Ja jälle vastas prohvet: "Ma olen tõsiselt ägestunud Issanda, vägede Jumala pärast, sest Iisraeli lapsed on hüljanud Sinu lepingu, nad on kiskunud maha Sinu altarid ja on mõõgaga tapnud Sinu prohvetid. Mina üksi olen üle jäänud ja nad püüavad võtta mu hinge."

Issand vastas Eelijale, et ülekohtutegijad Iisraelis ei jää karistamata. Tuli valida vastavad mehed, kes rakendavad ebajumalaid teenivas kuningriigis jumaliku karistuse. Tuli võtta kasutusele tõsised meetmed võimaldamaks võtta kõigil seisukoht tõelise Jumala poolel. Eelija ise pidi pöörduma tagasi Iisraeli ning viima koos teistega läbi usupuhastuse.

"Mine," käskis Issand Eelijat, "tagasi oma tuldud teed Damaskuse kõrbe! Mine ja võia Hasael Süüria kuningaks! Jehu, Nimsi poeg, aga 170.
võia Iisraeli kuningaks ja Eliisa, Saafati poeg Aabel-Meholast, võia enda asemel prohvetiks! Ja olgu nõnda: kes pääseb Hasaeli mõõga eest, selle surmab Jehu."

Eelija oli mõelnud, et tema üksi on Iisraelis tõelise Jumala kummardaja. Kuid Jumal, kes loeb kõikide südameid, näitas prohvetile, et oli mitmeid teisi, kes olid pikkade ärataganemisaastate jooksul jäänud ustavaks Jumalale. "Aga ma jätan Iisraelis üle seitse tuhat: kõik põlved, mis ei ole nõtkunud Baali ees, ja kõik suud, mis ei ole teda suudelnud."

Eelija kogemus neil masenduse ja häilise lüüasaamise päevadel sisaldab palju hinnalisi õpetusi Jumala lastele kaasajal, mida iseloomustab üldine kõrvalekaldumine õigusest. Tänapäeval valitsev ärataganemine on selle sarnane, mis levis prohveti päevil Iisraelis.

Rahvahulgad käivad meie ajal Baali järel sellega, et tõstavad inimliku kõrgemale jumalikust, austavad populaarseid juhte, kummardavad mammonat ja asendavad Piibli tõed teaduslike väidetega. Kahtlused ja umbusk kahjustavad inimmeeli ja paljud vahetavad Jumala Sõna välja inimeste teooriate vastu. Nüüd õpetatakse avalikult, et oleme jõudnud aega, mil inimmõistus tuleb tõsta kõrgemale Jumala Sõna õpetustest. Jumala käsk, õiguse jumalik mõõdupuu, on kuulutatud
171. kehtetuks. Tõe vaenlane kasutab oma petvat väge selleks, et mehed ja naised tõrjuksid inimlike korralduste teelt kõrvale Jumala ning unustaksid kõik, mis anti inimsoo õnneks ja päästmiseks.

Nii laialt kui ärataganemine ka levinud on, pole see siiski üleüldine. Kõik ei ela pattudes ega ole Jumala käske hüljanud. Kõik ei ole asunud vaenlase poolele. Jumalal on tuhandeid, kes ei ole põlvi nõtkutanud Baali kummardamiseks; kes igatsevad täiuslikumalt mõista Kristust ja Tema käsku; kes kõigele vaatamata loodavad, et Jeesus tuleb pea ning lõpetab patu ja surma valitsuse. Ja on palju neid, kes on enesele aru andmata kummardanud Baali, kuid keda Jumala Vaim veel mõjutab.

Sellised inimesed vajavad nende isiklikku abi, kes on õppinud tundma Jumalat ja Tema Sõna väge. Seepärast peaks nüüd iga Jumala laps innukalt aitama teisi. Jumala inglid on nendega, kes Piibli tõde tundes püüavad leida inimesi, kes igatsevad valgust. Ja kellelgi pole vaja karta minna sinna, kuhu lähevad inglid. Pühendunud tööliste ustavate jõupingutuste tulemusena pöörduvad paljud ebajumalateenistusest elava Jumala poole. Paljud lakkavad austamast inimeste tehtud korraldusi ning astuvad kartmatult Jumala ja Tema käsuseaduse poolele.

Palju oleneb nende lakkamatust aktiivsusest, kes on ustavad ja sõnakuulelikud. Seepärast püüab Saatan kõikvõimalikult takistada sõnakuulelikke täitmast jumalikku eesmärki. Ta mõjutab mõningaid
172. kaotama silmist oma kõrget ja püha ülesannet ning rahulduma selle elu naudingutega. Ta juhib nad end mugavalt sisse seadma või suunab suurema ilmaliku heaolu nimel lahkuma kohtadest, kus nad oleksid võinud palju head korda saata. Teisi sunnib ta masendunult vastuseisu ja tagakiusamise hirmus põgenema oma kohustuste eest. Kuid kõigile neile vaatab Taevas äärmise helluse ja kaastundega. Igalt Jumala lapselt, kelle häält on hingevaenlasel õnnestunud vaikima sundida, küsitakse: "Mis sa siin teed?" Ma andsin sulle ülesande minna maailma ja kuulutada evangeeliumi ning valmistada rahvast Issanda päevaks. Miks sa oled siin? Kes on sind siia saatnud?

Kristuse rõõm, mis kinnitas Teda taluma eneseohverdamist ja kannatusi, oli rõõm näha patuseid päästetuina. See peaks olema iga Tema järelkäija rõõm, kannustav tegutsemisajend. Need, kes kas või osaliselt tajuvad, mida tähendab lunastus neile ja kaasinimestele, mõistavad mõningal määral inimsoo tohutut vajadust. Neid liigutab kaastunne, kui nad näevad tuhandete inimeste moraalset ja vaimulikku tühjust, kes elavad kohutava hukatuse varjus: sellega võrreldes on kehaline kannatus tühine.

Nii perekondadelt kui ka üksikisikutelt küsitakse: "Mis sa siin teed?" Paljudes kogudustes on perekondi, kes on hästi õpetatud Jumala Sõna tõdedes ja võiksid laiendada oma mõjuringi, asudes elama teenimist vajavatesse paikkondadesse, kus nemad saaksid teenimist pakkuda. Jumal innustab kristlikke perekondi minema maa tumedaisse paigusse ning töötama targalt ja püsivalt nende heaks, kes on vaimses pimedu- 173.
ses. Sellisele kutsele vastamine nõuab eneseohverdamist. Paljud ootavad viimsegi takistuse kõrvaldamist, kuid samal ajal sureb inimhingi ilma lootuseta ja Jumalata. Paljud on valmis ilmaliku kasu ja teaduslike avastuste pärast minema julgelt ohtlikesse, tervistkahjustavatesse piirkondadesse ning taluma raskusi ja puudust. Kus on need, kes on valmis sellisteks ohvriteks selle nimel, et jutustada teistele Päästjast?

Pole midagi võõrastavat või uut tõsiasjas, et rasketes katsumustes vaimulikult tugevadki inimesed masenduvad ja muutuvad ülemäärase pinge all lootusetuiks nii, et ei näe elus midagi soovimisväärset. Meenutagu kõik sellised inimesed, et üks vägevamaist prohveteist põgenes oma elu nimel raevuka naise viha eest. Põgenikuna, kurnatuna ja teekonnast väsinuna piinas teda selline masendus, et ta soovis surra. Lootusetuna ja ähvardavas ohus, mis näis tegevat tühjaks kogu ta elutöö, õppis ta ühe väärtuslikuma õppetüki oma elus. Suurima nõrkuse hetkel õppis ta, et raskeimateski oludes on vajalik ja võimalik usaldada Jumalat.

Eelija kogemus saab julgustada neid, kes kogu elujõudu ennastsalgavale tööle kasutades on kiusatud kaotama lootust ja usaldust. Jumal toetab oma valvsa hoolitsusega, armastusega ja jõuga eriliselt neid sulaseid, kelle agarust ei mõisteta või hinnata, kelle nõuandeid ja noomitusi alavääristatakse ning kelle uuenduspüüdlustele vastatakse põlguse ja vastuseisuga.

Saatan survab inimest kõige metsikumate kiusatustega siis, kui 174.
inimene on kõige nõrgem. Nii lootis ta võidutseda Jumala Poja üle, kuna oli sel viisil toimides saavutanud palju võite inimese üle. Needki,

kes olid kaua ja vapralt kaitsnud tõde, langesid kiusatusse, kui nende tahtejõud nõrgenes ja usk vähenes. Neljakümneaastasest rännakust ja rahva uskmatusest väsinud Mooses lõdvendas hetkeks klammerdumist Kõikväelisse. Ta eksis just Tõotatud maa piiril. Sama lugu oli Eelijaga. Põua ja näljahäda aastail oli ta usaldanud Issandat ja seisnud kartmatult Ahabi ees. Tol otsustaval päeval Karmelil oli ta tunnistanud üksi tervele Iisraeli rahvale tõelisest Jumalast. Ent väsimusehetkel laskis temagi surmahirmul võita usu Jumalasse.

Samuti on tänapäeval. Saatan püüab kõigutada meie usaldust Issandasse siis, kui satume kahtlustesse, arusaamatutesse olukordadesse, puudusesse või mingisse muusse viletsusse. Siis tuletab ta meile meelde meie vead ja kiusab meid mitte usaldama Jumalat ning kahtlema Tema armastuses. Ta loodab viia meid masendusse ja rebida meie haarde lahti Jumalast.

Need, kes võitluse eesliinil olijaina teevad Pühast Vaimust mõjutatuna mingit erilist tööd, kogevad sageli töösurve lõdvenemisel tagasilööki. Meeleheide võib kõigutada kõige kangelaslikumat usku ja nõrgestada kõige kindlamat tahet. Kuid Jumal mõistab, tunneb kaasa ja armastab. Ta tunneb südame motiive ja eesmärke. Jumala töö juhid peavad õppima kannatlikult ootama ja usaldama ka siis, kui kõik näib
175. süngena. Taevas ei jäta neid maha nende häda päevil. Miski ei ole näiliselt abitum, kuid tegelikult võitmatum, kui inimlaps, kes enese tühjust tundes loodab täielikult Jumalale.

Pole nii, et vaid eriti vastutusrikastel kohtadel olevad inimesed saavad kasu Eelija kogemusest, kuidas kiusatusetunnil loota Issanda peale. Tema, kes oli Eelija tugevus, on vägev toetama igat oma võitlevat last, ükskõik kui nõrka. Igaühelt ootab Jumal truudust ja igaühele annab Ta jõudu vastavalt vajadusele. Iseenesest on inimene nõrk, kuid Jumalaga suudab ta võita kurja ning aidata teistelgi võita. Saatan ei saa iial võita inimest, kes toetub Jumalale. "Üksnes Issandas — nõnda öeldakse minu kohta — on õigus ja jõud." Js 45:24.

Kaaskristlane, Saatan teab, et sa oled nõrk. Hoia seepärast kõvasti kinni Jeesusest! Jumala armastusse jäädes võid vastu pidada igas katsumuses. Üksnes Kristuse õigus võib anda sulle jõudu seista vastu kurjuse voolule, mis ujutab üle kogu maailma. Rakenda usk oma igapäevasesse ellu! Usk kergendab iga koorma ja kõrvaldab iga väsimuse. Usaldades pidevalt Jumalat, suudad mõista Tema juhtimist, mis hetkel tundub arusaamatu. Mine usus edasi Tema poolt sulle näidatud teed. Satud küll katsumustesse, kuid mine edasi. Nii tugevneb su usk ja

teeb sind kõlblikuks teenima. Ajaloosündmused on Piiblisse kirjutatud selleks, et me neid loeksime ja imetleksime, kuid mitte ainult selleks – vaid et seesama usk, mis tegutses Jumala teenrite juures muiste, võiks tegutseda ka meis. Issand tegutseb tänapäeval sama silmapaistval viisil kõikjal, kus iganes inimsüda annab end Tema väe kasutada.

Peetrusele öeldud sõnad on öeldud ka meile: "Saatan on väga püüdnud sõeluda teid nagu nisu! Aga mina olen sinu pärast Jumalat 176.
palunud, et su usk ei lõpeks." Lk 22:31, 32. Kristus ei hülga iial neid, kelle eest Ta on surnud. Meie võime Ta maha jätta ja langeda kiusatuste võimusesse, kuid Kristus ei pöördu kunagi ära inimesest, kelle eest Ta on maksnud lunahinna oma enese eluga. Oleks meie vaimulik nägemine terav, näeksime inimesi, keda kitsikused, mure ja masenduse-koorem rõhuvad surmväsinuina julgusetuses lausa surma igatsema. Näeksime, kuidas inglid lendavad kiiresti neile kiusatuile appi, löövad ümbritsevad kurjuseväed taganema ja asetavad nende jalad kindlale alusele. Sellise kahe armee vahelist võitlust peetakse sama reaalselt kui peetakse sõdu selle maailma sõjavägede vahel. Vaimuliku võitluse tulemustest oleneb inimeste igavene saatus.

Prohvet Hesekieli nägemuses oli näha keerubite tiibade all käsi. Nähtu mõtteks on õpetada Jumala sulastele, et jumalik vägi annab edu. Need, keda Jumal tarvitab oma saadikutena, ei pea mõtlema, et Tema töö oleneb neist. Seda vastutust pole jäetud surelike olevuste kanda. Tema, kes ei tuku, vaid tegeleb pidevalt oma eesmärkide täitmisega, viib oma tööd edasi. Tema teeb tühjaks jumalatute inimeste plaanid ja tõkestab nende nõuanded, kes plaanitsevad halba Tema rahvale. Tema, kes on Kuningas ja vägede Issand, istub keerubite vahel ning kaitseb endiselt oma lapsi keset rahvaste tüli ja mäslemist. Kui kuningate kantsid langevad ja vihanooled läbistavad Jumala vaenlaste südant, on Jumala rahvas turvaliselt Tema käte vahel.

14
"EELIJA VAIMUS JA VÄES"

Eelija ajale järgnenud pikkade sajandite jooksul on lugu tema elutööst innustanud ja julgustanud neid, keda on kutsutud kaitsma tõde keset ärataganemist. Ja "meile, kelle ajal jõuab kätte ajastu lõpp" (1Ko 10:10), on sellel eriline tähenduş.

Ajalugu kordub. Ka tänapäeva maailmas on oma Ahabid ja lisebelid. Meie ajal teenitakse ebajumalaid sama tõeliselt kui Eelija eluajal. Ehk ei ole küll silmaga näha mõnd altarit või jumalakuju, ometi järgivad tuhanded selle maailma jumalaid — rikkust, kuulsust, meelelahutusi ja meeldivaid väljamõeldisi, mis lubavad inimesel elada uuendamata südame soovide järgi. Paljudel on vale arusaam Jumalast ja Tema armastusest. Inimesed teenivad väärjumalaid sama tõeliselt kui omal ajal Baali. Isegi paljud end kristlaseks tunnistavad inimesed on mugandunud mõjudega, mis töötavad järsult vastu Jumalale ja Tema
178. tõele. Nii lõdveneb nende haare teenida Jumalat ja nad ülendavad inimlikku.

Meie ajale on omane truudusetus ja ärataganemine ning ajastu vaimuks on kogu väidetavast tõe tundmisel põhinevast valgustatusest hoolimata pimedaim ülbus. Inimlikke teooriaid ülistatakse ning kergitatakse kõrgemale Jumalast ja Tema käsuseadusest. Saatan ahvatleb mehi ja naisi sõnakuulmatusele ning lubab neil leida sõnakuulmatusest vabaduse, mis teeb nad otsekui jumalaiks. Jumala selgele Sõnale osutatakse vastupanu ning inimlikku tarkust rõhutatakse nii nagu toona ebajumalateenistust. Inimesed, kes on omaks võtnud ilmalikud kombed ja mõjutused, on oma meeled sedavõrd pimestanud ja sogastanud, et nad näivad olevat kaotanud võime teha vahet valguse ja pimeduse, tõe ja vale vahel. Nad on ekselnud õigest teest nii kaugele, et peavad mõnede niinimetatud mõtteteadlaste vaateid usaldusväärsemaks Piibli tõdedest. Jumala Sõna hardad üleskutsed ja tõotused ning sõnakuulmatuse ja ebajumalateenistuse vastu esitatud hoiatused näivad olevat võimetud nende südant sulatama. Pauluse, Peetruse ja Johannese elu mõjutanud usk on nende meelest vanamoeline ja müstiline, mis ei

vasta meie aja mõtlejate mõistuse tasemele.

Alguses andis Jumal inimkonnale oma käsud abinõuks, mille varal saavutada õnne ja igavest elu. Saatan võib loota, et Jumala eesmärgi lõdenemine nurjub ainult juhul, kui inimesed Jumala käsust üle astuvad. Seepärast on ta lakkamatult püüdnud valesti esitada käsuõpetust ja vähendada selle tähtsust. Meisterliku tegutsemisega on ta püüdnud muuta käsuseadust ennast, juhtimaks inimesi selle eeskirjadest üle astuma, ehkki nad tunnistavad end seda täitvat.

Üks autor on võrrelnud Jumala käsu muutmise katset vana aja 179.
kuritahtliku tavaga väänata tähtsale teelahkmele püstitatud teeviit osutama vales suunas. Selline kuritahtlikkus põhjustas sageli suurt segadust ja palju raskusi.

Jumal püstitas teeviida sellest maailmast läbi rändavate inimeste jaoks. Tema püstitatud teeviida üks haru näitas, et Loojale sõnakuulelik olemine on tee õnnele ja elule; teine haru aga osutas, et sõnakuulmatus on häda ja surma tee. Tee õnnele oli tähistatud sama selgelt kui tee pelgulinna vanas Iisraelis. Kuid inimkonna ühel süngel hetkel väänas kõige hea vaenlane teetähise vastupidisesse suunda ja nii on paljud eksinud.

Moosese kaudu õpetas Jumal Iisraeli: "Te peate kindlasti pidama mu hingamispäevi, sest see on tähiseks minu ja teie vahel, teadmiseks põlvest põlve, et mina olen Issand, kes teid pühitseb. Pidage siis hingamispäeva, sest see on teile püha; kes seda rikub, seda karistatagu surmaga; sest kes siis iganes tööd teeb, ... seda karistatagu surmaga! Ja Iisraeli lapsed pidagu hingamispäeva nõnda, et nad teeksid hingamispäeva igaveseks seaduseks oma sugupõlvedele! Minu ja Iisraeli laste vahel on see igaveseks tähiseks, sest kuue päevaga tegi Issand taeva ja maa, aga seitsmendal päeval Ta hingas ja puhkas." 2Mo 31:13-17.

Nende sõnadega ütles Issand selgesti, et sõnakuulelikkuse tee on Jumala linna viiv tee. Kuid patuinimene väänas teetähise ja pani selle osutama vales suunas. Ta on seadnud sisse vale hingamispäeva 180.
ning veennud inimesi mõtlema, et vale hingamispäeva pidades täidavad nad Looja käsku.

Jumal on kuulutanud, et seitsmes päev on Issanda hingamispäev. Siis, kui said valmis "taevas ja maa ning kõik nende väed", tõstis Jumal selle päeva ausse loomistöö mälestuseks. Ta puhkas seitsmendal päeval "kõigist oma tegudest, mis Ta oli teinud." "Ja Jumal õnnistas seitsmendat päeva ja pühitses seda." 1Mo 2:1-3.

Egiptusest väljaminekul seati korraldus hingamispäeva pidada eredalt Jumala rahva silme ette. Ajal, mil nad olid veel orjuses, olid
181. nende töödejuhatajad sundinud neid töötama hingamispäeval sellega, et suurendasid iganädalast tööhulka. Mitmeid kordi olid karmistunud nõudmised muutnud töötingimused järjest raskemaks. Ent iisraellased vabastati orjusest ja juhiti paika, kus nad võisid segamatult täita kõiki Issanda seadusi. Siinailt kuulutati käsuseadus ja Moosesele anti kaks kivilauda, millele oli "Jumala sõrmega kirjutatud" (2Mo 31:18). Ligi neljakümne rännuaasta jooksul tuletati iisraellastele Jumalast määratud puhkepäeva pidevalt meelde sellega, et igal seitsmendal päeval ei olnud maapinnal mannat; valmistuspäeval aga langes maha imeliselt säiliv kahekordne osa.

182. Enne Tõotatud maale sisenemist manitses Mooses Iisraeli: "Pea meeles, et sa pead pühitsema hingamispäeva." 5Mo 5:12. Issand soovis, et hingamispäeva käsu ustav täitmine meenutaks iisraellastele pidevalt tõsiasja, et nad olid vastutavad Tema kui nende Looja ja Lunastaja ees. Nii kaua kui inimesed peavad hingamispäeva õiges meelsuses, ei ole ebajumalateenistust. Kui nad kümnest käsust selle eeskirja kõrvale jätavad, arvates, et see enam ei kehti, ununeb Looja ja inimesed hakkavad kummardama teisi jumalaid. "Ma andsin neile ka oma hingamispäevad," teatas Jumal, "kui leppemärgi minu ja nende vahel, et nad teaksid, et mina olen Issand, kes neid pühitseb." Siiski "nad hülgasid mu seadused ega käinud mu määruste järgi, vaid teotasid mu hingamispäevi, sest nende süda käis nende ebajumalate järel." Kutsudes neid üles pöörduma tagasi Tema juurde, kinnitas Ta nende tähelepanu uuesti tõsiasjale, et hingamispäeva pühaks pidamine on tähtis. "Mina olen Issand, teie Jumal," ütles Ta, "käige minu määruste järgi, pidage minu seadusi ja täitke neid ja pühitsege minu hingamispäevi, et need oleksid leppemärgiks minu ja teie vahel, teadmiseks teile, et mina olen Issand, teie Jumal!" Hs 20:16, 19, 20.

Issand kinnitas ka Juuda rahva tähelepanu pattudele, mis viisid nad lõpuks Paabeli vangipõlve ning ütles: "Sa teotad mu hingamispäevi. Seepärast ma valan oma sajatuse nende peale, teen oma vihatulega neile lõpu ja laon nende eluviisid neile pea peale." Hs 22:8, 31.

Kui Jeruusalemma ülesehitustöö Nehemja päevil käimas oli, esitati hingamispäeva rikkujaile karm küsimus: "Eks teinud teie vanemad
183. nõndasamuti ja eks lasknud meie Jumal tulla kogu selle õnnetuse meie ja selle linna peale? Ja hingamispäeva teotades te suurendate veelgi viha Iisraeli vastu." Ne 13:18.

Kristus rõhutas oma maapealse teenistuse ajal hingamispäeva pühitsemise kohustust. Kogu oma õpetuses suhtus Ta lugupidavalt seadusse, mille Ta ise oli andnud. Tema ajal oli hingamispäeva pidamine juba nii alla käinud, et see peegeldas pigem isekate ja meelevaldsete inimeste iseloomu, kui et Jumala oma. Kristus hülgas selle väära õpetuse, millega need, kes väitsid end tundvat Jumalat, andsid Jumalast vale pildi. Kuigi variserid Jeesust selle pärast halastamatult vaenasid, ei kohandunud Jeesus isegi väliselt nende nõuetega, vaid jätkas julgelt hingamispäeva pidamist Jumala käsu kohaselt.

Keeles, mida pole võimalik valesti mõista, tunnistas Ta oma suhtumist Jumala käsuõpetusse: "Ärge arvake, et ma olen tulnud Seadust või Prohveteid tühistama," ütles Ta. "Ma ei ole tulnud neid tühistama, vaid täitma. Tõesti, ma ütlen teile, ükski täpp ja ükski kriips ei kao Seadusest seni, kuni taevas ja maa püsivad, kuni kõik, mis sündima peab, on sündinud. Seda, kes iganes nendest käskudest ka kõige pisema tühistab ja teisi sedasama tegema õpetab, hüütakse kõige pisemaks taevariigis. Kes aga selle järgi teeb ja õpetab, seda hüütakse suureks taevariigis." Mt 5:17-19.

Kristlikul ajastul on inimese õnne suur vaenlane rünnanud eriliselt neljanda käsu hingamispäeva. Saatan ütleb: "Ma töötan Jumala eesmärkidele risti vastu. Ma annan oma järgijatele võimu heita kõrvale Jumala mälestusmärk — seitsmenda päeva hingamispäev. Näitan siis maailmale, et Jumalast pühitsetud ja õnnistatud päev on muudetud. 184.
See päev ei pea elama rahva meeltes. Ma kustutan selle mälestusegi. Panen selle asemele päeva, millel pole Jumalast antud volitusi ja mis ei saa olla märgiks Jumala ja Tema rahva vahel. Mõjutan selle päeva omaksvõtjaid omistama sellele pühadust, mille Jumal omistas seitsmendale päevale.

Oma asemiku kaudu ülendan ma iseennast. Nädala esimene päev tõstetakse au sisse ja protestantlik maailm võtab selle võltsitud hingamispäeva vastu ehtsana. Jumalast seatud hingamispäeva pühitsemine jääb kõrvale ja see halvustab Jumala käsku. Sõnad: "See on täheks minu ja teie vahel, teadmiseks põlvest põlve" panen ma teenima oma seatud puhkepäeva.

Selliselt saan maailma oma võimusesse. Mina olen maa valitseja, selle maailma vürst. Ma hoian inimeste meeli nii oma võimu all, et Jumala hingamispäev muutub erilise põlguse märklauaks. Märk? Ma teen seitsmenda päeva pidamise maailma võimukandjate silmis vastuhaku märgiks. Inimeste seadused muudetakse nii karmiks, et paljud

ei julge pidada seitsmenda päeva hingamispäeva. Kartuses jääda ilma toidust ja riietest nõustuvad nad koos maailmaga Jumala käsust üle astuma. Maa saab olema täiesti minu ülemvalitsuse all."

Vale hingamispäeva ülesseadmisega mõtles vaenlane muuta aegu ja seadust. Kuid kas tal on tegelikult õnnestunud muuta Jumala käsku? Teise Moosese raamatu 31. peatüki sõnad annavad vastuse. Tema, kes on seesama eile, täna ja igavesti, on teatanud seitsmenda päeva hingamispäeva kohta: "Sest see on tähiseks minu ja teie vahel,
185. teadmiseks põlvest põlve." See on "igaveseks tähiseks." 2Mo 31:13, 17. Väänatud teeviit osutab vales suunas, kuid Jumal ei ole muutunud. Ta on endiselt Iisraeli vägev Jumal. "Vaata, rahvad on otsekui tilk ämbris ja neid peetakse kübemeks kaalukaussidel. Vaata, Ta tõstab saared üles kui tolmukübemed. Ja Liibanonist ei jätku tulepuudeks ega selle loomadest põletusohvriks. Kõik rahvad on Tema ees nagu eimiski, Ta peab neid vähemaks kui olematus ja tühjus." Js 40:15-17. Ja Ta seisab nüüd sama innukalt oma seaduse eest, nagu Ta tegi seda Ahabi ja Eelija päevil.

Kuidas küll on seda seadust põlatud! Vaadake, kuidas tänapäeva maailm mässab avalikult Jumala vastu. See on tõesti kangekaelne sugupõlv, täis tänamatust, vormilikkust, silmakirjalikkust, uhkust ja Jumalast taganemist. Inimesed ei hooli Piiblist ja vihkavad tõde. Jeesus näeb, kuidas Tema seadust hüljatakse, Tema armastust põlatakse, Tema saadikuid koheldakse ükskõiksusega. Ta on kõnelnud armuavalduste kaudu, kuid need on jäänud tähelepanuta. Ta on kõnelnud hoiatuste kaudu, kuid neist pole hoolitud. Inimhinge pühamu eesõued on muudetud ebapühadeks turuplatsideks. Hellitatakse isekust, kadedust, uhkust ja õelust.

Paljud irvitavad kohkumatult Jumala Sõna üle. Need, kes usuvad Sõna just nii, nagu on kirjutatud, satuvad naeru alla. Seadust ja korda põlatakse järjest rohkem ja see tuleneb otseselt Issanda selgete käskude rikkumisest. Sõnakuulmise teelt kõrvalekaldumine viib vägivalla ja kuritegevuseni. Vaadake, kui armetu ja vilets on see rahvamass, kes kummardab ebajumalate altarite ääres ning otsib asjatult õnne ja rahu.

186. Vaadake, kuidas hingamispäeva käsu põlgamine on levinud peaaegu üle maailma. Vaadake ka nende jultunud jumalakartmatust, kes annavad välja seadusi nädala esimese päeva arvatava pühaduse kaitseks, samal ajal aga teevad seadusi joovastavate jookidega kaubitsemise legaliseerimiseks. Vägagi teadlikena sellest, mis on

kirjutatud, püüavad nad sundida inimeste südametunnistust oma kinnituse andmisega pahele, mis teeb metsikuks ja hävitab Jumala kuju järgi loodud olevusi. Saatan ise õhutab inimesi sellisele seadusandlusele. Ta teab hästi, et Jumala needus lasub neil, kes tõstavad inimlikud käsud kõrgemale jumalikest ning ta teeb kõik temast oleneva juhtimaks inimesi laiale teele, mis lõpeb hukatuses.

Inimesed on nii kaua kummardanud inimlikke arvamusi ja seadusi, et peaaegu terve maailm järgib ebajumalaid. Tema, kes on püüdnud muuta Jumala seadust, kasutab iga petlikku riugast inimeste pööramiseks Jumala ja selle märgi vastu, mille järgi tuntakse õigeid. Kuid Issand ei jää lõputult karistamatult sallima Tema käsust üleastumist ja selle põlgamist. Tuleb aeg, mil "inimeste suurelised silmad alandatakse ja meeste kõrkus painutatakse. Jah, sel päeval on Issand üksinda kõrge." Js 2:11. Skeptitsism võib suhtuda Jumala käsu nõudeisse naljatlevalt, pilkavalt või vastuvaidlevalt. Maailmalik meelsus võib nakatada paljusid ja võimutseda mõnegi osa üle ning Jumala töö võib seista oma alusel vaid suurte jõupingutuste ja alaliste ohvrite abil, ent lõpuks võidutseb siiski tõde.

Jumala otsustavas lõputöös maa peal tõstetakse Tema käsuseaduse nõuded jälle kõrgele. Väärreligioon küll võimutseb, ülekohus 187.
on väga suur, paljude armastus on jahtunud, Kolgata rist on silmist kadumas ja pimedus laotub surilinana üle maailma, üldine arvamus on saanud kogu jõuga pöörduda tõe vast ning salasepitsusi Jumala rahva hävitamiseks punutakse üksteise järel, kuid suurimal ohuhetkel äratab Eelija Jumal inimlikud tööriistad kandma kuulutust, mida ei saa vaikima panna. Otsekohese noomimise häält kuuldakse Maa rahvarohketes linnades ja paikades, kus inimesed on läinud Kõigekõrgema vastu kõneldes kõige kaugemale. Julgelt mõistavad Jumalast seatud mehed hukka kiriku liidu maailmaga. Tõsiselt kutsuvad nad inimesi pöörduma inimese poolt kehtestatud määruse pidamisest tõelise hingamispäeva pidamisele. "Kartke Jumalat ning ülistage Teda, sest Tema kohtumõistmise tund on tulnud," kuulutavad nad kõigile rahvastele, "ning kummardage Teda, kes on teinud taeva ja maa ja mere ja vete allikad!"... "Kui keegi kummardab metsalist ja tema kuju ning võtab tema märgi oma otsaette või oma käe peale, siis ta saab juua Jumala raevu viina." Ilm 14:7-10.

Jumal ei murra oma seaduselepingut ega muuda seda, mis on tulnud Tema huultelt. Tema Sõna püsib muutmatult ja igavesti nagu Tema aujärg. Kohtus tuuakse Jumala sõrmega selgelt kirjutatud seadus

esile ning maailm peab Lõpmatu Õiguse kohtujärje ees kuulma kohtuotsust.

188. Tänapäeval, nagu toona Eelija päevilgi, on olemas selge piirjoon Jumala käske pidava rahva ja valede jumalate kummardajate vahel. "Kui kaua te lonkate kahe karguga?" hüüdis Eelija. "Kui Issand on Jumal, siis käige Tema järel; aga kui Baal on see, siis käige tema järel!" 1Ku 18:21. Ajakohane kuulutus on: "Langenud, langenud on suur Paabel ... Tulge temast välja, mu rahvas, et te ei saaks tema pattude osaliseks ning et te ei kannaks midagi tema nuhtlustest! Sest tema patud on ulatunud taevani ning Jumalale on tulnud meelde tema ülekohtused teod." Ilm 18:2, 4, 5.

Pole kaugel aeg, mil pannakse proovile iga inimene. Meile sunnitakse peale vale hingamispäeva pidamist. Lahingut hakatakse lööma Jumala käskude ja inimeste käskude vahel. Need, kes on sammsammult andnud järele ilmalikele nõudmistele ning kohanenud ilmalike kommetega, kalduvad siis pigem täitma valitsemas olevate võimude tahet, kui et satuvad pilke, sõimu, vangistuse ja surma ähvarduse alla. Sel ajal eraldatakse kuld räbust. Tõeline jumalakartus eraldub selgelt näilisest ülekullatusest. Siis kustuvad paljud staarid, kelle sära oleme imetlenud. Need, kes on kaunistanud end pühamu rüüga, kuid mitte Kristuse õigusega, paljastuvad alastioleku häbis.

Maa kõigis paigus on hajutatuina neid, kelle põlved pole nõtkunud Baali ees. Nagu tähed taevas säravad vaid öösel, paistavad ustavad säravaina siis, kui pimedus katab maad ja pilkane pimedus rahvaid. Paganlikus Aafrikas, katoliiklikes Euroopa ja Lõuna-Ameerika riikides,
189. Hiinas, Indias, mere saartel ja maa kõigis pimedais nurkades on Jumalal varuks valituid, kes säravad keset valitsevat pimedust ning näitavad langenud maailmale selgesti, milline muutev vägi seondub Jumala käsuseadusele kuuletumisega. Juba nüüd on neid näha iga rahvuse, keele ja rahva seas. Kuid sügavaima ärataganemise ajal, mil Saatan teeb ülima jõupingutuse selle nimel, et "kõik pisikesed ja suured, rikkad ja vaesed, vabad ja orjad" võtaksid surmanuhtluse ähvardusel omaks vale hingamispäeva pühitsemise kui märgi, paistavad ustavad, "laitmatud ja puhtad, veatud Jumala lapsed" "nagu tähed maailmas." Ilm 13:16; Fi 2:15. Mida pimedam on öö, seda hiilgavamalt nad paistavad.

Millise veidra tulemi oleks Eelija saanud, kui ta oleks lugenud Iisraeli rahva ära sel ajal, kui Jumala kohtud langesid ärataganenud rahvale! Tema arvestuse järgi oli Issanda poolel vaid üksainus inimene!

Kui ta ütles: "Mina üksi olen üle jäänud ja nad püüavad võtta mu hinge," üllatasid teda Issanda sõnad: "Aga ma jätan Iisraelis üle seitse tuhat: kõik põlved, mis ei ole nõtkunud Baali ees." 1Ku 19:14, 18.

Ärgu püüdku siis keegi ära lugeda Jumala Iisraeli tänapäeval, vaid olgu meie süda õrn, kaastundlik süda, mis püüab Kristuse südame armaselt päästa kadunud maailma.

15
JOOSAFAT

190. Kui Joosafat kolmekümne viie aastaselt kuningaks sai, oli talle heaks eeskujuks kuningas Aasa, kes peaaegu igal otsustaval silmapilgul "tegi, mis õige oli Issanda silmis." 1Ku 15:11. Kahekümne viie aastase eduka valitsemisaja jooksul püüdis Joosafat käia "oma isa Aasa teed, sellelt ta ei lahkunud." 1Ku 22:43.

Püüdes valitseda targalt, proovis Joosafat veenda oma alamaid astuma kindlalt vastu ebajumalateenistuse kommetele, sest suur osa rahvast "ohverdas ja suitsutas veelgi ohvrikünga stel." 1Ku 22:44. Kuningas ei hävitanud ohvrikünkaid kohe, ent püüdis algusest peale hoida Juudat nende pattude eest, mida viljeldi üleüldiselt põhjakuningriigis Ahabi valitsusajal, kelle kaasaegne ta palju aastaid oli. Joosafat
191. ise oli truu Jumalale. Ta ei "otsinud baale, vaid ta otsis oma isa Jumalat ja käis Tema käskude järgi ega teinud nagu Iisrael." Tema ustavuse tõttu oli Issand temaga ja "kinnitas kuningriigi tema kätte." 2Aj 17:3-5.

"Kogu Juuda tõi Joosafatile ande; ja tal oli palju rikkust ning au. Issanda teedel olles oli ta süda julge." Ajapikku tegi ta mitmeid usulisi uuendusi ning "kõrvaldas Juudast veel ohvrikünkad ja viljakustulbad." 2Aj 17:5, 6. "Ja pühamu viimased pordumehed, kes tema isa Aasa päevil olid alles jäänud, pühkis ta maalt." 1Ku 22:47. Nii vabastati Juudamaa elanikud pikkamööda paljudest hädaohtudest, mis olid tõsiseks väljakutseks nende vaimulikule arengule.

Kogu kuningriigis vajas rahvas õpetamist Jumala käsuseaduse tundmises. Selle seaduse mõistmises oli nende julgeolek. Inimene, kes elab oma elu Jumala käskude kohaselt, on ustav nii Jumalale kui ka inimestele. Joosafat teadis seda ning püüdis korraldada rahvale põhjalikku Pühakirja õpetamist. Vürstid, kelle hoole all olid kuningriigi erinevad osad, said käsu organiseerida ustavad preestrid rahvast õpetama. Need vürstide järelvalve all olevad õpetajad käisid kuninga määruse kohaselt "läbi kõik Juuda linnad ja õpetasid rahvast." 2Aj 17:7-9. Ja kuna paljud püüdsid mõista Jumala nõudeid ning hüljata patte, toimus vaimulik ärkamine.

Joosafati edu valitsejana põhines suuresti just selles, et ta püüdis 192.
targalt hoolitseda oma alamate vaimulike vajaduste eest. Jumala käsu täitmisest on palju kasu. Kooskõla jumalike nõudmistega hõlmab muutva väe, mis loob inimeste vahel rahu ja hea tahte õhkkonna. Kui Jumala Sõna õpetused saaksid valdavalt vormida iga inimese elu, kui meeled ja süda allutataks Jumala Sõna ohjeldavale mõjule, siis ei oleks kaasajal ilmnevaid rahvuslikke ja sotsiaalseid ebakõlasid olemaski. Igast kodust lähtuks mõju, mis tugevdaks inimeste vaimulikku nägemisvõimet ning edendaks nii rahvaste kui ka üksikisikute heaolu.

Palju aastaid elas Joosafat rahus; ümbritsevad rahvad ei häirinud tema riiki. "Hirm Issanda ees valdas kõiki Juuda ümberkaudsete maade kuningriike." 2Aj 17:10. Vilistitemaalt sai ta ande ja rahamaksu, Araabiast lambaid ja kitsi. "Ja Joosafat sai üha vägevamaks ning ta ehitas Juudasse kindlustatud paiku ja tagavaraladude linnu. ... Sõjamehed, vahvad võitlejad ... teenisid kuningat; ja peale nende olid need, keda kuningas oli pannud kindlustatud linnadesse kogu Juudas." 2Aj 17:12-19. Issanda õnnistusena oli Joosafatil palju "rikkust ja au". Nii suutis ta võimsalt mõjutada tõe ja õiguse levikut. 2Aj 18:1.

Mõned aastad pärast troonile asumist nõustus Joosafat, kes oli tollal õitsengu tipul, sellega, et tema poeg Jooram võttis naiseks Ahabi ja Iisebeli tütre Atalja. Selle abieluga astusid Juuda ja Iisraeli kuningriik 195.
omavahel liitu, mida Jumal polnud lubanud ning mis tõi kriisiajal õnnetust nii kuningale kui paljudele tema alamatele.

Kord külastas Joosafat Iisraeli kuningat Samaarias. Jeruusalemmast saabunud kuninglikku külalist koheldi erilise austusega. Enne, kui külaskäik lõppes, oli Joosafat meelitatud minema koos Iisraeli kuningaga sõjakäigule süürlaste vastu. Ahab lootis, et oma riigi ja Juuda riigi ühendatud jõududega vallutab ta tagasi Raamoti. Raamot oli üks vana pelgulinn, mis Ahabi meelest kuulus õigusega Iisraelile.

Kuigi Joosafat oli oma nõrkusehetkel rutakalt lubanud minna koos Iisraeliga sõdima süürlaste vastu, pidas ta hiljem siiski targemaks teada saada Jumala tahet selles ettevõtmises. "Küsi ometi enne Issanda sõna!" soovitas ta Ahabile. Ahab kutsus kokku nelisada valeprohvetit Samaariast ja küsis neilt: "Kas me võime minna sõdima Gileadi Raamoti vastu või ma pean loobuma?" Ja need vastasid: "Mine, ja Jumal annab selle kuninga kätte!" 2Aj 18:4, 5.

Joosafat, kes tahtis kindlalt teada, et tegemist oli Jumala tahtega, ei rahuldunud vastusega. "Kas ei ole siin veel mõnda Issanda prohvetit," ütles ta, "et saaksime temalt küsida?" 2Aj 18:6. "On küll veel üks mees,

kellelt saaks küsida Issanda nõu," vastas Ahab, "aga mina vihkan teda, sest ta ei kuuluta mulle head, vaid alati halba." 1Ku 22:8. Ent Joosafat jäi kindlaks nõudmisele kutsuda kohale jumalamees. Miika ilmus
196. kuningate ette ja Ahab vannutas teda kõnelema "ainult tõtt Issanda nimel". Miika ütles: "Ma nägin kogu Iisraeli hajali olevat mägedel nagu lambad, kellel ei ole karjast. Ja Issand ütles: Neil pole isandaid. Igaüks pöördugu rahuga koju!" 1Ku 22:16, 17.

Prohveti sõnad pidanuks piisavalt selgelt näitama kuningatele, et nende üritus polnud Jumalale meelepärane, kuid kumbki valitseja ei tahtnud hoiatust kuulata. Ahab oli plaanid teinud ning otsustas need ellu viia. Joosafat oli oma ausõna andnud: "Ma tulen koos sinuga sõtta," 2Aj 18:3 ega tahtnud lubadust murda ja oma sõjajõude tagasi tõmmata. "Ja Iisraeli kuningas ja Juuda kuningas Joosafat läksid üles Gileadi Raamotisse." 1Ku 22:29.

Järgnevas võitluses tabas nool Ahabit ja õhtul ta suri. "Päikeseloojakul käis hädakisa läbi leeri. Öeldi: "Iga mees oma linna! Iga mees oma maale!"" 1Ku 22:36. Selliselt täitusid prohveti sõnad.

Sellest hävitavast lahingust pöördus Joosafat tagasi Jeruusalemma. Linnale liginedes kohtas ta prohvet Jehüt, kes teda noomis: "Kas sa tohid aidata õelat ja armastada neid, kes Issandat vihkavad? Seepärast on su peal Issanda viha! Ometi leidub su juures ka head, sest sa oled maalt kõrvaldanud Ashera kujud ja oled oma südant valmistanud Jumalat otsima." 2Aj 19:2, 3.

Joosafati valitsemisaja hilisemad aastad möödusid peamiselt
197. Juuda rahvusliku ja vaimuliku kaitse tugevdamise tähe all. Ta "läks jälle rahva sekka Beer-Sebast kuni Efraimi mäestikuni ja tõi nad tagasi Issanda, nende vanemate Jumala juurde." 2Aj 19:4.

Üks kuninga poolt ettevõetud tähtsamatest sammudest oli pädevate kohtukodade asutamine ja ülalpidamine. "Ta seadis maale kohtumõistjaid kõigisse Juuda kindlustatud linnadesse, linn-linnalt" ning manitses neid: "Vaadake, mida te teete, sest teie ei mõista kohut inimese nimel, vaid Issanda nimel, ja Tema on teiega, kui te õigust mõistate! Nüüd siis valitsegu teid Issanda kartus! Pange tähele, mida te teete, sest Issanda, meie Jumala juures ei ole ülekohut, erapoolikust ega meelehea võtmist!" 2Aj 19:5-7.

Kohtusüsteemi täiustati veelgi. Jeruusalemma rajati apellatsioonikohus, kuhu Joosafat seadis "leviite, preestreid ja Iisraeli perekondade peamehi Issanda kohtu ja riiuasjade tarvis." 2Aj 19:8.

Kuningas manitses kohtunikke olema ustavad. "Te peate" tegema oma tööd "Issanda kartuses, ustavuses ja südame siiruses," käskis ta.

"Igas riiuasjas, mis teie ette tuuakse teie vendade poolt, kes elavad oma linnades, olgu see vere ja vere vahel, või mis puutub Seadusesse, käsusse, määrustesse ja seadlustesse, siis peate teie neid manitsema, et nad ei saaks Issanda ees süüdlasteks ja et viha ei tabaks teid ja teie vendi. Tehke nõnda, et te ei jääks süüdlasteks!

Ja vaata, ülempreester Amarja on teie ülemus kõigis Issanda
asjus, ja Sebadja, Ismaeli poeg, Juuda soo vürst, kõigis kuninga asjus; 198.
ja ametnikena olgu leviidid teie teenistuses!

Olge vahvad ja tegutsege, ja Issand olgu sellega, kes on tubli!" 2Aj 19:9-11

Oma alamate õigusi ja vabadusi hoolsalt kaitstes rõhutas Joosafat tähelepanu, mida Jumal kui tegelik tõemeelne valitseja osutab inimperekonna igale liikmele. "Jumal seisab jumalikus koguduses, Ta mõistab kohut jumalate seas." Ja need, kes on seatud tegutsema kohtumõistjatena Tema alluvuses, peavad mõistma "kohut vaevalisele ja vaeslapsele," nad peavad mõistma "õigust viletsale ja kehvale" ning "vabastama nad õelate käest!" Ps 82:1, 3, 4.

Joosafati valitsusaja lõpuosas ründas Juuda kuningriiki sõjavägi, kelle lähenemist oli maa elanikel põhjust karta. "Aga pärast seda tulid moabid ja ammonlased, ja nendega koos oli meunlasi, Joosafati vastu sõdima." Sõnumi sellest maaletungimisest tõi kuningale käskjalg, kes rääkis ärevakstegevat juttu: "Sinu vastu tuleb suur jõuk teiselt poolt merd Aramist. Vaata, nad on Haseson-Taamaris, see on Een-Gedis!" 2Aj 20:1, 2.

Joosafat oli vapper sõdalane. Aastate jooksul oli ta tugevdanud sõjaväge ja kindlusi. Ta oli hästi ette valmistatud kohtama peaaegu igat vaenlast. Ometi ei lootnud ta kriisiolukorras oma lihalikule käevarrele. Rünnakule asunud paganad kiitlesid, et suudavad alandada Juudat paljude rahvaste silme all ning Joosafat ei saanud loota võitu välja-
õpetatud sõjaväe ja kindlustatud linnade abil, vaid elava usu läbi Iisraeli 199.
Jumalasse.

"Joosafat hakkas kartma ja pööras oma palge Issandat otsima; ta kuulutas välja paastu kogu Juudas. Ja Juuda kogunes Issandalt abi otsima, ka kõigist Juuda linnadest tuldi Issandat otsima."

Templiõuel rahva ees seistes palvetas Joosafat hardalt. Ta toetus Jumala tõotustele ja tunnistas Iisraeli jõuetust. "Issand, meie vanemate Jumal," palvetas ta, "kas pole mitte Sina Jumal taevas ja kõigi paganate kuningriikide valitseja? Sinu käes on ju jõud ja vägi, ja ükski ei suuda Sulle vastu panna. Eks ole Sina, meie Jumal, ära ajanud selle maa

elanikud oma Iisraeli rahva eest ja andnud maa igaveseks ajaks oma sõbra Aabrahami soole? Nemad on seal elanud ja on seal ehitanud Sinule, Su nimele pühamu, öeldes: Kui meid tabab õnnetus, mõõk, kohus, katk või nälg, siis me astume selle koja ette ja Sinu ette, sest selles kojas on Sinu nimi. Ja me hüüame Sinu poole oma kitsikuses, et Sa meid kuuleksid ja aitaksid.

Ja nüüd, vaata, Ammoni, Moabi ja Seiri mäestiku pojad, kelle maast Sa ei lubanud Iisraeli läbi minna, kui nad Egiptusemaalt tulid, vaid pidid neist mööda minema ega saanud neid hävitada, vaata, need maksavad nüüd meile kätte, tulles meid välja ajama Sinu omandist, mille Sa meile oled andnud pärida. Meie Jumal, kas Sa ei tahaks nende
200. üle kohut mõista? Sest meil pole jõudu selle suure jõugu ees, kes tuleb meile kallale, ja me ise ei tea, mida peaksime tegema, vaid meie silmad vaatavad Sinu poole!" 2Aj 20:3-12.

Julgusega võis Joosafat Issandale öelda: "Meie silmad vaatavad Sinu poole!" Aastaid oli ta õpetanud rahvast usaldama Jumalat, kes möödanikus oli nii sageli sekkunud, et päästa oma valitud rahvast täielikust hukust. Nüüd, kui kuningriik oli hädaohus, polnud Joosafat üksi. "Ja kogu Juuda seisis Issanda ees, isegi nende väetid, nende naised ja lapsed." 2Aj 20:13. Üheskoos nad paastusid ja palvetasid, ühiselt anusid nad, et Issand saadaks nende vaenlased segadusse ja Issanda nimi saaks austatud.

"Jumal, ära ole nii vait, ära vaiki! Ära jää vagusi, mu Jumal! Sest vaata, Su vaenlased möllavad ja Su vihkajad ajavad pea püsti. Sinu rahva vastu nad sepitsevad kavatsusi ja peavad nõu Sinu varju all olijate vastu. Nad ütlevad: "Lähme ja hävitame nad rahvaste seast, nõnda et Iisraeli nimegi ei mäletata enam!" Sest nemad on ühel meelel pidanud nõu ja teinud lepingu Sinu vastu: Edomi telgid ja Ismaeli, Moabi ja Hagri rahvas, Gebal ja Ammon ja Amalek. ... Tee neile nõnda, nagu Sa tegid Midjanile, nagu Siiserale, nagu Jaabinile Kiisoni jõe ääres! ... Häbenegu nad ja ehmugu ikka ja igavesti; jäägu nad häbisse ja mingu hukka ning tundku, et Sina, Issand, üksi oma nimega oled Kõigekõrgem üle kogu ilmamaa!" Ps 83.

201. Rahvas koos kuningaga oli alandunud Jumala ees ja palus Temalt abi, kui Issanda Vaim tuli leviit Jahasieli peale, kes oli Aasafi soost. Jahasiel ütles:

"Pange tähele, kogu Juuda, Jeruusalemma elanikud ja kuningas Joosafat! Nõnda ütleb teile Issand: Ärge kartke ja ärge tundke hirmu selle suure jõugu ees, sest see pole teie, vaid Jumala sõda! Minge

homme alla nende vastu! Vaata, nad tulevad üles mööda Siisi tõusuteed ja te kohtate neid oru lõpus ida pool Jerueli kõrbe. Seejuures ei ole teil vaja sõdida. Astuge ette, seiske ja vaadake, kuidas Issand teid päästab, Juuda ja Jeruusalemm! Ärge kartke ja ärge tundke hirmu! Minge homme nende vastu ja Issand on teiega!"

"Siis Joosafat kummardas silmili maha ja kõik Juuda ja Jeruusalemma elanikud heitsid Issanda ette ning kummardasid Issandat. Ja need leviidid, kes olid kehatlastest ja korahlastest, tõusid üles, et Issandat, Iisraeli Jumalat, ülivalju häälega kiita."

Järgmisel hommikul tõusid nad vara ning läksid Tekoa kõrbe. Enne teeleasumist ütles Joosafat: "Kuulge mind, Juuda ja Jeruusalemma elanikud! Uskuge Issandasse, oma Jumalasse, siis te jääte püsima! Uskuge Tema prohveteid, siis õnnestub teil kõik!" Pidanud rahvaga nõu, seadis ta Issandale lauljad ja kiitjad. Lauljad läksid sõjaväe eesotsas ning laulsid ülistust Jumalale tõotatud võidu eest. 2Aj 20:15-21.

See oli tõepoolest ainulaadne viis minna võitlusesse vaenlase 202.
sõjaväega — kiites Issandat lauluga ja ülistades Iisraeli Jumalat. See oli nende lahingulaul. Neis oli pühaduse ilu. Kui nüüdki kiidetaks rohkem Jumalat, kasvaksid lootus, julgus ja usk pidevalt. Eks kinnita see neid vapraid sõdureid, kes tänapäeval seisavad tõe kaitsel?

"Sel ajal, kui nad hakkasid hõiskama ja kiitma, pani Issand varitsejad Ammoni, Moabi ja Seiri mäestiku poegadele, kes olid tulnud Juuda vastu; ja nad löödi maha. Sest ammonlased ja moabid tõusid Seiri mäestiku elanike vastu, et need hävitada ja kaotada; ja kui nad Seiri elanikele olid lõpu teinud, siis aitasid nad üksteist hävitada.

Kui siis Juuda jõudis vaatluspaika kõrbes ja nad vaatasid jõugu poole, ennäe, siis lamasid laibad maas ja ükski polnud pääsenud." 2Aj 20:22-24.

Selles kitsikuses oli Juuda tugevuseks Jumal, ja Tema on oma rahva tugevuseks ka tänapäeval. Me ei saa loota vürstidele ega seada inimesi Jumala asemele. Meil tuleb meeles pidada, et inimolevused on ekslikud ja võivad langeda, kuid Tema, kes on Kõikvõimas, on meie tugev kindlus. Igas hädaohus peame meenutama, et see on Tema võitlus. Tema jõuvarud on piiramatud ja näiline võimatus võita teeb võidu seda suuremaks. "Päästa meid, meie pääste Jumal, kogu ja vabasta meid paganate seast, et saaksime tänada Su püha nime ja hoobelda Sinu kiitmisega!" 1Aj 16:35.

Rohke sõjasaagiga pöördusid rõõmsad Juuda väehulgad tagasi 203.
Jeruusalemma, "sest Issand oli neid lasknud nende vaenlastest rõõmu

tunda. Ja nad tulid naablite, kannelde ja pasunatega Jeruusalemma Issanda kotta." 2Aj 20:27, 28. Neil oli rõõmustamiseks palju põhjust. Täitnud sõnakuulelikult käsku: "Seiske ja vaadake, kuidas Issand teid päästab ... ärge tundke hirmu!" (2Aj 20:17), olid nad pannud kogu lootuse Jumalale ning Tema oli osutunud nende jõutugevuseks ja vabastajaks. Nüüd võisid nad laulda oma kogemuse põhjal Taaveti inspireeritud laulu sõnu:

"Jumal on meie varjupaik ja tugevus, meie abimees kitsikuses ja kergesti leitav. ... Kes ... murrab katki ammu ja raiub puruks piigi ja põletab vankrid ära tulega. "Jätke järele ja teadke, et mina olen Jumal, kõrge rahvaste seas, kõrge maa peal!" Vägede Issand on meiega, Jaakobi Jumal on meile kindlaks varjupaigaks." Ps 46.

"Nõnda nagu Su nimi, Jumal, ulatub ka Sinu ülistus ilmamaa äärteni; Su parem käsi on täis õiglust. Siioni mägi rõõmutseb, Juuda tütred ilutsevad Su kohtuotsuste tõttu. Sest see on Jumal, meie Jumal ikka ja igavesti, Tema juhatab meid surmast üle." Ps 48:11-15.

Juuda valitseja ja ta sõjavägede usu tõttu "valdas hirm Jumala ees kõigi maade kuningriike, kui nad kuulsid, et Issand oli sõdinud Iisraeli vaenlaste vastu. Siis oli Joosafati kuningriigil vaikne aeg; tema Jumal andis talle ümberkaudu rahu." 2Aj 20:29, 30.

16
AHABI SOO LANGEMINE

(1Kn 21. ptk; 2Kn 1. ptk.)

Halb mõju, mida Iisebel Ahabile algusest peale avaldas, kestis läbi elu ning kandis hilisematel aastatel vilja häbi ja vägivalla tegudes, mille sarnaseid võib harva leida Pühakirja lehekülgedelt. "Tõesti, ei ole olnud Ahabi sarnast, kes enese müüs tegema, mis Issanda silmis on kurj, sellepärast et ta naine Iisebel teda kihutas." 204.

Ahab oli juba loomu poolest himukas ning Iisebeli riukad toetasid ja kannustasid Ahabit anduma oma kurja südame ihadele, kuni isekas meelsus teda täielikult valdas. Ta ei sallinud silmaotsaski, kui keegi keeldus täitmast tema soove. Tema arvates oli tal õigus saada kõike, mida soovis.

See Ahabi iseloomu valdav joon, mis mõjutas nii õnnetult kogu kuningriigi saatust tema järeltulijate ajal, ilmnes selgelt ühes vahejuhtumis, mis toimus siis, kui Eelija oli veel prohvetiks Iisraelis. Otse kuningalossi kõrval oli viinamägi, mis kuulus jisreellasele Naabotile. Ahab hakkas viinamäge himustama ning tegi omanikule ettepaneku see ära müüa või selle vastu mõni teine maatükk saada. "Anna oma viinamägi mulle rohuaiaks," ütles ta Naabotile, "sest see on mu kojale nii lähedal; mina annan sulle selle asemele parema viinamäe, või kui sa tahad, siis ma annan sulle selle hinna rahas." 205.

Naabot hindas oma viinamäge kõrgelt, sest see oli kuulunud tema vanematele, ning ta ei soovinud sellest loobuda. "Issand hoidku mind selle eest," ütles ta Ahabile, "et annaksin sulle oma vanemate pärisosa!" Leviitliku seadusandluse põhjal ei tohtinud ühtki maatükki müügi ega vahetuse teel jäädavalt ühelt perekonnalt teisele üle anda. Iga iisraellane pidi "kinni hoidma oma vanemate suguharu pärisosast." 4Mo 36:7.

Naaboti keeldumine pahandas isekat kuningat väga. "Ja Ahab tuli oma kotta, tusane ja raevutsev vastuse pärast, mille jisreellane Naabot oli temale andnud. ... Ja ta heitis voodisse, pööras oma näo ära ega söönud leiba."

Iisebel sai üksikasjadest varsti teada ning vihastus hullusti, et keegi keeldus nõustumast kuninga palvega. Ta kinnitas Ahabile, et ärgu too

rohkem nukrutsegu. "Vist ikka sina valitsed praegu Iisraeli üle?" ütles ta. "Tõuse üles, võta leiba ja su süda olgu rõõmus! Mina ise annan sulle jisreellase Naaboti viinamäe."

Ahab ei tundnud huvi, mil viisil naine talle hankis seda, mida ta soovis. Iisebel hakkas otsekohe õelalt tegutsema. Ta kirjutas Ahabi nimel kirjad, kinnitas need tema pitseriga ning saatis teele Naaboti
206. kodupaiga vanemaile ja suurnikele. Ta kirjutas nii: "Kuulutage välja paast ja pange Naabot istuma rahva hulgas esikohale! Pange siis kaks kõlvatut meest istuma temaga vastamisi ja need tunnistagu ning öelgu: Sina oled teotanud Jumalat ja kuningat! Siis viige ta välja ja visake kividega surnuks!"

Käsk täideti. "Ja tema linna mehed, vanemad ja suurnikud, ... tegid, nagu Iisebel neile oli ... kirjutanud kirjades, mis ta neile oli läkitanud." Seejärel läks Iisebel kuninga juurde ning palus tal tõusta ja võtta vastu viinamägi. Ahab järgis pimesi tema nõuannet ning läks tagajärgedele mõtlemata võtma oma valdusse ihaldatud omandit.

Kuningas ei saanud aga noomituseta nautida seda, mida ta pettuse ja verevalamisega oli hankinud. "Tisbelasele Eelijale tuli Issanda sõna, kes ütles: "Võta kätte, mine vastu Iisraeli kuningale Ahabile, kes on Samaarias! Vaata, ta on Naaboti viinamäel, kuhu ta läks, et võtta seda enesele. Räägi temaga ja ütle: Nõnda ütleb Issand: Kas oled tapnud ja omastanud?"" Issand käskis Eelijal öelda Ahabile välja kohutava karistuse.

Prohvet ruttas täitma jumalikku käsku. Süüdiolev valitseja kohtus Jumala karmi saadikuga viinamäel näost näkku. Kohkunud ja üllatunud kuningas pahvatas: "Kas nüüd leidsid mind, mu vaenlane?"

Otsustavalt vastas Issanda käskjalg: "Leidsin. Sellepärast, et sa oled ennast müünud tegema, mis Issanda silmis on kuri. Vaata, ma lasen sulle tulla õnnetuse ja ma pühin sind ära." Ahabile ei antud enam
207. armu ning tema sugu pidi hävitatama täielikult. Samuti nagu tehti "Nebati poja Jerobeami sooga ja nagu Ahija poja Baesa sooga," kuulutas Issand oma sulase kaudu, "meelepaha pärast, mida sa mulle oled valmistanud, ja et sa oled saatnud Iisraeli pattu tegema."

Iisebeli kohta ütles Issand: "Koerad söövad Iisebeli Jisreeli põllul. Kes Ahabi omadest sureb linnas, selle söövad koerad, ja kes sureb väljal, selle söövad taeva linnud."

Kui kuningas seda hirmuäratavat sõnumit kuulis, "käristas ta oma riided lõhki, pani kotiriide ümber ihu ja paastus; ja ta magas kotiriides ning käis tasahilju.

Ja tisbelasele Eelijale tuli Issanda sõna, kes ütles: "Kas oled näinud, kuidas Ahab on ennast alandanud minu ees? Sellepärast et ta on ennast alandanud minu ees, ei saada ma temale õnnetust tema päevil; ma saadan tema soole õnnetuse ta poja päevil."

Napi kolme aasta pärast langes kuningas Ahab lahingus süürlastega. Tema järeltulija Ahasja "tegi kurja Issanda silmis ning käis oma isa ja ema teed, ja Nebati poja Jerobeami teed." "Tema teenis Baali ja kummardas teda ning vihastas Issandat, Iisraeli Jumalat," nagu oli teinud tema isa Ahab. 1Ku 22:53, 54. Ent mässuline kuningas – Ahasja - tundis peagi oma nahal karistust, Ta sattus viletsasse sõjakäiku Moabi vastu ja seejärel õnnetusse, mis ohustas ta elu.

Ahasja kukkus alla oma "ülakambri aknavõredest" ning sai tõsiselt vigastada. Kartes, et elupäevad lõpevad, saatis kuningas mõned teenrid
Baal-Sebubilt, Ekroni jumalalt küsima, kas ta saab terveks või mitte. 208.
Ekroni jumalat peeti jumalaks, kes annab teateid tulevaste sündmuste kohta preestrite-meediumide vahendusel. Paljud inimesed käisid sealt nõu küsimas, kuid sel teel saadud ettekuulutused ja teated pärinesid pimedusevürstilt.

Ahasja teenrid kohtasid minnes jumalameest, kes käskis neil Ahasja juurde tagasi pöörduda ja öelda : "Kas ei ole Iisraelis Jumalat, et sa läkitad küsima Baal-Sebubilt, Ekroni jumalalt? Seepärast sa ei astu enam alla voodist, kuhu sa oled läinud, vaid pead tõesti surema!" Edastanud Jumala sõnumi, läks prohvet oma teed.

Hämmastunud teenrid ruttasid tagasi kuninga juurde ja kordasid talle jumalamehe sõnu. Kuningas küsis: "Kuidas nägi välja see mees?" Nad vastasid: "Mees kandis karusnahka ja ta niuded olid vöötatud nahkvööga." "See oli tisbelane Eelija," hüüdis Ahasja. Ta teadis, et kui mees, keda sulased olid kohanud, oli tõepoolest Eelija, siis täituvad lausutud karistused kindlasti. Soovides iga hinna eest vältida hirmsat kohtuotsust, otsustas kuningas kutsuda prohveti enda juurde.

Ahasja saatis teele sõdurisalga, et prohvetit jõuga sundida tulema, kuid Jumala viha tabas sõjamehi ning nad hukkusid. Nii toimus kahel korral. Kolmas sõjameeste salk alandas ennast Jumala ees ja nende pealik "heitis põlvili Eelija ette ja anus teda ning ütles temale: "Jumalamees, olgu ometi su silmis kallis minu hing ja su sulaste, nende viie- 209.
kümne hing!""

"Issanda ingel ütles Eelijale: "Mine koos temaga alla, ära karda teda!" Siis ta tõusis ja läks koos temaga alla kuninga juurde. Ja ta ütles kuningale: "Nõnda ütleb Issand: Et sa läkitasid käskjalad küsima Baal-

Sebubilt, Ekroni jumalalt, nagu ei oleks Iisraelis Jumalat, kellelt sõna küsida, siis ei astu sa enam alla voodist, kuhu sa oled läinud, vaid pead tõesti surema!""

Oma isa valitsemisajal oli Ahasja näinud Kõigekõrgema imelisi tegusid. Ta oli näinud jahmatavaid tõendusi, mida Jumal oli andnud ärataganenud Iisraelile selle kohta, kuidas Jumal suhtub neisse, kes ei hooli Tema seaduse nõudeist. Ahasja oli talitanud nii, nagu oleksid need aukartustäratavad tõsiasjad olnud vaid tühjad jutud. Selle asemel,
210. et alandada süda Issanda ees, oli ta teeninud Baali ja viimaks julgenud võtta ette äärmiselt jumalavallatu sammu. Mässumeelsena ja tahtmatuna kahetseda suri Ahasja "Eelija räägitud Issanda sõna kohaselt."

Jutustuses kuningas Ahasja patust ja selle karistusest sisaldub hoiatus, mida keegi ei saa karistamatult tähelepanuta jätta. Inimesed tänapäeval ei teeni ehk otse paganlikke jumalaid, ometi kummardavad tuhanded Saatana altari ette sama tõesti nagu too Iisraeli kuningas. Meie aja maailm on aldis teenima ebajumalaid, kuigi teaduse ja hariduse mõjul on ebajumalad võtnud peenema ja meeldivama vormi kui noil päevil, mil Ahasja pöördus Ekroni jumala poole. Iga päevaga lisandub uusi kurbi tõendeid sellest, et usk kindlasse prohvetlikku sõnasse on vähenemas ning selle asemel kütkestab paljude meeli ebausk ja saatanlik nõidus.

Tänapäeval on salapäraste paganlike ebajumalateenimisvormide asemele tulnud spiritistlike meediumide salaseltsid, seansid, looritatus ja imed. Tuhanded inimesed, kes keelduvad vastu võtmast valgust Jumala Sõnast või Tema Vaimu läbi, on vägagi innukad vastu võtma selliste meediumide avaldusi. Spiritismi uskujad võivad kõnelda põlgusega vanaaja nõidadest, kuid suur petja naerab võiduröömsalt selle üle, et uute pettusevormidega saab ta nad ikka oma võimusesse.

Paljud pöörduksid õudusega ära mõttest küsida nõu vaimude vahendajailt, kuid on samas lummatud spiritismi meeldivamatest vormidest. Ühed satuvad eksiteele kristliku teaduse (Christian Science) õpetustest, teosoofia müstikast ja teistest idamaistest usunditest.

211. Peaaegu kõikide spiritismi vormide esindajad väidavad suutvat tervistada. Nad panevad selle võime elektri, magnetismi, niinimetatud "sümpaatiliste arstimite" või inimmeeltes peituvate salajaste jõudude arvele. Ja meie kristlikul ajastul lähevad paljud otsima abi sellistelt tervistajatelt, selle asemel, et loota elava Jumala väele ja hästi kvalifitseeritud arstide oskustele. Lapse haigevoodi juures valvav ema hüüab: "Ma ei suuda rohkem! Kas ei ole siis arsti, kes suudaks mu lapse terveks

teha?" Talle jutustatakse mõnest selgeltnägijast või magnetismi abil tervistajast, ja nii usaldab ema oma kalli lapse tema hoolde, ulatades lapse sulaselgelt Saatana kätte, nagu seisaks ta avalikult tema kõrval. Paljudel juhtudel juhib lapse edasist elu saatanlik võim, mida näib olevat võimatu murda.

Jumalal oli põhjust olla pahane Ahasja jumalakartmatuse üle. Jumal oli teinud kõik, et võita Iisraeli rahva süda enda poole ja panna nad lootma Temale. Aastate jooksul oli Ta ilmutanud oma rahvale mitmeti oma võrreldamatut heldust ja armastust. Algusest saadik oli Ta näidanud, et Ta tunneb "rõõmu inimlastest." Õp 8:31. Ta oli olnud abi õigel ajal kõikidele, kes Teda siiralt otsisid. Nüüd aga näitas Iisraeli kuningas paganatele – sellega, et pööras selja Jumalale ja küsis abi Jumala rahva kõige halvemalt vaenlaselt –, et ta usaldab nende jumalaid rohkem kui taeva Jumalat. Samamoodi teotavad inimesed Jumalat siis, kui nad pöörduvad ära Tarkuse Allikast, et küsida abi ja
nõu pimeduse võimudelt. Kui Ahasja tegu äratas Jumala viha, siis kuidas 212.
peab Jumal käituma nendega, kes veel suuremat valgust omavaina toimivad sarnaselt Ahasjale?

Need, kes hakkavad harrastama Saatana nõidust, võivad küll kiidelda saadud suure kasuga, ent kas see muudab nende teguviisi targaks ja ohutuks? Mis sellest, et elu saab pikendatud? Mis sellest, et saadakse ajutist kasu? Kas lõppkokkuvõttes tasub olla hoolimatu Jumala tahte suhtes? Kogu näiv kasu osutub viimaks korvamatuks kaotuseks. Me ei saa karistamatult maha paisata ühtainustki tõket, mille Jumal on püstitanud selleks, et kaitsta oma rahvast Saatana võimu eest.

Kuna Ahasjal ei olnud poega, sai tema järeltulijana troonile tema vend Jooram, kes valitses kümne suguvõsa üle kaksteist aastat. Kõigil neil aastail oli elus veel Joorami ema Iisebel ning avaldas jätkuvalt kurja mõju kogu rahvale. Paljud rahva seast teenisid endiselt ebajumalaid. Jooram ise "tegi kurja Issanda silmis, aga mitte nõnda nagu ta isa ja ema, sest ta kõrvaldas Baali samba, mille ta isa oli teinud. Ometi püüsis ta Nebati poja Jerobeami pattudes, millega too oli saatnud Iisraeli pattu tegema; neist ta ei loobunud." 2Ku 3:2, 3.

Sel ajal, kui Jooram valitses Iisraeli üle, suri Joosafat ja tema asemel tõusis Juuda troonile ta poeg, kelle nimi oli ka Jooram. Kuna Juuda Jooram oli abielus Ahabi ja Iisebeli tütrega, oli ta lähedalt seotud Iisraeli kuningaga ja käis Baali järel "nõnda nagu Ahabi sugu oli teinud." "Temagi tegi ohvrikünkaid Juuda mäestikku, saatis Jeruusalemma

213. elanikud kõlvatust tegema ja eksitas Juudat." 2Aj 21:6, 11.

Ent Juuda kuningal ei lastud kohutavat ärataganemist nuhtlemata jätkata. Jumal ei olnud veel võtnud prohvet Eelijat taevasse ja Eelija ei saanud vaikida, kui Juuda kuningriik libises samas suunas, mis viis põhja kuningriigi hukatuse äärele. Prohvet läkitas Juuda Jooramile kirjaliku teate, millest õel kuningas luges kohutavad sõnad:

"Nõnda ütleb Issand, su isa Taaveti Jumal: Sellepärast et sa ei ole käinud oma isa Joosafati teedel ega Juuda kuninga Aasa teedel, vaid oled käinud Iisraeli kuningate teed ja oled saatnud Juuda ja Jeruusalemma elanikud kõlvatust tegema, nõnda nagu Ahabi sugu saatis kõlvatust tegema, ja ka sellepärast, et sa oled tapnud oma isa perest oma vennad, kes olid paremad kui sina, vaata, sellepärast nuhtleb Issand suure nuhtlusega su rahvast, su poegi, su naisi ja kogu su omandit, ja sind ennast raskete haigustega."

Selle prohvetliku kuulutuse täitmiseks äratas "Issand Joorami vastu vilistite ja araablaste vaimu, kes asusid etiooplaste naabruses, ja need tulid üles Juudasse, tungisid sisse ja viisid ära kogu varanduse, mis leidus kuningakojas, ka tema pojad ja naised, nõnda et temale ei jäänud muud poega kui Jooahas, tema kõige noorem poeg.

Ja pärast kõike seda nuhtles Issand teda ravimatu sisikonnahaigusega: aja jooksul, kahe aasta möödudes ... ta suri pahaloomulisse
214. haigusesse." 2Aj 21:12-19. "Ja tema poeg Ahasja sai tema asemel kuningaks." 2Ku 8:24.

Ahabi poeg Jooram valitses veel Iisraeli kuningriigis, kui tema õepoeg Ahasja astus troonile Juudamaal. Ahasja valitses ainult ühe aasta ja selle aja jooksul käis temagi oma ema Atalja mõjutusel "Ahabi soo teedel, sest ta ema oli temale nõuandjaks süütegude kordasaatmisel. Ta tegi kurja Issanda silmis." 2Aj 22:3, 4. Veel elas ka tema vanaema Iisebel ja Ahasja tegi julgelt liidu oma onuga, Iisraeli Jooramiga.

Juuda Ahasja suri peagi traagiliselt. Ahabi soo elama jäänud liikmed olid "tema nõuandjad pärast ta isa surma, hukatuseks temale." 2Aj 22:4. Kui Ahasja oli oma onul Jisreelis külas, sai prohvet Eliisa jumaliku käsu saata üks prohvetitekooli õpilastest Gileadi Raamotisse, et võida Jehu Iisraeli kuningaks. Juuda ja Iisraeli ühendatud sõjajõud võitlesid sel ajal süürlastega Gileadi Raamotis. Jooram oli saanud lahingus haavata ning pöördunud tagasi Jisreeli, jättes sõjaväed Jehu hooleks.

Olles võidnud Jehu, ütles Eliisa käskjalg: "Mina olen võidnud sind kuningaks Issanda rahvale Iisraelile!" Siis volitas ta Jehut sooritama

Jumala poolt antud eriülesannet: "Sa pead maha lööma oma isanda Ahabi soo," ütles Issand oma saadiku läbi, "et ma saaksin tasuda Iisebelile oma sulaste, prohvetite vere ja kõigi Issanda sulaste vere eest! Kogu Ahabi sugu peab hukkuma." 2Ku 9:6-8. 215.

Kui sõjavägi oli Jehu kuningaks kuulutanud, tõttas ta Jisreeli ja alustas nende hukkamist, kes elasid meelega patuelu ning juhtisid pattu tegema ka teisi. Nii surmati Iisraeli Jooram, Juuda Ahasja, kuninganna Iisebel, ja kõik, "kes Ahabi sool olid Jisreelis alles jäänud, ja kõik ta ülikud, usaldusmehed ja preestrid". Samuti surmati mõõgaga "kõik Baali prohvetid, kõik ta teenrid ja kõik ta preestrid," kes elasid Baali kummardamise keskuses Samaaria lähedal. Ebajumalakujud purustati ja põletati ning Baali tempel muudeti rusuhunnikuks. "Nõnda hävitas Jehu Iisraelist Baali." 2Ku 10:11, 19, 28.

Sõnumid sellisest üldisest tapatööst jõudsid Iisebeli tütre Ataljani, kes oli ikka veel juhtival kohal Juuda kuningriigis. Näinud, et ka tema poeg, Juuda kuningas, oli surnud, "võttis ta kätte ja hävitas kogu Juuda koja kuningliku soo." Selles veresaunas hävitati kõik Taaveti trooni õigusjärgsed liikmed, väljaarvatud üks lapsuke nimega Joas, kelle ülempreestri naine Joojada templisse ära peitis. Kuus aastat jäi laps varjule, "kuna Atalja valitses maad." 2Aj 22:10-12.

Kuue aasta möödudes kogunesid "leviidid ning kogu Juuda" (2Aj 23:8) ülempreester Joojada juhtimisel kroonima ja võidma Joas-poissi kuningaks. "Ja nad plaksutasid käsi ja ütlesid: "Elagu kuningas!"" 2Ku 11:12.

"Kui Atalja kuulis jooksva ja kuningat ülistava rahva häält, siis tuli 216.
ta rahva juurde Issanda kotta." 2Aj 23:12. "Ta vaatas, ja ennäe, kuningas seisis samba juures sissekäigu ligidal. Pealikud ja pasunapuhujad olid kuninga juures, kogu maa rahvas oli rõõmus ja puhus pasunaid.

Siis käristas Atalja oma riided lõhki ja hüüdis: "Vandenõu! Vandenõu!"" 2Ku 11:14. Kuid Joojada käskis pealikel Atalja ja kogu tema saatjaskond vahistada ning viia templist välja hukkamispaika, kus nad tuli surmata.

Nii suri Ahabi soo viimane liige. Ahabi abielu Iisebeliga oli viinud kohutava kurjuseni, mis võidutses seni, kuni viimanegi tema järeltulijaist oli hävitatud. Ataljal oli õnnestunud paljusid eksiteele ahvatleda isegi Juudamaal, kus tõelise Jumala kummardamine ei olnud kunagi ametlikult lõppenud. Kohe pärast paadunud kuninganna hukkamist "läks kogu maa rahvas Baali kotta ja kiskus selle maha; nad purustasid sootuks selle altarid ja kujud, ja tapsid Mattani, Baali preestri, altarite ees." 2Ku 11:18.

Järgnes usupuhastus. Need, kes osalesid Joase kuningaks kuulutamisel, olid pühalikult kokku leppinud, "et nad tahavad olla Issanda rahvas." Ja nüüd, kui Juuda kuningriigist oli kõrvaldatud lisebeli tütre paha mõju ning Baali preestrid olid tapetud ja tempel hävitatud, oli "kogu maa rahvas rõõmus, ja linnas oli rahu." 2Aj 23:16, 21.

17
ELIISA KUTSUMINE

Jumal oli käskinud Eelijal võida enda asemel prohvetiks keegi 217.
teine. "Eliisa, Saafati poeg ...võia enda asemel prohvetiks!" 1Ku 19:16, oli Jumal öelnud. Eelija kuuletus käsule ja läks otsima Eliisat. Rännates põhja poole, märkas ta, kui suuresti oli maastik üsna hiljutise ajaga võrreldes muutunud! Maapind oli olnud kõrbenud ja põllumaad harimata, sest kolm ja pool aastat polnud tulnud ei kastet ega vihma. Nüüd tärkas taimestik kõikjal nii kiiresti nagu tahaks loodus korvata kaotsiläinud põua ja nälja aastaid.

Eliisa isa oli jõukas põllumees. Tema ja ta kodakondsed olid nende seast, kes üleüldise usust taganemise ajal polnud kummardanud oma põlvi Baali ees. Nende kodus austati Jumalat ja oldi ka argielus truu vana Iisraeli usule. Sellises keskkonnas möödusid Eliisa varased
eluaastad. Maaelu lihtsuses, Jumala, looduse ja kasuliku töö koolis 218.
harjus Eliisa lihtsate eluviiside ja sõnakuulmisega nii oma vanematele kui ka Jumalale. Nii kasvas ta kõlblikuks suureks tööks, mida ta hiljem teostama asus.

Kutse saada Jumala prohvetiks tuli Eliisale siis, kui ta oli koos oma isa sulastega põldu kündmas. Ta tegi tööd, mis vajas parajasti tegemist. Eliisal olid olemas nii juhi võimed kui ka teenimisvalmis alandlikkus. Meelelaadi poolest oli ta vaikne ja õrn, samas siiski tarmukas ja kindlameelne. Ta oli aus ja ustav, armastas ja austas Jumalat. Igapäevased tagasihoidlikud kohustused kasvatasid ta sihikindlaks ja üllameelseks ning ta edenes pidevalt armus ja tundmises. Koos isaga koduse elu kohustusi täites õppis ta tegema koostööd ka Jumalaga.

Olles ustav väikestes asjades, valmistus Eliisa kaalukamate kohustuste täitmiseks. Igapäevaste praktiliste kogemuste kaudu muutus ta sobivamaks teostama laiahaardelisemat ja tähtsamat tööd. Ta õppis teenima ning selle kaudu õppis ta õpetama ja juhtima. Siin on õppetund kõigile. Keegi ei või teada, mida Jumal oma kasvatusega silmas peab, kuid kõik võivad olla kindlad, et ustavus väikestes asjades kinnitab

kõlblikkust suuremate kohustuste täitmiseks. Iga tegu meie elus peegeldab iseloomu; ja ainult inimest, kes väikestes kohustustes näitab end "töötegijana, kel pole tarvis häbeneda" (2Ti 2:15), võib Jumal austada kõrgema teenistusega.

Inimene, kes ei pea oluliseks, kuidas ta täidab väikesi ülesandeid, osutub sobimatuks austavama koha jaoks. Ta võib ise pidada end võimeliseks täitma suuremaid kohustusi, kuid Jumal vaatab pealis-
219. pinnalt sügavamale. Pärast proovilepanekut kirjutatakse tema kohta sõnad: "Sind on vaekaussidega vaetud ja leitud kerge olevat." Tema ustavusetus tasub talle kätte. Ta jääb ilma armust, väest ja iseloomutugevusest, mida õpitakse tingimusteta allumise kaudu.

Paljud tunnevad, et kuna nad pole otseselt seotud vaimuliku tööga, möödub nende elu kasutult ja nad ei tee midagi Jumala riigi töö edasiviimiseks. Nad mõtlevad, et juhul, kui nad saaksid teha midagi suurt, asuksid nad rõõmuga asja kallale. Ent kuna nad saavad kaasa lüüa ainult teenimises, peavad nad õigemaks mitte midagi teha. Siinkohal nad eksivad! Inimene võib olla Jumala tegusas teenistuses ka siis, kui ta täidab oma tavalise igapäevase elu kohustusi — siis, kui ta raiub puid, rohib peenraid või künnab põldu. Ema, kes kasvatab oma lapsi Kristusele, töötab Jumalale sama kindlasti kui jutlustaja kõnepuldis.

Paljud igatsevad erilisi talente, mille varal teha imelist tööd, ent ei märka käepäraseid kohustusi, mille täitmine muudab teiste elu meeldivaks. Asugu sellised inimesed ülesannete kallale, mis on otse nende teel. Edu ei olene niivõrd talendist, kui tarmukusest ja tahtlikkusest. Ainult hiilgavate talentide omamine ei tee meid teenimiskõlblikuks; teenimiskõlblikuks teeb vastutustundlik igapäevaste kohustuste täitmine ning leplik, puhtsüdamlik, siiras huvi teiste heakäekäigu vastu. Tagasihoidlikemaiski töödes võib ilmneda tõeline tublidus. Kõige tavalisemad ülesanded, mis teostatakse andunud ustavusega, on Jumala silmis kaunid.

Jumala juhtimisel otsis Eelija endale järglast. Kui ta möödus
220. põllust, kus kündis Eliisa, heitis ta noormehe õlgadele pühenduskuue. Näljahäda aastail oli Saafati perekond tutvunud Eelija töö ja ülesannetega ning nüüd andis Jumala Vaim Eliisale märku prohveti selle teo tähendusest. See oli talle märgiks, et Jumal oli teda kutsunud Eelija järeltulijaks.

"Eliisa jättis veised ja jooksis Eelijale järele ning ütles: "Lase mind ometi oma isale ja emale suud anda, siis ma käin su järel!" "Mine, aga tule tagasi," vastas Eelija, "sest ära unusta, mis ma küll sulle olen

teinud!"" 1Ku 19:20, 21. KJV, RSV. Lubades Eliisal käia veel kodus, jättis Eelija talle võimaluse lõplikult otsustada, kas ta tahab kutse vastu võtta või sellest loobuda, kaaludes läbi kõik, mis kutsega seondub. Kui Eliisa soovinuks jääda nautima oma kodu poolt pakutavaid eeliseid, olnuks tal täielik vabadus koju jääda. Kuid Eliisa mõistis kutse mõtet. Ta teadis, et see tuli Jumalalt ega kõhelnud seda järgimast. Ükski ilmalik eelis poleks pannud teda loobuma võimalusest saada Jumala saadikuks ja eesõigusest olla Tema sulase seltsis. Ta "võttis veistepaari ning tappis need; veiste iketega keetis ta liha ning andis rahvale, ja nad sõid. Siis ta tõusis ja käis Eelija järel ning teenis teda." 1Ku 19:20, 21. Kõhklemata jättis ta maha kodu, kus teda armastati, et teenida prohvetit tema vähekindlustatud elus.

Kui Eliisa oleks Eelijalt küsinud, mis teda ootab ja mis tema töö saab olema, oleks talle vastatud: "Jumal teab, Tema teatab seda sinule; kui sa loodad Issanda peale, vastab Ta igale sinu küsimusele. Saad tulla minuga, kui oled kindel, et Jumal on sind kutsunud. Tead, et Jumal on mu tugi ja see on Tema hääl, mida sa kuuled. Kui suudad pidada 221.
kõike muud pühkmeiks, et kasuks saada Issandat, siis tule."

Sarnane kutsele, mille sai Eliisa, oli vastus, mille Kristus andis rikkale noormehele, kes küsis: "Õpetaja, mis head ma peaksin tegema, et saaksin igavese elu?" "Kui sa tahad olla täiuslik," vastas Kristus, "siis mine müü oma varandus ja anna vaestele, ja siis on sul aare taevas, ning tule, järgne mulle!" Mt 19:16, 21.

Eliisa võttis kutse teenistusse tulla vastu, jäämata igatsema rõõme ja mugavusi, millest ta loobus. Rikas noormees aga lahkus Päästja sõnu kuuldes "kurvastades, sest ta oli suure varanduse omanik." Mt 19:22. Ta ei olnud valmis tooma ohvrit, vaid armastas varandust rohkem kui Jumalat. Keeldudes loobumast kõigest Kristuse pärast, näitas ta, et ei vääri kohta Õpetaja teenistuses.

Igaüks saab kord kutse asetada kõik teenistus altarile. Meid kõiki ei kutsuta teenima Eliisa taoliselt ega kästa ära müüa kõik, mis meil on. Ent Jumal palub, et annaksime oma elus Tema teenimisele esikoha. Me ei peaks laskma ühtegi päeva mööduda ilma, et kuidagi edendaksime Tema tööd maa peal. Ta ei oota kõigilt ühesugust teenistust. Üks võib saada kutse evangeeliumitöösse välismaal, samas kui teisel palutakse vahenditega toetada evangeeliumitööd. Jumal võtab vastu mõlema ohvri. On lihtsalt vajalik, et elu ja kõik selle huvid pühendataks Jumalale. Need, kes selliselt pühenduvad, kuulevad taeva kutset ja järgivad seda.

222. Issand annab mingi töö teiste heaks igaühele, kes saab osa Tema armust. Igaüks meist peab seisma oma kohal ja ütlema: "Siin ma olen, läkita mind." Olgu siis inimene Sõna kuulutaja või arst, kaupmees või talunik, riigiametnik või käsitööline – ta on vastutav selles, et viia inimesteni rõõmusõnumit nende päästmisest. Ta peaks püüdma teha seda kõiges, millega tegeleb.

Eliisalt ei nõutud algul suurt tööd, vaid tema väljaõpe hõlmas päris tavalisi argitoimetusi. On öeldud, et ta valas vett oma õpetaja Eelija käte peale. Ta oli valmis tegema kõike, mida Jumal juhtis teda tegema, ja igal sammul õppis ta alanduse ja teenimise õppetunde. Prohveti isikliku saatjana osutus ta jätkuvalt ustavaks väikestes asjades ning päevast päeva järjest pädevamaks Jumalast talle määratud töös.

Kui Eliisa ühines Eelijaga, ei vabanenud ta kiusatustest. Tal oli rohkesti läbikatsumisi, kuid igas raskuses toetus ta Jumalale. Tal tuli kiusatus mõelda lapsepõlvekodule, kuid ta ei pööranud kiusatusele mingit tähelepanu. Olles pannud käe adra külge, otsustas ta mitte tagasi vaadata ning toetus kõigutamatult Issandale kõigis kiusatustes ja läbikatsumistes.

Evangeeliumiteenri amet sisaldab palju enamat kui vaid Sõna jutlustamist. See tähendab õpetada noori mehi, nagu kasvatas Eelija Eliisat. Noormehed tuleb võtta nende harilike kohustuste juurest ja anda neile vastutavaid ülesandeid Jumala töös — esmalt väikesi, hiljem suuremaid, sedamööda, kuidas jõud ja kogemus kannavad. Evangee-
223. liumitöös on usu ja palve mehi, kes võivad ütelda: "Mis algusest peale on olnud, mida me oleme kuulnud, mida me oleme oma silmaga näinud, mida me oleme vaadelnud ja mida meie käed on katsunud — seda me kuulutame Elu Sõnast. ... Mida me oleme näinud ja kuulnud, seda me kuulutame ka teile." 1Jh 1:1-3. Noori, kogenemata töölisi tuleks kasvatada tegelikuks tööks kogenud Jumala sulaste kõrval. Nii õpivad nad kandma koormaid.

Need, kes võtavad ette sel viisil õpetada noori töölisi, teevad õilsat tööd. Issand ise toetab oma tegevusega nende jõupingutusi. Noored mehed, keda on innustatud pühenduma Issanda töösse ning kes on saanud eesõiguse olla lähedases suhtluses andunud, jumalakartlike töölistega, peaksid kasutama maksimaalselt ära oma võimalused. Jumal on austanud neid oma teenistusse valimisega ja asetanud nad sinna, kus nad võivad saada parima väljaõppe. Nad peaksid olema alandlikud, ustavad, sõnakuulelikud ja ohvrimeelsed. Kui nad alistuvad Jumala kasvatusele, täidavad Tema juhtnööre ja valivad Tema sulased

endale nõuandjaiks, arenevad nad õiglasteks, põhimõttekindlateks ja lubideks meesteks, kellele Jumal võib usaldada kohustusi.

Kui evangeeliumi kuulutatakse kogu selle puhtuses, kutsutakse mehi adra tagant ja tavalise äritegevuse juurest, et saada väljaõpet kogenud meeste käe all. Kui nad õpivad töötama mõjusalt, kuulutavad nad tõde jõuliselt. Jumala imelise juhtivusega tõstetakse raskustemäed paigast ja heidetakse merre. Sõnum, mis on Maa elanikele nii suure tähtsusega, kõlab selgelt ja mõistetavalt. Inimesed saavad teada, mis
224. on tõde. Töö läheb edasi, kuni terve maailm saab hoiatatud, ja siis tuleb lõpp.

Pärast oma kutsumist töötas Eliisa mitmed aastad koos Eelijaga ja muutus iga päevaga oma töös üha võimekamaks. Jumal oli kasutanud Eelijat oma vahendajana hiigelsuureks paisunud pahede kõrvaldamisel. Ebajumalateenistus, mis Ahabi ja paganliku lisebeli toetusel oli eksitanud Iisraeli rahvast, oli saanud otsustava löögi. Baali prohvetid olid surmatud. See oli sügavalt liigutanud kogu Iisraeli rahvast ja paljud hakkasid uuesti Jumalat teenima. Eelija järeltulijana pidi Eliisa nüüd hoolika ja kannatliku juhendamisega suunama Iisraeli õigele teele. Koostöö Eelijaga, kes oli suurim prohvet Moosese päevist saadik, valmistas Eliisat ette tööks, mida ta pidi varsti teostama üksi.

Neil koos töötamise aastail pidi Eelija aeg-ajalt Issanda korraldusel noomima karmilt räigeid pahesid. Kui õel Ahab anastas Naaboti viinamäe, kuulis kuningas Eelijalt ettekuulutust kuninga ja kogu ta soo hävingust. Kui Ahasja pärast isa Ahabi surma pöördus elava Jumala juurest Baal-Sebubi, Ekroni jumala poole, kuuldi Eelija häält jälle valjult protesteerimas.

Saamueli poolt asutatud prohvetite koolid Iisraelis olid äratagamise ajal lakanud tegutsemast. Eelija rajas koolid uuesti ning neis õppeasutustes said noored mehed kasvatust, mis valmistas neid ülistama ja austama Jumalat ja Tema käsuõpetust. Piibel nimetab kolme neist koolidest; üks asus Gileadis, teine Peetelis ja kolmas Jeerikos. Vahetult enne seda, kui Eelija võeti taevasse, külastas ta koos Eliisaga
225. neid väljaõppekeskusi. Prohvet kordas koolides õpetusi, mida ta oli andnud varasematel külaskäikudel. Eriliselt tuletas ta meelde noormeeste püha eesõigust jääda ustavaks taeva Jumalale. Samuti rõhutas ta loomuliku lihtsuse tähtsust kogu kasvatuses. Ainult sel teel võisid nad vormuda taevaliku iseloomu sarnaseks ning tegutseda töös Issandale meelepäraselt.

Eelija rõõmustas, nähes, mida nende koolide abil saavutati. Usupuhastus ei olnud veel lõpetatud, ent kogu kuningriigis võis ta näha

Issanda sõnade tõdenemist: "Aga ma jätan Iisraelis üle seitse tuhat: kõik põlved, mis ei ole nõtkunud Baali ees." 1Ku 19:18.

Kui Eliisa saatis prohvetit tema ringkäigul koolist kooli, pandi tema usk ja otsustavus veelkord proovile. Gilgalis ja siis omakorda Peetelis ning Jeerikos palus prohvet tal tagasi pöörduda. "Jää ometi siia," ütles Eelija, "sest Issand on mind läkitanud Peetelisse." Kuid olles varem töötanud põllul, oli Eliisa õppinud juhtima atra peatumata ja araks löömata. Ja nüüd, kui ta oli pannud oma käe teistsuguse adra külge, ei soovinud ta kergelt järele anda. Ta ei tahtnud lahkuda oma õpetajast niikaua, kui võis veel saada väljaõpet oma töös. Eelija teadmata oli tema taevassevõtmisest teatatud prohvetite koolide õpilastele ja Eliisale.
226. Nüüd hoidis jumalamehe proovilepandud sulane tema ligi. Iga kord, kui Eelija palus Eliisal tagasi pöörduda, vastas ta: "Nii tõesti kui Issand elab, ja nii tõesti kui su hing elab, ma ei jäta sind maha."

"Ja nad mõlemad läksid. ... Need kaks peatusid Jordani ääres. Eelija võttis nüüd oma kuue, rullis selle kokku ja löi sellega vett: see lahknes siia- ja sinnapoole, ja nad mõlemad läksid üle kuiva mööda. Ja kui nad olid üle jõudnud, siis ütles Eelija Eliisale: "Palu, mis ma peaksin tegema sinu heaks, enne kui mind ära võetakse sinu juurest!" Ja Eliisa ütles: "Tuleks mulle ometi kahekordne osa sinu vaimust!""

Eliisa ei palunud ilmalikku au ega kõrget kohta maailma suurmeeste seas. Ta igatses kogu südamest suurel määral seda Vaimu, keda Jumal oli nii rikkalikult andnud mehele, kes sai au minna elusalt taevasse. Eliisa teadis, et ainult see Vaim, kes oli Eelijat täitnud, võis teha teda kõlbavaks selleks tööks Iisraelis, milleks Jumal oli teda kutsunud, ja nii ta palus: "Tuleks mulle ometi kahekordne osa sinu vaimust!"

Selle palve peale vastas Eelija: "Sa oled palunud rasket asja. Ometi, kui sa näed mind su juurest ära võetavat, siis sünnib sulle nõnda; aga kui mitte, siis ei sünni." "Ja kui nad nõnda ühtejärge läksid ja rääkisid, vaata, siis sündis, et tulised vankrid ja tulised hobused lahutasid nad teineteisest ja Eelija läks tuulepöörises taevasse." 2Ku 2:1-11.

Eelija esindab neid pühasid, kes elavad maa peal Kristuse teise tuleku ajal ja keda "muudetakse äkitselt, ühe silmapilguga, viimse pasuna hüüdes," ilma surma maitsmata. 1Ko 15:51, 52. Just seetõttu, et Eelija on nende muudetavate esindaja, lubati Eelijal Kristuse maapealse teenistuse lõpuosas seista koos Moosesega Päästja kõrval muutmise mäel. Neis austatuis nägid jüngrid miniatuuris lunastatute kuningriiki. Nad nägid Jeesust rüütatuna taevasesse valgusesse ja kuulsid häält pilvest, mis tunnistas Ta Jumala Pojaks. Lk 9:35. Nad

nägid Moosest nende esindajana, kes äratatakse surnuist Kristuse teisel tulekul. Seal seisis ka Eelija, kes esindab neid, keda maailma ajaloo lõpul muudetakse surelikust surematuks ning tõmmatakse taevasse ilma surma nägemata.

Kõrbe üksinduses oli julguse kaotanud Eelija öelnud, et tal on 228.
küllalt elust ning palunud Issandalt võimalust surra. Kuid oma halastuses ei võtnud Issand ta sõnu tõsiselt. Eelijal oli veel suur töö teha ja ka siis, kui see oli tehtud, ei pidanud ta hääbuma üksinduses ja masenduses. Talle ei pidanud saama osaks haudaminek, vaid tõusmine Jumala inglite seltsis Jumala au ligiolekusse.

"Kui Eliisa seda nägi, siis ta hüüdis: "Mu isa, mu isa! Iisraeli sõjavankrid ja tema ratsanikud!" Seejärel ei näinud ta teda enam. Siis ta haaras kinni oma riideist ja käristas need lõhki kaheks tükiks. Ta tõstis siis üles Eelija kuue, mis tollel oli seljast maha langenud, ja läks tagasi ning peatus Jordani kaldal. Siis ta võttis Eelija mahalangenud kuue ja löi vett ning ütles: "Kus on Issand, Eelija Jumal?" Kui ta oli vett löönud, siis lahknes see siia- ja sinnapoole ja Eliisa läks üle. Kui prohvetijüngrid, kes olid Jeerikos, nägid seda vastaskaldalt, siis nad ütlesid: "Eelija vaim hingab Eliisa peal." Ja nad tulid temale vastu ning kummardasid teda maani." 2Ku 2:12-15.

Kui Issand oma juhtivuses näeb heaks kõrvaldada oma tööst neid, kellele Ta on andnud tarkust, aitab ja kinnitab Ta nende järeltulijaid, kui järeltulijad ootavad abi Temalt ja käivad Tema teedel. Nad võivad olla eelkäijaist isegi targemad, sest nad saavad kasu eelkäijate kogemustest ja õpivad nende vigadest.

Nüüdsest peale oli Eelija asemel Eliisa. Tema, kes oli olnud ustav piskus, pidi nüüd osutuma ustavaks ka paljus.

18
VETE PARANDAMINE

229. Patriarhide aegadel oli Jordani org "kõikjal veerikas, ...otsekui Issanda rohuaed." Just selle ilusa oru valis Lott oma koduks tollal, kui ta "lõi oma telgid üles Soodomani." 1Ms 13:10, 12. Tol ajal, mil lagendiku linnad hävitati, muutus see ümbruskond tühjaks paigaks ja on sellest ajast alates olnud osaks Juuda kõrbest.

Osa sellest ilusast orust jäi oma eluandvate allikate ja jõgedega rõõmustama inimsüdant. Selles orus oli rikkalikult viljapõlde ning datlipalmide ja teiste viljapuude salusid. Siin paigas oli Iisrael jäänud laagrisse pärast Jordani ületamist ja noppinud esimest korda tõotatud maa vilju. Nende ees oli müüridest ümbritsetud Jeeriko — kaananlaste ebajumalate teenimise tugipunkt, pahelisima ja alandavaima kombes-
230. tikuga ebajumal Astarte kummardamise keskus. Kuid peagi langesid Jeeriko müürid ja elanikud surmati. Linna langemise ajal kuulutati pühalikult kogu Iisraeli juuresolekul: "Neetud olgu Issanda ees mees, kes asub üles ehitama seda Jeeriko linna! Oma esmasündinu hinnaga rajab ta selle ja oma noorima hinnaga paneb ta sellele väravad ette." Jo 6:26.

Möödus viis sajandit. Paik seisis tühjana, Jumalast neetuna. Veeallikadki, mis olid teinud elamise oru selles osas nii ihaldusväärseks, kannatasid needuse hävitava mõju all. Kuid Ahabi-aegse ärataganemise päevil, mil Iisebeli mõjutusel hakati jälle kummardama Astartet, ehitati Jeeriko – Astarte kummardamise vana asupaik - uuesti üles. See toimus küll ehitajale kohutava hinnaga. "Peetellane Hiiel ... rajas selle oma esmasündinu Abirami hinnaga ja ta pani sellele väravad ette oma noorima poja Seguubi hinnaga Issanda sõna kohaselt." 1Ku 16:34.

Üks prohvetite kool asus Jeeriko lähedal viljakas metsasalus ja Eliisa läks pärast Eelija taevassevõtmist sinna. Kuna prohvet oli seal, tulid linna mehed talle muret kurtma: "Vaata nüüd, linna asupaik on hea, nagu mu isand näeb, aga vesi on paha ja maal on nurisünnitusi." Allikas, mis varasemail aastail oli olnud puhas ja eluandev ning aidanud

palju kaasa linna ja ümbruskonna varustamisele veega, oli nüüd kasutuskõlbmatu.

Vastuseks Jeeriko meeste palvele ütles Eliisa: "Tooge mulle üks uus kauss ja pange sellesse soola!" Saanud selle, "läks ta välja veeallikale ja viskas sinna sisse soola ning ütles: "Nõnda ütleb Issand: 231.
Mina olen selle vee parandanud, sellest ei tule enam surma ega nurisünnitusi." 2Ku 2:19-21.

Vee parandamine Jeerikos ei toimunud vähimagi inimliku tarkuse läbi, vaid Jumala imelise vahelesekkumise tõttu. Linna taasrajajad ei pälvinud Taeva poolehoidu, kuid Tema, kes "laseb ... oma päikest tõusta kurjade ja heade üle ning vihma sadada õigete ja ülekohtuste peale," nägi heaks sellise osavõtliku teoga väljendada oma valmisolekut parandada Iisraeli tema vaimulikust haigusest. Mt 5:45.

Vesi paranes pikemaks ajaks. "Vesi muutus heaks Eliisa sõna kohaselt, mis ta ütles, ja on seda tänapäevani." 2Ku 2:22. Ajast aega on vesi allikast voolanud ja muutnud osa orust ilusaks oaasiks.

Vee parandamine pakub mitmeid vaimulikke õpetusi. Uus kauss, sool ja allikas on väga sümboolse tähendusega.

Eliisa andis soola viskamisega kibedasse allikasse sama vaimuliku õppetunni, mille esitas Päästja sajandeid hiljem oma järelkäijatele sõnadega: "Teie olete maa sool." Mt 5:13.

Sulandudes rikutud allikavette, puhastas sool vee ning tõi elu ja õnnistust sinna, kus enne oli olnud häving ja surm. Kui Jumal võrdleb oma lapsi soolaga, tahab Ta õpetada, et oma lastele armu andes soovib Ta nad teha kasutamiskõlblikeks teiste inimeste päästmisel. Eesmärk, miks Jumal valis endale kogu maailmast ühe rahva, seisnes küll selles, et võtta nad endale poegadeks ja tütardeks, kuid mitte ainult selles. 232.
Jumal soovis, et maailm saaks nende vahendusel osa Jumala päästvast armust. Kui Jumal valis Aabrahami, oli Aabraham küll Jumala eriline sõber, kuid ka nende eriliste eesõiguste vahendaja, mida Issand tahtis rahvastele jagada.

Maailm vajab tunnistust tõelisest kristlusest. Patu mürk toimib ühiskonna südames. Linnad on vajunud pattu ja amoraalsusesse. Maailm on täis haigusi, kannatusi ja jumalasalgamist. Kaugel ja lähedal on vaesusest ja viletsusest vaevatuid, süütundest maha rõhutuid, kes on hukkumas päästva mõju puudumisest. Evangeeliumi tõde on neil pidevalt saadaval, kuid nad hukkuvad siiski, sest inimeste eeskuju, kes peaksid olema neile elu lõhn eluks, on hoopis surma lõhn surmaks. Nad peavad jooma oma hingekibedust, sest allikad on mürgistunud,

ehkki peaksid olema veeallika sarnased, mis hoovab igavesse ellu.

Sool peab segunema ainega, millele seda lisatakse; see peab sellesse tungima, sisse imbuma, et hoidis säiliks. Samamoodi jõuab evangeeliumi päästev vägi inimesteni isiklike kokkupuudete ja seltsimise kaudu. Inimesed ei pääse hulkadena, vaid üksikisikuina. Isiklik mõju on võimas. See peab koos Kristuse mõjuga säilitama seal, kus Kristus säilitab, levitama õigeid põhimõtteid ja takistama maailma rikutuse kasvu. See peab edasi andma armu, mida saab anda ainult Kristus. See peab õilistama ja helgemaks muutma teiste elu iseloomu puhta eeskujuga, milles lõimub tõsine usk ja armastus.

233. Tolle ajani saastunud olnud Jeeriko allika kohta ütles Issand: "Mina olen selle vee parandanud, sellest ei tule enam surma ega nurisünnitusi." Rikutud allikas kujutab Jumalast lahutatud inimhinge. Patt lahutab inimese Jumalast, kuid lisaks veel hävitab inimhinges soovi ja võime Jumalat tunda. Patt põhjustab häireid kogu inimorganismis; mõtlemisviis moondub, kujutlusvõime muutub paheliseks ning vaimuanded madalduvad. Inimene kaotab usupuhtuse ja südamepühaduse. Jumala ümbermuutev vägi ei ole saanud iseloomu ümber kujundada. Inimene on nõrgenenud ning saanud moraalse jõu puudumise tõttu saastuda ja rüvetuda.

Ent puhastatud südames on kõik teisiti. Iseloomu ümberkujunemine tunnistab maailmale südames pidevalt elavast Kristusest. Jumala Vaim loob hinges uue elu, juhib mõtted ja soovid alluma Kristuse tahtele. Inimese sees taastub Jumala kuju. Nõrgad ja ekslikud inimesed näitavad maailmale, et armu lunastav vägi võib arendada vigase iseloomu kooskõlaliseks ja viljakaks.

Süda, mis võtab vastu Jumala Sõna, ei sarnane kuivaks auravale veeloigule või katkisele anumale, kust valgub välja väärtuslik vesi. See on nagu mägijõgi, mis saab oma vee püsivalt voolavaist allikaist, mille karastav kärestikulises sängis vulisev vesi kosutab väsinuid, jõuetuid ja koormatuid. See on nagu jõgi, mis pidevalt voolab ja eespool järjest sügavamaks ja laiemaks muutub, kuni eluandev vool valgub üle maa.

234. Jõgi, mis voolab jõesängis oma teed, kingib maale roheluse ja viljakuse. Jõekallastel on rohigi erkrohelisem, puukroonid lokkavamad ning lillekirevus rikkalikum. Paikkonnas, kus maa on päikese põletavast palavusest paljas ja kõrbenud, tähistab jõe teekonda roheline joon. Samuti ilmneb Kristuse usk tõelises Jumala lapses elustava, läbitungiva põhimõttena ning elava ja toimiva vaimuliku jõuna. Kui süda avaneb vastu võtma tõe ja armastuse taevalikku mõju, tulevad need põhimõtted

esile nagu kõrbe jõed, mis panevad võrsuma taimestiku tühjas ja viljatus paigas.

Kui need, keda Piibli tõdede tundmine on puhastanud ja pühitsenud, osalevad kogu südamega hingedepäästmistöös, on nad kindlasti elu lõhn eluks. Kui nad joovad iga päev armu ja tundmise ammendamatust allikast, tõdevad nad, et nendegi süda täitub ülevoolavalt Õpetaja Vaimuga ja nende omakasupüüdmatu misjonitöö kaudu saavad paljud kasu kehaliselt, vaimselt ja vaimulikult. Väsinud elustuvad, haiged paranevad ning pattudest painatud vabanevad. Kaugetes maades kuuldakse tänusõnu nende huultelt, kelle süda on pöördunud patu teenimisest õigusesse.

"Andke, ja teile antakse." Lk 6:38. Sest Jumala Sõna on "rohuaedade allikas, ... elava vee kaev, mis Liibanonilt voolab." Ül 4:15.

19
RAHUPROHVET

(2Kn 4. ptk)

235. Eliisa töö prohvetina erines mõnes suhtes väga palju Eelija omast. Eelijale oli usaldatud ülesandeks kuulutada hukkamõistmist ja karistust. Kartmatult noomis ja innustas ta kuningat ja rahvast pöörduma oma kurjadelt teedelt. Eliisa ülesanne oli rahumeelsem. Tema pidi arendama ja kinnitama tööd, mida Eelija oli alustanud ning õpetama rahvale Issanda teed. Piibel kirjeldab Eliisat isiklikult rahva hulgas liikuvana, prohvetitekooli õpilastest ümbritsetuna ning tema kaudu teostunud imetegude ja teenimisega inimestele tervist ja rõõmu toovana.

Eliisa oli meelelaadilt õrn ja lahke mees, kuid ta võis olla ka karm nagu siis, kui teel Peetelisse pilkasid teda linnast välja jooksnud ulakad noored. Need poisid olid kuulnud Eelija taevassevõtmisest ning tegid selle pühaliku sündmuse pilkeaineks, karjudes Eliisale: "Mine üles,
236. kiilaspea! Mine üles, kiilaspea!" Selliseid teotavaid sõnu kuuldes pöördus prohvet ringi ja lausus Kõigevägevama sisendusel neile needuse. Poisse tabanud hirmus karistus oli Jumalast. "Metsast tulid kaks emakaru ja kiskusid neist lõhki nelikümmend kaks poissi." 2Ku 2:23, 24, KJV, RSV.

Kui Eliisa poleks pööranud pilkamisele tähelepanu, oleks taoline jõuk teda pidevalt pilganud ja sõimanud ning tal poleks õnnestunud rahva jaoks tõsiselt ohtlikul ajal teostada õpetus- ja päästmistööd. Üks selline kohutav karistus oli küllaldane, et rahvas austas teda kogu elu. Viiekümne aasta jooksul käis Eliisa Peeteli väravast sisse ja välja, ühest maakohast teise ja linnast linna. Ta möödus logelevatest ja vägivaldsetest noortejõukudest, kuid ükski ei pilganud teda ega alahinnanud tema volitusi olla Kõigekõrgema prohvet.

Lahkuselgi peaksid olema piirid. Autoriteeti tuleb ülal hoida kindlakäeliselt, vastasel korral suhtuvad paljud sellesse pilke ja põlgusega. Selline niinimetatud õrnus, meelitamine ja kõikelubamine, mida paljud vanemad ja hooldajad osutavad noortele, on halvim, mis noortele osaks saab. Igas perekonnas on kindlameelsuse, elujaatavate nõudmiste ja otsustavuse olemasolu eluliselt tähtis.

Aukartus, mis puudus Eliisat pilganud noortel täiesti, on voorus, mida tuleks hoolikalt kujundada. Igat last peaks õpetatama väljendama tõelist aupaklikkust Jumala suhtes. Ial ei tohiks Jumala nime kergemeelselt ega mõtlematult nimetada. Kui inglid nimetavad Jumala nime, katavad nad oma palge. Millise aukartusega peaksime meie, kes oleme langenud ja patused, Tema nime huulile võtma!

Aukartust tuleks osutada Jumala esindajatele — jutlustajatele, 237.
õpetajatele ja lastevanematele, kes on kutsutud kõnelema ja tegutsema Jumala asemel. Neid austades saab austatud ka Jumal.

Viisakus on üks osa Vaimu viljast, mida kõik peaksid arendama. Viisakusel on omadus pehmendada iseloomu, mis muidu kasvaks kõvaks ja tahumatuks. Need, kes ütlevad end olevat Kristuse järelkäijad, kuid on samal ajal rämedad, lahkuseta ja ebaviisakad, ei ole õppinud Jeesuselt. Nende siirus ei pruugi olla kaheldav ega nende ausus küsimärgi all, ent siirus ja ausus ei asenda lahkuse ja viisakuse puudumist.

Sõbralikkusega suutis Eliisa mõjutada Iisraelis võimsalt paljude elu. Seda illustreerib jutustus tema sõbralikest suhetest ühe Suunemis elava perekonnaga. Eliisa, kes oma rännakutel kulges kuningriigi ühest paigast teise, juhtus ühel päeval minema Suunemisse. "Seal oli keegi rikas naine ja see peatas teda leiba võtma; nõnda iga kord, kui ta sealt läbi läks, põikas ta sinna leiba võtma." Majaemand märkas, et Eliisa oli "püha jumalamees" ning ta ütles oma mehele: "Tehkem ometi pisike müürikamber ja pangem temale sinna ase, laud, iste ja lambijalg; ja kui ta tuleb meie juurde, siis ta võib minna sinna." Sellesse peatuspaika tuli Eliisa puhkama; ta oli tänulik paiga vaikse rahu eest. Naise lahkus ei jäänud Jumalale märkamata. Nende kodu oli olnud lastetu, nüüd tasus Jumal naise külalislahkuse sellega, et kinkis talle poja.

Möödusid aastad. Laps kasvas piisavalt suureks, et minna koos 238.
lõikajatega põllule. Ühel päeval sai ta kuumarabanduse "ja ütles oma isale: "Mu pea! Mu pea!"" Isa käskis sulasel poja koju kanda. "Ja see kandis teda ning viis ta tema ema juurde; ja poeg istus ema põlvil kuni keskpäevani, siis ta suri. Ja ema läks üles ja pani ta jumalamehe voodisse, sulges ukse tema järelt ja läks välja."

Oma ahastuses otsustas see Suunemi ema minna paluma abi Eliisalt. Prohvet oli sel ajal Karmeli mäel ning naine võttis sulase kaasa ja asus kohe teele. "Kui jumalamees teda eemalt nägi, siis ta ütles Geehasile, oma teenrile: "Näe, see on suunemlanna! Jookse nüüd temale vastu ja küsi temalt: Kas sinu ja su mehe ja su poja käsi käib

hästi?"" Eliisa sulane täitis käsku, kuid murest murtud ema rääkis asjast alles siis, kui kohtus Eliisaga. Kuulnud tema kaotusest, andis Eliisa Geehasile käsu: "Pane vöö vööle, võta minu sau kätte ja mine! Kui sa kohtad kedagi, siis ära tereta teda, ja kui keegi teretab sind, siis ära vasta temale! Ja pane mu sau poisikese silmade peale!"

Kuid ema ei rahuldunud enne, kui Eliisa temaga ise kaasa tuli. "Nii tõesti kui Issand elab, ja nii tõesti kui su hing elab, ma ei jäta sind!" ütles ta. "Eliisa tõusis ja läks tema järele. Aga Geehasi oli läinud nende ees ja oli pannud saua poisikese silmade peale: kuid ei häält ega märkamist! Ja ta tuli tagasi Eliisale vastu ja jutustas talle, öeldes: "Poisike ei ärganud.""

239. Majja jõudes astus Eliisa tuppa, kus lamas surnud laps ning "sulges ukse nende mõlema järelt ja palus Issandat. Siis ta astus voodisse, heitis lapse peale, pani oma suu tema suu peale, oma silmad tema silmade peale ja oma käed tema käte peale; ja kui ta tema peal lamas, siis soojenes lapse ihu. Siis ta tuli ja kõndis kojas korra sinna ja tänna, läks üles ja heitis poisi peale; siis aevastas poisike seitse korda ja avas silmad."

Kutsunud Geehasi, käskis Eliisa tal kutsuda kohale poisi ema. "Ja Geehasi kutsus naise ning naine tuli tema juurde. Ja Eliisa ütles: "Võta oma poeg!" Ja naine tuli ja langes tema jalgade ette ning kummardas maani, võttis oma poja ja läks välja."

Nii sai tasutud selle naise usk. Jeesus, suur Eluandja, andis poja talle tagasi. Samal viisil saavad tasu Jeesusele ustavad siis, kui Jeesus taastulekul kaotab surmaastla ja haualt röövitakse võit. Siis annab Ta oma sulastele tagasi lapsed, keda surm on neilt võtnud. "Nõnda ütleb Issand: Raamast kuuldakse häält, halinat, kibedat nuttu: Raahel nutab oma poegi. Ta ei lase ennast tööstida oma poegade pärast, sest neid ei ole enam. Nõnda ütleb Issand: Keela oma häält nutmast ja silmi pisaraid valamast, sest su teol on tasu ... ja nad tulevad tagasi vaenlase maalt. Sul on lootust tulevikuks, ütleb Issand, su lapsed tulevad tagasi oma maale." Jr 31:15-17.

240. Kui oleme leinas, tööstib Jeesus meid piiritu lootuse sõnumiga: "Ma lunastan nad haua võimusest; ma päästan nad surma käest: Oh, surm, mina olen su nuhtlus; Oh, haud, mina olen su häving." Ho 13:14, KJV. "Mina olen ... Elav. Ma olin surnud, ning ennäe, ma elan igavesest ajast igavesti ning minu käes on surma ja surmavalla võtmed." Ilm 1:18. "Sest Issand ise tuleb sõjahüüu, peaingli hääle ja Jumala pasuna saatel alla taevast ning esmalt tõusevad üles surnud, kes on läinud

magama Kristuses, pärast kistakse meid, kes me oleme üle jäänud elama, ühtviisi koos nendega pilvedes üles õhku Issandale vastu, ja nõnda me saame alati olla koos Issandaga." 1Te 4:16, 17.

Eliisa ühendas oma teenistuses inimeste seas tervendamistöö õpetamisega samuti nagu tegi inimkonna Päästja, kelle prototüüp Eliisa oli. Ustavalt ja väsimatult püüdis Eliisa oma pikaaegse tõhusa tegevuse jooksul edendada tähtsat kasvatustööd, mida teostasid prohvetite koolid. Kui ta õpetas tema ümber kogunenud pühendunud noormeeste gruppe, siis kinnitas Jumal tema sõna Püha Vaimu sügava mõjuga ning andis teisigi vastuvaidlematuid tõendeid sellest, et Eliisa oli Jumala volitustega sulane.

Kord Gilgalisse rajatud prohvetite kooli külastades tegi Eliisa mürgise supi söögikõlbulikuks. "Maal oli nälg. Ja kui prohvetijüngrid tema ees istusid, ütles ta oma teenrile: "Pane suur pott tulele ja keeda prohvetijüngritele leent! Ja üks neist läks väljale noppima kassinaereid, leidis aga metsiku väänkasvu, noppis sellelt oma kuue täis marju ja tuli 241.
ning lõikas need leemepotti, sest nad ei tundnud neid. Ja meestele kallati süüa; aga kui nad leent sõid, siis kisendasid nad ja ütlesid: "Jumalamees, surm on potis!" Ja nad ei võinud süüa. Tema aga ütles: "Tooge jahu!" Ja ta viskas selle potti ning ütles: "Kallake rahvale ja nad söögu!" Siis ei olnud potis midagi halba." 2Ku 4:38-41.

Näljahäda maal jätkus ning sealsamas Gilgalis toitis Eliisa sada meest ära ühes annetusekotis olnud toiduga, mille tõi "keegi mees ... Baal-Saalisast" — "kakskümmend odraleiba" ja pisut "vastvalminud vilja." Eliisa seltsis oli neid, kes olid suures näljas ning kui see annetus toodi, ütles Eliisa oma sulasele: ""Anna rahvale, et nad süüa saaksid!" Aga tema teener küsis: "Kuidas ma seda sajale mehele ette annan?" Ja ta vastas: "Anna rahvale ja nad söögu, sest nõnda ütleb Issand: Sellest saab süüa ja jääb ülegi!" Ja teener pani selle neile ette ja nad sõid ning jätsid ülegi, Issanda sõna peale." 2Ku 4:42-44.

Kui halastusrikkalt oli Kristus nõus tegema oma saadiku kaudu sellise ime inimeste nälja kustutamiseks! Paljudel kordadel hiljemgi on Issand Jeesus täitnud inimlikke vajadusi, ehkki alati mitte nii silmatorkaval ja imelisel viisil. Kui meie vaimulik nägemine oleks selgem, märkaksime ergemalt, kui kaastundlikult kohtleb Jumal inimesi.

Jumala arm saab muuta väikesegi koguse küllaldaseks. Jumala käsi võib paljundada seda sajakordseks. Oma varaaidast võib Tema 242.
katta laua ka kõrbes. Tema käe puudutus võib paljundada kasinat tagavara nii, et sellest jätkub kõigile. Jumala vägi paljundas leiba ja teravilja prohvetitekooli õpilaste käes.

Kui Kristus oma maapealse teenistuse ajal teostas samasuguse imeteo, toites rahvahulki, ilmnes samasugune uskmatus nagu koges Eliisa. "Mis," ütles Eliisa teener, "kuidas ma seda sajale mehele ette annan?" 2Ku 4:43. Ja siis, kui Jeesus käskis oma jüngritel anda rahvahulkadele süüa, vastasid nad: "Meil ei ole rohkem kui viis leiba ja kaks kala, olgu siis, et läheksime ja ostaksime toitu kogu sellele rahvale." Lk 9:13. Mis saab sellest nii paljudele?

Siin peitub õpetus jumalalastele kõigil aegadel. Kui Issand annab mingi töö teha, siis ärgu peatugu inimesed arutlema korralduse mõistlikkuse üle või sellele kuuletumise tagajärgede üle. Nende käsutuses olevad varud ei pruugi näida vajadust katvat, kuid Issanda käes osutub see rohkem kui küllaldaseks. Sulane "pani selle neile ette ja nad sõid ning jätsid ülegi, Issanda sõna peale."

Kogudus vajab tänapäeval endisest selgemat arusaamist Jumala suhetest nendega, keda Ta on ostnud oma Poja elu hinnaga, ja suuremat usku Tema töö edusse maa peal. Ärgu ükski raisaku aega nähtavate jõuvarude üle halisemisele. Väliselt võib asi näida vähetõotav, ent tarmukuse ja Jumalale toetumisega saab varu suurendada. Kui Jumalale antakse tänuliku südamega midagi anniks ja palutakse sellele Tema õnnistust, mitmekordistab Ta andi nii nagu Ta rohkendas prohvetitekooli õpilastele ja väsinud rahvahulgale antud toitu.

20
NAAMAN

(2Kn 5. ptk)

"Naaman, Süüria kuninga väepealik, oli oma isanda silmis suur mees ja kõrgesti austatud, sest tema läbi oli Issand andnud Süüriale võidu. See vapper mees oli aga pidalitõbine." 2Ku 5:1. 244.

Süüria kuningas Ben-Hadad oli võitnud Iisraeli vägesid lahingus, mille käigus sai surma ka kuningas Ahab. Sellest alates olid süürlased alaliselt ahistanud Iisraeli piire. Ühel oma röövretkel olid nad kaasa viinud väikese tütarlapse, kes oma vangipõlvemaal "teenis Naamani naist." Ehkki tüdrukuke oli ori ja kaugel kodumaast, oli ta siiski Jumala tunnistaja. Teadmatult täitis ta eesmärki, milleks Jumal oli Iisraeli valinud. Teenides selles paganlikus kodus, hakkas tütarlaps kaasa tundma oma isandale. Talle meenusid Eliisa poolt teostatud imelised tervekstegemised ning ta ütles oma emandale: "Ah, kui mu isand ometi oleks selle prohveti juures, kes on Samaarias! Küll see teeks tema pidalitõvest terveks!" Ta teadis, et Taeva vägi oli Eliisaga ja uskus, et see vägi võiks parandada ka Naamani. 245.

Vangivõetud tütarlapse käitumine ja viis, kuidas ta ennast selles paganlikus kodus ülal pidas, on võimas tunnistus varase ea kasvatuse mõjust kodus. Pole olemas tähtsamat usaldusülesannet kui isadele ja emadele antud ülesanne kanda hoolt ja kasvatada oma lapsi. Vanemad osalevad lapse harjumustele ja iseloomule aluse panemises. Oma eeskuju ja õpetusega otsustavad nad suurel määral laste tuleviku.

Õnnelikud on vanemad, kelle elu peegeldab tõetruult Jumalat, nii et Jumala tõotused ja käsud äratavad lapses tänulikkust ja aukartust. Oma helluse, õigluse ja kannatlikkusega tõlgendavad nad lapsele Jumala hellust, õiglust ja kannatlikkust. Kui vanemad õpetavad last armastama ja usaldama vanemaid ning nende sõna kuulma, õpetavad nad last armastama ja usaldama oma taevast Isa ning Temale kuuletuma. Vanemad, kes annavad oma lapsele sellise kingituse, on kinkinud talle aarde, mis on hinnalisim kõigi aegade rikkusest — aarde, mis püsib igavesti.

Me ei tea, mis alal meie lapsed teenistusse asuvad. Võibolla veedavad nad oma elu koduses ringis, teenivad leiba mingi tavalise elukutsega või lähevad hoopis evangeeliumikuulutajatena paganlikesse maadesse, ent nad kõik on ühtviisi kutsutud olema Jumala misjonärid, armu kuulutajad maailmale. Neil tuleb saada kasvatus, mis aitab neil sooritada omakasupüüdmatult teenistus Kristuse kõrval.

246. Kui selle heebrea tütarlapse vanemad õpetasid oma last tundma Jumalat, ei teadnud nad tema saatusest. Aga nad täitsid ustavalt oma ülesannet ja Süüria väepealiku kodus tunnistas nende laps Jumalast, keda ta oli õppinud austama.

Naaman sai kuulda, mida tütarlaps oli emandale öelnud, ning hankis kuningalt loa minna otsima paranemist. Ta võttis kaasa "kümme talenti hõbedat, kuus tuhat seeklit kulda ja kümme pidurüüd." Tal oli kaasas ka kiri Süüria kuningalt Iisraeli kuningale, milles öeldi: "Vaata, ... ma olen läkitanud sinu juurde oma sulase Naamani, et sa teeksid ta pidalitõvest terveks." Kui Iisraeli kuningas oli kirja lugenud, "käristas ta oma riided lõhki ja ütles: "Kas mina olen Jumal, et ma võin surmata ja teha elavaks? Sest see läkitab minu juurde, et ma teeksin mehe pidalitõvest terveks. Kuid mõistke nüüd ja nähke, et ta otsib minuga tüli!""

Eliisa sai asjast teada ning saatis kuningale sõna: "Miks sa oled oma riided lõhki käristanud? Tulgu ta ometi minu juurde, siis ta saab teada, et Iisraelis on prohvet!"

"Siis tuli Naaman oma hobuste ja vankritega ja peatus Eliisa koja ukse ees." Prohvet saatis käskjala Naamanile ütlema: "Mine ja pese ennast Jordanis seitse korda, siis paraneb su ihu ja sa saad puhtaks!"

Naaman oli lootnud näha mõnda taevast tuleva väe imelist ilmutust. "Ma mõtlesin," ütles ta, "et ta tuleb kindlasti ise välja mu juurde ja
249. seisab siin ning hüüab Issanda, oma Jumala nime, viipab oma käega Tema asupaiga poole ja parandab nõnda pidalitõve." Kui tal paluti pesta end Jordanis, solvas see tema uhkust ning sügavalt pettununa hüüdis ta: "Eks ole Damaskuse jõed Abana ja Parpar paremad kui kõik Iisraeli veed? Kas ma nendes ei või ennast pesta ja puhtaks saada?" "Ta pöördus ning läks ära vihasena."

Uhkus takistas Naamanil järgimast Eliisa juhtnööre. Süüria sõjapealiku poolt nimetatud jõgede kaldail oli toredaid lehtlaid ning paljud kogunesid nende meeldivate veekogude äärde teenima ebajumalaid. Naamani jaoks ei tundunud põrmugi alandav laskuda ühte neist jõgedest. Kuid ta võis terveks saada vaid prohveti juhist täpselt täites. Ainult tahtlik sõnakuulmine pidi tooma soovitud tagajärje.

Naamani sulased palusid tal teha seda, mida Eliisa käskis. "Kui prohvet oleks nõudnud sinult midagi suurt, kas sa siis oleksid jätnud tegemata? Seda enam siis nüüd, kui ta sulle ütles: Pese ennast, siis sa saad puhtaks!" Naamani usk oli proovil ja uhkus võitles ülemvõimu pärast. Kuid usk võitis ning kõrk süürlane alistas uhkuse Issanda väljendatud tahtele. Seitse korda kastis ta end Jordanisse, "jumalamehe sõna peale," ja tema usk sai tasutud. "Tema ihu paranes väikese poisi ihu sarnaseks ja ta sai puhtaks."

Tänulikult naases ta "jumalamehe juurde, tema ja kogu ta saat-
jaskond," ning tunnistas: "Vaata, nüüd ma tean, et kogu maailmas ei 250.
ole Jumalat mujal kui ainult Iisraelis."

Tollase tava kohaselt palus Naaman nüüd Eliisal võtta vastu hinnaline kingitus. Kuid prohvet keeldus. Tal ei sobinud võtta maksu õnnistuse eest, mille Jumal armus oli andnud. "Nii tõesti kui elab Issand, kelle ees ma seisan," ütles ta, "ma ei võta mitte." Süürlane "käis temale peale, et ta võtaks, kuid ta keeldus."

"Ja Naaman ütles: "Kui mitte, siis lase ometi anda oma sulasele nii palju mulda, kui muulapaar jaksab kanda, sest su sulane ei taha enam ohverdada põletus- ja tapaohvreid muile jumalaile kui ainult Issandale! Selle asja pärast aga andku Issand andeks su sulasele: kui mu isand läheb Rimmoni templisse, et seal kummardada minu käele nõjatudes, ja minagi kummardan Rimmoni templis, siis andku Issand andeks su sulasele selle pärast, kui ma pean kummardama Rimmoni templis!"

Ja Eliisa ütles temale: "Mine rahuga!"" Nii asus Naaman tagasiteele.

Geehasil, Eliisa sulasel oli olnud võimalus aastate jooksul arendada enesesalgamist, mis iseloomustas tema õpetaja elutööd. Geehasi eesõiguseks oli saada õilsaks lipukandjaks Issanda armees. Taeva parimad annid olid olnud talle kaua saadaval, ent neist ära pöördudes oli ta himustanud alamaväärtuselist ilmalikku vara. Ja nüüd panid ahne meelsuse varjatud soovid teda alistuma ülivõimsale kiusatusele. "Vaata," mõtles ta iseeneses, "mu isand keeldus võtmast selle süürlase Naamani käest, mis ta oli toonud. Nii tõesti kui Issand elab, ma jooksen
temale järele ja võtan ta käest midagi." Ja nii juhtuski, et Geehasi tõttas 251.
Naamanile salaja järele.

"Kui Naaman nägi teda enesele järele jooksvat, siis astus ta vankrist temale vastu ja küsis: "Kas kõik on hästi?" Ta vastas: "Hästi. Mu isand läkitas mind ütlema: Vaata, just nüüd tuli mu juurde Efraimi

mäestikust kaks noort meest prohvetijüngreist. Anna neile talent hõbedat ja kaks pidurüüd!"" Naaman nõustus selle palvega rõõmuga. Ta veenis Geehasit võtma ühe asemel kaks talenti hõbedat ja kaks ülikonda riideid ning käskis oma sulastel viia kingitused talle koju kätte.

Kui Geehasi lähenes Eliisa majale, laskis ta sulastel minna ja peitis hõbeda ning riided ära. Seda teinud, "läks ta sisse ning astus oma isanda juurde." Laitusest pääsemiseks tuli valetada veel teistki korda. Prohvet küsis: "Kust sa tuled?" Geehasi vastas: "Su sulane pole käinud ei siin ega seal."

Eliisa lausus nii karmi hukkamõistu, mis näitas, et ta teadis kõik. "Kas mu süda ei käinud koos sinuga," küsis ta, "kui mees pöördus oma vankrist sulle vastu? Kas nüüd on aeg võtta hõbedat ja hankida riideid, õlipuuaedu ja viinamägesid, lambaid, kitsi ja veiseid, sulaseid ja teenijaid? Sellepärast jääb Naamani pidalitõbi igavesti sinu ja su soo külge." Karistus tabas süüdlast kohe. "Ja Geehasi läks ta juurest välja, olles pidalitõvest valge nagu lumi."

252. Selles kogemuses sisalduvad tõsised õppetunnid. Geehasile olid antud kõrged ja pühad eesõigused. Tema käitumine aga asetas otsekui komistuskivi Naamani teele, kelle mõistust oli valgustanud imeline äratundmine ja kes oli otsustanud asuda teenima elavat Jumalat. Geehasi pettust ei saanud kuidagi vabandada. Ta jäi surmani pidalitõbiseks, Jumalast neetuks ja kaasinimestest põlatuks.

"Valetunnistaja ei jää karistuseta, ja kes sepitseb valesid, ei pääse." Õp 19:5. Inimesed võivad varjata oma kurje tegusid teiste inimeste silmade eest, kuid Jumalat ei saa petta. "Ükski loodu ei ole Tema ees nähtamatu, vaid kõik on alasti ja paljastatud Tema silma ees — Tema ees, kellele meil tuleb aru anda." He 4:13. Geehasi mõtles petta Eliisat, kuid Jumal ilmutas prohvetile sõnad, mida Geehasi ütles Naamanile, ja kõik üksikasjad kahe mehe vahel toimunust.

Tõde on Jumalast. Pettus kõigis selle lugematuis vormides on Saatanast. Kes iganes põikab kõrvale tõe sirgelt teelt, langeb ennast pettes kurja võimusesse. Neil, kes on õppinud Jeesusest, pole midagi tegemist "pimeduse viljatute tegudega." Ef 5:11. Nii oma sõnades kui ka tegudes on nad selged, otsekohesed ja õiglased, sest nad valmistuvad seltsima pühadega, kelle "suust ei ole leitud valet." Ilm 14:5.

Aastasadu pärast seda, kui Naaman naases oma koju Süüriasse tervenenud keha ja pöördunud hingega, juhtis Päästja tähelepanu tema
253. imelisele usule, eeskujuks kõigile, kes ütlevad end Jumalat teenivat. "Ja palju pidalitõbiseid oli Iisraelis prohvet Eliisa ajal," kõneles Päästja,

"ent keegi neist ei saanud puhtaks kui vaid süürlane Naaman." Lk 4:27. Jumal pidi kõrvale jätma paljud pidalitõbised Iisraelis, sest nende uskmatus sulges ukse Jumala tööle nende heaks. Paganlik pealik, kes oli olnud ustav oma õigustunnetusele ning kes tundis vajadust abi järele, oli Jumala silmis väärtustatum saama Temalt õnnistusi kui need haiged ja vaevatud Iisraelis, kes olid hoolimatud ja põlglikud Jumalast antud eesõiguste suhtes. Jumal tegutseb nende heaks, kes hindavad Tema headust ja võtavad omaks Taevast antud valgust.

Tänapäeval on kõikides maades südamest ausaid inimesi ja neile paistab taevane valgus. Kui nad järgivad ustavalt seda, mida mõistavad oma kohuse olevat, antakse neile suuremat valgust, kuni võivad Naamani sarnaselt tunnistada, et kogu maailmas ei ole teist Jumalat kui vaid elav Jumal, Looja.

Igale siirale hingele, "kes käib pimeduses ja kel puudub valgusekuma," kõlab üleskutse: "See lootku Issanda nime peale ja toetugu oma Jumalale." "Ükski kõrv ei ole kuulnud, ükski silm ei ole näinud muud Jumalat peale Sinu, kes tema ootajale seesugust võiks teha. Oh, et Sa tuleksid vastu sellele, kes rõõmsasti teeb õigust, neile, kes mõtlevad Sinu teedele!" Js 50:10; 64:3, 4.

21
ELIISA TEENISTUSE LÕPUOSA

254. Kui Eliisa kutsuti prohvetiametisse, valitses maad veel Ahab. Eliisa nägi palju muutusi Iisraeli kuningriigis. Karistus karistuse järel oli tabanud iisraellasi süürlase Hasaeli valitsuse ajal, kes oli võitud kuningaks, et olla karistuskepiks ärataganenud rahvale. Jehu poolt läbi viidud karmide reformide käigus surmati kogu Ahabi sugu. Jätkuvas sõjas süürlastega oli Jehu järeltulija Jooahas kaotanud mõned Jordanist ida pool asuvad linnad. Mõnikord näis, et süürlased pääsevad võimule kogu kuningriigis. Kuid Eelija poolt alustatud ja Eliisa poolt edasi viidud usupuhastus mõjutas paljusid otsima Jumalat. Baali altarid hüljati ja pikkamööda, kuid kindlalt täitus Jumala eesmärk nende elus, kes valisid kogu südamest teenida Teda.

Just armastusest eksiva Iisraeli vastu lubas Jumal süürlastel neid
255. nuhelda. Kaastundest nende vastu, kelle moraalne jõud oli nõrk, õhutas Jumal Jehud surmama jumalakartmatu Iisebel ja kogu Ahabi sugu. Seegi oli Jumala armulikkus, et Baali ja Astarte preestrid kõrvaldati ning nende paganlikud altarid põrmustati. Jumal oma tarkuses nägi, et kui kiusatus kõrvaldada, loobuvad nii mõnedki paganlusest ja pööravad pilgud Taeva poole. Sellepärast lubas Ta õnnetustel ridastikku neile kaela langeda. Arm leevendas Tema karistusi ja kui need olid eesmärgi täitnud, pööras Ta asjade käigu nende heaks, kes olid õppinud Teda otsima.

Samal ajal, kui headuse ja kurjuse vastakad mõjud sõdisid ülemvõimu pärast ning Saatan tegi kõikvõimaliku, et lõpule viia hävitustööd, mida ta oli alustanud Ahabi ja Iisebeli valitsuse ajal, jätkas Eliisa oma tunnistustööd. Ta kohtas küll vastupanu, kuid tema sõnu ei saanud ükski ümber lükata. Kogu kuningriigis austati ja hinnati Eliisat. Paljud tulid talt nõu küsima. Sel ajal, kui Iisebel veel elas, käis Eliisalt nõu küsimas Iisraeli kuningas Jooram. Ja ükskord, kui Eliisa oli Damaskuses, külastasid teda Süüria kuninga Ben-Hadadi käskjalad järelpärimisega haigelt kuningalt, kas haigus on talle surmaks. Kõigile

tunnistas prohvet ustavalt ajastul, mil tõde oli igapidi väänatud ja rahva enamik mässas avalikult Taeva vastu.

Jumal ei hüljanud iialgi valitud käskjalga. Ükskord näiteks püüdis pealetungi alustav Süüria kuningas hävitada Eliisat sellepärast, et Eliisa andis Iisraeli kuningale teada vaenlase plaanid. Süüria kuningas oli 256.
sulastega nõu pidades öelnud: "Seal ja seal teatavas paigas ma asun leeri." Issand ilmutas selle plaani Eliisale, kes "läkitas Iisraeli kuningale ütlema: "Hoia, et sa ei lähe sellest paigast mööda, sest süürlased asuvad sinna!" Siis läkitas Iisraeli kuningas oma mehi sinna paika, millest jumalamees oli temale rääkinud ja teda hoiatanud, et ta hoiduks sealt; ja see ei sündinud mitte üks ega kaks korda.

Ja Süüria kuninga süda muutus sellest rahutuks ja ta kutsus oma sulased ning küsis neilt: "Kas teate mulle öelda, kes meie omadest hoiab Iisraeli kuninga poole?" Siis ütles üks tema sulaseist: "Mitte keegi, mu isand kuningas, vaid prohvet Eliisa, kes on Iisraelis, annab Iisraeli kuningale teada ka need sõnad, mis sa räägid oma magamiskambris."

Otsustanud prohvetist vabaneda, andis Süüria kuningas käsu: "Minge ja vaadake, kus ta on, siis ma läkitan ja lasen ta kinni võtta!" Prohvet oli Dotanis. Saanud sellest teada, saatis Süüria kuningas Dotanisse "hobuseid ja sõjavankreid ja suure sõjaväe; ja nad tulid öösel ning piirasid linna. Kui jumalamehe teener hommikul vara üles tõusis ja välja läks, vaata, siis oli linna ümber sõjavägi, hobused ja vankrid."

Hirmunud sulane tormas Eliisale ütlema: "Oh häda, mu isand, mis me nüüd teeme?" "Ära karda," vastas prohvet, "sest neid, kes on meiega, on rohkem kui neid, kes on nendega!" Ja selleks, et sulane võiks oma silmaga öeldus veenduda, palus Eliisa: "Issand, tee ometi ta silmad lahti, et ta näeks!" "Ja Issand tegi poisi silmad lahti ja too 257.
nägi, ja vaata, mägi oli täis tuliseid hobuseid ja vankreid ümber Eliisa." Jumala sulase ja relvastatud vaenlase vägede vahel olid ümbritseva vööna taeva inglid. Nad olid laskunud alla oma jõu vägevuses, kuid mitte hävitama või auavaldusi nõudma, vaid ümbritsema ja teenima Issanda nõrku ja abituid sulaseid.

Kui Jumala rahvas satub raskesse olukorda, millest näib puuduvat väljapääs, peab ta lootma üksnes Issandale.

Kui Süüria sõjameeste salk julgelt rünnakule asus, teadmata Taeva nähtamatutest vägedest, "palus Eliisa Issandat ja ütles: "Löö seda rahvast pimestusega!" Ja Issand lõi neid pimestusega Eliisa sõna peale. Ja Eliisa ütles neile: "See ei ole õige tee ega õige linn. Tulge mu järel ja ma viin teid mehe juurde, keda te otsite!" Ja ta viis nad Samaariasse.

Ja kui nad jõudsid Samaariasse, siis ütles Eliisa: "Issand, tee nende silmad lahti, et nad näeksid!" Ja Issand tegi nende silmad lahti ja nad nägid, ja vaata, nad olid keset Samaariat. Ja kui Iisraeli kuningas neid nägi, siis ta küsis Eliisalt: "Mu isa, kas ma pean nad maha lööma? Kas pean lööma?" Aga ta vastas: "Ära lööl Kas sa lööd maha need, keda sa vangi võtad oma mõõga ja ammuga? Pane neile ette leiba ja vett, et nad sööksid ja jooksid ning saaksid minna tagasi oma isanda
258. juurde!" Siis ta valmistas neile suure pidusöögi ning nad sõid ja jõid; seejärel laskis ta nad minema ja nad läksid oma isanda juurde." 2Ku 6:8-23.

Mõnda aega peale seda ei rünnanud süürlased Iisraeli. Kuid hiljem, otsusekindla kuninga Hasaeli energilisel juhtimisel, piirasid Süüria väed ümber Samaaria linna. Iisrael polnud senini veel olnud sellises kitsikuses nagu Samaarias. Vanemate patud tulid siis tõesti laste ja lastelaste peale. Pikaajalise näljahäda õudused sundisid Iisraeli kuningat võtma kasutusele meeleheitlikke abinõusid, kuid Eliisa kuulutas olukorra lahenemist järgmisel päeval.

Enne järgmise hommiku koitu lasi "Issand ... süürlaste sõjaväge ... kuulda vankrite mürinat, hobuste hirnumist ja suure väehulga kära." Süürlasi haaras hirm ning nad põgenesid, "et päästa oma hinge, jättes maha oma telgid, hobused, eeslid ja leeri, sellisena nagu see oli." Nad ei peatunud enne, kui olid ületanud Jordani.

Samal varahommikul olid neli pidalitõbist meest linna väravate juures. Näljast meeleheitele aetuna otsustasid nad minna süürlaste leeri ja jätta end ümberpiirajate armu hooleks. Kui nad äratavad kaastunnet, saavad nad ehk toitu, kaalutlesid pidalitõbised. Nende imestus oli suur, kui nad sõjaleeri tulles ei kohanud "seal ühtegi meest." Takistamatult "läksid nad ühte telki ning sõid ja jõid, ja kandsid sealt ära hõbedat, kulda ja riideid, ja läksid ning matsid need maha; siis nad tulid tagasi ja läksid teise telki, kandsid ka sealt ja läksid ning matsid maha. Aga siis ütlesid nad üksteisele: "Me ei talita õigesti! See päev on hea sõnumi päev," aga "meie vaikime ja ootame." Nad ruttasid kiiresti tagasi linna jutustama rõõmsaid uudiseid.

259. Sõjasaak oli suur ja toiduvarud nii rikkalikud, et sel päeval "maksis pool külimittu peent jahu ühe seekli ja külimit otri ühe seekli," nagu Eliisa oli eelmisel päeval öelnud. Jumala nimi sai jälle kõrgeks tõstetud paganate ees "Issanda sõna kohaselt" Tema prohveti läbi Iisraelis. 2Ku 7:5-16.

Nii jätkas jumalamees tööd aastast aastasse. Ta oli oma ustavas teenistuses rahva lähedal ning abistas kriisiaegadel targa nõuandjana

kuningaid. Valitsejate ja rahva pikk ebajumalateenistusse langemise periood oli jätnud hävitavad jäljed ning ärataganemise tumedaid varje võis märgata veel kõikjal, ent siin ja seal oli neid, kes vankumatult keeldusid kummardamast Baali. Sedamööda, kuidas Eliisa jätkas uuendustööd, pöörasid paljud paganlusele selja ning õppisid tundma rõõmu tõelise Jumala teenimisest. Sellised jumaliku armu imed rõõmustasid prohvetit ja äratasid temas suurt igatsust jõuda kokkupuutesse kõigiga, kes olid õiglased südamelt. Ta püüdis olla kõikjal, kus viibis, õiguse õpetajaks.

Inimlikult vaadates oli Iisraeli rahva vaimulik taassünd sama lootusetu kui nende Jumala sulaste tegevus, kes tänapäeval töötavad maa vaimupimedates paikades. Kuid Jumal kasutab Kristuse kogudust tõe kuulutamisel ning on varustanud koguduse väega erilise töö tegemiseks. Kui kogudus on ustav Jumalale ja sõnakuulelik Tema käskudele, jääb imeline jumalik vägi temaga. Mingi võim ei suuda seista
talle vastu niikaua, kui ta püsib ustavana Jumalale. Vaenlase väed ei 260.
suuda teda võita, nii nagu aganad ei suuda vastu panna tuulekeerisele. Kogudusele koidab särav, auline päev, kui ta riietub Kristuse õiguse rüüga ning loobub igasugusest sarnanemisest maailmaga.

Jumal kutsub ustavaid, kes Temasse usuvad, julgustama neid, kes ei usu ning kel puudub lootus. Pöörduge Issanda poole, te lootuse vangid. Otsige tugevust Jumalalt, elavalt Jumalalt. Osutage kõikumatut ja alandlikku usku Tema väesse ja valmidusse päästa. Kui me usus haarame kinni Tema tugevusest, muudab Ta imeliselt ka kõige lootusetumad, arakstegevamad väljavaated. Ta teeb seda oma nime auks. Nii kaua, kui Eliisa suutis rännata paigast paika kogu Iisraeli kuningriigis, olid tema tegusas huviorbiidis prohvetitekoolid. Kõikjal, kus ta viibis, oli Jumal temaga, andes talle sõnu kõnelemiseks ja väge imetegude tegemiseks. Ühel juhtumil "ütlesid prohvetijüngrid Eliisale: "Vaata ometi, paik, kus me seal sinu ees istume, on meile kitsas! Mingem nüüd Jordani äärde ja toogem sealt igamees ühe palgi, et saaksime endile valmistada paiga, kus istuda!" 2Ku 6:1, 2. Eliisa läks koos nendega Jordani äärde, julgustas neid oma ligiolekuga, jagas juhiseid ning sooritas imeteogi, et neid töös aidata. "Kui üks neist oli palki langetamas, siis kukkus tema kirves vette. Ta kisendas ning ütles: "Oh häda, mu isand! See oli ju laenatud!" Aga jumalamees küsis: "Kuhu see kukkus?"
Ja kui temale näidati paika, siis ta lõikas kepi ja heitis selle sinna ning 261.
sai kirve ujuma. Ja ta ütles: "Tõsta see üles!" Ja mees sirutas käe ning võttis selle." 2Ku 6:5-7.

Eliisa teenistus oli nii tõhus ja tema mõju nii kaugeleulatuv, et siis, kui ta lamas surivoodil, nimetas isegi noor kuningas Joas, kes teenis ebajumalaid ega hoolinud palju Jumalast, prohvetit Iisraeli isaks ja tunnistas, et tema lähedalolu viletsuseajal oli väärtuslikum kui ratsaväe olemasolu. Piibel ütleb nii: "Kui Eliisa oli haigestunud tõppe, millesse ta suri, siis tuli Iisraeli kuningas Joas tema juurde ja nuttis tema palge juures ning ütles: "Mu isa, mu isa! Iisraeli sõjavankrid ja tema ratsanikud!" 2Ku 13:14.

Paljudele murelikele ja abivajavatele inimestele oli prohvet kehastanud tarka, kaastundlikku isa. Ja nüüdki ei tõuganud ta ära tema juurde tulnud jumalakartmatut noormeest, kes ei väärinud talle usaldatud kuningaametit, kuid kes siiski vajas väga nõuannet. Jumal oma ettenägevuses andis kuningale võimaluse korvata minevikus tehtud vead ning nihutada kuningriik tagasi kindlale alusele. Süürlased, kes pidasid nüüd oma valduses Jordanist idapoolset piirkonda, tuli tagasi tõrjuda. Veel kord soovis Jumal ilmutada oma väge eksiva Iisraeli heaks.

Elatanud prohvet palus kuningat: "Võta amb ja nooled!" Joas kuuletus. Seejärel ütles prohvet: "Pane oma käsi ammu peale!" Joas
262. tegi seda. "Siis pani Eliisa oma käed kuninga käte peale ja ütles: "Ava aken ida poole!"" — süürlaste valduses olevate linnade poole. Kui kuningas oli avanud võreakna, käskis Eliisa tal ambuda. Kui nool oma teed vuhises, ütles prohvet Jumala Vaimu sisendusel: "Issanda võidunool, võidunool Süüria vastu! Sa lööd süürlasi Afekis, kuni nad on hävitatud."

Ja nüüd proovis prohvet kuninga usku. Ta käskis Joasel võtta nooled ning ütles: "Löö vastu maad!" Kuningas lõi nooli kolm korda vastu maad ja peatus. "Sa oleksid pidanud lööma viis või kuus korda,"
263. ütles Eliisa laitvalt, "siis sa oleksid süürlased sootuks maha löönud! Nüüd aga lööd sa süürlasi ainult kolm korda." 2Ku 13:15-19.

Siin peitub õppetund kõigile vastutavatel kohtadel olevatele inimestele. Kui Jumal avab tee mõne töö kordasaatmiseks ning tõotab edu, peab valitud tööriist tegema kõik temast oleneva, et saavutada tõotatud tulemust. Edu antakse vastavalt sellele, kui innukalt ja püsivalt tööd edasi viiakse. Jumal võib teha imesid oma rahvale vaid siis, kui rahvas teeb oma osa väsimatu tarmukusega. Ta kutsub oma tööle pühendunud mehi, kel on moraalset julgust, palavat armastust inimeste vastu ja raugematut agarust. Sellised töölised ei pea ühtegi ülesannet liiga raskeks ega ühtegi väljakutset liiga lootusetuks. Nad töötavad kartmatult, kuni ähvardav kaotus pöördub auliseks võiduks. Isegi

vanglamüürid või märtrisurma oht ei kõiguta nende otsust töötada koos Jumalaga Tema kuningriigi ülesehitamiseks.

Eliisa töö lõppes Joasele antud nõuande ja julgustusega. Ta oli saanud täiel mõõdul Eelijat vallanud Vaimu ning osutunud ustavaks lõpuni. Ta ei olnud kunagi kõikunud ega kaotanud usaldust Kõigevägevama väesse. Ka siis, kui tee tema ees näis olevat täiesti kinni, oli ta astunud usus edasi. Jumal oli austanud tema usaldust ning avanud tee.

Eliisal ei lastud järgneda oma õpetajale tulises vankris. Issand lubas talle tulla pikaldase haiguse. Inimliku nõrkuse ja kannatuse pikkadel tundidel hoidis ta usus kindlalt kinni Jumala tõotustest ning nägi 264.
alati enda ümber lohutuse ja rahu taevalikke saadikuid. Dotâni kõrgustikel oli ta näinud teda ümbritsevaid taevavägesid, Iisraeli tuliseid vankreid ja ratsanikke; nüüd teadis ta, et kaastundlikud inglid on kohal ja see kinnitas teda. Kogu eluaja oli ta harjutanud kindlat usku ja sedamööda, kuidas ta oli õppinud tundma Jumala ettenägevust ja armulikku headust, oli tema usk küpsenud Jumala püsivaks usaldamiseks. Surma tulles oli ta valmis puhkama oma tööst.

"Kallis on Issanda meelest Tema vagade surm." Ps 116:15. "Aga õigel on surmaski lootus." Õp 14:32, KJV. Ühes Lauljaga võis Eliisa kindlalt öelda: "Kuid Jumal lunastab mu hinge surmavalla käest, sest Ta võtab mu vastu." Ps 49:16. Rõõmuga võis ta tunnistada: "Sest ma tean, et mu Lunastaja elab, ja Tema jääb viimsena põrmu peale seisma." Ii 19:25. "Mina saan näha Su palet õiguses, saan täis Su palge paistusest, kui ma ärkan." Ps 17:15.

22
SUUR LINN NIINEVE

265. Iisraeli jagatud kuningriigi päevil oli vana maailma linnadest üks suurim Niineve, Assüüria riigi pealinn. See rajati Tigrise jõe viljakandvale kaldale varsti peale laialipillutamist Paabeli torni juurest. Niineve oli õitsenud sajandeid, kuni sellest oli saanud "suur linn Jumala ees: kolm päevateekonda." Jn 3:3.

Ehkki maailma mõistes õitsev linn, oli Niineve kuritegude ja kurjuse keskus. Piibel iseloomustab seda kui "veresüüga linna, kuhjaga täis valet ja röövimist!" Prohvet Nahum võrdles niinevelasi kurja apla lõviga. "Kellest," küsis ta, "ei ole sinu kurjus lakkamata üle käinud?" Na 3:1, 19.

Kuigi Niineve oli muutunud paheliseks, ei olnud see veel täielikult kurjusele andunud. Tema, kes "näeb kõiki inimlapsi" (Ps 33:13) ja paneb tähele "kõiksugu aardeid" (Ii 28:10), märkas selles linnas paljusid, kes
266. sirutusid millegi parema ja kõrgema poole. Kui neile anda võimalus õppida tundma elavat Jumalat, hülgaksid nad pahateod ja kummardaksid Teda. Ja nii ilmutas Jumal end oma tarkuses neile viisil, mida polnud võimalik valesti mõista, et neid võimaluse korral meeleparandusele juhtida.

Jumal valis sedapuhku oma tööriistaks prohvet Joona, Amittai poja. Issand ütles talle: "Võta kätte, mine Niinevesse, sinna suurde linna, ja jutlusta sellele, sest nende kurjus on tõusnud mu palge ette!" Jn 1:1, 2.

Kui Joona mõtles oma ülesande raskusele, tundus ülesannet täita võimatu. Ta oli kiusatud kahtlema oma kutsumuse arukuses. Sellise sõnumi kuulutamine sellises uhkes linnas näis inimlikult kasutu. Joona unustas, et Jumal, keda ta teenis, oli Kõiketeadja ja Kõikvõimas. Kui ta kõhkles ja kahtles, muutis Saatan ta julgusetuks. Prohvetit haaras suur hirm ja ta "tahtis põgeneda Issanda palge eest Tarsisesse." Ta läks Jopesse, leidis sealt ühe laeva, mis oli valmis purjetama merele ning "andis sõiduraha ja astus peale, et minna koos nendega." Jn 1:3.

Joonale oli usaldatud raske ja vastutusrikas ülesanne. Kuid Jumal, kes oli käskinud tal minna, suutis kinnitada oma sulast ja kinkida talle

edu. Kui prohvet oleks kuuletunud vastuvaidlematult, oleks ta olnud hoitud paljudest kibedatest kogemustest ning saanud rikkalikke õnnistusi. Siiski ei jätnud Issand Joonat tema meeleheitehetkil maha. Prohveti usaldus Jumalasse ja Tema lõpmatusse päästvasse väesse elustus, kui ta läbis Jumala juhtivuse kummalised teed ja katsumused.

Oleks Joona kutse saamisel peatunud vaikseks järelemõtle- 267.
miseks, oleks ta küllap mõistnud, kui meeletu oli püüda põgeneda talle usaldatud vastutuse eest. Kuid nüüdki ei lubatud tal segamatult oma arutut põgenemist jätkata. "Ent Issand tõstis merel kange tuule, nõnda et puhkes suur torm ja näis, et laev hukkub. Ja meremehed kartsid ning
karjusid igaüks oma jumala poole; ja nad heitsid merre laevas olevaid asju, et seda nende võrra kergendada. Aga Joona oli läinud alla laevaruumi ja oli heitnud magama; ja ta magas sügavasti." Jn 1:4, 5.

Samal ajal, kui meremehed hüüdsid abiks oma paganlikke jumalaid, tuli laevaülem äärmises hädas Joona juurde ja ütles: "Kuidas sa saad nõnda sügavasti magada? Tõuse üles, hüüa oma Jumala poole, vahest Jumal mõtleb meie peale ja me ei hukku!" Jn 1:6.

Kuid oma kohustuse teelt kõrvale põiganud mehe palvetest polnud mingit abi. Torm oli erakordselt raevukas ja seetõttu pidasid meremehed seda märgiks jumalate vihastumisest. Nii pakkusid nad viimase abinõuna välja mõtte heita liisku, "et saaksime teada," nagu nad ütlesid, "kelle pärast on see õnnetus meile tulnud. Ja nad heitsid liisku ja liisk langes Joonale. Siis nad ütlesid temale: "Seleta meile ometi, mispärast on see õnnetus meile tulnud? Mis on su amet ja kust sa tuled? Kus on su kodumaa ja missugusest rahvast oled sa pärit?" 268.

Ja ta vastas neile: "Mina olen heebrealane ja ma kardan Issandat, taeva Jumalat, kes on teinud mere ja kuiva maa."

Siis hakkasid mehed väga kartma ja ütlesid temale: "Miks sa seda tegid?" Sest mehed teadsid, et ta oli Issanda palge eest põgenemas; ta oli neile sellest rääkinud.

Ja nad küsisid temalt: "Mida me peaksime sinuga tegema, et meri võiks meie poolest rahuneda?" Sest meri hakkas üha enam mässama. Ja ta vastas neile: "Võtke mind ja visake merre, siis rahuneb meri teie poolest! Sest ma tean, et see suur torm on teile tulnud minu pärast."

Mehed sõudsid küll, et pääseda tagasi kuivale maale, aga nad ei suutnud, sest meri hakkas nende vastu üha enam mässama. Siis nad hüüdsid Issanda poole ja ütlesid: "Oh Issand, ära ometi lase meid hukkuda selle mehe hinge pärast, samuti ära pane meie peale süütu

verd, sest Sina, Issand, teed nõnda, nagu on Sinule meelepärane!" Ja nad võtsid Joona ning viskasid ta merre; siis rauges mere raev. Aga mehed kartsid Issandat väga ja nad ohverdasid Issandale tapaohvri ning andsid tõotusi.

Aga Issand saatis ühe suure kala, et see neelaks Joona. Ja Joona oli kala kõhus kolm päeva ja kolm ööd.

Ja Joona palus Issandat, oma Jumalat, kala kõhus ja ütles:

269. "Ma hüüdsin oma kitsikuses Issanda poole ja Tema vastas mulle. Haua sisemuses hüüdsin ma appi ja Sina kuulsid mu häält. Sest Sina heitsid mind sügavusse, merede südamesse; veevool ümbritses mind, kõik Su vood ja Su lained käisid minust üle. Siis ma mõtlesin: Ma olen ära aetud Su silma eest. Siiski ehk saan veel näha Su püha templit! Vesi ümbritses mind kõrist saadik, süvavesi piiras mind, mererohi mähkis mu pead. Ma vajusin alla mägede alusteni, maa riivid sulgusid mu kohal igaveseks. Aga Sina tõid mu elu hauast üles, Issand, mu Jumal! Kui mu hing nõrkes mu sees, mõtlesin ma Issandale ja mu palve tuli Sinu juurde Su pühasse templisse. Need, kes austavad tühje ebajumalaid, hülgavad oma osaduse. Aga mina tahan ohverdada Sinule tänulaulu kõlades. Mida olen tõotanud, seda täidan! Issanda käes on pääste!" Jn 1:7 kuni 2:10.

Lõpuks oli Joona õppinud, et "Issanda käes on pääste." Ps 3:9. Kahetsusele ja Jumala päästva armu tunnustamisele järgnes vabastus. Joona pääses meresügavusest ning heideti kuivale maale.

Jumal käskis nüüd teist korda oma sulasel hoiatada Niinevet. "Ja Joonale tuli teist korda Issanda sõna; Ta ütles: "Võta kätte, mine
270. Niinevesse, sinna suurde linna, ja pea sellele jutlus, nagu ma sind käsin!" Seekord ei hakanud Joona arutlema ega kahtlema, vaid kuuletus viivitamatult. Ta "võttis kätte ja läks Issanda sõna peale Niinevesse." Jn 3:1-3.

Kui Joona sisenes linna, hakkas ta kohe jutlustama sõnumit: "Veel nelikümmend päeva ja Niineve hävitatakse!" Jn 3:4. Ta käis mööda tänavaid ja laskis kõlada hoiatusel. See kuulutus ei olnud asjatu. Inimesed andsid üksteisele edasi hüüu, mis kõlas jumalakartmatu linna tänavail, kuni kõik elanikud olid kuulnud võpatamapanevat teadaannet. Jumala Vaim vajutas sõnumi igasse südamesse ja pani rahvahulgad pattude pärast värisema ning sügavas alanduses kahetsema.

"Niineve mehed uskusid Jumalasse, kuulutasid paastu ja riietusid kotiriidesse, nii suured kui väikesed. Ja kui sõna sellest jõudis Niineve kuningani, tõusis too oma aujärjelt ja võttis mantli seljast, kattis ennast

kotiriidega ja istus tuha peale. Siis laskis ta Niineves kuulutada ja öelda: "Kuninga ja tema ülikute käsul öeldakse: Inimesed ja loomad, veised, lambad ja kitsed ärgu söögu midagi, ärgu käigu karjas ja ärgu joogu vett, vaid nad katku endid kotiriidega, inimesed ja loomad, ja hüüdku võimsasti Jumala poole ja igaüks pöördugu oma kurjalt teelt ja vägivallast, mis nende käte küljes on! Kes teab, vahest Jumal pöördub ja kahetseb, pöördub oma tulisest vihast, nii et me ei hukku." Jn 3:5-9.

Kui kuningas ja vürstid ühes lihtrahvaga – kõrgest ja alamast soost inimesed koos – "parandasid meelt Joona jutluse peale" (Mt 12:41.) ja palvetasid, et Taeva Jumal neile armu annaks, andis Ta neile armu. 271.
"Kui Jumal nägi nende tegusid, et nad pöördusid oma kurjalt teelt, siis Jumal kahetses kurja, mis Ta oli lubanud neile teha, ega teinud seda." Jn 3:10. Nende karistus jäi ära ning terve paganlik riik ülistas ja austas Iisraeli Jumalat ja Tema käsuseadust. Alles palju aastaid hiljem langes Niineve Jumala unustamise ja hoopleva uhkuse pärast naaberrahvaste saagiks. [Assüüria langusest loe ptk. 30].

Kui Joona mõistis, et Jumal soovis säästa linnarahvast, kes kahetses kurjust kotiriides ja tuhas, pidanuks ta esimesena rõõmustama Jumala imelise armu üle. Ent selle asemel hakkas ta hirmuga kaalutlema, kas ei peeta teda järsku valeprohvetiks. Mõeldes paaniliselt oma mainele, kaotas ta silmist selle kurja linna elanike ääretult suurema väärtuse. Kui Jumal andis armu kahetsevatele niinevelastele, oli see "Joonale väga vastumeelt ja ta viha süttis põlema." Ta kurtis Issandale: "Eks olnud see minugi sõna, kui ma olin alles kodumaal? Sellepärast ma tahtsingi eelmisel korral põgeneda Tarsisesse, sest ma teadsin, et Sina oled armuline ja halastaja Jumal, pika meelega ja rikas heldusest ja et Sa kahetsed kurja." Jn 4:1, 2.

Nii andis Joona jälle järele kalduvusele kahelda ja seada Jumala tahe küsimuse alla. Jälle valdas teda masendus. Mõtlemata põrmugi teistele ning tundes, et on valmis pigem surema kui elama ja nägema linna säästmist, hüüdis ta rahulolematult: "Issand, võta nüüd ometi minust mu hing, sest mul on parem surra kui elada!"

"Kas sul on õigus vihastada?" küsis Issand. "Siis Joona läks linnast 272.
välja ja asus ida poole linna; ta tegi enesele sinna lehtmajakese ja istus selle varjus, et näha, mis linnaga juhtub. Ja Issand Jumal käskis kiikajonipuul kasvada Joona kohale ja olla ta peale varjuks ning päästa ta tema vaevast. Ja Joona rõõmustas väga kiikajonipuu pärast." Jn 4:3-6.

Siis andis Issand Joonale näitliku õppetunni. Jumal saatis "ussi, kes näris kiikajonipuud, nõnda et see kuivas. Ja kui päike tõusis, saatis

Jumal kõrvetava idatuule ja päike pistis Joonat pähe, nõnda et ta oli minestamas; siis ta palus enesele surma ja ütles: "Mul on parem surra kui elada!""

Jälle rääkis Jumal prohvetiga: "Kas sul on õigus vihastada kiikajonipuu pärast?" Ja tema vastas: "Küllap mul on õigus vihastada surmani."

"Siis ütles Issand: "Sina tahaksid armu anda kiikajonipuule, mille kallal sa ei ole näinud vaeva ja mida sa ei ole kasvatanud, mis ühe ööga sündis ja ühe ööga hukkus, aga mina ei peaks armu andma Niinevele, sellele suurele linnale, kus on enam kui kaksteist korda kümme tuhat inimest, kes ei oska vahet teha oma parema ja vasaku käe vahel."" Jn 4:7-11.

Hämmeldununa, alandatuna ja võimetuna mõistma Jumala plaani
säästa Niineve, oli Joona siiski talle antud ülesande kohaselt seda suurt
273. linna hoiatanud. Ehkki ei toimunud see, mis ettekuulutatud, oli hoiatuskuulutus siiski Jumalast ja täitis Jumalast seatud eesmärgi. Jumala imeline arm selgines paganatele, kes olid kaua istunud "pimeduses ja surmavarjus, olid vangis viletsuses ja raudus". "Oma ahastuses ... hüüdsid nad Issanda poole ja Tema päästis nad nende kitsikustest. Ta viis nad välja pimedusest ja surmavarjust ning rebis katki nende köidikud." "Ta läkitas neile oma sõna ja tervendas nad ning päästis nad haua veerelt." Ps 107:10, 13, 14, 20.

274. Oma maapealse teenistuse ajal osutas Kristus sellele heale, mida saatis korda Joona jutlus Niineves, ning võrdles paganliku linna elanikke nendega, kes nimetasid end Jumala rahvaks. "Niineve mehed," ütles Ta, "tõusevad kohtupäeval üles koos selle sugupõlvega ja mõistavad selle sugupõlve süüdi, sest nemad parandasid meelt Joona jutluse peale, ja vaata, siin on rohkem kui Joona!" Mt 12:41. Kristus oli tulnud siia tõtlikku maailma, mis oli täis käratsevat kauplemist ja kihavat tegevust, sest inimesed püüdsid kahmida endale kõikvõimalikku. Üle selle segadiku kostus Tema hääl nagu Jumala pasun: "Sest mis kasu on inimesel sellest, kui ta võidaks terve maailma, aga teeks kahju oma hingele? Sest mis oleks inimesel anda oma hinge lunahinnaks?" Mk 8:36-37.

Nii nagu Joona kuulutus oli märgiks Niineve elanikele, oli Kristuse jutlus märgiks Tema rahvapõlvele. Ent kui erinevalt võeti Sõna vastu! Ometi jätkas Päästja kuulajate ükskõiksusest ja pilkamisest hoolimata oma tööd, kuni oli selle lõpule viinud.

Siin on õppetund Jumala käskjalgadele tänapäeval, mil rahvaste suurlinnad vajavad sama tõeliselt Jumala iseloomu ja eesmärkide

tundmist kui vajasid muistse Niineve asukad. Kristuse saadikud peavad juhatama inimesi parema maailma poole, mis on suuresti silmist kaotatud. Piibli õpetuse põhjal on ainus püsima jääv linn see, mille ehitaja ja valmistaja on Jumal. Inimene võib ulatuda oma usupilguga taeva künnisele, mis on tulvil Jumala auhiilgust. Teenivate esindajate vahendusel kutsub Issand Jeesus inimesi taotlema surematut pärandit. Ta õhutab neid koguma varandusi sinna, kus asub Jumala aujärg.
Peaaegu kõikjal maailmas muutuvad linnade elanikud kiirelt ja kindlalt 275.
süüdlaseks üha kasvavas läbimõeldud jumalasalgamises. Valitsev rikutus ületab inimliku ettekujutuse piiri. Iga päev kuuldakse värskeid teateid lahkhelidest, korruptsioonist ja pettustest. Iga päev kõnelevad uudised südantlõhestavast vägivallast ja seadusetusest, ükskõiksest suhtumisest inimlikesse kannatustesse ning inimelude äärmiselt jõhkrast hävitamisest. Iga päevaga lisandub vaimuhaigusi, mõrvu ja enesetappe.

Läbi aegade on Saatan püüdnud hoida inimesi teadmatuses Issanda heade kavatsuste suhtes. Ta on püüdnud takistada neid nägemast Jumala käsus ilmnevaid suuri põhimõtteid — õigust, halastust ja armastust. Inimesed kiitlevad käesoleva ajastu imelise arengu ja valgustatusega, kuid Jumal näeb maa olevat täis ülekohut ja vägivalda. Oeldakse, et Jumala seadus on tühistatud ja Piibel ei ole usaldusväärne. Tulemuseks on üle maailma sööstev kurjuse hiidlaine, mida pole nähtud Noa ja Iisraeli ärataganemise päevist saadik. Hingeõilsus, hellameelsus ja vagadus on taandunud ning asendatud himu rahuldamisega keelatud asjade järele. Kasuahnuse ajenditel kordasaadetud kuritegude must nimistu on verdtarretamapanev ja õudusttekitav.

Meie Jumal on halastuse Jumal. Ta kohtleb käsust üleastujaid pikameelsuse ja õrna kaastundega. Kuid ometi ei saa universumi suur Valitseja vaadata — meie päevil, mil inimestel on nii palju võimalusi tutvuda Pühakirjas esitatud Jumala seadusega — rahulikult pealt
ülekohtuseid linnu, kus valitseb vägivald ja kuritegevus. Jumala kannat- 276.
likkus nendega, kes jäävad isepäiselt sõnakuulmatusse, ligineb kiirelt lõpule.

Kas inimesed peaksid üllatuma, kui Kõigevägevam Valitseja muudab äkki ja ootamatult toimimisviisi langenud maailma elanike suhtes? Peaksid nad imestama, kui ülekohus ja kasvav kuritegevus saavad karistuse? Peaksid nad imestama, et Jumal lubab hävitusel ja surmal tabada neid, kes on hankinud kasu vale ja pettusega? Paljud on keeldunud tunnustamast Jumalat oma valitsejaks, ehkki Tema on andnud neile järjest suuremaid teadmisi oma nõudmistest. Nii on nad

valinud pigem jääda selle isiku musta lipu alla, kes alustas kord kogu mässu Taeva valitsuse vastu.

Jumala kannatus on olnud väga suur — imetlusväärselt suur, kui peame silmas, kuidas Tema pühi käske on pidevalt teotatud. Kõikväeline on end tagasi hoidnud. Kuid Ta tõuseb kindlasti karistama jumalakartmatuid, kes trotsivad jultunult kümne käsu õiglasi nõudeid.

Jumal annab inimestele prooviaja, kuid jumalikul kannatlikkusel on piir, ja kui see ületatakse, järgnevad Jumala kohtud kindlasti. Issand kannatab inimeste ja linnadega kaua; Ta hoiatab neid halastusrikkalt, et päästa neid jumaliku viha eest. Kuid tuleb aeg, mil armupalumisi enam ei kuulda. Tõevalgust pidevalt hülgav mässulisus kukutatakse. See on halastus mässuliste endi vastu ja ka nende vastu, keda muidu mõjutaks mässuliste eeskuju.

277. Käes on aeg, mil maailmas valitseb selline häda, mida ükski inimlik palsam ei suuda parandada. Jumala Vaim tõmbub tagasi. Õnnetused merel ja maal järgnevad kiiresti üksteisele. Kui tihti kuuleme maavärisemistest ja tornaadodest, tulekahjudest ja veetulvadest, kus kaotab elu palju inimesi ja puruneb palju vara! Need hädad näivad olevat mittejuhitavate loodusjõudude tujukad väljapursked, mida inimene ei suuda kuidagi ohjata, ent kõiges selles võib märgata Jumala teatud eesmärki. Nende vahenditega püüab Jumal äratada inimesi tajuma oma ohtu.

Jumala saadikud ärgu muutugu araks, kui näevad näevad kurjust, ülekohut ja jumalakartmatust neis suurlinnades, kus nad püüavad kuulutada päästmise rõõmusõnumit. Issand tahab kinnitada iga sellist töölist sama sõnumiga, mille Ta andis apostel Paulusele pahelises Korintoses töötamise ajal: "Ära karda, vaid räägi, ja ära ole vait! Sest mina olen sinuga ja keegi ei tule sinu kallale sulle kurja tegema, sest mul on palju rahvast siin linnas." Ap 18:9, 10. Pidagu hingedepäästmise töös osalevad inimesed meeles, et ehkki on palju neid, kes ei võta vastu Jumala Sõnas esitatud nõuandeid, ei hülga kogu maailm valgust ja tõde ega tõrju eemale kannatliku Päästja kutset. Igas linnas, nii täis vägivalda ja kurjust kui see võibki olla, on palju neid, kes asjakohase õpetuse korral saavad Jeesuse järelkäijaiks. Tuhandeid saab selliselt juhtida päästva tõeni ning Kristuse kui isikliku Päästja vastuvõtmiseni.

278. Jumala kuulutus käesolevale maailmale kõlab: "Seepärast olge ka teie valmis, sest Inimese Poeg tuleb tunnil, mil te ei arvagi!" Mt 24:44. Ühiskonnas ja eriti suurlinnades valitsevad olud kuulutavad kõuehäälel, et Jumala kohtutund on tulnud ja kõigi asjade maine lõpp on lähedal. Seisame ajastute kriisi lävel. Kiiresti järgnevad üksteisele

Jumala kohtud — tulekahjud, veeuputused ja maavärinad, sõjad ja verevalamised. Me ei peaks imestama käesoleva aja suurte ja otsustavate sündmuste üle, sest armuingel ei saa enam kaua meeltparandamatuid kaitsta.

"Vaata, Issand väljub oma asupaigast nuhtlema maa elanikke nende ülekohtu pärast. Siis paljastab maa oma veresüü ega kata enam neid, kes ta peal on tapetud." Js 26:21. Jumala viha torm on tõusmas ja seisma jäävad ainult need, kes võtavad vastu armukutse nagu seda tegid Niineve elanikud Joona jutluse peale, ning kes lasevad end pühitseda sõnakuulmises jumaliku Valitseja käskudele. Ainult õige püsib Kristusesse varjununa Jumalas, kuni hävitustöö möödub. Tõusku meie südamepõhjast palve:

"Ühtegi teist varjupaika mul pole,
mu abitu hing haakub vaid Sinu külge.
Ära jäta, oh, ära jäta mind üksinda!
Kanna ja toeta mind alati Sa!
Varja mind, oh, varja mind, mu Päästja,
kuni elutormid kõik mööduvad!
Saada mind õnnelikult sadamasse,
võta mind vastu Su eluasemesse!"

23
VANGIPÕLV ASSÜÜRIAS

279. Kurvakululise Iisraeli kuningriigi viimased aastad olid nii vägivaldsed ja verised, et isegi Ahabi soo aegsed tülid ja rahutused polnud nendega võrreldavad. Enam kui kahe sajandi kestel olid kümne suguharu valitsejad külvanud tuult ja pidid nüüd lõikama tormi. Kuningas kuninga järel langes salamõrva ohvriks, et teha ruumi auahnele mantlipärijale. "Nad on seadnud kuningaid," ütles Issand nende jumalatute anastajate kohta, "aga mitte minu poolt; nad on seadnud vürste, aga mina ei teagi." Ho 8:4. Õigluse iga põhimõte hüljati ning need, kes oleksid pidanud seisma maa rahvaste ees jumaliku armu hoidjatena, olid üksteise ja "Issanda vastu truuduseta" . Ho 5:7.

Kõige karmimate hoiatustega püüdis Jumal äratada kangekaelset rahvast tajuma täieliku hävingu ohtu. Hoosea ja Aamose kaudu saatis
280. Ta kümnele suguharule ühe sõnumi teise järel, kutsumaks neid täielikule meeleparandusele ja kuulutamaks õnnetust jätkuva üleastumise korral. "Te olete kündnud õelust," ütles Hoosea, "lõiganud ülekohut, söönud valede vilja. Sest sa oled lootnud oma tee peale, oma paljude kangelaste peale. Seepärast tõuseb su rahva keskel sõjakära ja kõik su kindlused hävitatakse. ... Koiduajal hukkub kindlasti Iisraeli kuningas." Ho 10:13-15.

Efraimi kohta ütles prohvet: "Võõrad söövad ta jõu, aga tema ise ei märkagi; ta juustesse on puistatud halli, aga tema ise ei teagi." [Prohvet Hoosea viitas sageli Efraimile – ärataganemise juhile Iisraeli suguharude hulgas – kui langenud rahva võrdkujule.] "Iisrael on hüljanud hea." Suutmata aga näha oma kurja tee õnnetut tagajärge, pidid kümme suguharu peagi olema "põgenikud paganate seas". Ho 7:9; 8:3; 5:11; 9:17.

Mõned Iisraeli juhid tundsid, et nad olid kaotanud täielikult oma autoriteedi ning soovisid maine tagasi saada. Kuid selle asemel, et pöörduda kommetest, mis olid nõrgestanud kuningriigi, jätkasid nad ülekohtu tegemist ning hellitasid lootust saavutada ihaldatud poliitiline võim mõne liidu läbi paganatega. "Kui Efraim nägi oma haigust ja Juuda

oma paiset, siis läks Efraim Assurisse." "Efraim on otsekui tuvi, kohtlane ja taipamatu; nad kutsuvad Egiptust, nad lähevad Assurisse." "Assuriga tehakse leping." Ho 5:13; 7:11. Ho 12:2.

Jumalamehe kaudu, kes ilmus altari ette Peetelis, Eelija ja Eliisa 281.
kaudu, Aamose ja Hoosea kaudu juhtis Issand korduvalt kümne suguharu tähelepanu sõnakuulmatuse halbadele tagajärgedele. Kuid noomitustest ja üleskutsetest hoolimata oli Iisrael langenud ikka sügavamale ärataganemisse. "Sest Iisrael on kangekaelne otsekui kangekaelne lehm", ütles Issand. "Minu rahval on kalduvus minust ära pöörduda." Ho 4:16; 11:7.

Aeg-ajalt tabasid Taeva kohtud mässulist rahvast väga raskelt. "Sellepärast olen andnud sulle rooska prohvetite kaudu," ütles Jumal. "Olen tapnud sõnadega omaenese suust, ja mu otsused su kohta on lahvatanud nagu valgus. Sest ustavus on see, mida ma tahan, mitte ohver; Jumala tundmine on enam kui põletusohvrid. Aga Adamis rikkusid nad lepingu, seal olid nad mu vastu truuduseta." Ho 6:5-7.

Viimaks kõlas sõnum: "Kuulge Issanda sõna, Iisraeli lapsed, ... et sa oled unustanud oma Jumala Seaduse, siis unustan minagi su lapsed. Mida rohkem neid on, seda rohkem teevad nad pattu mu vastu. Ma muudan nende au häbiks. ... Mina nuhtlen teda ta eluviiside järgi ja tasun temale ta teod." Ho 4:1, 6-9.

Iisraeli kurjus viimasel aastasajal enne Assüüria vangipõlve sarnanes kurjusele Noa päevadel ja kõigil neil ajajärkudel, mil inimesed on heitnud ära Jumala ja andunud täielikult kurjusele. Looduse austamine looduse loonud Jumala asemel ning loodolevuste tähtsamaks pidamine Loojast on alati juhtinud räigeimatesse pahedesse. Nii juhtus 282.
ka siis, kui Iisraeli rahvas Baali ja Astartet kummardades tõstis loodusjõud ülima austuse objektiks. Selliselt katkestasid nad ühenduse kõige sellega, mis õilistab ja väärtustab ning langesid kergeks saagiks kiusatustele. Kui inimhinge kaitsvad vahendid olid kõrvaldatud, ei suutnud eksitusse viidud kummardajad enam kuidagi patule vastu panna ning andusid inimsüdame patustele kirgedele.

Prohvetid tõstsid küll häält nende kaasaegse julma rõhumise, karjuva ülekohtu, luksuslikkuse, ülepingutatud väljanägemise, meeletu pidutsemise, joomingute ja taltsutamatu liiderlikkuse vastu, kuid nende protest ja patu hukkamõist ei andnud tulemusi. "Nad vihkavad noomijat väravas," teatas Aamos, "ja põlgavad seda, kes räägib tõtt." "Te kiusate taga õiget, võtate altkäemaksu ja tõukate vaesed väravas kõrvale." Am 5:10, 12.

Sellised olid Jerobeami poolt püstitatud kahe kuldvasika olemasolu mõned tulemused. Esmane kõrvalekaldumine Jumala poolt seatud jumalateenistuse vormist oli juhtinud ebajumalateenistuse räigete vormideni, kuni peaaegu kõik maa elanikud andusid lummavale looduse kummardamisele. Unustanud oma Looja, oli Iisrael "sügavalt laostunud." Ho 9:9.

Prohvetid jätkasid protesteerimist nende pahede vastu ja kutsusid rahvast meelt muutma. "Külvake enestele õiguseks, lõigake vastavalt vagadusele;" kuulutas Hoosea, "rajage enestele uudismaad, sest aeg on otsida Issandat, kuni Ta tuleb ja õpetab teile õigust." "Pöördu ...
283. hoia osadust ja õigust ja oota alati oma Jumalat!" "Pöördu, Iisrael, Issanda, oma Jumala juurde, sest sa oled komistanud omaenese süü läbi! ... Öelge Temale: "Anna andeks kõik süü, võta meid armulikult vastu." Ho 10:12; 12:7; 14:2, 3.

Üleastujaile anti meeleparanduseks palju võimalusi. Nende kõige sügavama ärataganemise ja suurima vajaduse ajal saatis Jumal andestuse ja lootuse sõnumi. "Oo, Iisrael," ütles Ta, "sa oled hävitanud iseennast. Kuid mina olen su abi. Mina olen su Kuningas; kus on keegi teine, kes võib sind päästa?" Ho 13:9, 10, KJV.

"Tulge, pöördugem Issanda poole," anus prohvet, "sest Tema on meid murdnud ja Tema parandab meid; Tema on meid löönud ja Tema seob meid! Tema teeb meid elavaks kahe päevaga, kolmandal päeval aitab Ta meid üles ja me võime elada Tema palge ees. Tundkem siis, püüdkem tunda Issandat: Ta tuleb nagu ilus koidupuna; Ta tuleb meile nagu vihm, otsekui kevadine vihm, mis niisutab maad." Ho 6:1-3.

Issand pakkus uuendust ja rahu neile, kes olid kaotanud silmist arusaamise, kuidas Jumal on läbi aegade kavandanud patuse vabastamist Saatana võimusest. "Mina parandan nende taganemise, ma armastan neid oma heast tahtest," teatas Ta, "mu viha pöördub nendelt ära. Ma olen Iisraelile nagu kaste: tema õitseb nagu lilleke ja juurdub otsekui Liibanon. Tema võsud levivad, tal on otse õlipuu kaunidus ja Liibanoni lõhn. Nad pöörduvad tagasi, elavad minu varju all, kasvatavad vilja ja õitsevad nagu viinapuu. Ta on kuulus nagu
284. Liibanoni vein. Efraim, mis on sul veel tegemist ebajumalatega? Mina võtan kuulda ja juhin teda. Mina olen nagu haljendav küpress: minult tuleb sinu vili. Kes on tark, mõistku seda; kes on arukas, võtku teatavaks; sest Issanda teed on õiged: õiged käivad nende peal, aga üleastujad komistavad." Ho 14:5-10.

Jumala otsimisega kaasnevaid õnnistusi rõhutati jõuliselt: "Otsige mind," kutsus Issand, "et te jääksite elama! Ärge otsige Peetelit, ärge

minge Gilgalisse, ärge läbige Beer-Sebat; sest Gilgal läheb kindlasti vangi ja Peetelist saab õudne paik!" "Otsige head, aga mitte kurja, et te jääksite elama! Siis on teiega Issand, vägede Jumal, nõnda nagu te ütlete. Vihake kurja ja armastage head, pange väravas kehtima õigus; vahest Issand, vägede Jumal, annab siiski armu Joosepi jäägile!" Am 5:4, 5, 14, 15.

Suurem osa neist, kes kutset kuulsid, jätsid selle kasutamata. Jumala saadikute sõnad olid niivõrd vastakad meeltparandamatute kurjade soovidega, et ebajumalapreester Peetelis läkitas Iisraeli valitsejale sõna: "Aamos peab salanõu sinu vastu Iisraeli soo keskel. Maa ei suuda taluda kõiki tema sõnu." Am 7:10.

Hoosea kaudu kuulutas Issand: "Kui ma teen Iisraeli terveks, siis saavad avalikuks Efraimi süüd ja Samaaria kuriteod." "Iisraeli kõrkus tunnistab tema enese vastu; nad ei pöördu Issanda, oma Jumala poole ega otsi Teda kõigest hoolimata." Ho 7:1, 10.

Ühest rahvapõlvest teise oli Issand kannatanud oma kangekaelsete lastega ja isegi nüüd, kui nad trotslikult Talle vastu hakkasid, igatses 285.
Ta ikka kinnitada tahtlikkust neid päästa. "Mis ma teen sinuga, Efraim? Mis ma teen sinuga, Juuda? Sest teie ustavus on nagu hommikune pilv, nagu varakult haihtuv kaste." Ho 6:4.

Ent üle maa levinud pahed olid muutunud ravimatuiks ja nii kuulutati Iisraelile kohutav kohtuotsus: "Efraim on liitunud ebajumalatega — las ta läheb!" "Katsumise päevad tulevad, kättemaksu päevad tulevad, Iisrael saab seda tunda." Ho 4:17; 9:7.

Nüüd pidid Iisraeli kümme suguharu lõikama ärataganemise vilja, mis oli alguse saanud võõraste altarite püstitamisest Peetelisse ja Daani. Jumala sõnum neile kõlas: "Su vasikas tõugatakse ära! Mu viha põleb nende vastu. Kui kaua on nad võimetud puhastuseks? Sest ka see on tulnud Iisraelist, sepp on selle teinud, see ei ole jumal. Kilduteks lüüakse Samaaria vasikas." "Beet-Aaveni vasikate pärast halisevad Samaaria elanikud; tõesti, selle pärast leinab ta rahvas ja uluvad ta preestrid... Ka vasikas ise viiakse Assurisse, kingituseks suurkuningale" (Sanheribile). Ho 8:5, 6; 10:5, 6.

"Vaata, Issanda Jumala silmad on patuse kuningriigi vastu ja ma hävitan selle maapinnalt. Ometi ei hävita ma Jaakobi sugu sootuks, ütleb Issand. Sest vaata, ma annan käsu ja sõelun Iisraeli sugu kõigi 286.
paganate seas, nõnda nagu sõelaga sõelutakse: ivagi ei pudene maha. Mööga läbi surevad kõik mu rahva patused, kes ütlevad: "Õnnetus ei tule meile ega taba meid."

"Ja ma löön puruks talvekoja koos suvekojaga, elevandiluuga ehitud kojad purustatakse ja paljud kojad hävivad, ütleb Issand" — "Issand, vägede Jumal, kelle puudutusest maa väriseb, nõnda et kõik selle elanikud leinavad." "Su pojad ja su tütred langevad mõõga läbi, su maa jaotatakse nööriga, sa ise sured roojasel maal ja Iisrael peab minema vangi, ära omaenese maalt." "Et ma sulle seda teen, siis valmistu, Iisrael, kohtama oma Jumalat!" Am 9:8-10; 3:15; 9:5; 7:17; 4:12.

Ettekuulutatud kohtuotsuste jõustumist hoiti veel teatud aeg tagasi ja Jerobeam II pikal valitsemisajal saavutasid Iisraeli väed erakorralisi võite. Kuid sellelgi ilmse heakäekäigu ajal ei toimunud kangekaelseis südameis mingit muutust ja viimaks langetati otsus: "Jerobeam sureb mõõga läbi ja Iisrael viiakse vangi, ära omaenese maalt." Am 7:11.

Kuningas ja rahvas olid juba sel määral paadunud, et nad ei märganud nende sõnade tõsidust. Kuid prohveti otsekohesed sõnad rahva ja kuninga suhtes ärritasid Amasjat, kes oli ebajumalapreestrite juht Peetelis ning ta ütles Aamosele: "Sina, nägija, mine, põgene Juudamaale, söö seal leiba ja ennusta seal! Aga Peetelis ei tohi sa enam ennustada, sest see on kuninga pühamu ja kuningriigi tempel." Am 7:12, 13.

Sellele vastas prohvet kindlalt: "Seepärast ütleb Issand nõnda: ... Iisrael peab minema vangi." Am 7:17.

287. Jumalast loobunud suguharude vastu öeldud sõnad täitusid tähttähelt, ometi toimus kuningriigi hävimine järk-järgult. Oma karistuskohtute sisse põimis Issand ka armu ning esialgu, kui "Puul, Assuri kuningas, tungis maale," ei viidud Menahemit, Iisraeli kuningat, vangi, vaid tal lubati jääda troonile Assüüria kuningriigi maavalitsejana. "Menahem andis Puulile tuhat talenti hõbedat, et too lööks temaga käed kokku ja kinnitaks kuningriigi tema kätte. Ja Menahem nõudis seda raha Iisraelilt, kõigilt rikastelt meestelt, et anda see Assuri kuningale." 2Ku 15:19, 20. Assüürlased, olles alandanud kümme suguharu, pöördusid mõneks ajaks tagasi oma maale.

Kuid Menahem ei kahetsenud põrmugi kurja, mis oli laostanud ta kuningriigi, vaid jätkas "Nebati poja Jerobeami pattudes, millega too oli saatnud Iisraeli pattu tegema." Samuti tegid tema järeltulijad Pekahja ja Pekah seda, mis oli kuri "Issanda silmis". 2Ku 15:18, 24, 28. "Iisraeli kuninga Pekahi päevil," kes valitses kakskümmend aastat, tungis Assüüria kuningas Tiglat-Pileser Iisraeli ja viis endaga kaasa hulga vange neist suguharudest, kes elasid Galileas ja ida pool Jordanit. "Ruubenlased, gaadlased ja Manasse pool suguharu," ühes teiste

"Gileadi ja Galilea, kogu Naftalimaa" elanikega hajutas ta paganate sekka, maadesse, mis olid kaugel Palestiinast". 2Ku 15:29; 1Aj 5:26.

Sellest kohutavast löögist ei toibunud Põhja kuningriik enam iial. Nõrk reaalse võimu kaotanud jääk jätkas küll formaalselt valitsemist, kuid ainult üks valitseja, Hoosea, järgnes veel Pekahile. Peagi pidi see kuningriik igaveseks ära pühitama. Ent sellel kurbuse ja viletsuse ajal 288.
osutas Jumal ikka halastust ning andis rahvale veel võimaluse ebajumalateenistusest pöörduda. Hoosea valitsuse kolmandal aastal asus Juudas valitsema hea kuningas Hiskija, kes hakkas võimalikult kiiresti ellu viima tähtsaid uuendusi Jeruusalemma templi teenistuses. Korraldati paasapüha pühitsemine, kuhu lisaks Juuda ja Benjamini suguharudele, keda valitses Hiskija, olid kutsutud kõik põhjapoolsed suguharud. Käskjalg "...pidi käima läbi kogu Iisraeli Beer-Sebast Daanini, et tuldaks Jeruusalemma paasapüha pidama Issanda, Iisraeli Jumala auks. Seda ei olnud peetud nii rohke osavõtuga, kui oli ette kirjutatud.

Ja jooksjad käisid kirjadega kuningalt ja tema vürstidelt läbi kogu Iisraeli ja Juuda" tungiva kutsega: "Iisraeli lapsed, pöörduge taas Issanda, Aabrahami, Iisaki ja Iisraeli Jumala juurde, siis Ta pöördub selle jäägi juurde, kes on pääsenud Assuri kuningate pihust! ... Ärge tehke nüüd oma kaela kangeks, nagu teie vanemad tegid, andke käsi Issandale ja tulge Tema pühamusse, mille Ta on pühitsenud igaveseks ajaks, ja teenige Issandat, oma Jumalat, et Ta pööraks teie pealt oma tulise viha! Sest kui te pöördute tagasi Issanda juurde, siis leiavad teie vennad ja pojad halastust oma vangistajate ees ja võivad tulla tagasi sellele maale. Sest Issand, teie Jumal, on armuline ja halastaja, ja Ta ei pööra teilt oma palet, kui te pöördute tagasi Tema juurde." 2Aj 30:5-9.

Hiskija poolt väljasaadetud käskjalad viisid sõnumeid "linnast linna 291.
Efraimi ja Manasse maal, kuni Sebulonini." Iisrael oleks pidanud mõistma, et selle kutsega õhutati neid kahetsema ja pöörduma Jumala poole. Kuid need, kes olid veel kümnest suguharust järel kord õitsenud põhjakuningriigis, suhtusid Juuda riigist saadetud kuninglikesse käskjalgadesse ükskõikselt ja lausa tõrjuvalt. "Aga neid naerdi ja pilgati." Siiski oli neidki, kes vastasid kutsele rõõmuga. Mõned "mehed Aaserist, Manassest ja Sebulonist alandasid endid ja tulid Jeruusalemma ..., et pidada hapnemata leibade püha." 2Aj 30:10-13.

Umbes kaks aastat hiljem tungisid Assüüria väed Salmanasseri juhtimisel Samaariani ning linna ümberpiiramise ajal suri palju rahvast armutult nälga, tõbedesse ja mõõga läbi. Linn ja kuningriik langesid ning kümne suguharu jäänused viidi vangi ja hajutati Assüüria riigi provintsidesse.

Põhjakuningriiki tabanud häving oli otsene karistus Taevast. Jumal kasutas assüürlasi Jumala plaanide läbiviijaina. Jesaja, kes hakkas kuulutama lühike aeg enne Samaaria langemist, ütles edasi Issanda sõnad Assüüria vägede kohta: Nad on "mu viha vits ... kelle käes on mu sajatuse kepp!" Js 10:5.

Rängalt olid "Iisraeli lapsed ... pattu teinud Issanda, oma Jumala vastu" ning "teinud kurje asju." "Nad põlgasid Tema seadlusi ja Tema
292. lepingut, mille Ta oli teinud nende vanematega, ja Tema hoiatusi, millega Ta neid oli hoiatanud." "Nad hülgasid kõik Issanda, oma Jumala käsud ja valmistasid endile valatud kujud: kaks vasikat; nad valmistasid Ashera kuju ja kummardasid kõiki taevavägesid ning teenisid Baali." Nad keeldusid isepäiselt meelt parandamast. Seepärast Issand "alandas neid ning andis nad riisujate kätte, heites nad viimaks hoopis ära oma palge eest," kooskõlas selgete hoiatustega, mis Ta neile "oli kuulutanud kõigi oma sulaste, prohvetite läbi."

"Seepärast pidi Iisrael oma maalt minema võõrsile Assurisse" — "sellepärast et nad ei olnud kuulanud Issanda, oma Jumala häält, vaid olid rikkunud Ta lepingu, kõik selle, mis Mooses, Issanda sulane, oli käskinud." 2Ku 17:7, 11, 15, 16, 20, 23; 18:12.

Issand põimis kümmet suguharu tabanud hirmsa karistusega oma targa ja halastusrikka eesmärgi. Seda, mida Ta enam ei saanud teha nende läbi nende isade maal, püüdis Ta teostada nende pillutamisega paganate sekka. Veel tuli täita Tema plaan kõigi nende päästmiseks, kes tahtsid omaks võtta andestuse inimkonna Päästja kaudu. Iisraeli tabanud hädadega valmistas Jumal tee Tema au ilmnemisele rahvaste hulgas. Mõningad kõigist neist, kes vangi viidi, ei olnud paadunud. Oli neid, kes olid jäänud ustavaks Jumalale, ja teisi, kes olid end alandanud Tema ees. Need "elava Jumala lapsed" Ho 2:1 olid inimesed, kelle kaudu Jumal kavatses levitada Assüüria kuningriigi suurele elanikkonnale teadmist Jumala iseloomust ja Tema käsuõpetuse headusest.

24
HUKKUNUD TARKUSE PUUDUSEL

Jumala õnnistuste saamise tingimuseks Iisraelile on alati olnud 293.
kuulekus. Kui Iisrael astus Siinai mäe jalamil lepinguvahekorda Jumalaga, oli Tema neile kinnitanud: Te olete minu "omand kõigi rahvaste hulgast" ja nemad olid pühalikult tõotanud käia sõnakuulmise teel. Nad kinnitasid omakorda: "Me teeme kõik, mis Issand on öelnud." 2Ms 19:5, 8. Kui Jumal kõneles oma käsud Siinailt mõned päevad hiljem ning andis Moosese vahendusel ka lisajuhtnöörid seaduste ja kohtuseaduste näol, tõotasid iisraellased jälle ühel häälel: "Me tahame teha iga sõna järgi, mis Issand on rääkinud!" Seda lepingut kinnitades oli rahvas veel kord teatanud: "Kõik, mida Issand on käskinud, me teeme ja võtame kuulda!" 2Ms 24:3, 7. Jumal oli valinud Iisraeli oma rahvaks ja nemad olid valinud Tema oma kuningaks.

Lepingutingimusi korrati uuesti siis, kui kõrberännak hakkas
lähenema lõpule. Baal-Peoris, päris Tõotatud maa piiril, kus paljud 294.
langesid kavalasse kiusatusse, uuendasid ustavaks jäänud oma truudusetõotust. Mooses hoiatas neid kiusatuste eest, millega nad silmitsi seisavad, ning manitses tõsiselt püsima segunematuina ümberkaudsete rahvastega, ja kummardama üksnes Jumalat.

"Ja nüüd, Iisrael," oli Mooses öelnud, "kuule määrusi ja seadlusi, mida mina teid õpetan pidama, et te elaksite ja läheksite ning päriksite maa, mille Issand, teie vanemate Jumal, teile annab. Ärge lisage midagi sellele, milleks mina teid kohustan, ja ärge võtke midagi ära, vaid pidage Issanda, oma Jumala käske, mis mina teile annan! ... Pidage neid ja tehke nende järgi, sest see on teie tarkus ja teie mõistus rahvaste silmis, kes ütlevad kõiki neid seadusi kuuldes: "See suur rahvas on tõesti tark ja mõistlik rahvas!"" 5Ms 4:1-6.

Iisraellasi manitseti eriliselt silmas pidama Jumala käske, mida läites pidid inimesed märkama neisse kätketud jõudu ja õnnistust. "Ole ainult valvel ja hoia väga oma hinge," oli Issand Moosese läbi öelnud, "et sa ei unustaks neid asju, mida su silmad on näinud, ja et need ei

lahkuks su südamest kogu su eluaja, ja kuuluta neid oma lastele ja lastelastele." 5Ms 4:9. Iial ei pidanud nad unustama aukartustäratavaid vaatepilte, mis kaasnesid käsu väljakuulutamisega Siinail.

Iisraeli oli selgesti ja otsustavalt hoiatatud naaberrahvaste keskel
295. levinud ebajumalateenistuse kommete suhtes. "Hoidke seepärast väga oma hingi," oli nõuanne, "et te ei tee pahasti ega valmista enestele nikerdatud kuju, mõnd jumalakuju, mehe või naise kujutist," "ja et sa mitte, kui sa tõstad oma silmad taeva poole ja näed päikest ja kuud ja tähti, kogu taevaväge, ei lase ennast eksitada kummardama ja teenima neid, mis Issand, su Jumal, on andnud kõigile rahvaile kogu taeva all." "Hoidke, et te ei unusta Issanda, oma Jumala Seadust, mille Ta andis teile, et te ei valmistaks endile nikerdatud kuju, ei mingit kujutist, mida Issand, su Jumal, sind on keelanud teha." 5Ms 4:15, 16, 19, 23.

Mooses osutas pahedele, mis järgnevad Issanda seadustest ärataganemisele. Ta kutsus tunnistajaks taeva ja maa ning kuulutas, et kui rahvas pärast pikka aega Tõotatud maal elamist peaks omaks võtma rikutud jumalateenimisvorme, kummardama nikerdatud kujude ette ning keelduma uuesti teenimast tõelist Jumalat, äratab see Jumala viha ja nad viiakse vangi ning hajutatakse paganate sekka. "Te tõesti varsti hävite sellelt maalt, mida te lähete pärima üle Jordani," hoiatas ta neid. "Te ei ela seal kaua, vaid teid hävitatakse tõesti! Issand pillutab teid rahvaste sekka ja teid jääb üle pisut inimesi rahvaste seas, kuhu Issand teid viib. Ja seal te teenite jumalaid, kes on inimese kätetöö, puu ja kivi, kes ei näe ega kuule, ei söö ega tunne lõhna." 5Ms 4:26-28.

296. See ettekuulutus täitus osaliselt kohtumõistjate ajal, kuid tervikuna ja sõna-sõnalt siis, kui Iisrael viidi vangipõlve Assüüriasse ja Juuda Babülooniasse.

Iisraeli ärataganemine oli arenenud järk-järgult. Ühest põlvkonnast teise oli Saatan püüdnud pidevalt panna äravalitud rahvast unustama käske, määrusi ja seadlusi, mida nad olid tõotanud pidada igavesti. 5Ms 6:1. Saatan teadis, et kui tal õnnestub panna Iisraeli rahvas unustama Jumalat ja käima "teiste jumalate järel", teenima neid ja kummardama neid, saabub kindel häving. 5Ms 8:19.

Jumala maapealse koguduse vaenlane ei olnud siiski täielikult arvestanud Issanda kaastundliku loomusega, kes "ei jäta süüdlast karistamata," kuid kelle au on olla "halastaja ja armuline Jumal, pika meelega ja rikas heldusest ning tõest, kes säilitab heldust tuhandeile, annab andeks ülekohtu ja üleastumised ning patu." 2Ms 34:6, 7. Ehkki Saatan püüdis takistada Jumala eesmärgi täitumist Iisraeli rahva suhtes,

ilmutas Issand end armulikult mõnelgi ajaloo kõige pimedamal tunnil, mil kurjuse jõud näisid võimule saavat. Jumal oli kõnelnud Iisraelile kõigest sellest, mis edendaks heakäekäiku. "Ma olen avaldanud talle oma Seaduse suured tõed," ütles Jumal Hoosea kaudu, "kuid neid peetakse võõraks asjaks." "Mina õpetasin Efraimi käima, võtsin nad oma kätele, aga nad ei mõistnud, et ma tahtsin neid terveks teha." Ho 8:12, KJV; 11:3. Issand oli kohelnud neid õrnalt ja andnud neile oma prohvetite kaudu õpetust õpetuse peale, käsku käsu peale. Oleks Iisrael 297.
võtnud kuulda prohvetite sõnumeid, oleks neid säästetud alandusest. Kuna nad aga eirasid jätkuvalt Jumala käsuõpetust, oli Issand sunnitud laskma neil minna vangipõlve. "Mu rahvas hukkub tarkuse puudusel," kõlas Talt hüüatus Hoosea läbi. "Et sa põlgad tarkust, siis põlgan mina sind ... Ja et sa oled unustanud oma Jumala Seaduse, siis unustan minagi su lapsed." Ho 4:6.

Igal ajastul on Jumala käsust üleastumisele järgnenud sama tulemus. Noa päevil, mil rikuti igat õiget põhimõtet ning ülekohus levis ja süvenes sel määral, et Jumal ei võinud seda enam taluda, kuulutas Ta: "Ma tahan inimese, kelle ma olen loonud, maa pealt kaotada." 1Ms 6:7. Aabrahami päevil trotsis Soodoma rahvas avalikult Jumalat ja Tema käsku ning tulemuseks oli selline jumalakartmatus, ohjeldamatu himude rahuldamine ja rikutus, mis iseloomustas veeuputuse-eelset maailma. Soodoma elanikud olid ületanud jumaliku kannatlikkuse piiri ja neile langes Jumala kättemaksu tuli.

Enne, kui Iisraeli kümme suguharu sattusid vangipõlve, valitses riigis samasugune sõnakuulmatus ja kurjus. Jumala käsku ei pandud mikski ja seega pääses jumalakartmatus Iisraelis võimule. "Issandal on maa elanikega riid," kuulutas Hoosea, "sellepärast et maal ei ole tõsidust, armastust ega ka mitte Jumala tundmist! Sajatatakse ja valetatakse, tapetakse ja varastatakse, rikutakse abielu ja murtakse sisse ning veresüü järgneb veresüüle." Ho 4:1, 2.

Aamose ja Hoosea poolt antud ettekuulutustega kohtust põimus 298.
ettekuulutusi tulevasest aust. Kümnele suguharule, kes olid kaua olnud mässulised ja kangekaelsed, ei antud ainsatki tõotust sellest, et nende endine võim Palestiinas täielikult taastatakse. Kuni aegade lõpuni pidid nad olema "põgenikud paganate seas." Kuid prohvet Hooseale anti prohvetikuulutus, mille kohaselt on neil eesõigus osaleda selles lõplikus taastamises, mis teostub Jumala rahvale maailma ajaloo lõpul, kui Kristus ilmub kuningate Kuninga ja isandate Issandana. "Kauaks ajaks," kuulutas prohvet, jäävad kümme suguharu ilma "kuningata ja vürstita,

ohvrita ja sambata, õlarüüta ja teeraviteta." "Seejärel," jätkas prohvet, "Iisraeli lapsed pöörduvad ja otsivad Issandat, oma Jumalat, ja Taavetit, oma kuningat; nad tulevad värisedes Issanda ja Tema headuse juurde viimseil päevil." Ho 9:17; 3:4, 5.

Kujundlikult esitas Hoosea kümnele suguharule Jumala taastamisplaani, mille kohaselt igale kahetsevale inimhingele, kes ühineb Tema maapealse kogudusega, antakse õnnistused, mis said Iisraelile osaks ustavuspäevil Tõotatud maal elades. Kõneldes Iisraelist kui rahvast, kellele Ta igatses osutada armu, lausus Issand: "Seepärast, vaata, meelitan ma teda, viin ta kõrbe ja räägin tema meele järgi. Sealt alates annan ma temale ta viinamäed ja lootuse ukseks Aakori oru; siis ta läheb sinna nagu oma nooruspäevil, nagu siis, kui ta tuli Egiptusemaalt. Sel päeval, ütleb Issand, sa hüüad mind: "Minu mees!" ega
299. hüüa mind enam: "Minu Baal!" Ma kõrvaldan tema suust baalide nimed ja enam ei meenutata neid nimepidi." Ho 2:16-19.

Maailma ajaloo viimseil päevil uuendab Jumal oma lepingu, mille Ta on teinud Tema käske pidava rahvaga. "Ja sel päeval teen ma nende heaks lepingu metsloomade, taeva lindude ja maa roomajatega; ammu, mõõga ja sõja murran ma maalt ja nad võivad elada julgesti. Ja ma kihlan sind enesele igaveseks ajaks; ma kihlan sind enesele õiguse ja kohtu pärast, armastuse ja halastuse pärast. Ma kihlan sind enesele usu pärast ja sina pead tundma Issandat.

Sel päeval ma vastan, ütleb Issand, mina vastan taevale ja see vastab maale; maa vastab viljale, veinile ja õlile ja need vastavad Jisreelile. Ja mina külvan ta enesele sellel maal, halastan Loo-Ruhama peale ja ütlen Lo-Ammile: "Sina oled minu rahvas!" ja tema ütleb: "Minu Jumal!"" Ho 2:20-25.

"Ja sel päeval sünnib, et Iisraeli jääk ja Jaakobi soo pääsenu ... toetub ustavalt Issandale ..." Js 10:20. On neid, kes võtavad vastu kõigile paganahõimudele ja suguharudele ja keeltele ja rahvastele kuulutatava sõnumi: "Kartke Jumalat ning ülistage Teda, sest Tema
300. kohtumõistmise tund on tulnud." Nad loobuvad igast ebajumalast, mis seob neid maisega ning kummardavad "Teda, kes on teinud taeva ja maa ja mere ja vete allikad!" Nad vabastavad end igast tõkestusest ja seisavad maailma ees Jumala armu mälestusmärkidena. Nad täidavad jumalikke nõudmisi ja nii inglid kui inimesed tunnevad neid inimestena, kes on pidanud "Jumala käske ja Jeesuse usku!" Ilm 14:6, 7, 12.

"Vaata, päevad tulevad, ütleb Issand, mil kündja jõuab järele lõikajale ja viinamarjasõtkuja seemne külvajale; siis tilguvad mäed

värsket veini ja kõik künkad sulavad. Siis ma pööran oma Iisraeli rahva vangipõlve, nad ehitavad üles hävitatud linnad ja elavad neis; nad istutavad viinamägesid ja joovad nende veini, nad rajavad rohuaedu ja söövad nende vilja. Ma istutan nad nende oma maale ja enam ei kitkuta neid ära nende maalt, mille ma neile olen andnud, ütleb Issand, sinu Jumal." Am 9:13-15.

III osa

Õiguse kuulutaja

"Kas sangari käest saab võtta tema saagi või kiskuda vägeva käest tema vange? Tõesti, nõnda ütleb Issand: Küllap võetakse sangari vangid ja pääseb vägeva saak." "Ja häbenema peavad need, kes loodavad nikerdatud kujude peale, kes ütlevad valatud kujudele: "Teie olete meie jumalad!""

Js 49:24, 25; 42:17

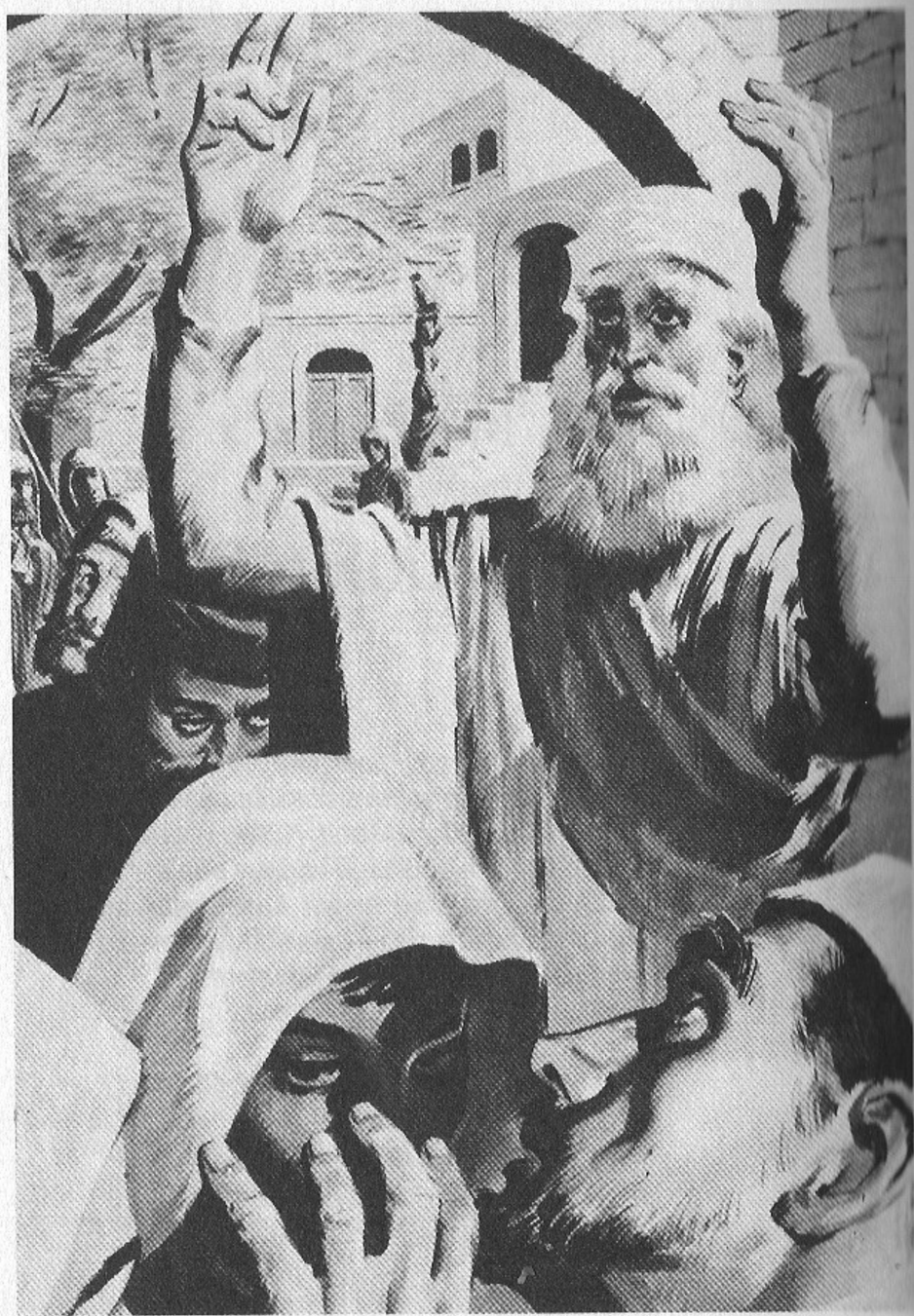

Jesaja ülistas Jumalat Loojana. See alandlik sõnumitooja käis läbi Juudamaa linnad ning ütles:"Vaata, sinu Jumal!" Ta andis rahvale julgustust ja lootust.

25
JESAJA KUTSUMINE

Ussija [tuntud ka kui Asarja] pikka valitsemist Juuda ja Benjamini 303.
maal iseloomustas õitseng, mille sarnast polnud kogetud Saalomoni surmast alates ühegi teise kuninga ajal – ligi kakssada aastat. Palju aastaid valitses Ussija maad targalt. Jumala õnnistuse varal vallutasid tema sõjaväed tagasi mõned alad, mis olid kaotatud eelnevate aastate jooksul. Linnu taasehitati ja kindlustati ning rahva positsioon ümbritsevate riikide silmis tugevnes märgatavalt. Kaubandus elustus ja rahvaste rikkused voolasid Jeruusalemma. Ussija "kuulsus levis kaugele, sest ta sai imepäraselt abi, kuni ta sai vägevaks." 2Aj 26:15.

Välise õitsenguga ei kaasnenud siiski võrdväärset vaimuliku väe elustumist. Templiteenistust jätkati nagu varasematel aastatel ja rahvahulgad kogunesid kummardama elavat Jumalat, kuid uhkus ja vormilik- 304.
kus tõrjusid tasapisi kõrvale alandlikkuse ja otsekohesuse. Ussijast on kirjutatud: "Aga kui ta oli saanud vägevaks, läks ta süda ülbeks, nõnda et ta talitas kõlvatult ja murdis truudust Issandale, oma Jumalale." 2Aj 26:16.

Ussijale sai saatuslikuks tema ülbus. Ta eiras Issanda selget käsku, mis lubas preestritena teenida ainult Aaroni järeltulijail. Kuningas ise sisenes "templisse suitsutama suitsutusaltaril." Ülempreester Asarja ja tema kaaslased veensid kuningat kavatsusest loobuma: "Sa oled üle astunud," ütlesid nad, "ja see ei tule sulle auks." 2Aj 26:16, 18.

Ussijat vihastas väga, et teda, kuningat, nõnda noomiti. Kuid tal ei lastud teotada pühamut. Kui ta vihases vastupanus pühakojas seisis, tabas teda äkki Jumala karistus. Tema laubale ilmus pidalitõbi. Õuduses põgenes Ussija minema ega astunud enam kunagi templiõuedesse. Kuningas oli pidalitõbine oma surmapäevani mõned aastad hiljem. Ta oli elavaks näiteks tõsiasjast, kui meeletu on eirata selget juhtnööri: "Nõnda ütleb Issand." Tema kõrge ametikoht ega pikk teenistuseaeg ei saanud vabandada ülbet pattu, millega ta määris oma valitsuse viimased aastad ning tõmbas endale Taeva karistuse.

Jumal peab ühest inimesest samapalju lugu kui teisest. "Aga hing, kes midagi teeb meelega, olgu pärismaalane või võõras, pilkab Issandat; see hing hävitatagu oma rahva seast." 4Ms 15:30.

305. Hukkamõist, mis tabas Ussijat, näis avaldavat tagasihoidvat mõju tema pojale. Jootam pidi oma isa valitsemise hilisematel aastatel täitma vastutusrikkaid ülesandeid ning pärast isa surma sai ta kuningaks. Jootami kohta on kirjutatud: "Tema tegi, mis õige oli Issanda silmis, tehes kõigiti nõnda, nagu tema isa Ussija oli teinud. Ometi ei kadunud ohvrikünkad, vaid rahvas ohverdas ja suitsutas veelgi ohvriküngastel." 2Ku 15:34, 35.

Ussija valitsemisaeg lähenes lõpule ja Jootam ajas juba mitmeid riigiasju, kui Jumal kutsus prohvetitööle Jesaja, ühe kuninglikust soost noormehe. Jesaja tööaeg oli Jumala rahvale eriti hädaohtlik aeg. Prohvet pidi nägema Iisraeli ja Süüria ühendatud vägede pealetungi Juudale ning Assüüria väehulkade kogunemist kuningriigi tähtsaimate linnade ümber. Jesaja eluajal langes Samaaria ja Iisraeli kümme suguharu hajutati rahvaste sekka. Assüüria väehulgad ründasid korduvalt Juudamaad ja Jeruusalemm pidi kannatama ümberpiiramist, mis ilma Jumala imelise vahelesekkumiseta oleks lõppenud allaandmisega. Lõunapoolse kuningriigi rahu olid ähvardamas tõsised ohud. Jumalik kaitse oli tagasi tõmbumas ja Juudamaale olid valgumas Assüüria väed.

Ometi polnud välised hädaohud oma kohutavusest hoolimata nii tõsised kui ohud seestpoolt. Rahva Jumalast eemaldumine tegi Issanda
306. sulasele suurimat muret ja tekitas sügavaimat masendust. Need, kes pidanuks olema valgusekandjad rahvaste seas, olid ärataganemise ja mässumeele tõttu langemas Jumala kohtu alla. Paljud pahed, mis kiirendasid põhjapoolse kuningriigi hävimist ja mida Hoosea ja Aamos olid äsja teravalt hukka mõistnud, saastasid kiiresti ka Juuda kuningriiki.

Sotsiaalse olukorra seisukohalt näis rahva tulevik eriti sünge. Oli neid, kes kasuahnelt lisasid majale maja ja põllule põllu. Vt Js 5:8. Õigus väänati kõveraks ning vaeseid koheldi armutult. Nende pahede kohta ütles Jumal: "Teie kodades on vaestelt röövitu. Mida te ometi mõtlete, tallates mu rahvast ja rutjudes vaeste nägu?" Js 3:14, 15. Kohtunikudki, kelle ülesandeks oli kaitsta abituid, sulgesid kõrvad vaeste ja abivajajate, leskede ja vaeslaste hüüetele. Vt Js 10:1, 2.

Rõhumise ja jõukusega kaasnes kõrkus ja uhkeldamine, pillerkaaritamine ja lausjoomine. Vt Js 2:11, 12; 3:16, 18-23; 5:22, 11, 12. Jesaja päevil ei äratanud ebajumalate teenimine enam võõristust. Vt Js 2:8, 9. Ülekohtuteod olid kõigis ühiskonnakihtides levinud sel määral,

et need vähesed, kes jäid ustavaks Jumalale, olid sageli kiusatud andma maad masendusele ja lootusetusele. Näis nagu jookseksid Jumala eesmärgid Iisraeli suhtes tühja ning mässumeelset rahvast tabab sama saatus, mis Soodomat ja Gomorrat.

Sellistes oludes polnud üllatav, et Ussija valitsuse viimasel aastal kutsuti Jesaja kuulutama Juudale Jumala hoiatus- ja noomitussõnumit. Kuid esmalt Jesaja kohkus. Ta teadis väga hästi, milline visa vastuseis 307.
teda ootab. Kui ta tajus oma võimetust olukorraga toime tulla ning mõtles kangekaelsuses ja uskmatuses elavale rahvale, kelle heaks ta töötama pidi, näis ülesanne lootusetu. Kas ta loobub ja jätab Juuda segamatult ebajumalaid teenima? Kas Niineve jumalad jätkavad maa valitsemist taeva Jumalat trotsides?

Sellised mõtted täitsid Jesaja meeli, kui ta seisis templi sammaskäigus. Korraga näis templi värav ja sisemine eesriie kerkivat üles või tõmmatavat kõrvale nii, et ta võis näha kõige pühamasse paika, kuhu isegi prohveti jalg ei tohtinud astuda. Tema ees avanes nägemus Issandast, kes istus kõrgel ja võimsal aujärjel ja kelle auhiilgus täitis templi. Trooni mõlemal pool olid seeravid, kes austusest katsid oma näo Looja ees, kui nad Teda teenisid ja väga pühalikult hüüdsid: "Püha, püha, püha on vägede Issand! Kogu maailm on täis Tema au!" Seedripuust sambad ja värav näisid kõikuvat selle hääle tugevusest ning ülistuslaul täitis hoone. Js 6:3.

Kui Jesaja vaatles oma Issanda au ja majesteetlikkust, lummas teda Jumala puhtuse ja pühaduse tunnetus. Kui järsult erines Looja võrratu täiuslikkus nende patususest, kes olid koos Jesajaga kaua aega kuulunud Iisraeli ja Juuda äravalitud rahva hulka! "Häda mulle," hüüatas ta, "sest ma olen kadunud! Sellepärast et ma olen roojane mees huultelt
ja elan roojaste huultega rahva keskel; sellepärast et mu silmad on 308.
näinud Kuningat, vägede Issandat." Js 6:5. Seistes justkui jumaliku ligiolekuta täies valguses pühamu kõige pühamas paigas, tajus Jesaja, et oma ebatäiuslikkuses ja jõuetuses ei saaks ta mitte kuidagi täita ülesannet, milleks ta oli kutsutud. Ent seerav saadeti vabastama teda meeleheitest ja tegema kõlbulikuks suure töö teostamiseks. Seerav puudutas ta huuli altarilt võetud hõõguva söega ja ütles: "Vaata, see puudutas sinu huuli ja su süü on lahkunud ning su patt lepitatud." Seejärel oli kuulda Jumala häält küsimas: "Keda ma läkitan? Kes meilt läheks?" Ja Jesaja vastas: "Vaata, siin ma olen, läkita mind!" Js 6:7, 8.

Taevane külaline andis sõnumiviijale korralduse: "Mine ja ütle sellele rahvale: Kuuldes kuulete ega mõista; nähes näete ega taipa!

Tee tuimaks selle rahva süda ja tee raskeks ta kõrvad ning sule ta silmad, et ta oma silmadega ei näeks ja kõrvadega ei kuuleks, oma südamega ei mõistaks ja ei pöörduks ega paraneks!" Js 6:9, 10.

Prohveti kohustus oli selge: ta pidi tõstma oma hääle võimutsevate pahede vastu. Kuid ta kartis asuda tööle, saamata kinnitust lootusest. "Kui kauaks, Issand?" küsis ta. Js 6:11. Kas Sinu valitud rahva hulgas ei ole kedagi, kes mõistaks, kahetseks ja meelt parandaks?

309. Jesaja hingehäda eksiva Juuda pärast polnud asjatu. Tema ülesanne ei pidanud jääma täiesti viljatuks. Siiski ei saanud paljude põlvkondade jooksul kuhjunud pahesid kõrvaldada tema eluajal. Kogu oma elu pidi ta olema kannatlik ja julge õpetaja — niihästi lootuse kui hukkamõistu prohvet. Alles siis, kui Jumala plaan on ükskord teostunud, saavad nähtavaks tema vaevanägemine ja kõigi Jumalale ustavate käskjalgade pingutused. Jääk saab päästetud. Et see võiks teostuda, tuli kuulutada hoiatavaid ja üleskutsuvaid sõnumeid mässulisele Jumala rahvale, selgitas Issand.

"Kuni linnad on rüüstatud, elanikest ilma, kojad inimtühjad, põllud laastatud kõrbeks ja Issand on saatnud inimesed kaugele ning palju sööti on jäänud keset maad." Js 6:11, 12.

Karmid karistused pidid tabama meeltparandamatuid — sõda, pagendus, rõhumine, võimu ja mõju kaotamine rahvaste seas — pidid tulema vaid selleks, et need, kes tundsid selles kõiges kurvastatud Jumala kätt, võisid võtta suuna meeleparandusele. Põhjapoolse kuningriigi kümme suguharu pidid saama varsti hajutatud rahvaste sekka ja nende linnad jääma tühjaks. Hävitavad vaenuväed pidid valguma ikka ja jälle üle nende maa. Isegi Jeruusalemm pidi lõpuks langema ja Juuda viidama vangi. Ent Tõotatud maa ei pidanud jääma igaveseks täiesti hüljatuks. Taevane olevus kinnitas Jesajale: "Ja kui seal veel alles jääb
310. kümnes osa, siis seegi põletatakse ära, nagu terebint või tamm, millest langedes jääb järele känd. Aga ta känd on püha seeme." Js 6:13.

See kinnitus Jumala plaani lõplikust täitumisest julgustas Jesajat. Mis sellest, et maised võimud astuvad välja Juuda vastu? Mis sellest, et Issanda käskjalg kohtab vastuseisu? Jesaja oli näinud Kuningat, vägede Issandat. Ta oli kuulnud seeravite laulu: "Kogu maailm on täis Tema au!" Js 6:3. Talle tõotati, et Issandast ärataganenud rahvale kuulutatavate sõnumitega liitub Püha Vaimu veenev vägi, ning prohvet sai julguse asuda tööle. Läbi kogu pika ja raske teenistuse meenutas Jesaja seda nägemust. Kuuskümmend aastat või enamgi seisis ta Juuda rahva ees lootuse prohvetina ning kuulutas järjest julgemalt ette koguduse tulevast võidukäiku.

26
"VAATA, TEIE JUMAL!"

Jesaja päevil oli vale arusaam Jumalast varjutanud inimeste 311.
vaimuliku mõistmise. Saatan oli kaua aega püüdnud panna inimesi mõtlema, et Looja oli patu, kannatuste ja surma põhjustaja. Need, keda tal selliselt petta oli saanud, kujutasid Jumalat ette karmi ja jäigalt nõudlikuna. Nad arvasid, et Ta otsib pidevalt võimalust laita ja hukka mõista ega taha patust inimest vastu võtta, kuni on olemas seaduslik põhjus patust mitte aidata. Peapetja oli esitanud vääriti Taevas valitsevat armastuse käsku. Ta oli kujutanud seda vaevalise ikkena, mis piirab inimese õnne ning millest vabanemine toob rõõmu. Ta väitis, et Jumala käsu korraldusi pole võimalik täita ning et üleastumisi karistatakse lausa meelevaldselt.

Kaotanud silmist Issanda tõelise iseloomu, olid iisraellased kaitsetud. Korduvalt oli Jumal ilmutanud end neile kui "halastaja ja armuline Jumal, pikameelne ning rikas heldusest ja ustavusest." Ps 86:15.
"Kui Iisrael oli noor," tunnistas Ta, "siis ma armastasin teda ja ma kutsusin oma poja Egiptusest." Ho 11:1. 312.

Ürnalt oli Issand kohelnud Iisraeli nii nende vabastamisel Egiptuse vangipõlvest kui ka teekonnal Tõotatud maale. "Kõigis nende ahistustes tundis Ta ahistust ja Tema palge ingel päästis nad. Armastuse ja kaastunde pärast Ta lunastas nad, tõstis nad üles ja kandis neid kõigil muistseil päevil." Js 63:9.

"Minu pale läheb kaasa," kõlas kõrbeteekonnal antud tõotus. 2Mo 33:14. Seda kinnitust saatis Issanda iseloomu imeline ilmutus, mille põhjal Mooses sai kuulutada tervele Iisraelile Jumala headust ja selgitada neile nende nähtamatu Kuninga iseloomu. "Issand möödus tema eest ning hüüdis: "Issand, Issand on halastaja ja armuline Jumal, pika meelega ja rikas heldusest ning tõest, kes säilitab heldust tuhandeile, annab andeks ülekohtu ja üleastumised ning patu, aga kes siiski ei jäta süüdlast karistamata." 2Ms 34:6, 7.

Kuna Mooses tundis Issanda kannatlikkust ning Tema otsatut armastust ja halastust, sai ta nii imeliselt anuda armu Iisraelile, kui see

Tõotatud maa piiril keeldus kuuletumast Jumala käsule edasi minna. Iisraeli vastuhaku tulipunktis oli Issand öelnud: "Ma löön teda katkuga ja hävitan tema" ning lubanud teha Moosese järeltulijaist "suurema ja vägevama rahva kui" see rahvas on. 4Ms 14:12. Prohvet aga toetus Issanda imelisele juhtimisele ja nendele tõotustele, mida Issand oli
313. andnud oma äravalitud rahvale. Ja siis anus Mooses oma veenvaima palvena sügavalt, et Jumal osutaks armastust langenud inimese vastu. 4Ms 14:17-19.

Halastusrikkalt vastas Issand: "Ma annan andeks, nagu oled palunud!" Ning seejärel avaldas Ta Moosesele plaani Iisraeli lõplikule võidule viimisest: "Nii tõesti kui ma elan," ütles Ta, "kogu maailm peab saama täidetud Issanda auhiilgusega." 4Ms 14:21, KJV. Jumal ilmutab kogu inimkonnale oma au, oma iseloomu, oma armulist headust ja õrna armastust, millele Mooses oli toetunud Iisraeli eest paludes. Selle tõotuse kinnitas Issand oma autoriteediga kahekordselt. Nii tõesti, kui Jumal elab ja valitseb, kuulutatakse Tema au "paganate seas" ning "Tema imeasju kõigi rahvaste seas!" Ps 96:3.

Selle prohvetikuulutuse täitumisest oligi Jesaja kuulnud hiilgavaid seeraveid laulmas aujärje ees: "Kogu maailm on täis Tema au!" Js 6:3. Prohvet usaldas nende sõnade vankumatust ja ütles ka ise hiljem nende kohta, kes kummardasid puust ja kivist jumalakujude ette: "Nad saavad näha Issanda toredust, meie Jumala ilu." Js 35:2.

Tänapäeval on see prohvetikuulutus kiiresti täitumas. Jumala maapealse koguduse misjonitegevus kannab rikkalikku vilja. Peagi on evangeeliumisõnumit kuulutatud kõikidele rahvastele. "Tema armu kirkuse kiituseks." Jumal tunnistab omaks inimesi kõigist suguharudest,
314. keeltest ja rahvastest "selles Armastatus," "et näidata tulevastel aegadel oma armu võrratut rikkust helduses meie vastu Kristuses Jeesuses." Ef 1:6; 2:7. "Tänu olgu Issandale, Jumalale, Iisraeli Jumalale, kes ainuüksi teeb imet! Ja tänu olgu Tema aulisele nimele igavesti ning kogu maailm olgu täis Tema au!" Ps 72:18, 19.

Jesaja sai tol korral nägemuse templi eesõues ning nägemuses esitati talle selge arusaamine Iisraeli Jumala iseloomust. "Kõrge ja üllas, kes igavesti elab ja kelle nimi on püha," ilmus tema ette suures majesteetlikkuses, ent samas anti prohvetile mõista ka Issanda kaastundlikku iseloomu. "Ma elan kõrges ja pühas paigas ja rõhutute ning vaimult alandlike juures, et turgutada alandlike vaimu ja elustada rõhutute südameid." Js 57:15. Ingel, kes saadeti puudutama Jesaja huuli, tõi talle sõnumi: "Su süü on lahkunud ning su patt lepitatud." Js 6:7.

Oma Jumalat silmitsevale prohvetile, nagu ka tarsoslasele Saulusele Damaskuse väravasuus, anti mõista tema abitust, kuid mitte ainult seda. Tema alandlik meel sai kinnituse täielikust ja vabast andestusest, ja see kogemus muutis ta. Ta oli näinud oma Issandat. Ta oli saanud pisut mõista jumaliku iseloomu armsust. Ta võis tunnistada, et ääretu Armastuse silmitsemine muudab. Siitpeale täitis Jesajat igatsev soov juhtida eksiv Iisrael vabanema patu koormast ja karistusest. "Kuhu tuleks teid veel lüüa?" küsis prohvet. "Tulge nüüd ja seletagem isekeskis, ütleb Issand. Kuigi teie patud on helepunased, 315.
saavad need lumivalgeks; kuigi need on purpurpunased, saavad need villa sarnaseks." "Peske endid, puhastage endid, saatke oma tegude kurjus mu silme eest, lakake paha tegemast! Õppige tegema head." Js 1:5, 18, 16, 17.

Jumalat, keda nad väitsid teenivat, kuid kelle iseloomu nad olid valesti mõistnud, esitati neile nüüd vaimuliku haiguse suure Ravijana. Olgugi, et "pea on üleni haige ja süda täiesti jõuetu" ja "jalatallast pealaeni ei ole midagi tervet: aina vermed, muhud ja värsked haavad" Js 1:5, 6, võis südamelt kangekaelne, oma teed rännanud inimene paraneda – pöördudes Issanda poole. "Ma olen näinud tema teid," ütles Issand, "aga ma parandan ja juhatan teda; ja ma tasun temale troostiga... Rahu, rahu kaugel ja lähedal olijale, ütleb Issand, ja ma parandan teda." Js 57:18, 19.

Prohvet ülistas Jumalat kõige Loojana. Tema sõnum Juuda linnadele kõlas: "Vaata, teie Jumal!" Js 40:9. "Nõnda ütleb Jumal, Issand, kes on loonud taeva ja on selle võlvinud, kes on laotanud maa ja sellest võrsuva." "Mina olen Issand, kes kõik teeb." "Mina valmistan valguse ja loon pimeduse." "Mina tegin maa ja lõin inimesed selle peale; minu käed võlvisid taeva ja ma käsutasin kõiki tema vägesid." Js 42:5; 44:24; 45:7, 12. "Kellega te siis võrdlete mind ja kelle sarnane ma olen? ütleb see, kes on Püha. Tõstke oma silmad ja vaadake kõrgusse: kes
on loonud need seal? Tema, kes nende väe viib välja täiearvuliselt, 316.
kes nimetab neid kõiki nimepidi. Tema suure väe ja võimsa jõu tõttu ei puudu neist ainsatki." Js 40:25, 26.

Inimestele, kes kartsid, et neid ei võeta vastu, kui nad tulevad tagasi Jumala juurde, kuulutas prohvet: "Miispärast ütled sina, Jaakob, ja räägid sina, Iisrael: "Minu tee on varjul Issanda eest ja mu õigus läheb mööda mu Jumalast?" Kas sa ei tea? Kas sa ei ole kuulnud? Igavene Jumal, Issand, on maailma äärte Looja; Tema ei väsi ega tüdi, Tema mõistus on uurimatu. Tema annab rammetule rammu ja jõuetule

jõudu. Poisidki väsivad ja tüdivad, noored mehed komistavad ja kukuvad, aga kes ootavad Issandat, saavad uut rammu, need tõusevad tiibadega üles nagu kotkad: nad jooksevad ega tüdi, nad käivad ega väsi." Js 40:27-31.

Lõpmatu Armastus igatseb kogu südamest nende järele, kes tunnevad end võimetuina vabanema Saatana köidikuist ning armulikult pakub Ta ennast neid tugevaks tegema, nii et nad võivad elada Temale. "Ära karda," julgustab Ta neid, "sest mina olen sinuga; ära vaata ümber, sest mina olen su Jumal: ma teen su tugevaks, ma aitan sind, ma toetan sind oma õiguse parema käega!" "Sest mina olen Issand, su Jumal, kes kinnitab su paremat kätt, kes sulle ütleb: "Ära karda, mina aitan sind!" Ära karda, ussike Jaakob, väetike Iisrael, mina aitan sind, ütleb Issand ja su Lunastaja, Iisraeli Püha." Js 41:10, 13, 14.

319. Juuda elanikest ei väärinud keegi Jumala armu, ent Jumal siiski ei hüljanud neid. Nad pidid ülistama Tema nime paganate keskel. Paljud, kellele Tema iseloomuomadused olid täiesti tundmatud, pidid veel nägema jumaliku iseloomu au. Oma halastusrikaste plaanide selgitamiseks saatis Jumal järjest teele prohveteid sõnumiga: "Pöördugu ometi igaüks oma kurjalt teelt." Js 25:5. "Oma nime pärast," kuulutas Jumal Jesaja vahendusel, "olen ma pikameelne ja oma kuulsuse pärast hoian ma ennast tagasi, et sind mitte hävitada." "Iseenese pärast, iseenese pärast teen ma seda, sest muidu ju teotataks mind. Oma au ma teistele ei anna!" Js 48:9, 11.

Kutset meeleparandusele anti edasi eksimatu selgusega ning kõiki kutsuti pöörduma: "Otsige Issandat, kui Ta on leitav," palus prohvet, "hüüdke Teda, kui Ta on ligidal! Õel jätku oma tee ja nurjatu mees oma mõtted ning pöördugu Issanda poole, siis halastab Tema ta peale; ja meie Jumala poole, sest Tema annab palju andeks." Js 55:6, 7.

Kas sina, lugeja, oled valinud oma tee? Oled sa ekselnud kaugele Jumalast? Oled sa püüdnud nautida oma üleastumise vilja, pelgalt tõdemaks, et see on muutunud tuhaks su huultel? Ja nüüd, kui sinu eluplaanid on ebaõnnestunud ning lootused hääbunud, istud sa üksinda ja mahajäetuna? Hääl, mis on kaua su südamele rääkinud, kuid mida sa pole tahtnud kuulata, ütleb sulle nüüd selgelt ja arusaadavalt: "Tõuske
320. ja minge ära, see siin pole jäämise paik; oma rüvetatuse tõttu peab see valusalt hävima!" Mi 2:10. Pöördu tagasi oma Isa juurde. Tema kutsub sind sõnadega: "Pöördu minu poole, sest ma lunastan sinu!" "Pöörake kõrv ja tulge mu juurde, kuulake mind, siis on teil edu; mina teen teiega igavese lepingu, samasuguse, nagu oli mu osadus Taavetiga!" Js 44:22; 55:3.

Ära kuula vaenlast, kes ahvatleb sind jääma eemale Kristusest, kuni oled ennast ise paremaks teinud ja oled küllalt hea, et tulla Jumala juurde. Kui sa viivitad, ei tule sa iialgi. Kui Saatan näitab sinu määrdunud rüüle, korda tõotust: "Kes minu juurde tuleb, seda ma ei aja välja." Jh 6:37. Ütle vaenlasele, et Jeesuse Kristuse veri puhastab meid kõigest patust. Palveta nagu Taavet: "Puhasta mind patust iisopiga, et ma saaksin puhtaks; pese mind, siis ma lähen valgemaks kui lumi!" Ps 51:9.

Prohvet õhutas Juudat vaatama elavale Jumalale silma ja võtma vastu Tema armulised pakkumised; ja ta ei õhutanud asjatult. Oli neid, kes kuuletusid tõsiselt kutsele ja pöörduşid ära ebajumalaist teenima Issandat. Nad õppisid märkama oma Loojas armastust, halastust ja õrna kaastunnet. Ning kui saabusid pimedad päevad Juuda ajaloos, mil ainult jääk jäi maale alles, jätkasid prohveti sõnad otsustava usupuhastuse kordasaatmist. "Sel päeval," kuulutas Jesaja, "vaatab inimene oma Looja peale ja ta silmad näevad Iisraeli Püha. Ta ei vaata altareile, oma kätetööle, ega näe seda, mis ta sõrmed on teinud, ei viljakustulpi ega suitsutusaltareid." Js 17:7, 8.

Paljud hakkasid silmitsema Teda, "kes on läbi ja läbi armas, silmapaistvaim kümnest tuhandest." "Su silmad saavad näha kuningat ta ilus," kõlas neile auline tõotus. Js 33:17. Nende patud anti andeks ja ainult Jumal oli nende kiitlemine. Oma rõõmupäeval, mil nad vabanesid ebajumalateenistusest, hüüatasid nad: "Meiega on Issand nagu laiade jõgede ja vooluste kogumik ... Issand on meie kohtumõistja, Issand on meie käsuandja, Issand on meie kuningas, Tema päästab meid." Js 33:21, 22. 321.

Neile, kes pöördusid oma kurjadelt teedelt, olid Jesaja sõnumid täis troosti ja julgustust. Issand ütles oma prohveti kaudu nii: "Tuleta seda meelde, Jaakob, ja sina, Iisrael, sest sa oled mu sulane: mina olen su valmistanud, sa oled mu sulane: Iisrael, ma ei unusta sind! Ma kaotan su üleastumised nagu pilved ja su patud nagu pilvituse. Pöördu minu poole, sest ma lunastan sinu!" Js 44:21, 22.

"Sel päeval sa ütled: "Ma tänan Sind, Issand! Sa olid küll vihane minule, aga Su viha pöördus ja Sa tröösti sid mind. Vaata, Jumal on mu pääste! Ma olen julge ega karda, sest Issand Jumal on mu tugevus ja kiituslaul, ja Tema oli mu päästja." ... Ülistage Issandat, sest Tema on teinud suuri asju, saagu see teatavaks kogu maal! Hõiska ja rõkata rõõmust, Siioni elanik, sest Iisraeli Püha on teie keskel suur!" Js 12.

27
AAHAS

322. Aahase asumine troonile tähendas Jesaja ja ta kaaslaste sattumist ärevamatesse oludesse kui Juuda riigis seni oli kogetud. Paljusid, kes olid varem pannud vastu paganlike tavade võrgutavatele mõjudele, veendi nüüd osalema ebajumalate teenimises. Iisraeli vürstid petsid neile pandud usaldust. Valeprohvetid oma sõnumitega asusid juhtima rahvast eksiteele. Mõned preestridki õpetasid palga pärast. Ometi pidasid ärataganemise juhid endiselt vormilikke jumalateenistusi ja väitsid end olevat Jumala rahva.

Neil rahutuil aegadel tunnistustööd teinud prohvet Miika kuulutas sellistest patustest Siionis: Nad väidavad, et toetuvad Issandale ja kiitlevad Jumalat teotavalt: "Eks ole Issand meie keskel? Ei meile tule õnnetust!" Samas jätkasid nad Siioni ehitamist "verega ja Jeruusa-
323. lemma ülekohtuga!" Mi 3:10, 11. Igasugust sellist pahet noomis prohvet Jesaja karmilt: "Kuulge Issanda sõna, Soodoma pealikud, pane tähele meie Jumala õpetust, Gomorra rahvas! Milleks mulle teie tapaohvrite hulk? ütleb Issand... Kui te tulete vaatama mu palet, kes nõuab siis teilt mu õuede tallamist?" Js 1:10-12.

Inspireeritud Sõna teatab: "Õelate ohver on jäledus, eriti kui seda tuuakse häbiteo eest." Õp 21:27. Taeva Jumala "silmad on liiga puhtad selleks, et näha kurja" ning nad ei "või vaadata õnnetust." Ha 1:13. Jumal pöördub üleastujast ära mitte sellepärast, et Ta ei tahaks andestada. Jumal ei saa päästa inimest patust sellepärast, et patune keeldub vastu võtmast armu rikkalikku pakkumist. "Vaata, Issanda käsi ei ole päästmiseks lühike ega ole Ta kõrv kuulmiseks kurt, vaid teie süüteod on teinud vahe teie ja teie Jumala vahele, teie patud varjavad Tema palge teie eest, sellepärast Ta ei kuule." Js 59:1, 2.

Saalomon oli kirjutanud: "Häda sulle, maa, kui su kuningaks on sulane." Kg 10:16. Selline oli olukord Juudamaal. Jätkuva üleastumise tõttu olid selle maa valitsejad saanud laste sarnaseks. Jesaja püüdis juhtida rahvast märkama, kui nõrk oli nende seisukoht maailma rahvaste

keskel ja näitas, et selle on põhjustanud peameeste jumalatus. "Sest vaata," ütles ta, "Jumal, vägede Issand, võtab Jeruusalemmalt ja Juudalt
toe ja toetuse, kõik leiva- ja veetoed, sangari ja sõjamehe, kohtumõistja
ja prohveti, ennustaja ja vanema, viiekümnepealiku ja lugupeetud mehe, 324.
nõuniku, osava meistri ja lausuda oskaja. Ja ma panen poisid neile vürstideks ning lapsed valitsevad nende üle." "Sest Jeruusalemm komistab ja Juuda langeb, kuna nende keel ja teod on Issanda vastu." Js 3:1-4, 8.

"Su juhid on eksitajad," jätkas prohvet, "nad muudavad valeks su radade suuna." Js 3:12. Aahase valitsemisajal oli see tõsi sõna otseses mõttes, sest temast on kirjutatud: Ta "käis Iisraeli kuningate teedel ja tegi ka valatud kujusid baalidele. Ja see oli tema, kes suitsutas Ben-Hinnomi orus." 2Aj 28:2, 3. Ta "laskis isegi oma poja käia läbi tule nende rahvaste jäledate tegude eeskujul, keda Issand oli ära ajanud Iisraeli laste eest." 2Ku 16:3.

Valitud rahva jaoks oli see tõepoolest väga ohtlik aeg. Mõned napid aastad hiljem pillutati Iisraeli kuningriigi kümme suguharu laiali paganlike rahvaste sekka. Juuda kuningriigigi väljavaade oli tume. Headuse jõud vähenesid kiiresti ja kurjuse jõud tugevnesid. Olukorda jälgival prohvet Miikal oli põhjust hüüda: "Vaga on kadunud maalt ja õiget ei ole inimeste seas." "Parim neist on nagu kibuvits, ausaim nagu okkaline aed." Mi 7:2, 4. "Kui vägede Issand ei oleks meile jätnud pääsenuid, olgugi pisut, oleksime olnud nagu Soodom, Gomorra sarnased." Js 1:9.

Igal ajajärgul on Jumal olnud pikameelne mässumeelsetega, kuna ikka on olnud neid, kes on jäänud ustavaks ja kuna Tema armastus
eksiteele sattunute vastu on piiritu. Ta õhutab neid loobuma kurjuse 325.
teelt ja pöörduma Tema poole. "Käsk käsu peale, käsu peale käsk ... pisut siin, pisut seal" on Ta oma valitud sulaste kaudu õpetanud üleastujaile õiget teed." Js 28:10.

Nii oli lugu ka Aahase valitsemise ajal. Palju kordi kutsuti Iisraeli pöörduma eksiteilt tagasi oma Jumala juurde. Hellalt esitasid prohvetid oma nõudmisi; ja kui nad rahva ees seistes kutsusid tõsiselt üles kahetsusele ja usupuhastusele, kandsid nende sõnad vilja Jumala auks.

Miika kaudu saabus imeline üleskutse: "Kuulge ometi, mida ütleb Issand: Tõuse ja riidle mägede ees, ja künkad kuulgu su häält! Kuulge Issanda riidlemist, mäed ja maa püsivad alused, sest Issandal on oma rahvaga riid ja Ta tahab käia Iisraeliga kohut.

Mu rahvas, mida ma olen sulle teinud ja millega ma olen sind vaevanud? Vasta mulle! Jah, ma tõin sind Egiptusemaalt ja lunastasin

orjusekojast. Ma läkitasin Moosese, Aaroni ja Mirjami käima sinu eel. Mu rahvas, tuleta ometi meelde Baalaki, Moabi kuninga kavatsust ja Bileami, Beori poja vastust temale, ja mis sündis Sittimist Gilgalini, et sa mõistaksid Issanda õiglasi tegusid!" Mi 6:1-5.

Jumal, keda me teenime, on pikameelne. "Tema halastused pole
326. lõppenud." Nl 3:22. Läbi kogu prooviaja palub Tema Vaim inimesel vastu võtta igavese elu and. "Nii tõesti kui ma elan, ütleb Issand Jumal, ei ole mul hea meel õela surmast, vaid sellest, et õel pöörduks oma teelt ja jääks ellu. Pöörduge, pöörduge oma kurjadelt teedelt, sest miks peaksite surema!" Hs 33:11. Saatana eriliseks püüdeks on juhtida inimest pattu tegema ja jätta ta siis sinna abituna, lootusetuna ja liiga kartvana, et otsida andestust. Kuid Jumal kutsub: "Haaraku ta kinni minu tugevusest, et ta võiks teha rahu minuga; ja ta teeb rahu minuga." Js 27:5, KJV. Kristus on hoolitsenud kõige eest ja pakkunud kõikvõimaliku julgustuse.

Juuda ja Iisraeli ärataganemise ajal küsisid paljud: "Millega võiksin tulla Issanda ette, kummardama kõrge Jumala ette? Kas pean tulema Ta ette põletusohvritega, aastaste mullikatega? Ons Issanda meele järgi tuhanded jäärad, kümned tuhanded õlijõed?" Vastus on selge: "Tema on andnud sulle teada, inimene, mis on hea. Ja mida nõuab Issand sinult muud, kui et sa teeksid, mis on õige, armastaksid headust ja käiksid alandlikult koos oma Jumalaga?" Mi 6:6-8.

Rõhutades igapäevaelulise jumalakartuse väärtust, kordas prohvet Iisraelile Moosese vahendusel sajandeid tagasi antud nõuannet. Kui nad olid astumas Tõotatud maale, oli Issand öelnud: "Ja nüüd, Iisrael, mida nõuab Issand, su Jumal, sinult muud, kui et sa kardaksid Issandat, oma Jumalat, käiksid kõigil Tema teedel ja armastaksid Teda, ja et sa teeniksid Issandat, oma Jumalat, kõigest oma südamest ja kõigest oma hingest, et sa peaksid Issanda käske ja seadusi, mis ma täna sulle annan, et su käsi hästi käiks?" 5Ms 10:12, 13. Ajast aega
327. kordasid Issanda sulased neid nõuandeid inimestele, kes olid ohus langeda vormilikkusesse ja unustada halastustöö. Kui üks käsutundja tuli Kristuselt küsima Tema maapealse teenistuse ajal: "Õpetaja, milline käsk Seaduses on suurim?" vastas Jeesus talle: "Armasta Issandat, oma Jumalat, kogu oma südamega ja kogu oma hingega ja kogu oma mõistusega! See ongi suurim ja esimene käsk. Teine on selle sarnane: Armasta oma ligimest nagu iseennast! Neis kahes käsus on koos kogu Seadus ja Prohvetid." Mt 22:36-40.

Me peaksime pidama kõnealuseid prohvetite ja Õpetaja enda selgeid sõnu Jumala tõõleks igale inimesele. Me peaksime igal

võimalusel osutama osavõtlikkust, halastust ja kristlikku viisakust koormatuile ja vaevatuile. Kui me ei saa teha muud, siis võime vähemalt kõnelda julgustavalt ja lootustäratavalt neile, kes ei tunne Jumalat ning kellele saab kergemini läheneda kaastunde ja armastuse kaudu.

Rikkalikud ja külluslikud tõotused on antud neile, kes kasutavad iga võimalust tuua rõõmu ja õnnistust teiste ellu. "Kui sa pakud näljasele sedasama, mida sa ka ise himustad, ja toidad alandatud hinge, siis koidab sulle pimeduses valgus ja su pilkane pimedus on otsekui keskpäev. Ja Issand juhatab sind alati ning toidab su hinge põuasel maal; Ta teeb tugevaks su luud-liikmed ja sa oled otsekui kastetud rohuaed, veelätte sarnane, mille vesi ei valmista iial pettumust." Js 58:10, 11.

Aahase ebajumalateenistusel, mida ta viljeles prohvetite tõsistest
ülesskutsetest hoolimata, sai olla ainult üks tagajärg. "Seepärast tabas 328.
Issanda viha Juudat ja Jeruusalemma ja Ta tegi need ehmatuse, hirmu ja vilistamise põhjuseks." 2Aj 29:8. Kuningriik käis kiiresti alla ning maale tungivad sõjaväed ähvardasid varsti selle eksistentsi. "Siis tulid Süüria kuningas Retsin ja Iisraeli kuningas Pekah, Remalja poeg, sõdima Jeruusalemma vastu; ja nad piirasid Aahast." 2Ku 16:5.

Kui Aahas ja tema kuningriigi peamehed oleksid olnud Kõigekõrgema ustavad teenrid, ei oleks neil tarvitsenud karta nende vastu moodustatud ebaloomulikku liitu. Korduv patustamine oli aga röövinud
neilt jõu. Ja kuna nad kartsid väljapahandatud Jumala karistust, "vabises 329.
[kuninga] enese ja ta rahva süda, otsekui vabiseksid metsapuud tuule käes." Js 7:2. Selles hädaolukorras tuli Jesajale Issandalt sõnum minna väriseva kuninga juurde ja öelda: "Hoia ennast ja ole rahulik, ära karda ja su süda ärgu mingu araks ... Sellepärast et Süüria, Efraim ja Remalja poeg on pidanud sinu vastu kurja nõu, öeldes: "Läki üles Juuda vastu, tükeldagem see ja vallutagem endile ning tõstkem seal Taabali poeg kuningaks!" Nõnda ütleb Issand Jumal: See ei lähe korda ega sünni!" Prohvet kuulutas, et nii Iisraeli kuningriigile kui ka Süüriale tuleb peagi lõpp. "Kui te ei usu," ütles ta lõpuks, "siis te ei püsi!"" Js 7:4-7, 9.

Juuda kuningriigile oleks olnud õnneks, kui Aahas oleks võtnud prohveti sõnad vastu Taeva sõnumina. Ent ta tahtis toetuda pigem inimlikule käsivarrele ja palus abi paganailt. Meeleheites saatis Aahas sõna Tiglat-Pileserile, Assüüria kuningale: "Mina olen su sulane ja su poeg! Tule ja päästa mind Süüria kuninga ja Iisraeli kuninga käest, kes mulle kallale kipuvad!" 2Ku 16:7. Abipalvega koos saatis kuningas rikkalikke kingitusi oma varakambrist ja templi varadest.

Palutud abi saabus ja kuningas Aahas sai ajutist kergendust, kuid millise hinnaga Juudale! Saadud tervitusand suurendas Assüüria ahnust

ning peagi ähvardas see reeturlik rahvas laastada ja röövida Juudat. Aahas ja tema õnnetud alamad kartsid nüüd langeda täielikult õelate assüürlaste kätte.

330. "Issand alandas Juudat" jätkuva üleastumise pärast. Ent selgi karistamise ajal ei parandanud Aahas meelt, vaid "murdis üha truudust Issandale ... Ta ohverdas Damaskuse jumalatele." "Kuna Süüria kuningate jumalad neid aitavad," arutles ta, "siis ma ohverdan neile, et nad mindki aitaksid!" 2Aj 28:19, 22, 23.

Oma valitsusaja lõpul sulges kuningas templi uksed ja lõpetas püha ohvriteenistuse. Altari ees põlenud lambid kustutati ning rahva pattude lepitamiseks ei toodud enam ohvreid. Enam ei tõusnud taeva poole healõhnalist viirukisuitsu hommikuse ja õhtuse ohverdamise ajal. Olles lahkunud Jumala templi õuedest ja lukustanud selle uksed, püstitasid jumalakartmatud linnaelanikud julgelt altareid paganlikele jumalatele Jeruusalemma igale tänavanurgale. Paganlus näis võidutsevat, pimedusevõimud paistsid võitvat.

Kuid Juudamaal oli veel neid, kes säilitasid ustavuse Issandale ega nõustunud kaasa minema ebajumalateenistusega. Neile vaatasid Jesaja, Miika ja nende kaaslased lootusega, kui nad jälgisid Aahase viimaste aastate laastamistööd. Pühamu oli suletud, kuid ustavaile kinnitati: "Jumal on meiega!" "Pidage pühaks vägede Issandat, Tema olgu teie kartus ja Tema olgu teie hirm! Tema on pühamuks." Js 8:10, 13, 14.

28
HISKIJA

Aahase lohmakale valitsemisele täiesti vastupidine uuendus pandi 331.
toime tema poja edukal valitsemisajal. Hiskija astus troonile otsusega teha kõik temast olenev, et päästa Juuda saatusest, mis oli tabamas põhjapoolset kuningriiki. Prohvetite sõnumid ergutasid mitte piirduma poolikute meetmetega. Ainult tarmukas usupuhastustöö võis ära hoida ähvardavat karistust.

Selles kriisiolukorras osutus Hiskija õigeks meheks õigel kohal. Vaevalt oli ta troonile asunud, kui hakkas tegema plaane ja neid ellu viima. Esmalt keskendas ta tähelepanu nii kaua hooletusse jäetud templiteenistuse taastamisele. Hiskija pöördus tungiva palvega pühale kutsele ustavaks jäänud preestrite ja leviitide poole, et nende toel see töö ellu viia. Hiskija oli kindel nende pühendumises ülesandele ning kõneles avalalt, milliseid vältimatuid ja kaugeleulatuvaid reforme ta soovis teha. "Meie vanemad on üle astunud," tunnistas ta, "ja kurja teinud Issanda,
meie Jumala silmis ja on Tema maha jätnud. Nad pöörasid ära oma 332.
palge Issanda elamu poolt ja pöörasid selja." "Nüüd on mul südame peal teha leping Issandaga, Iisraeli Jumalaga, et Ta tuline viha meilt pöörduks." 2Aj 29:6, 10.

Väheste hästivalitud sõnadega kirjeldas kuningas valitsevat olukorda — tempel oli suletud ja kõik selle teenistused lõpetatud. Räiget ebajumalateenistust viljeldi linnatänavail terves kuningriigis. Suured hulgad olid taganenud Jumalast, ehkki püsinuks ustavad juhul, kui juhid olnuks neile õigeks eeskujuks. Kuningriik oli laostunud ja kaotanud maine ümbritsevate rahvaste silmis. Põhjapoolne kuningriik oli killustumas. Paljud olid langenud mõõga läbi ja suur hulk rahvast oli juba vangi viidud. Peagi oli Iisrael täielikult langemas assüürlaste kätte ning hävinemas lõplikult. Samasugune saatus oodanuks kindlalt ees ka Juudat, kui Jumal poleks oma valitud saadikute kaudu vägevalt tegutsenud.

Hiskija pöördus otseselt preestrite poole, et üheskoos teostada vajalikud uuendused. "Ärge nüüd puhake," manitses ta neid, "sest

Issand on teid valinud seisma Tema ees, Teda teenima ja olema Temale teenreiks ning suitsutajaiks!" "Pühitsege nüüd iseendid ja pühitsege Issanda, oma vanemate Jumala koda." 2Aj 29:11, 5.

Tegutseda tuli kiiresti. Preestrid alustasid kohe. Olles hoolitsenud selle eest, et kaasatud said ka need preestrid, kes ei osalenud koosviibimisel, asusid nad õhinal templit puhastama ja pühitsema. Kuna
333. tempel oli aastaid hooletusse jäetud ja lagastatud, oli töö seotud paljude raskustega, kuid preestrid ja leviidid tegutsesid väsimatult ning võisid tähelepanuväärselt lühikese aja pärast teatada, et ülesanne oli täidetud. Templi uksed olid parandatud ja avatud, pühad riistad olid kokku kogutud ja kohale asetatud ning kõik oli valmis templiteenistuse taasalustamiseks.

Esimesel jumalateenistusel ühinesid linna ülemad kuningas Hiskijaga ning preestrite ja leviitidega anuma andestust kogu rahva pattudele. Altari peale asetati patuohvrid "lepituse tegemiseks kogu Iisraeli eest." "Ja kui ohverdamine oli lõpetatud, siis põlvitasid kuningas ja kõik, kes tema juures olid, ja kummardasid." Templiõued kajasid jälle tänu- ja ülistushäältest. Rõõmuga lauldi Taaveti ja Aasafi laule, kui jumalateenistusest osavõtjad mõistsid, et nad vabanevad patu ja ärataganemise orjusest. "Ja Hiskija ning kogu rahvas olid rõõmsad selle pärast, mis Jumal oli rahvale valmistanud, sest see asi oli sündinud hõlpsasti." 2Aj 29:24, 29, 36.

Jumal oli tõesti teinud Juuda peamehed südamelt tahtlikeks asuma tarmuka uuendusliikumise etteotsa, et peatada ärataganemise tulva. Jumal oli saatnud valitud rahvale ühe tõsise meeleparanduskutse teise järel. Iisraeli kümme suguharu olid neid sõnumeid põlastanud ja ära heitnud ning nüüd vaenlase võimusesse sattunud. Ent Juudas oli alles jumalakartlik jääk ja neile esitasid prohvetid jätkuvalt üleskutseid. Jesaja tungiv palve kõlas: "Pöörduge tagasi Tema juurde, kellest te
334. olete taganenud nii kaugele, Iisraeli lapsed!" Js 31:6. Ka Miika kuulutas kindlameelselt: "Mina vaatan Issanda poole, mina ootan oma pääste Jumalat: küll mu Jumal kuuleb mind. Ära rõõmusta minu pärast, mu vaenlane! Kui ma langen, siis ma tõusen üles; kui ma istun pimeduses, siis on Issand mulle valguseks. Ma tahan taluda Issanda viha, sest Tema vastu olen ma pattu teinud, kuni Ta seletab mu riiuasja ja teeb mulle õigust. Tema toob mind valgusesse, ma saan näha Tema õiglust." Mi 7:7-9.

Need ja teised sarnased kuulutused väljendasid Jumala tahtlikkust andestada ja võtta vastu igaüht, kes pöördub Tema poole kogu

südamega. Need sõnad olid toonud lootust paljudele masendunutele süngeil aegadel, mil templiuksed jäid suletuks. Ja nüüd, kui juhid hakkasid läbi viima uuendust, oli patuorjusest väsinud rahvahulk valmis juhtidega ühinema.

Pühakirja prohvetikuulutused julgustasid imeliselt neid, kes tulid templiõuedesse otsima andekssaamist ja uuendama truudusetõotust Jumalaga. Mooses oli kogu Iisraeli kuuldes lausunud pühalikke hoiatusi ebajumalateenistuse vastu, kuid neile järgnenud prohvetikuulutused kõnelesid Jumala tahtlikkusest kuulda ja andestada igaühele, kes ärataganemise ajal otsib Teda kõigest südamest. "Kui ... sa pöördud Issanda, oma Jumala poole ja kuulad Tema häält," oli Mooses öelnud, "— sest Issand, su Jumal, on halastaja Jumal — Ta ei jäta sind maha ega hävita sind, ja Ta ei unusta lepingut su vanematega, mille Ta neile vandega andis." 5Ms 4:30, 31.

Sama templi sisseõnnistamisel, mille teenistust Hiskija ja tema 335.
kaaslased nüüd taastasid, oli Saalomon oma prohvetlikus palves palunud: "Kui Su Iisraeli rahvas lüüakse maha vaenlase ees, sellepärast et nad Sinu vastu on pattu teinud, ent nad pöörduvad tagasi Su juurde ja kiidavad Sinu nime, palvetavad Su poole ja anuvad Sind selles kojas, siis kuule Sina taevast ja anna andeks oma Iisraeli rahva patt." 1Ku 8:33, 34. See palve oli saanud jumaliku heakskiidu pitseri, sest palve lõpul langes "tuli taevast ja põletas põletusohvri ja tapaohvrid, ja Issanda auhiilgus täitis koja." 2Aj 7:1. Öösel oli Issand ilmunud Saalomonile ja öelnud, et tema palvet on kuuldud ning templisse palvetama tulnud inimesed saavad armu. Issand kinnitas halastusrikkalt: "Kui siis minu rahvas, kellele on pandud minu nimi, alandab ennast ja nad palvetavad ja otsivad minu palet ning pöörduvad oma kurjadelt teedelt, siis ma kuulen taevast ja annan andeks nende patu ning säästan nende maa." 2Aj 7:14.

Need tõotused täitusid rikkalikult Hiskija poolt juhitud usupuhastuse ajal.

Templi puhastamine tähendas head algust järgnevale laiemale liikumisele, milles osalesid nii Juuda kui Iisrael. Hiskijal oli innukas soov teha templiteenistus rahvale tõeliseks õnnistuseks ning ta otsustas koguda iisraellased jälle kokku vana kombe kohaselt pühitsema koos paasapüha.

Paasapüha polnud peetud üldrahvaliku pühana enam palju aastaid. Kuningriigi jagunemine peale Saalomoni valitsemisaja lõppu andis 336.
tunde, et seda teha on tegelikkuses võimatu. Kuid kümmet suguharu

tabanud hirmus hukkamõist oli äratanud mõnegi inimese südames soovi millegi parema järele ning prohvetite sütitavad sõnad avaldasid mõju. Kuninglikud käskjalad viisid "linnast linna Efraimi ja Manasse maal kuni Sebulonini" kutse tulla Jeruusalemma paasapühale. Heatahtliku kutse
337. esitajad said tavaliselt eitava vastuse. Meeltparandamatud suhtusid sellesse kergemeelselt, ent oli neidki, kes soovisid paremini tundma õppida Jumala tahet. Nemad "alandasid endid ja tulid Jeruusalemma." 2Aj 30:10, 11.

Juudamaal võeti kutse üldiselt vastu heakskiitvalt, sest nende peal "oli Jumala käsi, andes neile üksmeelse südame kuninga ja vürstide Issanda sõna kohase käsu täitmiseks" — käsu, mis oli kooskõlas Jumala tahtega, nagu see oli ilmutatud Tema prohvetite läbi. 2Aj 30:12.

See sündmus osutus kogunenud rahvahulkadele suurimaks õnnistuseks. Linnatänavailt kõrvaldati pühaduse häbiplekkideks olnud ebajumalate altarid, mida Aahase valitsemisajal sinna püstitati. Kindlaksmääratud päeval peeti paasapüha ning terve nädala ohverdas rahvas rahuohvreid ja sai igal päeval leviitidelt õpetust Jumala tahte tundmises. Need, kes olid otsustanud otsida Jumalat kogu südamest, leidsid andestust. Suur rõõm valdas Jumalat teenivat rahvahulka. "Leviidid ja preestrid kiitsid iga päev Issandat võimsate mänguriistadega." 2Aj 30:22, 21. Kõik soovisid koos ülistada Issandat, kes osutus nii armuliseks ja halastavaks.

Paasapühale harilikult määratud seitse päeva möödusid liiga kiiresti ja nii otsustati veeta koos veel teine nädal ning õppida täielikumalt tundma Issanda teed. Preestritest õpetajad jätkasid käsuõpetuse raamatute selgitamist. Rahvas kogunes iga päev templisse Jumalat
338. kiitma ja tänama. Kui see suur kokkutulek lõpule jõudis, oli ilmne, et Jumal oli päris imeliselt saanud pöörata äralangenud Juuda enda poole ja peatada ebajumalateenistuse purustava voo enne, kui see jõudis pühkida kõik oma teelt. Prohvetid polnud asjatult edastanud tõsiseid hoiatusi. "Ja Jeruusalemmas oli rõõm suur, sest Iisraeli kuninga Saalomoni, Taaveti poja päevist saadik ei olnud midagi niisugust Jeruusalemmas sündinud." 2Aj 30:26.

Nüüd oli jumalateenijail aeg pöörduda tagasi koju. "Ja leviitpreestrid tõusid ning õnnistasid rahvast. Issand võttis kuulda nende häält ja nende palve jõudis Tema pühasse eluasemesse, taevasse." 2Aj 30:27. Jumal oli võtnud vastu need, kes murtud südamega olid oma patud tunnistanud ning otsustavalt anunud Temalt andeksandmist ja abi.

Jäi teha veel üks tähtis töö, milles pidid aktiivselt kaasa lööma paasapühalt koju pöördunud inimesed. Selle töö läbiviimine tunnistas uuenduse ehtsusest. Piibel ütleb: "Kui see kõik oli lõpetatud, siis läks kogu kohalolev Iisrael välja Juuda linnadesse; ja nad purustasid ebaususambad, raiusid katki viljakustulbad ning kiskusid maha ohvrikünkad ja altarid kogu Juudas, Benjaminis, Efraimis ja Manasses, kuni kõik oli hävitatud. Siis läksid kõik Iisraeli lapsed tagasi, igaüks oma pärisosale, oma linnadesse." 2Aj 31:1.

Hiskija ja tema kaaslased viisid läbi mitmesuguseid reforme, et parandada kuningriigi vaimulikku ja ajalikku olukorda. Kuningas tegi "kogu Juudas..., mis oli hea, õige ja kohus Issanda, tema Jumala ees. Ja iga tööd, mida ta alustas, ... tegi ta kõigest südamest ja see läks tal 339.
korda." "Tema lootis Issanda, Iisraeli Jumala peale ... ega lahkunud Tema järelt, vaid pidas Tema käske, mis Issand oli Moosesele andnud. Ja Issand oli temaga; kõikjal, kuhu ta läks, oli tal edu." 2Aj 31:20, 21; 2Ku 18:5-7.

Hiskija valitsemisajal kogeti imelist Jumala kaitset ja juhtimist, mis näitas, et Iisraeli Jumal oli oma rahvaga. Pärast seda, kui assüürlastel õnnestus Hiskija valitsemisaja algupoolel vallutada Samaaria ja hajutada kümne suguharu jääk rahvaste sekka, hakkasid paljud kahtlema heebrealaste Jumala väes. Edust julgustatud niinevelased olid juba kaua tagasi Joona kuulutuse hüljanud ja hakanud väljakutsuvalt trotsima Taeva plaane. Mõned aastad pärast Samaaria langemist ilmusid võidukad sõjaväed uuesti Palestiinasse ning suunasid oma lõõgijõu sel korral Juuda kindlustatud linnade vastu, saavutades teatud määral ka edu. Ent Assüüria kuningriigi teistes osades ilmnenud raskuste tõttu tõmbusid nad mõneks ajaks tagasi. Alles mõned aastad hiljem, Hiskija valitsusaja lõpupoole, anti maailma rahvastele võimalus näha, kas paganlikud jumalad võidutsevad alati.

29
SAADIKUD BABÜLOONIAST

340. Kesk oma edukat valitsemisaega haigestus Hiskija äkki raskelt. Ta oli "haige ja ... suremas," ning ühestki inimlikust jõupingutusest polnud enam abi. Lõpuks näis viimanegi lootus hävivat, kui prohvet Jesaja tõi sõnumi: "Nõnda ütleb Issand: Sea oma elumaja asjad korda, sest sa sured ega saa terveks!"" Js 38:1.

Väljavaade näis sungeimast sünge, kuid kuningas võis veel paluda Teda, kes oli olnud siitsaadik tema "varjupaik ja tugevus, ... abimees kitsikuses ja kergesti leitav." Ps 46:1. Nii "pööras Hiskija oma näo seina poole ja palus Issandat, üteldes: "Oh Issand, meenuta ometi, kuidas ma Sinu ees olen elanud ustavuses ja siira südamega ja olen teinud, mis Sinu silmis hea on!" Ja Hiskija nuttis kibedasti." 2Ku 20:2, 3.

Taaveti päevist alates polnud ükski troonil olnud kuningas tegutsenud nii võimsalt Jumala riigi heaks keset ärataganemist ja meeleheidet
341. nagu Hiskija. Surev valitseja oli teeninud oma Jumalat ustavalt ja kinnitanud rahva usaldust Issandasse kui Ülemvalitsejasse. Ta võis nüüd palvetada Taaveti kombel: "Tulgu mu palve Sinu ette, pööra oma kõrv mu halisemise poole! Sest mu hing on täis õnnetust ja mu elu on jõudnud surmavalla lähedale." Ps 88:3, 4. "Sina oled mu ootus, Issand Jumal. Sa oled mu kindel lootus mu noorpõlvest. Sinule ma olen toetunud." "Ära hülga mind, kui mu ramm lõpeb!" "Oh Jumal, ära ole minust kaugel, mu Jumal, tõtta mulle appi!" "Ära siis jäta mind maha, Jumal, ... kuni ma kuulutan Sinu käsivart praegusele põlvele ja Su vägevust kõigile järeltulijaile!" Ps 71:5, 6, 9, 12, 18.

Tema, kelle "halastused pole lõppenud," kuulis oma sulase palvet. Nl 3:22. "Jesaja ei olnud veel väljunud keskmisest õuest, kui temale tuli Issanda sõna, kes ütles: "Mine tagasi ja ütle Hiskijale, mu rahva vürstile: Nõnda ütleb Issand, su isa Taaveti Jumal: Ma olen kuulnud su palvet, ma olen näinud su silmavett. Vaata, ma teen sind terveks ja kolmandal päeval võid sa minna Issanda kotta. Ma lisan su elupäevadele viisteist aastat ja ma päästan sinu ja selle linna Assuri kuninga

pihust ning kaitsen seda linna iseenese pärast ja oma sulase Taaveti pärast."" 2Ku 20:4-6.

Rõõmuga pöördus prohvet tagasi teatama julgustavaid ja lootus- 342.
rikkaid sõnu. Jesaja andis edasi korralduse panna haige koha peale viigimarjakakk ning sõnumi Jumala halastusest ja kaitsvast hoolitsusest.

Nagu Mooses Midjani maal, nagu Gideon taeva saadiku juures-olekul, nagu Eliisa vahetult enne oma õpetaja taevaminekut, nii palus ka Hiskija mingit märki sellest, et sõnum oli Taevast. "Mis on märgiks," küsis ta prohveti käest, "et Issand teeb mu terveks ja et ma kolmandal päeval võin minna Issanda kotta?"

"See olgu sulle märgiks Issandalt," vastas prohvet, "et Issand teeb, nagu Ta on ütelnud: Kas peab vari minema kümme pügalat edasi või kümme pügalat tagasi?" "Varjul on kerge" ütles Hiskija, "minna kümme pügalat edasi. Ei, parem mingu vari kümme pügalat tagasi!"

Ainult Jumala otsese sekkumise läbi võis vari päikesekellal minna kümne pügala võrra tagasi; ja see pidi olema Hiskijale märgiks, et Issand oli kuulnud tema palvet. "Siis prohvet Jesaja hüüdis Issanda poole, ja Tema laskis varjul, kuhu see Aahase päikesekellal oli laskunud, minna kümme pügalat tagasi." 2Ku 20:8-11.

Saanud tagasi elujõu, andis Juuda kuningas laulusõnadega tunnistust Issanda armutegudest ja tõotas teenida kogu ülejäänud elu rõõmuga kuningate Kuningat. Jumal oli kohelnud teda halastusrikkalt ja Hiskija tunnistas seda nii tänulikuna, et tema laul sobib olema innustav eeskuju kõigile, kes soovivad veeta oma eluaastad Looja auks.

"Ma ütlesin iseeneses: Oma elupäevade poolel teel pean ma 243.
minema surmavalla väravaisse; minult on röövitud mu ülejäänud aastad. Ma mõtlesin: Ma ei saa näha Issandat elavate maal, ei enam vaadata inimest maailma elanike keskel. Mu telklaager kistakse üles ja keeratakse minu käest rulli otsekui karjase telk; ma rullin nagu kangur oma elu kokku, mind lõigatakse lõime küljest. Enne kui päev jõuab õhtule, teed Sa mulle lõpu. Ma ootasin hommikuni — otsekui murraks lõvi, nõnda murti kõik mu luud-liikmed. Enne kui päev jõuab õhtule, teed Sa mulle lõpu. Nagu pääsuke või rästas, nõnda ma häälitsesin, kudrutasin otsekui tuvi. Mu silmad väsisid kõrgusesse vaadates: Issand, ma olen rõhutud, astu mulle appi! Mis oleks mul rääkida ja Temale öelda? Tema ju tegi seda! Ma kõnnin tasakesi kõlk oma aastad oma hinge kibeduse pärast. Issand, nõndamoodi jäädakse elama ja selles kõiges on mu vaimu elu: Sina teed mind terveks ja hoiad mind elus. Vaata, mu suur kibedus muutus rahuks: Sina kiindusid mu hinge hukatuse augus, sest

Sa heitsid kõik mu patud oma selja taha. Sest surmavald ei kiida Sind, surm ei ülista Sind, hauda vajunud ei looda Su ustavuse peale. Elav,
344. ainult elav kiidab Sind, nõnda nagu minagi teen täna: isa kuulutab lastele Sinu ustavust. Issand oli valmis mind päästma, seepärast mängigem mu keelpillidel kõik oma elupäevad Issanda kojas!" Js 38:10-20.

Tigrise ja Eufrati jõesängide viljakatel tasandikel elas Assüüria alluvuses muistne rahvasugu, kes kerkis hiljem maailmariigiks. Selle rahva hulgas oli tarku mehi, kes uurisid usinalt täheteadust. Neid hämmastas väga tähelepanek, et vari päikesekellal siirdus kümme pügalat tagasi. Kui nende kuningas Merodak-Baladan sai kuulda, et selline ime oli antud märgiks tõsiasjast, et taeva Jumal oli pikendanud Juuda kuninga elupäevi, saatis Merodak-Baladan saadikud Hiskijat tervenemise puhul õnnitlema ning võimalusel saama rohkem teada Jumalast, kes suutis teha niisuguse ime.

Hiskija sai kauge maa valitseja saadikute külaskäigu näol hea võimaluse ülistada elavat Jumalat. Kui kerge oleks tal olnud jutustada Jumalast, kogu looduse ülalpidajast, kes nii heldelt oli säästnud tema elu täiesti lootusetus olukorras. Millised tähelepanuväärsed muudatused oleksid võinud sündida, kui neid Kaldea tasandikelt tulnud tõeotsijaid oleks juhitud mõistma elava Jumala ülemvalitsust!

Kuid Hiskija südant haaras uhkus ja edevus ning selline ennast-ülistav meelsus sundis teda avama ahnetele silmadele vaatlemiseks
345. aardeid, millega Jumal oli rikastanud oma rahvast. Kuningas "näitas neile oma varaaita, hõbedat ja kulda, kalleid rohte ja parimat õli ja kogu oma sõjariistade kambrit ning kõike, mis leidus ta varanduste hulgas; Hiskija ei jätnud neile midagi näitamata oma kojas ja kogu oma valitsemisalal." Js 39:2. Hiskija ei teinud seda Jumala austamiseks, vaid iseenese suuremaks tegemiseks võõramaa vürstide silmis. Ta ei peatunud mõtlema, et need mehed olid võimsa rahva esindajad, kes
346. südamest ei austanud ega armastanud Jumalat. Oli arutu näidata neile usaldavalt oma riigi aaretekambreid.

Käskjalgade külaskäik Hiskija juurde pani proovile Hiskija tänulikkuse ja pühendumise. Piibel ütleb: "Siis, kui Paabeli vürstide vahemehed olid läkitatud tema juurde küsima tunnustähe asjas, mis maal oli aset leidnud, laskis Jumal teda vabalt toimida, kusjuures Ta pani teda proovile, et teada saada kõike, mis tal südames oli." 2Aj 32:31. Kui Hiskija oleks kasutanud talle antud võimalust tunnistada Iisraeli Jumala väest, headusest ja halastusest, oleks saadikute aruanne käigust olnud nagu pimedust läbistav valgus. Ent tema kergitas ennast

Vägede Issandast tähtsamaks. Ta "ei tasunud heategu, mis temale tehti, vaid ta süda oli ülbe." 2Aj 32:25.

Kui hävitavad olid sellise käitumise tagajärjed! Jesajale ilmutati, et Kaldeasse naasnud käskjalad jutustasid nähtud rikkustest ning Baabüloni kuningas ja tema nõuandjad süttisid himust suurendada oma rikkusi Jeruusalemma varandustega. Hiskija oli rängalt patustanud ja "seepärast oleks viha pidanud tabama teda, Juudat ja Jeruusalemma." 2Aj 32:25.

"Aga prohvet Jesaja tuli kuningas Hiskija juurde ja küsis temalt: "Mida need mehed rääkisid ja kust nad su juurde tulid?" Ja Hiskija vastas: "Nad tulid mu juurde kaugelt maalt, Paabelist." Siis ta küsis: "Mida nad su kojas nägid?" Ja Hiskija vastas: "Nad nägid kõike, mis mu kojas on; oma varanduste hulgast ei jätnud ma midagi neile näitamata."

Siis Jesaja ütles Hiskijale: "Kuule vägede Issanda sõna: Vaata, 347.
päevad tulevad, mil kõik, mis su kojas on ja mis su vanemad tänapäevani on kogunud, viiakse ära Paabelisse! Mitte midagi ei jää järele, ütleb Issand. Ja sinu poegadest, kes sinust põlvnevad, kes sulle sünnivad, võetakse mõned ja neist saavad õukonnateenrid Paabeli kuninga palees."

Siis Hiskija ütles Jesajale: "Issanda sõna, mida sa oled kõnelnud, on hea."" Js 39:3-8.

"Et aga Hiskija," täis kahetsust, "oma südame ülbuses ennast alandas, tema ja Jeruusalemma elanikud, siis ei tabanud Issanda viha neid Hiskija päevil." 2Aj 32:26. Halb seeme oli juba külvatud ning ajapikku see võrsus ning küpses hävituse ja kannatuste lõikuseks. Oma ülejäänud aastate kestel oli Juuda kuningal märkimisväärne edu, sest ta püüdis otsustavalt heastada tehtud vigu ja tuua au Jumala nimele. Ometi pandi tema usk rängalt proovile ja ta pidi õppima, et ainult täielikult Issandat usaldades võib ta loota saada võitu pimedusejõududest, kes püüdsid hukutada teda ja hävitada tema rahvast.

Lugu sellest, kuidas Hiskija saadikute külaskäigu ajal pettis talle pandud lootusi, sisaldab tähtsa õppetunni kõigile. Me peaksime kaasajal rääkima palju rohkem oma kallihinnalistest kogemustest, Jumala armust ja halastusest ning Päästja armastuse põhjatuist sügavusist. Kui Jumala armastus täidab meeli ja südant, ei ole raske rääkida teistele 348.
oma vaimulikust elust. Suured mõtted, õilsad püüdlused, tõe selge tajumine, omakasupüüdmatud eesmärgid ning igatsus vagaduse ja pühaduse järele ilmnevad sõnades, mis väljendavad südameaarde olemust.

Need, kellega päevast päeva lävime, vajavad meie abi ja juhatust. Nad võivad olla sellises hingelises seisundis, et õigel ajal lausutud sõna võib tähendada neile otse naelapea pihta löömist. Homme võivad nad olla ehk meie käeulatusest alatiseks väljas. Milline on meie mõju neile kaasrändureile?

Iga päev elus on koormatud oma täitmistvajavate kohustustega. Iga päev jätame oma sõnade ja tegudega jälje neile, kellega suhtleme. Kuivõrd tähtis on pidada vahti oma suuvärgi üle ning valvata hoolega oma samme! Ainult üks hooletu liigutus või mõtlematu samm ning mingi tugeva kiusatuse murdlained võivad paisata inimhinge allamäge. Me ei saa enam tagasi võtta mõtteid, mida oleme istutanud inimeste meeltesse. Kui need on olnud patused, oleme võinud panna liikvele sündmuste ahela, kurjuse voolu, mida meie ei suuda peatada. Teisalt aga, kui aitame oma hea eeskujuga arendada teistes häid põhimõtteid, julgustame neid tegema head. Nemad jätavad omakorda teistesse õilistava jälje. Selliselt muutub meie mõju abistavaks sadadele ja tuhandetele. Kristuse tõeline järelkäija toetab kõigi nende häid püüdlusi, kellega ta kokku puutub. Uskmatule ja pahelisele maailmale väljendab ta Jumala armu väge ja Tema iseloomu täiuslikkust.

30
PÄÄSEMINE ASSÜÜRIA ÜLEMVÕIMU ALT

Kui Assüüria väehulgad tungisid Juudamaale ning riik oli suures ohus, näis, et miski ei suuda päästa Jeruusalemma täielikust hävingust. Sel ajal kutsus Hiskija kokku oma kuningriigi relvajõud, et vankumatu vaprusega tõrjuda paganlikke rõhujaid ja usaldada, et Issand suudab oma väega päästa rahvast. "Olge vahvad ja tugevad, ärge kartke ja ärge kohkuge Assuri kuninga ees ja kogu selle jõugu ees, kes on koos temaga," julgustas Hiskija Juuda mehi, "sest see, kes on meiega, on suurem kui see, kes on temaga. Temaga on lihane käsivars, aga meiega on Issand, meie Jumal, meid aitamas ja meie võitlusi võitlemas." 2Aj 32:7, 8. **349.**

Hiskijal oli põhjust kõnelda tulevikuväljavaadetest sellise kindlusega. Ehkki Jumal kasutas hooplevaid assüürlasi teatud aeg oma viha vitsana, millega karistada rahvaid, ei pidanud nad alati võimutsema. Vt Js 10:5. "Ära karda Assurit," oli Jumal öelnud Jesaja kaudu mõned aastad tagasi neile, kes elasid Siionis. "Sest veel pisut-pisut ..., siis keerutab vägede Issand ta kohal piitsa otsekui Midjani löömisel Oorebi kaljul, ja oma kepi, mis kord oli mere kohal, tõstab Ta üles nagu tol korral Egiptuses. Ja sel päeval sünnib, et tema koorem võetakse su õlgadelt ja tema ike su kaela pealt." Js 10:24-27. **350.**

Teises prohvetikuulutuses, mis anti "kuningas Aahase surma-aastal," oli prohvet lausunud: "Vägede Issand on vandunud, öeldes: Tõesti, nagu ma olen mõelnud, nõnda sünnib, ja see, mida ma olen kavatsenud, läheb korda: ma murran Assuri oma maal ja tallan teda oma mägedel; siis on nad tema ikkest lahti ja tema koorem võetakse nende õlgadelt. See on nõu, peetud kogu maa kohta, ja see on käsi, sirutatud kõigi rahvaste kohale. Sest vägede Issand on võtnud nõuks, kes teeb selle tühjaks? Tema käsi on välja sirutatud, kes pöörab selle tagasi?" Js 14:28; 24-27.

Rõhuja võim pidi murtama. Siiski oli Hiskija oma valitsusaja algul maksnud veel maksu Assüüriale Aahase kokkuleppe kohaselt. Samas

pidas kuningas "nõu oma vürstide ja võitlejatega" ning tegi kõikvõimaliku riigi kaitseks. Ta oli kindlustanud sissepoole Jeruusalemma müüre jäävate veevarude piisavuse isegi juhul, kui vett väljaspool linna oli vähe. "Siis ta kindlustas ennast ja ehitas üles kõik mahakistud müüri-
351. osad, ehitas kõrgemaks tornid ja väljapoole veel teise müüri, kindlustas kantsi, Taaveti linna, valmistas palju viskodasid ja kilpe. Ja ta seadis rahvale sõjapealikud." 2Aj 32:3, 5, 6. Tehti kõikvõimalikud ettevalmistused ümberpiiramisohu puhuks.

Juba tollal, kui Hiskija Juuda troonile asus, olid assüürlased viinud vangi suure hulga iisraellasi põhjapoolsest kuningriigist. Kui Hiskija oli mõned aastad valitsenud ning kindlustanud veel Jeruusalemma kaitserajatisi, piirasid assüürlased Samaariat ja vallutasid selle ning pillutasid kümme suguharu paljudesse Assüüria kuningriigi provintsidesse. Juuda piirini jäi vaid mõni kilomeeter ja Jeruusalemmani polnud päris kaheksatkümmetki. Templist saadav rikkalik sõjasaak ahvatles vaenlast tagasi tulema.

Kuid Juuda kuningas oli otsustanud teha omalt poolt kõik, et valmistuda vaenlase tagasilöömiseks. Ja olles teinud kõik, mida inimlik tarkus ja jõud teha võis, oli ta kogunud oma väehulgad ning innustanud neid olema julged. "Iisraeli Püha teie keskel on suur," ütles prohvet Jesaja Juudale; ja kuningas teatas nüüd vankumatus usus: "Meiega on Issand, meie Jumal, meid aitamas ja meie võitlusi võitlemas." Js 12:6; 2Aj 32:8.

Miski ei edenda usku nii hästi kui usu rakendamine praktikas. Juuda kuningas oli valmistunud saabuvaks tormiks ja nüüd toetus ta Jumalale, usaldades seda, et ettekuulutus assüürlastest täitub. "Ja rahvas toetus Juuda kuninga Hiskija sõnadele." 2Aj 32:8. Mis sellest,
352. et Assüüria väed, kes olid äsja võitnud maailma suurimad rahvad ning vallutanud Samaaria Iisraelis, pööravad oma löögijõu Jeruusalemma vastu! Mis sellest, et nad hooplevad: "Kuna mu käsi ulatus ebajumalate kuningriikideni, kus nikerdatud kujusid oli rohkem kui Jeruusalemmal ja Samaarial, eks ma või siis talitada ka Jeruusalemma ja selle kujudega nõnda, nagu ma talitasin Samaaria ja selle ebajumalatega?" Js 10:10, 11. Juudal ei olnud midagi karta, sest nad olid rajanud oma lootuse Jumalale.

Lõpuks jõudiski sõjategevus kätte. Võidult võidule liikunud Assüüria väed ilmusid Juudamaale. Võidus kindlad väejuhid jagasid armee kahte ossa: üks osa pidi suunduma lõunasse Egiptuse vägedele vastu ja teine piirama Jeruusalemma.

Juuda ainus lootus oli nüüd Jumal. Igasuguse võimaliku abi saamine Egiptusest oli ära lõigatud ning lähikonnas polnud ühtegi teist rahvast oma sõbrakätt ulatamas.

Olles kindlad väljaõpetatud armee tugevuses, korraldasid Assüüria väepealikud kohtumise Juuda peameestega ning nõudsid ülbelt linna võitluseta alistumist. Nõudmist saatsid pilkesõnad heebrealaste Jumala aadressil. Iisraeli ja Juuda nõrkuse ja ususttaganemise tõttu ei kartnud rahvad enam Jumala nime, vaid pilkasid seda pidevalt. Vt Js 52:5.

"Öelge ometi Hiskijale," ütles Rabsake, üks Sanheribi väepealikuist, "Nõnda ütleb suurkuningas, Assuri kuningas: Mis lootus see on, mida sa hellitad? Sa arvad, et paljad sõnad on nõu ja jõud võitluseks. 353.
Kelle peale sa nüüd loodad, et oled mulle vastu hakanud?" 2Ku 18:19, 20.

Väepealikud kõnelesid omavahel väljaspool linnaväravaid, kuid müüril olevate vahimeeste kuuldeulatuses. Kui Assüüria kuninga esindajad valjuhäälselt oma nõudmisi esitasid, palusid Juuda peamehed neil kõnelda süüria keeles, et müüril olijad ei saaks jälgida läbirääkimiste kulgu. Rabsake aga pilkas sedagi ettepanekut ning hüüdis veelgi kõvemini juutide keeles:

"Kuulge suurkuninga, Assuri kuninga sõnu! Nõnda ütleb kuningas: Ärge laske endid Hiskijast petta, sest tema ei suuda teid päästa! Ärgu pangu Hiskija teid lootma Issanda peale, öeldes: Issand päästab meid kindlasti ja seda linna ei anta Assuri kuninga kätte!

Ärge kuulake Hiskijat, sest Assuri kuningas ütleb nõnda: Tehke minuga alistusleping ja tulge välja mu juurde, siis te võite süüa igamees oma viinapuust ja igamees oma viigipuust ja juua igamees oma kaevust vett, kuni ma tulen ja viin teid maale, mis on teie maa sarnane, vilja ja veini maa, leiva ja viinamägede maa.

Asjata ässitab teid Hiskija ja ütleb: Issand päästab meid! Kas on muude rahvaste jumalaist mõni päästnud oma maa Assuri kuninga käest? Kus on Hamati ja Arpadi jumalad? Kus on Sefarvaimi jumalad? Kas need päästsid Samaaria minu käest? Kes kõigist nende maade jumalaist on päästnud oma maa minu käest, et Issand peaks päästma 354.
minu käest Jeruusalemma?" Js 36:13-20.

Neile solvangutele ei vastanud Juuda inimesed sõnagi. Läbirääkimised lõppesid ning Juuda esindajad pöördusid tagasi "Hiskija juurde, riided lõhki käristatud, ja kandsid temale ette ülemjoogikallaja sõnad."Js 36:21, 22. Kui kuningas kuulis teotavat väljakutset, "käristas ta oma riided lõhki, kattis ennast kotiriidega ja läks Issanda kotta." 2Ku 19:1.

Käskjalg saadeti Jesaja juurde teatama temalegi läbirääkimise tulemustest. "See päev on ahastuse, sõitluse ja teotuse päev," saatis

kuningas sõna. "Vahest Issand, su Jumal, kuuleb siiski kõiki ülemjoogikallaja sõnu, selle sõnu, kelle tema isand, Assuri kuningas, läkitas teotama elavat Jumalat, ja nõuab aru nende sõnade pärast, mida Issand, su Jumal, on pidanud kuulma? Tee siis palvet selle jäägi pärast, kes on veel olemas!" 2Ku 19:3, 4.

"Kuningas Hiskija ja prohvet Jesaja, Aamotsi poeg, palvetasid selle pärast ja kisendasid taeva poole." 2Aj 32:20.

Jumal vastas oma sulaste palvetele. Jesaja sai Hiskijale edasiütlemiseks sõnumi: "Nii ütleb Issand: Ära karda sõnade pärast, mida sa oled kuulnud, millega Assuri kuninga poisid mind on teotanud! Vaata, ma panen temasse niisuguse vaimu, et kui ta kuuleb kuulujuttu, siis ta läheb tagasi oma maale ja ma lasen ta langeda mõõga läbi ta oma maal." 2Ku 19:6, 7.

Juuda peameestest lahkunud Assüüria esindajad läksid otsekohe
355. oma kuninga juurde, kes oli oma sõjaväeosaga valvamas egiptlaste võimalikku liginemist. Kuulnud aruannet, kirjutas Sanherib "kirju Issanda, Iisraeli Jumala teotamiseks ja rääkis Tema vastu, öeldes: "Nõnda nagu muude maade rahvaste jumalad ei päästnud oma rahvast minu käest, nõnda ei päästa ka Hiskija Jumal oma rahvast minu käest!" 2Aj 32:17.

Hooplevale ähvardusele lisas ta sõnumi: "Ära lase ennast petta oma Jumalast, kelle peale sa loodad, arvates, et Jeruusalemma ei anta Assuri kuninga kätte! Vaata, sa oled ju kuulnud, kuidas Assuri kuningad on talitanud kõigi maadega, neid sootuks hävitades. Ja sind peaks päästetama! Kas rahvaste jumalad päästsid need, keda mu isad hävitasid: Goosani, Haarani, Resefi ja Telassaris olevad edenlased? Kus on Hamati kuningas ja Arpadi kuningas, Sefarvaimi linna, Heena ja Ivva kuningas?" 2Ku 19:10-13.

Kui Juuda kuningas sai kätte Sanheribi solvava kirja, viis ta kirja templisse ja "laotas selle Issanda ette". Siis palus ta kindlas usus abi taevast, et maailma rahvad saaksid teada, et heebrealaste Jumal elab ja valitseb endiselt. 2Ku 19:14. Nüüd oli kõne all Issanda au. Tema üksi võis päästa oma rahva.

"Issand, Iisraeli Jumal, kes istud keerubite peal!" palus Hiskija, "Sina üksi oled kõigi maa kuningriikide Jumal, Sina oled teinud taeva ja maa. Pööra, Issand, oma kõrv ja kuule, ava, Issand, oma silmad ja
356. vaata! Kuule Sanheribi sõnu, selle sõnu, kes on läkitanud teotama elavat Jumalat! See on tõsi, Issand, et Assuri kuningad on rüüstanud rahvaid ja nende maid ja on heitnud tulle nende jumalad, sest need ei olnud

jumalad, vaid olid inimeste kätetöö, puu ja kivi, ja seepärast nad võisid neid hävitada. Aga nüüd, Issand, meie Jumal, päästa meid ometi tema käest, et kõik maa kuningriigid tunneksid, et Sina, Issand, üksi oled Jumal!" 2Ku 19:15-19.

"Sina, Iisraeli Karjane, võta kuulda! Kes Joosepit juhid nagu lambaid, kes istud keerubite peal, hakka kiirgama! Ärata oma vägevus Efraimi, Benjamini ja Manasse ees ning tule meid päästma! Jumal, uuenda meie olukord ja lase paista oma pale, siis oleme päästetud! Issand, vägede Jumal, kui kaua Sa lased suitseda oma viha oma rahva palvest hoolimata? Sa oled neid söötnud nutuleivaga ja jootnud rohke silmaveega. Sa oled meid pannud riiuasjaks meie naabritele ja meie vaenlased irvitavad meie üle. Vägede Jumal, uuenda meie olukord ja lase paista oma pale, siis oleme päästetud!

Sina tõid viinapuu Egiptusest; Sina ajasid ära rahvad ja istutasid selle nende asemele. Sa tasandasid temale koha, ja ta ajas laiali oma juured ning täitis maa. Tema varjuga kattusid mäed, tema okstega Jumala seedrid. Tema väädid ulatusid mereni ja ta võsud Frati jõeni.
Miks oled kiskunud maha tema müürid, nõnda et kõik teekäijad tema 359.
küljest nopivad? Metssiga tuustib teda ja loomad väljal on ta paljaks söönud. Vägede Jumal, pöördu ometi, vaata taevast ja näe ning tule katsuma seda viinapuud ja istikut, mille Su parem käsi on istutanud, võsu, mille Sa enesele oled tugevaks kasvatanud! ... Elusta meid, siis me kuulutame Sinu nime! Issand, vägede Jumal, uuenda meie olukord, lase paista oma pale, siis oleme päästetud!" Ps 80.

See, mida Hiskija palvetas Juuda ja nende Ülima Valitseja au pärast, oli Jumalale meelepärane. Saalomon oli templi pühitsemisel palunud, et Issand heidaks armu "oma Iisraeli rahvale, nagu iga päev on tarvis, nõnda et kõik maa rahvad saaksid teada, et Issand on Jumal, aga mitte keegi teine!" 1Ku 8:59, 60. Eriliselt oli ta palunud osutada armumeelt sõja- või rõhumisaegadel, mil Iisraeli peameestel tuli astuda palvekotta ja paluda vabastamise pärast. 1Ku 8:33, 34.

Hiskijat ei jäetud lootuseta. Jesaja saatis talle sõna: "Nõnda ütleb Issand, Iisraeli Jumal: Et sa mind oled palunud Assuri kuninga Sanheribi pärast, siis ma olen võtnud kuulda. See on sõna, mis Issand tema kohta kõneleb:

Neitsi, Siioni tütar, põlastab sind, pilkab sind, Jeruusalemma tütar vangutab su taga pead. Keda sa oled laimanud ja teotanud ja kelle vastu sa oled kõrgendanud häält? Sa oled suureliselt tõstnud oma silmad Iisraeli Püha vastu! Sa laimasid oma käskjalgade läbi Issandat

360. ja ütlesid: "Ma tõusin oma vankrite hulgaga mägede harjadele, Liibanoni kaugemaisse kurudesse; ma raiusin maha ta kõrged seedrid, ta valitud küpressid, ma tungisin ta päramisse varju, ta tihedaimasse metsa. Ma kaevasin kaevusid ja jõin võõrast vett, ja ma kuivatasin oma jalataldadega kõik Egiptuse jõed."

Kas sa pole kuulnud, et mina olen seda valmistanud ammusest ajast, kavatsenud muistseist päevist peale? Nüüd olen mina lasknud sündida, et sina võisid laastata kindlustatud linnu ja teha need kivivaremeiks, et nende elanikud olid jõuetud, täis hirmu ja häbi, olid nagu rohi väljal, haljad taimekesed, nagu hein katustel või nagu idatuules kõrbenud vili.

Ma tean su istumist ja su minekut ning tulekut, ka su raevutsemist minu vastu. Aga et sa raevutsed mu vastu ja su ülbus on ulatunud mu kõrvu, siis ma panen konksu sulle ninna, suurauad suhu ja viin sind tagasi sedasama teed, mida mööda sa tulidki." 2Ku 19:20-28.

Võõrväed olid Juudamaa laastanud, kuid Jumal oli tõotanud imeliselt hoolitseda oma rahva vajaduste eest. Hiskija sai sõnumi: "Ja see olgu sulle, Hiskija, märgiks: sel aastal tuleb süüa isekasvanud vilja ja teisel aastal järelkasvu, aga kolmandal aastal te külvate ja lõikate ning istutate viinamägesid ja sööte nende vilja. Ja Juuda soost pääsenu,
361. tema jääk, juurdub taas alt ja kannab vilja pealt. Sest Jeruusalemmast tuleb välja jääk ja Siioni mäelt pääsenu. Seda teeb Issanda püha viha! Seepärast ütleb Issand Assuri kuninga kohta nõnda: Sellesse linna ta ei tule ja ta ei ammu siia nooli; ta ei tule selle ette kilbiga ega kuhja selle vastu piiramisvalli. Sedasama teed, mida mööda ta tuli, läheb ta tagasi ja sellesse linna ta ei tule, ütleb Issand. Sest ma kaitsen seda linna, et seda päästa iseenese pärast ja oma sulase Taaveti pärast." 2Ku 19:29-34.

Selsamal ööl saabus vabanemine. "Issanda ingel läks välja ning lõi maha Assuri leeris sada kaheksakümmend viis tuhat." 2Ku 19:35. "Kõik sõjakangelased, pealikud ja vürstid Assuri kuninga leeris" said surma. 2Aj 32:21.

Sanherib, kes oli endiselt tõkestamas Egiptusest Juudasse viivat teed, sai peagi kuulda Jeruusalemma saadetud väeosa kohutavast saatusest. Kuningat rabas toimunu niivõrd, et ta kiirustas "tagasi oma maale, silmad häbi täis." 2Aj 32:21. Kuid ta ei valitsenud enam kaua. Prohvetikuulutus ütles, et ta sureb ootamatult, ja nii oligi – tema enda kodakondsed surmasid ta. " Tema poeg Eesar-Haddon sai tema asemel kuningaks." Js 37:38.

Heebrealaste Jumal oli võitnud assüürlased. Naaberrahvad andsid jälle au Issandale ning püha rõõm täitis Jeruusalemma elanike meeli.
Anudes tõsiselt vabastamise pärast, olid nad samal ajal tunnistanud 362.
paljude pisarate saatel oma patte. Suures hädas olid nad täielikult toetunud Jumala päästvale väele ja Tema ei jätnud neid abita. Nüüd kajasid templiõued pühalikest tänu- ja kiituselauludest.

"Jumal on Juuda seas tuttav, Iisraelis on Tema nimi suur. Saalemis on Tema elamu ja Tema eluase on Siionis. Seal Ta murdis katki välkuvad ammud, kilbi ja mõõga ja sõja... Sina oled hiilgav, ülevam igavestest mägedest. Südidelt kangelastelt riisuti relvad; nad suikusid unne, ja ühegi vahva mehe kätel ei leidunud jõudu. Sinu sõitlemise pärast, Jaakobi Jumal, olid uimaselt maas nii hobused kui ratsamkud. Sina, Sina oled kardetav; ja kes suudab seista Sinu palge ees, kui Sa vihastad? Sina andsid taevast kuulda kohtuotsuse; ilmamaa lõi kartma ning jäi vait, sest Jumal tõusis kohut mõistma, et päästa kõik hädalised maa peal... Sest inimeste vihaleek peab Sulle andma tänu; viimsegi vihaleegi jätte Sa paned oma vööle. Tehke tõotusi ja tasuge need Issandale, oma Jumalale; kõik, kes on Tema ümber, toogu ande Kardetavale! Tema kärbib vürstide vaimu, Tema on kardetav ilmamaa kuningaile." Ps 76.

Assüüria kuningriigi tõus ja langus sisaldab rikkalikke õppetunde maailma rahvastele ka tänapäeval. Piiblis võrreldakse Assüüria
võimsust tema õitsengu tipul suursuguse puuga Jumala aias, mis ulatus 363.
kõrgele üle teiste puude.

"Vaata küpressi, Liibanoni seedrit, mis on okstelt ilus, metsataolist varju andev, kasvult kõrge ja mille latv on keset pilvi ... ja selle varjus elasid kõik suured rahvad. Ilus oli see oma suuruses oma lopsaka lehestikuga, sest selle juur oli rohke vee ääres. Seedrid Jumala aias ei olnud sellega võrdsed, küpressid ei olnud harude poolest selle sarnased, ja plataanidel ei olnud selle oksi; ükski puu Jumala aias ei olnud ilu poolest selle sarnane ... ja kõik Eedeni puud, mis olid Jumala aias, kadestasid seda." Hs 31:3-9.

Ent selle asemel, et Assüüria valitsejad oleksid kasutanud oma ebatavalisi õnnistusi inimkonna heaks, said nad piitsaks paljudele rahvastele. Armutult ja Jumalast ning inimestest vähimatki hoolimata sundisid nad kõiki rahvaid tunnistama Niineve jumalate üleolekut, keda nad tõstsid kõrgemale Kõigekõrgemast. Jumal oli saatnud neile Joona kuulutama hoiatust ning mõneks ajaks nad alandasid end vägede Issanda ees ja otsisid andestust. Kuid varsti pöördusid nad ebajumalate juurde tagasi ja asusid jälle vallutama maailma.

Noomides ülekohtutegijaid Niineves, hüüdis prohvet Nahum: "Häda veresüüga linnale, kuhjaga täis valet ja röövimist! Ei lakka mahamurdmine. Kuule! Piitsaplaks ja rattamürin, kihutavad hobused
364. ja rappuvad vankrid. Ratsud ajavad end püsti, mõõgad sähvivad ja piigid välguvad. Ja mahalööduid on palju. ... Vaata, ma tulen sulle kallale, ütleb vägede Issand." Na 3:1-5.

Igavene Jumal peab ikka veel eksimatu täpsusega arvet rahvaste kohta. See arve jääb avatuks seni, kuni Ta pakub armu ja kutsub meeleparandusele. Ent kui arvenumbrid jõuavad teatava Jumala poolt seatud määrani, on aeg tegutseda Tema vihal. Arve suletakse. Jumalik kannatus lõpeb. Armukutse lakkab.

"Issand on pika[ldase] vihaga ja rammult suur ja Issand ei jäta kedagi karistamata. Tema tee on tuulekeerises ja tormis ja pilved on Tema jalgade tolm. Ta sõitleb merd ja kuivatab selle ning laseb taheneda kõik jõed. Närbuvad Baasan ja Karmel ja Liibanoni õied närtsivad. Mäed värisevad Tema ees ja künkad sulavad. Tema palge ees kerkib maa, maailm ja kõik, kes seal elavad. Kes võiks seista Tema sajatuse ees? Või kes võiks taluda Tema tulist viha? Tema raev puhkeb nagu tuli, kaljudki purustatakse Tema poolt." Na 1:3-6.

Just nii muutus Niinevegi, "see ülemeelik linn, kes elas muretult, kes mõtles südames: "Mina, ja ei keegi muu!" tühjaks, lagedaks ja hävitatuks. Sellest sai "lõvide pesapaik ja noorte lõvide söödamaa, kuhu lõvi sai pugeda ja kus viibis lõvikutsikas, ilma et keegi neid oleks peletanud." Sf 2:15; Na 2:11, 12.

365. Sefanja ulatus prohvetliku pilguga aega, mil Assüüria kõrkus alandati. Ta kuulutas ette Niineve kohta: "Keset linna lebavad karjad, kõiksugu metsloomade hulgad. Niihästi puguhaned kui öökullid ööbivad selle sambanuppudel. Kuule, kuidas nad huikavad aknaaukudes! Häving on lävede peal, jah, seedrivooderdis on ära kistud." Sf 2:14.

Suur oli Assüüria kuningriigi õitseng ja suur oli selle langemine. Prohvet Hesekiel arendas edasi võrdlust uhke seedripuuga ja kuulutas selgesti, et Assüüria langeb omaenese kõrkuse ja õeluse pärast. Ta teatas:

"Seepärast ütleb Issand Jumal nõnda: Et see sai kasvult kõrgeks ja sirutas oma ladva pilvedesse ning et selle süda läks ülbeks oma kõrgusest, siis andsin ma selle ühe rahvaste valitseja kätte: tema talitas sellega nagu tahtis, vastavalt selle süüle. Mina tõukasin selle ära. Ja võõrad, julmimad rahvaste seast, raiusid selle maha ning jätsid sinna; selle lehed langesid mägedele ja kõigisse orgudesse, ja selle oksad

jäid murtuina kõigisse maa ojadesse; kõik maa rahvad läksid ära selle varju alt ja jätsid selle maha. Selle langetatud tüve peale asusid kõik taeva linnud ja selle okste peale kõik metsloomad — et ükski veeäärne puu ei läheks ülbeks oma kasvu pärast ega sirutaks oma latva pilvede vahele. ...

Nõnda ütleb Issand Jumal: Päeval, kui ta astus alla surmavalda, korraldasin ma leinamise; ... tema pärast närbusid kõik metsapuud. Tema langemise raginast panin ma rahvad värisema." Hs 31:10-16.

Assüüria uhkus ja langus on õppetunniks maailmaajastu lõpuni. 366.
Jumal küsib tänapäeva maailma rahvastelt, kes hakkavad ülbelt ja kõrgilt Jumalale vastu: "Millisega Eedeni puude seast saaks sind võrrelda au ja suuruse poolest? Sind tõugatakse koos Eedeni puudega maa sügavustesse." Hs 31:18.

"Issand on hea, varjupaik hädaajal, ja Ta tunneb neid, kes Tema juures pelgupaika otsivad. Aga tulvavate voogudega teeb Ta sellele paigale lõpu" ja kõigile neile, kes püüavad endid tõsta üle Kõigekõrgema. Na 1:7, 8.

"Assuri kõrkus tõugatakse maha ja Egiptuse valitsuskepp peab taanduma." Sk 10:11. Öeldu kehtib muistsete rahvaste kohta, kes hakkasid Jumalale vastu, ja samamoodi rahvaste kohta tänapäeval, kes ei täida jumalikku eesmärki. Lõplikul palgapäeval, mil kogu maa õiglane Kohtumõistja "sõelub rahvaid" (Js 30:28, KJV), lubatakse tõde järginutel siseneda Jumala linna ning siis kajavad taevavõlvid lunastatute võidulauludest. "Siis te laulate," kuulutas prohvet, "otsekui püha pühitsemise ööl ja rõõmustate südamest otsekui vilepilliga käija, kes läheb Issanda mäele, Iisraeli Kalju juurde. Ja Issand annab kuulda oma võimsat häält ... Jah, Assur ehmub Issanda häälest, kui Ta vitsaga peksab. Ja iga määratud kepihoop, mis Issand laseb langeda tema peale, sünnib trummide ja kannelde saatel, kui Ta ägedas võitluses tema vastu sõdib." Js 30:29-32.

31
LOOTUS PAGANATELE

367. Kogu oma teenistuse jooksul esitas Jesaja selgesti Jumala kavatsust paganate suhtes. Teisedki prohvetid olid maininud seda jumalikku plaani, kuid nende juttu ei mõistetud alati. Jesaja sai ülesandeks selgitada Juudale tõsiasja, et Jumala Iisraeli hulka loetakse paljud need, kes sünnilt ei ole Aabrahami järeltulijad. Ehkki selline õpetus polnud kooskõlas tolleaegse teoloogiaga, kuulutas Jesaja kartmatult Jumalalt saadud sõnumeid ning valgustas lootusega paljusid igatsevaid südameid, kes sirutusid Aabrahami soole tõotatud vaimulike õnnistuste järele.

Rooma usklikele saadetud kirjas juhib paganate apostel tähelepanu sellele Jesaja õpetuse iseloomulikule joonele: "Jesaja aga ütleb julgemalt," nimetab Paulus, "Minu leidsid need, kes mind ei otsinud, ma sain avalikuks neile, kes minu järgi ei küsinud." Ro 10:20.

Sageli näis, et iisraellased ei suutnud või ei tahtnud mõista Jumala
368. kavatsust paganatega. Ometi oli just see kavatsus teinud nemad eriliseks rahvaks, ning iseseisvaks riigiks maailma riikide seas. Jumal palus Aabrahamil, nende isal, kellele lepingutõotus esmalt anti, lahkuda suguseltsi juurest kaugesse paikkonda, et olla valgusekandjaks paganaile. Kuigi tõotus, mille Aabraham sai, sisaldas järeltulijate rohkust – nii palju kui liiva mere ääres –, ei pidanud ta mingil isekal põhjusel rajama suurt rahvast Kaananimaale. Jumala leping temaga hõlmas kõiki rahvaid maa peal. "Ma ... õnnistan sind," ütles Issand, "ma teen su nime suureks, et sa oleksid õnnistuseks! Siis ma õnnistan neid, kes sind õnnistavad, panen vande alla selle, kes sind neab, ja sinu nimel õnnistavad endid kõik suguvõsad maa peal!" 1Ms 12:2, 3.

Jumal kõneles oma plaanist inimkonnaga jälle pisut aega enne lisaki sündi, kui Ta uuendas lepingu. "Tema kaudu õnnistatakse kõiki maailma rahvaid," ütles Jumal tõotatud lapse kohta. 1Ms 18:18. Ning hiljem teatas taevane külaline veelkord: "Sinu soo nimel õnnistavad endid kõik maailma rahvad." 1Ms 22:18.

Selle lepingu kõikihõlmav mõiste oli tuttav Aabrahami lastele ja lastelastele. Peeti asjakohaseks, et iisraellased on õnnistuseks rahvastele ja et neid vabastatakse Egiptuse orjusest selleks, et Jumala nimi saaks tuntuks "kogu maailmas" (2Ms 9:16). Kuulekuse korral Jumala nõudmistele pidi neist saama palju targem ja mõistvam rahvas
kui teised. Kuid nad pidid saama sellise paremuse ja selle säilitama 369.
ainult juhul, kui Jumal saab nende vahendusel ellu viia oma plaani "kõigi maailma rahvaste kohta."

Jumala imeline sekkumine vabastas Iisraeli Egiptuse orjusest ning juhtis neid võtma Tõotatud maa oma valdusesse nii hämmastavalt, et paljud paganad tunnistasid Iisraeli Jumala Kõrgeimaks Valitsejaks. "Egiptus peab tundma," oli Jumal lubanud, "et mina olen Issand, kui ma sirutan oma käe Egiptuse kohale ja viin Iisraeli lapsed nende keskelt välja!" 2Ms 7:5. Uhke vaaraogi pidi tunnistama Issanda väge: "Minge teenige Issandat," sundis ta Moosest ja Aaronit, "ja õnnistage ka mind!" 2Ms 12:31, 32.

Tõotatud maa poole liikuvad iisraellased leidsid, et kuuldused heebrealaste Jumala vägevatest tegudest olid levinud juba nende ees paganaile, kellest mõned õppisid tundma Teda kui ainsat tõelist Jumalat. Jumalakartmatus Jeerikos tunnistas üks paganlik naine: "Issand, teie Jumal, on Jumal ülal taevas ja all maa peal." Jo 2:11. Ta oli õppinud tundma Issandat ja see osutus talle päästmiseks. "Usus ei hukkunud hoor Raahab koos sõnakuulmatutega." He 11:31. Tema pöördumine polnud mingi erandlik näide Jumala armust ebajumalateenijate suhtes, kes tunnistasid Jumala autoriteeti. Üks Tõotatud maal elav rohkearvuline rahvas — gibeonlased — loobus paganlusest ja ühines Iisraeliga, saades nii osa lepingu õnnistustest.

Jumal ei tee vahet rahvuse, rassi ega seisuse vahel. Tema on
kogu inimkonna Looja. Kõik inimesed on ühest perekonnast loomise 370.
ja lunastuse põhjal. Kristus tuli maha kiskuma igat vaheseina ja avama sissepääsu templi igasse osakonda, et iga inimhing saaks vabalt tulla Jumala juurde. Tema armastus on nii lai, nii sügav, nii rikkalik, et see tungib kõikjale. See vabastab Saatana mõju alt need, keda Saatan on juhtinud eksiteele oma pettustega. Jumala armastus toob nad Jumala trooni juurde, mida ümbritseb tõotuse vikerkaar. Kristuses ei ole juuti ega kreeklast, sulast ega vaba.

Aastatel, mis järgnesid Tõotatud maa oma valdusse võtmisele, unustas Iisrael peaaegu täielikult õnnistusrikkad kavatsused, mis Issandal olid paganate päästmiseks. Seepärast pidi Ta esitama oma

plaani uuesti. "Kõik maailma ääred tuletavad Teda meelde ja pöörduvad tagasi Issanda juurde," innustas Ta psalmisti laulma, "ja Sinu ette kummardavad kõik rahvaste suguvõsad." "Suured isandad tulevad Egiptusest, Etioopia sirutab rutuga oma käed Jumala poole." "Paganad hakkavad kartma Issanda nime ja kõik ilmamaa kuningad Sinu au." "Pandagu see kirja tulevase põlve rahva jaoks; siis rahvas, kes luuakse, kiidab Issandat, et Ta on vaadanud oma pühast kõrgusest, Issand on taevast vaadanud ilmamaad, et kuulda vangide ägamist ja vabastada surmalapsed, et Siionis kuulutataks Issanda nime ja Jeruusalemmas Tema kiitust, kui kõik rahvad ja riigid kogutakse kokku teenima Issandat." Ps 22:28; 68:32; 102:16, 19-23.

371. Kui Iisrael oleks teostanud talle usaldatud ülesande, oleksid kõik maa rahvad saanud osa tema õnnistustest. Kuid need, kellele päästva tõe tundmine oli usaldatud, ei hoolinud ümberkaudsete rahvaste vajadustest. Kaotanud silmist Jumala plaani mõistmise, hakkasid iisraellased pidama paganaid Jumala armupiirist väljaspool olijaiks. Nad takistasid tõevalgusel paistmast ja võimutsema asus pimedus. Teadmatuse loor levis üle rahvaste. Jumala armastusest oli väga ähmane arusaam ning vohama hakkasid väärarusaamad ja ebausk.

Selline väljavaade seisis Jesaja ees siis, kui ta kutsuti prohvetiametisse. Ta ei masendunud, sest tema kõrvus kõlas Jumala trooni ümber laulvate inglite võidukoor: "Kogu maailm on täis Tema au!" Js 6:3. Jesaja usku kinnitasid nägemused Jumala koguduse aulistest võitudest, kui "maa on täis Issanda tundmist — otsekui veed katavad merepõhja." Js 11:9. Issand kõrvaldab lõpuks loori, "mis looritab kõiki rahvaid," ja katte, "mis katab kõiki paganaid". Js 25:7. Jumala Vaim valatakse kõige liha peale. Need, kes nälgivad ja janunevad õiguse järele, loetakse Jumala Iisraeli hulka. "Et nad võrsuksid kui roogude vahel, otsekui remmelgad veeojade ääres," ütleb prohvet. "Üks ütleb: "Mina kuulun Issandale", teine nimetab ennast Jaakobi nimega, kolmas kirjutab oma käe peale: "Issanda oma" ja võtab enesele aunimeks Iisrael." Js 44:4, 5.

Jumal ilmutas prohvetile õnnistusrikka plaani, mille põhjal Ta
372. pillutab meeltparandamatu Juuda rahva maailma rahvaste sekka. "Mu rahvas peab tundma mu nime," ütles Issand, "nad peavad sel päeval mõistma, et see olen mina, kes rääkib." Js 52:6, KJV. Nad õpivad sõnakuulmise ja truuduse õppetundi, kuid mitte ainult seda: paguluses levitavad nad ka teistele elava Jumala tundmist. Paljud muulased õpivad armastama Jumalat oma Looja ja Lunastajana. Nad hakkavad

pühitsema Tema püha hingamispäeva Tema loova väe mälestusmärgina. Ja kui "Issand paljastab oma püha käsivarre kõigi rahvaste nähes", et vabastada oma rahvas vangipõlvest, siis saavad "kõik maailma ääred näha meie Jumala päästet." Js 52:10. Paljud neist paganlusest pöördunuist tahavad ühineda täielikult iisraellastega ja saata neid tagasiteel Juudamaale. Ükski neist ei pea ütlema "Issand eraldab mind muidugi oma rahvast!" (Js 56:3), sest prohveti vahendusel oli Jumal öelnud, et need, kes Temale anduvad ja Tema käske peavad, loetakse kuuluvaiks vaimuliku Iisraeli hulka – Jumala maapealse koguduse hulka.

"Võõrad, kes on liitunud Issandaga, teenivad Teda ja armastavad Issanda nime, et saada Tema sulaseiks, kõik, kes peavad hingamispäeva ega riku seda ja kes peavad kinni mu lepingust — needki ma viin oma pühale mäele ja ma rõõmustan neid oma palvekojas, ja nende põletus- ja tapaohvrid on mu altari peal meelepärased; sest mu koda nimetatakse palvekojaks kõigile rahvastele. Issanda, Iisraeli hajutatuid koguva Jumala ütlus: Ma kogun tema juurde veelgi, lisaks neile, kes 373.
tema juurde on kogutud." Js 56:6-8.

Prohvet sai võimaluse näha üle sajandite, tõotatud Messia tuleku aega. Esmalt nägi ta ainult " kitsikust ja pimedust ja ahistuse süngust." Js 8:22. Paljud tõevalgust igatsevad inimesed triivisid valeõpetajate segastaval mõjul mõtteteaduse ja spiritismi eksitavatesse keerdkäikudesse. Teised omakorda usaldasid jumalakartuse välist vormi ega rakendanud oma igapäevaelus tõelist pühadust. Väljavaade tundus lootusetuna, kuid see asendus peagi prohveti silme ees avaneva imelise nägemusega. Ta nägi koitmas Õiguse Päikest ja paranemine oli Tema tiibade all. Täis imetlust hüüatas prohvet: "Aga ei jää pimedusse maa, kus on ahastus. Otsekui Jumal endisel ajal põlgas Sebulonimaad ja Naftalimaad, nõnda austab Ta tulevikus mereäärset teed, Jordani-tagust maad, paganate Galilead. Rahvas, kes käib pimeduses, näeb suurt valgust; kes elavad surmavarju maal, neile paistab valgus." Js 8:23-9:1.

Auline maailma Valgus toob pääste igale rahvahõimule, suguharule, keelele ja rahvale. Tema töö kohta kuulis prohvet igavest Isa teatavat: "Sellest on vähe, et Sa mu sulasena taastad Jaakobi suguharud ja tood tagasi Iisraeli jäägi: ma panen Sind paganaile valguseks, et mu pääste ulatuks ilmamaa ääreni." "Ma olen sind kuulnud hea meele
ajal ja aidanud päästepäeval; ma olen sind hoidnud ja pannud rahvale 374.
seaduseks, taastama maad, jagama laastatud pärisosi, ütlema vangistatuile: "Minge välja!", pimeduses olijaile: "Tulge valguse kätte!"" "Vaata,

nad tulevad kaugelt. Ennäe, ühed põhja ja lääne poolt, teised Siinimimaalt." Js 49:6, 8, 9, 12.

Vaadates ajas veel kaugemale, nägi prohvet suurepäraste tõotuste sõnasõnalist täitumist. Ta nägi pääste rõõmsate sõnumite kandjaid minevat ilmamaa äärteni — iga suguharu ja rahva juurde. Ta kuulis Issanda sõnu evangeeliumikoguduse kohta: "Vaata, ma juhin tema juurde rahu otsekui jõe, ja rahvaste rikkused otsekui tulvava oja;" Js 66:12. Ja ta kuulis käsku: "Tee avaraks oma telgipaik ja su elamute vaipu venitatagu! Ära ole kokkuhoidlik! Pikenda oma telginööre ja kinnita vaiu! Sest sa levid paremale ja vasakule, su järglased vallutavad rahvaid." Js 54:2, 3.

Issand ütles prohvetile, et Ta läkitab oma tunnistajaid "rahvaste juurde Tarsisesse, Puudi ja Luudi ... juurde, Tubalisse ja Jaavanisse, kaugetele saartele." Js 66:19.

"Kui armsad on mägede peal sõnumitooja sammud. Ta kuulutab rahu, toob häid sõnumeid, kuulutab päästet ja ütleb Siionile: "Sinu Jumal on Kuningas!" Js 52:7.

375. Prohvet kuulis Jumala häält kutsumas kogudust teostama tööd, mis valmistab teed Tema igavese kuningriigi tulekuks. Sõnum oli eksimatult selge:

"Tõuse, paista, sest sinu valgus tuleb ja Issanda auhiilgus koidab su kohal. Sest vaata, pimedus katab maad ja pilkane pimedus rahvaid, aga sinu kohal koidab Issand ja sinu kohal nähakse Tema auhiilgust. Ja rahvad tulevad su valguse juurde ning kuningad paistuse juurde, mis sinust kumab. Tõsta oma silmad ja vaata ringi: nad kõik kogunevad, tulevad su juurde; su pojad tulevad kaugelt, su tütreid kantakse kätel. ... Ja võõrad ehitavad üles su müürid ja nende kuningad teenivad sind; sest oma vihas ma lõin sind, aga oma armus ma halastan su peale. Su väravad on alati lahti, neid ei suleta päeval ega ööl, et su juurde saaks tuua rahvaste rikkusi ja juhatada nende kuningaid." "Pöörduge minu poole ja laske endid päästa, kõik maailma ääred, sest mina olen Jumal ja kedagi teist ei ole!" Js 60:1-11; 45:22.

Prohvetikuulutused suurest vaimulikust ärkamisest sünguse ajastul täituvad tänapäeval misjonijaamade üha laienevas tegevuses, et viia kuulutus maa veel valgustamata paikadesse. Prohvet võrdleb paganlikes maades tegutsevaid misjonäride rühmi lipukandjatena, keda
376. märkavad tõevalgust otsivad inimesed.

"Sel päeval sünnib," kirjutab Jesaja, "et Iisai juurt, kes seisab rahvaile lipuks, otsivad paganad ja Tema asupaik saab auliseks. Ja sel

päeval sirutab Issand veel teist korda käe, et lunastada oma rahva jääki. ... Ta tõstab rahvastele lipu, kogub Iisraeli hajutatud ja korjab kokku Juuda pillutatud neljast maailmakaarest." Js 11:10-12.

Päästepäev on ligidal. "Sest Issanda silmad jälgivad kogu maad, et võimsasti aidata neid, kes siira südamega hoiavad Tema poole." 2Aj 16:9. Kõigi rahvaste, keelte ja suguharude hulgas näeb Jumal mehi ja naisi palvetamas valguse ja tõetundmise pärast. Nende hing on rahuldamata. Kaua on neid toidetud tuhaga. Vt Js 44:20. Kõige õiguse vaenlane on viinud neid eksiteele ja nad kobavad pimedate sarnaselt. Kuid nad on südamelt ausad ja igatsevad õppida tundma paremat teed. Ehkki nad elavad paganluse sünguses ega tunne sugugi Jumala kirjutatud käske ja Tema Poega Jeesust, on jumaliku väe mõjutus ilmnenud nende meeltes ja iseloomus mitmel viisil.

On hetki, mil need, kelle teadmine Jumalast piirdub ainult jumaliku 377.
armu mõjutusega, on olnud heatahtlikud Tema sulaste vastu ja kaitsnud neid isegi oma elu kaalule pannes. Püha Vaim valab Kristuse armu paljude õilsate tõeotsijate südamesse, tehes nad vastuvõtlikeks, ehkki nende olemus ja varasem kasvatus on sellele vastupidine. Nende südames paistab "Valgus, mis valgustab iga inimest." Jh 1:9. Ja kui nad seda Valgust tähele panevad, juhib see nad Jumala riiki. Prohvet Miika ütleb: "Kui ma istun pimeduses, siis on Issand mulle valguseks. ... Tema toob mind valgusesse, ma saan näha Tema õiglust." Mi 7:8, 9.

Taeva lunastusplaan on küllalt avar, et hõlmata tervet maailma.
Jumal igatseb puhuda eluhingust jõuetusse inimkonda. Ta ei lase pettu- 378.
da ühelgi inimesel, kes igatseb siiralt midagi kõrgemat ja õilsamat kui see, mida maailm pakub. Jumal saadab alati inglid nende juurde, kes masendavamais olukordades paluvad usus, et mingi neist kõrgem võim võtaks nad oma hoole alla ning tooks vabastust ja rahu. Jumal ilmutab ennast neile erinevatel viisidel ja annab neile märku oma hoolitsusest, mis äratab neis usalduse Temasse, kes on iseennast andnud lunahinnaks kõikide eest, "et nad paneksid oma lootuse Jumala peale ega unustaks Jumala tegusid, vaid peaksid Tema käske." Ps 78:7.

"Kas sangari käest saab võtta tema saagi või kiskuda vägeva käest tema vange? Tõesti, nõnda ütleb Issand: Küllap võetakse sangari vangid ja pääseb vägeva saak." Js 49:24, 25. "Häbenema peavad need, kes loodavad nikerdatud kujude peale, kes ütlevad valatud kujudele: "Teie olete meie jumalad!"" Js 42:17.

"Õnnis on see, kelle abi on Jaakobi Jumal, kelle lootus on Issanda peale, oma Jumala peale." Ps 146:5. "Pöörduge tagasi turvapaika,

lootusrikkad vangid." Sk 9:12. Kõigile südamest ausatele paganlikes maades — taeva silmis "õiglastele"— koidab pimeduses valgus. Ps 112:4. Jumal on öelnud: "Ma juhin pimedaid teel, mida nad ei tunne, ma lasen neid käia tundmatuid radu; ma muudan pimeduse nende ees valguseks ja konara tasaseks. Need on asjad, mis ma teen ega jäta tegemata." Js 42:16.

IV osa

Rahva õiglane karistus

"Ma karistan sind õiglaselt, aga hoopis karistamata ma sind küll ei jäta."

Jr 30:11

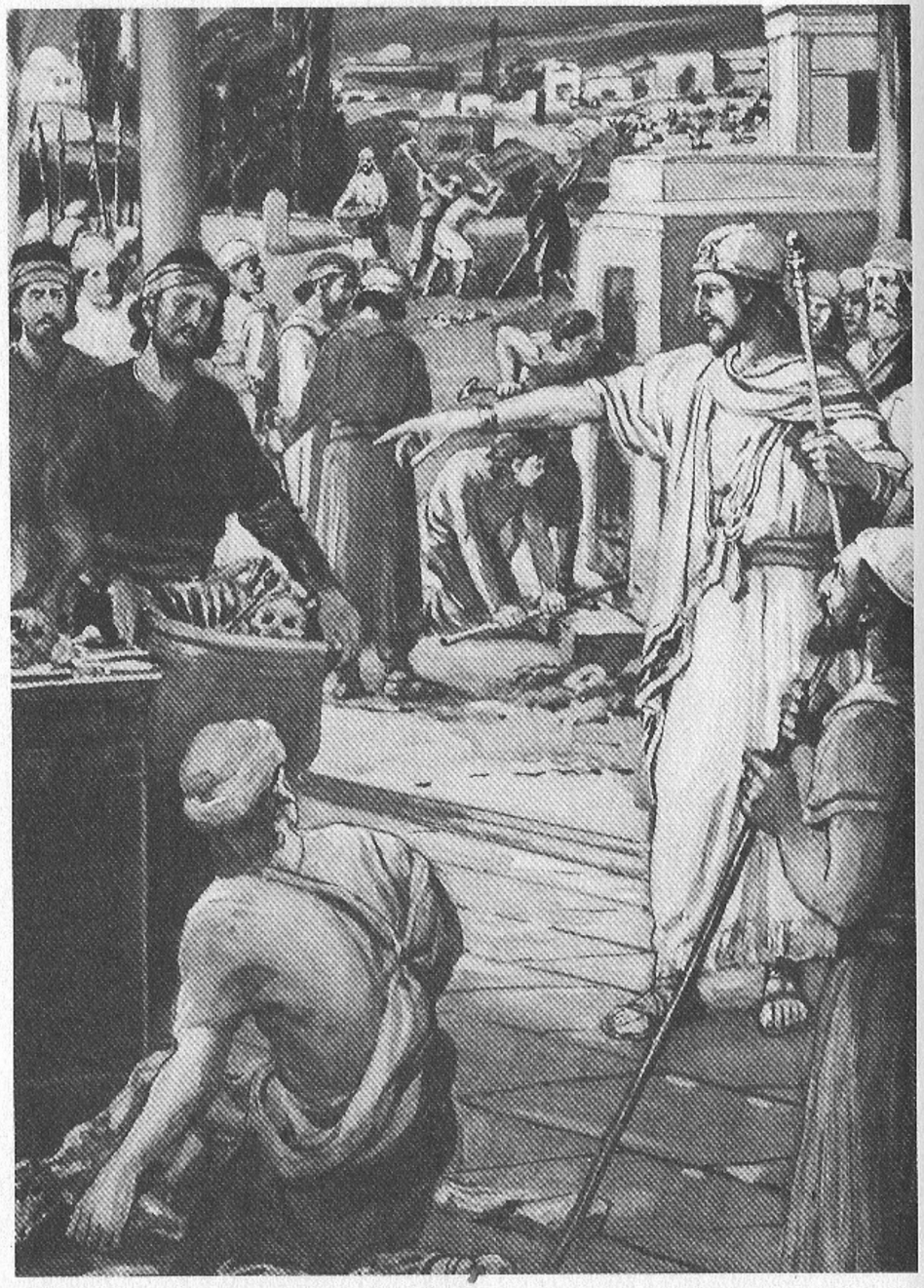

Joosija viis läbi uuendused; ta kiskus maha paganliku altari Peetelis ning hävitas hiied ja põletas ära Baali teenimisele pühendatud "kõrged paigad".

32
MANASSE JA JOOSIJA

Juuda kuningriik oli edukas Hiskija kogu trooniloleku aja, kuid nõr- 381.
genes jälle Manasse jumalatu valitsemise pikkadel aastatel, mil paganlus elustus ja paljud rahva hulgast andusid ebajumalateenistusele. "Manasse ahvatles Juuda ja Jeruusalemma elanikke tegema rohkem kurja, kui tegid need paganad." 2Aj 33:9. Eelmiste põlvkondade aulisele valgusele järgnes ebausu, eksituse ja sünguse aeg. Pahed tärkasid ja õilmitsesid; võimutses türannia, rõhumine ja kõige hea põlgamine. Õigust väänati ja vägivald võttis maad.

Siiski ei puudunud ka neil kurjadel aastatel Jumala ja õiguse tunnistajad. Tuleproovi kogemused, mida Juuda oli Hiskija valitsemise ajal õnnelikult läbinud, olid lisanud paljudele iseloomutugevust ning moodustasid nüüd kaitsevalli valitseva jumalakartmatuse teel. Nad seisid tõe
ja õiguse eest, ent see vihastas Manasset ja tema võimukandjaid, kes 382.
püüdsid oma kurje eluviise maksma panna tauniva hääle vaikima sundimisega. "Manasse valas ka väga palju süütut verd, kuni ta Jeruusalemma oli täitnud äärest ääreni." 2Ku 21:16.

Üheks tema esimeseks ohvriks oli Jesaja, kes oli üle poolesaja aasta olnud Juudas Issanda käskjalaks. "Teised said kogeda pilkamist ja rooska ning ahelaid ja vanglat. Neid on kividega surnuks visatud, pooleks saetud, mõõgaga hukatud, nad on lamba- ja kitsenahas käinud maad mööda ringi, puuduses, viletsuses ja kurja kannatades. Nemad, keda maailm ei olnud väärt, hulkusid ringi kõrbetes ja mägedel ning varjasid end koobastes ja urgudes." He 11:36-38.

Mõned neist Manasse valitsemisajal tagakiusatuist pidid kuulutama erilist noomitus- ja kohtukuulutust. "Juuda kuningas Manasse," ütlesid nad, "on teinud rohkem paha, kui tegid [teised], kes olid enne teda." Selline jumalatus viis kuningriigi kriisi. Peagi pidi Juuda viidama vangi Babülooniasse "saagiks ja riisutavaiks kõigile oma vaenlastele." 2Ku 21:11, 14. Kuid Issand ei hülga neid, rääkis Jumal, kes võõral maal Teda oma Valitsejaks tunnistavad. Nad kannatavad küll suurt viletsust, kuid Tema vabastab nad Temale teada ajal ja viisil. Need, kes panevad oma lootuse täielikult Jumalale, leiavad kindla varjupaiga.

Ustavalt jätkasid prohvetid hoiatuste ja manitsuste jagamist.
383. Kartmatult kutsusid nad meeleparandusele Manasset ja tema rahvast, kuid Issandast loobunud Juuda põlastas manitsusi ning jättis kutsed tähelepanuta. Näitamaks, kuidas rahva käsi käib juhul, kui nad ei paranda meelt, lubas Issand neil langeda Assüüria sõjasalga küüsi. Sõdalased sidusid Manasse "vaskahelatega ja viisid Paabelisse," oma ajutisse pealinna. See viletsus tõi kuninga mõistusele. "Aga kui tal kitsas käes oli, siis ta püüdis leevendada Issanda, oma Jumala palet ja alandas ennast väga oma vanemate Jumala ees. Ja kui ta palvetas Tema poole, siis andis Jumal temale järele, kuulis ta anumist ja tõi tema tagasi Jeruusalemma, ta oma kuningriiki. Siis mõistis Manasse, et Issand on Jumal." 2Aj 33:11-13. Ent nii tähelepanuväärne, kui see patukahetsus oligi, tuli see liiga hilja, et päästa kuningriik aastaid kestnud ebajumalateenistuse laastavast mõjust. Paljud olid komistanud ja langenud ega suutnud enam tõusta.

Nende seas, kelle elu Manasse saatuslik jumalasalgamine tagasipöördumatult vormis, oli tema enda poeg, kes asus troonile kahekümne kahe aastaselt. Piibel ütleb kuningas Aamoni kohta: "Tema käis kõiki neid teid, mida tema isa oli käinud, ja ta teenis neid ebajumalaid, keda tema isa oli teeninud, ja ta kummardas neid. Tema jättis maha Issanda, oma vanemate Jumala." 2Ku 21:21, 22. "Ta ei alandanud ennast Issanda ees, nõnda nagu tema isa Manasse oli ennast alandanud, vaid tema, Aamon, suurendas süüd." Õel kuningas ei saanud valitseda kaua. Tema enda sulased surmasid ta lossis kaks aastat pärast seda, kui ta oli asunud troonile. "Ja maa rahvas tõstis tema poja Joosija tema asemele kuningaks." 2Aj 33:23, 25.

384. Joosija asumisega troonile, kuhu ta jäi kolmekümne üheks aastaks, hakkasid usupuhtust alalhoidnud inimesed lootma, et kuningriigi allakäik pidurdub. Uus kuningas, kes oli tollal vaid kaheksa-aastane, austas Jumalat ning tegi kohe algusest peale, " mis õige oli Issanda silmis, ja käis kõigiti oma isa Taaveti teed, kaldumata paremale või vasakule." 2Ku 22:2. Joosija kui õela kuninga poeg oli kiusatud käima oma isa jälgedes. Tal oli ainult mõne sellise nõuandja tugi, kes julgustas teda käima õigel teel. Ometi jäi Joosija ustavaks Iisraeli Jumalale. Ta võttis õppust eelmiste põlvkondade eksimustest. Ta tahtis toimida õigesti, mitte vajuda isa ja vanaisa taoliselt patu ja mandumise sohu. Ta elas, kaldumata paremale või vasakule. Asudes talle usaldatud ametipostile, otsustas ta järgida Iisraeli valitsejate suunamiseks antud juhtnööre ning tema kuulekuse varal sai Jumal kasutada teda "paremaks tarviduseks mõeldud riistana".

Juba aastaid enne Joosija kuningaks saamist olid ustavad inimesed Juudas küsinud endalt, kas Jumala tõotused vana-aja Iisraelile üldse kunagi täituvad. Inimlikult näis, et Jumala kavatsust valitud rahva suhtes oli peaaegu võimatu teostada. Varasemate sajandite ärataganemine oli viimastel aastatel veel hullemaks läinud. Kümme suguharu olid hajutatud paganate sekka, järel olid Juuda ja Benjamini suguharud ning nemadki näisid olevat moraalse ja rahvusliku huku äärel. Prohvetid 385.
olid hakanud kuulutama täielikku hävingut nende armastatud linnale, kuhu Saalomon oli ehitanud templi ja kuhu olid keskenenud kõik nende rahvusliku suuruse maised lootused. Kas võis Jumal loobuda lubatud kavatsusest vabastada need, kes toetuvad Temale? Õigeid oli kiusatud taga ja jumalatud näisid elavat heaolus juba nii kaua, et tekkis küsimus, kas Jumalale ustavail oligi veel loota paremaid päevi?

Prohvet Habakuk pani need valusad küsimused sõnadesse. Jälgides ustavate olukorda tema päevil, küsis ta ahastuses: "Kui kaua, Issand, pean ma appi hüüdma, ilma et Sa kuuleksid? Või Sulle kisendama vägivalla pärast, ilma et Sa aitaksid? Miks Sa lased mind näha nurjatust ja vaatad ise seda õnnetust pealt? Hävitus ja vägivald on mu ees — on tulnud riid ja tõusnud tüli. Seepärast on Seadus jõuetu ja õigus ei tule iial esile. Sest õel piirab õiget — nõnda tekib väänatud õigus." Ha 1:2-4.

Jumal vastas oma ustavatele lastele. Valitud sõnumitooja vahendusel ilmutas Ta otsuse karistada rahvast, kes on Temast loobunud ja asunud teenima paganate jumalaid. Mõned nendest tuleviku üle mõtisklejaist on siis veel elus, rääkis Jumal, kui Ta hakkab imeliselt kujundama maailma valitsevate rahvaste asju ning tõstma babüloonlasi võimule. Kaldea rahvas, "kardetav ja julm," tuleb äkitselt Jumalast mää- 386.
ratud piitsana Juudamaale. Ha 1:7. Juuda vürstid ja parimad rahva seast viiakse vangidena Babüloonlasse. Juuda linnad ja külad ning viljapõllud tehakse maatasa ja midagi ei säästeta.

Olles kindel, et selline hirmuäratav kohtuotsus täidab mingilgi viisil Jumala kavatsust oma rahvaga, tunnustas Habakuk alistuval meelel Issanda tahet: "Eks ole Sina, Issand, muistsest ajast mu püha Jumal?" hüüatas ta. Siis vaatas prohvet usus üle lähituleviku sünge perspektiivi. Ta klammerdus tugevalt kallitesse tõotustesse, mis väljendasid, et Jumal armastab Temale lootvaid lapsi, ja lisas: "Meie ei sure!" Ha 1:12, KJV. Selliselt oma usku tunnistades usaldas ta nii enda kui iga uskuva iisraellase elu kaastundliku Jumala kätesse.

See polnud ainus kord, kui Habakuk väljendas tugevat usku. Üks teine kord, kui ta mõtiskles tuleviku üle, ütles ta: "Mina seisan oma

vahipostil, asun linnusel ja vaatan, et näha, mida Ta mulle räägib ja mida Ta mulle vastab mu etteheite peale." Issand vastas talle armuliselt: "Kirjuta üles nägemus ja tähenda selgesti lauakeste peale, et see, kes seda loeb, võiks lugeda soravalt. Sest nägemus ootab küll oma aega, aga ta ruttab lõpu poole ega peta. Kui ta viibib, siis oota teda, sest ta tuleb kindlasti ega kõhkle. Vaata, kes on isemeelne, selle hing ei ole siiras ta sees; aga *õige elab oma usust*." Ha 2:1-4.

Usk, mis kinnitas Habakukki ja kõiki jumalakartlikke ning õigemeelseid inimesi noil raske katsumuse päevil, oli sama usk, mis hoiab ülal Jumala rahvast ka tänapäeval. Kristlasest usklik saab pimedaimatelgi
387. hetkedel ja raskeimateski oludes toetuda kogu valguse ja väe allikale. Päev-päevalt saab usk Jumalasse uuendada tema lootust ja julgust. "Õige elab oma usust." Jumalat teenides ei tarvitse meelt heita, kõhelda ega karta. Issand täidab üliküllusliikult Temale toetuvate inimeste suurimadki ootused. Ta annab neile tarkust nende mitmesuguste vajaduste kohaselt.

Apostel Paulus räägib kõneosavalt sellest rohkest abist, mis on kättesaadav igale kiusatud hingele. Jumal andis Paulusele kinnituse: "Sulle piisab minu armust, sest nõtruses saab vägi täielikuks!" Tänulikult ja usaldavalt vastas Jumala paljukannatanud sulane: "Nii ma siis kiitlen meelsamini oma nõtrusest, et Kristuse vägi laskuks elama minu peale. Seepärast mul ongi hea meel nõtruses, vägivalla all, hädades, tagakiusamistes ja ahistustes Kristuse pärast, sest kui ma olen nõder, siis ma olen vägev." 2Ko 12:9, 10.

Me peame kalliks pidama ja arendama usku, millest on tunnistanud prohvetid ja apostlid — usku, mis haarab kinni Jumala tõotustest ning ootab, et Tema lahendaks asja Temale teada ajal ja viisil. Kindel prohvetlik sõna täitub lõplikult siis, kui meie Issand ja Päästja Jeesus Kristus saabub kuningate Kuninga ja isandate Issandana. Ootamise aeg võib tunduda pikana, arakstegevad olukorrad võivad rõhuda hinge, paljud, keda usaldati, võivad teekonnal langeda. Kuid öelgem koos prohvetiga, kes püüdis julgustada Juudat enneolematu ärataganemise ajal: "Issand on oma pühas templis, Tema palge ees vaikigu kogu maa!"
388. Ha 2:20. Pidagem alati meeles rõõmustavat sõnumit: "Nägemus ootab küll oma aega, aga ta ruttab lõpu poole ega peta. Kui ta viibib, siis oota teda, sest ta tuleb kindlasti ega kõhkle. ... aga õige elab oma usust." Ha 2:3, 4.

"Issand, ma olen kuulnud Su sõnumit, ma kardan Su tegu, Issand. Aga lase see ligemail aastail sündida, tee see ligemail aastail teoks ja

mõtle oma vihas halastusele! Jumal tuleb Teemanist, püha Paarani mäelt! ... Tema aulikkus katab taevaid ja maa on täis Tema kiitust. Tema all on nagu valguse sära, Tema kõrval on kiired, seal on Ta võimsuse loor. Tema ees käib katk ja Tema kannul tuleb taud. Tema seisab ja mõõdab maad, Tema vaatab ja paneb rahvad võpatama. Purunevad igavesed mäed, vajuvad ürgsed künkad. Tema teed on igavesed."

"Sa lähed aitama oma rahvast, appi oma võitule."

"Kuigi viigipuu ei õitse ja viinapuudel pole vilja, õlipuu saak äpardub ja põllud ei anna toidust, lambad ja kitsed kaovad tarast ja veiseid pole karjaaedades, ometi rõõmustan mina Issandas, hõiskan oma pääste Jumalas. Issand Jumal on minu jõud." Ha 3:2-6, 13, 17-19.

Habakuk ei olnud ainus, kelle kaudu anti sõnum selgest lootusest 389.
ja tulevasest võidust, kuid ka käesolevast kohtust. Joosija valitsemisajal tuli Issanda sõna ka Sefanjale ning selles sõnumis esitati selgelt jätkuva ärataganemise tagajärjed. Samas suunati koguduse ustava jäägi tähelepanu hilisemale aulisele väljavaatele. Sefanja prohvetikuulutusi Juudat tabavast karistusest võib täie õigusega kasutada nende karistuste kohta, mis tabavad meeltparandamata maailma Kristuse teise tuleku ajal.

"Ligidal on Issanda suur päev, see on ligidal ja ruttab väga. Issanda 390.
päeva hääl — seal kisendab kangelanegi kibedasti. See päev on viha päev, häda ja ahastuse päev, õnnetuse ja hävingu päev, pime ja must päev, pilvine ja sünge päev, sarve ja sõjahüüu päev kindlustatud linnade ja kõrgete nurgatornide vastu." Sf 1:14-16.

"Ma viin inimesed ahastusse, et nad käivad nagu pimedad, sest nad on teinud pattu Issanda vastu. Nende verd valatakse nagu põrmu ... . Isegi mitte nende hõbe ja kuld ei suuda neid päästa Issanda vihapäeval: Tema püha viha tules hävib kogu maa, sest lõpu, jah, äkilise ehmatuse valmistab Ta kõigile maa elanikele." Sf 1:17, 18.

"Kogunege ja olge koos, häbitu rahvas, enne kui tuleb määratud päev, mil lendate ära kui aganad, enne kui teie peale tuleb Issanda tuline viha, enne kui teie peale tuleb Issanda vihapäev!

Otsige Issandat, kõik alandlikud maal, kes te teostate Tema õigust! Otsige õiglust, otsige alandlikkust, vahest leiate varju Issanda vihapäeval!" Sf 2:1-3.

"Vaata, sel ajal teen ma lõpu kõigile su rõhujaile. Ma aitan lonkajat 391.
ja kogun äraaetu; ma teen nad ülistatuiks ja kuulsaiks kõigis maades, kus nad on pidanud häbenema. Sel ajal toon ma teid, sel ajal kogun

ma teid, sest ma teen teid kuulsaiks ja ülistatuiks kõigi maa rahvaste seas, kui ma teie eneste nähes pööran teie saatuse, ütleb Issand.”” Sf 3:19, 20.

“Hõiska, Siioni tütar, hüüa, Iisrael! Rõõmusta ja rõkata kogu südamest, Jeruusalemma tütar! Issand on võtnud tagasi kohtuotsuse sinu kohta, Ta on pööranud ära su vaenlase. Issand, Iisraeli Kuningas, on su keskel, enam pole sul vaja näha õnnetust. Sel päeval öeldakse Jeruusalemmale: Ära karda, Siion, ärgu lõtvugu su käed! Issand, sinu Jumal, on su keskel, kangelane, kes aitab. Ta rõõmustab sinu pärast väga, Ta uuendab oma armastust sinuga, Ta tunneb hõisates sinust rõõmu.” Sf 3:14-17.

33
KÄSUÕPETUSE RAAMAT

Babüloonia vangipõlvest kõnelevad prohvetite sõnumid mõjusid vaikselt, kuid võimsalt. Need valmistasid suures osas teed sellele usupuhastusele, mis toimus Joosija valitsemise kaheksateistkümnendal aastal. Uuendusliikumine, mille tõttu ähvardavate karistuste toimepanek mõneks ajaks edasi lükkus, sai täiesti ootamatult alguse ühe kaua aega kadunud olnud Pühakirja osa leidmisest ja uurimisest. 392.

Ligi sada aastat varem, Hiskija ajal peetud esimesel paasapühal, lugesid rahvast õpetavad preestrid iga päev kuulajaskonnale ette käsuõpetuse raamatut. Hiskija valitsusaeg kujunes edukaks just seetõttu, et siis pöörati tähelepanu Moosese poolt kirjapandud seadustele, eriti lepinguraamatus leiduvaile, mis moodustas ühe osa 5. Moosese raamatust. Ent Manasse oli julgenud heita need seadused kõrvale ja tema valitsemisajal oli templis säilitatav käsuõpetuse raamat läinud hooletuse tõttu kaduma. Nii jäi rahvas paljudeks aastateks ilma selle õpetustest. 393. 393.

Kauakadunud käsikirja leidis templist ülempreester Hilkija ulatuslike remonditööde käigus, mida kuningas Joosija oli ette võtnud pühitsetud hoone korrastamiseks. Ülempreester andis väärtusliku raamatu õpetatud kirjatundja Saafani kätte, kes luges seda ja viis siis kuningale, jutustades leidmisloo.

Joosija oli sügavalt liigutatud, kui talle esmakordselt vana käsikirja üleskutseid ja hoiatusi loeti. Kunagi varem polnud ta nii täielikult mõistnud, et Jumal oli nii selgelt asetanud Iisraeli ette “elu ja surma, õnnistuse ja needuse.” 5Ms 30:19. Kui palju kordi õhutasid selle raamatu sõnad neid valima eluteed, et olla ülistuseks maal ja õnnistuseks kõigile rahvastele. “Olge vahvad ja tugevad, ärge kartke ja ärge tundke hirmu,” oli Mooses Iisraeli julgustanud, “sest Issand, su Jumal, käib ise koos sinuga, Tema ei lahku sinust ega jäta sind maha!” 5Ms 31:6.

Raamatus leidus rohkesti kinnitusi Jumala tahtlikkusest päästa täielikult need, kes panevad oma lootuse Temale. Nii nagu Ta oli nad vabastanud Egiptuse orjusest, nii oli Ta valmis tegema uusi vägevaid

tegusid, et asustada nad Tõotatud maale ja panna maailma rahvaste etteotsa.

Samas, kui prohvetikuulutused tõotasid õnnistusi sõnakuulelikele, kuulutasid need hukkamõistmist sõnakuulmatuile. Kui kuningas kuulis
394. Jumala Vaimust sisendatud sõnu, tundis ta neis kirjeldustes ära olukorra, mis tõepoolest tema kuningriigis valitses. Sõnade juures, mis kõnelesid Jumalast ärataganemisest, märkas Joosija üllatunult otsekoheseid sõnu õnnetuse kiirest saabumisest, mida polnud võimalik enam vältida. Jutt oli nii selge, et sõnade tähenduses polnud võimalik eksida. Raamatu lõpus esitati kokkuvõte Jumala käitumisest Iisraeliga ning jutustus tulevikusündmustest, mil need asjad saavad kahekordselt selgemaks. Mooses oli kogu Iisraeli kuuldes öelnud:

"Pange tähele, taevad, sest mina räägin, ja kuule, maa, mu suu kõnesid! Mu õpetus voolaku vihmana, mu kõne nõrgugu kastena, nagu haljusele vihmasagar ja rohule vihmapiisad! Sest ma kuulutan Issanda nime, andke au meie Jumalale! Tema on kalju, Tema töö on täiuslik, sest kõik Tema teed on õiged. Jumal on ustav ja Temas pole väärust, Tema on õige ja õiglane." 5Ms 32:1-4.

"Meenuta muistseid päevi, pane tähele aastaid põlvest põlve! Küsi oma isalt, et ta jutustaks sulle, oma vanadelt, et nad räägiksid sulle! Kui Kõigekõrgem andis rahvaile pärisosa, kui Ta jaotas inimlapsi, siis Ta määras kindlaks rahvaste piirid vastavalt Iisraeli laste arvule, sest Issanda omand on Tema rahvas, Tema mõõdetud pärisosa on Jaakob.
395. Ta leidis tema kõrbemaalt, tühjast paigast, uluvast kõrbest; Ta võttis tema oma kaitse alla, hoolitses tema eest, Ta hoidis teda nagu oma silmatera." 5Ms 32 :7-10.

"Ta hülgas Jumala, oma Looja, ja põlgas oma Päästekaljut. Nad ärritasid Teda võõraste jumalatega, nad vihastasid Teda oma jäledustega. Nad ohverdasid haldjaile, kes ei ole jumalad, jumalaile, keda nad ei tundnud, kes olid uued, äsja tulnud, kellest teie vanemad ei teadnud. Sa ei mäletanud Kaljut, kes sind sünnitas, ja unustasid Jumala, kes andis sulle elu.

Kui Issand seda nägi, siis Ta põlastas neid tusast oma poegade ja tütarde pärast. Ta ütles: Ma peidan oma palge nende eest ja vaatan, milline on nende lõpp, sest nad on pöörane sugu, lapsed, kelles ei ole truudust. Nad on mind ärritanud nendega, kes ei ole jumalad, on mind vihastanud oma tühisustega. Aga mina ärritan neid rahvaga, kes ei ole rahvas: ma vihastan neid mõistmatute paganatega."

"Ma kuhjan nende peale õnnetusi, ma raiskan nende vastu kõik oma nooled. Neid peab kurnama nälg, purema palavikutaud ja pahatõbi."

"Sest see on rahvas, kes on kaotanud arukuse — neil ei ole taipu. Kui nad oleksid targad, siis nad taipaksid seda, nad mõistaksid oma lõppu. Kuidas võis üksainus jälitada tuhandet ja kaks kihutada 396.
põgenema kümme tuhat, kui mitte nende Kalju ei oleks neid müünud ja Issand nad loovutanud? Sest nende kalju ei ole meie kalju sarnane: seda võivad otsustada meie vaenlasedki."

"Eks see ole talletatud minu juures, pitseriga suletud minu varakambris? Minu käes on kättemaks ja tasumine ajaks, mil nende jalg vääratab. Jah, nende õnnetuse päev on ligidal ja mis neile on valmistatud, tõttab tulema." 5Ms 32:15-21, 23, 24, 28-31, 34, 35.

Need ja sarnased tekstid näitasid Joosijale, kuidas Jumal armastas oma rahvast ja jälestas pattu. Kui kuningas luges prohvetikuulutusi kiirest hukkamõistust neile, kes kangekaelselt vastu hakkavad, värises ta tuleviku pärast. Juuda rikutus oli suur. Mis saab olema nende kestva sõnakuulmatuse tagajärg?

Kuningas polnud suhtunud ebajumalateenistusse ükskõikselt ka eelnevail aastail. Tema "valitsemise kaheksandal aastal, kuigi ta oli alles noor," oli ta pühendanud end täielikult Jumala teenimisele. Neli aastat hiljem, kahekümneaastasena püüdis ta tõsiselt kõrvaldada kiusatused oma alamate teelt ning hakkas "puhastama Juudat ja Jeruusalemma ohvrikõngastest, viljakustulpadest ning nikerdatud ja valatud kujudest." "Tema juuresolekul kisti maha baalide altarid; ta lõi katki suitsutusaltarid, mis olid ülal nende peal, purustas viljakustulbad ning nikerdatud ja valatud kujud, pihustas ja puistas need nende haudade peale, kes neile olid ohverdanud. Ja ta põletas preestrite luud 397.
nende altarite peal; nõnda ta puhastas Juuda ja Jeruusalemma." 2Aj 34:3-5.

Noor valitseja ei rahuldunud põhjaliku tööga ainult Juudamaal, vaid laiendas oma jõupingutusi Iisraeli kümne suguharu endistele asualadele, kus nüüd elas väiksearvuline jääk. Sõna ütleb, et ta tegutses "ka Manasse, Efraimi ja Siimeoni linnades, kuni Naftalini." Selles laastatud piirkonnas kiskus ta maha altarid, lõi "pihuks ja põrmuks vilja- 398.
kustulbad ja nikerdatud kujud" ning raius "katki suitsutusaltarid kogu Iisraelimaal." 2Aj 34:6, 7.

Nõnda oli Joosija oma varasest meheeast alates püüdnud kasutada oma mõjuvõimu kuningana selleks, et tõsta kõrgele Jumala püha seaduse põhimõtted. Kirjatundja Saafan luges talle nüüd käsuõpetuse raamatust ja kuningas mõistis, et see raamat on tõeline teadmiste aare, võimas abi uuendustöös, mida ta väga soovis riigis

teostada. Ta otsustas käia nende nõuannete valguses ning teha kõikvõimaliku, et tutvustada rahvale selle õpetusi ja kui vähegi võimalik, jõuda sinnamaale, et rahvaski õpiks austama ja armastama taeva seadusi.

Ent kas sellise uuenduse teostamine oli võimalik? Iisrael oli jõudnud peaaegu jumaliku kannatuse katkemise piirini. Varsti asub Jumal karistama neid, kes olid häbistanud Tema nime. Jumala viha oli juba süttinud rahva vastu. Murest ja õudusest haaratud Joosija käristas riided lõhki ja langes hingeahastuses silmili maha Jumala ette, anudes andestust paadunud rahva pattudele.

Tollal elas Jeruusalemmas templi lähedal naisprohvet Hulda. Halbadest aimdustes vaevatud kuningale meenus nüüd Hulda ja ta otsustas küsida Issandalt Issanda sõnumitooja kaudu, kas tema kui kuninga võimuses on mingisugusel kombel päästa eksivat Juudat, kes asus hukatuse äärel.

Olukorra tõsiduse ja naisprohvetist lugupidamise tõttu saatis kuningas prohveti juurde kuningriigi tähtsaimad mehed. "Minge," palus
399. ta, "küsitlege Issandat minu ning rahva ja kogu Juuda nimel selle leitud raamatu sõnade pärast, sest suur on Issanda viha, mis on süttinud põlema meie vastu, sellepärast et meie vanemad ei ole võtnud kuulda selle raamatu sõnu, et teha kõige selle järgi, mis meie jaoks on kirjutatud!" 2Ku 22:13.

Hulda vahendusel saatis Issand Joosijale sõna, et Jeruusalemma hävingut ei saa vältida. Isegi kui rahvas nüüd alandaks end Jumala ees, ei pääseks nad karistusest. Nad olid kurja tehes oma meeled niivõrd tumestanud, et pöörduksid peagi tagasi sellesama patuse eluviisi juurde, kui neid ei karistataks. "Öelge sellele mehele, kes teid minu juurde läkitas," teatas naisprohvet, "nõnda ütleb Issand: Vaata, ma saadan sellele paigale ja selle elanikele õnnetuse kõigi selle raamatu sõnade kohaselt, mida Juuda kuningas luges, sellepärast et nad jätsid mind maha ja suitsutasid teistele jumalatele, et mind vihastada oma kõiksugu kätetöödega; mu viha on süttinud põlema selle paiga vastu ega kustu mitte." 2Ku 22:15-17.

Kuna kuningas oli alandanud oma südame Jumala ees, tunnustas Jumal tema soovi otsida andestust ja armu. "Et su süda pehmenes ja sa alandasid ennast Issanda ees, kui sa kuulsid, mis ma olen rääkinud selle paiga ja selle elanike kohta, et need saavad jubeduseks ja needesõnaks, ja et sa käristasid oma riided lõhki ning nutsid minu ees, siis olen ka mina sind kuulnud, ütleb Issand. Sellepärast, vaata, ma

koristan sind su vanemate juurde ja sind koristatakse rahus oma hauda
ja sinu silmad ei saa näha kogu seda õnnetust, mille ma saadan sellele 400.
paigale." 2Ku 22:19, 20.

Kuningas pidi jätma tulevased sündmused Jumala hooleks. Tema ei saanud muuta Jumala igavesi otsuseid. Ent teatavaks tehes Taeva hukkamõistu, ei olnud Issand välistanud võimalust kahetseda ja usupuhastust läbi viia. Siin nägi Joosija Jumala valmisolekut pehmendada karistust armuga. Seepärast otsustas ta teha kõik temast oleneva, et viia ellu pöördelisi reforme. Ta korraldas kohe suure koosoleku, kuhu kutsuti Jeruusalemma ja Juuda vanemad ja ametnikud ning lihtrahvas. Ühes preestrite ja leviitidega kohtusid nad kuningaga templi õuel.

Sellele suurele rahvahulgale luges kuningas ise "kõik Issanda kojast leitud Seaduse raamatu sõnad." 2Ku 23:2. Kuninglik lugeja oli sügavasti liigutatud ning esitas sõnumit murtud südame paatosega. Tema kaasaelamine liigutas hingepõhjani ka kuulajaid. Kuninga näost peegelduva tundeliigutuse sügavus, sõnumi enda pühalikkus ning hoiatus pea kohal rippuvast õnnetusest avaldasid mõju ja paljud otsustasid ühineda kuningaga andestuse otsimises.

Joosija tegi ettepaneku, et kõrgeimad ametnikud koos rahvaga teeksid Jumala ees pühaliku lepingu viia ühisel jõul ellu otsustav uuendus. "Ja kuningas seisis samba juures ja tegi Issanda ees lepingu,
et nad käivad Issanda järel ja peavad Tema käske, manitsusi ja määrusi 401.
kõigest südamest ja kõigest hingest, et täita selle Seaduse sõnu, mis sellesse raamatusse olid kirjutatud." Ettepanek võeti vastu südamlikumalt kui kuningas oli julgenud loota. "Kogu rahvas astus lepingusse." 2Ku 23:3.

Järgnenud usupuhastuses püüdis kuningas hävitada kõik ebajumalateenistuse seni säilinud riismed. Nii kaua olid riigialamad järginud ümberkaudsete rahvaste kombeid, kummardanud puust ja kivist kujusid, et inimlikult näis peaaegu võimatu olevat kõrvaldada nende pahede iga jälg. Kuid Joosija jätkas visalt jõupingutusi puhastada maa. Ta suhtus ebajumalateenistusse karmilt, tappes kõik "ohvriküngaste preestrid." "Ja Joosija pühkis ära ka vaimudemanajad ja ennustajad, teeravid ja ebajumalad ja kõik jäledused, mida nähti Juudamaal ja Jeruusalemmas, et täide viia Seaduse sõnu, mis olid kirjutatud raamatus, mille preester Hilkija leidis Issanda kojast." 2Ku 23:20, 24.

Sajandeid tagasi, kuningriigi lõhenemise päevil, oli Nebati poeg Jerobeam püüdnud pöörata rahva meeled Jeruusalemma templiteenistuselt uute jumalateenistusvormide poole. Jerobeam oli trotsinud

Jumalat, keda Iisrael oli teeninud ning paigaldanud pühitsemata altari Peetelisse. Selle altari sisseõnnistamisel oli ilmunud äkki üks jumalamees Juudamaalt. Too mees mõistis teravalt hukka pühadustteotava talituse. Ta hüüdis altarile:

402. "Altar, altar! Nõnda ütleb Issand: Vaata, Taaveti soole sünnib poeg, Joosija nimi, ja tema tapab su peal ohvriküngaste preestrid, kes suitsutavad su peal, ja su peal põletatakse inimluid!" 1Ku 13:2. Selle teadaandega kaasnes märk, mis kinnitas, et sõnum lähtus Jumalast.

Oli möödunud kolm aastasada. Teostatava usupuhastuse ajal oli Joosija Peetelis, kus asus see vana altar. Nüüd täitus täht-tähelt ettekuulutus, mida kuulsid Jerobeami kõrvad. "Altari, mis oli Peetelis, ohvrikünka, mille oli teinud Nebati poeg Jerobeam, kes saatis Iisraeli pattu tegema — ka selle altari ja ohvrikünka kiskus ta maha; ta põletas ohvrikünka, pihustades selle põrmuks, ja põletas ka viljakustulba.

Kui Joosija pöördus ja nägi haudu, mis olid seal mäe peal, siis ta läkitas mehi ja laskis võtta luud haudadest ning põletas need altaril, rüvetades seda Issanda sõna kohaselt, nagu oli kuulutanud jumalamees, kes need sõnad hüüdis. Ja ta küsis: "Mis märgikivi see on seal, mida ma näen?" Ja linna mehed vastasid temale: "See on selle jumalamehe haud, kes tuli Juudast ja kuulutas neid asju, mis sa nüüd tegid altariga Peetelis." Siis ta ütles: "Laske ta puhkab, keegi ärgu liigutagu tema luid!" Nõnda päästsid nad tema luud ja prohveti luud, kes oli tulnud Samaariast." 2Ku 23:15-18.

Õlimäe lõunapoolsel veerul, Morija mäel asuvast Jumala
405. imeilusast templist vastassuunas olid altarid ja kujud, mida Saalomon oli püstitanud oma ebajumalaid teenivate naiste meeleheaks. Vt 1Ku 11:6-8. Enam kui kolmsada aastat olid suured näotud kujud seisnud "üleastumise mäel" tummade tunnistajatena Iisraeli kõige targema kuninga ususttaganemisest. Joosija kõrvaldas ja hävitas ka need.

Kuningas püüdis jätkuvalt süvendada Juuda usku nende vanemate Jumalasse paasapüha pidamisega seaduseraamatus esitatud juhiste kohaselt. Pühade teenistuste eest vastutavad isikud tegid ettevalmistused ja suurel pidupäeval toodi palju vabatahtlikke ohvreid. "Niisugust paasapüha ei olnud peetud alates neist päevist, kui Iisraelile mõistsid kohut kohtumõistjad, ega kõigil Iisraeli kuningate ja Juuda kuningate päevil." 2Ku 23:22. Ehkki Jumal kiitis heaks Joosija agaruse, ei saanud agaruski lepitada möödunud rahvapõlvede patte. Ka ei suutnud kuninga poolehoidjate jumalakartus muuta paljude nende südant, kes kangekaelselt keeldusid pöördumast ebajumalateenistusest tõelise Jumala kummardamisele.

Joosija valitses pärast paasapüha pühitsemist veel rohkem kui kümme aastat. Ta suri kolmekümne üheksa aasta vanuselt lahingus Egiptuse vägedega ning "maeti oma vanemate hauda." "Kogu Juuda ja Jeruusalemm leinasid Joosijat. Ja Jeremija tegi Joosija pärast nutulaulu; kõik lauljad ja lauljannad on oma nutulauludes rääkinud Joosijast kuni tänapäevani. See kujunes Iisraelis tavaks; ja vaata, need on Nutulauludes kirja pandud." 2Aj 35:24, 25. "Enne teda ei olnud tema
sarnast kuningat, kes oleks nõnda pöördunud Issanda poole kõigest 406.
oma südamest ja kõigest oma hingest ja kõigest oma väest täiesti Moosese Seaduse kohaselt; ja pärast teda ei ole tõusnud tema sarnast. Ometi ei pöördunud Issand oma suurest tulisest vihast, ...kõige selle vihastusväärse pärast, millega Manasse Teda oli vihastanud." 2Ku 23:25, 26.

Kiiresti lähenes aeg, mil Jeruusalemm täielikult hävis ja maa elanikud viidi vangi Babülooniasse. Seal õppisid nad õppetunde, mida polnud nõus õppima soodsamatel aegadel.

34
JEREMIJA

407. Nende seas, kes lootsid, et Joosija-aegne usupuhastus jätkub vaimuliku ärkamisena, oli Jeremija. Jeremija oli saanud Jumalalt kutse prohvetiametisse noore mehena Joosija valitsemise kolmeteistkümnendal aastal. Leviitliku preesterkonna liikmena oli Jeremijat lapsest saadik kasvatatud püha teenistuse jaoks. Noil õnnelikel ettevalmistusaastail ei aimanud ta, et teda on juba sündimisest saadik pühitsetud "rahvastele prohvetiks". Kui ta siis kuulis jumalikku kutset, valdas teda väärtusetuse tunne. "Oh Issand Jumal!" hüüdis ta, "vaata, ma ei oska rääkida, sest ma olen noor." Jr 1:5, 6.

Jumal nägi, et noor Jeremija ei peta usaldust ning kaitseb õigust ka suure vastupanu kiuste. Juba lapsepõlves oli ta õsutunud ustavaks ja nüüd pidi ta kannatama raskust nagu hea ristisõdur kunagi. "Ära ütle: ma olen noor," julgustas Issand oma äravalitud saadikut, "vaid mine kõikjale, kuhu ma sind läkitan, ja räägi kõike, mida ma sind käsin.
408. Ära karda neid, sest mina olen sinuga, ja päästan sinu." "Vööta oma niuded, võta kätte ja räägi neile kõik, mida ma sul käsin. Ära kohku nende ees, et mina sind nende ees ei peaks kohutama! Sest vaata, mina panen su täna kindlustatud linnaks ja raudsambaks ning vaskmüüriks kogu maa vastu, Juuda kuningate, selle vürstide, preestrite ja maa rahva vastu. Nad võitlevad sinu vastu, aga nad ei saa võimust su üle, sest mina olen sinuga, ütleb Issand, ja ma päästan sinu." Jr 1:7, 8, 17-19.

Neljakümne aasta jooksul seisis Jeremija rahva ees tõe ja õiguse kuulutajana. Ennenägematu ärataganemise ajal pidi ta oma elu ja iseloomuga olema eeskujuks ainsa tõelise Jumala kummardamisest. Jeruusalemma hirmsatel ümberpiiramiste päevadel pidi ta tegutsema Issanda hääletoruna. Ta pidi kuulutama ette Taaveti koja langemist ja Saalomoni poolt ehitatud kauni templi hävitamist. Ja kui ta julge väljaütlemise pärast vangistati, pidi ta siiski selgelt hukka mõistma kõrgemalseisvate isikute patte. Inimestest põlatud, vihatud ja hüljatud

prohvet pidi lõpuks nägema tema poolt edastatud ligineva karistuse sõna-sõnalist täitumist. Temagi pidi omal nahal tundma kurbust ja häda, mis järgnes hukkamõistetud linna hävitamisele.

Ent keset seda üldist hävingut, millele rahvas vastu tormas, võis Jeremija sageli pöörata oma pilgu oleviku ängistust-tekitavatelt vaadetelt tuleviku aulistele väljavaadetele; aega, mil Jumal lunastab oma rahva vaenlaste maalt ja toob nad tagasi Siionisse. Ta nägi ette aega, mil Issand uuendab oma lepinguvahekorra nendega. "Nende hing on nagu kastetud rohuaed ja nad ei närbu enam." Jr 31:12.

Oma kutsumisest prohvetitöösse kirjutas Jeremija ise: "Ja Issand 409.
sirutas oma käe ning puudutas mu suud; ja Issand ütles mulle: "Vaata, ma annan oma sõnad sulle suhu. Vaata, ma panen su täna rahvaste ja kuningriikide üle, kitkuma ja rebima, hävitama ja purustama, istutama ja rajama." Jr 1:9, 10.

Tänu Jumalale sõnade "istutama ja rajama" eest! Nende sõnadega kinnitas Jumal Jeremijale, et Issand kavatseb taastada ja parandada. Eelolevail aastail tuli kuulutada karme sõnu. Kartmatult tuli esitada ettekuulutusi peatselt saabuvast kohtust. Sineari lagendikelt oli õnnetus lahti pääsemas "kõigi maa elanike peale." "Ma mõistan nende üle kohut," ütles Issand, "kõigi nende pahategude eest, et nad jätsid minu maha." Jr 1:14, 16. Siiski pidi prohvet ühes nende sõnumitega kinnitama ka andestusepakkumist kõigile, kes pöörduvad oma kurjadest tegudest.

Targa ehitusmeistri taoliselt püüdis Jeremija juba elutöö alguses julgustada Juudamaa inimesi laduma oma vaimuliku elu vundamenti laiaks ja sügavaks põhjaliku meeleparandusega. Kaua olid nad ehitanud materjalist, mida apostel Paulus võrdles puu, heina ja õlgedega ning Jeremija ise prahiga. "Neid hüütakse põlatud hõbedaks," kuulutas ta meeltparandamatu rahva kohta, "sest Issand on nad põlanud." Nüüd manitses ta neid südamest ehitama targalt ja igavikku silmas pidades.
Neil tuli visata minema ärataganemise ja uskmatuse praht ning 410.
kasutada põhimaterjalina puhast kulda, puhastatud hõbedat ja kalliskive — usku, sõnakuulmist ja häid tegusid —, mis üksnes kõlbavad pühale Jumalale.

Jeremija vahendusel kõlas Issanda sõna Tema rahvale: "Pöördu, taganeja Iisrael, ... siis ma ei vaata teie peale enam süngel pilgul, sest mina olen armuline, ütleb Issand, mina ei pea viha mitte igavesti. Aga tunne oma süüd, et sa oled üles astunud Issanda, oma Jumala vastu. ... Pöörduge ümber, taganenud lapsed, ütleb Issand, sest mina olen võtnud teid oma valdusesse." "Sina hüüaksid mind isaks ega taganeks

mu järelt." "Pöörduge tagasi, taganenud lapsed, ma teen teid terveks teie taganemisest!" Jr 3:12-14, 19, 22.

Lisaks neile imelistele üleskutsetele andis Issand otseselt nõu isegi sobivate sõnade valikul, millega pöörduda Tema poole. Nad pidid ütlema: "Vaata, me tuleme Sinu juurde, sest Sina oled Issand, meie Jumal. Tõesti, petlik on see, mis kuuldub küngastelt, lärm mägedel. Tõesti, Issandas, meie Jumalas on Iisraeli pääste. ... Lamagem siis oma häbis ja katku meid meie teotus, sest me oleme pattu teinud Issanda, oma Jumala vastu, meie ja meie vanemad oma noorpõlvest tänapäevani ega ole võtnud kuulda Issanda, oma Jumala häält." Jr 3:22-25.

Joosija poolt juhitud usupuhastus oli küll kõrvaldanud maalt ebajumala altarid, kuid rahvahulga südant polnud see muutnud. Ohakad olid lämmatanud tõeseemned, mis olid tärganud ja tõotanud
411. rikkalikku saaki. Teine sarnane tagasiminek olnuks saatuslik. Issand püüdis äratada rahvast mõistma hädaohtu. Nad võinuks loota Jumala heakskiidule ja kogeda edu, kui nad jäänuks sõnakuulelikuks Issandale.

Jeremija juhtis korduvalt nende tähelepanu Moosese raamatutes antud nõuannetele. Rohkem kui ükski teine prohvet rõhutas Jeremija Moosese kaudu antud seaduse õpetusi ja näitas, kuidas need võivad tuua suurt vaimulikku õnnistust rahvale ja üksikisikule. "Küsige muistsete radade kohta, missugune on hea tee, ja käige sellel," palus ta, "siis leiate oma hingele hingamispaiga." Jr 6:16.

Kord pidi prohvet Issanda käsul seisma linna ühe peavärava juures ja meenutama rahvale, kui tähtis on hingamispäeva pühaks pidada. Jeruusalemma elanikud olid unustamas hingamispäeva pühadust ning neid hoiatati tõsiselt tegelemast sel päeval ajaliku tööga. Sõnakuulmise puhul tõotati õnnistust. "Kui te tõesti kuulate mind, ütleb Issand, ega too hingamispäeval koormat sisse selle linna väravaist, vaid pühitsete hingamispäeva ega tee ühtegi tööd, siis tulevad selle linna väravaist sisse kuningad ja vürstid, kes istuvad Taaveti aujärjele, sõites vankreis ja hobuste seljas, nemad ja nende vürstid, Juuda mehed ja Jeruusalemma elanikud, ja selles linnas elatakse igavesti." Jr 17:24, 25.

Sõnakuulelikkuse tulemuseks oli tõotus kordaminekust, ent selle tõotusega kaasnes ettekuulutus hirmsatest õnnetustest, mis tabavad linna juhul, kui elanikud ei kuula Jumala sõna ega täida Tema käske.
412. Kui nad ei hooli üleskutsetest kuuletuda Issandale, oma isade Jumalale, ja pühitseda Tema hingamispäeva, hävitab tuli linna ja põletab maatasa selle paleed.

Nii seisis prohvet kindlalt elutervete õigete põhimõtete eest, mille põhijooned olid käsuõpetuse raamatus selgelt esitatud. Kuid Juudamaal valitsevad tingimused olid sellised, et ainult eriti tarmukate vahenditega võis muuta asju paremaks. Seepärast töötas Jeremija innukaimalt meeltparandamatute heaks. "Kündke enestele uudismaad," palus ta tungivalt, "ja ärge külvake kibuvitste sekka!" "Pese oma süda kurjusest, Jeruusalemm, et sind saaks päästa." Jr 4:3, 14.

Siiski ei kuulanud enamik rahvast kutset meeleparandusele ja usupuhastusele. Hea kuningas Joosija suri ning järgnenud valitsejad ei osutunud kutsumuse vääriliseks, vaid juhtisid paljusid eksiteele. Jooahasele, kelle Egiptuse vaarao ametist kõrvaldas, järgnes troonil Joojakim, Joosija vanim poeg. Joojakimi valitsemisaja algusest peale polnud Jeremijal suurt lootust kuninga suutlikkusele päästa armastatud maa hävingust ja rahvas vangipõlvest. Ometi ei saanud Jeremija vaikida siis, kui kuningriiki ähvardas täielik häving. Jumalale ustavaid tuli julgustada jätkuvalt õiguse teel käima ning patuseid tuli nii, kuidas vähegi võimalik mõjutada loobuma ülekohtust.

Kriis nõudis avalikku ja laiaulatuslikku tegutsemist. Issand käskis Jeremijal seista templiõues ja kõnelda kogu Juuda rahvale, kes käis väravast sisse ja välja. Saadud sõnumist ei tohtinud jätta lausumata ühtegi sõna, et patustel Siionis oleks täielik võimalus kuulda ja pöörduda 413.
kurjadelt teedelt.

Prohvet kuuletus, seisis Issanda koja väravas ja kuulutas valjuhäälselt hoiatusi ja üleskutseid. Kõigeväelise sisendusel ütles ta:

"Kuulge Issanda sõna, kogu Juuda, kes tulete sisse neist väravaist Issandat kummardama! Nõnda ütleb vägede Issand, Iisraeli Jumal: Parandage oma eluviise ja tegusid, siis ma jätan teid elama siia paika! Ärge lootke valesõnade peale, kui öeldakse: "See on Issanda tempel, Issanda tempel, Issanda tempel!" Aga kui te tõesti parandate oma eluviise ja tegusid, kui te tõesti teete õigust niihästi ühele kui teisele ega tee liiga võõrale, vaeslapsele ja lesknaisele, ega vala süütut verd siin paigas, ega järgne teistele jumalatele teile enestele õnnetuseks, siis ma jätan teid elama siia paika, maale, mille ma andsin teie vanemaile muistsest ajast igavesti." Jr 7:2-7.

Siin ilmneb selgesti Issanda tahtmatus karistada. Ta kuulutab hukkamõistu, kuid kutsub samas kangekaelseid meeleparandusele. Tema, "kes teeb head, õigust ja õiglust maal,"Jr 9:24, igatseb oma eksivate laste järele ning püüab igal võimalikul viisil õpetada neile igavese elu teed. Ta oli vabastanud iisraellased orjusest, et nad teeniksid

Teda, ainust tõelist ja elavat Jumalat. Ehkki nad olid kaua kummardanud ebajumalaid ja põlanud Jumala hoiatusi, väljendas Jumal siiski valmisolekut edasi lükata karistust ja anda veel võimalus kahetseda. Ta tegi selgeks tõsiasja, et ähvardavat hukkamõistu on võimalik ära
414. hoida ainult põhjanimineva südameuuendamise kaudu. Asjatult toetusid nad templile ja selle teenistustele. Rituaalid ja tseremooniad ei saanud lepitada pattu. Vaatamata sellele, et nad pidasid end Jumalast valitud rahvaks, võis ainult südame ja eluviiside uuendus kaitsta neid kestva üleastumise möödapääsmatutest tagajärgedest.

Nii kuulutaski Jeremija "Juuda linnades ja Jeruusalemma tänavail" Juudale: "Kuulge selle Seaduse sõnu" — Jehoova selgeid käske, nagu need leiduvad Pühakirjas — "ja tehke nende järgi!" Jr 11:6. Seda sõnumit kuulutas ta templiõues Joojakimi valitsemisaja algul.

Lühidalt meenutas ta Iisraelile kogemusi alates Egiptusest väljatulekust. Jumal oli teinud siis nendega lepingu: "Kuulake mu häält, siis ma olen teie Jumal ja teie olete minu rahvas; ja käige kõigiti seda teed, mida ma teid käsin, et teil oleks hea põli!" Jultunult olid nad seda lepingut palju kordi rikkunud. Valitud rahvas käis "oma nõu järgi oma kurja südame paadumuses, ja nad läksid tagasi, aga mitte edasi." Jr 7:23, 24.

"Mispärast," küsis Issand, "jääb see rahvas, Jeruusalemm, igavesti eksinuks?" Jr 8:5. Sellepärast, et nad ei olnud kuulanud Issanda oma Jumala häält ega lasknud end parandada, ütles prohvet. Vt Jr 5:3. "Tõde on kadunud," kaebas ta, "ja hävinud nende suust." "Isegi toonekurg taeva all teab oma seatud aega, turteltuvi, pääsuke ja rästas
415. peavad kinni oma tulemisajast, aga minu rahvas ei tunne Issanda Seadust." "Kas ma selle kõige pärast ei peaks neid karistama? ütleb Issand. Või ei peaks mu hing kätte tasuma rahvale nagu too?" Jr 7:28; 8:7; 9:8.

Oli saabunud aeg südame sügavaks läbikatsumiseks. Joosija valitsemisajal oli rahval veel mõningane alus lootuseks. Kuid Joosija ei saanud enam kosta nende eest, sest ta oli langenud lahingus. Rahva patud olid sellised, et eestpalvete aeg oli peaaegu möödas. "Isegi kui Mooses ja Saamuel seisaksid minu ees," ütles Issand, "ei oleks mu hing siiski mitte selle rahva poolt. Aja nad minu eest, et nad läheksid ära. Ja kui nad sinult küsivad: "Kuhu me peame minema?", siis vasta neile: Issand ütleb nõnda: Kes surma, see surma, kes mõõga ette, see mõõga ette, kes nälja kätte, see nälja kätte, kes vangi, see vangi." Jr 15:1, 2.

Kui selgi korral Jumala poolt pakutud armukutset eiratakse, langeb kangekaelne rahvas samasuguse hukkamõistu alla nagu põhjapoolne Iisraeli kuningriik üle saja aasta tagasi. Neile kuulutati: "Kui te ei kuula mind, et käiksite mu Seaduse järgi, mille ma teile olen andnud, et kuulaksite mu sulaste, prohvetite sõnu, keda ma teie juurde olen läkitanud ja läkitanud, aga keda te ei ole kuulanud, siis ma talitan selle kojaga nagu Siiloga ja teen selle linna sajatamissõnaks kõigile maa rahvaile." Jr 26:4-6.

Need, kes kuulasid templiõues Jeremija kõnet, mõistsid hästi vihjet Siilole ja Eeli päevadele, mil vilistid olid tunginud Iisraeli ning viinud 416.
kaasa seaduselaeka. Eeli patt oli seisnenud selles, et ta suhtus liiga leebelt oma pühas ametis teenivate poegade eksimustesse ja maal valitsevaisse pahedesse. Ta oli jätnud need halvad kohad parandamata ja tõmmanud Iisraelile kaela hirmsa õnnetuse. Eeli pojad olid langenud võitluses. Eeli ise oli saanud surma. Jumala laegas oli Iisraelimaalt ära viidud ja rahva hulgast oli maha löödud kolmkümmend tuhat inimest. Kõik sellepärast, et patul lubati lokata noomimata ja tõkestamata. Iisrael oli asjatult mõelnud, et pattudest hoolimata tagab laeka ligiolek neile võidu vilistite üle. Samal kombel kaldusid Juuda elanikud Jeremija päevil uskuma, et täpne Jumala poolt sisseseatud templiteenistuse täitmine hoiab nende jumalatut eluviisi õiglasest karistusest.

Milline õppetund on see isikutele, kes vastutavad Jumala koguduse eest tänapäeval! Kui tõsiselt õhutab see ustavale pahede vastu tegutsemisele. Pahed häbistavad tõde! Ärgu ükski, kes peab ennast Jumala käsu hoidjaks, arvaku, et ta välise käsust lugupidamisega võib takistada jumaliku õigluse rakendamist enda suhtes. Ärgu keegi põlaku noomimist patu puhul ega süüdistagu Jumala sulaseid selles, et nad on liiga agarad puhastama leeri ülekohtust. Patte vihkav Jumal õhutab kõiki, kes väidavad end pidavat Tema seadust, loobuma igasugusest ülekohtust. Meeleparanduse ja tahtliku kuuletumise hooletusse jätmine toob tänapäeva inimestele sama tõsised tagajärjed kui muistsele Iisraelile. On olemas piir, millest üle 417.
Jumal oma karistust enam ei lükka. Jeruusalemma hävitamine Jeremija päevil on pühalik hoiatus tänapäeva Iisraelile, et karistamata ei saa jääda nõuannete ja manitsustę eiramine, mida Jumal on oma valitud sõnumiviijate kaudu andnud.

Jeremija kuulutus preestritele ja rahvale ärritas paljusid. Nad panid seda kõva kisaga pahaks:"Mispärast sa kuulutad Issanda nimel ja ütled: See koda saab Siilo sarnaseks ja see linn jääb tühjaks, kus ei ole

elanikke?" Ja kogu rahvas Issanda kojas kogunes Jeremija vastu." Jr 26:9. Preestrid, valeprohvetid ja rahvas vihastusid prohveti peale, kes ei rääkinud neile meeltmööda ega ennustanud valet. Selliselt põlastasid nad Jumala sõnumit ja ähvardasid tappa Tema sulase.

Uudised Jeremija sõnadest kandusid ka Juuda vürstide kõrvu ning nad ruttasid kuningalossist templisse, et oma kõrvaga kuulda. "Preestrid ja prohvetid rääkisid vürstidele ja kogu rahvale, öeldes: "See mees on surma väärt, sest ta on prohvetlikult kuulutanud selle linna kohta, nagu te oma kõrvaga olete kuulnud."" Jr 26:11. Kuid Jeremija seisis julgelt rahva ja vürstide ees ning kuulutas: "Issand on mind läkitanud prohvetlikult kuulutama selle koja ja selle linna kohta kõiki neid sõnu, mis te olete kuulnud. Ja nüüd parandage oma eluviise ja tegusid ja kuulake Issanda, oma Jumala häält, siis Issand kahetseb õnnetust, mida Ta teile on tõotanud. Aga mina, vaata, olen teie käes; tehke minuga, nagu
418. teie silmis on hea ja õige! Ometi teadke kindlasti, et kui te mind surmate, siis tõmbate süütu vere iseeneste ja selle linna ja ta elanike peale, sest Issand on tõesti läkitanud mind teie juurde, et ma räägiksin teie kõrvu kõik need sõnad!"" Jr 26:12-15.

Kui prohvet oleks hakanud kartma aukandjate ähvardusi, oleks tema kuulutus kaotanud mõju ja tema ise elu. Ent julgus, millega ta esitas püha hoiatust, äratas rahvas lugupidamist ja võitis Iisraeli vürstide poolehoiu. Nad vaidlesid preestrite ja valeprohvetitega ning näitasid, kui meeletu oleks võtta tarvitusele nende poolt pakutud äärmuslikud abinõud. Vürstide sõnad leidsid vastukaja rahva hulgas. Nii äratas Jumal oma sulasele kaitsjad.

Ka rahvavanemad ühinesid protesteerima preestrite otsuse vastu Jeremija surmata. Nad meenutasid Miikat, kes oli prohveteerinud karistust Jeruusalemmale ja öelnud: "Siion küntakse põlluks, Jeruusalemm muutub varemeiks ja templimägi võsastunud künkaks." Ja nad küsisid: "Kas Juuda kuningas Hiskija ja kogu Juuda tema sellepärast kohe surmasid? Eks ta kartnud Issandat ja leevendanud Issanda palet, nõnda et Issand kahetses õnnetust, mida Ta neile oli tõotanud? Ja meie peaksime valmistama oma hingedele selle suure õnnetuse!" Jr 26:18, 19.

Mõjukate meeste eestkoste jättis prohveti ellu, ehkki paljud preestrid ja valeprohvetid oleksid meelsasti näinud teda tapetuna. Teda
419. peeti hukkamõistvate tõdede väljaütlemise pärast mässule õhutajaks.

Oma kutsumise päevast alates kuni tööperioodi lõpuni oli Jeremija Juudale "proovijaks, kindlustatud linnaks," keda ei suutnud võita

inimeste viha. "Nad võitlevad sinu vastu," oli Issand oma sulast hoiatanud, kuid "nad ei võida sind, sest mina olen sinuga, et sind aidata ja päästa, ütleb Issand. Ja ma päästan sind kurjade käest ning lunastan vägivallavalitsejate pihust." Jr 6:27; 15:20, 21.

Loomu poolest arglik ja ohtude ees ärev Jeremija igatses rahu ja kõrvalseisja eluviisi vaikust, et ei peaks nägema oma armastatud rahva 420.
jätkuvat sõnakuulmatust. Tema süda pakatas ahastusest, kui ta nägi patust põhjustatud hävitust. "Kes annaks, et mu peas oleks vett ja mu silmad oleksid pisarate allikad?" kurtis ta. "Siis ma nutaksin päevad ja ööd oma tütre, oma rahva mahalöödute pärast. Kes annaks mulle kõrbes teekäijate öömaja? Siis ma jätaksin oma rahva ja läheksin ära nende juurest." Jr 8:23; 9:1.

Julm oli mõnitus, mida tal tuli taluda. Sügavale tundlikku hinge tungisid nende pilkenooled, kes halvustasid tema sõnumeid ja alahindasid hoolt neid pöördumisele suunata. "Ma olen kogu oma rahva naeruks," ütles ta, "nende igapäevaseks pilkelauluks." "Ma olen iga päev olnud naeruks, kõik pilkavad mind." "Kõik mu sõbrad luuravad mu vääratust: Vahest ta laseb ennast tüssata, et saaksime teda võita ja temale kätte tasuda." Nl 3:14; Jr 20:7, 10.

Kuid ustavat prohvetit julgustati päev-päevalt vastu pidama. "Aga Issand on minuga otsekui võimas kangelane," kinnitas ta usujulguses, "seepärast komistavad mu jälitajad ega suuda midagi. Nad jäävad suurde häbisse, sest neil ei ole tulemust. See on igavene häbi, mida ei unustata." "Laulge Issandale, kiitke Issandat, sest Tema päästab vaese hinge kurjategijate käest!" Jr 20:11, 13.

Jeremija noorusaja ning teenistusrohkete hilisemate aastate kogemused õpetasid talle, "et inimese tee ei olene temast enesest, ei ole ränduri käes juhtida oma sammu." Ta õppis palvetama: "Karista 421.
mind, Issand, aga õiglaselt, mitte oma raevus, et Sa mind täiesti ei hävitaks." Jr 10:23, 24.

Kui tal tuli juua kannatuste ja mure karikast ja kui tal oli kiusatus hädas öelda: "Kadunud on mu jõud ja mu lootus Issanda peale," tuletas ta meelde Issanda armulist hoolitsust tema eest ning hüüdis võidukalt: "See on Issanda suur heldus, et me pole otsa saanud, sest Tema halastused pole lõppenud: need on igal hommikul uued — Sinu ustavus on suur! Issand on mu osa, ütleb mu hing, seepärast loodan ma Tema peale. Issand on hea neile, kes Teda ootavad, hingele, kes Teda otsib. Hea on oodata kannatlikult Issanda päästet." Nl 3:18, 22-26.

35
LÄHENEV KOHUS

422. Kuningas Joojakimi valitsemisaja algaastad olid täis hoiatusi lähenevast kohtust. Prohvetite poolt kuulutatud Issanda sõna oli täitumas. Põhjapoolne kuningriik, Assüüria, kes oli kaua ülemvõimutsenud, oli kaotamas oma mõjuvõimu rahvaste üle. Lõunapoolne, Egiptus, kelle võimsusele Juuda kuningas asjatult lootis, oli saamas otsustavat lööki. Ida poolt oli täiesti ootamatult esile kerkimas uus maailmariik, Babüloonia, kes oli kiiresti varju jätmas kõiki teisi rahvaid.

Mõne lühikese aasta pärast asus Jumal kasutama Babüloonia kuningat oma viha tööriistana meeltparandamatu Juuda vastu. Nebukadnetsari piiramissalgad olid tulemas ikka ja jälle ahistama Jeruusalemma ja tungima linna. Esialgu väikeste salkkondade kaupa, hiljem tuhandeliste ja kümnetuhandeliste salkadena viidi Juuda pagulusse Sinearimaale. Juuda kuningad Joojakim, Joojakin ja Sidkija
423. said järgimööda Babü- loonia valitseja vasallideks ja igaüks neist püüdis tõsta mässu. Mässulist rahvast hakati karistama järjest rängemalt, kuni viimaks tehti kogu maa elanikest tühjaks. Jeruusalemm laastati ja põletati maha. Saalomoni poolt ehitatud tempel hävitati ning Juuda kuningriik langes ega saanud enam iialgi endist kohta maailma rahvaste seas.

Neil muutlikel aegadel, mis olid Iisraeli rahvale nii ähvardavad, sai Jeremija palju sõnumeid Taevast. Selliselt andis Issand Juuda rahvale piisava võimaluse vabaneda liitudest, kuhu nad end mähkisid koos Egiptusega, ning vältida vastuolusid Babüloonia valitsejatega. Ähvardava ohu lähenedes õpetas Jeremija rahvast terve rea kujundlike näidete varal, et panna neid tajuma kohustust olla Jumalaga ja julgustada hoidma sõbralikke suhteid Babüloonia valitsusega.

Näitlikustamaks Jumala nõudmistele kõhklematu kuuletumise tähtsust, kogus Jeremija mõned reekablased ühte templikambrisse, tõi neile veini ja õhutas veini jooma. Nagu oodata võis, keeldusid mehed vankumatult. "Meie ei joo veini," ütlesid reekablased kindlalt, "sest

Joonadab, Reekabi poeg, meie isa, on meid keelanud, öeldes: Ärge iialgi jooge veini, ei teie ega teie lapsed!"

"Ja Jeremijale tuli Issanda sõna; ta ütles: "Nõnda ütleb vägede Issand, Iisraeli Jumal: Mine ja ütle Juuda meestele ja Jeruusalemma elanikele: Kas te ei võtaks õpetust, et kuuleksite minu sõnu? ütleb 424.
Issand. Joonadabi, Reekabi poja sõnu, millega ta keelas oma poegi veini joomast, peetakse, ja nad ei joo tänapäevani, sest nad kuulavad oma isa keeldu." Jr 35:6, 12-14.

Jumal püüdis tõsta esiplaanile reekablaste sõnakuulmist vastukaaluks Tema rahva sõnakuulmatusele ja vastuhakule. Reekablased olid kuulekad oma isa käsule ja keeldusid nüüdki ahvatlusest isa käsust üle astuda. Ent Juuda mehed polnud kuulanud Issanda sõnu ja pidid seetõttu kannatama Tema kõige karmimaid karistusi.

"Mina olen teile rääkinud ja rääkinud," ütles Issand, "aga te ei ole mind kuulanud. Ja ma olen teie juurde läkitanud kõik oma sulased prohvetid, olen läkitanud korduvalt, öeldes: Pöörduge ometi igaüks oma kurjalt teelt ja tehke heaks oma teod; ja ärge käige teiste jumalate järel neid teenides, siis te jääte maale, mille ma olen andnud teile ja teie vanemaile! Aga te ei ole pööranud oma kõrva ega ole mind kuulanud. Et Joonadabi, Reekabi poja pojad on pidanud oma isa keeldu, mille ta neile andis, aga see rahvas ei ole mind kuulanud, siis ütleb Issand, vägede Jumal, Iisraeli Jumal nõnda: Vaata, ma toon Juudale ja kõigile Jeruusalemma elanikele kogu selle õnnetuse, mille ma neile olen tõotanud, sellepärast et nad ei kuulanud, kui ma neile rääkisin, ega vastanud, kui ma neid hüüdsin." Jr 35:14-17.

Kui Püha Vaim oma inimest kutsuva mõjuga pehmendab ja alistab 425.
inimese südame, pöörab pehmenenud südamega inimene nõuandele tähelepanu. Kui inimene aga paadunult keeldub hoiatust omaks võtmast, jätab Issand ta teiste mõjude juhtida. Tõe tõrjumisega võtavad inimesed vastu vale, millest saab lõks hukatuseks.

Jumal oli palunud, et Juuda ei ärritaks Teda vihale, kuid Juuda ei kuulanud Jumalat. Viimaks mõisteti nad hukka. Jumal ütles, et rahvas viiakse vangi Babülooniasse; et Tema karistab oma sõnakuulmatut rahvast kaldealaste käe läbi. Juuda meeste kannatused pidid olema võrdelised neile paistnud valgusega, võrdelised põlguse ja halvakspanuga, millega nad tõrjusid hoiatusi. Jumal oli kaua lükanud edasi karistust, kuid nüüd asus Tema pahameel tegutsema. See oli viimane jõupingutus kutsuda nad õigele teele.

Reekablaste soole tõotati jätkuvalt õnnistust. Prohvet ütles: "Sellepärast et te olete kuulanud oma isa Joonadabi keeldu ning olete pidanud kõiki tema käske ja olete teinud kõigiti, nagu ta teid on käskinud, sellepärast ütleb vägede Issand, Iisraeli Jumal nõnda: Iialgi ei puudu Joonadabil, Reekabi pojal, mees, kes seisab minu palge ees." Jr 35:18, 19. Nii õpetas Jumal oma rahvale, et ustavus ja sõnakuulmine tulevad Juudale õnnistuseks samuti nagu õnnistati reekablasi oma isa käsule kuuletumise pärast.

Siin on õppetund meilegi. Kui juba hea ja targa isa nõuded olid täpse kuulekuse väärilised; kui isa püüdis võimalikult hästi ja mõjusalt
426. kaitsta oma järeltulijaid ebamõõdukuse laastustöö eest, siis kindlasti peaks Jumala autoriteeti austatama sedavõrd rohkem, kuivõrd püham on Jumal inimesest. Meie Looja ja meie Käskija, kes on lõpmatu väes ja hirmuäratav kohtus, püüab kõigi vahenditega juhtida inimesi nägema pattu ja kahetsema seda. Oma sulaste suu läbi kõneleb Ta sõnakuulmatuse ohtudest, hoiatab ja noomib ustavalt pattu. Tema rahvas on edukas ainult Tema armu läbi ning valitud tööriistade valvsuse läbi. Jumal ei saa hoida ja kaitsta rahvast, kes ei täida Tema nõuandeid ega hooli Tema hoiatustest. Mõnda aega võib Ta karistusi tagasi hoida, kuid Ta ei saa seda teha igavesti.

Juuda elanikud kuulusid nende hulka, kellest Jumal oli öelnud: "Te olete mulle preestrite kuningriigiks ja pühaks rahvaks." 2Ms 19:6. Kogu tegevusaja jooksul ei unustanud Jeremija tõsiasja, et on eluliselt tähtis säilitada südamepuhtus elu erinevates olukordades ja eelkõige kõigekõrgema Jumala teenistuses. Ta nägi selgelt ette kuningriigi langust ja Juuda elanike hajutamist rahvaste sekka, kuid tema usupilk vaatas sellest kõigest kaugemale – taastamise aega. Tema kõrvus kõlas Jumala tõotus: "Ja ma ise kogun oma lammaste jäägi kõigist maadest, kuhu ma olen nad ajanud, ja toon nad tagasi nende karjamaale. ... Vaata, päevad tulevad, ütleb Issand, mil ma lasen tõusta Taavetile ühe õige Võsu; Tema valitseb kui kuningas ja talitab targasti, Tema teeb maal õigust ja õiglust. Tema päevil päästetakse Juuda ja
427. Iisrael elab julgesti; ja see on nimi, millega teda hüütakse: "Issand, meie õigus"." Jr 23:3-6.

Ligineva karistuse ettekuulutamisega põimusid lõpliku ja suurepärase vabastamise tõotused. Need, kes tahtsid teha rahu Jumalaga ja elada püha elu üleüldise ärataganemise keskel, said jõudu iga läbikatsumise jaoks ja suutsid tunnistada Temast jõuliselt. Nende vabastamine tulevasil päevil pidi äratama suuremat tähelepanu kui omal

ajal Iisraeli vabastamine Egiptusest. Tulemas on päevad, kuulutas Issand oma prohveti vahendusel, "mil enam ei öelda: "Nii tõesti kui elab Issand, kes tõi Iisraeli lapsed ära Egiptusemaalt", vaid: "Nii tõesti kui elab Issand, kes tõi ja juhtis Iisraeli soo järglased koju põhjamaalt ja kõigist maadest, kuhu ma olin nad ajanud." Ja nad hakkavad elama oma maal." Jr 23:7, 8. Selliseid suurepäraseid ettekuulutusi esitas Jeremija Juuda riigi ajaloo lõpuaastail, mil babüloonlased olid tõusmas maailmariigiks ning tõid juba oma vallutusarmee Siioni müüride alla.

Inimesed, kes teenisid Issandat ustavalt, kuulasid neid tõotusi kui meeldivat muusikat. Nii aadli kui alamrahva kodudes, kus veel austati lepingut pidava Jumala nõuandeid, korrati prohveti sõnu ikka ja jälle. Need mõjutasid sügavalt ka lapsi ning vajutasid kestva jälje nende noortesse ja vastuvõtlikesse meeltesse.

Täites kohusetundlikult Pühakirja käske, said Taaniel ja tema 428.
kaaslased Jeremija tegevuse ajal võimaluse tõsta tõeline Jumal kõrgeks maailma rahvaste silmis. Need heebrea noorukid olid saanud kodus oma vanemailt õpetust, mis aitas neil jääda usus kindlaks ja teenida alati elavat Jumalat, taeva ja maa Loojat. Kui Nebukadnetsar Joojakimi valitsemisaja algul esimest korda Jeruusalemma piiras, selle vallutas ja viis kaasa salkkonna noormehi, keda valiti teenima Baabüloni õukonnas – nende hulgas Taaniel ja tema seltsilised –, pandi heebrea vangide usk äärmuseni proovile. Ent inimesed, kes olid õppinud usaldama Jumala tõotusi, märkasid, et tõotusi oli piisavalt iga kogemuse jaoks, mis võõral maal nende teele tuli. Pühakiri pakkus neile juhatust ja tuge.

Jeremija oli nagu Juuda peale langema hakkavate karistuste tõlk. Ta kaitses õilsalt Jumala õiglust ja karmimaski nuhtluses ilmnevat halastusrikast plaani. Prohvet töötas väsimatult. Soovides jõuda kõigi rahvaklassideni, laiendas ta tegevuspiirkonda ka Jeruusalemma ümberkaudsetesse maakohtadesse ning külastas sageli kuningriigi eri kante.

Oma tunnistustes kogudusele osutas Jeremija pidevalt sea-
duseraamatu õpetustele, mida nii kõrgelt austati ja ülendati Joosija 429.
valitsusajal. Ta rõhutas uuesti, kui tähtis oli püsida lepinguvahekorras selle halastusrikka ja kaastundliku Isikuga, kes Siinai mäelt oli kuulutanud kümme käsku. Jeremija rääkis hoiatus- ja manitsussõnu kogu kuningriigis ning kõik said võimaluse õppida tundma Jumala tahet.

Prohvet tegi selgeks tõsiasja, et meie taevane Isa laseb karistusel langeda selleks, et rahvad tunneksid "endid olevat ainult inimesed!" Ps 9:21. "Kui te siiski teete mulle vastuoksa ega taha mind kuulda,"

oli Issand oma rahvast ette hoiatanud, "siis ma ... pillutan [teid] rahvaste sekka ja paljastan mõõga teie taga. Teie maa laastatakse ja teie linnad muutuvad varemeiks." 3Ms 26:21, 33.

Veel siiski, kui vürstidele ja rahvale kuulutati ligineva hävingu sõnumeid, veetis nende valitseja Joojakin aega isekate meelelahutustega, ehkki ta oleks pidanud olema tark vaimulik juht ning esimesena kahetsema pattu, teostama uuendust usus ja heategevuses. "Ma ehitan enesele ruumika koja, avarad ülakambrid," plaanitses ta, "raiudes aknad, vooderdades seedritega ja võõbates punase värviga." Jr 22:14. Seda koda ehitati pettuse läbi saadud raha ja sunnitööga.

Prohvet vihastus ja Issand innustas teda kuulutama hukkamõistu ustavusetule valitsejale: "Häda sellele, kes ehitab oma koja ebaõiglusega ja oma ülakambrid ülekohtuga," ütles ta, "kes paneb oma ligimese palgata orjama ega anna temale ta tasu. ... Kas sa selleks oled kuningas, et hoobelda seedritega? Eks sinu isagi söönud ja joonud,
430. aga ometi tegi ta õigust ja oli õiglane. Siis oli tal hea põli. Ta mõistis õigust viletsale ja vaesele, ja siis oli tal hea. Eks see tähenda minu tundmist? ütleb Issand. Aga sinu silmad ja su süda ei näe muud kui omakasu, kuidas valada süütut verd ning teostada vägivalda ja rõhumist.

Sellepärast ütleb Issand Juuda kuninga Joojakimi, Joosija poja kohta nõnda: Tema pärast ei leinata: "Oh, mu vend!" või: "Oh, õde!" Tema pärast ei leinata: "Oh, isand!" või: "Oh, kõrgeausus!" Teda maetakse nagu eeslit, lohistatakse ja visatakse kaugele Jeruusalemma väravaist." Jr 22:13-19.

Mõned aastad hiljem täitus see kohutav karistus Joojakimi suhtes, kuid esmalt avaldas Issand halastusrikkalt meeltparandamatule rahvale oma täpse plaani. Joojakimi valitsemise neljandal aastal rääkis prohvet Jeremija "kogu Juuda rahva ja kõigi Jeruusalemma elanikega," näidates, et üle kahekümne aasta, "Joosija ... kolmeteistkümnendast aastast alates kuni tänase päevani," on ta tunnistanud Jumala soovist päästa, kuid nemad polnud Tema sõnumitest hoolinud. Jr 25:2, 3. Ja nüüd kõlas neile Issanda sõna:

"Kuna te ei võtnud kuulda mu sõnu, vaata, siis ma toon kõik põhjamaa suguvõsad, ütleb Issand, ja läkitan käsu Paabeli kuningale Nebukadnetsarile, oma sulasele, ja toon nemad selle maa ja ta elanike vastu, ja kõigi nende ümberkaudsete rahvaste vastu. Ja ma hävitan nad ning teen nad jubeduseks ja pilkealuseks ning igavesteks
431. varemeteks. Ja ma kaotan nende keskelt lustihääle ja rõõmuhääle,

peigmehe hääle ja pruudi hääle, käsikivi mürina ja lambivalguse. Kogu see maa muutub varemeiks, õudseks, ja need rahvad orjavad Paabeli kuningat seitsekümmend aastat." Jr 25:8-11.

Kuigi kohtuotsus oli selgelt välja kuulutatud, ei suutnud seda kuulnud rahvahulk kindlasti mõista öeldu kogu kohutavat tähendust. Seepärast püüdis Issand veel ühe kujundliku teoga avada sõnumi sisu. Issand käskis Jeremijal võrrelda rahvaste saatust jumaliku viha viinaga täidetud karika tühjendamisega. Sellest karikast pidi esmalt joodetama Jeruusalemma ja Juuda linnu ning selle kuningaid. Samast karikast pidid jooma ka teised — vaarao, Egiptuse kuningas, ja tema sulased, vürstid ning kogu tema rahvas, samuti paljud teised maailma rahvad — , kuni Jumala plaan täitub. Vt Jr 25.

Valgustamaks täiendavalt kiiresti lähenevate õnnetuste olemust, käskis Issand prohvetit: "Võta kaasa rahvavanemaid ja preestrite vanemaid ja mine välja Ben-Hinnomi orgu." Prohvetil oli kaasas "potissepa tehtud savikruus" , mille ta pidi seal purustama, ise samal ajal kuulutades Issanda nimel, kelle teenija ta oli: "Nõndasamuti purustan ma selle rahva ja selle linna, otsekui purustatakse potissepa astja, mida ei saa enam parandada." Jr 19:1, 2, 11.

Prohvet tegi nagu kästud. Seejärel pöördus ta tagasi linna, astus templiõue ning teatas kogu rahva kuuldes: "Nõnda ütleb vägede Issand, 432.
lisraeli Jumal: Vaata, ma toon sellele linnale ja kõigile ta linnadele õnnetuse, mille ma temale olen tõotanud, sest nad on teinud oma kaela kangeks, et mitte kuulda minu sõnu." Jr 19:15.

Selle asemel, et prohveti sõnad oleksid viinud pattude tunnistamise ja kahetsuseni, need hoopis vihastasid võimukandjaid. Ning Jeremijalt võeti vabadus. Vangistatuna ja jalgpakku panduna jätkas prohvet Taeva sõnumite edastamist neile, kes olid ligidal. Vaenamine ei saanud vaigistada tema häält. Tõe sõna, ütles ta, "oli mu südames nagu põletav tuli, suletud mu luudesse-liikmetesse. Ma nägin vaeva, et seda taluda, aga ma ei suutnud." Jr 20:9.

Umbes sel ajal käskis Issand Jeremijal kirjutada üles sõnumid, mida ta soovis esitada neile, kelle päästmist Tema kaastundlik süda ikka igatses. "Võta enesele rullraamat," käskis Issand, "ja kirjuta sinna kõik need sõnad, mis ma sulle olen rääkinud lisraeli ja Juuda ning kõigi rahvaste kohta, alates päevast, kui ma hakkasin sulle rääkima, Joosija päevist kuni tänase päevani! Võib olla, et kui Juuda sugu kuuleb kõigest sellest õnnetusest, mille ma kavatsen neile saata, siis nad pöörduvad igaüks oma kurjalt teelt ja ma võin neile nende süü ja nende patu andeks anda." Jr 36:2, 3.

Selle käsu kohaselt kutsus Jeremija endale abiks ustava sõbra,
433. kirjutaja Baaruki, ja tsiteeris talle "kõik Issanda sõnad, mis Ta oli temale rääkinud." Jr 36:4. Sõnumid kirjutati hoolikalt pärgamendirullile. Need noomisid tõsiselt pattu, hoiatasid jätkuva ärataganemise kindlate tagajärgede eest ning õhutasid hardalt loobuma kõigest kurjast.

Kui kirjatöö oli lõpetatud, saatis Jeremija, kes oli ikka veel vangis, Baaruki rullraamatut rahvahulkadele ette lugema. Rahvas oli kogunenud templisse rahvuslikku paastupäeva pidama "Juuda kuninga Joojakimi, Joosija poja viienda aasta üheksandas kuus." "Vahest," ütles prohvet, "langeb nende alandlik palve Issanda ette ja igaüks pöördub oma kurjalt teelt; sest suur on viha ja raev, millega Issand seda rahvast on ähvardanud." Jr 36:9, 7.

Baaruk kuuletus ning luges rullraamatusse kirjapandu kogu Juuda rahvale ette. Hiljem kutsusid vürstid kirjutaja sõnumeid neile ette lugema. Vürstid kuulasid suure huviga ja lubasid seletada kuningale kuuldut, kuid andsid kirjutajale nõu peitu pugeda, sest kartsid, et kuningas hülgab tunnistuse ja püüab surmata need, kes olid sõnumi kirjutanud ja edastanud.

Kui kuningas Joojakim oli vürstidelt kuulnud, mida Baaruk oli lugenud, käskis ta kohe tuua rullraamatu ja lugeda seda tema kuuldes. Üks kuninga teenreist, Jehudi nimi, avas rulli ja hakkas lugema noomituse ja hoiatuse sõnu. Oli talv ja kuningas koos vürstidega olid koondunud tulelõuka ümber. Kuningas, kaugel sellest, et väriseda enda
434. ja oma rahva kohal rippuva hädaohu ees, haaras üsna ettelugemise alguses kirjarulli, lõikas selle meeletus vihas "kirjutaja noaga ... katki ja viskas sütepannil olevasse tulle, kuni kogu rullraamat oli hävinud sütepanni tules." Jr 36:23.

Kuningas ega ükski tema vürstidest ei "tundnud hirmu ega käristanud oma riideid lõhki." Mõned vürstidest olid kuningat palunud "rullraamatut mitte põletada," kuid ta "ei võtnud neid kuulda." Hävitanud raamatu, hakkas vihast lõõmav kuningas ahistama Jeremijat ja Baarukit ning käskis nad otsekohe "kinni võtta; aga Issand peitis nad ära." Jr 36:24-26.

435. Pöörates templiskäijate, vürstide ja kuninga tähelepanu inspireeritud rullraamatus sisalduvaile kirjalikele manitsustele, püüdis Jumal armulikult hoiatada Juuda mehi nende endi heaks. "Võib-olla," ütles Ta, "et kui Juuda sugu kuuleb kõigest sellest õnnetusest, mille ma kavatsen neile saata, siis nad pöörduvad igaüks oma kurjalt teelt ja ma võin neile nende süü ja nende patu andeks anda." Jr 36:3. Jumalal on

kahju inimestest, kes tiirutavad ringi hävingust pimestatuina. Ta püüab valgustada tumestunud arusaamist, saates noomitusi ja ähvardusi, mille ülesandeks on panna ülemaid tundma oma teadmatust ja kahetsema eksimusi. Ta püüab aidata enesega rahulolijaid, et nad ei rahulduks oma kasutute teadmistega, vaid otsiksid vaimulikke õnnistusi tiheda ühenduse kaudu Taevaga.

Jumal ei kavatse saata selliseid saadikuid, kes tahavad ainult meelitada ja rahustada patust. Ta ei suiguta oma sõnumiga pühitsematuid lihalikku kindlusetundesse. Selle asemel teeb Ta vääritegija südametunnistuse raskeks ning läbistab tema hinge süüdlaseks tunnistamise teravate nooltega. Teenivad inglid esitavad inimesele Jumala hirmutavat hukkamõistu, panemaks teda sügavamalt tundma oma vajadust ja küsima hingehädas: "Mis ma pean tegema, et pääseda?" Ap 16:30. Ent Tema, kes oma käega alandab patuse põrmu, noomib pattu, paneb uhkuse ja auahnuse häbenema, Tema tõstab ka üles kahetseja ja lüüasaanu. Tema, kes lubab karistusel tulla, küsib hella kaastundega: "Mida sa soovid, et ma pean sulle tegema?"

Kui inimene on patustanud püha ja halastusrikka Jumala vastu, ei saa inimene teha midagi õilsamat kui südamest kahetseda ning pisarsilmil ja hingekibeduses oma eksimusi tunnistada. Jumal nõuab 436.
temalt seda. Jumalale kõlbab ainult purukslöödud ja alandlik meelsus. Kuid kuningas Joojakim ja tema vürstid lükkasid ülbelt ja isemeelselt Jumala kutse tagasi. Nad ei tahtnud tähele panna hoiatust ega kahetseda. Armulik võimalus, mis neile pakuti püha rullraamatu põletamise eel, jäi neile viimaseks. Jumal oli öelnud, et kui nad seekord keelduvad Tema häält kuulmast, lubab Ta kohutaval karistusel tulla. Nad keeldusid kuulmast ja nii langetas Issand Juudale lõpliku kohtuotsuse. Eriline pahameel tabas meest, kes oli nii ülbelt tõstnud käe Kõigekõrgema vastu.

"Seepärast ütleb Issand Juuda kuninga Joojakimi kohta nõnda: Ei ole temal seda järglast, kes istuks Taaveti aujärjele, ja tema surnukeha visatakse päevapalavuse ja öökülma kätte. Ja ma karistan teda ja tema sugu ning ta sulaseid nende süütegude pärast; ma toon neile ning Jeruusalemma elanikele ja Juuda meestele kogu selle õnnetuse, mille ma neile tõotasin ja mida nad ei võtnud kuulda."Jr 36:30, 31.

Rullraamatu põletamine ei lõpetanud asja. Palju kergem oli vabaneda kirjutatud sõnadest kui neis sisalduvatest noomitustest ja hoiatustest ning kiiresti liginevast karistusest, mida Jumal oli kuulutanud mässulisele Iisraelile. Kuid isegi kirjutatud rullraamat tuli valmistada

uuesti: "Võta enesele teine rullraamat," käskis Issand oma sulast, "ja kirjuta sinna kõik endised sõnad, mis olid esimeseski rullraamatus, mille Juuda kuningas Joojakim põletas!" Juudat ja Jeruusalemma
437. puudutavate prohvetikuulutuste ärakiri oli põletatud tuhaks, kuid sõnad lõõmasid edasi Jeremija südames nagu "põletav tuli" ja prohvet võis kirjutada uuesti selle, mille inimene oli vihas meelega hävitanud.

Jeremija võttis teise kirjarulli, andis Baarukile "ja tema kirjutas sinna Jeremija suust kõik selle raamatu sõnad, mille Juuda kuningas Joojakim oli tules põletanud; ja neile lisati veel palju samasuguseid sõnu." Jr 36:28, 32. Inimese viha oli püüdnud takistada Jumala prohveti tööd, kuid just moodus, kuidas Joojakim oli püüdnud piirata jumalamehe mõju, pakkus lisavõimaluse jumalike nõudmiste selgitamiseks.

Tänapäevalgi ilmneb noomimisele vastupanev meelsus, mis viis Jeremija tagakiusamise ja vangistamiseni. Paljud keelduvad tähele panemast korduvaid hoiatusi ja kuulavad meelsamini valeõpetajaid, kes meelitlevalt kiidavad takka tühiseid arvamusi ning vaatavad läbi sõrmede nende pahategudele. Ahastuseajal ei ole sellistel inimestel mingit kaitset ega mingit abi Taevast. Jumala valitud sulastel tuleks suhtuda julgelt ja kannatlikult katsumustesse ja kannatustesse, mis neid tabavad siis, kui neid laimatakse, ignoreeritakse ja vääriti esitatakse. Nad peavad ustavalt jätkama Jumalast antud tööd ja pidama alati meeles, et ka vana-aja prohvetid, inimkonna Päästja ja Tema apostlid kogesid halba kohtlemist ja vaenu Sõna pärast.

Jumala soov oli, et Joojakim arvestaks Jeremija nõuandega, võidaks seeläbi Nebukadnetsari poolehoiu ja saaks nii säästetud paljust
438. murest. Noor kuningas oli vandunud truudust Babüloonia kuningale. Kui ta oleks pidanud oma lubadust, oleks ta pälvinud paganate lugupidamise. See oleks pakkunud hinnalisi võimalusi hingedevõitmiseks.

Põlates saadud ebaharilikke eesõigusi, tegutses Juuda kuningas meelega isepäiselt. Ta murdis Babüloonia valitsejale antud ausõna ja tõstis mässu. See viis nii tema kui kogu kuningriigi väga raskesse olukorda. Tema vastu saadeti "kaldealaste, süürlaste, moabide ja ammonlaste röövjõuke" ning ta oli võimetu kaitsma maad selliste marodööride eest. 2Ku 24:2. Mõned aastad hiljem lõpetas ta häbistatuna oma õnnetu valitsemise hüljatuna Taeva poolt, minetanuna rahva poolehoiu ja põlatuna Babüloonia valitseja poolt, kelle usaldust ta oli petnud. Kõik tulenes tema saatuslikust veast põigata kõrvale Jumala plaanist, mille prohvet oli talle avaldanud.

Joojakimi poeg Joojakin (tuntud ka Jekonja ja Konja nime all) valitses ainult kolm kuud ja kümme päeva, siis alistus ta Kaldea vägedele, kes Juuda valitseja vastuhakkamise tõttu piirasid veelkord õnnetut Jeruusalemma. Seekord viis Nebukadnetsar "Paabelisse vangi" Joojakini, "samuti viis ta Jeruusalemmast Paabelisse vangi kuninga ema ja kuninga naised, tema teenrid ja maa võimukandjad," arvult mitmed tuhanded, "ja sepad ja ehitustöölised, arvult tuhat." Ühes nendega võttis Baabüloni kuningas "kõik Issanda koja varandused ja kuningakoja varandused." 2Ku 24:15, 16, 13.

Ehkki Juuda kuningriigi võimsus oli murtud ja maalt röövitud nii 439.
elanikkond kui varandused, võis siiski edasi eksisteerida eraldi valitsus. Nukuvalitsuse etteotsa tõstis Nebukadnetsar Mattanja, Joosija noorema poja, ja pani talle nimeks Sidkija.

36
JUUDA VIIMANE KUNINGAS

440. Oma valitsemisaja algul tundis Sidkija täit Babüloonia kuninga usaldust ja prohvet Jeremija oli tema järeleproovitud nõuandja. Oleks Sidkija käitunud babüloonlastega austavalt ja võtnud arvesse Jeremija kaudu antud Jumala sõnumeid, oleks ta säilitanud paljude kõrgete aukandjate lugupidamise ning saanud võimaluse jagada nendega tõelise Jumala tundmist. Babülooniasse juba viidud vangid oleksid saanud siis soodsamaisse oludesse ja neile oleks antud palju vabadusi; Jumala nime oleks austatud kõikjal; ja Juudamaale jäänud inimesed poleks sattunud hirmsatesse hädadesse, mille ohvriks nad lõpuks langesid.

Jeremija andis Sidkijale ja kogu Juudale nõu — sealhulgas neilegi, kes olid viidud Baabüloni — alistuda rahulikult võitjate ajutisele valitsusele. Vangipõlves olijail oli eriti tähtis edendada selle maa rahu,
441. kuhu neid oli viidud. See aga oli vastuolus inimlike kalduvustega. Saatan kasutas olukordi ning äratas rahva hulgas, nii Jeruusalemmas kui ka Babüloonias, valeprohveteid, kes kuulutasid, et orjaike murtakse pea ja rahva endine menu taastatakse.

Selliste meelitavate prohvetikuulutuste uskumine oleks juhtinud kuninga ja pagendatud rahva saatuslike tegudeni ning nurjanud Jumala armulised plaanid nende suhtes. Et vältida mässu ja sellest tulenevaid suuri kannatusi, käskis Issand Jeremijat viivitamatult hoiatada kuningat mittealistumise kindlate tagajärgede eest. Vangipõlves olijaid manitseti kirjalike teadete abil, et nad ei usuks nagu oleks nende vabanemine lähedal. "Ärge laske endid petta oma prohveteist, kes on teie keskel, ja oma ennustajaist," palus prohvet tungivalt. Jr 29:8. Sellega seoses mainiti Issanda kavatsust taastada Iisrael pärast seitsmekümneaastast vangipõlve, nagu olid ennustanud Tema sõnumitoojad.

Millise õrna kaastundega teatas Jumal vangistatud rahvale oma plaanist. Ta teadis, et nad satuvad Babüloonias väga raskesse seisu, kui valeprohvetid saavad neid panna uskuma peatsesse vabanemisse.

Kui nad vähekegi meelt avaldaksid või mässaksid, ärataks see kaldealaste valvsuse ja karmuse ning piiraks nende vabadust veelgi. Tagajärjeks oleksid kannatused ja õnnetused. Ta soovis, et nad alistuksid rahulikult saatusele ja teeksid orjapõlve nii meeldivaks kui võimalik. Ta andis neile nõu: "Ehitage kodasid ja elage neis, istutage
rohuaedu ja sööge nende vilja! ... Ja taotlege selle linna heaolu, kuhu 442.
ma olen lasknud teid viia, ja paluge selleks Issandat; sest selle hea põli on teie hea põli!" Jr 29:5-7.

Babüloonias esinenud valeprohvetite hulgas oli kaks meest, kes nimetasid end pühaks, kuid elasid patuelu. Jeremija oli nende kurja eluviisi hukka mõistnud ja neid nende ohtliku suhtumise eest hoiatanud. Noomida saamisest vihastena püüdsid nad tõelise prohveti tööle vastu seista sellega, et õhutasid rahvast prohveti sõnu alahindama ja tegutsema vastuoksa Jumala nõuannetele alistuda Babüloonia kuningale. Issand kinnitas Jeremija kaudu, et valeprohvetid antakse Nebukadnetsari kätte ja surmatakse rahva silme all. Küllalt varsti täitus ettekuulutus sõna-sõnalt.

Maailma ajaloo lõpuni kerkib esile inimesi, kes tekitavad segadust ja õhutavad mässu nende keskel, kes ütlevad end olevat tõelise Jumala esindajad. Nad ennustavad valet, julgustavad inimesi pidama pattu vähetähtsaks. Kui siis ilmnevad nende kurjade tegude hirmsad tagajärjed, püüavad nad võimaluse korral veeretada süü isikute kaela, kes on neid ustavalt hoiatanud. Nii nagu juudid süüdistasid Jeremijat oma kurjas saatuses. Ent sama kindlalt nagu Issanda sõnad prohveti kaudu paika pidasid, kinnitatakse Tema sõnade tõepärasust ka nüüd.

Algusest peale oli Jeremija järjekindlalt andnud nõu alistuda babüloonlastele. Ta andis seda nõu nii Juudale kui ka paljudele ümberkaudsetele rahvastele. Sidkija valitsemisaja algul külastasid Eedomi, 443.
Moabi, Tüürose ja teiste rahvaste valitsejate saadikud Juuda kuningat, et teada saada, kas tema arvates oli soodus aeg ühiseks vastuhakuks ning kas ta hakkab koos nendega sõdima Babüloonia kuninga vastu. Ajal, mil saadikud vastust ootasid, tuli Jeremijale Issanda sõna : "Valmista enesele köidikud ja ikkepuud ning pane need enesele kaela! Läkita siis need Edomi kuningale, Moabi kuningale, ammonlaste kuningale, Tüürose kuningale ja Siidoni kuningale käskjalgade kaudu, kes tulevad Jeruusalemma Juuda kuninga Sidkija juurde." Jr 27:2, 3.

Jeremijal kästi öelda saadikute kaudu nende maade valitsejaile, et Jumal on neid kõiki andnud Nebukadnetsari, Babüloonia kuninga

kätte ning nad peavad "teenima teda ja tema poega ja pojapoega, kuni tuleb temagi aeg." Jr 27:7.

Saadikutel kästi veel öelda valitsejaile, et kui nad keelduvad teenimast Babüloonia kuningat, karistatakse neid "mõõga ja nälja ja katkuga," kuni lõpliku hävitamiseni. Nad ei tohtinud mingil juhul kuulata valeprohvetite õpetusi, kes võisid anda teist nõu. "Teie ärge kuulake oma prohveteid," keelas Issand, "ja ennustajaid ning unenägusid, samuti mitte märkide seletajaid ja nõidu, kes teile räägivad ja ütlevad: Te ei hakka teenima Paabeli kuningat! Sest nemad kuulutavad teile
444. valet, selleks et teid eemaldada teie oma maalt, et mina peaksin teid ära tõukama, mistõttu te hukkute. Aga selle rahva, kes viib oma kaela Paabeli kuninga ikke alla ja teenib teda, jätan ma tema oma maale, ütleb Issand, ja ta võib seda harida ning elada sel maal." Jr 27:8-11. Babüloonia valitsusele alistumine oli kergeim karistus, mida halastaja Jumal võis määrata nii mässulisele rahvale. Kui nad hakkavad vastu Babüloonia orjamisele, saavad nad tunda Jumala karistuse kogu raskust. Kokkutulnud saadikute imestusel polnud piire, kui Jeremija, alistumise ike kaelas, neile Jumala tahte teatavaks tegi.

Terava vastuseisugi hetkel seisis Jeremija kindlalt alistumise eest.
445. Issanda nõuande vastasleeris oli silmapaistvaim Hananja, üks valeprohvet, kelle eest rahvast oli hoiatatud. Lootes võita kuninga ja õukonna soosingut, protesteeris ta öeldu vastu ja seletas, et Jumal oli temale andnud julgustussõnad juutidele. Ta ütles: "Mina murran Paabeli kuninga ikke! Enne kui kaks aastat on möödunud, toon ma tagasi siia paika kõik Issanda koja riistad, mis Paabeli kuningas Nebukadnetsar võttis siit paigast ja viis Paabelisse. Ja Juuda kuninga Jekonja, Joojakimi poja, ja kõik Juuda vangid, kes läksid Paabelisse, toon ma tagasi siia paika, ütleb Issand, sest ma murran Paabeli kuninga ikke." Jr 28:2-4.

Preestrite ja rahva juuresolekul palus Jeremija tõsiselt neil alistuda Babüloonia kuningale Issanda poolt määratud ajaks. Ta pööras Juuda meeste tähelepanu Hoosea, Habakuki, Sefanja ja teiste prohvetite kuulutustele, kelle noomitus- ja hoiatussõnumid olid olnud samasugused kui temal. Ta nimetas kuulajaile sündmusi, mis olid täitnud kahetsemata pattude kohta öeldud prohvetikuulutused. Minevikus olid Jumala karistused tabanud meeltparandamatuid täpselt nii nagu olid ilmutanud Tema käskjalad.

"Prohvet, kes kuulutab rahu," ütles Jeremija lõpuks, "tunnistatakse alles siis prohvetiks, kelle Issand tõesti on läkitanud, kui selle prohveti sõna on täide läinud." Jr 28:9. Kui Iisrael tahab ebaõnnestuda, näitavad
446. tulevikusündmused kindlalt, kes oli tõeline prohvet. Jeremija sõnad,

mis andsid nõu alistuda, õhutasid Hananjat esitama hulljulge väljakutse kuulutuse paikapidavuses. Ta võttis sümboolse ikke Jeremija kaelast, murdis selle puruks ja ütles: "Nõnda ütleb Issand: Selsamal kombel murran ma Paabeli kuninga Nebukadnetsari ikke kõigi rahvaste kaelast, enne kui kaks aastat on möödunud."

"Aga prohvet Jeremija läks oma teed." Jr 28:11. Ilmselt ei saanud ta teha midagi rohkemat kui eemalduda võitlusväljalt. Ent talle anti teine sõnum: "Mine ja räägi Hananjaga ning ütle: Nõnda ütleb Issand: Sa oled murdnud puuikked, aga oled teinud nende asemele raudikked! Sest nõnda ütleb vägede Issand, Iisraeli Jumal: Ma olen pannud raudikke kõigi nende rahvaste kaela, et nad teeniksid Paabeli kuningat Nebukadnetsarit, ja nad peavad teda teenima!"

"Ja prohvet Jeremija ütles prohvet Hananjale: "Kuule ometi, Hananja! Issand ei ole sind läkitanud, vaid sina oled pannud selle rahva uskuma valet. Seepärast ütleb Issand nõnda: Vaata, ma läkitan sind maa pealt ära. Sel aastal sa sured, sest sa oled kuulutanud taganemist Issandast." Ja prohvet Hananja suri selsamal aastal seitsmendas kuus." Jr 28:13-17.

Valeprohvet oli julgustanud rahvast mitte usaldama Jeremijat ja tema kuulutust. Ta oli valelikult nimetanud end Issanda käskjalaks ja sai seetõttu surma. Viiendas kuus kuulutas Jeremija Hananja surma ette ja seitsmendal kuul ta sõnad täitusid.

Valeprohvetite ettekuulutused põhjustasid rahutusi ning seetõttu 447.
kahtlustati Sidkijat reeturluses. Ainult kiire ja otsustava tegutsemise läbi võis ta jätkata valitsemist vasallina. Niisiis kohe peale saadikute lahkumist Jeruusalemmast kodudesse ümberkaudseis riikides, läks Juuda kuningas koos oma "õueülema" Serajaga tähtsale reisile Babüloonia sse. See Kaldea õukonda tehtud külaskäik uuendas Sidkija truudusevannet Nebukadnetsarile.

Taanieli ja teiste heebrea vangide kaudu oli Babüloonia valitseja tutvunud tõelise Jumala väe ja ülima autoriteediga ning kui Sidkija lubas pühalikult jääda ustavaks, nõudis Nebukadnetsar temalt vannet Iisraeli Issanda Jumala nimel. Oleks Sidkija võtnud tõsiselt lepinguvande uuendamist, oleks tema ustavus mõjutanud sügavalt paljude selliste inimeste meeli, kes jälgisid nende käitumist, kes ütlesid end austavat heebrealaste Jumala nime ja pidavad kalliks Tema au.

Kuid Juuda kuningas ei pidanud eesõiguseks austada elavat Jumalat. Sidkija kohta on kirjutatud: "Tema tegi kurja Issanda, oma Jumala silmis; ta ei alandanud ennast prohvet Jeremija ees, kes rääkis

Issanda käsul. Ta hakkas vastu ka kuningas Nebukadnetsarile, kes teda oli vannutanud Jumala juures; ja tema tegi oma kaela kangeks ja südame kõvaks ega pöördunud Issanda, Iisraeli Jumala poole." 2Aj 36:12, 13.

448. Sama ajal, kui Jeremija jätkas oma tunnistustööd Juudamaal, äratas Issand vangide seas Babüloonias prohvet Hesekieli hoiatama ja tööstima maapagulasi ning kinnitama Jeremija kaudu antud Issanda sõna. Sidkija ülejäänud valitsemisaastate jooksul osutas Hesekiel väga selgelt, kuivõrd meeletu oli usaldada valeennustusi, mis ahvatlesid vange lootma peatsele tagasipöördumisele Jeruusalemma. Erinevate kujundlike ettekuulutuste ja karmide sõnadega ennustas ta Jeruusalemma ümberpiiramist ja täielikku hävitamist.

Sidkija valitsemise kuuendal aastal paljastas Issand Hesekielile nägemuses mõned hirmsad asjad, mida tehti Jeruusalemmas ja Issanda koja väravais ning isegi sisemises õues. Prohveti hämmastunud pilgu eest möödusid kiiresti kujude ja ebajumalapiltide kambrid; "kõiksugu pilte jäledaist roomajaist ja loomadest ning kõiksugu Iisraeli soo ebajumalaid." Hs 8:10.

"Seitsekümmend meest Iisraeli soo vanemaist", kes oleksid pidanud olema rahva vaimulikud juhid, olid ohverdamas suitsutusrohtu ebajumalatele templi pühade õuede salajastes kambrites. "Issand ei näe meid," rahustasid Juuda mehed iseend, kui nad toimetasid oma paganlikke talitusi. "Issand on maa maha jätnud," kuulutasid nad jumalavallatult. Hs 8:11, 12.

Prohveti pilgule avanes "veelgi suuremaid häbitegusid." Värava
449. juures, mis viis välimisest õuest sisemisse õue, "istusid naised, nuttes taga Tammust" ja Issanda koja sisemises õues, "Issanda templi ukse juures, eeskoja ja altari vahel, oli umbes kakskümmend viis meest; neil olid seljad Issanda templi poole ja näod ida poole, ja nad kummardasid päikest ida pool." Hs 8:13-16.

Auline olevus, kelle saatel Hesekiel sai näha neid hämmeldusse viivaid nägemusi jumalakartmatusest tippjuhtide hulgas, küsis prohvetilt: "Kas sa näed, inimesepoeg? Kas on Juuda sool veel vähe neid häbitegusid, mida nad siin on teinud, et nad täidavad maa vägivallaga ja ärritavad mind veel rohkem? Ja vaata, nad pistavad viinapuuvääte endale ninasse! Seepärast talitan minagi tulises vihas: mu silm ei kurvasta ja ma ei anna armu; ja kuigi nad hüüavad mu kõrvu suure häälega, ei kuule ma neid." Hs 8:17, 18.

Jeremija kaudu oli Issand öelnud õelate meeste kohta, kes julgesid häbematult seista rahva ees Tema nimel: "Niihästi prohvet kui preester

on jumalakartmatu; koguni omaenese kojast olen ma leidnud nende kurjust." Jr 23:11. Juuda kohutavas süüdistuskokkuvõttes, nagu see on esitatud Sidkija valitsemisaja lõppu selgitavas kroonikas, korratakse süüdistust templi pühaduse rüvetamisest. "Nõndasamuti ka kõik Juuda vürstid, preestrid ja rahvas lisasid üha üleastumisi paganate igasugu jäleduste eeskujul," räägib pühalik kirjamees, " ja rüvetasid Issanda koja, mille Ta Jeruusalemmas oli pühitsenud." 2Aj 36:14.

Juuda kuningriigi kohtupäev lähenes kiiresti. Enam ei saanud 450.
Issand jätta neile lootust, et nad pääsevad Tema kõige karmimast karistusest. "Ja teie peaksite jääma hoopis karistamata? Te ei jää karistamata!" Jr 25:29.

Needki sõnad võeti vastu pilkega. "Aeg venib pikale ja kõik nägemused lähevad tühja," ütlesid meeltparandamatud. Hesekiel noomis karmilt kindla prohvetliku sõna hülgamist. "Ütle neile," käskis Issand, "nõnda ütleb Issand Jumal: Ma lõpetan selle kõneviisi ja nõnda ei kõnelda enam Iisraelis. Ja ütle neile: Ligidal on aeg ja kõigi nägemuste täitumine. Sest edaspidi ei ole enam ühtegi valenägemust ega kahtlast ennustust Iisraeli soo keskel. Sest mina, Issand, räägin: See sõna, mis ma ütlen, läheb täide ega viibi enam; sest teie päevil, sa vastupanija sugu, ütlen ma sõna ja viin selle täide, ütleb Issand Jumal."

"Ja mulle tuli Issanda sõna," tunnistas Hesekiel, "Ta ütles: Inimesepoeg, vaata, Iisraeli sugu ütleb: "Nägemus, mida see näeb, täitub ehk hulga aja pärast, ja ta kuulutab prohvetlikult kaugetest aegadest." Seepärast ütle neile: Nõnda ütleb Issand Jumal: Ei viibi enam ükski mu sõna. Sõna, mis ma ütlen, läheb täide, ütleb Issand Jumal." Hs 12:22-28.

Otsekui lootsiks laevas, kes juhtis rahva kiirelt hukatusse, oli kuningas Sidkija ise. Juuda kuningas heitis täielikult kõrvale prohvetite kaudu antud Issanda nõuanded, unustas tänuvõla Nebukadnetsarile, ning rikkus Iisraeli Jumala nimel antud pühalikku truudusevannet. Ta 451.
mässas prohvetite, oma heategija ja Jumala vastu. Omaenese tarkuse tühisuses pöördus ta abi paluma Iisraeli vanalt vaenlaselt. Ta "läkitas oma käskjalad Egiptusesse, et nemad temale pidid andma hobuseid ja palju rahvast."

"Kas tal õnnestub?" (KJV), küsis Issand inimese kohta, kes oli nii alatult reetnud igasuguse püha usalduse: "Kas pääseb see, kes niimoodi teeb? Kas pääseb lepingumurdja? Nii tõesti kui ma elan, ütleb Issand Jumal, ta sureb selle kuninga asupaigas, tema juures Paabelis, kes tegi tema kuningaks, kelle vannet ta põlastas ja kelle lepingu ta murdis.

Vaarao suure sõjaväega ja hulga rahvaga ei aita teda sõjas. ... Ta põlastas vannet ja murdis lepingu: vaata, kuigi ta andis oma käe, tegi ta ometi seda kõike — ta ei pääse!" Hs 17:15-18.

"Süüga teotatud Iisraeli vürstile" oli saabunud lõpliku äruandmise päev. "Heida ära peakate, võta peast kroon!" käskis Issand. Juuda ei pidanud saama enam kuningat enne, kui Kristus ise rajab oma kuningriigi. "Varemeiks, varemeiks, varemeiks teen ma selle!" kõlas Jumala otsus Taaveti trooni ja soo kohta. "Ja seda ei ole enam, kuni tuleb see, kellel on õigus selle peale, ja mina annan selle temale." Hs 21:30-32, KJV.

37
VANGI VIIDUD BABÜLOONIASSE

Sidkija valitsemise üheksandal aastal, "tuli Paabeli kuningas 452.
Nebukadnetsar, tema ja kogu ta sõjavägi, Jeruusalemma vastu" ja piiras linna ümber. 2Ku 25:1. Juuda väljavaade olid lootusetu. "Vaata, ma olen sinu vastu," ütles Issand ise Hesekieli kaudu. "Mina, Issand, olen tõmmanud oma mõõga tupest välja — see ei lähe enam sinna tagasi. ... Siis nõrkeb iga süda ja lõtvuvad kõik käed; iga vaim lööb araks ja kõik põlved nõtkuvad." "Ma valan su peale oma sajatuse, ma lõõtsun su peale vihatule. Ma annan sind jõhkrate meeste kätte, kes on osavad hävitajad." Hs 21:8-36.

Egiptlased püüdsid tulla appi ümberpiiratud linnale ning kaldealased tõmbusid mõneks ajaks tagasi Juuda pealinna piiramisest, et
tõrjuda egiptlasi. Sidkija südames tärkas lootus ning ta saatis käskjala 453.
paluma, et Jeremija palvetaks Jumala poole heebrea rahva pärast.

Prohveti hirmuäratav vastus oli, et kaldealased pöörduvad tagasi ja hävitavad linna. Otsus oli langetatud ning meeltparandamatu rahvas ei saanud enam vältida jumalikke kohtunuhtlusi. "Ärge petke iseendid," hoiatas Issand oma rahvast. "Kaldealased ... ei lähe [ära]. Kuigi te lööksite kogu kaldealaste sõjaväge, kes sõdib teie vastu, ja neist jääksid järele ainult haavatud mehed, tõuseksid nad ometi püsti, igaüks oma telgis, ja põletaksid selle linna tulega maha." Jr 37:9, 10. Juuda jääk pidi minema asumisele ja seal raskuste kaudu õppima neid õppetunde, mida nad soodsamates tingimustes ei tahtnud õppida.

Sellest Taeva otsusest ei saanud enam kõrvale põigelda.

Mõned Jeruusalemmas veel olevad jumalakartlikud inimesed, kellele oli saanud selgeks jumalik plaan, otsustasid peita halastamatute käte eest ära püha laeka käsulaudadega, mille peale oli kirjutatud kümme käsku. Seda nad tegidki. Mure ja kurbusega peitsid nad laeka ühte koopasse, kuhu see jäi varjule Iisraeli ja Juuda rahva eest nende pattude pärast. Seda ei toodud enam iialgi tagasi. Püha laegas on ikka veel peidus. Seda ei ole puudutatud peitmisest saadik.

Jeremija oli paljude aastate kestel seisnud rahva ees Jumala ustava tunnistajana. Ja nüüd, mil hukkamõistetud linn oli langemas

paganate kätte, arvas ta oma töö tehtuks ning püüdis lahkuda, kuid
454. üks valeprohveti poeg võttis ta kinni. Mees väitis, et Jeremija kavatses karata babüloonlaste poolele, kellele alistuma ta oli korduvalt Juudat õhutanud. Prohvet eitas valesüüdistust, kuid sellest hoolimata vihastusid "vürstid Jeremija peale ja peksid teda ning panid ta vangikotta." Jr 37:15.

Peagi raugesid lootused, mis tärkasid vürstide ja rahva südameis siis, kui Nebukadnetsari väed taandusid lõunasse vastu egiptlastele. Issand oli öelnud: "Vaata, ma tulen sulle kallale, vaarao, Egiptuse kuningas." Egiptuse vägevus oli nagu murtud pilliroog. "

Egiptuse elanikud saavad tunda, et mina olen Issand, sellepärast et nad on olnud pillirookepiks Iisraeli soole." "Ma kinnitan Paabeli kuninga käsivarred, aga vaarao käsivarred langevad alla; ja nad saavad tunda, et mina olen Issand, kui ma annan oma mõõga Paabeli kuninga kätte, et ta sirutaks selle Egiptusemaa vastu." Hs 29:3, 6; 30:25, 26.

Juuda vürstid ootasid asjatult abi Egiptuselt. Kuningas Sidkija mõtles halba aimates Jumala prohvetile, kes oli heidetud vanglasse. Mõne päeva pärast laskis kuningas tuua ta enda juurde ja küsis talt salaja: "Kas on Issandalt sõna?" Ja Jeremija vastas: "On!" Ja ta ütles: "Sind antakse Paabeli kuninga kätte!"

"Ja Jeremija ütles kuningas Sidkijale: "Mis pattu ma olen teinud sinu ja su sulaste ja selle rahva vastu, et te olete pannud mind vangikotta? Ja kus on teie prohvetid, kes teile kuulutasid, öeldes: Ei
455. tule Paabeli kuningas teie ega selle maa kallale? Ja nüüd kuule ometi, mu isand kuningas! Lase ometi mu alandlik palve langeda sinu ette ja ära saada mind tagasi kirjutaja Joonatani kotta, et ma seal ei sureks!"" Jr 37:17-20.

"Siis käskis Sidkija, et nemad pidid Jeremija järele vaatama vangikoja õues ja temale ühe leivakaku andma iga päev pagarite uulitsast, kuni kõik leib ära lõppes linnast, nõnda jäi Jeremija vangikoja õue." Jr 37:21.

Kuningas ei julgenud avalikult tunnistada, et ta uskus Jeremijat. Kuigi hirm sundis teda salaja Jeremijalt teateid küsima, ei mallanud ta sattuda vürstide ja rahva põlu alla ega alistuda prohveti poolt väljendatud Jumala tahtele.

Vangla õues esitas Jeremija nüüdki üleskutseid alistuda Babüloonia valitsusele. Vastupanu tähendab kindlat surma, ütles ta. Issanda sõnum Juudale kõlas: "Kes jääb siia linna, see sureb mõõga läbi, nälja ja katku kätte; aga kes läheb välja kaldealaste juurde, see

jääb elama, temale jääb alles ta hing ja ta võib elada. Nõnda ütleb Issand: See linn antakse kindlasti Paabeli kuninga sõjaväe kätte ja ta vallutab selle." Jr 38:2, 3.

Jeremija korduvad nõuanded viisid vürstid raevu ja seepärast avaldasid nad kuningale tugevat survet kuulutada prohvet rahva- 456.
vaenlaseks. Nad nimetasid tema sõnu rahva nõrgestamiseks ja paanika külvamiseks ning nõudsid tema surmamist.

Argpüksist kuningas teadis, et süüdistused olid valed, ent kõrgete ja mõjuvõimsate meeste meelitamiseks tegi ta näo, et usub neid ning lubas neil talitada Jeremijaga oma äranägemist mööda. Prohvet visati "kuningapoja Malkija kaevu, mis oli vahtkonnaõues; nad lasksid Jeremija köitega alla, aga kaevus ei olnud vett, vaid oli muda, ja Jeremija vajus mudasse." Jr 38:6. Kuid Jumal saatis prohvetile sõpru, kes palusid kuningat tema pärast ja paigutasid ta uuesti vangikoja õue.

Veel kord kutsus kuningas Jeremija salaja enda juurde ja palus tal rääkida midagi salgamata, mida Jumal kavatseb teha Jeruusalemmaga. Vastuseks küsis Jeremija: "Kui ma sulle midagi avaldan, kas sa siis tõesti mind ei tapa? Aga kuigi ma sulle nõu annaksin, sa ei kuulaks mind!" Kuningas Sidkija vandus Jeremijale salaja ja ütles: "Nii tõesti kui elab Issand, kes meile hinge on loonud, mina ei tapa sind ega anna sind nende meeste kätte, kes püüavad su hinge." Jr 38:15, 16.

Kuningal oli veel võimalus panna tähele Issanda hoiatusi ja nii pehmendada armuga karistust, mis oli nüüd langemas linnale ja rahvale. "Kui sa lähed vabatahtlikult välja Paabeli kuninga vürstide juurde," kõlas sõnum kuningale, "siis su hing jääb elama ja seda linna ei põletata tulega ning sina ja su sugu jääte elama. Aga kui sa ei lähe välja Paabeli 457.
kuninga vürstide juurde, siis antakse see linn kaldealaste kätte ja nad põletavad selle tulega ja sina ei pääse nende käest."

"Mina kardan neid juute, kes on põgenenud kaldealaste juurde," vastas kuningas, "vahest antakse mind nende kätte ja nad teevad minuga halba nalja." Kuid prohvet tõotas: "Ei anta! Kuule ometi Issanda häält selles, mis mina sulle räägin, siis su käsi käib hästi ja su hing jääb elama!" Jr 38:17-20.

Jumal ilmutas viimase tunnini valmisolekut osutada armu neile, kes nõustusid alistuma Tema õiglastele nõudmistele. Oleks kuningas kuuletunud, oleks rahvas pääsenud surmast ja linn põlengust. Kuningas aga mõtles, et on läinud liiga kaugele, et veel tagasi pöörduda. Ta kartis juute, kartis pilget, kartis oma elu pärast. Olles aastaid mässanud Jumala vastu, pidas Sidkija liiga alandavaks öelda rahvale: "Ma usun

prohvet Jeremija kaudu räägitud Issanda sõna ning ma ei julge minna sõdima vaenlase vastu kõigi nende hoiatuste pärast." Pisarsilmil palus Jeremija kuningal päästa ennast ja oma rahvast. Hingeahastuses kinnitas ta kuningale, et Jumala nõuannet eirates ei jää ta ellu ning babüloonlased krabavad kogu ta varanduse. Kuid kuningas oli juba astunud valele teele ega soovinud sellelt pöörduda. Ta otsustas järgida
458. valeprohvetite ja nende meeste nõuandeid, keda ta tegelikult põlastas ning kes pilkasid tema nõrkust alistuda nii varmalt nende soovidele. Ta ohverdas õilsa mehise vabaduse ja sai avaliku arvamuse lömitavaks orjaks. Ehkki Sidkija ei soovinud otseselt talitada valesti, puudus tal otsustavus seista julgelt õiguse eest. Ehkki ta oli veendunud Jeremija nõuannete arukuses, polnud tal moraalset jõudu selle järgi teha ja seetõttu jätkas ta vales suunas.

Kuninga nõrkust näitab seegi, et ta ei soovinud, et õukond ja rahvas saaksid teada tema nõupidamistest Jeremijaga. Nii täielikult oli kartus inimeste ees vallanud tema hinge. Kui Sidkija oleks vapralt tõusnud ja kuulutanud, et ta usub prohveti sõnu, mis olid juba pooleldi täitunud, oleks saanud vältida tohutut hävingut! Ta oleks pidanud ütlema: "Ma kuulan Issanda sõna ja päästan linna täielikust hävingust. Ma ei saa inimeste kartusest või soovist neile meeldida jätta tähele panemata Jumala korraldusi. Ma armastan tõde, ma vihkan pattu ja ma järgin Iisraeli Kõigeväelise nõuannet." Siis oleks rahvas austanud tema julget meelt ning usu ja uskmatuse vahel kõikujad astunuks kindlalt õiguse poolele. Sellise kartmatu ja õige sammu astumine äratanuks alamates imetlust ja truudust. Ta saanuks laialdast toetust ning Juuda pääsenuks veresaunast, nälja ja tule kirjeldamatutest õudustest.

Sidkija nõrkus oli patt, mille eest ta maksis kohutavat hinda. Vaenlane tormas rahvale kallale vastupandamatu laviinina ja laastas
459. linna. Heebrea väed paisati segi ning Juuda oligi võidetud. Sidkija vangistati ja tema pojad tapeti ta silme all. Kuningas viidi vangina Jeruusalemmast ära, tema silmad torgati välja ning pärast Babülooniasse jõudmist suri ta armetult. Kaldealased ei säästnud kaunist templit, mis oli üle nelja sajandi krooninud Siioni mäe tippu. "Nad põletasid Jumala koja, kiskusid maha Jeruusalemma müüri, põletasid tulega kõik selle paleed ja hävitasid kõik selle kallid asjad." 2Aj 36:19.

Ajal, mil Nebukadnetsar lõplikult Jeruusalemma vallutas, pääsesid paljud pika ümberpiiramise õudustest ainult selleks, et hukkuda mõõga läbi. Neist, kes veel järele jäid, võeti mõned silmapaistvamad kuningriigi
460. ametnikud, preestrid ja vürstid ning viidi Baabüloni ja hukati seal

reeturitena. Teised viidi vangina Nebukadnetsari ja tema poegade sulaseiks, "kuni Pärsia kuningriigi valitsuse alguseni — et läheks täide Issanda sõna Jeremija suust." 2Aj 36:20, 21.

Jeremija kohta on kirjutatud: "Ja Paabeli kuningas Nebukadnetsar oli andnud ihukaitsepealikule Nebusaradanile Jeremija kohta käsu, öeldes: "Võta tema ja kanna hoolt tema eest, ära tee talle midagi kurja, vaid talita temaga nõnda, nagu ta ise sulle ütleb!"" Jr 39:11, 12.

Babüloonia ametnikud vabastasid Jeremija vanglast ja tema valis seejärel jääda elama pisku jäägi juurde, "vaesema rahva" juurde, kelle kaldealased jätsid järele, et harida "viinamägesid ning põlde." Jr 39:10. Nende üle seadsid babüloonlased valitsejaks Gedalja. Ent mõne napi kuu pärast mõrvati seegi valitseja reeturlikult. Paljudest katsumustest läbi käinud vaene rahvas otsustas lõpuks juhtide meelitusel otsida varjupaika Egiptuses. Selle sammu vastu tõstis Jeremija häält : "Ärge minge Egiptusesse," palus ta. Jr 42:19. Kuid inspireeritud nõuannet ei pandud tähele ja "kõik Juuda järelejäänud, ... mehed ja naised ja lapsed" põgenesid Egiptusesse. "Nad ei kuulanud Issanda häält; ja nad jõudsid Tahpanheesini." Jr 43:5-7.

Jeremija kuulutas hävingut ülejäänutele, kes mässasid Nebukadnetsari vastu sellega, et põgenesid Egiptusesse. Samasse sõnumisse põimis ta tõotuse andestusest neile, kes kahetsesid meeletust
ja olid valmis tagasi pöörduma. Issand ei säästa neid, kes Tema 461.
nõuandeid eirates alistuvad Egiptuse ebajumalateenistuse eksitavatele mõjudele, kuid Ta on armuline neile, kes jäävad Talle ustavaks. "Aga mõõga eest pääsenud pöörduvad Egiptusemaalt tagasi Juudamaale väikesearvuliselt; siis kogu Juuda jääk, kes on tulnud Egiptusemaale võõraina elama, saab teada, kelle sõna on tõeks läinud — minu või nende." Jr 44:28.

Prohvet kurvastas üleüldise sõnakuulmatuse pärast, kuhu oli vajunud rahvas, kes pidanuks olema maailma vaimulikuks valguseks. Jeremija mure Siioni saatuse ja Babülooniasse vangi viidud rahva pärast ilmneb Nutulauludes. Need kaeblused on jäänud mälestusmärgiks meeletusest pöörduda Jumala nõuannetest inimliku tarkuse poole. Keset varemeid võis Jeremija siiski veel öelda: "See on Issanda suur heldus, et me pole otsa saanud," ning tema alaline palve oli: "Uurigem ja proovigem oma teid ja pöördugem tagasi Issanda juurde!" Nl 3:22, 40. Tollal, kui Juuda oli veel kuningriik rahvaste keskel, oli ta küsinud Jumalalt: "Kas Sa oled Juuda hoopis hüljanud? Või on Su hing Siionist tüdinud?" Ning ta oli julgenud paluda: "Oma nime pärast ära põlga

meid." Jr 14:19, 21. Prohveti kindel usk Jumala igavesse kavatsusse luua segadusse kord ning näidata maailma rahvastele ja kogu universumile oma õiglust ja armastust, pani teda paluma kindlas usus nende eest, kes pöörduvad kurjusest õiguse poole.

Kuid nüüd oli Siion täielikult hävitatud. Jumala rahvas oli vangi
462. viidud. Murest murtud prohvet hüüdis: "Kuidas küll istub üksinda see kord nii rahvarohke linn! Kes rahvaste seas oli suur, on saanud lesknaise sarnaseks. Vürstitar maakondade hulgas peab tegema orjatööd. Ta nutab öösel kibedasti, pisarad voolavad tal üle näo. Pole tal tröostijat ühestki armastajast: kõik ta sõbrad on teda petnud, on saanud ta vaenlasteks."

"Juuda on sattunud viletsusse ja ränka orjusesse, ta elab paganate seas ega leia hingamist. Kõik jälitajad saavad ta kätte keset kitsikusi. Siioni teed leinavad, et pole pühiks tulijaid. Kõik ta väravad on tühjad, ta preestrid ohkavad. Tema neitsid on kurvad ja tal enesel on kibe käes. Tema rõhujad on saanud võimu, tema vaenlastel käib käsi hästi. Sest Issand on toonud talle häda tema paljude üleastumiste pärast. Tema lastel on tulnud minna vangidena vaenlase ees."

"Kuidas küll Issand oma vihas kattis pilvedega Siioni tütre! Ta heitis taevast maha Iisraeli ilu ega mõelnud oma jalgade järile oma vihapäeval. Issand hävitas armuta kõik Jaakobi eluasemed; oma vihas lõhkus Ta maha Juuda tütre kindlused; Ta tegi need maatasa, teotas kuningriigi ja selle vürstid. Oma tulises vihas raius Ta maha kõik Iisraeli sarved. Ta tõmbas tagasi oma parema käe vaenlase ees ja süttis Jaakobis otsekui tuleleek, mis põletab ümbruse. Ta vinnastas oma ammu nagu vaenlane, seisis tõstetud parema käega nagu rõhuja ja
463. tappis kõik silmarõõmu Siioni tütre telgis. Ta valas oma raevu välja kui tuld."

"Mida võiksin sulle tunnistada, millega sind võrrelda, Jeruusalemma tütar? Mida võiksin pidada sinu sarnaseks, et sind tröostida, neitsi, Siioni tütar? Sest su purustus on suur nagu meri, kes suudaks sind parandada!"

"Mõtle, Issand, sellele, mis on meiega juhtunud, vaata ja näe meie teotust! Meie pärisosa on läinud võõraste, meie kojad muulaste kätte. Me oleme jäänud orbudeks, isatuiks, meie emad on lesed. ... Meie vanemad tegid pattu: neid ei ole enam. Meie kanname nende süüd. Orjad valitsevad meie üle, ei ole nende käest lahtikiskujat. ... Seepärast on meie süda haige, nende asjade pärast on meie silmad jäänud pimedaks."

"Sina, Issand, valitsed igavesti, Sinu aujärg jääb põlvest põlve. Mispärast Sa tahad meid unustada alatiseks, meid maha jätta pikaks ajaks? Too meid, Issand, tagasi enese juurde, siis me pöördume! Uuenda meie päevi nagu muiste!" Nl 1:1-5; 2:1-4, 13; 5:1-3, 7, 8, 17, 19-21.

38
VALGUS LÄBI PIMEDUSE

464. Juuda kuningriigi lõpuaastad olid nii hävituse ja surma värvi, et vapraimgi meel oleks lootusetult masendunud, kui Jumala sõnumitoojad poleks julgustanud prohvetlike sõnumitega. Jeremija Jeruusalemmas, Taaniel Babüloonia kuningakojas ja Hesekiel Kebari jõe kallastel olid mehed, kelle vahendusel Issand oma halastuses selgitas igavesi eesmärke ja kinnitas tahtlikkust täita valitud rahvale Moosese kirjades leiduvad tõotused. Ta teeb kindlasti seda, mida Ta on lubanud teha neile, kes jäävad Talle ustavaks. Jumala Sõna elab ja jääb igavesti. Vt 1Pe 1:23.

Kõrberännaku ajal oli Issand korraldanud asjad nii, et Tema lapsed võisid kergesti meeles hoida Tema käsusõnu. Peale Kaananisse asumist tuli jumalikke seadusi korrata iga päev igas kodus; need tuli
465. selgelt kirjutada uksepiitadele ja väravatele ning raiuda mälestuskividele. Neid tuli viisistada noortele ja vanadele laulmiseks. Preestrid pidid õpetama pühi eeskirju rahvakogunemistel ning maa valitsejad pidid neid iga päev uurima. "Mõtle sellele päeval ja öösel," ütles Issand Joosuale Seaduseraamatu kohta, "et sa peaksid hoolsasti kõike, mis sinna on kirjutatud, sest siis õnnestub su teekond ja siis on sul kordaminek!" Jo 1:8.

Joosua õpetas Moosese kirju kogu Iisraelile. "Ühtegi sõna kõigest, mida Mooses oli käskinud, ei jätnud Joosua lugemata kogu Iisraeli koguduse ning naiste, väetite laste ja võõraste ees, kes nendega kaasas käisid." Jo 8:35. Jumala otsene korraldus oli, et käsuõpetuse raamatu sõnu tuli lugeda rahva kuuldes iga seitsme aasta järel lehtmajadepühade ajal. "Kogu kokku rahvas, mehed ja naised ja lapsed, ka võõrad, kes on su väravais," õpetati Iisraeli vaimulikke juhte, "et nad kuuleksid ja õpiksid ning kardaksid Issandat, teie Jumalat, ja teeksid hoolsasti selle Seaduse kõigi sõnade järgi, ja et nende lapsed, kes seda veel ei tunne, kuuleksid ja õpiksid kartma Issandat, teie Jumalat, kogu aja, mis te elate maal, kuhu te lähete üle Jordani, et seda pärida." 5Ms 31:12, 13.

Oleks seda nõuannet järgnevate aastasadade kestel täidetud, oleks Iisraeli ajalugu olnud hoopis teistsugune! Ainult lugupidamist Jumala püha Sõna vastu südames hoides võis rahvas loota jumaliku eesmärgi täitmisele. Just Jumala käsuseaduse austamine andis 466.
Iisraelile jõudu Taaveti valitsemisaastail ja Saalomoni valitsuse algaastail. Usk elavasse sõnasse pani toime usupuhastuse Eelija ja Joosija päevil. Nendele samadele tõe kirjutistele, Iisraeli kallihin- nalisimale pärandile, toetus Jeremija oma püüetes muuta olukorda. Kõikjal, kus ta tegutses, esitas ta rahvale tõsise palve: "Kuulge selle Seaduse sõnu". Jr 11:2.

Nii andis ta neile teada täieliku arusaama Jumala eesmärgist laiendada päästva tõe tundmist kõigile rahvastele. Juuda ususttaganemise viimastel aastatel oli prohvetite manitsustest näiliselt vähe kasu; ning kõik kaotasid lootuse, kui kaldealased kolmandat ja viimast korda Jeruusalemma piirasid. Jeremija ennustas täielikku hävingut ja viimaks heideti ta vanglasse, kuna ta nii järjekindlalt palus, et linn alistuks. Jumal aga ei jätnud linnas ikka veel leiduvat vähest ustavat jääki lohutamatusse lootusetusesse. Isegi siis, kui Jeremija oli kuulutust pilkavate inimeste kindla valve all, sai ta värskeid ilmutusi Taeva tahtlikkusest andestada ja päästa. Samad sõnumid on olnud kindlaks lohutuseks Jumala kogudusele toonasest tänini.

Usaldades kindlalt Jumala tõotusi, osutas Jeremija ühe näitliku tegevuse kaudu hukule määratud linna elanikele, et tema on veendunud, et Jumal täidab viimaks oma rahva heaks mõeldud plaani. Tunnistajate juuresolekul ja kõiki sellekohaseid seadusesätteid hoolikalt täites ostis Jeremija seitsmeteistkümne hõbeseekli eest ühe esiva- 469.
nemate põllu naabruses asuvas Anatoti külas.

Inimliku arusaama kohaselt näis maaost piirkonnast, mis oli juba babüloonlaste valduses, oleyat meeletus. Prohvet oli ju isegi kuulutanud Jeruusalemma hävingut, Juudamaa laastamist ja kuningriigi täielikku kokkuvarisemist. Ta oli kuulutanud ette rahva pikka vangipõlve kaugel Babüloonias. Ta oli juba nii eakas, et ei saanud enam loota isiklikku kasu tehtud ostust. Ent Pühakirja prohvetikuulutuste uurimine oli andnud tema südamesse kindla veendumuse, et Issand kavatses anda Tõotatud maa vangipõlve viidud lastele tagasi. Ususilmaga nägi Jeremija ahastusaastate järel pagulasi tagasi pöördumas ja jälle vanemate maad haldamas. Anatoti kinnistu ostmisega soovis ta parimal viisil äratada teistes sama lootust, mis tõi nii palju lohutust temale endale.

Kui Jeremija oli ostudokumentidele alla kirjutanud ja tunnistajad oma allkirjad andnud, käskis ta kirjutajal Baarukil võtta "need kirjad,

see pitseeritud ostukiri ja see lahtine kiri" ja panna "saviastjaisse, et need säiliksid kaua aega! Sest nõnda ütleb vägede Issand, Iisraeli Jumal: Kord ostetakse siin maal jälle kodasid, põlde ja viinamägesid." Jr 32:14, 15.

Juuda tulevik selle ebahariliku tehingu ajal oli nii lootusetu, et pärast ostu üksikasjade vormistamist ja dokumentide alalhoidmise korralduste
470. andmist pandi Jeremija nii kõikumatu usk tõsiselt proovile. Kas ta oli Juudat julgustada püüdes tegutsenud ülbelt? Oli ta sooviga kinnitada usaldust Jumala Sõna tõotustesse äratanud valelootusi? Need, kes olid astunud lepinguvahekorda Jumalaga, olid kaua alahinnanud nende heaks tehtut. Kas äravalitud rahvale antud tõotused võisid üldse kunagi täielikult täituda?

Mõeldes nende kannatustele, kes olid keeldunud kahetsemast patte, pöördus prohvet muretsevalt ja rusutult Jumala poole, paludes Jumalal valgustada kavatsusi inimsooga.

"Oh Issand Jumal!" palus ta, "vaata, Sina oled teinud taeva ja maa oma suure rammu ja väljasirutatud käsivarrega: ükski asi ei ole võimatu Sinul, kes osutad heldust tuhandeile, aga tasud vanemate süü nende laste sülle pärast neid; Sina oled suur, vägev Jumal, kelle nimi on vägede Issand, suur nõu ja vägev teo poolest, Sina, kelle silmad on lahti inimlaste kõigi teede kohal, et anda igaühele tema teede ja tegude vilja järgi, Sina, kes oled teinud tunnustähti ja imetegusid Egiptusemaal ning teed neid tänapäevani Iisraelis ja muude inimeste seas, ja kes oled teinud enesele nime, nõnda nagu see tänapäeval on. Sina tõid ära oma Iisraeli rahva Egiptusemaalt tunnustähtede ja imetegudega, vägeva käe ja väljasirutatud käsivarrega ning suure hirmu abil ja andsid neile selle maa, mille Sa vandega olid tõotanud anda nende vanemaile,
471. maa, mis voolab piima ja mett. Aga kui nad tulid ja võtsid selle omaks, siis nad ei võtnud kuulda Su sõna ega käinud Su Seaduse järgi, nad ei teinud midagi kõigest sellest, mida Sa neid olid käskinud teha; seepärast lasksid Sa tulla neile kogu selle õnnetuse." Jr 32:17-23.

Nebukadnetsari sõjaväed olid vallutamas Siioni müüre tormijooksuga. Linna viimane lootusetu kaitseoperatsioon nõudis tuhandeid inimelusid. Paljud tuhanded surid nälga ja taudidesse. Jeruusalemma saatus oli juba pitseeritud. Vaenlase sõjamehed vaatasid piiramistornidest üle müüride linna. "Vaata," jätkas prohvet oma palvet Jumalale, "piiramisvallid ulatuvad linnani, et seda vallutada, ja linn antakse mõõga, nälja ja katku abil kaldealaste kätte, kes sõdivad selle vastu. Millest Sa oled rääkinud, see on sündinud, ja vaata, Sa ise näed

seda. Aga Sina, Issand Jumal, ütlesid mulle ometi: Osta raha eest enesele põld ja võta tunnistajad, ehk küll linn antakse kaldealaste kätte!" Jr 32:24, 25.

Jumal vastas prohveti palvele armuliselt. "Ja Issanda sõna tuli Jeremijale" sellel ahastusetunnil, mil tõe käskjala usk oli tuleproovis: "Vaata, mina olen Issand, kõige liha Jumal! Ons mulle mõni asi võimatu?" Jr 32:26, 27. Linn langes varsti kaldealaste kätte, selle väravad ja paleed põletati maha. Ent hoolimata ähvardavast hävitusest ja tõsiasjast, et Jeruusalemma elanikud viiakse vangi, ütles Iisraeli
Jumal – ma täidan ikkagi oma igavese plaani. Edasises vastuses sulase 472.
palvele ütles Issand nende kohta, kes olid langemas karistuse alla:

"Vaata, ma kogun neid kõigist maadest, kuhu ma olen nad tõuganud oma vihas, raevus ja suures meelepahas, ja toon nad tagasi siia paika ning lasen neid elada turvaliselt. Siis on nad mulle rahvaks ja mina olen neile Jumalaks. Ja ma annan neile ühesuguse südame ja ühesuguse tee, nõnda et nad alati kardavad mind, kasuks neile ja nende lastele pärast neid. Ja ma teen nendega igavese lepingu, et ma ei loobu tegemast neile head; ja ma annan neile südamesse minu kartuse, et nad ei lahkuks minust. Ja ma tunnen neist rõõmu, tehes neile head, ma istutan nad ustavalt siia maale kõigest oma südamest ja kõigest oma hingest.

"Sest nõnda ütleb Issand: Nii nagu ma tõin sellele rahvale kogu selle suure õnnetuse, nõnda ma toon neile kõik selle hea, mis ma neile olen tõotanud. Ja põlde ostetakse veelgi sellel maal, mille kohta te ütlete: "See on lage, inimesteta ja loomadeta, ja see antakse kaldealaste kätte!" Põlde ostetakse raha eest, ostukirju kirjutatakse ja pitseeritakse ja tunnistajaid võetakse Benjamini maal, Jeruusalemma ümbruskonnas, Juuda linnades, mäestiku linnades, madalmaa linnades ja Lõunamaa linnades, sest ma pööran nende vangipõlve, ütleb Issand." Jr 32:37-44.

Nende pääsemis- ja taastamistõotuste kinnituseks tuli "Issanda sõna ... teist korda Jeremijale, kui teda veel kinni peeti vahtkonnaõues; ta ütles:

"Nõnda ütleb Issand, kes teeb seda, Issand, kes valmistab ja 473.
kinnitab seda — Issand on Tema nimi —: Hüüa mind, siis ma vastan sulle ja ilmutan sulle suuri ja salajasi asju, mida sa ei tea! Sest nõnda ütleb Issand, Iisraeli Jumal, selle linna kodade ja Juuda kuningate kodade kohta, mis on maha kistud kaitseks piiramisseadmete ja mõõga vastu. ... Vaata, ma toon temale paranemist ja tervist, ja ma teen nad terveks ning ilmutan neile rohket rahu ja tõtt. Ma pööran Juuda

vangipõlve ja Iisraeli vangipõlve ja ehitan nad üles nõnda nagu muistegi. Ja ma puhastan nad kogu nende süüst, millega nad on pattu teinud minu vastu; ja ma annan neile andeks kõik nende süüteod. ... Ja see linn saab mulle rõõmunimeks, kiituseks ning ehteks kõigi maa rahvaste ees, kes kuulevad kõigest heast, mida ma neile teen; siis nad kardavad ja värisevad kõige selle hea ja kõige selle õnne pärast, mida ma linnale annan.

Nõnda ütleb Issand: Veel kuuldakse siin paigas, mille kohta te ütlete: "See on laastatud, pole inimest ega looma", laastatud Juuda linnades ja Jeruusalemma tänavail, kus pole inimest, elanikku ega looma, lustihäält ja rõõmuhäält, peigmehe häält ja pruudi häält, nende häält, kes ütlevad: "Tänage vägede Issandat, sest Issand on hea, sest Tema heldus kestab igavesti!", kes toovad tänuohvrit Issanda kotta. Sest ma pööran maa vangipõlve nõnda nagu muistegi, ütleb Issand.

Nõnda ütleb vägede Issand: Veel saab olema siin laastatud paigas,
474. kus pole inimest ega looma, ja kõigil selle linnadel karjamaid karjastele lammaste ja kitsede puhkamiseks. Mäestiku linnades, madalmaa linnades ja Lõunamaa linnades, Benjaminimaal, Jeruusalemma ümbruskonnas ja Juuda linnades käib veel lambaid läbi lugeja käte alt, ütleb Issand.

Vaata, päevad tulevad, ütleb Issand, mil ma teen tõeks hea sõna, mis ma olen rääkinud Iisraeli soo ja Juuda soo kohta." Jr 33:1-14.

Nii lohutas Jumal kogudust ühel kõige pimedamal tunnil pikas võitluses kurjuse jõududega. Püüetes hävitada Iisrael näis Saatan võidutsevat . Kuid Issand valitses sündmuste üle ja tulevail aastail sai Tema rahvas võimaluse heastada minevik. Issanda sõnum kogudusele oli:

"Aga sina, mu sulane Jaakob, ära karda, ütleb Issand, ja Iisrael, ära ehmu! Sest vaata, ma päästan sind kaugelt ja sinu soo nende vangipõlvemaalt. Jaakob tuleb tagasi ning elab rahus ja muretult, ilma et keegi teda hirmutaks. Sest mina olen sinuga, ütleb Issand, et sind päästa." "Ma tahan lasta kasvada sulle korba ja ravida sind sinu haavadest." Jr 30:10, 11, 17.

Taastamise õnnelikul päeval ühinevad Iisraeli hajutatud suguharud jälle üheks rahvaks. Issand tunnistatakse "kõigi Iisraeli suguvõsade" valitsejaks. "Nemad on mu rahvas," kuulutab Ta. "Hõisake ilutsedes
475. Jaakobi pärast ja tundke rõõmu rahvaste peast; kuulutage, kiitke ja öelge: "Issand, päästa oma rahvas, Iisraeli jääk!" Vaata, ma toon nad põhjamaalt ja kogun nad maa viimastest äärtest; nende hulgas on ka

pimedaid ja jalutuid ... Nad tulevad nuttes ja ma toon neid anudes; ma viin nad veeojade äärde tasasel teel, kus nad ei komista; sest ma olen Iisraeli Isa ja Efraim on mu esmasündinu." Jr 31:1, 7-9.

Rahvaste silmis alandatuina õppisid need, keda kord tunti Taeva soosikutena maailma kõigi rahvaste seas, kuulekust, mis oli vältimatu nende tulevaseks õnneks. Jumal ei saanud ellu viia kõike, mida Ta soovis, enne, kui nad polnud seda õppetundi õppinud. "Ma karistan sind õiglaselt, aga hoopis karistamata ma sind küll ei jäta," ütles Ta, selgitades karistamist kui neile heaks tulevat vaimulikku kasu. Jr 30:11. Kuid Tema ei hülga lõplikult oma õrna armastuse osalisi. Ta soovib näidata kõigile maailma rahvastele, et Tema plaanis on pöörata ilmne kaotus võiduks ja päästa, mitte hävitada. Prohvetile anti sõnum:

"Tema, kes pillutas Iisraeli, kogub ja hoiab teda nagu karjane oma karja! Sest Issand lunastab Jaakobi ja vabastab tema selle käest, kes on temast vägevam. Ja nad tulevad ning hõiskavad Siioni kõrgendikul, nad säravad rõõmust Issanda headuse pärast, vilja ja veini ja õli pärast, noorte lammaste, kitsede ja veiste pärast; nende hing on nagu kastetud 476.
rohuaed ja nad ei närbu enam. ... Ma muudan nende leina rõõmuks, ma tröö stin ja rõõmustan neid pärast kurvastust. Ja ma kosutan preestrite südameid rasvaga ning mu rahvas küllastub mu headusest, ütleb Issand."

"Nõnda ütleb vägede Issand, Iisraeli Jumal: Veel kõneldakse Juudamaal ja selle linnades, kui ma pööran nende vangipõlve, seda sõna: "Issand õnnistagu sind, sa õigluse eluase, sa püha mägi!" Seal elavad üheskoos Juuda ja kõik ta linnad, põllumehed ja rändavad karjased. Sest ma kosutan väsinud hinge ja täidan iga nälginud hinge."

"Vaata, päevad tulevad, ütleb Issand, mil ma teen Iisraeli sooga ja Juuda sooga uue lepingu: mitte selle lepingu sarnase, mille ma tegin nende vanematega sel päeval, kui ma võtsin nad kättpidi, et viia nad välja Egiptusemaalt — selle mu lepingu nad murdsid, kuigi ma olin nad võtnud enese omaks, ütleb Issand —, vaid leping, mille ma teen Iisraeli sooga pärast neid päevi, ütleb Issand, on niisugune: ma panen nende sisse oma Seaduse ja kirjutan selle neile südamesse; siis ma olen neile Jumalaks ja nemad on mulle rahvaks. Siis üks ei õpeta enam teist ega vend venda, öeldes: "Tunne Issandat!", sest nad kõik tunnevad mind, niihästi pisikesed kui suured, ütleb Issand; sest ma annan andeks nende süü ega tuleta enam meelde nende pattu." Jr 31:10-14, 23-25, 31-34.

V osa

Paganate maal

"Teie olete minu tunnistajad, ütleb Issand, ja minu sulane, kelle ma olen valinud."

Js 43:10

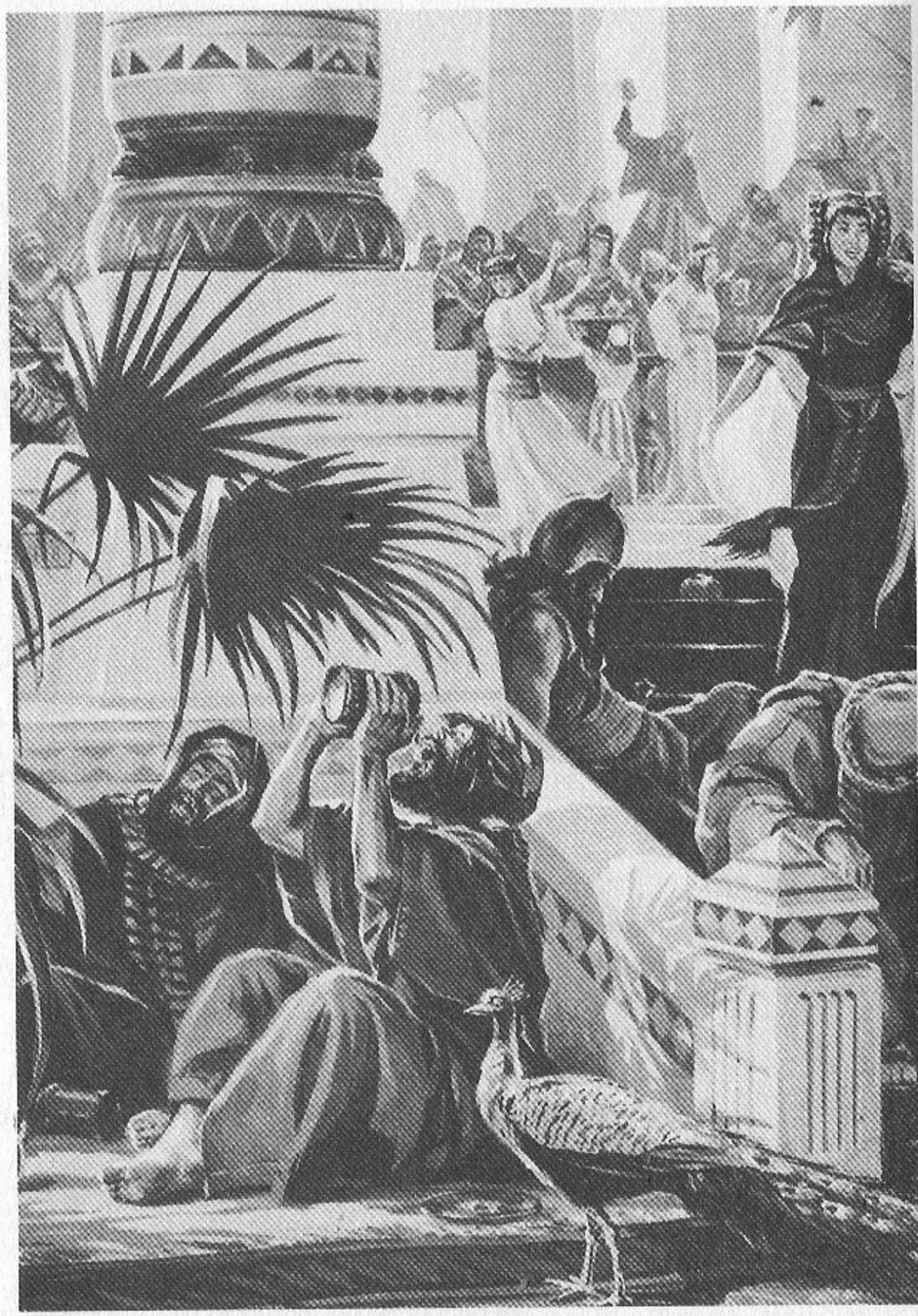

Uhke ja jultunud Belsassar korraldas lossis peo ning kuningas ise juhtis prassimist ja joomist. Keset orgiat ilmnes Jumala kohalolu.

39
BAABÜLONI KUNINGAKOJAS

(Tn 1. ptk)

Nende iisraellaste hulgas, kes viidi vangi Babülooniasse seitsmekümne-aastase vangipõlve alguses, oli usupatrioote, kes jäid põhimõttekindlaiks kui teras. Nad ei lasknud isekusel end rikkuda, vaid soovisid austada Jumalat maksku mis maksab. Vangipõlvemaal tuli neil meestel täide viia Jumala plaan levitada paganarahvastele Issanda tundmisest tulenevaid õnnistusi. Nad ei pidanud kunagi tegema mööndusi ebajumalateenritele, vaid hoidma au sees oma usku ja mainet elava Jumala kummardajaina. Ja seda nad tegidki. Nad austasid Jumalat nii heaolus kui ebaõnnes ja Jumal austas neid. **479.**

Tõsiasja, et need Issanda sulased olid vangis Babüloonias ja et Jumala koja riistad olid asetatud babüloonlaste jumalate templisse, pidasid võitjad hooplevalt tõestuseks Babüloonia religiooni ja kommete paremusest – heebrealaste religiooni ja kommete ees. Ometi andis Jumal just sellist alandamist kasutades, mida Iisrael koges Jumalast eemaldumise tõttu, Babülooniale tõendi Jumala võimusuurusest, Jumala käskude pühadusest ja kuulekuse kindlatest tagajärgedest. Selle tunnistuse andis Jumal ainuvõimalikul viisil — nende kaudu, kes olid Talle ustavad. **480.**

Nende hulgas, kes jäid truuks Jumalale, olid Taaniel ja tema kolm kaaslast — silmapaistvad näited sellest, milliseks võivad saada inimesed, kes ühendavad end tarkuse ja väe Jumalaga. Oma suhteliselt lihtsast juudi kodust viidi need kuninglikust soost noorukid glamuurseimasse linna ja maailma suurima isevalitseja paleesse. Nebukadnetsar "käskis Aspenast, ülemteenrit, et ta tooks Iisraeli lastest, niihästi kuninglikust soost kui suursuguste hulgast, noori mehi, kellel ei oleks ühtegi kehalist viga ja kes oleksid ilusa välimusega, kes oleksid taibukad kõigis teadustes, targad ja arusaajad, ja kes oleksid kõlblikud teenima kuningakojas... nende seas olid Juuda lastest Taaniel, Hananja, Miisael ja Asarja."

Nähes neis noorukites paljutõotavaid võimeid, otsustas Nebukadnetsar koolitada nad tähtsate ametikohtade täitmiseks kuningriigis.

Valmistamaks noorukeid korralikult ette elutööks, käskis ta neile õpetada kaldea keelt ning võimaldas neil kolm aastat nautida riigi vürstidele mõeldud haridushüvesid.

481. Taanielile ja tema kaaslastele pandi uued nimed, mis viitasid Kaldea jumalatele. Heebrea vanemad panid oma lastele üsna tähendusrikkaid nimesid. Sageli kõneles nimi iseloomujoonest, mille väljaarenemist soovisid vanemad lapses näha. Vürst, kelle hoole alla vangistatud noored anti, "nimetas Taanieli Beltsassariks, Hananja Sadrakiks, Miisaeli Meesakiks ja Asarja Abednegoks."

Kuningas ei sundinud heebrea noormehi loobuma oma usust ja teenima ebajumalaid, kuid ta lootis jõuda sinnani pikkamööda. Andes neile ebajumalateenistuses tähendust omavad nimed ning seades nad igapäevasesse suhtlusse ebajumalaid teenivate inimeste kommete ja paganlike rituaalide lummava mõjuga, lootis ta võõrutada noormehed endisest usust ja sulandada nad babüloonlaste ebajumalateenistusse.

Päris avanenud tee alguses seisid noorukid silmitsi iseloomu otsustava läbikatsumisega. Nende jaoks oli määratud toit ja vein kuninga laualt. Selliselt tahtis kuningas väljendada oma poolehoidu ja hoolitsust kasvandike hea käekäigu eest. Kuid kuninga lauale valmistatud toit oli pühendatud ebajumalatele, sest osa sellest ohverdati ebajumalaile ja nii peeti sellest toidust osasaajaid inimesteks, kes austavad Babüloonia jumalaid. Ustavus Issandale ei lubanud Taanielil ja tema kaaslastel osaleda sellistes austusavaldustes. Isegi silmakirjalikult seda toitu süüa või veini juua olnuks oma usu salgamine. Nad mugandunuks paganlusega ja häbistanuks Jumala käsu põhimõtteid.

482. Liiati ei tahtnud nad ohustada oma kehalist, mõistuslikku ja vaimulikku arengut luksuslikkuse ja priiskamise nõrgestava mõjuga. Nad teadsid Naadabi ja Abihu lugu, sest jutustus nonde noorukite ebamõõdukusest ja tagajärgedest oli kirjas Moosese raamatute kirjarullidel. Nad teadsid, et veini pruukimine kahjustaks nende kehalist ja vaimset jõudu.

Taanieli ja tema kaaslasi olid nende vanemad õpetanud järgima tingimusteta karskuse põhimõtet. Neile oli õpetatud, et nad on oma võimete eest vastutavad Jumala ees ning ei tohi kunagi pidurdada ega nõrgestada võimete arengut. Selline kasvatus kaitses Taanieli ja tema seltsilisi Baabüloni kuningakoja demoraliseeriva mõju eest. Kiusatused, mis ümbritsesid neid selles glamuurses, kuid moraalselt roiskunud õukonnas, olid võimsad, ent nad jäid rikkumatuiks. Ükski võim ega

mõju ei suutnud neid kõigutada põhimõtteist, mida nad olid õppinud oma elu varasematel aastatel Jumala Sõnast ja Tema tegude uurimise kaudu.

Oleks Taaniel soovinud, oleks ta leidnud ümbritsevast keskkonnast küllalt vabandusi tingimusteta karskusest loobumiseks. Ta oleks võinud end veenda, et sõltuvana kuninga heasoovlikkusest ja alluvana tema võimule, ei jää üle muud, kui süüa kuninga toitu ja juua tema veini, sest kui ta järgiks jumalikku õpetust, pahandaks ta kuningat ja kaotaks arvatavasti nii seisuse kui elu. Issanda käsu täitmata jätmise korral jääb talle kuninga lugupidamine ning ta saab "peaga tööd" ja edukad ilmalikud väljavaated.

Kuid Taaniel ei kõhelnud. Jumala heakskiit oli talle kallim kui 483.
maailma vägevaima võimukandja soosing; isegi kallim kui elu. Ta otsustas jääda jumalakartuses taganematuks, olgu tagajärjed millised tahes. Ta "otsustas oma südames ennast mitte rüvetada kuninga roaga ja tema joodava veiniga." Selles otsuses toetasid teda tema kolm seltsilist.

Need heebrea noorukid ei langetanud otsust enesekindlaina, vaid tugevasti Jumalat usaldades. Nad ei püüdnud eristuda, ometi olid selleks valmis, et lihtsalt austada Jumalat. Kui nad soostunuks selles asjas tegema valesti – küll justkui olukordade survel – nõrgestanuks põhimõtetest loobumine nende õigusetaju ja jälestust patu vastu. Üks eksisamm viinuks teisteni, kuni nende seotus Taevaga katkenuks ja kiusatus võitnuks.

"Jumal laskis Taanielil leida heldust ja armu ülemteenri ees" , kes võttis lugupidamisest vastu palve, et nad ei peaks end rüvetama. Siiski kõhkles ülemteener seda täitmast. "Ma kardan," selgitas ta Taanielile, "et kui mu isand kuningas, kes on määranud teie roa ja joogi, näeb teie palged olevat viletsama välimusega kui teistel teieealistel noortel meestel, viib see mu pea hädaohtu kuninga ees."

Siis palus Taaniel heebrea noormeeste eest hoolt kandma
määratud ülevaatajal lubada neil mitte süüa kuninga rooga ja juua tema 484.
veini. Ta palus võimalust teha kümnepäevane katse, mille jooksul neile antaks lihtsat toitu, kuigi kaasõpilased sööksid kuninga maiuspalu.

Ülevaataja nõustus, ehkki kartis sattuda kuninga meelepaha alla. Taaniel teadis, et nad tulevad katsest auga välja. Kümnepäevase katseaja lõpul olid tulemused lausa vastupidised ülevaataja kartustele. "Aga kümne päeva pärast näis nende välimus ilusam ja ihu priskem kui ühelgi neist noortest meestest, kes sõid kuninglikku rooga." Heebrea

noormeeste väljanägemine oli kaasõpilastest parem. Nüüdsest peale lubati Taanielil ja tema seltsilistel süüa lihtsat toitu kogu õppeaja vältel.

Kolm aastat õppisid heebrea noormehed "kaldea teadusi ja keelt" (KJV). Kogu selle aja säilitasid nad kindla ustavuse Jumalale ja sõltusid püsivalt Tema väest. Lisaks ennastsalgavale meelsusele olid nad sihikindlad, usinad ja püsivad. Uhkus ega auahnus polnud toonud neid kuningakotta ja nende seltsi, kes ei tundnud ega austanud Jumalat. Nad olid vangid võõral maal, kuhu Lõpmatu Tarkus oli nad pannud. Kodu mõjudest ja usklikest sõpradest kaugel, püüdsid nad käituda väärikalt, auks oma põrmutallatud rahvale ja Jumalale, kelle sulased nad olid.

Issand tundis heameelt heebrea noormeeste kindlameelsusest ja isekusetusest ning motiivide puhtusest. Ta õnnistas neid. Ta "andis neile neljale noorele igasuguses kirjas ja teaduses tarkust ja taipu,
485. Taaniel mõistis aga igasuguseid nägemusi ja unenägusid." Nii täitus tõotus: "Kes austab mind, seda austan mina." 1Sa 2:30. Kuna Taaniel lootis vankumatult Jumalale, sai ta prohvetliku väe Vaimu. Samal ajal, kui ta õppis inimestelt õukonnaelu puudutavat, õpetas Jumal teda tõlgendama tuleviku saladusi ning panema tulevaste põlvkondade jaoks võrdkujude ja sümbolite vahendusel kirja sündmusi, mis toimuvad selle maailma ajaloos aegade lõpuni.

Kui saabus aeg koolitatud noormeeste eksamineerimiseks, testiti koos teiste kandidaatidega ka heebrea noormeeste sobivust kuningriigi teenistusse. Kuid "nende kõigi hulgast ei leidunud Taanieli, Hananja, Miisaeli ja Asarja sarnast." Nende terav arusaamine, laiaulatuslikud teadmised ning korralik ja täpne keelekasutus tunnistasid nende vaimsete võimete võrratust jõust ja rikkumatusest. "Ja kõigis teaduse ja tarkuse asjus, milles kuningas neid küsitles, leidis ta nad olevat kümme korda üle kõigist ennustajaist ja nõidadest, kes olid kogu ta kuningriigis." Seepärast jäid nad kuninga teenistusse.

Babüloonia õukonda oli kogutud esindajaid kõigist maadest. Tegemist oli talendikaimate meestega, kes olid rikkalikemate sünnipäraste vaimuannetega ja läbinud maailma ulatuslikema koolituse. Ometi jäid teised heebrea noormeestele alla. Taanielile ja ta kaaslastele polnud võrdväärseid kehalise tugevuse ja ilu, vaimse tarmukuse ja raamatutarkuse omandamise poolest. Nende sirge kehahoiak, kindel samm, kaunid näojooned, tuhmumata meeled ja rikkumata hingeõhk tunnistasid headest harjumustest ning suursugususest, millega loodus kroonib neid, kes on kuulekad tema seadustele.

Babüloonia tarkuste omandamisel olid Taaniel ja tema seltsilised 486.
palju edukamad kui nende kaasõpilased. Kuid nende haritus ei tulnud kogemata. Nad kasutasid oma võimeid ustavalt Püha Vaimu juhtimisel ja nii omandasid nad teadmised. Nad ühendasid end kõige tarkuse Allikaga ning rajasid hariduse Jumala tundmisele. Usus palusid nad tarkust ja elasid kooskõlas oma palvetega. Nii sai Jumal neid õnnistada. Nad vältisid kõike, mis nõrgestanuks nende võimeid ja kasutasid iga võimalust, et areneda igas teadusharus. Nad järgisid eluviise, mis omakorda suurendasid nende mõistusejõudu. Nad püüdsid omandada teadmisi ainult selleks, et austada Jumalat. Nad mõistsid, et seismaks õige usu esindajaina keset paganluse väärreligioone, peavad nad omama selget mõistust ja laitmatut jumalikku iseloomu. Jumal ise oli nende õpetaja. Eenoki sarnaselt kõndisid nad alati Jumalaga palves, sihikindlas uurimises ja Nähtamatuga ühenduse hoidmises.

Edu ükskõik millises tööharus ei ole mitte õnne, juhuse või saatuse tulemus, vaid tuleneb Jumala juhtivusest ning on tasuks usu ja taktitunde, vooruslikkuse ja püsivuse eest. Hinnalisi vaimseid omadusi ja kõlbluse kõrget taset ei saada kogemata. Jumal annab võimalusi ja edu oleneb nende kasutamisest.

Samal ajal, kui Jumal töötas Taanielis ja tema seltsilistes, et nad tahaksid ja toimiksid "Tema hea nõu kohaselt," tegutsesid ka nemad usinalt oma hingeõnnistuseks. Fi 2:13. Siin ilmneb elupraktikas jumaliku 487.
koostöö põhimõte, ilma milleta pole võimalik saavutada tõelist edu. Inimlik jõupingutus on kasutu ilma jumaliku väeta, ent ilma inimlike jõupingutusteta läheb jumalik jõupingutus paljude juures raisku. Meil tuleb teha oma osa, et saada osa Jumala armust. Tema laseb oma armul mõjutada nii meie tahtmist kui tegutsemist, ent armu ei anta meie jõupingutuste korvamiseks.

Samuti nagu Jumal oli koostöös Taanieli ja tema kaaslastega, soovib Ta tegutseda koos kõikidega, kes püüavad teha Tema tahtmist. Oma Vaimu andmisega toetab Jumal igat õiget jõupingutust ja kinnitab igat õilsat otsust. Sõnakuulmise teel tuleb ette palju takistusi. Tugevad, salakavalad mõjud võivad siduda sellel käijaid maailmaga, kuid Issand suudab teha tühjaks kõik, mis tooks hävingut Tema äravalitutele. Tema jõus võivad nad tagasi lüüa iga kiusatuse ja võita iga raskuse.

Jumal viis Taanieli ja tema kaaslased kokkupuutesse Babüloonia suurte meestega, et nad võiksid esindada Jumala iseloomu ebajumalaid teeniva rahva keskel. Kuidas said nad kõlbavaks nii suure usalduse ja auväärse ameti jaoks? Ustavus väikestes asjades ilmestas kogu nende

elu. Nad sooritasid nii väikseimad kui suurimad kohustused Jumala auks.

Nii nagu Jumal kutsus Taanieli tunnistama Temast Babüloonias, nii kutsub Ta meid olema Tema tunnistajad tänapäeva maailmas. Ta soovib, et me väljendaksime inimestele Tema kuningriigi põhimõtteid nii elu väikseimais kui suurimais asjus. Paljud ootavad, et neile antaks teha mõni suur töö, kuid jätavad kasutamata igapäevased võimalused,
488. mille kaudu näidata ustavust Jumalale. Nad ei soorita kogu südamega väikeseid igapäevakohustusi. Ja nii mööduvad nende päevad mingi sellise suure töö ootuses, mis täidaks nende auahned lootused ja võimaldaks kasutada endale ettekujutatud suuri võimeid.

Tõelise kristlase elus ei ole midagi mitteolulist. Kõikväelise meelest on iga kohustus tähtis. Issand peab täpset arvet igast teenimisvõimalusest. Kasutamata võimalusi märgatakse samamoodi kui neid, mida kasutatakse. Me peame aru andma sellest, mida oleksime pidanud tegema, aga jäi tegemata seetõttu, et ei kasutanud oma võimeid Jumala austamiseks.

Õilis iseloom ei ole juhuse tulemus ega jumaliku eelhoolitsuse eriline and. See on enesedistsipliini tulemus, mis saavutatakse madalama loomuse allutamisega kõrgemale, enese "mina" alistamisega Jumala ja inimeste teenistusse.

Jumal kasutab heebrea noorukite ustavaks jäämist karskuse põhimõttele näidisena tänapäeva noorte jaoks. Vajatakse Taanielisarnaseid mehi, kes julgevad tegutseda õige asja nimel. Vajatakse meelepuhtaid, tugevaid ja tagasikohkumatult julgeid mehi, sest võitlus kõlvatuse ja vooruse vahel nõuab lõpmatut valvsust. Saatan esitab igale inimesele mitmesuguseid salakavalaid kiusatusi just meeleliste soovide rahuldamise vallas.

Keha on tähtsaim vahend iseloomu ülesehitamisel inimese meele ja hinge arengus. Seepärast suunabki hingevaenlane oma kiusatused kehalise jõu nõrgestamisele ja rüvetamisele. Kui tal õnnestub saavutada
489. edu siin, saab ta sageli terve olemuse kurjusele alistada. Kui kehalise olemuse kalduvused ei ole kõrgema võimu juhtimise all, on tulemuseks kindel häving ja surm. Keha peab hakkama alluma inimese kõrgemate võimete juhtimisele. Tahe peab valitsema kire üle ja tahe omakorda peab olema Jumala kontrolli all. Mõistus peab jumaliku armu poolt pühitsetuna valitsema inimese elu kuningliku võimuga. Mõistusejõud, füüsiline vastupidavus ja elupäevade pikkus alluvad muutmatutele seadustele. Kuuletudes neile seadustele, võib inimene võita iseenda,

oma kalduvused ning saada võitjaks meelevaldade ja võimude, selle pimeduse maailma valitsejate ja kurjuse taevaaluste vaimude üle. Vt Ef 6:12.

Vanaaja ohvriteenistuses, mis oli evangeelium sümbolites, ei tohtinud tuua Jumala altarile ühtegi vigast ohvrit. Kristust kujutav ohver pidi olema veatu. Jumala Sõna õhutab selle näite varal oma lapsi andma end elavaks ohvriks, "pühaks ja laitmatuks." Ro 12:1; Ef 5:27.

Need suursugused heebrea noorukid olid inimestena sama puudulikud kui meie. Ometi jäid nad Babüloonia õukonna eksitavatest mõjudest hoolimata kindlaks, kuna toetusid lõpmatule jõule. Paganlik rahvas nägi nende kaudu Jumala headust ja halastust ning Päästja armastust. Nende elu on meile eeskujuks võidust, mida saavutas põhimõttekindlus kiusatuse üle, südamepuhtus rikutuse üle, jumalakartus ja andumus ateismi ja ebajumalateenistuse üle.

Taanieli vaimsust võib omada ka tänapäeva noorsugu. Nad saavad kasutada sama jõuallikat, omada sama enesekontrolli väge ja ilmutada 490.
sama armu oma elus, isegi kõige ebasoodsamais oludes. Ehkki neid ümbritsevad ohjeldamatuse meelitavad kiusatused — eriti suurlinnades, kus meeleliste aistingute rahuldamine on tehtud nii kättesaadavaks ja veetlevaks —, võivad nad Jumala armu abil jääda kindlaks otsusele elada Jumala austamiseks. Kindla otsustavuse ja usina valvsusega saavad nad tagasi lüüa iga hingeründava kiusatuse. Kuid võidu saavutab ainult see, kes otsustab teha õigust sellepärast, et see on õige.

Milliseks kujunes küll nende suursuguste heebrealaste elutöö! Jättes hüvasti lapsepõlvekoduga, ei osanud nad kujutleda nii kõrgelennulist käekäiku. Ustavate ja kindlatena allutasid nad end Jumala juhtimisele, et Jumal saaks nende kaudu täide viia oma plaanid.

Samu suuri tõdesid, mida Jumal avaldas nende meeste läbi, soovib Jumal avaldada ka meie aja noorte ja laste kaudu. Taanieli ja tema kaaslaste elu on näide sellest, mida Jumal tahab teha nende heaks, kes Temale alluvad ja kõigest südamest Tema tahet täita püüavad.

40
NEBUKADNETSARI UNENÄGU

(Tn 2. ptk)

491. Varsti pärast Taanieli ja tema kaaslaste astumist Babüloonia kuninga teenistusse leidsid aset sündmused, mis ilmutasid väärjumalaid teenivale rahvale Iisraeli Jumala väge ja ustavust. Nebukadnetsar nägi tähelepanuväärse unenäo, mille pärast "ta vaim muutus rahutuks ning tal läks uni ära." Ehkki uni avaldas kuningale sügavat muljet, ei suutnud kuningas peale ärkamist meenutada unenäo üksikasju.

Nõutu Nebukadnetsar kutsus kokku targad mehed — "ennustajad ja nõiad, posijad ja Kaldea targad" — ning palus nende abi. "Ma nägin unenäo," ütles ta, "ja mu vaim on rahutu, püüdes seda unenägu mõista." Selliselt oma meelehärmi tunnistades nõudis kuningas, et nad ilmutaksid talle seda, mis teda rahustaks.

Targad mehed vastasid: "Kuningas elagu igavesti! Jutusta see unenägu oma sulastele, siis me anname sulle seletuse!"

492. Nende põiklev vastus ei rahuldanud kuningat. Tema meelest oli kummaline, et nad küll ütlesid end võivat paljastada inimeste saladusi, kuid ei soovinud aidata teda. Nii käskis kuningas oma tarkadel meestel jutustada lisaks unenäo seletusele ka unenägu ise. Tasuks lubas ta rikkust ja au, kuid mitterääkimise korral ähvardas surmaga. "Minu sõna on kindel," ütles ta, "kui te ei seleta mulle ära unenägu ja selle tähendust, raiutakse teid tükkideks ja teie kojad tehakse rusudeks. Aga kui te seletate mu unenäo ja selle tähenduse mulle ära, saate minult ande ja kingitusi ning suurt au."

Targad mehed vastasid uuesti: "Kuningas rääkigu oma sulastele, siis me anname sulle seletuse!"

Nebukadnetsar oli väga ärritunud ja äärmiselt vihane nende ilmse petlikkuse pärast, kellesse ta oli uskunud, ning teatas: "Ma mõistan tõesti, et te tahate aega võita, sest te näete, et minu sõna on kindel: kui te ei seleta unenägu mulle ära, siis on teie kohta ainult see üks otsus. Te olete nõuks võtnud minu ees rääkida valelikke ja tühje sõnu, kuni ajad muutuvad. Seepärast öelge mulle unenägu, et ma teaksin, et te suudate ka selle tähenduse mulle teada anda!"

Hirmul äpardumise tagajärgede pärast, püüdsid nõiad näidata kuningale, et tema palve on kohatu ja ta asetab nad sellise kohustuse ette, mida pole iialgi üheltki inimeselt nõutud. "Ei ole maa peal inimest," protesteerisid nad, "kes suudaks kuninga soovi rahuldada. Sest ükski suur ja vägev kuningas ei ole küsinud niisugust asja üheltki ennustajalt, 493.
nõialt või Kaldea targalt. Jah, asi, mida kuningas küsib, on raske ja ei ole muid, kes suudaksid seda kuningale seletada, kui jumalad, kelle eluase ei ole inimeste juures."

"Selle peale kuningas ägestus ja vihastas väga ning käskis hukata kõik Paabeli targad."

Taaniel ja tema sõbrad kuulusid nende hulka, keda kuninga käsku täitma läinud ihukaitseväelased otsisid. Kuuldes, et käsu järgi tuleb tappa ka nemad, küsis "Taaniel targalt ja arukalt kuninga ihukaitsepealiku Arjoki" käest: "Mispärast on kuningas andnud selle valju käsu?" Arjok jutustas loo kuninga nõutusest harukordse unenäo pärast ja sellest, et ükski, kellele ta senini oli lootnud, ei suutnud teda aidata. Asjast kuulnud, otsustas Taaniel eluga riskides minna kuninga ette. Ta palus aega, et palvetada oma Jumala poole, kes võib ilmutada unenäo ja selle tähenduse.

Kuningas soostus. "Siis läks Taaniel oma kotta ja teatas asjaolust oma kaaslastele Hananjale, Miisaelile ja Asarjale." Ühiselt otsisid nad tarkust valguse ja tundmise Allikalt. Nende usk oli tugev, sest nad olid kindlad, et Jumal oli pannud nad ametisse, kus nad olid, ning et nad tegid Tema tööd ja täitsid kohustust. Nõutuse ja hädaohu aegadel olid nad alati anunud Tema juhtimist ja kaitset ning Tema oli olnud alati valmis aitama. Alandliku meelega andsid nad end nüüd maailma Kohtumõistja kätte, anudes, et Tema päästaks nad sellest erilisest 494.
hädast. Nad ei palvetanud asjata. Jumal, keda nad olid austanud, austas nüüd neid. Issanda Vaim oli nende peal ja Taanielile ilmutati "öises nägemuses" kuninga unenägu ja selle tähendus.

Taaniel tänas kohe Jumalat saadud ilmutuse eest. "Jumala nimi olgu kiidetud igavikust igavikku!" hüüdis ta. "Sest Tema päralt on tarkus ja vägi. Tema muudab aegu ja aastaid, Tema tagandab kuningaid ja tõstab kuningaid; Tema annab tarkadele tarkust ja mõistlikele mõistust. Tema paljastab sügavused ja saladused, Tema teab, mis on pimeduses, sest Tema juures elab valgus. Sind, mu vanemate Jumalat, ma kiidan ja ülistan, et Sa mulle oled andnud tarkust ja väge ja et Sa nüüd oled teinud mulle teatavaks, mida me sinult oleme palunud — oled kuninga asja teinud meile teatavaks."

Siis läks ta Arjoki juurde, kellele kuningas oli teinud ülesandeks hukata targad mehed. Taaniel ütles: "Ära hukka Paabeli tarku, vii mind kuninga ette ja ma seletan kuningale unenäo tähenduse!" Kiiresti juhtis ametnik Taanieli kuninga ette, öeldes: "Ma olen leidnud Juuda vangide hulgast mehe, kes tahab kuningale teatavaks teha unenäo tähenduse."

Maailma kõige vägevama impeeriumi valitseja ees seisis nüüd Juuda vang rahuliku ja ennastvalitsevana! Juba esimestes sõnades keeldus ta võtmast au endale ja ülistas Jumalat kõige tarkuse Allikana. Kuninga ärevale järelpärimisele: "Kas sina suudad mulle avaldada mu
497. nähtud unenäo ja selle tähenduse?" vastas Taaniel: "Saladust, mille kohta kuningas küsib, ei suuda kuningale seletada ei targad, nõiad, ennustajad ega täheteadlased. Aga taevas on Jumal, kes paljastab saladusi, ja Tema ilmutab kuningas Nebukadnetsarile, mis tulevasil päevil sünnib."

"Su unenägu," jätkas Taaniel, "ja nägemused su peas, kui sa olid voodis, olid need: sinul, kuningas, tõusid voodis olles mõtted selle kohta, mis tulevikus sünnib, ja Tema, kes paljastab saladusi, ilmutas sulle, mis sünnib. Ja minule on see saladus paljastatud mitte minu tarkuse läbi, kui mul olekski seda rohkem kui muil elavail, vaid seepärast, et selle tähendus saaks kuningale teatavaks ja et sa mõistaksid oma südame mõtteid.

Sina, kuningas, nägid, ja vaata, oli üks suur kuju. See kuju oli suur ja selle hiilgus erakordne; see seisis su ees ja selle välimus oli hirmus. Kuju pea oli puhtast kullast, rind ja käsivarred hõbedast, kõht ja reied vasest, sääred rauast, jalad osalt rauast, osalt savist.

Sa vaatasid, kuni üks kivi käte abita lahti murdus ja lõi kujule vastu jalgu, mis olid rauast ja savist, ja purustas need. Siis peksti rusuks ühtlasi raud, savi, hõbe ja kuld ja said ära nõnda kui põrm suise peksanduse põranda pealt ja tuul viis neid ära ja neile ei leitud ei ühtegi paika, aga kivi, mis kuju maha lõi, sai suureks mäeks ja täitis kõik maailma."

"See on see unenägu," ütles Taaniel usaldusväärselt ja iga
498. üksikasja äärmiselt tähelepanelikult kuulanud kuningas teadis, et just see unenägu oli teinud ta nii rahutuks. Nii valmistus ta heatahtlikult vastu võtma ka seletust. Kuningate Kuningas oli edastamas Babüloonia ainuvalitsejale suurt tõde. Jumal tahtis ilmutada, et maailma riigid on Tema käes ja et Temal on võim kuningaid troonile tõsta ja neid sealt kukutada. Nebukadnetsar tuli äratada tundma oma vastutust Taeva ees. Talle olid avanemas tulevikusündmused kuni aegade lõpuni.

"Sina, kuningas, oled kuningate kuningas," jätkas Taaniel, "kellele taeva Jumal on andnud kuningriigi, võimu, vägevuse ja au. Ja sinu kätte on Ta andnud inimesed, kus need ka iganes elavad, metsloomad ja taeva linnud, seades sinu valitsema nende kõigi üle — sina oled see kullast pea!

Aga sinu järel tõuseb teine kuningriik, väiksem kui sinu oma, ja veel kolmas kuningriik, vasest, mis valitseb kogu maa üle.

Siis tuleb neljas kuningriik, tugev nagu raud — raud ju lõhub ja pihustab kõike; ja nagu purustav raud, nii lõhub ja purustab ta kõik.

Aga et sa nägid jalad ja varbad olevat osalt potissepa savist ja osalt rauast, siis see tähendab jagatud kuningriiki; küll on selles raua tugevust, just nagu sa nägid rauda savimullaga segatult. Ja et jalgade varbad olid osalt rauast ja osalt savist, tähendab seda, et osa kuningriiki on tugev ja osa on rabe. Et sa nägid rauda savimullaga segatult,
tähendab seda, et kuigi nad segunevad inimseemne poolest, ei püsi 499.
nad üksteise küljes, nagu raud ei segune saviga."

"Aga nende kuningate päevil püstitab taeva Jumal kuningriigi, mis jääb igavesti hävitamatuks ja mille valitsust ei anta teisele rahvale. See lõhub ja hävitab kõik need kuningriigid, aga ta ise püsib igavesti, just nagu sa nägid, et üks kivi käte abita mäest lahti murdus ja purustas raua, vase, savi, hõbeda ja kulla. Suur Jumal on andnud kuningale teada, mis tulevikus sünnib. Ja unenägu on tõsi ning selle tähendus kindel."

Kuningas oli veendunud seletuse tõepärasuses ning alandus lugupidavas aukartuses "silmili maha ja kummardas," öeldes: "See on tõsi, et teie Jumal on jumalate Jumal ja kuningate Issand ning saladuste paljastaja, sest sina suutsid selle saladuse paljastada."

Nebukadnetsar tühistas tarkade meeste hukkamise määruse. Nad pääsesid eluga tänu Taanieli ühendusele saladuste Ilmutajaga. "Siis kuningas ülendas Taanieli ja andis temale palju kalleid kingitusi ning pani ta valitsejaks üle kogu Paabeli maakonna ja ülemeestseisjaks kõigile Paabeli tarkadele. Ja Taaniel palus kuningat ja see seadis Sadraki, Meesaki ja Abednego valitsema Paabeli maakonna üle; aga Taaniel jäi kuninga hoovkonda."

Inimkonna ajaloo annaalidest jääb mulje, nagu oleneks rahvaste esilekerkimine ning impeeriumide tõus ja langus inimese tahtest ja
vaprusest. Sündmuste areng näib suurel määral sõltuvat inimese 500.
võimust, auahnusest või tujust. Ent Jumala Sõnas on eesriie kõrvale tõmmatud ja me näeme inimliku huvi, võimu ja kirgede mängu taga ja kohal halastavat Jumalat, kes vaikselt ja kannatlikult teostab oma tahet.

Apostel Paulus seletas Ateena mõttetarkadele võrratult ilusalt ja õrnalt, mis eesmärgil on Jumal loonud maa ning paigutanud sellele elama inimrassid ja rahvad. "Jumal, kes on teinud maailma ja kõik, mis siin sees," teatas apostel, "kes taeva ja maa Issandana ei ela templites, mis on kätega tehtud, ega lase ennast ka inimkätega teenida, nagu oleks Tal midagi vaja, — Tema ise annab kõikidele elu ja õhu ja kõik. Tema on teinud ühest ainsast terve inimkonna elama kogu ilmamaa peal ning on neile seadnud ettemääratud ajad ja nende asukohtade piirid, et nad otsiksid Jumalat, kas nad ehk saaksid Teda käega katsuda ja leida." Ap 17:24-27.

Jumal on öelnud selgelt, et igaüks, kes soovib, võib tulla "lepingusidemesse." Hs 20:37. Loomisel oli Tema eesmärk, et maa asustaksid olevused, kelle olemasolu oleks õnnistuseks neile enestele ja üksteisele ning auks Loojale. Kõik, kes soovivad, võivad omada Tema eesmärki. Nende kohta öeldakse: "Rahvas, kelle ma enesele olen valmistanud, peab jutustama minu kiidetavusest." Js 43:21.

Oma käsus on Jumal ilmutanud põhimõtted, mis on aluseks nii rahvaste kui ka üksikisikute heaolule. Mooses ütles Iisraelile selle käsu kohta: "See on teie tarkus ja teie mõistus." "See ei ole tühine sõna, mis teile korda ei lähe, vaid see on teie elu." 5Ms 4:6; 32:47. Õnnistused,
501. mida siin kinnitatakse, kehtivad Iisraelile samadel tingimustel ja samal määral kui igale rahvale ja igale üksikisikule taeva all.

Sajad aastad enne seda, kui teatud rahvad ilmusid maailma näitelavale, vaatas Kõiketeadja üle ajastute ning ennustas suurte impeeriumide tõusu ja langust. Jumal teatas Nebukadnetsarile, et Babüloonia kuningriik langeb ja tõuseb teine kuningriik, kellele antakse oma prooviaeg. Kuna seegi riik ei austa tõelist Jumalat, närtsib sellegi au ja asemele tuleb kolmas kuningriik. Ka see langeb ja maailma rahvaste üle valitseb neljas suurriik, tugev nagu raud.

Oleksid Babüloonia kui maailma rikkaima kuningriigi valitsejad hoidnud alati silme ees Issanda tundmist, oleks neile antud tarkust ja väge, mis oleks ühendanud nad Temaga ja hoidnud neid tugevana. Kuid nad toetusid Jumalale vaid hädaajal. Saamata hädas abi oma tarkadelt meestelt, otsisid valitsejad seda Taanieli taolistelt meestelt, kellest nad teadsid, et nad austavad elavat Jumalat ja keda austab Jumal. Just neil palusid valitsejad lahendada Jumala juhtivuse saladusi. Kuigi Babüloonia valitsejad olid väga terava mõistusega mehed, oli ärataganemine lahutanud nad Jumalast sedavõrd, et nad ei suutnud mõista tuleviku kohta antud ilmutusi ja hoiatusi.

Jumala Sõna uurija võib näha rahvaste ajaloos jumaliku prohvetikuulutuse sõnasõnalist täitumist. Babüloonia purustati ja hävines sellepärast, et selle valitsejad olid õitsengu ajal pidanud end Jumalast sõltumatuiks ning pidanud kuningriigi au inimlikuks saavutuseks. 502.
Meeda-Pärsia kuningriiki tabas Taeva viha sellepärast, et siin tallati jalge alla Jumala käsud. Rahva enamik ei avanud südant Issanda tundmisele. Valitses kurjus, pühaduseteotus ja kõlvatus. Järgnenud kuningriigid olid veel nurjatumad ja rikutumad ja nii langes nende moraalne väärtus üha madalamale.

Iga maise valitseja võim on pärit Taevast ja tema edu oleneb sellest, kuidas ta kasutab saadud võimu. Jumalik Valvur ütleb: "Mina vöötasin sind, ehkki sa mind ei tundnud." Js 45:5. Iga valitseja elujuhiseks sobivad Nebukadnetsarile vanasti öeldud sõnad: "Vabasta ennast oma pattudest õigluse läbi, ja oma ülekohtutegudest viletsate peale halastades, et su õnn võiks kesta!" Tn 4:24.

Tõsiasjade mõistmine ja ellurakendamine, et "õiglus ülendab rahvast," et "aujärg kinnitatakse õigluses" ja toetatakse "helduse läbi", Jumala väe ilmutuses, kes "tagandab kuningaid ja tõstab kuningaid", on ajaloo filosoofia mõistmine. Õp 14:34; 16:12; 20:28. Tn 2:21.

Seda tõdemust on selgesti esitatud ainult Jumala Sõnas. Siin on näidatud, et nii rahvaste kui ka üksikisikute tugevus ei seisne võimalustes ega soodustustes, mis näivad muutvat nad võitmatuiks. Tugevus ei seisne ka mitte hoobeldud suuruses, vaid täielikult selles, mil määral ja kui ustavalt täidavad nad Jumala eesmärki.

41
TULINE AHI

(Tn 3. ptk)

503. Unenäo suurest kujust, mille kaudu Nebukadnetsar võis vaadelda maailma-ajastu lõpuni ulatuvaid sündmusi, andis Jumal talle selleks, et ta mõistaks oma osa maailma ajaloos ja oma kuningriigi suhet Jumala kuningriigiga. Unenäo seletuses oli talle selgesti räägitud Jumala igavese kuningriigi rajamisest. "Nende kuningate päevil," oli Taaniel öelnud, "püstitab taeva Jumal kuningriigi, mis jääb igavesti hävitamatuks ja mille valitsust ei anta teisele rahvale. See lõhub ja hävitab kõik need kuningriigid, aga ta ise püsib igavesti. ... Unenägu on tõsi ning selle tähendus kindel." Tn 2:44, 45.

Kuningas oli tunnistanud Jumala väge ning öelnud Taanielile: "See on tõsi, et teie Jumal on jumalate Jumal ... ja saladuste paljastaja." Tn
504. 2:47. Mõni aeg andiski Nebukadnetsar au elavale Jumalale, ent tema süda ei olnud veel puhastunud ilmalikust auahnusest ja eneseülendamise soovist. Tema valitsemisaega iseloomustav õitseng täitis teda uhkusega. Ajapikku lakkas ta austamast Jumalat ning asus teenima ebajumalaid endisest agaramalt ja andunumalt.

Sõnad: "Sina oled see kullast pea!" olid avaldanud valitsejale sügavat mõju. Tn 2:38. Tema kuningriigi targad mehed kasutasid ära seda mõju ja naasmist ebajumalateenistusse. Nad soovitasid teha samasuguse kuju nagu unenäos nähtu ning püstitada see avalikku kohta. Nii näeksid kõik kullast pead, mis tõlgenduse kohaselt kujutas tema kuningriiki.

Ettepanek meeldis kuningale ning ta otsustas selle teostada. Ta otsustas valmistada kuju mitte unes nähtu sarnaselt, vaid algupärasest suursugusemana. Tema kuju ei pidanud metallide väärtuselt halvenema peast jalataldade suunas, vaid olema üleni kullast. Nii sümboliseeriks kuju Babülooniat kui igavest, hävitamatut, kõikvõimast kuningriiki, mis purustaks kõik teised riigid ja püsiks igavesti.

Mõte igavesti kestvast impeeriumist ja valitsejasoost meeldis vägevale valitsejale, kelle relvajõudu ei suutnud maailma rahvad võita.

Piiritust auahnusest ja omakasupüüdlikust uhkusest kannustatuna hakkas Nebukadnetsar pidama innukaid nõupidamisi tarkade meestega kavatsetu teostamiseks. Kuningas ja tema nõuandjad unustasid Jumala silmapaistva ettenägevuse ühenduses suure kuju unenäoga. Nad unustasid, kuidas Iisraeli Jumal oli oma sulase Taanieli vahendusel seletanud kuju tähenduse ja päästnud kuningriigi nõunikud häbistavast 505.
surmast. Nad unustasid kõik muu peale soovi panna maksma oma võim ja ülemvalitsus. Nii otsustasid nad kõikvõimalikul viisil upitada Babülooniat ülimaks impeeriumiks, kellele kõik teised alluvad.

Sümboolne kuju, mille abil Jumal oli ilmutanud kuningale ja rahvale oma kavatsust maailma rahvastega, taheti muuta inimliku võimusuuruse ülistajaks. Taanieli seletus kavatseti hüljata ja unustada, tõde valesti tõlgendada ja mugandada. Sümbolit, mida Taevas oli kasutanud inimestele tähtsate tulevikusündmuste avaldamiseks, otsustati kasutada Jumala poolt maailmale anda püütud teadmise levimise tõkestamiseks. Saatan kasutas ära auahnete inimeste kavatsusi, et nurjata jumalikku eesmärki inimsoo suhtes. Inimkonna vaenlane teadis, et eksitusega segamata tõde on võimas päästev vägi, mis, kui seda kasutada eneseülendamiseks ja oma pürgimuste täitmiseks, saab kurjust teenivaks jõuks.

Oma rikkaliku varakambri aaretest laskis Nebukadnetsar teha suure kullast kuju. Välimuselt oli see unenäos nähtu sarnane, erines ainult materjali poolest. Ehkki kaldealased olid harjunud oma jumaluste hiiglaslike kujudega, polnud nad iial enne valmistanud midagi nii aukartustäratavat ja majesteetlikku kui see kiiskav kuju, mille "kõrgus oli kuuskümmend küünart ja laius kuus küünart". Riigis, kus üleüldiselt teeniti ebajumalaid, ei tekitanud imestust, et Duura orgu püstitatud 506.
Babüloonia au, toredust ja võimu kujutav ilus ja väga kallis kuju otsustati pühitseda kummardamise objektiks. Tehti vajalikud ettevalmistused ja anti välja käsk, et kuju pühitsemise päeval peavad kõik kummardama kuju ette truuduse märgiks Babüloonia võimule.

Määratud päev jõudis kätte ja tohutu rahvamurd — "rahvad, suguvõsad ja keeled" — kogunes Duura orgu. Kuninga käsu kohaselt langesid kõik muusikahelisid kuuldes "maha ja kummardasid kuldkuju". Tol sündmusrikkal päeval näisid pimedusevõimud saavutavat märkimisväärse võidu. Kuldkuju kummardamine näis ilusti lõimuvat ebajumalateenistuse juba kehtivate vormidega, mida tunnustati riigiusuna. Saatan lootis nurjata Jumala kavatsust, mille kohaselt Iisraeli viibimine Babüloonia vangipõlves tooks õnnistust paganlikele rahvastele.

Kuid Jumala otsus oli teine. Kõik ei kummardanudki inimvõimu kujutava ebajumalakuju ees. Kummardava rahvamurru seas oli kolm meest, kes otsustasid kindlalt mitte häbistada taeva Jumalat. Nende Jumal oli kuningate Kuningas ja isandate Issand ning nad ei soovinud kummardada kedagi teist.

Võidurõõmust juubeldavale Nebukadnetsarile toodi sõna, et tema alamate seas olid mõned, kes julgesid tema käsku eirata. Mõned targad kadestasid Taanieli ustavatele kaaslastele osaks saanud au ja jutustasid nüüd kuningale, kui häbematult olid Taanieli kaaslased petnud kuninga
507. ootusi. "Kuningas elagu igavesti!" hüüdsid nad. "On olemas juuda mehed, keda sa oled pannud valitsema Paabeli maakonna üle: Sadrak, Meesak ja Abednego. Need mehed ei hooli sinust, kuningas, nad ei teeni sinu jumalaid ega kummarda kuldkuju, mille sa oled lasknud püstitada."

Kuningas käskis tuua mehed enda ette. "Kas see on tõsi," küsis ta, "et teie ei teeni mu jumalaid ega kummarda kuldkuju, mille ma olen lasknud püstitada?" Ta püüdis neid ähvardusega panna tegema seda, mida tegi ülejäänud rahvas. Kuningas osutas tuleahjule ja tuletas meelde karistust, mis ootas neid, kes tema tahtele kangekaelselt keeldusid alistumast. Kuid heebrealased tunnistasid kindlalt ustavust taeva Jumalale ja ütlesid, et nad usuvad Tema suutlikkusse neid päästa. Kõik mõistsid, et kuju kummardamine tähendas jumalateenistust ja sellist au võisid ustavad osutada ainult Jumalale.

Kui kolm heebrealast seisid kuninga ees, tajus kuningas neil olevat midagi sellist, mida teistel tema kuningriigi tarkadel meestel ei olnud. Nad olid olnud ustavad iga kohustuse täitmisel. Seepärast otsustas ta anda neile veel ühe võimaluse. Kui nad lihtsalt väljendavad tahtlikkust kummardada kuju nagu kogu muu rahvas, on kõik korras. "Aga kui te ei kummarda," lisas ta juurde, "siis heidetakse teid otsekohe tulisesse ahju." Siis sirutas kuningas käe trotsivalt ülespoole ja ütles: "Kes oleks see jumal, kes teid päästaks minu käest?"

508. Kuninga ähvardused olid asjatud. Ta ei suutnud mõjutada neid mehi loobuma ustavusest universumi Valitsejale. Esivanemate ajaloost olid nad õppinud, et sõnakuulmatus Jumalale lõpeb autuse, häda ja surmaga ning et aukartus Jumala vastu on tarkuse algus ja kogu tõelise heaolu alus. Nad vaatasid rahulikult ahju poole ja ütlesid: "Nebukadnetsar! Selle peale pole meil tarvis sulle vastata sõnagi. Kui see peab olema, võib meie Jumal, keda me teenime, meid päästa: Ta päästab meid tulisest ahjust ja sinu käest, oh kuningas!" Nende usk

tugevnes, kui nad ütlesid, et nende päästmine toob au Jumalale. Kindlas usus lisasid nad: "Aga kui mitte, siis olgu sul teada, kuningas, et meie ei teeni su jumalaid ega kummarda kuldkuju, mille sa oled lasknud püstitada."

Kuningas vihastus piiritult. Raevus muutus "ta näojume ... Sadraki, Meesaki ja Abednego pärast," kes esindasid põlatud ja vangistatud rahvast. Ta käskis kütta ahju seitse korda kuumemaks kui harilikult ning käskis tugevatel sõduritel siduda Iisraeli Jumala kummardajad kinni viivitamatuks hukkamiseks.

"Siis seoti mehed kinni ning heideti tulisesse ahju koos nende kuubede, pükste, mütside ja muude riietega. Et kuninga käsk oli vali ja ahi oli ülemäära köetud, siis tappis tuleleek need mehed, kes Sadraki, Meesaki ja Abednego sinna viisid."

Aga Issand ei unustanud omasid. Kui Tema tunnistajad tuleahju heideti, ilmus Päästja nende juurde isiklikult ning üheskoos kõndisid 509.
nad leekides. Kuuma ja külma Ülemvalitseja ligiolekul kaotasid tuleleegid oma hävitava jõu.

Kuningas jälgis toimuvat troonilt. Ta lootis näha vastuhakanud meeste täielikku tuhastumist. Kuid tema võidurõõm haihtus äkki. Lähemal seisvad ülikud nägid, kuidas ta kahvatades troonilt üles krapsas ja ärevalt lõõmavatesse leekidesse vaatas. Hämmastunult pöördus kuningas vürstide poole ja küsis: "Eks me heitnud kolm seotud meest tulle? ... Vaata, ma näen nelja meest vabalt tules käivat ja neil pole midagi viga, neljas aga on välimuselt jumalate poja sarnane."

Kust teadis paganlik kuningas, kuidas näeb välja Jumala Poeg? Heebrea vangid, kes olid Babüloonias vastutavatel kohtadel, olid oma elu ja iseloomuga esitanud talle tõde. Kui neilt oli küsitud nende usu põhimõtteid, olid nad kõhklemata vastanud. Selgelt ja lihtsalt olid nad kõnelnud õiguse põhimõtteist ja õpetanud ümbritsevaid inimesi tundma Jumalat, keda nad kummardasid. Nad olid rääkinud Kristusest, saabuvast Lunastajast, ja nüüd tundis kuningas selles neljandas tule keskel ära Jumala Poja.

Suurust ja väärikust unustades astus Nebukadnetsar troonilt alla, läks tulise ahju juurde ja hüüdis: "Kõrgeima Jumala sulased, astuge välja ja tulge siia!"

Siis astusid Sadrak, Meesak ja Abednego ahjust välja suure rahvahulga ette ja näitasid, et nad olid vigastamata. Nende Päästja oli oma juuresoluga hoidnud neid viga saamast ja ainult köidikud olid ära
põlenud. "Ja asehaldurid, ülemad ja maavalitsejad ja kuninga nõuandjad 510.

kogunesid ning nägid, et tuli ei olnud saanud võimust nende meeste ihu üle; neil ei olnud juuksed peas kõrbenud, nende kuued ei olnud muutnud värvi ja neile ei olnud külge hakanud kõrbelõhna.".

Keegi ei mõelnud enam kullast kujule, mis oli sellise toredusega püsti pandud. Elava Jumala ligiolekut tajuvad inimesed kartsid ja värisesid. "Kiidetud olgu Sadraki, Meesaki ja Abednego Jumal," oli alandatud kuningas sunnitud tunnistama, "kes läkitas oma ingli ja päästis oma sulased, kes lootsid Tema peale ja astusid üle kuninga käsust. Nad andsid pigem ära oma ihu, kui et teenida ja kummardada mõnda muud jumalat peale nende oma Jumala!"

Selle päeva kogemused mõjutasid Nebukadnetsarit välja andma käskkirja: " Igaüks, olgu mis tahes rahvast, suguvõsast ja keelest, kes kõneleb häbematult Sadraki, Meesaki ja Abednego Jumala kohta, raiutakse tükkideks ja tema koda tehakse rusuks." "Ei ole muud jumalat," põhjendas ta oma käsku, "kes suudaks nõnda päästa!"

Nende ja teiste sarnaste sõnadega püüdis Babüloonia kuningas teatada kõigile maailma rahvastele veendumust, et heebrealaste Jumala võimusuurus väärib ülimat austamist. Jumalal oli hea meel, et kuningas püüdis osutada Talle austust ning tunnistada kuninglikust truudusevandest kogu Babüloonia riigis.

Kuninga poolt oli õige anda avalik tunnistus ja püüda ülistada taeva Jumalat üle kõikide teiste jumalate. Kuid püüdega sundida alamaid
511. samamoodi usku tunnistama ja samasugust austust osutama, ületas Nebukadnetsar maise valitseja võimupiirid. Tal oli sama vähe täidesaatvat moraalset õigust ähvardada surmaga inimesi, kes ei teeni Jumalat, kui vähe tal oli õigust visata tulle need, kes keeldusid kummardamast kuldkuju. Jumal ei sunni kunagi inimesi sõnakuulmisele. Ta jätab igaühele vabaduse valida, keda nad tahavad teenida.

Oma ustavate sulaste päästmisega näitas Jumal, et Tema kaitseb rõhutuid ja noomib igasugust maist võimu, kes mässab Taeva
512. autoriteedi vastu. Kolm heebrealast tunnistasid kogu Babüloonia riigile usust Jumalasse, keda nad teenisid. Nad lootsid Jumalale. Läbikatsumishetkel meenutasid nad tõotust: "Kui sa lähed läbi vee, siis olen mina sinuga, ja kui sa lähed läbi jõgede, siis ei uputa need sind; kui sa käid tules, siis sa ei põle ja leek ei kõrveta sind." Js 43:2. Imelisel viisil sai nende usk elavasse Sõnasse austatud kõikide silme all. Uudised meeste imelisest pääsemisest levisid paljudesse maadesse erinevate rahvaste esindajate kaudu, keda Nebukadnetsar oli kutsunud kuju pühitsemisele. Jumalalaste ustavuse tõttu austas kogu maailm Jumalat.

Heebrea noorte kogemusest Duura orus on meil palju õppida. Meie ajal peavad paljud Jumala sulased, kuigi nad pole midagi paha teinud, kannatama alandust ja halba kohtlemist nende poolt, keda Saatan õhutab kadedusele ja vaimulikule kiivusele. Inimeste viha keskeneb eriliselt neile, kes pühitsevad neljanda käsu hingamispäeva; ja viimaks väljastatakse ülemaailmne käskkiri, mille kohaselt hingamispäevapidajad mõistetakse surma.

Jumala rahvalt nõutakse eelseisval viletsuseajal kõikumatut usku. Tema lapsed peavad ilmutama, et Tema on nende ainus kummardamise objekt ning nad on valmis ohverdama pigem elu, kui et muganduma väikseimagi järeleandmisega väärale teenistusele. Igavese Jumala Sõnaga vastuollu minevatel patuste, surelike inimeste käskudel ei ole 513.
südamest uskliku inimese jaoks mingit tähtsust. Ta kuuletub tõele ka vangistuse, maalt väljasaatmise või surma ähvardusel.

Nagu Sadraki, Meesaki ja Abednego ajal, nii aitab Jumal ka selle maailma lõpupäevil vägevasti neid, kes kaitsevad kindlalt õigust. Tema, kes kõndis heebrea noormeestega koos tulises ahjus, on oma järelkäijatega kõikjal, kus nad viibivad. Tema püsiv ligiolek tööstib ja hoiab neid. Viletsuse keskel, millist pole varem maailmas olnud, seisavad Tema äravalitud kindlalt. Saatan kõigi oma kurjuse jõududega ei suuda hävitada ka kõige nõrgemat Jumala pühadest. Võimsad inglid kaitsevad neid ja Issand ise näitab end neile "jumalate Jumalana", kes suudab täielikult päästa need, kes Temale loodavad.

42
TÕELINE SUURUS

(Tn 4. ptk)

514. Ehkki Nebukadnetsar tõsteti maise au tippu ja Pühakirigi andis talle "kuningate kuninga" tiitli (Hs 26:7), möönis ta siiski vaid aeg-ajalt, et tema kuningriigi võimsus ja hiilgus tulenesid Jumala heatahtlikkusest. Nii oli ta tunnistanud pärast unenägu suurest kujust. See unenägu oli mõjutanud teda sügavalt, samuti mõte, et Babüloonia impeerium – maailmariik nagu see oli – lõpuks langeb ja teised riigid pääsevad võimule, kuni viimaks kõigi maisete riikide asemele rajab taeva Jumal oma kuningriigi, mis ei hävi iial.

Hiljem kaotas Nebukadnetsar silmist õilsa arusaama Jumala plaanist rahvaste kohta. Ent kui tema uhkust jälle alandati rahvahulga ees Duura orus, tunnustas ta taas Jumalat, kelle kuningriik on "igavene
515. kuningriik ja Ta valitsus on põlvest põlve." Ehkki Nebukadnetsar oli sünnilt ja kasvatuselt ebajumalateenija ning ebajumalaid teeniva rahva juht, oli tal sisemine õiglusetunne. Jumal sai kasutada Nebukadnetsarit tööriistana mässuliste karistamisel ja jumaliku eesmärgi täitmisel. Nebukadnetsar, "rahvaste hirm" (Hes 28:7 ingl. k.), sai pärast aastaid kestnud kannatlikku ja kurnavat sõjategevust võita Tüürose. Ka Egiptus langes tema võidukate vägede saagiks. Ja sedamööda, kuidas ta liitis Babüloonia impeeriumiga ühe rahva teise järel, kasvas tema kuulsus. Teda peeti oma ajastu suurimaks valitsejaks.

Seega pole üllatav, et auahne ja ülbe ainuvalitseja oli edust tiivustatuna kiusatud kõrvale astuma alandlikkuse teelt, mis üksnes viib tõelisele suurusele. Vallutussõdade vaheaegadel pööras ta palju tähelepanu pealinna tugevdamisele ja kaunistamisele, kuni Baabüloni linnast sai tema kuningriigi hiilgav keskus, "kuldne linn", "kogu maa kiitus." Kirgliku ehitajana õnnestus tal teha Baabülon üheks maailma imeks ja see kõditas tema uhkust nii, et teda ähvardas tõsine oht kaotada targa valitseja maine, keda Jumal saab edaspidigi kasutada tööriistana jumalike kavatsuste teostamisel.

Armurikas Jumal andis kuningale veel ühe unenäo hoiatamaks teda tema hävitamiseks üles seatud ohu ja püünise eest. Öises

nägemuses nägi Nebukadnetsar üht suurt puud kasvamas keset maad; selle latv ulatus taevani ja selle oksad sirutusid maa äärteni. Karjad mägedel ja küngastel tundsid rõõmu puu kaitsvast varjust ja taeva linnud 516.
ehitasid pesad selle okstele. "Sellel olid ilusad lehed ja palju vilja ning seal oli toidust kõigile; ... kõik liha toitis ennast sellest."

Vaadates üksisilmi lopsakat puud, nägi kuningas, kuidas üks "püha ingel" lähenes puule ja hüüdis valju häälega: "Raiuge puu maha ja laasige sellelt oksad, rabage sellelt lehed ja puistake vili laiali, siis põgenevad loomad selle alt ja linnud selle okstelt! Aga juur jätke maa sisse, raud- ja vaskahelasse aasa rohu peale; seda kastetagu taeva kastega ja koos loomadega olgu tal osa maa rohust. Tema inimsüda võetagu ja temale antagu looma süda, ja seitse aega käigu temast üle! See käsk oleneb inglite otsusest ja see asi pühade sõnast, selleks et elavad tunneksid, et Kõigekõrgem valitseb inimeste kuningriigi üle, annab selle, kellele Ta tahab, ja tõstab selle üle kõige alama inimese."

Olles suures ärevuses unenäo pärast, mis kuulutas tõenäoliselt ette õnnetust, jutustas kuningas sellest oma ennustajaile, nõidadele, Kaldea tarkadele ja posijaile. Kuid kuigi unenägu oli väga selgepiiriline, ei suutnud ükski tark seda seletada.

Veelkord pidi ebajumalaid teeniva rahva seas tunnistatama, et ainult need, kes armastavad ja austavad Jumalat, võivad mõista taeva kuningriigi saladusi. Nõutu kuningas laskis kutsuda oma sulase Taanieli, kellest peeti lugu tema ustavuse, täpsuse ja võrratu tarkuse pärast.

Kui Taaniel kuninga kutsel tema ette ilmus, ütles Nebukadnetsar: 517.
"Beltsassar, ennustajate ülem, ma tean, et sinus on pühade jumalate vaim ja et ükski saladus ei tee sulle raskust. Siin on mu unenäo nägemused, mis ma nägin — ütle selle tähendus!"

Unenäo jutustanud, ütles Nebukadnetsar: "Sina, Beltsassar, ütle, mida see tähendab, sest ükski mu kuningriigi tarkadest ei suuda mulle seletada selle tähendust! Sina aga suudad, sest sinus on pühade jumalate vaim."

Taanielile oli unenäo mõte selge ja selle tähendus ehmatas teda. Ta "kohkus siis hetkeks ja ta mõtted ehmatasid teda." Märgates Taanieli kõhklust ja kurbust, julgustas kuningas sulast. "Beltsassar," ütles ta, "ärgu unenägu ja selle tähendus sind ehmatagu!"

"Mu isand!" vastas Taaniel. "Unenägu tabagu su vihkajaid ja selle tähendus su vaenlasi!" Prohvet mõistis, et Jumal oli andnud talle pühaliku ülesande rääkida Nebukadnetsarile karistusest, mis tabab teda uhkuse ja ülbuse pärast. Taaniel pidi seletama unenäo kuningale

mõistetavaks. Ehkki selle hirmuäratav mõte pani teda tummas imestuses kõhklema, pidi ta siiski rääkima tõde tagajärgedest hoolimata.

Seejärel tegi Taaniel teatavaks Kõigekõrgema otsuse. "Ruu, mida sa nägid," ütles ta, "mis kasvas ja sai tugevaks, mille kõrgus ulatus
518. taevani ja mis oli nähtav kogu maal, millel olid ilusad lehed ja palju vilja ning kus oli toidust kõigile, mille all elasid välja loomad ja mille okstel asusid taeva linnud — see oled sina, kuningas, kes oled kasvanud ja saanud tugevaks; sinu suurus on kasvanud ja ulatub taevani ning sinu valitsus ulatub maailma ääreni.

Ja et kuningas nägi püha ingli taevast alla astuvat ja ütlevat: "Raiuge puu maha ja hävitage see, aga jätke juur maa sisse, raud- ja vaskahelasse aasa rohu peale; seda kastetagu taeva kastega ja koos välja loomadega olgu tal osa, kuni seitse aega on temast üle käinud", selle tähendus, oh kuningas, ja Kõigekõrgema otsus, mis tabab mu isandat kuningat, on see: sind aetakse ära inimeste hulgast ja sul on eluase välja loomade juures; sulle antakse rohtu süüa nagu härgadele ja sind kastetakse taeva kastega, ja sinust käib üle seitse aega, kuni sa tunned, et Kõigekõrgem valitseb inimeste kuningriigi üle ja annab selle, kellele tahab. Ja et puu juur kästi alles jätta, tähendab seda: su kuningriik jääb sinule, niipea kui sa mõistad, et taevas valitseb."

Seletanud ustavalt unenäo, palus Taaniel hardalt, et uhke ainuvalitseja parandaks meelt ja pöörduks Jumala poole ning hoiaks õiguse tegemisega ära ähvardava õnnetuse. "Seepärast, oh kuningas," palus prohvet, "lase enesele meeldida mu nõu: vabasta ennast oma
519. pattudest õigluse läbi, ja oma ülekohtutegudest viletsate peale halastades, et su õnn võiks kesta!"

Mõnda aega mõjutas prohveti hoiatus ja nõuanne Nebukadnetsarit sügavalt. Ent kui Jumala arm ei pääse muutma südant, hääbuvad Püha Vaimu üleskutsed sealt üsna pea. Kuningas polnud veel vabanenud enesehellitamisest ega auahnusest ja hiljem kerkisid need omadused jälle esile. Nebukadnetsar ei hoolinud enam nii armuliselt antud õpetustest ega varasemate kogemuste hoiatustest, vaid hakkas jälle kadedusega mõtisklema kuningriikidest, mis pidid tema riigile järgnema. Ta oli senini valitsenud suhteliselt õiglaselt ja armuliselt, ent hakkas nüüd rõhuma alamaid. Paadutanud südame, kasutas ta Jumalalt saadud võimeid enda ülistamiseks, kuni kergitas end üle Jumala, kes oli andnud talle elu ja võimu.

Möödus veel mitmeid kuid. Jumala karistust ei tulnud. Selle asemel, et Jumala kannatlikkus oleks viinud kuninga meeleparandusele,

uhkeldas ta üha enam, kuni ei uskunud enam unenäo seletust ning viskas nalja oma varasemate kartuste üle. Umbes aasta pärast hoiatuse saamist kõndis Nebukadnetsar oma lossis ning mõtles uhkusega oma võimule valitsejana ja edule ehitajana. Ta hüüatas: "Eks see ole see suur Paabel, mille ma oma võimsa jõuga olen ehitanud kuninglikuks valitsuspaigaks ja oma väärikuse auks?"

Vaevalt olid hooplevad sõnad ta huulil kustunud, kui hääl taevast
kuulutas Jumala määratud karistusaja algust. Kuninga kõrvus kõlasid 520.
Jumala sõnad: "Sinule, kuningas Nebukadnetsar, öeldakse: Sinult võetakse kuningriik, sind aetakse ära inimeste juurest ja su asupaik on väljal loomade juures; sulle antakse süüa rohtu nagu härgadele ja sinust käib üle seitse aega, kuni sa mõistad, et Kõigekõrgem valitseb inimeste kuningriigi üle ja annab selle, kellele tahab."

Silmapilkselt kaotas kuningas mõistuse, mille Jumal oli talle andnud. Talt võeti otsustusvõime, mida ta oli pidanud täiuslikuks. Ja tarkus, millega ta oli uhkustanud. Kord nii vägev valitseja muutus hullumeelseks. Tema käsi ei suutnud enam hoida valitsuskeppi. Nebukadnetsar polnud tähele pannud hoiatusi ja nüüd võeti talt võim, mille ta oli Loojalt saanud. Ta aeti ära inimeste seast ning ta "sõi rohtu nagu härjad ja ta ihu kasteti taeva kastega, kuni ta juuksed kasvasid pikaks nagu kotkasuled ja ta küüned olid nagu linnuküünised."

Seitse aastat oli Nebukadnetsar kõigi oma alamate imestamisalune. Seitse aastat alandati teda kogu maailma ees. Siis anti talle mõistus tagasi ja, pööranud pilgu alandlikult taeva Jumala poole, tunnistas ta, et karistus oli tulnud Issandalt. Avalikus teadaandes tunnistas ta oma süüd ja ülistas Jumalat, kes oma suures armus oli ta terveks teinud. "Pärast selle aja möödumist," ütles ta, "mina, Nebukadnetsar, tõstsin oma silmad taeva poole ja mulle tuli mõistus tagasi; ja ma õnnistasin Kõigekõrgemat, kiitsin ja ülistasin Teda, kes
elab igavesti, kelle valitsus on igavene valitsus ja kelle kuningriik püsib 521.
põlvest põlve. Kõiki, kes elavad maa peal, ei tule panna mikski, sest Tema talitab, nagu tahab, niihästi taeva väega kui maa elanikega, ega ole seda, kes võiks lüüa Tema käe peale ja öelda Temale: "Mis Sa teed?"

Selsamal ajal tuli mu mõistus tagasi, ja mu toredus ja hiilgus tulid tagasi mu kuningriigi auks; mu ametikandjad ja suurnikud otsisid mind, ja mind pandi taas mu kuningriigi üle ja mulle anti veelgi suurem võim."

Kord nii uhkest ainuvalitsejast oli saanud alandlik Jumala laps, türanlikust ja upsakast käskijast tark ja kaastundlik kuningas. Tema,

kes oli trotsinud ja pilganud taeva Jumalat, tunnistas nüüd Kõigekõrgema võimu ning püüdis tõsiselt edendada Issanda kartust ja alamate õnne. Kuningate Kuninga ja isandate Issanda nuhtluse mõjul oli Nebukadnetsar saanud lõpuks õppetunni, mida tuleks õppida kõigil valitsejatel — et tõeline suurus on tõelises headuses. Ta tunnistas Issanda elavaks Jumalaks ja ütles: "Nüüd mina, Nebukadnetsar, kiidan ja ülistan ja austan taeva Kuningat, sest kõik Tema teod on tõde ja Tema teed on õiged! Tema võib alandada neid, kes käivad kõrkuses."

Nüüd täitus Jumala eesmärk, et maailma suurim kuningriik annaks au Temale. See avalik teadaanne, milles Nebukadnetsar tunnustas Jumala armu, heldust ja autoriteeti, oli viimane tegu, mis Nebukadnetsari elust on märgitud pühasse ajalukku.

43
NÄHTAMATU VAHIMEES

(Tn 5. ptk)

Taanieli elu lõpupoole toimusid suured muudatused maal, kuhu tema ja ta heebrea kaaslased olid vangina üle kuuekümne aasta tagasi viidud. Nebukadnetsar, "rahvaste hirm" (Hs 28:7, ingl. k), oli surnud ja Babüloonia, "kes on kuulus kogu maal," (Jer 51:41), oli Nebukadnetsari järeltulijate ebamõistliku valitsemise all järk-järgult, kuid kindlalt alla käinud.

Nebukadnetsari meeletu ja nõrga pojapoja Belsassari valitsusajal oli uhke Baabülon oma loojangul. Belsassar oli pääsenud juba noorena valitsusohjade juurde. Ta oli uhke oma võimu üle ja trotsis taeva Jumalat. Tal oli olnud palju võimalusi tundma õppida Jumala tahet ja mõista, et ta on kohustatud Jumala tahtele kuuletuma. Ta teadis, kuidas Jumal oli vanaisa karistuseks inimeste hulgast kõrvaldanud. Talle oli tuttav ka Nebukadnetsari pöördumine ja imeline taastumine. Kuid lõbuarmastav ja enesekeskne Belsassar unustas täielikult õppetunnid, mida ta ei **523.**
oleks pidanud iialgi unustama. Ta laskis käest armuliselt antud võimalused ja tõega täielikumaks tutvumiseks pakutud vahendid. Belsassar läks ükskõikselt mööda kõigest, mida Nebukadnetsar oli lõpuks õppinud ääretu kannatuse ja alanduse hinnaga.

Belsassari käitumise tagajärjed ilmnesid peagi. Meedlase Dareiose õepoeg Kyros, meedlaste ja pärslaste ühendatud vägede ülempealik, piiras Baabüloni ümber. Kuid elukunstnikust kuningas tõmbus võitmatuks peetavasse kindlusse, mida lisaks massiivsetele müüridele ja vaskväravatele kaitses Eufrati jõgi. Kindlusesse oli ta varunud külluslikult toidumoona ning seal võis ta enda meelest kaitstuna veeta aega lõbutsedes ja pidutsedes.

Uhkena ja kindlusetunnet ülerinna rõhutada tahtes tegi "Belsassar ... suure peo oma tuhandele suurnikule ja jõi veini selle tuhande ees." Peole lisati sära kõikvõimalike ajaviitevahenditega, mida rikkus ja võim võisid lubada. Kuninglikul peoõhtul oli külaliste hulgas kauneid naisi, kes võrgutavate võtetega andsid panuse õhtu meeleolule. Kohal olid

õpetatud, hiilgava mõistusega mehed. Vürstid ja riigimehed kaanisid veini nagu vett ja askeldasid siis joobnuina nagu teisedki.

Olles häbiväärses joomingus oma mõistuse hägustanud ning madalad kired ja himuruse vallandanud, asus kuningas ise meeletut orgiat juhtima. Kui pidu oli täies hoos, "käskis Belsassar tuua kuld- ja
524. hõberiistad, mis ... Nebukadnetsar Jeruusalemma templist oli toonud, et kuningas ja tema suurnikud, tema naised ja liignaised, saaksid neist juua." Kuningas tahtis näidata, et mitte miski polnud nii püha, et tema ei võiks seda oma käes hoida. "Siis toodi need kuldriistad, ... ja kuningas ning tema suurnikud, tema naised ja liignaised jõid nende seest. Nad jõid veini ja ülistasid kuld-, hõbe-, vask-, raud-, puu- ja kivijumalaid."

Belsassar ei aimanud, et taevane Tunnistaja jälgis paganlikku joomapidu ning jumalik Vahimees vaatas pealt pühaduseteotust, kuulis Jumalat teotavat lõbutsemist ja nägi ebajumalateenistust. Ent varsti ilmutas see kutsumata Külaline oma kohalolu. Kui prassimine oli haripunktis, ilmus veretu käsi, mis kirjutas lossiseinale leegitsevalt lõõmavad tähed — sõnad, mis olid küll peolistele tundmatud, kuid mis südametunnistuse kaudu olid kuningale ja tema külalistele hukatuse endeks.

Käratsev pillerkaar vaibus, kui mehed ja naised jälgisid kirjeldamatust hirmust vallatuna kätt, mis aeglaselt saladuslikke tähti joonistas. Otsekui panoraamvaates möödusid silme eest nende kurja elu teod. Nad näisid seisvat igavese Jumala kohtujärje ees, kelle väge nad olid just trotsinud. Seal, kus mõned hetked tagasi kõlasid teravmeelsed pilked ja Jumalat trotsiv lärm, vakatasid nüüd kahvatunud näod ja hirmuhüüded. Kui Jumal paneb inimesed kartma, ei suuda nad varjata oma hirmu suurust.

Enim kohkunud oli Belsassar. Tema oligi kõige rohkem vastutav mässu eest Jumala vastu, mis sel ööl oli jõudnud Babüloonia kuning-
527. riigis haripunkti. Nähtamatu Vahimees esindas Teda, kelle väele oli esitatud väljakutse ja kelle nime oli teotatud. Tema juuresolekul oli kuningas hirmust lausa halvatud. Belsassari südametunnistus ärkas. "Ta niudeliigesed lõdisesid ja ta põlved pekslesid teineteise vastu." Belsassar oli jultunult astunud vastu taeva Jumalale ning lootnud oma võimule, uskumata, et keegi julgeks öelda: "Miks sa seda teed?" Kuid nüüd ta mõistis, et tal tuleb aru anda talle usaldatud valitsejaametist ning ta ei saa millegagi vabandada raisatud võimalusi ja väljakutsuvat hoiakut.

Asjatult püüdis kuningas lugeda leegitsevaid tähti. Siin oli saladus, mida tema ei suutnud mõista; vägi, mida tema ei taibanud ega vallanud.

Meeleheitlikult pöördus ta abi otsima tarkadelt. Tema metsik kisa kaikus üle rahvahulga, kui ta kutsus astrolooge, Kaldea tarku ja ennustajaid lugema seinale ilmunud kirja. "Kes iganes oskab seda kirja lugeda ja seletab mulle selle tähenduse, see riietatakse purpurisse," tõotas ta, "temale pannakse kuldkee kaela ja ta saab kolmandaks valitsejaks kuningriigis!" Ent tema üleskutse nõuandjatele oli kasutu isegi rikkaliku tasu lubamisel. Taevalikku tarkust ei saa osta ega müüa. "Kõik targad ... ei osanud kirja lugeda ega selle seletust kuningale teatavaks teha." Nad ei suutnud lugeda saladuslikku kirja niisamuti nagu eelmise põlvkonna targad ei suutnud seletada Nebukadnetsari unenägusid.

Siis meenus kuninga emale Taaniel, kes üle poolesaja aasta tagasi
oli avaldanud kuningas Nebukadnetsarile unenäo suurest kujust ja 528.
andnud seletuse. "Kuningas elagu igavesti!" ütles ta. "Ärgu kohutagu sind su mõtted ja ärgu kahvatagu su näojume! Sinu kuningriigis on mees, kelles on pühade jumalate vaim. Su isa päevil leidus temal arusaamist, taipu ja tarkust otsekui jumalate tarkust, ja kuningas Nebukadnetsar ... tõstis tema ennustajate, nõidade, Kaldea teadjate ja tähetarkade ülemaks, ... sellepärast et temas, Taanielis, kellele kuningas oli pannud nimeks Beltsassar, leidus eriline Vaim ja temal oli mõistust ning taipu seletada unenägusid, lahendada mõistatusi ja harutada lahti sõlmi. Kutsutagu nüüd Taaniel, küll tema annab tähenduse teada!"

"Siis toodi Taaniel kuninga ette." Belsassar püüdis näida väärikana ja ütles prohvetile: "Kas sina oled Taaniel, Juuda vangide hulgast, keda kuningas, mu isa, Juudast tõi? Ma olen sinust kuulnud, et sinus on jumalate vaim ja et sinul leidub arusaamist ja taipu ning erilist tarkust. Ja nüüd on mu ette toodud targad ja nõiad seda kirja lugema ning selle tähendust mulle teatavaks tegema, aga nad ei ole suutnud sellele asjale seletust anda. Sinust ma olen aga kuulnud, et sina suudad seletusi anda ja sõlmi harutada. Kui sa suudad nüüd kirja lugeda ja selle tähenduse mulle teatavaks teha, siis riietatakse sind purpurisse, sulle pannakse kuldkee kaela ja sa saad kolmandaks valitsejaks kuningriigis."

Taanieli ei mõjutanud kuninga lubadused. Ta seisis hirmust lö- 529.
mitava rahvahulga ees Kõigekõrgema sulase rahulikus väärikuses. Ta ei tulnud kuningale meelitusi lausuma, vaid kohtukuulutust tõlgitsema. "Su annid jäägu sulle enesele," ütles ta, "ja oma kingitused anna mõnele teisele! Aga kirja ma loen kuningale ja teen selle tähenduse temale teatavaks."

Esmalt tuletas prohvet Belsassarile meelde tuttavaid asju, millest kuningas polnud õppinud alandlikkust, mis võinuks ta päästa. Ta kõneles Nebukadnetsari patust ja langemisest ja sellest, kuidas Issand käitus

temaga — talle antud valitsusest ja aust ning jumalikust karistusest, mille ta sai kõrkuse pärast. Ja lõpuks sellest, kuidas Nebukadnetsar tunnistas Iisraeli Jumala väge ja halastust. Seejärel noomis prohvet Belsassari jumalakartmatust julgete ja mõjuvate sõnadega. Osutades kuninga patule, näitas ta, millised õppetunnid oli kuningas jätnud õppimata. Belsassar ei olnud võtnud õppust vanaisa kogemustest ega hoolinud tema jaoks tähelepanuväärsete sündmuste hoiatustest. Ta oli saanud võimaluse õppida tundma tõelist Jumalat, kellele kuuletuda, kuid ta ei võtnud seda tõsiselt ja pidi nüüd lõikama vastuhakkamise tagajärgi.

"Sina, ... Belsassar," ütles prohvet, "ei ole alandanud oma südant, kuigi sa teadsid kõike seda, vaid oled tõusnud taeva Issanda vastu: Tema koja riistad on toodud su ette, sina ja su suurnikud, su naised ja su liignaised olete joonud nende seest veini; sa oled ülistanud hõbe-, kuld-, vask-, raud-, puu- ja kivijumalaid, kes ei näe, ei kuule ega mõista.
530. Aga seda Jumalat, kelle käes on su hing ja kelle omad on kõik su teed, ei ole sa austanud. Sellepärast on Tema poolt läkitatud see käsi ja kirjutatud see kiri."

Siis pöördus prohvet seinale kirjutatud taevase sõnumi poole ja luges: "*Menee, menee, tekeel, ufarsiin.*" Kätt, mis tähed kirjutas, polnud enam näha, kuid neli sõna kiirgasid edasi kohutava selgusega. Ja nüüd kuulas rahvas hinge kinni hoides elatanud prohveti seletust:

"Sõnade tähendus on niisugune: *menee* — Jumal on ära lugenud su kuningriigi päevad ja on teinud sellele lõpu. *Tekeel* — sind on vaekaussidega vaetud ja leitud kerge olevat. *Ufarsiin* — su kuningriik on tükeldatud ning antud meedlastele ja pärslastele."

Selle viimase öö meeletusega olid Belsassar ja tema suurnikud täitnud oma ja Kaldea kuningriigi süü mõõdu. Jumala käsi ei võinud enam lähenevat hukatust tagasi hoida. Oma juhtivuse mitmel viisil oli Jumal püüdnud neile õpetada lugupidamist Tema seaduse vastu. "Me tahtsime Paabelit ravida," ütles Jumal nende kohta, kelle kohus ulatus nüüd taevani, "aga ta ei paranenud." Jr 51:9. Inimsüdame kohutava rikutuse tõttu pidi Jumal viimaks välja kuulutama pöördumatu kohtuotsuse. Belsassar pidi langema ja tema kuningriik minema teistesse kätesse.

Kui prohvet oli lõpetanud kõnelemise, käskis kuningas talle üle anda lubatud auavaldused. "Taaniel riietati purpurisse, talle pandi kuldkee kaela ja temast kuulutati, et ta hakkab kuningriigis valitsema kolmandana."

Rohkem kui sada aastat tagasi oli Issand prohveti vahendusel 531.
öelnud, et "lõbutsemise öö" (KJV), mil kuningas ja nõuandjad võistlevad omavahel Jumala teotuses, muutub äkki hirmuks ja värinaks. Vt Js 21:4. Nüüd järgnesid tähtsad sündmused kiiresti üksteisele. Täpselt nii nagu prohvetite kirjades oli aastaid enne selle kurbmängu võtmefiguuride sündimist ette kuulutatud.

Kuningas oli ikka veel pidusaalis koos nendega, kelle saatus oli otsustatud, kui käskjalg tõi teate, "et tema linn on igast küljest vallutatud" vaenlase poolt, kelle sõjariistade vastu ta oli end tundnud nii julgena; "et koolmed on võetud ... ja sõjamehed kabuhirmus." Jr 51:31, 32. Ajal, mil kuningas ja tema vürstid jõid Issanda pühadest riistadest viina ning ülistasid oma hõbe- ja kuldjumalaid, olid meedlased ja pärslased juhtinud Eufrati jõe vee ära selle sängist ning marssinud valveta jäetud linna südamesse. Kyrose sõjavägi seisis kuningalossi müüride all, linn oli täidetud vaenlaste sõduritega "otsekui rohutirtsudega" (Jr 51:14) ja nende võiduhõisked kõlasid üle pidutsejate meeleheitlike karjete.

"Selsamal ööl tapeti Belsassar, Kaldea kuningas" ja troonile tõusis võõramaalasest ainuvalitseja.

Heebrea prohvetid olid selgelt kõnelnud Baabüloni langemisest. Kui Jumal oli näidanud neile tulevikusündmusi, olid nad hüüatanud: "Kuidas küll vallutatakse Seesak, ja võetakse see, kes on kuulus kogu maal. Kuidas küll Paabel saab jubeduseks rahvaste seas!" "Kuidas küll on purustatud ja katki murtud kogu maailma vasar! Kuidas küll 352.
Paabel on saanud jubeduseks rahvaste seas!" "Hüüdest: "Paabel on vallutatud!" väriseb maa ja rahvaste seas kuuldakse hädakisa."

"Äkitselt langeb Paabel ja purustatakse." "Paabeli kallale tuleb hävitaja ja tema kangelased võetakse vangi, nende ammud murtakse katki; sest kättemaksu Jumal, Issand, maksab kindlasti kätte. Ja ma teen joobnuks tema vürstid ja targad, maavanemad, asevalitsejad ja kangelased, et nad uinuksid igavesse unne ega ärkaks enam, ütleb Kuningas, kelle nimi on vägede Issand."

"Mina panin sulle püüdepaela ja sind, Paabel, saadi kätte, nõnda et sa ise ei teadnudki. Sind tabati ja võeti kinni, sest sa võitlesid Issanda vastu. Issand avas oma relvakambri ja tõi välja oma sajatuse relvad. Sest Issandal, vägede Issandal, on tööd kaldealaste maal."

"Nõnda ütleb vägede Issand: Iisraeli lastele ja Juuda lastele on ühtviisi liiga tehtud; kõik nende vangistajad peavad neid kinni, nad ei taha neid vabastada. Aga nende Lunastaja on vägev, vägede Issand on Tema nimi. Tema seletab hästi nende riiuasja, et tuua maale rahu,

aga Paabeli elanikele rahutust." Jr 51:41; 50:23, 46; 51:8, 56, 57; 50:24, 25, 33, 34.

Nii tõdenes seegi ettekuulutus, et Paabeli "laiad müürid" kistakse maani maha ja "tema kõrged väravad" põletatakse tules. Sellisel lõpetas vägede Issand "ülbete kõrkuse" ja alandas "võimutsejate
533. upsakuse." Nii muutus "Paabel, kuningriikide ehe, kaldealaste kõrk toredus, ... Soodoma ja Gomorra sarnaseks" — igavesti neetud paigaks. "Seda ei asustata enam iialgi," kuulutas Issand, "ega elata seal põlvest põlve; ei löö sinna araablane telki üles ega puhka seal karjased karja. Vaid seal lebavad kurjad vaimud ja nende kojad on täis öökulle; seal asuvad jaanalinnud ja karglevad sikujalgsed paharetid. Ta tornides uluvad kurjad vaimud ja lusthooneis šaakalid." "Ma teen ta siilide omandiks ja roolaugasteks, ja ma pühin ta ära hävitusluuaga, ütleb vägede Issand." Jr 51:58; Js 13:11, 19-22; 14:23.

Babüloonia viimasele kuningale, nagu piltlikult juba esimeselegi kuningale, oli taevane Vahimees kuulutanud kohtuotsuse: "Sinule, kuningas ..., öeldakse: Sinult võetakse kuningriik." Tn 4:28.

"Astu alla ja istu põrmu, neitsi, Paabeli tütar! Istu maha aujärjeta. ... Istu vaikselt ja mine pimedusse, kaldealaste tütar, sest enam ei nimetata sind kuningriikide käskijannaks! ... Mina vihastasin oma rahva peale, teotasin oma pärisosa ja andsin nad su kätte; sina ei osutanud neile halastust ... ja ütlesid: "Ma olen igavesti käskijanna." Sa ei võtnud neid asjaolusid südamesse ega mõelnud, kuidas see lõpeb.

534. Aga kuule nüüd seda, sa himur, kes elad muretult, üteldes südames: "Mina, ja ei keegi muu! Mina ei ela lesena ega tunne lastetust!" Ent äkki ühel päeval on need mõlemad sul käes: lastetus ja lesepõlv. Need tabavad sind täiel jõul, hoolimata su paljudest nõidustest, hoolimata su suurest lausumisvõimest. Sa olid oma kurjuses julge ja ütlesid: "Ükski ei näe mind!"

Su tarkus ja su teadmised eksitasid sind ja sa ütlesid südames: "Mina, ja ei keegi muu!" Seepärast tabab sind õnnetus, mida sa ei oska eemale manada; su peale langeb hukatus, mida sa ei suuda tõrjuda; äkitselt tuleb su üle torm, mida sa ei aimagi. Astu ometi ette oma lausumiste ja oma paljude nõidustega, millega sa ennast oled väsitanud noorpõlvest peale; võib-olla sa suudad abi tuua, võib-olla hirmutada! Sa oled ennast väsitanud oma paljude nõuandjatega; astugu nad ometi ette ja päästku sind, taevatundjad, tähtede seletajad, kes kuulutavad iga noorkuu ajal, mis sulle juhtub. Vaata, need on otsekui kõrred,... nad ei suuda päästa oma hinge leegi võimusest, ... ükski ei päästa sind." Js 47:1-15

Igale rahvale, kes on ilmunud ajaloo areenile, on antud koht 535.
maailmas, et saaks ilmsiks, kas ta täidab Vahimehe ja Püha eesmärke. Prohvetikuulutus on visandanud maailma suurriikide tõusu ja arengu: Babüloonia, Meeda-Pärsia, Kreeka ja Rooma. Neist igaühe juures, nagu ka väiksema võimuga rahvaste juures, on ajalugu kordunud. Igaühel on olnud oma prooviaeg, igaüks neist on läbi kukkunud, kaotanud sära ja minetanud võimu.

Kuigi rahvad on hüljanud Jumala põhimõtted ja põhjustanud sellega hävingu, on läbi aegade olnud märgatav üle kõige tegutseva Jumala eesmärk. Seda nägi ka prohvet Hesekiel kaldealaste maal pagenduses viibides, kui talle anti nägemuses võimalus vaadelda hämmastavaid võrdpilte, mis kirjeldasid üle kõige toimiva Võimu sekkumist maapealsete valitsejate asjaajamisse.

Kebari jõe kaldal nägi Hesekiel marutuult tõusvat põhja poolt "suure pilve ja lõõmava tulega. Ja pilve ümber oli kuma, ja keskelt, tule keskelt, paistis otsekui hiilgav metall." Neli elavat olevust liigutasid paljusid üksteise sees olevaid rattaid. Kõrgel nende kohal "oli midagi, mis paistis safiirikividena, midagi aujärje sarnast. Ja selle aujärje sarnase peal, ülal selle peal, oli keegi, kes oli välimuselt inimese sarnane." "Keerubitel paistis tiibade all olevat otsekui inimese käsi." Hs 1:4, 26; 10:8. Rattad olid ehituselt nii keerulised, et näisid esmapilgul segadikuna, ometi liikusid need täielikus kooskõlas. Rattaid liigutasid taevased olevused, keda omakorda toetasid ja suunasid keerubite 536.
tiibade all olevad käed. Nende kohal, safiirist troonil, istus Igavene Jumal ning trooni ümbritses vikerkaar, jumaliku armu sümbol.

Nii nagu need keerulised rataste kombinatsioonid olid keerubite tiibade all oleva käe juhtimises, nii on ka inimlike sündmuste keeruline kulg jumaliku järelvalve all. Keset rahvaste võitlust ja kära juhib Tema, kes istub keerubite kohal, ikka veel selle maailma asju.

Rahvaste ajalugu kõnetab meid täna. Jumalal on koht oma suures plaanis igale rahvale ja igale üksikisikule. Kaasajal vaetakse inimesi ja rahvaid vaekaussidel, mis on Tema käes, kes kunagi ei eksi. Kõik otsustavad oma saatuse isikliku valikuga ning Jumal valitseb kõige üle, et viia ellu oma eesmärke.

Prohvetikuulutused, mida suur MINA OLEN on andnud oma Sõnas ja mis ühendavad ühe ratta teisega sündmuste ahelas minevikust tulevase igavikuni, näitavad meile kätte meie koha ajastute kulus ning selle, mida on oodata tulevikus. Kõike, mida prohvetikuulutused on ette öelnud senimaani, võib lugeda ajaloo lehekülgedelt. Võime olla kindlad, et kõik see, mis on veel tulemas, täitub omal ajal.

Ajamärgid näitavad meile täna, et oleme jõudnud suurte ja pühalike sündmuste lävele. Kogu maailm käärib. Meie silme all tõdeneb Päästja ettekuulutus sündmuste kohta, mis eelnevad Tema tulemisele: "Te kuulete sõdadest ja sõjasõnumeid ... Rahvas tõuseb rahva vastu ja
537. kuningriik kuningriigi vastu ja on näljahädasid ja paiguti on maavärinaid." Mt 24:6, 7.

Käesolev aeg on tavatult huvitav kõikidele inimestele. Valitsejad ja riigimehed, vastutavatel ja kõrgetel kohtadel olevad inimesed ning mõtlevad mehed ja naised kõikidest ühiskonnaklassidest jälgivad meie ümber toimuvaid sündmusi. Nad jälgivad rahvastevahelisi suhteid. Nad märkavad pinge suurenemist kõigis maiseis toiminguis ja tunnevad, et midagi suurt ja otsustavat on teoksil, maailm on tohutu kriisi äärel.

Piibel ja ainult Piibel annab neist asjust õige nägemuse. Piibel paljastab meie maailma ajaloo suured lõpusündmused, mille varjud juba pikenevad. Need panevad maa värisema ja inimeste südamed kartusest nõrkema.

"Vaata, Issand laastab maa ja rüüstab selle, paiskab segi selle pinna ja pillutab elanikud, ... sest need on üle astunud Seadusest, muutnud seadlusi, murdnud igavese lepingu. Seepärast neelab needus maa ja selle elanikud peavad kandma oma süüd; seepärast kahaneb maa elanike hulk ja vähe inimesi jääb järele." Js 24:1-6.

"Oh seda päeva! Sest Issanda päev on ligidal, see tuleb kui hävitus Kõigeväeliselt. ... Seemneivad mulla all on tahkunud kõvaks, tagavarad on rüüstatud; aidad on lammutatud, sest vili on ikaldunud. Kuidas küll loomad ägavad, veisekarjad on arust ära, sest neil pole karjamaad. Ka lambakarjad on hävimas." "Viinapuud on äpardunud ja viigipuud
538. närbunud, granaatõunapuu, samuti palm ja õunapuu — kõik puud on kuivanud; tõesti, rõõm on häbiga lahkunud inimlaste juurest." Jl 1:15-18, 12.

"Oh, mu südameseinad! Mu süda tormitseb mu sees. Ma ei saa vaiki olla, sest ma kuulen sarvehäält, sõjakära. Hävingut kuulutatakse hävingu peale, sest kogu maa on rüüstatud." Jr 4:19, 20.

"Häda! Sest see päev on suur, sellesarnast ei ole. See on Jaakobile ahastuse aeg, aga ta päästetakse sellest." Jr 30:7.

"Sest Sina, Issand, oled mu varjupaik! Kõigekõrgema oled sina, mu hing, võtnud oma eluasemeks. Ei taba õnnetus sind ega lähene häda su telgile." Ps 91:9, 10.

"Siioni tütar, ... seal lunastab Issand sinu su vaenlaste käest. Nüüd on kogunenud su vastu palju paganaid, kes ütlevad: "Saagu ta rüvetatud! Vaadaku me silmad Siionit mõnuga!" Ent nad ei tunne

Issanda mõtteid ega mõista Tema nõu." Mi 4:10-12. Jumal ei jäta oma kogudust hätta kõige suuremal hädaohu tunnil. Ta on tõotanud päästa. "Ma pööran Jaakobi telkide vangipõlve," on Ta öelnud, "ja ma halastan tema eluasemete peale." Jr 30:18.

Siis täitub Jumala eesmärk. Siis austavad Tema kuningriigi põhimõtteid kõik, kes päikese all elavad.

44
LÕVIDE AUGUS

(Tn 6. ptk)

539. Kui meedlane Dareios tõusis Babüloonia valitsejate troonile, asus ta kohe valitsust ümber korraldama. Ta seadis "kuningriigi üle sada kakskümmend asehaldurit ... ja nende üle kolm ametikandjat, kellest üks oli Taaniel, kellele asehaldurid pidid aru andma, et kuningale ei sünniks kahju. Taaniel oli silmapaistvam kui teised ametikandjad ja asehaldurid, sellepärast et temas oli eriline Vaim; ja kuningas kavatses tema tõsta üle kogu kuningriigi."

Taanielile osaks saanud auavaldused äratasid kuningriigi juhtivates meestes kadedust ja nad otsustasid leida mingi süüdistuse tema vastu. Kuid nad ei leidnud midagi, "sellepärast et ta oli ustav ja mingit hooletust ega halba tema kohta ei leidunud."

Taanieli laitmatu käitumine muutis vaenlased veel kadedamaks. "Me ei leia selle Taanieli vastu ühtegi ettekäänet," olid nad sunnitud
540. möönma, "kui me ei leia seda ühenduses tema Jumala Seadusega."

Seejärel pidasid vürstid ja maavalitsejad koos nõu ning mõtlesid välja plaani, mille abil prohvet hävitada. Nad otsustasid paluda kuningat allkirjastada seadus, mis keelaks igal isikul kuningriigis kolmekümne päeva vältel paluda midagi Jumalalt või inimestelt, välja arvatud kuningas Dareioselt. Sellest korraldusest üleastujaid pidi karistatama lõvide auku heitmisega.

Asehaldurid koostasid seaduse ja esitasid kuningale allakirjutamiseks. Nad panustasid kuninga eneseuhkusele ja veensid teda, et sellise seaduse kehtestamine suurendaks tema au ja autoriteeti. Mõistmata vürstide salakavalust, ei märganud kuningas seadusega seoses mingit vihameelsust ja nii soostus ta allkirja andma.

Dareiose juurest tulles rõõmustasid Taanieli vihamehed Issanda sulasele kindlalt ülespandud lõksu üle.

Selles vandenõus oli Saatanal oluline osa. Prohvet oli kuningriigi kõrges ametis ning kurjad inglid kartsid, et tema mõju nõrgestab nende kontrolli valitsejate üle. Saatana abilised olid äratanud vürstide

kadeduse; nemad olid õhutanud koostama plaani Taanieli hävitamiseks. Vürstid andsid end kurjuse käsutusse ja viisid plaani ellu.

Prohveti vaenlased uskusid, et nende plaan õnnestub. Nad teadsid, et Taaniel oli niivõrd põhimõttekindel. Ja nad ei eksinud tema iseloomu hindamisel. Taaniel taipas kohe kuritahtlikku kavatsust seoses 541.
käskkirjaga, kuid ei muutnud oma käitumist vähimaski. Miks pidi ta lakkama palvetamast nüüd, mil ta kõige enam palvet vajas? Pigem loobuks ta elust, kui et ootusest Jumala abile. Rahulikult täitis ta oma kohustusi asehaldurite ülemana. Kui saabus palveaeg, läks ta oma tuppa, mille aknad olid avatud Jeruusalemma suunas ja palvetas nii nagu tal kombeks oli taeva Jumala poole. Ta ei püüdnud oma tegu 542.
varjata. Ehkki ta teadis väga hästi, millised tagajärjed saavad olema tema ustavusel Jumalale, ei kõhelnud ta. Ta ei soovinud anda huku sepitsejaile vähimatki põhjust arvata, et tema ühendus Taevaga on häiritud. Taaniel kuuletus kuningale kõigis neis asjus, kus kuningal oli õigus välja anda seadusi, kuid ei kuningas ega tema käskkiri saanud panna teda loo- buma kuulekusest kuningate Kuningale.

Nii tunnistas prohvet julgelt, kuid rahulikult ja alandlikult, et ühelgi maisel võimul pole õigust sekkuda inimese ja Jumala vahelistesse asjadesse. Ebajumalateenrite keskel tunnistas ta ustavalt seda tõde. Tema kartmatu õiguse poolel seismine säras heledalt paganliku õukonna moraalses pimeduses. Taaniel on tänapäeva maailmalegi vääriline eeskuju kristlikust kartmatusest ja truudusest.

Kogu päeva jälgisid vürstid Taanieli. Kolm korda nägid nad teda minemas oma tuppa ja kolm korda kuulsid nad, kuidas ta häälega palvetades palus südamest taeva Jumalat. Järgmisel hommikul esitasid nad kaebuse kuningale. Taaniel, kuninga kõige austatum ja usaldatavam riigimees, oli astunud üle kuninglikust korraldusest. "Kas sa pole mitte kirjutanud keeldu," tuletasid nad kuningale meelde, "et iga inimene, kes kolmekümne päeva jooksul palub midagi mõnelt jumalalt või inimeselt, aga mitte sinult, kuningas, visatakse lõvide auku?"

"Asi on kindel," vastas kuningas, "meedlaste ja pärslaste muutmatu seaduse järgi!" Võidurõõmsalt rääkisid nad nüüd Dareiosele tema kõige usaldusväärsema nõuandja käitumisest. "Taaniel, kes on Juuda vangide hulgast," hüüdsid nad, "ei hooli sinust, kuningas, ega 543.
keelust, mille sa oled kirjutanud, vaid talpalvetab kolm korda päevas oma palvet."

Kuulnud neid sõnu, taipas kuningas kohe, milline püünis oli üles pandud tema ustavale sulasele. Ta mõistis, et sellise seaduse väljamõtlemisel polnud ajendiks kuninga kuulsus ega au, vaid kadedus

Taanieli vastu. Ta muutus oma osaluse pärast selles õelas teos väga kurvaks ja püüdis "kuni päikeseloojakuni" päästa oma sõpra. Asehaldurid teadsid, et kuningas nägi vaeva Taanieli päästmiseks ja tulid tema juurde ütlema: "Tea, kuningas, et meedlaste ja pärslaste seaduseks on, et ühtegi kuninga antud keeldu või korraldust ei tohi muuta!" Ka selline järelemõtlematult tehtud seadus oli muutmatu ja pidi saama täidetud.

"Siis kuningas andis käsu ja Taaniel toodi ning visati lõvide auku. Kuningas rääkis ja ütles Taanielile: "Sinu Jumal, keda sa lakkamata teenid, päästku sind!"" Augu suule asetati kivi ja kuningas ise "pitseeris selle oma pitserisõrmusega ja oma suurnike pitserisõrmustega, et Taanieli asjas ei oleks muutust. Siis läks kuningas oma paleesse ja veetis öö paastudes ega lasknud mänguriistu enese ette tuua, ja tal ei olnud und."

Jumal ei takistanud Taanieli vihamehi heitmast teda lõvide koopasse. Ta lubas kurjadel inglitel ja inimestel teostada oma plaani
544. sinnamaani. Kuid sellega tegi Ta oma sulase päästmise veel silmapaistvamaks ning tõe ja õiguse vaenlaste lüüasaamise täielikumaks. "Sest inimeste vihaleek peab Sulle andma tänu" Ps 76:11, on tunnistanud laulja. Selle ühe mehe julgus, kes tahtis pigem järgida õigust kui poliitilisi juhiseid, andis löögi Saatanale ning tõi austust ja ülistust Jumala nimele.

Järgmisel varahommikul ruttas kuningas Dareios lõvide augu juurde ja hüüdis kurva häälega: "Taaniel, elava Jumala sulane! Kas su Jumal, keda sa lakkamata oled teeninud, on suutnud sind päästa lõvide küüsist?"

Vastuseks kuulis ta prohvetit ütlevat: "Kuningas elagu igavesti! Minu Jumal läkitas oma ingli ja sulges lõvide suud, ja need ei teinud mulle kurja, sellepärast et mind leiti olevat Tema ees süütu; ja nõnda ei ole ma ka sinu ees, kuningas, kurja teinud."

"Siis oli kuningas tema pärast väga rõõmus ja käskis Taanieli august välja tuua; ja Taaniel toodi august välja ning tema küljes ei leitud ühtegi viga, sellepärast et ta oli uskunud oma Jumalasse.

Ja kuningas käskis tuua need mehed, kes olid Taanieli süüdistanud, ja visata lõvide auku, nemad, nende lapsed ja naised; ja nad ei olnud veel jõudnud augu põhja, kui lõvid võtsid nende üle võimust ja murdsid kõik nende kondid."

Veelkord andis paganlik valitseja välja teadaande, milles ta ülistas Taanieli Jumalat tõelise Jumalana. "Kuningas Daarjaves kirjutas kõigile

rahvastele, suguvõsadele ja keeltele, kes elasid kogu maal: "Teie rahu olgu suur! Minu poolt on antud käsk, et kogu mu kuningriigi võimupiirkonnas tuleb karta Taanieli Jumalat. Sest Tema on elav Jumal ja 545.
püsib igavesti. Tema kuningriik ei hukku ja Tema valitsus ei lõpe. Tema päästab ja vabastab, Tema teeb tunnustähti ja imesid taevas ja maa peal, Tema, kes päästis Taanieli lõvide küüsist."

Jumala sulast tabanud alatu vastuseis oli nüüd täielikult murtud. "Taanieli käsi käis hästi Daarjavese kuningriigis ja pärslase Koorese kuningriigis." Paganlikud ainuvalitsejad, kes temaga lävisid, olid sunnitud möönma, et tema Jumal oli elav Jumal, kes "püsib igavesti" ja kelle "kuningriik ei hukku."

Sellest loost võime õppida, et läbikatsumiste süngetel etappidel tuleb Jumala lastel olla samasugused nagu siis, kui tulevik näis lootusrikas ja neid ümbritses kõik see, mida nad võisid soovida. Lõvide augus oli Taaniel samasugune kui seistes kuninga ees riigi peaministrina ja Kõigekõrgema prohvetina. Inimene, kes südamest toetub Jumalale, jääb kõige suurema tuleproovi hetkel samasuguseks nagu ta on heaolu ajal, mil talle paistab Jumala ja inimeste soosingu valgus. Usk sirutub nähtamatu poole ja haarab kinni igavestest väärtustest.

Taevas on väga lähedal neile, kes kannatavad õiguse pärast. Kristus tunneb huvi samade asjade vastu kui tema ustav rahvaski. Ta osaleb pühade kannatustes. Kes iganes tõstab käe Tema äravalitute vastu, tõstab käe Tema vastu. Sama vägi, mis on lähedal vabastama kehalisest hädast või ahastusest, on lähedal, et päästa suuremast kurjast. See aitab Jumala sulasel säilitada meelepuhtus kõigis olukordades ning saavutada võit jumaliku armu abil. 546.

Taanieli kogemus riigimehena nii Babüloonia kui Meeda-Pärsia kuningriigis näitab tõsiasja, et kõrge valitsusametnik ei pea tingimata olema kaval, siuglev poliitik, vaid võib olla igal sammul Jumala poolt õpetatud. Taaniel, suurima maise kuningriigi peaminister, oli ühtaegu Jumala prohvet ja Taevasest inspiratsioonist valgustatu. Samasuguse nõdra inimesena nagu meiegi oli ta Pühakirja sõnade kohaselt ometi veatu. Tema tegevuses ei leidnud vihamehed terasemalgi uurimisel ühtki viga. Tema eeskuju näitab, milliseks võib saada iga südamest pöördunud ettevõtja, kui tema motiivid on õiged Jumala ees.

Taeva nõuete täpne täitmine toob niihästi materiaalseid kui vaimulikke õnnistusi. Taaniel oli kõikumatult ustav Jumalale ja valitses ennast nii järeleandmatult, et ta pälvis oma suursuguse väärikuse ja kõikumatu aususega juba nooruses "heldust ja armu" paganliku

ülemteenri silmis, kelle hoole alla ta oli antud. Tn 1:9. Samad iseloomujooned olid märgatavad ka tema hilisematel aastatel. Ta tõusis kiiresti Babüloonia kuningriigi peaministriks. Järgnevate monarhide valitsemisaegadel, riigi kokkuvarisemise ja uue maailmariigi rajamise aegadel oli tema tarkus ja riigimehelikkus, peenetundelisus ja viisakus, südame loomulik headus ja ustav põhimõttekindlus sedalaadi, et isegi tema vaenlased olid sunnitud tunnistama, et nad ei suuda "leida ühtegi
547. ettekäänet ega midagi halba, sellepärast et ta oli ustav."

Inimesed austasid Taanieli sellega, et usaldasid talle maailmariikide tähtsaid ülesandeid ja riiklikke saladusi. Jumal austas teda nii, et kasutas teda oma saadikuna ning andis talle palju ilmutusi tulevaste aegade kohta. Temanimelise raamatu peatükid 7–12 sisaldavad prohveti poolt kirja pandud suurepäraseid ettekuulutusi, mida ta isegi täielikult ei mõistnud. Enne oma elutöö lõppu sai ta siiski õnnistatud kinnituse, et "päevade lõpus" — selle maailma ajaloo lõpuperioodil — lubatakse tal jälle tõusta "oma liisuosaks." Taaniel ei saanud kõike teada, mida Jumal oma plaanides oli ilmutanud. "Pea need sõnad saladuses ja pane raamat pitseriga kinni," öeldi talle tema prohvetlike kirjutiste kohta. Need tuli pitseerida "kuni lõpuajani." "Mine, Taaniel," ütles ingel veelkord ustavale Issanda saadikule, "sest need sõnad jäävad saladusse ja pitseriga kinnipanduks kuni lõpuajani! ... Sina mine lõpule vastu ja puhka ning tõuse oma liisuosaks päevade lõpus!" Tn 12:4, 9, 13.

Meil, kes ligineme selle maailma ajaloo lõpule, on eriline põhjus pöörata tähelepanu Taanieli poolt üleskirjutatud prohvetikuulutustele, kuna need räägivad just meie ajast. Nendega tuleb liita Uue Testamendi viimase raamatu õpetused. Saatan on pannud paljusid uskuma, et Taanieli ja Johannese Ilmutusraamatu prohvetikuulutusi pole võimalik mõista. Ent nende prohvetikuulutuste uurijaid on selgelt tõotatud
458. õnnistada. "Mõistlikud mõistavad küll" Tn 12:10, öeldi Taanieli nägemuste kohta, mis pidid avatama lõpuajal. Ja sellele ilmutusele, mille Kristus andis oma sulasele Johannesele Jumala rahva juhtimiseks läbi aastasadade, lisas Ta tõotuse: "Õnnis on see, kes loeb, ning need, kes kuulavad neid ennustuse sõnu ja hoiavad tallel, mis sellesse on kirjutatud, sest aeg on lähedal." Ilm 1:3.

Taanieli ja Ilmutusraamatus selgitatud rahvaste tõusust ja langusest tuleb meil õppida, kui väärtusetu on pelgalt väline ja ilmaiik au. Kui täielikult on hävinud Babüloonia võim ja toredus, mille sarnast ei ole maailmas sellest ajast peale nähtud ning mis tolle aja inimestele näis nii püsiv ja kestev. See kadus "nagu rohu õieke." Jk 1:10. Samuti

kadusid Meeda-Pärsia ning Kreeka ja Rooma riigid. Ja nii hävivad kõik, mille aluseks ei ole Jumal. Ainult see püsib, mis on Tema plaanide kohane ja väljendab Tema iseloomu. Tema põhimõtted on ainsad, mis meie maailmas on püsivad.

Kui uurime hoolega Jumala eesmärgi täitumist rahvaste ajaloos ja neis ilmutustes, mis puudutavad tulevasi sündmusi, aitab see meil hinnata nii nähtavate kui nähtamatute asjade tõelist väärtust ning õppida mõistma elu tõelist mõtet. Vaadeldes ajalikke asju igaviku valguses, võime Taanieli ja tema kaaslaste sarnaselt elada selle heaks, mis on tõeline, õilis ja püsiv. Kui me selles elus õpime järgima meie Issanda ja Päästja kuningriigi põhimõtteid — selle õnnistatud kuningriigi, mis püsib igavesest ajast igavesti — võime olla Tema tulekul valmis sinna kolima.

VI osa

Pärast vangipõlve

"Issand sõidelgu sind, Saatan! Jah, Issand, kes on valinud Jeruusalemma, sõidelgu sind!
Eks see ole tulest tõmmatud tukk?"

Sk 3:2

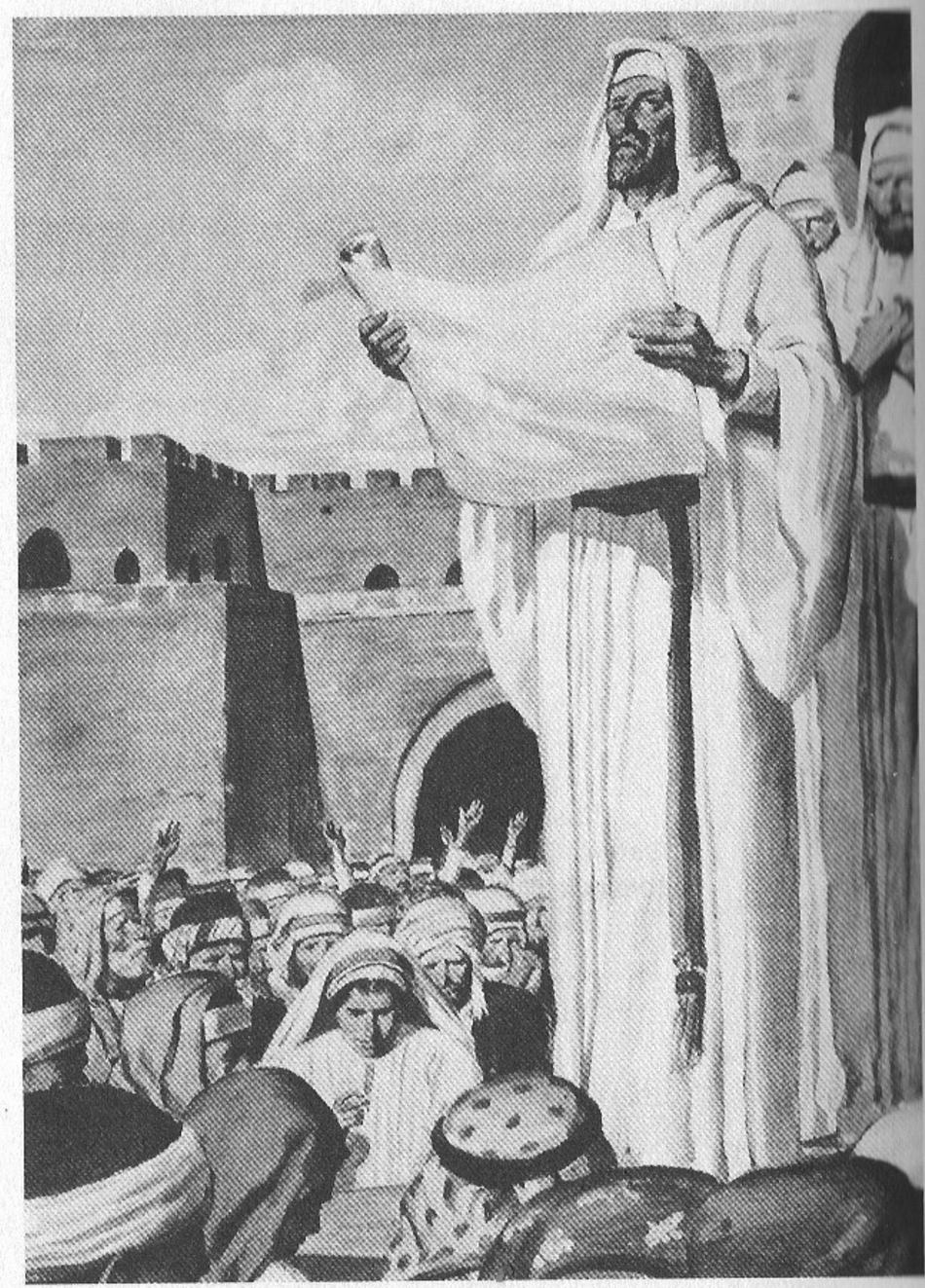

Esra seisis rahva ees laval. Eakas prohvet kutsus pöörduma Issanda poole ning kogu rahvas teenis Jumalat. Siis lugesid Esra ja preestrid Jumala käsuõpetust.

TAGASIPÖÖRDUMINE VANGIPÕLVEST

Kyrose sõjaväe saabumine Baabüloni müüride alla oli juutidele 551.
märgiks, et nende vabanemine vangipõlvest lähenes. Rohkem kui sada aastat enne Kyrose sündi olid prohvetikuulutused nimetanud teda nimepidi ning kõnelnud, kuidas ta võidab äkkrünnakuga Baabüloni linna ja valmistab teed iisraellaste vabastamiseks vangipõlvest. Jesaja kaudu oli öeldud:

"Nõnda ütleb Issand oma võitule Kooresele, kelle paremast käest ma olen kinni haaranud, et alistada tema ees rahvaid, ... avada tema ees uksi, et väravad ei jääks suletuks: Mina käin su ees ja teen kingud tasaseks; ma purustan vaskuksed ja raiun katki raudriivid. Ma annan sulle pimeduse varjust varandusi ja peidupaikadest aardeid, selleks et sa teaksid, et see olen mina, Issand, Iisraeli Jumal, kes sind on kutsunud nimepidi." Js 45:1-3.

Jesaja oli ette kuulutanud juutide rõhujate äkilist langemist. Öeldu 552.
sõnasõnalise täitumise selge tõend ilmnes Pärsia sõjaväe ootamatus sissetungimises Babüloonia pealinna. Pärslased marssisid südalinna jõesängi kaudu, mille vesi oli juhitud kõrvale, ning sisemiste väravate kaudu, mis olid hooletult jäetud lahti ja valveta. See pidanuks olema juutidele kindlaks märgiks, et Jumal kujundas rahvaste ajalugu nende kasuks, sest prohvetikuulutusega, mis kirjeldas Baabüloni piiramist, seondusid lahutamatult sõnad:

"Kes ütleb Kooresele: "Mu karjane!" Tema viib täide kõik, mida ma tahan, ja ütleb Jeruusalemmale: "Sind ehitatakse üles ja rajatakse tempel!" "Ma äratasin tema õiguse läbi ja ma teen kõik ta teed tasaseks; tema ehitab mu linna ja vabastab mu vangid hinnata ja meeleheata, ütleb vägede Issand." Js 44:28; 45:13.

Prohvetikuulutusi, millele maapagulased võisid rajada oma peatse vabanemise lootuse, oli aga teisigi. Neil olid Jeremija kirjad, kus öeldi selgesti, kui kaua aja pärast naaseb Iisrael Babülooniast. "Aga kui seitsekümmend aastat täis saab," oli Issand öelnud oma saadiku kaudu, "siis ma nuhtlen Paabeli kuningat ja seda rahvast, ütleb Issand, nende

süüteo pärast, ja kaldealaste maad, tehes selle igavesti lagedaks." Jr
553. 25:12. Jumal lubas osutada Juuda jäägile heldust vastusena nende palavatele palvetele. "Ja ma lasen teil mind leida, ütleb Issand, ja ma pööran teie vangipõlve ning kogun teid kõigi rahvaste seast ja kõigist paigust, kuhu ma teid olen tõuganud, ütleb Issand, ja toon teid tagasi paika, kust ma lasksin teid vangi viia." Jr 29:14.

Sageli olid Taaniel ja tema sõbrad lugenud neid ja sarnaseid prohvetikuulutusi, mis kõnelesid Jumala plaanist oma rahvaga. Nüüd, kui sündmuste kiire kulg osutas Jumala vägevale tegutsema asumisele rahvastevahelistes suhetes, mõtles Taaniel eriliselt Iisraelile antud tõotustele. Usk prohvetlikku sõnasse juhtis tema tähelepanu pühade kirjutajate poolt etteöeldud sündmustele. "Kui seitsekümmend Paabeli aastat saab täis," oli Issand teatanud, "kannan ma hoolt teie eest ja teen oma hea sõna teie kohta tõeks ja toon teid tagasi siia paika. Sest mina tunnen mõtteid, mis ma teie pärast mõlgutan, ütleb Issand: need on rahu, aga mitte õnnetuse mõtted, et anda teile tulevikku ja lootust. Siis te hüüate mind appi ja tulete ning palute mind, ja mina kuulen teid. Ja te otsite mind ja leiate minu, kui te nõuate mind kõigest oma südamest." Jr 29:10-13.

Kui Taaniel veidi aega enne Babüloonia langemist mõtiskles nende prohvetikuulutuste üle ja palus Jumalalt tarkust aega õigesti mõista, anti talle rida nägemusi kuningriikide tõusust ja langusest. Esimesele nägemusele, mis on kirjas Taanieli raamatu seitsmendas peatükis, anti ka seletus, kuid kõike prohvetile siiski ei selgitatud. "Mind, Taanieli,
554. kohutasid mu mõtted väga," kirjutas ta oma tollasest kogemusest, "ja mu näojume kahvatas, aga selle asja ma pidasin meeles." Tn 7:28.

Ühes teises nägemuses valgustati tulevikusündmusi rohkem ja selle nägemuse lõpul kuulis Taaniel "ühte püha kõnelevat, ja teine püha küsis kõnelejalt: "Kui kaua kestab see nägemus alalisest ohvrist ja hukutavast üleastumisest, pühamu ja väe tallata andmisest?" Tn 8:13. Vastuseks oli: "Kaks tuhat kolmsada õhtut-hommikut. Siis saab pühamu taas oma õiguse". Tn 8:14. Öeldu täitis Taanieli nõutusega. Ta tahtis kogu südamest saada selgust nägemuse tähenduses. Ta ei suutnud mõista, et Jeremija poolt ettekuulutatud seitsekümmend vangipõlveaastat seostuvad kuidagi selle kahe tuhande kolmesaja aastaga, mida ta nägemuses kuulis taevase külalise ütluse põhjal mööduvat enne Jumala pühamu puhastamist. Ingel Gabriel andis talle osalise seletus, ent kui prohvet kuulis sõnu: "Hoia see nägemus saladuses, sest see on kaugeiks päeviks," ta minestas. "Ja mina, Taaniel, olin

seejärel mõnda aega haige," kõneleb ta oma kogemusest, "siis ma tõusin üles ja toimetasin kuninga teenistust, aga ma olin kohkunud nägemuse pärast ega mõistnud seda." Tn 8:26, 27.

Endiselt Iisraeli pärast muretsedes, uuris Taaniel uuesti Jeremija prohvetikuulutusi. Need olid väga selged — nii selged, et ta mõistis raamatuisse kirjutatud tunnistustest "aastate arvu, mis prohvet Jeremijale tulnud Issanda sõna järgi pidi täide minema Jeruusalemma varemeisoleku kohta — seitsekümmend aastat." Tn 9:2.

Taaniel uskus kindlalt prohvetliku sõna paikapidavust ning palus, 555.
et Issand need tõotused kiirelt täidaks. Ta palus Jumala au säilimise pärast. Oma eestpalves samastas ta end täielikult nendega, kes ei olnud täitnud Jumala plaani ja tunnistas nende patud üles nagu enda omad.

"Ma pöörasin oma näo Issanda Jumala poole," teatas prohvet, "otsides Teda palve ja anumistega, paastudes, kotiriides ja tuhas. Ma palusin Issandat, oma Jumalat, tunnistasin ... me oleme pattu teinud." Tn 9:3, 4. Ehkki Taaniel oli juba kaua teeninud Jumalat ja saanud Taevase tunnistuse selle kohta, et Ta on "väga armas", astus ta nüüd Jumala ette kui patune ja esitas oma armastatud rahva suure vajaduse. Tema palve oli kaunis oma lihtsuses ja väga tõsine. Ta palvetas:

"Oh Issand, Sina oled suur ja kardetav Jumal, kes peab lepingut ja osutab heldust neile, kes Teda armastavad ja Tema käske peavad. Me oleme pattu teinud ja eksinud, oleme olnud ülekohtused ja oleme hakanud vastu, oleme taganenud Su käskudest ja seadustest, me pole kuulanud Su sulaseid prohveteid, kes Sinu nimel kõnelesid meie kuningaile, vürstidele, vanemaile ja kogu maa rahvale.

Sinul, Issand, on õigus, aga meil on häbi silmis, nõnda nagu tänapäeval on Juuda meestel ja Jeruusalemma elanikel ja kogu Iisraelil, kes on ligidal ja kaugel kõigis maades, kuhu Sa nad oled pillutanud truudusetuse pärast, mida nad Sinule osutasid. Issand! Meil on häbi silmis, meie kuningail, meie vürstidel ja meie vanemail, et me oleme Sinu vastu pattu teinud...

"Issandal, meie Jumalal, on halastus ja andeksand, kuigi me oleme
hakanud Temale vastu." "Issand, kõigi Su õiglaste tegude pärast 556.
pöördugu ometi Su viha ja raev Su linnalt Jeruusalemmalt, Su pühalt mäelt! Sest meie pattude ja meie vanemate süütegude pärast on Jeruusalemm ja Sinu rahvas saanud teotusealuseks kõikidele meie naabritele. Ja nüüd, meie Jumal, kuule oma sulase palvet ja anumisi, ja lase oma pale paista oma hävitatud pühamu peale Issanda pärast!

Pööra, mu Jumal, oma kõrv ja kuule, ava oma silmad ja vaata mele hävingut ja linna, millele on pandud Sinu nimi, sest me ei heida oma anumisi Su palge ette mitte oma õiguse pärast, vaid Sinu suure halastuse pärast! Issand, kuule, Issand, anna andeks, Issand, pane tähele ja tee see teoks iseenese pärast; mu Jumal, ära viivita! Sest Su linnale ja Su rahvale on pandud Sinu nimi." Tn 9:4-9, 16-19.

Taevas kummardus kuulama prohveti tõsist anumist. Veel enne, kui ta oli lõpetanud oma palve andestuse ja taastamise pärast, ilmus talle jälle vägev Gabriel ja juhtis ta tähelepanu nägemusele, mille ta oli saanud enne Baabüloni langemist ja Belsassari surma. Seekord rääkis ingel talle üksikasjalikult seitsekümmend aastanädalat kestvast perioodist, mis pidi algama "sõna tulemisest Jeruusalemma taastamiseks ja ülesehitamiseks." Tn 9:25.

Taaniel oli palvetanud seda palvet Meeda ainuvalitseja "Daarjavese ... esimesel aastal" Tn 9:1, kelle väepealik Kyros oli kiskunud Babüloonia käest valitsuskepi. Dareiose valitsus oli Jumalast
557. austatud. Ingel Gabriel saadeti "temale toeks ning kaitseks." Tn 11:1. Dareios suri umbes kaks aastat pärast Baabüloni vallutamist ja troonile tõusis Kyros. Tema valitsemisaja alguseks oli möödunud seitsekümmend aastat ajast, mil Nebukadnetsar viis esimese salga heebrealasi nende kodumaalt Juudast vangi Babülooniasse.

Jumal oli kasutanud Taanieli vabastamist lõvide august soodsa mõju avaldamiseks Kyros Suurele. Jumalamehe erilised omadused ettenägeliku riigimehena mõjutasid Pärsia valitsejat Taanielist märkimisväärselt lugu pidama ja tema arvamust austama. Ja nüüd, sel ajal, mil Jumala ütluse järgi pidi Jumala tempel Jeruusalemmas taas üles ehitatama, suunas Jumal oma tööriista Kyrose tähelepanu teda ennast puudutavatele prohvetikuulutustele, mida Taaniel nii hästi tundis.

Vabaduse andmine toimus pärast seda, kui kuningas luges sõnu, mis olid kirja pandud rohkem kui sada aastat enne tema sündimist ja kirjeldasid Baabüloni vallutamise viisi. Kyros luges Universumi Valitseja poolt temale saadetud sõnu: "Mina vöötasin sind, ehkki sa mind ei tundnud, et teataks päikesetõusu ja -loojaku pool, et ei ole ühtegi peale minu; mina olen Issand ja kedagi teist ei ole." Ta nägi oma silme ees igavese Jumala poolt öeldut: "Oma sulase Jaakobi ja oma valitu Iisraeli pärast ma kutsusin sind nimepidi ja andsin sulle aunime, ehkki sa mind ei tundnud." Ta luges inspireeritud sõnu: "Ma äratasin tema õiguse läbi ja ma teen kõik ta teed tasaseks; tema ehitab mu linna ja vabastab mu

vangid hinnata ja meeleheata. " Kõik see liigutas kuninga südant nii
süga vavalt, et ta otsustas täita Jumalast saadud ülesande. Js 45: 5, 6, 4, 558.
13. Ta otsustas vabastada Juuda vangid ning aidata neil Issanda tempel uuesti üles ehitada.

Kirjalikus läkituses teatas Kyros "kogu oma kuningriigis" soovist lubada heebrealastel koju tagasi pöörduda ja aidata neil tempel taastada. "Issand, taevaste Jumal, on andnud mulle kõik kuningriigid maa peal," tunnistas kuningas tänulikult avalikus ringkirjas, "ja Ta on mind käskinud ehitada Temale koja Juudamaal olevas Jeruusalemmas. Kes teie hulgas on Tema rahvas, sellega olgu tema Jumal ja see mingu Jeruusalemma ... ja ehitagu üles Issanda, Iisraeli Jumala koda; Tema on see Jumal, kes asub Jeruusalemmas. Ja igaühte, kes iganes on jäänud mõnesse paika, kus ta võõrana elab, aidaku selle paiga elanikud hõbeda ja kullaga, asjade ja kariloomadega ning vabatahtlike andidega." Es 1:1-4.

"Koda tuleb üles ehitada," jätkas Kyros juhtnööre, "kui paik, kus ohverdatakse ohvreid, ja selle alused peavad kindlad olema; selle kõrgus olgu kuuskümmend küünart ja laius kuuskümmend küünart; kolm kihti tahutud kividest ja üks kiht uutest palkidest; kulud tasutagu kuningakojast! Ka Jumala koja riistad, kullast ja hõbedast, mis Nebukadnetsar Jeruusalemma templist ära võttis ja Paabelisse viis, tuleb tagasi anda, et need pandaks oma kohale Jeruusalemma templisse ja Jumala kotta." Es 6:3-5.

Teated käskkirjast kandusid kuningriigi kõige kaugematesse
provintsidesse ning kõikjal valdas maapagulasi suur rõõm. Paljud olid 559.
Taanieli sarnaselt uurinud prohvetikuulutusi ning palvetanud, et Jumal asuks tõotuse kohaselt aitama Siionit. Nüüd nende palvele vastati ja südamest rõõmustades võisid nad laulda:

"Kui Issand tõi tagasi Siioni vangid, siis olime nagu unenägijad. Siis oli meie suu täis naeru ja meie keel täis hõiskamist, siis öeldi paganarahvaste seas: "Issand on neile suuri asju teinud!" Issand on meile suuri asju teinud, me oleme rõõmsad." Ps 126:1-3.

"Siis tõusid Juuda ja Benjamini perekondade peamehed ning preestrid ja leviidid, kõik, kelle vaimu Jumal äratas" — need olid jumalakartlikud ülejäänud, umbes viiskümmend tuhat maapaos olevat juuti, kes otsustasid kasutada neile pakutud imelist võimalust —, "et minna üles ehitama Issanda koda Jeruusalemmas." Nende sõbrad ei lasknud neil minna tühjade kätega. "Kõik nende naabrid toetasid neid hõberiistade, kulla, vara, kariloomade ja kalliste asjadega." Neile ja

paljudele teistele vabatahtlikele annetustele lisati juurde "Issanda koja riistad, mis Nebukadnetsar oli Jeruusalemmast ära toonud. ... Koores, Pärsia kuningas, laskis need tuua varahoidja Mitredati kätte," arvult "viis tuhat nelisada," kasutamiseks taastatavas templis. Es 1:5-11.

560. Serubbaabelile (tuntud ka Sesbassari nime all), kuningas Taaveti järeltulijale, usaldas Kyros maapagulusest tagasipöördujate juhi vastutava ameti. Temaga koos oli ülempreester Joosua. Pikk teekond läbi tühja kõrbe möödus turvaliselt. Õnnelikult tänas reisiseltskond Jumalat nii paljude õnnistuste eest ning asus kohe taastama seda, mis oli maha kistud ja hävitatud. "Perekondade peamehed" näitasid eeskuju oma vara ohverdamisel templi ülesehituskulude katteks ning rahvaski annetas seejärel rikkalikult oma vähestest tagavaradest. Vt Es 2:64-70.

Võimalikult kiiresti püstitati altar templiõue samasse kohta, kus oli seisnud vana altar. Altari sisseõnnistamisele kogunes rahvas "nagu üks mees" ja nii hakati jälle läbi viima püha teenistust, mis oli katkenud siis, kui Nebukadnetsar hävitas Jeruusalemma. "Nad pidasid lehtmajadepüha" enne, kui lahknesid taastama ja kohendama oma kodusid. Es 3:1-6.

Altari püstitamine igapäevaste põletusohvrite toomiseks rõõmustas ustavaid ülejäänuid väga. Kogu südamega osalesid nad templi taastamise vajalikes ettevalmistustes ning said julgust juurde sedamööda, kuidas töö kuust kuusse edenes. Nad polnud palju aastaid saanud näha mingeid nähtavaid Jumala ligioleku märke. Ent nüüd, kui nende ümber oli palju seda, mis meenutas esivanemate ärataganemist, igatsesid nad mõnda kindlat märki jumalikust andestusest ja heasoovlikkusest. Nad hindasid Jumala heakskiitu kõrgemalt kui isikliku omandi
563. ja endiste eesõiguste tagasisaamist. Jumal oli aidanud neid imeliselt ja nad olid kindlad, et Ta on nendega. Kuid nad soovisid veel suuremaid õnnistusi. Rõõmsa lootusega ootasid nad aega, mil võivad näha taastatud templist kiirgavat Tema auhiilgust.

Ehitusmaterjali ettevalmistavad töölised leidsid varemete hulgast mõned tohutu suured kivid, mis olid toodud templisse Saalomoni päevil. Need tehti tarvitamiskõlblikeks ja muretseti juurde palju uut materjali. Peagi jõudis töö etappi, kus tuli asetada aluskivi. Seda tehti tuhandete inimeste juuresolekul, kes olid kogunenud jälgima töö edenemist ning väljendama rõõmu võimaluse üle osaleda. Nurgakivi paika panemise ajal laulis rahvas preestrite trompetite ja Aasafi järeltulijate vasktrummide saatel vastastikku "Issandat kiites ning tänades: "Sest Tema on hea, sest Tema heldus kestab igavesti Iisraeli vastu!"" Es 3:11.

Taasülesehitatavat Jumala koda oli nimetatud paljudes prohvetikuulutustes, mis kõnelesid Jumala heasoovlikkusest Siioni suhtes ning kõik nurgakivi panekul osalejad oleksid pidanud kogu südamest ühinema sündmuse piduliku meeleoluga. Ent sel rõõmupäeval kuuldi muusika ja kiitusehäälte keskelt teistsuguseidki hääli. "Aga paljud preestritest ja leviitidest ning perekondade peameestest, vanad, kes olid endist koda näinud, nutsid suure häälega." Es 3:12.

Oli loomulik, et need vanad mehed muutusid kurvaks, kui nad 564.
mõtlesid kauakestnud meeltparandamatuse tagajärgedele. Oleksid nemad ja nende põlvkond kuuletunud Jumalale ja täitnud Tema eesmärki Iisraeli suhtes, ei oleks Saalomoni templit hävitatud ning neil poleks tulnud viibida vangipõlves. Kuid nende tänamatuse ja ustavusetuse tõttu oli neid hajutatud paganate sekka.

Nüüd olid olukorrad muutunud. Õrnas halastuses oli Issand jälle vaadanud oma rahva poole ja lubanud neil tagasi pöörduda kodumaale. Nüüd oleks kurbus mineviku vigade pärast pidanud taanduma suure rõõmu teelt. Jumal oli mõjutanud Kyrose meelt ning muutnud ta abivalmiks templit taastama. Nad oleksid seetõttu pidanud olema sügavalt tänulikud. Ent mõned ei märganud Jumala avanevaid plaane. Rõõmustamise asemel viibisid nad rahulolematuse ja masenduse mõtetes. Nad olid näinud Saalomoni templi suurejoonelisust ning nutsid nüüd püstitatava ehitise tagasihoidlikuma välimuse pärast. Nurisemine ja kurtmine ning kohatud võrdlused masendasid paljusid nõrgestades ehitajate innukust. Töömehed hakkasid küsima, kas üldse tasubki sellise ehitise püstitamist jätkata, mida juba algusest peale nii palju arvustatakse ja mille pärast nutetakse.

Siiski oli rahva hulgas palju neid, kelle suurem usk ja avaram
arusaamine ei lubanud muutuda rahulolematuks, ehkki tuli tõdeda 565.
ehituse vähemat suurejoonelisust. "Ent paljud tõstsid rõõmuga hõisates häält. Ja ükski ei suutnud vahet teha rõõmuhõiskehääle ja nutuhääle vahel, sest rahvas tõstis suurt rõõmukisa ja hääl kostis kaugele." Es 3:12, 13.

Need, kes ei rõõmustanud templi nurgakivi panekul, oleksid ehmunud, kui nad oleksid ette näinud oma usupuuduse tagajärgi. Nad ei mõistnud oma halvakspanusõnade ja pettumusväljenduste kaalu ega teadnud, kui palju nende rahulolematud sõnad viivitasid Jumala koja valmimist.

Iisraellased olid enne maapagulust uhkustanud templi toreduse ja selle mõjuvate usuliste rituaalidega. Kuid nende jumalateenistusel olid sageli puudunud need omadused, mida Jumal peab olulisimaks.

Esimese templi toredus ja selle teenistuste hiilgus ei saanud neid Jumalale vastuvõetavaks teha, sest nad ei ohverdanud seda, millel üksi on väärtus Jumala silmis. Nad ei toonud Talle ohvriks kahetsevat ja alandlikku meelsust.

Kui Jumala riigi elulised põhimõtted unustatakse, muutuvad jumalateenistuse tseremooniad rohkearvulisteks ja asjatult toredaiks. Kui iseloomu kujundamine jäetakse hooletusse, kui puudub hinge kaunis ehe, kui jumalakartuse lihtsust alahinnatakse, siis nõuavad uhkus ja edevus suurejoonelisi kirikuhooneid, hiilgavaid kaunistusi ja aukartustäratavaid tseremooniaid. Kõige sellega ei austata aga Jumalat. Jumal ei hinda kogudust väliste eelistuste järgi, vaid tõelise vagaduse pärast, mis eraldab teda maailmast. Ta hindab kogudust
566. selle järgi, kuidas koguduseliikmed kasvavad Kristuse tundmises ja edenevad vaimulikes kogemustes. Jumal ootab, et nad järgiksid armastuse ja headuse põhimõtteid. Ühegi kunstiteose ilu pole võrreldav Kristuse esindajas ilmneva meelelaadi ja iseloomu iluga.

Kogudus võib olla maal kõige vaesem. Tal võivad puududa igasugused välised rikkused. Kuid kui selle liikmed evivad Kristuse iseloomu põhimõtteid, on inglid nendega nende jumalateenistusel. Tänulike südamete kiitus ja ülistus tõuseb Jumala ette meeldiva ohvrina.

"Tänage Issandat, sest Tema on hea, sest Tema heldus kestab igavesti! Nõnda öelgu Issanda lunastatud, keda Tema on lunastanud kitsikusest. Laulge Temale, mängige Temale, kõnelge kõigist Tema imedest! Kiidelge Tema pühast nimest, rõõmutsegu nende süda, kes otsivad Issandat! Ta kosutas janunevat hinge ja täitis nälgiva hinge heaga." Ps 107:1, 2; 105:2, 3; 107:9.

46
JUMALA PROHVETID TOETASID NEID

Kõrvuti iisraellastega, kes olid hakanud üles ehitama templit, elasid 567.
samaarlased. Samaarlased olid segarahvas, kes pärines Assüüria maakondade paganlike kolonistide ning Samaariasse ja Galileasse jäänud kümne suguharu jäägi vahelistest abieludest. Hilisematel aastatel väitsid samaarlased end teenivat tõelist Jumalat, kuid südame ja kommete poolest olid nad ebajumalakummardajad. Tõsi küll, nad ütlesid, et ebajumalakujud lihtsalt tuletavad neile meelde elavat Jumalat, maailmade Valitsejat, ent nad kaldusid siiski austama jumalakujusid.

Taastamise ajajärgul said samaarlased tuntuks kui "Juuda ja Benjamini vaenlased". Kuulnud, et "need, kes olid vangis olnud, ehitasid templit Issandale, Iisraeli Jumalale, ... astusid nad Serubbaabeli ja perekondade peameeste juurde" ning avaldasid soovi ühineda nendega templi püstitamisel. "Me tahame koos teiega ehitada," ütlesid nad, "sest 568.
me austame teie Jumalat nagu teiegi, ja me oleme Temale ohverdanud alates Assuri kuninga Eesar-Haddoni päevist, kes meid siia tõi!" Kuid nende palvele vastati keeldumisega. "Meil pole teiega midagi tegemist koja ehitamisel meie Jumalale," teatasid Iisraeli juhid, "vaid meie üksi ehitame Issandale, Iisraeli Jumalale, nagu kuningas Koores, Pärsia kuningas, meid käskis." Es 4:1-3.

Ainult üks osa maapagulasi oli valinud Babülooniast tagasipöördumise. Nüüd, kui nad võtsid ette näivalt üle jõu käiva töö, tulid nende lähemad naabrid pakkuma abi. Samaarlased ütlesid end teenivat tõelist Jumalat ning avaldasid soovi osa saada templiteenistusega seotud eesõigustest ja õnnistustest. "Me austame teie Jumalat nagu teiegi," ütlesid nad. "Meie tahame teiega ehitada." Kui aga Juuda juhid oleksid selle pakkumise vastu võtnud, oleksid nad avanud ukse ebajumalateenistusele. Nad tajusid samaarlaste silmakirjalikkust. Nad mõistsid, et abi, mida saanuks nende meestega liitudes, olnuks tühine võrreldes õnnistusega, mida nad võisid loota Issanda selgeid korraldusi järgides.

Issand oli Moosese vahendusel öelnud, kuidas Iisrael pidi suhtuma naaberrahvastesse: "Ära tee nendega lepingut ja ära anna neile armu! Ja ära saa nendega langudeks, ... sest ta ahvatleb su poja loobuma minu järelt ja teenima teisi jumalaid. Siis süttib Issanda viha põlema
569. teie vastu ja Ta hävitab sind kiiresti." "Sa oled Issandale, oma Jumalale pühitsetud rahvas ja sind on Issand välja valinud, et sa oleksid Temale omandrahvaks kõigist rahvaist, kes maa peal on!" 5Mo 7:2-4; 14:2.

Selgelt hoiatati ümberkaudsete rahvastega lepinguvahekorda astumise tagajärgede eest. "Issand pillutab sind kõigi rahvaste sekka, ühest maa äärest teise," oli Mooses selgitanud, "ja sa teenid seal teisi jumalaid, keda ei ole tundnud ei sina ega su vanemad — puust ja kivist. Ja nende rahvaste hulgas ei ole sul rahu, su jalatallal ei ole puhkepaika ja Issand annab sulle seal väriseva südame, kustuvad silmad ja masendatud hinge. Su elu ripub nagu juuksekarva küljes, sa värised ööd ja päevad ega ole kindel oma elu pärast. Sa ütled hommikul: "Oleks juba õhtu!" Aga õhtul sa ütled: "Oleks juba hommik!" kartuse pärast, mis täidab su südant, ja vaate pärast, mida su silmad näevad." 5Mo 28:64-67. "Siis te otsite sealt Issandat, oma Jumalat, ja sa leiad Ta," oli tõotus, "kui sa Teda otsid kõigest oma südamest ja kõigest oma hingest." 5Mo 4:29.

Serubbaabel ja tema kaaslased tundsid neid Pühakirja lõike ning hiljutises vangipõlves olid nad saanud palju tõendeid öeldu tõdenemisest. Nüüd olid nad kahetsenud patte, mis olid põhjustanud neile ja nende vanemaile karistuse, millest Mooses oli nii selgesti
570. kõnelnud. Nad olid kõigest südamest pöördunud Jumala poole ja uuendanud lepinguvahekorra Temaga. Seepärast lubati neil tagasi pöörduda Juudamaale, et nad võiksid taastada kõik, mis oli hävitatud. Kas peaksid nad juba oma tegevuse alguses liituma ebajumalakummardajatega?

"Ära tee nendega lepingut," oli Jumal öelnud. Need, kes olid hiljuti end uuesti pühendanud Issandale Tema templi varemete ees püstitatud altari juures, mõistsid, et Jumala rahva ja maailma vaheline piir peab alati jääma eksimatult selgeks. Nad keeldusid liitumast nendega, kes Jumala käsu nõudeid tundes ei tahtnud käsule kuuletuda. Jumala rahvas peab maailma ajaloo lõpuni järgima samu põhimõtteid, mis on esitatud 5. Moosese raamatus õpetuseks Iisraelile. Meie tõeline õnn sõltub meie lepinguvahekorra kestvusest Jumalaga. Meil pole kunagi luba minna põhimõtetes kompromissile nendega, kes ei austa Jumalat.

End kristlasteks tunnistavatel inimestel on alati oht mõelda, et mõjutamaks maailmalikke inimesi, tuleb teatud määral muganduda

maailmaga. Kuigi selline teguviis võib näida pakkuvat suuri eeliseid, lõpeb see alati vaimuliku lüüasaamisega. Jumala rahvas peab täpselt hoiduma igasugusest salakavalast mõjust, mis püüab kinnitada neis kanda tõe vaenlaste meelitavate ahvatlustega. Nad on siin maailmas võõrad ja majalised ning rändavad ohtudega ümbritsetud teel. Nad ei saa vähimatki kuulda võtta ahvatlevaid meelitusi, millega püütakse neid panna loobuma ustavusest.

Ometi pole Jumala töö avalikud ja tunnustatud vaenlased need, 571.
keda tuleb kõige enam karta. Palju petlikumad on inimesed, kes Juuda ja Benjamini vaenlaste sarnaselt liginevad mahedate sõnade ja meelitava kõnega otsekui otsides sõbralikku liitu Jumala lastega. Selliste inimeste suhtes peaks igaüks olema valvel, et ta ei langeks ootamatult mõnda hoolikalt sepitsetud ja varjatud lõksu. Eriti tänapäeval, maailma ajaloo lõppjärgus, nõuab Issand oma lastelt järeleandmatut valvsust. Ehkki võitlus on raugematu, ei jäeta kedagi võitlema üksi. Inglid aitavad ja varjavad neid, kes on alandlikud Jumala ees. Issand ei peta kunagi inimest, kes Temale loodab. Kui Tema lapsed tõmbuvad kurja eest varju otsides Tema ligi, tõstab Ta kaastundes ja armastuses lipu kaitseks vaenlase vastu. "Ärge puutuge neid," ütleb Ta, "sest nad on minu omad. Ma olen neid märkinud oma peopesadesse."

Ent Samaaria rahvas jätkas väsimatult vastupanu ning "tegi Juuda rahva käed lõdvaks ja hirmutas neid ehitamast. Ja nad andsid altkäemaksu nõunikele, kes tegid nende kavatsuse tühjaks kogu Pärsia kuninga Koorese eluajal kuni Pärsia kuninga Daarjavese valitsuseni." Es 4:4, 5. Valeteadetega äratasid nad kahtlusi inimeste meeltes, keda oli kerge kahtlema panna. Paljude aastate kestel hoiti kurjuse võime siiski vaos ja Juudamaa rahvas võis vabalt tööd jätkata.

Inglid aitasid pagulasi ajal, mil Saatan püüdis viia nad Meeda-Pärsia riigivõimude ees ebasoosingusse. Kogu taevas oli huvitatud sellest võitlusest. Prohvet Taanieli kaudu saame põgusalt teada sellest 572.
suurest võitlusest headuse ja kurjuse jõudude vahel. Kolm nädalat heitles Gabriel pimeduse jõududega, kes püüdsid mõjutada Kyrose meelt ja enne võitluse lõppu tuli Kristus ise Gabrielile appi. "Pärsia kuningriigi kaitseingel pani mulle vastu kakskümmend üks päeva," seletas Gabriel, "aga vaata, Miikael, üks peainglitest, tuli mulle appi ja ma jäin sinna, Pärsia kuningate kaitseingli juurde." Tn 10:13. Tehti kõik, mida Taevas sai teha Jumala rahva heaks. Lõpuks saadi võit. Vaenlase jõud hoiti vaos Kyrose kogu valitsemisajal ja Kyrose poja Kambysese – kes valitses umbes seitse ja pool aastat – kogu valitsemisajal.

See oli juutidele imeliste võimaluste aeg. Taeva parimad jõud mõjutasid kuningate südameid, et Jumala rahval oleks võimalus äärmiselt usinalt töötada Kyrose määruse täitmisel. Nad pidanuks pingutama kõikvõimalikult, et ennistada tempel ja selle teenistus ning kinnistuda oma kodus Juudas, kuid sel Jumala väe imelisel ajal osutusid paljud tahtmatuiks.

Vaenlaste tugev ja otsustav vastuseis võttis ehitajailt vähehaaval julguse. Mõned ei suutnud unustada, kuidas nurgakivi panekul olid paljud väljendanud kahtlust kogu ettevõtmise suhtes. Sedamööda, kuidas samaarlased muutusid üha jultunumaks, hakkasid paljud juudid kõhklema, kas üldse on tulnud aeg templi ülesehitamiseks. Selline meeleolu levis üleüldiselt. Paljud julguse kaotanud ja nördinud töömehed pöördusid tagasi koju igapäevaste tööde juurde.

573. Kambysese valitsemisajal edenes töö templi juures aeglaselt. Vale-Smerdise ehk Artahsasta (Esra 4:7) valitsemisajal ahvatlesid samaarlased südametunnistuseta petist välja andma käskkirja, mis keelas juutidel templit ja linna taastada.

Rohkem kui aastaks jäi templiehitus hooletusse ja töö soiku. Inimesed kõpitsesid oma kodude kallal ja püüdsid saavutada head elujärge, kuid nende olukord oli haletsusväärne. Neil polnud edu, ehkki nad pingutasid kõvasti. Isegi loodusjõud näisid pöörduvat nende vastu. Kuna ehitajad olid jätnud templi unarusse, saatis Issand põua nende omandust kasinaks muutma. Jumal oli andnud oma heasoovlikkuse märgiks neile põllu- ja aedvilja, viinamarju ja õli, kuid kuna nad olid kasutanud rikkalikke ande isekalt, võeti õnnistused neilt ära.

Selline olukord valitses Dareios Hystaspese valitsemise algperioodil. Iisraellased olid nii vaimselt kui materiaalselt haletsusväärses olukorras. Nad olid nii kaua nurisenud ja kahelnud, nii kaua mõelnud eeskätt isiklikule heaolule, ehkki Issanda tempel oli varemeis, et paljud unustasid, mis Jumalal oli plaanis, kui Ta tõi nad tagasi Juudamaale. Nad ütlesid: "Aeg ei ole veel tulnud Issanda koja ülesehitamiseks." Hg 1:2.

Ent need, kes sel pimedal tunnil usaldasid Jumalat, ei olnud lootuseta. Jumal äratas prohvet Haggai ja Sakarja tekkinud kriisi lahendama. Sütitavate tunnistustega näitasid need Jumala sõnumitoojad rahvale hädade põhjust. Prohvetid selgitasid, et kuna ehitajad ei pidanud Jumala tööd tähtsaimaks, ei saanud nad ka ajalikult edeneda. Kui iisraellased austanuks Jumalat, teeninuks Teda kohase
574. lugupidamisega ja teinuks Tema templi ehitamise oma tähtsaimaks tööks, saanuks nad osa Tema ligiolekust ja õnnistustest.

Haggai pöördus arakslöönute poole tungiva küsimusega: "Ons teil endil aeg istuda oma vooderdatud kodades, kui see koda on varemeis? Ja nüüd ütleb vägede Issand nõnda: Pange tähele oma teguviisi!" Miks olete teinud nii vähe? Miks mõtlete oma ehitistele ega hooli Issanda kojast? Kus on see agarus, millega kavandasite Issanda koja taastamist? Mida olete võitnud ainult iseennast teenides? Soovides pääseda vaesusest, lõite käega templile, kuid see hooletus on teile toonud just seda, mida kartsite. "Te külvate palju, aga saate pisut; sööte, aga kõht ei saa täis; joote, aga janu ei kao; riietute, aga ei saa sooja; ja kes teenib palgalisena, teenib katkisesse kukrusse." Hg 1:4-6.

Nii selgete sõnadega, mida ei saanud mõista vääriti, ütles Issand neile, mis tingis puuduse: "Te loodate palju, aga vaata, kõik väheneb; te toote koju, aga mina puhun selle ära. Mispärast? küsib vägede Issand. Minu koja pärast, sest see on varemeis, teie aga jooksete igaüks omaenese koja asjus. Seepärast keelab taevas teile kastet ja maa oma vilja. Ma olen kutsunud põua maale ja mägedele, viljale, veinile ja õlile ja kõigele, mida maa toodab, ning inimestele ja loomadele, ja kogu nende kätetööle." Hg 1:9-11.

"Pange tähele oma teguviisi!" kutsus Issand neid üles. "Minge 575.
mägedele, tooge puid ja ehitage koda üles, siis on mul sellest hea meel ja ma ilmutan oma auhiilgust, ütleb Issand." Hg 1:7, 8.

Iisraeli juhid ja rahvas võtsid Haggai kaudu antud nõuanded ja noomituse vastu. Nad tajusid, et Jumalal on nendega tõsi taga. Nad ei julgenud jätta tähelepanuta korduvalt saadetud õpetust, et nende ajalik ja vaimulik heaolu sõltuvad Jumala käskude ustavast täitmisest. Prohveti hoiatustest äratatud Serubbaabel, Joosua "ja kõik, kes olid rahvast alles jäänud, kuulsid Issanda, oma Jumala häält ja prohvet Haggai sõnu." Hg 1:12.

Niipea, kui Iisrael otsustas kuuletuda, järgnesid noomitustele julgustussõnad. "Ja Haggai ... ütles Issanda ülesannet täites rahvale nõnda: "Mina olen teiega, ütleb Issand." Ja Issand äratas Serubbaabeli ... vaimu ja Joosua ... vaimu ja kogu allesjäänud rahva vaimu, ja need tulid ning alustasid tööd vägede Issanda, oma Jumala koja kallal." Hg 1:13, 14.

Vähem kui kuu pärast töö uuesti käimaminekut, said templiehitajad uue lohutava sõnumi: "Ole nüüd tubli, Serubbaabel," julgustas Issand prohveti kaudu, "ja ole tubli Joosua, ... ja olge tublid, kõik maa rahvas, ütleb Issand, ja tehke tööd, sest mina olen teiega, ütleb vägede Issand!" Hg 2:4.

Issand oli öelnud Iisraelile siis, kui nad olid leeris Siinai mäe jalamil:
576. "Ma tahan elada Iisraeli laste keskel ja olla neile Jumalaks. Ja nemad peavad tundma, et mina olen Issand, nende Jumal, kes tõi nad Egiptusemaalt välja, et elada nende keskel. Mina olen Issand, nende Jumal!" 2Mo 29:45, 46. Nüüd sirutas Jumal hoolimata sellest, et nad korduvalt "tõstsid mässu ja kurvastasid tema Püha Vaimu" (Js 63:10), veel kord käe nende päästmiseks, nagu ütles prohvet. Tunnustamaks nende kaastööd Tema plaani elluviimisel, uuendas Jumal tõotust, et Tema Vaim jääb nendega ja ütles, et nad ei kardaks.

Ka tänapäeva jumalalastele kuulutab Issand: "Olge tublid ... ja tehke tööd, sest mina olen teiega." Kristlasel on alati vägev Abimees, tema Issand. Me ei pruugi teada, kuidas Issand meid aitab, kuid teame, et Ta ei jäta iial maha neid, kes Teda usaldavad. Kui kristlased vaid aimaksid, kui palju kordi on Issand sillutanud neile teed nii, et vaenlane ei ole saanud oma plaane nende suhtes täita, ei komberdaks nad oma teed nii vaevaliselt. Nad usuksid kindlalt Jumalat ning ükski läbikatsumine ei suudaks neid kõigutada. Nad tunnistaksid Teda oma tarkuseks ja jõuks ning Tema tahe sünniks nende läbi.

Rõhutamaks Haggai hardaid üleskutseid ja julgustusi ning andmaks lisateadmisi, kutsus Jumal prohvetiametisse ka Sakarja. Kõrvu seistes pidid nad õhutama Iisraeli Jumala käsu kohaselt tõusma ja ehitama. Sakarja esimene sõnum kinnitas, et Jumala Sõna ei lähe iial tühja ning lubas õnnistust neile, kes panevad tähele kindlat
577. prohvetlikku sõna.

Kuigi iisraellaste põllud olid söötis, napid toiduvarud kiiresti kahanemas ning neid ümbritsesid ebasõbralikud rahvad, asusid nad Jumala käskjalgade kutsel usus liikvele ning hakkasid purustatud templit innukalt taastama. See töö nõudis kindlat Jumala usaldamist. Kui rahvas püüdis teha oma osa ning otsis Jumala armu uuendust südames ja elus, kinnitasid Haggai ja Sakarja neile uute sõnumite kaudu, et nende usk saab rikkalikult tasutud ning Jumala sõna täitub templi tulevase au kohta. Just sellesse hoonesse, ütles Jumal, ilmub siis, kui selleks on aeg, kõigi rahvaste Igatsus – kogu inimsoo Õpetaja ja Päästja.

Nii ei jäetud ehitajaid rühklema üksi. "Nendega olid koos Jumala prohvetid, kes neid toetasid." Ja vägede Issand ise julgustas neid: "Olge tublid ... ja tehke tööd, sest mina olen teiega!" Es 5:2 Hg 2:4.

Siirast kahetsust ja tahet minna usus edasi saatis materiaalse heaolu kinnitus. "Sellest päevast alates," teatas Issand, "annan ma neile õnnistuse." Hg 2:19.

Eriliselt väärtusliku sõnumi sai ehitajate juht Serubbaabel – mees, keda kõigil Babülooniast tagasituleku aastatel oli nii valusalt läbi katsutud. Koidab päev, ütles Issand, mil Tema valitud rahva kõik vaenlased hävitatakse. "Sel päeval, ütleb vägede Issand, ma võtan sinu, mu sulane Serubbaabel, ... ja teen su pitserisõrmuse sarnaseks; sest ma olen valinud sinu." Hg 2:23. Nüüd võis Iisraeli juht mõista, 578.
miks Jumal oli teda juhtinud julgusetute ja nõuta oleku kogemuste kaudu. Ta nägi selles kõiges Jumala plaani. Serubbaabelile isiklikult öeldud sõnad on kirja pandud julgustamaks Jumala lapsi kõigil ajastutel. Jumalal on oma plaan, kui Ta lubab läbikatsumisi oma lastele. Ta juhib neid alati nii, nagu nad tahaksid olla juhitud, kui nad näeksid lõppu algusest peale ja mõistaksid ülesande aulikkust, mida nad täidavad. Kõiki läbikatsumisi, mida Jumal lubab neile osaks saada, lubab Ta selleks, et nad tugevneksid tegutsema ja kannatama Tema heaks.

Haggai ja Sakarja sõnumid ergutasid rahvast rakendama iga jõupingutust templi ülesehitamisel. Kuid samaarlased ja mitmed teised segasid kõvasti tööd ja põhjustasid igasuguseid takistusi. Nii näiteks tulid Jeruusalemma tutvumiskäigule Meeda-Pärsia kuningriigi kohalikud ametnikud ning nõudsid aru, kelle volitusel seda hoonet ehitati. Kui juudid ei oleks tol korral lootnud Jumala juhtimisele, oleks selline järelpärimine võinud lõppeda päris õnnetult. "Aga juutide vanemate peal oli nende Jumala silm, ja neid ei takistatud, seni kui ettekanne oli jõudnud Daarjaveseni." Es 5:5. Ametnikele vastati nii targalt, et nad otsustasid saata kirja Dareios Hystaspesele, tolleaegsele Meeda-Pärsia valitsejale. Kirjas juhtisid nad valitseja tähelepanu Kyrose poolt algselt antud korraldusele üles ehitada Jumala koda Jeruusalemmas ja katta selle kulud kuninglikust varakambrist.

Dareios otsis ja leidiski vastava dokumendi, mispeale ta andis 579.
järelpärimise teinud isikuile korralduse lubada templi ülesehitamist jätkata. "Ärge segage Jumala koja tööd!" käskis ta. "Las juutide maavalitseja ja juutide vanemad ehitavad Jumala koja selle paika!"

"Ja mina annan käsu," jätkas Dareios, "selle kohta, mis teil tuleb teha nende juutide vanemate heaks selle Jumala koja ehitamisel: kuninglikest tuludest, see on maksudest teisel pool Frati jõge, antagu neile meestele täpselt ja viivitamata, mis kuludeks vajalik! Ja mis neil on tarvis — noori härgi, jäärasid ja tallesid põletusohvriks taeva Jumalale, nisu, soola, veini ja õli, nii palju kui preestrid Jeruusalemmas küsivad, antagu neile iga päev, ilma et midagi puuduks, et nad saaksid tuua suitsutusohvri taeva Jumalale ja palvetada kuninga ja tema poegade elu pärast." Es 6:7-10.

Edasi määras kuningas karmid karistused juhuks, kui kellelgi tekiks soov seda käsku muuta. Lõpuks väljendas ta tähelepanuväärsed sõnad: "Ja Jumal, kes on pannud oma nime sinna elama, paisaku maha kõik kuningad ja rahvad, kes sirutavad oma käe selle muutmi- seks, et hävitada seda Jumala koda Jeruusalemmas! Mina, Daarjaves, olen andnud selle käsu. Seda täidetagu täpselt!" Es 6:12. Nii valmistas Issand teed templi taastamise lõpuleviimiseks.

Mitmeid kuid enne selle käskkirja väljastamist olid iisraellased
580. jätkanud töötamist usus ja Jumala prohvetid toetasid neid ajakohaste kuulutustega, mis meenutasid töölistele jumalikku plaani. Kaks kuud pärast seda, kui Haggai oli teada andnud oma viimase kirja pandud sõnumi, sai Sakarja rea nägemusi Jumala tööst maa peal. Need sõnumid anti tähendamissõnade ja võrdkujude vormis suure ebakindluse ja ärevuse ajal ning olid suureks abiks meestele, kes tegutsesid Iisraeli Jumala nimel. Juhtidele näis, et juutidele antud ülesehitamisluba tühistatakse. Tulevik näis väga tumedana. Jumal nägi, et Tema rahvas vajas toetust ja julgustust ilmutuse näol Jumala lõpmatust kaastundest ja armastusest.

Nägemuses kuulis Sakarja Issanda inglit küsivat: "Vägede Issand! Kui kaua Sa keelad halastust Jeruusalemmale ja Juuda linnadele, kelle pärast Sa oled olnud pahane need seitsekümmend aastat?" Aga Issand vastas inglile, kes minuga rääkis, heade, tröstivate sõnadega.

Ja ingel, kes minuga rääkis, ütles mulle: "Hüüa ja ütle: Nõnda ütleb vägede Issand: Mu püha viha Jeruusalemma ja Siioni pärast on suur. Ma olen väga vihastanud muretute paganate peale, kes, kui ma olin vähem vihane, aitasid õnnetusele kaasa. Seepärast ütleb Issand nõnda: Ma pöördun halastusega tagasi Jeruusalemma juurde. Minu koda tuleb seal üles ehitada ... ja mõõdunöör veetagu pinguli Jeruusalemma üle!" Sk 1:12-16.

581. Seejärel kästi prohvetil kuulutada: "Nõnda ütleb vägede Issand: Minu linnad voolavad taas jõukusest üle ja Issand tröstib taas Siionit ning valib taas Jeruusalemma!" Sk 1:17.

Seejärel nägi Sakarja nelja sarve kujutamas võime, "mis puistasid laiali Juuda, Iisraeli ja Jeruusalemma." Lisaks nägi ta nelja seppa, kes kujutasid võime, keda Issand kasutas oma rahva ja kummardamispaiga ülesehitamisel. Vt Sk 2:1-4.

"Siis ma tõstsin silmad üles," ütles Sakarja, "ja vaatasin, ja ennäe, seal oli mees, kel oli mõõdunöör käes. Ja ma küsisin: "Kuhu sa lähed?" Ja tema vastas mulle: "Jeruusalemma mõõtma, et näha, kui lai ja kui pikk ta peaks olema." Ja vaata, ingel, kes minuga rääkis, läks välja ja

üks teine ingel tuli temale vastu ning ütles talle: "Jookse, räägi selle noore mehega seal ja ütle: Jeruusalemm jääb lahtiseks linnaks paljude inimeste ja loomade pärast tema sees. Aga mina olen temale tuliseks müüriks ümberringi, ütleb Issand, ja auhiilguseks tema keskel." Sk 2:5-9.

Jumal oli käskinud Jeruusalemma taastada ning nägemus linna mõõtmisest oli kinnitus sellest, et Tema tröstib ja kinnitab oma vaevatud lapsi ning täidab neile antud igavese lepingu tõotused. Tema kaitsev hoolitsus pidi olema "tuliseks müüriks ümberringi" ning selle kaudu ilmutatakse Tema au kõikidele inimestele. See, mida Jumal teostab oma rahva heaks, saab teatavaks kogu maailmas. "Hõiska ja rõkata rõõmust, Siioni elanik, sest Iisraeli Püha on teie keskel suur!" Js 12:6.

47
JOOSUA JA INGEL

582. Templi ehitajate edusammud tekitasid tuska ja ärevust kurjuse ridades. Saatan otsustas suurendada jõupingutusi Jumala rahva nõrgestamiseks ja masendamiseks, meenutades neile, kui puudulik oli nende iseloom. Kui üleastumise pärast kaua kannatanud inimesed ahvatleda alahindama Jumala käske, saaksid neist jälle patuorjad.

Kuna Jumal oli valinud Iisraeli säilitama Jumala tundmist maa peal, olid iisraellased olnud Saatana vaenu eriliseks märklauaks. Saatan otsustas nad hävitada. Ent nii kaua, kui iisraellased olid sõnakuulelikud, ei saanud ta neile kahju teha. Sellepärast oli ta püüdnud kogu võimu ja kavalusega meelitada neid pattu. Saatana kiusatustest võrgutatuna olid nad astunud üle Jumala seadusest ning jäänud vaenlastele saagiks.

Kuigi nad viidi vangidena Babülooniasse, ei hüljanud Jumal neid.
583. Ta saatis nende juurde prohveteid neid manitsema, hoiatama ning äratama pattu nägema. Kui nad alandasid end Jumala ees ja pöördusid tõsises patukahetsuses tagasi Tema poole, saatis Ta neile julgustavaid sõnumeid ja teatas, et Tema vabastab nad vangist, võtab nad jälle oma armu hoolde ning viib tagasi kodumaale. Nüüd, kui see taastamistöö oli alanud ja osa Iisraeli ülejäänutest oli juba pöördunud tagasi Juudamaale, otsustas Saatan takistada Jumala plaani tõdenemist. Seepärast püüdis ta ahvatleda paganlikke rahvaid neid täielikult hävitama.

Siiski kinnitas Issand oma rahvast sel kriisi ajal "heade, tröostivate sõnadega." Sk 1:13. Mõjuva näitega Saatana ja Kristuse tegevusest osutas Ta sellele, et nende Vahemees on vägev võitma Jumala rahva süüdistajat.

Nägemuses nägi prohvet "ülempreester Joosuat", "seljas määrdunud riided" (Sk 3:1, 3). Joosua seisis Issanda ingli ees, anudes armu ahistatud rahvale. Kui ta palus, et Jumal täidaks oma tõotuse, asus Saatan jultunult rünnakule. Saatan osutas Iisraeli pattudele ja ütles, et Jumal ei tohi pattude tõttu olla rahvale jälle heasoovlik. Ta nimetas nad enda saagiks ja nõudis nende jätmist tema kätte.

Ülempreester ei saanud kaitsta ennast ega oma rahvast Saatana süüdistuste vastu. Ta ei väitnud, et Iisrael on veatu. Rahva patte kujutavates määrdunud riietes, mida ta nende esindajana kandis, seisis 584.
ta ingli ees. Ta tunnistas nende patte, kuid viitas ka nende kahetsusele ja alandumisele ning patte andestava Lunastaja armule. Usus haaras ta kinni Jumala tõotustest.

Siis pani Ingel, kes oli Kristus, patuste Päästja ise, oma rahva pealekaebaja vaikima. Ta ütles: "Issand sõidelgu sind, Saatan! Jah, Issand, kes on valinud Jeruusalemma, sõidelgu sind! Eks see ole tulest tõmmatud tukk?" Sk 3:2. Iisrael oli kaua olnud viletsuse ahjus. Oma pattude pärast oli neid peaaegu lõpuni kulutanud tuli, mille Saatan ja tema käsilased olid nende hävitamiseks süüdanud. Kuid Jumal oli nüüd sirutanud käe ja nad välja tõmmanud.

Joosua eestpalvet kuuldi ja vastati: "Võtke tal määrdunud riided seljast ära!" Ja Joosuale ütles ingel: "Vaata, ma olen su süü sinult ära võtnud ja ma riietan sind uute riietega!" "Ja temale pandi puhas mähis pähe ja riided selga." Sk 3:4, 5. Nii tema enda kui ka rahva patud andestati. Iisrael riietati "uute riietega" — kaeti Kristuse õigusega. Joosuale pähe asetatud kübar oli selline, mida kandsid preestrid ning millel oli kiri: "Issandale pühitsetud" (2Mo 28:36), osutamaks tõsiasjale, et endistele üleastumistele vaatamata oli ta nüüd kõlbav teenima Jumala ees pühamus.

Siis ütles ingel Joosuale: "Nõnda ütleb vägede Issand: Kui sa käid minu teedel ja täidad minu antud kohustust, siis sinagi mõistad õigust minu kojale ja valvad ka mu õuesid, ja ma annan sulle ligipääsu 585.
nende hulgas, kes siin seisavad." Sk 3:7. Sõnakuulelikkuse korral austatakse teda templi ja kõigi selle teenistuste üle valitseja ehk kohtumõistjana. Ta saab olla inglite seltsis juba selles elus. Viimaks pääseb ta Jumala trooni ümbritsevate austatute hulka.

"Kuule siis, ülempreester Joosua, sina ja su sõbrad, kes istuvad su ees — nemad on ju hea ende mehed —, sest vaata, ma toon oma sulase Võsu!" Sk 3:8. Iisraeli lootus oli Võsus, Päästjas. Usu kaudu saabuvasse Päästjasse olid Joosua ja tema rahvas saanud oma patud andeks. Usu kaudu Kristusesse olid nad jälle saanud tagasi Jumala heasoovlikkusse. Tema teenete alusel ja siis, kui nad käivad Tema teedel ja peavad Tema käske, on nad "hea ende mehed", austatud Taeva poolt valituina maailma rahvaste hulgas.

Samuti nagu Saatan süüdistas Joosuat ja tema rahvast, süüdistab ta kõikidel aegadel neid, kes otsivad Jumala armu ja heakskiitu. Ta on "meie vendade süüdistaja, kes süüdistab neid Jumala ees päeval ja

ööl." Ilm 12:10. Sellist võitlust peetakse iga inimlapse pärast, kes vabastatakse kurjuse võimusest ja kelle nimi on märgitud Talle eluraamatusse. Kedagi ei ole kunagi võetud vastu Jumala perekonda ilma, et see poleks äratanud vaenlase otsustavat vastupanu. Ent kaasaja koguduse lootus on Tema, kes muistegi oli Iisraeli lootus, kaitse, õigus ja lunastus.

Saatan ei süüdista neid, kes otsivad Issandat, sellepärast, et nende patud valmistaksid talle ebameeldivusi. Saatan juubeldab nende
586. iseloomuvigade üle, sest ta teab, et ta saab nende üle võimutseda ainult siis, kui nad astuvad üle Jumala käskudest. Tema süüdistuste ajendiks on lihtsalt vaen Kristuse vastu. Lunastusplaani põhjal murrab Jeesus Saatana surve inimperekonnale ning vabastab inimlapsed Saatana võimusest. Peamässaja vihavaen ja õelus kasvab, kui ta näeb tõendeid Kristuse ülemvõimust ning kuratliku võimu ja osavusega püüab ta röövida Kristuselt inimesi, kes on vastu võtnud pääste. Ta mõjutab inimesi kahtlema, kaotama usaldust Jumalasse ja lahutama end Tema armastusest. Ta meelitab neid käsust üle astuma ning nõuab nad siis endale vangideks, väites et Kristusel pole õigust neid temalt ära võtta.

Saatan teab, et need, kes anuvad Jumalalt andestust ja armu, saavad seda. Seepärast püüab ta neid masendada nende pattude esiletoomisega. Alatasa otsib ta põhjust süüdistada neid, kes püüavad olla Jumalale sõnakuulelikud. Nende parimat ja täiesti vastuvõetavatki teenistust püüab ta esitada kõlvatuna. Tavatult riukaliku, julma ja mitmekülgse sepitsusega püüab ta muuta nad hukkamõistualuseiks.

Oma jõuga ei suuda inimene vaenlase süüdistustele vastu seista. Patust määrdunud riideis ja oma süüd tundvana seisab inimene Jumala ees. Kuid Jeesus, meie Kaitsja, esitab mõjuva palve kõikide eest, kes kahetsuses ja usus on usaldanud oma elu Tema hoolde. Tema kaitseb neid ning võidab nende pealekaebaja Kolgata võimsate argumentidega. Jeesuse täiuslik kuulekus Jumala käskudele on andnud Talle kogu meelevalla taevas ja maa peal ning Ta esitab Isale oma armu ja lepituse
587. süüdlase inimese süü asemel. Jumala rahva süüdistajale ütleb Jeesus: "Issand sõidelgu sind, Saatan. Need on minu verega ostetud hinged, tulest tõmmatud tukid." Ja neile, kes usus loodavad Temale, kinnitab Ta: "Vaata, ma olen su süü sinult ära võtnud ja ma riietan sind uute riietega!" Sk 3:4.

Kõik, kes rüütatakse Kristuse õiguse kuuega, seisavad Tema ees valitute, ustavate ja tõelistena. Saatanal pole võimu neid Päästja käest röövida. Kristus ei luba ühelgi inimlapsel, kes kahetsuses ja usus Tema

kaitsele toetub, sattuda Saatana võimusesse. Tema sõna kinnitab: "Olgu siis, et haaratakse kinni minu kaitsest, tehakse minuga rahu — jah, minuga tehakse rahu." Js 27:5. Joosuale antud tõotus kehtib kõigile: "Kui sa käid minu teedel, ... ma annan sulle ligipääsu nende hulgas, kes siin seisavad." Sk 3:7. Jumala inglid kõnnivad nende kõrval juba siin maailmas ning lõpuks seisavad nad Jumala trooni ümbritsevate inglite hulgas.

Sakarja nägemus Joosuast ja Inglist kohaldub eriti kogemusega, mida teeb läbi Jumala rahvas suure lepituspäeva lõpustseenides. Ülejäänute kogudusele saab siis osaks raske tuleproov ja ahastus. Need, kes peavad Jumala käske ja Jeesuse usku, osutuvad lohe ja tema käsilaste vihaaluseiks. Saatan peab selle maailma elanikke oma alamaiks. Ta on saavutanud kontrolli isegi paljude nimekristlaste üle. Kuid üks väike hulgake paneb vastu tema ülemvõimule. Kui ta suudaks
pühkida nad maa pealt minema, oleks tema võit täielik. Samuti nagu 588.
ta mõjutas paganlikke rahvaid hävitama Iisraeli, õhutab ta lähitulevikus maailma õelaid võime hävitama Jumala rahvast. Inimestel kästakse siis kuuletuda Jumala käsuga vastuolus olevaile inimlikele korraldustele.

Neid, kes jäävad ustavaks Jumalale, ähvardatakse; nad mõistetakse hukka ja kuulutatakse väljaspool seadust olevaiks. Nende "vanemad ja vennad ja sugulased ja sõbrad reedavad" neid ja lasevad koguni surmata. Lk 21:16. Nende ainus lootus on Jumala arm ning nende ainus kaitse on palve. Nii nagu Joosua anus Ingli ees, nii palub ülejäänute kogudus murtud südame, kuid kindla usuga andestust ja päästet Jeesuse, Eestkostja, läbi. Nad on täielikult teadlikud oma patususest, nad tajuvad oma nõrkust ja väärtusetust ning on meeleheite piiril.

Kiusaja seisab kõrval, et süüdistada neid samuti nagu ta seisis Joosua kõrval teda süüdistades. Kiusaja osutab nende määrdunud riietele — puudulikule iseloomule. Ta toob esile nende nõrkuse, mõtlematuse, tänamatuse ja patu ning ütleb, et nad on häbistanud Kristust, sest nad pole Lunastaja sarnased. Ta püüab hirmutada neid mõttega, et nende olukord on lootusetu ning nende saastaplekke ei saa eales kõrvaldada. Ta loodab hävitada nende usu nii, et nad langeksid kiusatusse ja loobuksid olemast ustavad Jumalale.

Saatan teab täpselt, milliseid patte ta on kiusanud Jumala rahvast tegema, ning ta süüdistab neid kiivalt, seletades, et nad on kaotanud Jumala kaitse ja nüüd on tal õigus nad hävitada. Ta ütleb, et nad väärivad sama palju kui temagi ilmajäämist Jumala soosingust. "Kas need," ütleb

ta, "on inimesed, kes võivad saada taevas minu ja minuga ühinenud inglite koha? Nad väidavad kuuletuvat Jumala seadusele, kuid kas nad on käsku pidanud? Eks ole nad armastanud rohkem ennast kui Jumalat? Eks ole nad tõstnud oma huvid Jumala huvidest ettepoole? Eks ole nad armastanud selle maailma asju? Vaadake, milliseid patte ilmneb nende elus! Vaadake, kui isekad, pahatahtlikud ja vihameelsed on nad üksteise vastu! Kas Jumal kihutab minu ja mu inglid minema ning annab tasu neile, kes on süüdlased samades pattudes? Sa ei saa seda teha, oh Issand, oma õigluses. Õiglus nõuab, et nad mõistetaks hukka."

Kuigi Kristuse järelkäijad on teinud patte, ei ole nad andunud saatanlike jõudude juhtimisele. Nad on oma patte kahetsenud ja otsinud Issandat alandunuina ja murdunuina ning jumalik Kaitsja kostab nende eest. Tema, kelle vastu nad on kõige enam pattu teinud oma tänamatusega ning kes tunneb nende pattu ja kahetsust, ütleb: "Jehoova sõidelgu sind, Saatan! Ma andsin nende eest oma elu, nad on märgitud mu peopesadesse. Neil võib olla iseloomupuudusi, nende jõupingutused ebaõnnestusid, kuid nad on kahetsenud ja mina olen andestanud ja nad vastu võtnud."

Saatana rünnakud on tugevad ja tema pettused osavad, kuid Issand jälgib oma rahvast. Nende kitsikus on suur, ahjulõõm näib nad neelavat, kuid Jeesus toob nad välja tules puhastatud kullana. Nende maailmalikkus kõrvaldatakse, et Kristuse kuju võiks nende kaudu täielikult ilmneda.

590. Vahetevahel võib tunduda, nagu oleks Issand unustanud oma koguduse ohud ja vaenlaste poolt põhjustatud ülekohtu. Kuid Jumal ei ole unustanud. Siin maailmas pole Jumala südamele midagi muud nii kallist kui Tema kogudus. Ta ei soovi, et selle mainet rikuks mingi maailmalik tegutsemisviis. Ta ei jäta oma rahvast Saatana kiusatuste võita. Ta karistab küll neid, kes esindavad Teda valesti, kuid on armuline kõigile, kes siiralt kahetsevad. Ja Ta annab vajaminevat abi kõigile, kes paluvad Talt jõudu kristliku iseloomu arenemiseks.

Lõpuajal ohkab ja ägab Jumala rahvas maal tehtavate jõleduste pärast. Pisarsilmil hoiatavad nad jumalakartmatuid, kui ohtlik on tallata jalge alla Jumala käske.

Väljendamatu kurbusega alandavad nad end Issanda ees patukahetsuses. Jumalakartmatud naeravad nende muret ja pilkavad nende pühalikke üleskutseid. Siiski on Jumala rahva ahastus ja alandus kindel tõend sellest, et nad on saamas tagasi seda iseloomutugevust

ja õilsust, mis minetati patu tõttu. Kuna nad suruvad end Kristuse ligi ning hoiavad silme ees Tema täiuslikku puhtust, tajuvad nad väga selgelt patu äärmist patusust. Alandlikkus ja vähenõudlikkus on edu ja võidu eeldused. Aukroon ootab neid, kes kummarduvad risti jalamile.

Jumal on otsekui haaranud oma kaissu palvetavad omad. Nad isegi ei tea, kui kindlas turvapaigas nad on. Saatana poolt ülesõhutatud selle maailma valitsejad püüavad neid hävitada, ent kui Jumala laste 591.
silmad saaks avada nii nagu Eelija teenri silmad Dotanis, näeksid nad enda ümber Jumala inglite leeri, kes hoiab tagasi pimedusejõude.

Siis, kui Jumala rahvas ennast Tema ees avab ja südamepuhtuse pärast palub, antakse korraldus: "Võtke tal määrdunud riided seljast ära!" Seejärel kõlavad julgustavad sõnad: "Vaata, ma olen su süü sinult ära võtnud ja ma riietan sind uute riietega!" Sk 3:4. Kristuse õiguse plekitu rüüga kaetakse läbikatsutud, kiusatud ja ustavaks jäänud jumalalapsed. Põlatud jääk riietatakse aulisuse rüüga, mida maailma rikutus enam iialgi määrima ei pääse. Nende nimed säilivad Talle eluraamatus koos kõigi aegade ustavate nimedega. Nad on tõrjunud eksitaja sepitsused ning ka lohe vihased möirged ei ole suutnud neid ustavusest väärata. Nüüd on nad igaveseks kaitstud kiusaja eest. Nende patud on kantud patu algataja peale. Nende pähe asetatakse "puhas mähis."

Sel ajal, kui Saatan esitab oma süüdistusi, käivad pühad inglid nähtamatul kujul paigast paika ning vajutavad ustavatele elava Jumala pitseri. Need on inimesed, kes seisavad koos Tallega Siioni mäel, otsaesisel Isa nimi. Nad laulavad trooni ees uut laulu — laulu, mida ei saa õppida keegi peale saja neljakümne nelja tuhande, kes on lunastatud maa pealt. "Need on need, kes järgivad Talle, kuhu Ta iganes läheb. Need on inimeste seast ostetud esmaanniks Jumalale ja Tallele, ning nende suust ei ole leitud valet, nad on laitmatud." Ilm 14:4, 5. 592.

Nüüd täituvad lõplikult Ingli sõnad: "Kuule siis, ülempreester Joosua, sina ja su sõbrad, kes istuvad su ees — nemad on ju hea ende mehed —, sest vaata, ma toon oma sulase Võsu!" Sk 3:8. Kristus ilmub oma rahva Lunastaja ja Päästjana. Nüüd on ülejäänud tõesti "hea ende mehed", kui nende rännutee pisarad ja alandus vahetuvad rõõmu ja auga Jumala ja Talle juures. "Sel päeval on Issanda võsu iluks ja auks, ning maa vili on uhkuseks ja ehteks Iisraeli pääsenuile. Ja kes Siionis alles jääb ning Jeruusalemmas järele jääb, seda hüütakse pühaks, igaühte, kes Jeruusalemmas on eluks kirja pandud." Js 4:2, 3.

48
"EI VÄE EGA VÕIMU LÄBI"

593. Vahetult pärast nägemust Joosuast ja Inglist sai prohvet kuulutuse Serubbaabeli töö kohta. "Ingel, kes minuga rääkis," jutustab Sakarja, "tuli jälle ja äratas mind, nagu unest äratatakse. Ja ta küsis minult: "Mida sa näed?" Mina vastasin: "Ma näen, vaata, lambijalga, läbinisti kullast, ja selle otsas on õliastja; selle küljes on seitse lampi ja seitse putke lampide jaoks, mis on lambijala otsas. Ja selle kõrval on kaks õlipuud: üks õliastjast paremal ja teine vasakul pool.

Ja mina võtsin sõna ning ütlesin inglile, kes minuga rääkis, ja küsisin: "Mis need on, Issand?" ... Siis ta kostis ja ütles mulle nõnda: "See on Issanda sõna, mis on öeldud Serubbaabelile: See ei sünni väe ega võimu läbi, vaid minu Vaimu läbi, ütleb vägede Issand."

"Ja ma võtsin sõna ning küsisin temalt: "Mis on need kaks õlipuud
594. lambijalast paremal ja vasakul pool?" Siis ma võtsin teist korda sõna ja küsisin temalt: "Mis on need kaks õlipuu oksakimpu nende mõlema kuldputke kõrval, millest voolab kuldset õli?" ... Tema ütles: "Need on need kaks võitut, kes seisavad kogu ilmamaa Issanda ees." Sk 4:1-6; 11-14.

Selles nägemuses kujutatakse kahte Jumala ees seisvat õlipuud, millest voolab kuldne õli kuldtorusid pidi küünlajala õlikaussi. Neist saavad pühamu lambid õli, et põleda heledalt ja pidevalt. Nii voolab Jumala lähedal seisvatest võitutest jumalik valgus, armastus ja väe täius Jumala rahvale, et nad omakorda jagaksid teistele valgust, rõõmu ja kosutust. Need, kes Jumala armastuse aardega selliselt rikastuvad, on kohustatud rikastama ka teisi.

Issanda koda üles ehitades oli Serubbaabel kohanud mitmesuguseid raskusi. Algusest peale tegi vastuseis "juuda rahva käed lõdvaks ja hirmutas neid ehitamast" ning vastased "peatasid neid väevõimuga". Es 4:4, 23. Kuid Issand oli tulnud ehitajatele abiks ja ütles nüüd prohveti kaudu Serubbaabelile: "Mis sa ka oled, suur mägi, Serubbaabeli ees? Sa muutud tasandikuks! Tema toob esile tipukivi hüüete saatel: "Ilus, see on ilus!"" Sk 4:7.

Jumala rahva ajaloo kõigil lõikudel on suuri, ületamatuina paistnud raskustemägesid kuhjunud nende ette, kes on püüdnud täita Taeva plaane. Sellised takistused on Issanda poolt lubatud usu läbikatsumised. 595.
Kui need ahistavad meid igast küljest, siis on just aeg usaldada Jumalat ja Tema Vaimu väge. Elava usu rakendamine suurendab vaimulikku tugevust ja arendab kõikumatut usaldust. Siis saab inimlaps võitvaks jõuks. Usu palved hävitavad need takistused, mida Saatan asetab kristlase teerajale, sest palvetajale tulevad appi taeva väed. "Miski ei ole teile võimatu." Mt 17:20.

Maailma viisiks on alustada asju toretsemise ja kiitlemisega. Jumala viisiks on teha väikeste alguste päevast lähtepunkt tõe ja õiguse aulisele võidule. Mõnikord kasvatab Jumal oma töölisi sellega, et lubab neile pettumusi ja näilisi ebaõnnestumisi. Tema plaan on õpetada neid raskusi võitma.

Inimesed on sageli kiusatuses kõikuma lüüa, kui nad kohtavad raskusi ja takistusi. Kui nad aga säilitavad algse usalduse kindlana lõpuni, teeb Jumal neile tee siledaks. Neid saadab edu sedamööda, kuidas nad raskustega võitlevad. Kui nad Serubbaabeli kombel säilitavad meele julgena ja usu kõikumatuna, tasanduvad suured raskustemäed lagendikuks; ja see, kelle käed on pannud aluse, paneb paika ka tipukivi hüüete saatel: "Ilus, see on ilus!"" Sk 4:9, 7.

Jumala kogudust ei rajatud inimliku jõu või väega ja inimliku jõu ega väega ei saa seda ka hävitada. Kogudus pole rajatud inimlikule kaljule, vaid Jeesusele Kristusele, igavesele Kaljule "ja põrgu väravad 596.
ei saa sellest võitu". Mt 16:18. Jumala ligiolek tagab Tema töö püsivuse. "Ärge lootke vürstide peale, inimlaste peale," on meile öeldud. Ps 146:3. "Rahus ja lootuses oleks teie jõud." Js 30:15. Jumala suur töö on rajatud õiguse igavestele põhimõtetele ja see ei jookse iial liival. See läheb edasi jõust jõusse mitte "väe ega võimu läbi, vaid minu Vaimu läbi, ütleb vägede Issand." Sk 4:6.

Tõotus: "Serubbaabeli käed on rajanud selle koja ja tema käed viivad selle lõpule," täitus sõna-sõnalt. Sk 4:9. "Juutide vanemad ehitasid ning töö edenes neil prohvet Haggai ja Sakarja, Iddo poja kuulutuse toetusel; ja nad ehitasid ning said selle valmis Iisraeli Jumala käsul, ja Koorese, Daarjavese ja Artahsasta, Pärsia kuningate käsul. Nõnda sai see koda valmis adarikuu kolmandal päeval, kuningas Daarjavese kuuendal valitsemisaastal." Es 6:14, 15.

Taastatud tempel pühitseti sisse üsna pea. "Ja Iisraeli lapsed, preestrid ja leviidid ning teised, kes olid vangis olnud, pühitsesid seda

koda rõõmuga." Ja "esimese kuu neljateistkümnendal päeval" nad pühitsesid paasapüha. Es 6:16, 19.

Kõnealune tempel ei olnud sama suurejooneline kui esimene ning jumaliku ligioleku nähtavad märgid ei pühitsenud seda nii nagu esimest
597. templit. Selle pühitsemisel ei avaldunud mingit üleloomulikku väge. Issanda aupilv ei täitnud vastvalminud pühamut ega tuli taevast laskunud põletama altarile asetatud ohvrit. Issanda aupaistus ei säranud enam keerubite vahel kõige pühamas paigas ja seal polnud ka enam seaduselaegast, lepituskaant ega käsulaudu. Ükski märk taevast ei ilmutanud enam küsivale preestrile Jumala tahet.

Ometi oli Issand just selle hoone kohta kuulutanud prohvet Haggai vahendusel: "Selle koja tulevane hiilgus saab suuremaks, kui oli esimesel." "Ma panen värisema kõik paganad, ja kõigi rahvaste Igatsus tuleb: ja ma täidan selle koja auhiilgusega, ütleb vägede Issand. "Hg 2:9, 7, KJV. Sajandeid on õpetatud mehed püüdnud näidata, kuidas on täitunud prohvet Haggaile antud Jumala tõotus. Ent tõsiasjas, et Naatsareti Jeesus, kõigi rahvaste Igatsus, tuli ja pühitses oma ligiolekuga templiõued, on paljud keeldunud nägemast midagi erilist. Uhkus ja uskmatus on pimestanud paljude meeled mõistma prohveti sõnade tõelist tähendust.

Teise templi aule ei lisanud au mitte Issanda pilv, vaid Tema enda ligiolek, kelle sees elas "kogu jumalik täius ihulikult" — Jumala enda ligiolek , "avalikuks saanud lihas". Kl 2:9; 1Ti 3:16. Ainult seetõttu, et Kristus oma maise teenistuse ajal oma isikliku ligiolekuga austas seda teist templit, ületas teise templi au esimese. "Kõigi rahvaste Igatsus" oli tõepoolest tulnud oma templisse siis, kui Mees Naatsaretist õpetas ja tervistas pühades õuedes.

49
KUNINGANNA ESTRI PÄEVIL

Ligi viiskümmend tuhat pagulast kasutas ära Kyrose armuliku loa 598.
pöörduda tagasi kodumaale. Ometi oli see väikene jääk võrreldes sadade tuhandetega, kes olid hajali Meeda–Pärsia maakondades. Suur enamus iisraellasi eelistas jääda pigem vangipõlvemaale, kui et kogeda pingutusi, mis seondusid tagasirändamise ning linnade ja kodude ülesehitamisega.

Enam kui paarkümmend aastat hiljem andis tollane valitseja Dareios Hystaspes välja sama armuliku teise käskkirja. Nii andis Jumal halastavalt teise võimaluse Meeda–Pärsia kuningriigis elavatele juutidele pöörduda tagasi vanemate maale. Issand nägi ette raskeid aegu, mis saabusid Xerxese — Estri raamatu kohaselt Ahasverose — valitsemise ajal ning Ta mõjutas nii võimul olevate meeste südant kui
ka innustas Sakarjat veenma pagulasi asuma tagasiteele. 599.

"Üles, üles! Põgenege põhjamaalt," kõlas sõnum Iisraeli hajutatud suguharudele, kes olid asunud elama paljudesse oma endisest kodust kaugetesse maadesse. "Ma olen teid pillutanud taeva nelja tuule poole, ütleb Issand! Üles, päästke endid Siionisse, kes te elate Paabeli tütre juures! Sest nõnda ütleb vägede Issand pärast seda, kui Ta au läkitas mind paganate juurde, kes teid riisusid, sest kes puudutab teid, see puudutab Tema silmatera: Tõesti, vaata, ma viibutan oma kätt nende kohal ja nad saavad oma orjade saagiks. Siis te mõistate, et vägede Issand on mind läkitanud." Sk 2:10-13.

Issanda plaan oli algusest peale ja on ikka veel, et Tema rahvas elaks maa peal Tema nime auks. Vangipõlve pikkadel aastatel oli Ta andnud neile palju võimalusi lepingu uuendamiseks. Mõned olid nõus kuulama ja õppima ja oli neidki, kes leidsid päästmise kannatuste keskel. Paljud viimatinimetatuist kuulusid ülejäänute hulka, kes olid valmis tagasi pöörduma. Kujundlikult ütles Issand, et Ta võtab otsekui tipu "kõrge seedri ladvast", ja istutab selle "kõrgele ja järsule mäele, Iisraeli kõrgele mäele". Hs 17:22, 23.

Kõik, "kelle vaimu Jumal äratas" (Es 1:5), pöördusid tagasi Kyrose käskkirja mõjul. Kuid Jumal ei lakanud veenmast naasma kodumaale ka neid, kes jäid vabatahtlikult vangipõlvemaale. Ta korraldas nendegi
600. jaoks tagasipöördumisvõimaluse. Ent suur osa neist, kes polnud reageerinud Kyrose käskkirjale, ei kuuletunud ka hilisematele üleskutsetele, kui Sakarja manitses neid viivitamatult Babülooniast lahkuma.

Noil aegadel muutusid olukorrad Meeda–Pärsia kuningriigis kiiresti. Dareios Hystaspes, kelle valitsemisajal oldi juutide vastu märkimisväärselt armulikud, sai järglaseks Xerxes Suure. Tema valitsemisajal sattusid juudid, kes polnud kuuletunud kutsele lahkuda, kohutavasse kriisi. Nad seisid silmitsi surmaga, kuna olid keeldunud kasutamast Jumala poolt pakutud põgenemisvõimalusi.

Meeda–Pärsia üks juhtiv vürst oli tollal agaglane Haaman, südametunnistuseta mees, keda Saatan kasutas abilisena vastutöös Jumala plaanidele. Haaman oli kibedalt vihane Mordokai-nimelisele juudile. Mordokai ei olnud teinud Haamanile midagi halba, ta oli lihtsalt keeldunud teda jumaldamast. Sellest kibestununa pidas Haaman väheseks "pista kätt üksnes Mordokai külge", vaid sepitses plaani, kuidas "hävitada kõiki juute, kes olid kogu Ahasverose kuningriigis". Er 3:6.

Haamani valeväidetest mõjutatud Xerxes andis välja käskkirja kõikide juutide tapmiseks, kes olid "hajutatuna ja eraldatuna rahvaste keskel" Meeda–Pärsia "kuningriigi kõigis maades". Er 3:8. Määrati päev, mil juudid tuli hukata ning nende varandus konfiskeerida. Kuningas ei
601. mõistnud, kui kaugeleulatuvad tagajärjed olnuks sellise käsu täielikul täidesaatmisel. Selle plaani varjatud autor Saatan püüdis maa pealt hävitada need, kes hoidsid alal tõelise Jumala tundmist.

"Igal maal, igas paigas, kuhu kuninga käsk ja tema seadus jõudis, oli juutidel suur lein, paast, nutt ja hala; kotiriie ja tuhk olid paljudele asemeks." Er 4:3. Meedlaste ja pärslaste käskkirja polnud võimalik tagasi võtta, seepärast näis olukord lootusetu. Kõik iisraellased olid määratud hukkumisele.

Kuid vaenlase sepitsused tühistas Võim, kes valitseb inimlaste üle. Jumala eelhoolitsuse toimel oli juuditar Ester, Kõigekõrgema Jumala teenija, saanud Meeda–Pärsia kuningannaks. Mordokai oli tema lähisugulane. Äärmises hädas otsustasid nad esitada palve oma rahva pärast Xerxesele. Ester pidi julgema minna kuninga ette eestkostjana. "Kes teab," ütles Mordokai, "kas sa mitte ei olegi just selle asja pärast pääsenud kuninglikku seisusesse?" Er 4:14.

Estri ees seisev kriis nõudis kiiret ja otsustavat tegutsemist. Ent nii tema kui Mordokai mõistsid, et kui Jumal ei tegutse vägevalt nende heaks, on nende pingutused asjatud. Seepärast võttis Ester aega suhelda Jumalaga, oma jõuallikaga. "Mine," palus ta Mordokaid, "kogu kokku kõik Suusanis leiduvad juudid ja paastuge minu pärast; kolm päeva ärge sööge ega jooge ei öösel ega päeval. Minagi paastun oma teenijatega nõnda. Ja siis ma lähen kuninga juurde, kuigi see pole seadusepärane. Aga kui ma hukkun, siis hukkun!" Er 4:16.

Sündmused järgnesid nüüd kiiresti üksteisele. Ester käis kuninga 602.
jutul, kuningas oli tema vastu armulik, Haaman oli ainus peokülaline kuninga ja kuninganna pidusöögil, kuningas veetis unetu öö, Mordokaile said osaks auavaldused ning Haamani salasepitsused paljastusid ja tema elu lõppes alandavalt. See on tuntud lugu Piiblist. Jumal andis oma kahetsevale rahvale imeliselt abi. Kuningas andis välja vastukäskkirja, mis lubas juutidel kaitsta oma elu. Käskkiri toimetati kiiresti kuningriigi kõikidesse osadesse ratsakäskjalgade vahendusel, kes "läksid kuninga käsul kiiresti välja ja ruttasid, niipea kui seadus oli Suusani palees antud". "Ja igal maal ja igas linnas, igal pool, kuhu kuninga käsk ja tema seadus jõudis, oli juutidel rõõm ja ilutsemine, pidu ja head päevad; ja maa rahvast tunnistasid paljud endid juutideks, sest neid valdas hirm juutide ees." Er 8:14, 17.

Nende hävitamiseks määratud päeval "tulid juudid kokku oma linnades kõigis kuningas Ahasverose maades, et pista oma käsi nende külge, kes neile kurja olid soovinud; ja ükski ei suutnud neile vastu panna, sest hirm nende ees oli vallanud kõiki rahvaid." Jumal oli saatnud võimsad inglid kaitsma neid, kes "kaitsesid oma elu". Er 9:2, 16.

Mordokai sai Haamanile kuulunud auväärse ameti. Ta "oli kuningas Ahasverosest järgmine mees, ta oli juutidele suur ja oma paljudele vendadele armas" (Er 10:3) ning ta püüdis edendada Iisraeli käekäiku. Selliselt tõstis Jumal oma valitud rahva veel kord Meeda–Pärsia õukonna silmis heasse kirja ning korraldas võimaluse pöörduda Tema
plaani kohaselt tagasi oma maale. Kuid alles mitmed aastad hiljem, 605.
Xerxes Suure järeltulija Artaxerxes I seitsmendal valitsemisaastal, pöördus märkimisväärne hulk juute Esra juhtimisel tagasi Jeruusalemma.

Estri päevil Jumala rahvast tabanud läbikatsuvad kogemused ei olnud omased üksnes tollele ajale. Ilmutusraamatu kirjutaja Johannes, kes sai võimaluse näha ajastute kulgu maailma ajaloo lõpuni välja, ütles: "Ja lohe vihastas naise peale ja läks sõdima nendega, kes olid

jäänud üle naise soost, kes hoiavad tallel Jumala käske ning kellel on Jeesuse tunnistus." Ilm 12:17. Mõned, tänapäeva inimesed näevad nende sõnade täitumist. Sama meelsus, mis pani muiste inimesi vaenama tõelist kogudust, suhtub ka tulevikus vaenuliselt neisse, kes jäävad ustavaks Jumalale. Just nüüd valmistutakse viimaseks suureks kokkupõrkeks.

Määrus, mis antakse lõpuks välja Jumalale ustavaks jäänud rahva vastu, on üsna sarnane sellele, mille Ahasveros andis välja juutide vastu. Tõelise koguduse vaenlased näevad väikeses hingamispäeva käsku pidavas hulgakeses väravasuus istuvat Mordokaid. Jumala rahvas, kes austab Jumala käsuseadust, on alaliseks etteheiteks neile, kes on lakanud austamast Jumalat ja tallavad jalge alla Tema hingamispäeva.

Saatan äratab meelepaha selle vähemuse vastu, kes keeldub täitmast populaarseid kombeid ja traditsioone. Juhtivates ametites ja mainekad inimesed ühinevad seadusevastaste ja nurjatutega, et pidada
606. nõu Jumala rahva vastu. Varakusele, mõistusele ja koolitusele toetudes püütakse neid halvustada. Vaenulikud valitsejad, kirikutegelased ja koguduseliikmed sepitsevad vandenõu nende vastu. Kõnedes ja kirjasõnas, ärplemise, ähvarduste ja pilkamise saatel püütakse kummutada nende usku. Valekõnede ja vihaste üleskutsetega õhutavad inimesed üles rahva kirgi. Kuna nad ei saa Piibli hingamispäeva kaitsjate vastu esitada hüüdlauset: "Nõnda ütleb Pühakiri!", korvavad nad lünga survega. Soosingu ja rahva toetuse tagamiseks annavad seaduseandjad välja pühapäeva pooldavaid seadusi. Kuid Jumalat austavad inimesed ei saa nõustuda seadusega, mis on vastuolus kümne käsu eeskirjaga. Sellel võitlusväljal toimub tõe ja eksituse vaheline viimane suur lahing. Meid pole jäetud teadmatusse tulemuste suhtes. Tänapäeval, nagu Estri ja Mordokai päevilgi, kaitseb Issand oma tõde ja oma rahvast.

50
ESRA — PREESTER JA KIRJATUNDJA

Umbes seitsekümmend aastat pärast seda, kui esimene hulk 607.
pagulasi pöördus vangipõlvest tagasi Serubbaabeli ja Joosua juhtimisel, tõusis Meeda–Pärsia troonile Artaxerxes Longimanus. Selle kuninga nimi on seotud rea tähtsate sündmustega Jumala rahva ajaloos. Tema valitsemisajal elasid ja töötasid Esra ja Nehemja. Tema andis aastal 457 eKr välja kolmanda ja viimase korralduse Jeruusalemma ülesehitamiseks. Tema valitsemisajal rändas juutide teine kogum Esra juhtimisel tagasi oma maale. Jeruusalemma müürid ehitati lõpuni valmis Nehemja ja ta kaaslaste käe all, templiteenistus taastati ning Esra ja Nehemja viisid läbi suuri usulisi reforme. Oma pika valitsemisaja kestel osutas Artaxerxes Longimanus korduvalt heldust Jumala rahvale ning oma ustavatele ja armastatud juudi sõpradele Esrale ja Nehemjale, keda ta mõistis olevat Jumalast määratud tegema erilist tööd.

Esra kogemused Babülooniasse jäänud juutide keskel olid ebatavalised ja köitsid kuningas Artaxerxese heatahtliku tähelepanu.
Esra kõneles kuningaga vabalt taeva Jumala väest ja juutide Jeruu- 608.
salemma tagasi pöördumise jumalikust eesmärgist.

Aaroni suguvõsasse kuuluv Esra oli saanud preesterliku kasvatuse. Lisaks sellele oli ta tutvunud Meeda–Pärsia kuningriigi nõidade, astroloogide ja tarkade kirjutistega. Kuid Esrat ei rahuldanud tema vaimulik olukord. Ta igatses olla täielikus kooskõlas Jumalaga ning saada tarkust, et täita jumalikku tahet. Ja nõnda oli ta "oma südant valmistanud Issanda Seadust nõudma ja täitma". Es 7:10. See juhtis Esrat hoolsalt õppima ka Jumala rahva ajalugu, millest prohvetid ja kuningad oma kirjutistes kõnelesid. Ta uuris Piibli ajaloolisi ja poeetilisi raamatuid, et teada saada, miks oli Jumal lubanud hävitada Jeruusalemma ja lasknud oma rahva viia vangi paganlikule maale.

Esra süvenes eriliselt Iisraeli kogemustesse alates ajast, mil Aabrahamile tõotus anti. Ta uuris juhtnööre, mis anti Siinai mäel ja kogu kõrberännaku ajal. Üha selgemalt mõistis ta, kuidas Jumal suhtus oma lastesse ning taibates Siinail antud käsu pühadust, tundis Esra

end liigutatuna. Ta elas läbi uue ja põhjaliku pöördumise ning otsustas täielikult tutvuda püha ajaloo aruannetega, et kasutada neid teadmisi oma rahva õnnistuseks ja valgustamiseks.

Esra soovis kogu südamest valmistuda tööks, mida ta uskus enda ees seisvat. Ta otsis tõsiselt Jumalat, et suuta olla Iisraeli tark õpetaja. Sedamööda, kuidas ta õppis alistama oma meelt ja tahet jumalikule
609. juhtimisele, omandas ta elu tõelise pühitsuse põhimõtted, mis hilisematel aastatel avaldasid ümberkujundavat mõju mitte ainult temalt õpetust otsivatele noortele, vaid kõikidele, kellega ta suhtles.

Jumal valis Esra tegevuse avaldama head mõju Iisraelile, et preestriseisus saaks jälle ausse tõstetud. Vangipõlve ajal oli selle ameti väärtus suuresti langenud. Esrast kujunes tasapisi laiade teadmistega mees, "kirjatundja, vilunud Moosese Seaduses". Esra 7:6. Need omadused tegid ta silmapaistvaks ka Meeda–Pärsia kuningriigis.

Esrast sai Jumala hääletoru, kes õpetas kaaskodanikele taevas valitsevaid põhimõtteid. Oma elu ülejäänud aastatel tegutses ta peamiselt õpetajana nii Meeda–Pärsia kuningakoja läheduses kui ka Jeruusalemmas. Tema töövõime kasvas sedamööda, kuidas ta jagas teistele tõdesid, mida ise õppis. Temast sai vaga ja agar mees, kes Issanda tunnistajana näitas maailmale, kuidas Piibli jõud õilistas argielu.

Esra püüdis äratada huvi Pühakirja uurimise vastu ning nägi kogu elu vaeva pühade kirjutiste alalhoidmise ja paljundamisega. Ta kogus kokku kõik leida olevad käsuõpetuse koopiad, laskis need ümber kirjutada ja levitas siis. Selliselt paljundatud ja paljude inimeste kätte jagatud hindamatu puhas Sõna pakkus väärtuslikke teadmisi.

Esra uskus, et Jumal teeb oma rahva heaks midagi suurt ning see mõjutas teda rääkima Artaxerxesele oma soovist pöörduda tagasi
610. Jeruusalemma, et äratada seal huvi Jumala Sõna uurimise vastu ning abistada oma vendi püha linna ülesehitamisel. Kuningale avaldas sügavat muljet Esra täielik usaldus Iisraeli Jumalasse, kes on võimeline kaitsma oma rahvast ja hoolitsema tema eest. Ta mõistis hästi, et iisraellased pöördusid tagasi Jeruusalemma selleks, et saaks teenida Issandat. Kuninga sügav usaldus Esra aususesse tegi võimalikuks selle, et kuningas andis heldelt kaasa rikkalikke andeid templiteenistuse jaoks. Ta tegi Esrast Meeda–Pärsia kuningriigi eriesindaja ja andis talle ulatuslikud volitused mehe südamel olevate plaanide teostamiseks.

Artaxerxes Longimanuse käskkiri Jeruusalemma taastamiseks ja ülesehitamiseks oli juba kolmas käskkiri pärast seitsmekümne-aastase vangipõlve lõppu ning selles on tähelepanuväärseid väljendusi

taeva Jumalast, Esra saavutustest ja Jumala rahva jäägile tehtud rikkalikest annetustest. Artaxerxes andis käskkirja preester Esrale, "kirjatundjale, kes tundis Issanda käsusõnu ja Tema seadusi Iisraelile," "taeva Jumala seadusetundjale." Kuningas koos nõuandjatega andis rikkalikke annetusi "Iisraeli Jumalale, kelle eluase on Jeruusalemmas." Lisaks sellele tegi ta korralduse paljude suurte kulude katmiseks "kuninga varakambrist." Es 7:11, 12, 15, 20.

"Sina oled kuninga ja tema seitsme nõuandja poolt läkitatud," seletas Artaxerxes Esrale, "toimetama uurimist Juuda ja Jeruusalemma kohta, vastavalt oma Jumala Seadusele, mis su käes on." Ja edasi käskis ta: "Kõike, mida taeva Jumal käsib, tehtagu taeva Jumala koja 611.
jaoks hoolega, sest miks peaks viha tulema kuninga ja tema poegade riigi peale?" Es 7:14, 23.

Samas, kui Artaxerxes andis naasmisloa iisraellastele, taastas ta preesterkonnale nende endise ameti ja eesõigused. "Teile tehakse teatavaks," ütles ta, "et ühegi preestri, leviidi, laulja, väravahoidja, templisulase või muu Jumala koja teenri peale ei ole lubatud panna maksu, tolli ega muud koormist." Samuti korraldas ta tsiviilametnike määramise, kes valitseksid rahvast õiglaselt ja juutide käsuseaduse kohaselt. "Sina, Esra, pane oma Jumala tarkust mööda, mis su käes on, kohtumõistjaid ja õigusetundjaid, kes kohut mõistaksid kogu rahvale teisel pool Frati jõge, kõigile, kes tunnevad sinu Jumala seadusi; aga neid, kes ei tunne, õpetage! Ja igaühele, kes ei tee sinu Jumala Seaduse ja kuninga seaduse järgi, mõistetagu täpselt kohut, olgu surmaks või pagendamiseks, rahakaristuseks või vangistuseks!" Es 7:24-26.

Kuna "tema Jumala hea käsi oli ta peal", oli Esra mõju veennud kuningat toetama heldekäeliselt Meeda–Pärsia kuningriigis elavate iisraellaste, preestrite ja leviitide tagasipöördumist, "kes tahavad Jeruusalemma minna." Es 7:9, 13. Selliselt pakuti hajutatud iisraellastele jälle võimalus pöörduda tagasi maale, mille omamisega olid seotud
Iisraeli soole antud tõotused. See käskkiri tõi suurt rõõmu neile, kes 612.
olid koos Esraga uurinud Jumala plaane Jumala rahva heaks. "Kiidetud olgu Issand, meie vanemate Jumal," hüüdis Esra, "kes pani kuningale südame peale Issanda koda Jeruusalemmas toredaks teha ja kes pööras minu poole kuninga ja tema nõuandjate ja kõigi kuninga vägevate vürstide heatahtlikkuse!" Es 7:27, 28.

Artaxerxese käskkirja väljaandmises ilmnes Jumala juhtimine. Need, kes seda mõistsid, kasutasid rõõmuga eesõigust pöörduda tagasi oma maale soodsatesse oludesse. Määrati üldine kogunemispaik ning

teatavaks tehtud ajal kogunesid sinna kõik, kes soovisid minna Jeruusalemma. Siit algas nende pikk teekond. "Ma kogusin nad jõe äärde, mis Ahava poole voolab," ütles Esra, "ja me olime seal kolm päeva leeris." Es 8:15.

Esra oli lootnud, et Jeruusalemma pöördub tagasi suur hulk inimesi, kuid üleskutsele vastanute arv oli kurvastavalt väike. Paljud olid hankinud maju ja maid ega soovinud neist loobuda. Nad armastasid muretut ja mugavat elu ning rahuldusid senistesse oludesse jäämisega. Nende eeskuju osutus takistuseks teistelegi, kes muidu ehk oleksid liitunud usus edasi minejate hulgaga.

Silmitsedes kogunenud rahvahulka, üllatas Esrat tõsiasi, et ta ei märganud nende hulgas ühtegi leviiti. Kus olid selle suguharu liikmed, kes olid eraldatud templi pühaks teenistuseks? Leviidid pidanuks esimeste hulgas vastama kutsele: "Kes on Issanda poolt, astuge minu
613. juurde!" Neile oli antud vangipõlve ajal ja pärast seda palju eesõigusi. Nad olid võinud täiesti vabalt hoolitseda paguluses olevate vendade vaimulike vajaduste eest. Oli ehitatud sünagooge, kus preestrid pidasid jumalateenistusi ja õpetasid rahvast. Neil oli olnud vabadus pühitseda hingamispäeva ja läbi viia juutidele omaseid pühi usukombeid.

Kuid vangipõlvejärgsetel aastatel olukorrad muutusid ja Iisraeli
614. juhid said juurde palju uusi kohustusi. Tempel Jeruusalemmas oli üles ehitatud ja pühitsetud ning teenistuste läbiviimiseks vajati rohkem preestreid. Samuti oli karjuv vajadus jumalameeste järele, kes õpetaksid rahvast. Pealegi näis, et Babülooniasse jäänud juutide usuvabadust hakatakse piirama. Nii prohvet Sakarja hoiatused kui ka hiljutised kogemused Estri ja Mordokai rasketel aegadel olid selgelt manitsenud Meeda–Pärsias elavaid juute pöörduma tagasi kodumaale. Oli muutunud ohtlikuks elada edasi paganlike mõjude keskel. Neis muutunud oludes oleksid Babüloonias elavad preestrid pidanud kohe taipama, et väljastatud käskkiri tähendas neile erilist kutset naasta Jeruusalemma.

Kuningas ja vürstid olid teinud tagasipöördumise võimaldamiseks rohkem, kui oli nende osa teha. Nad olid andnud rohkesti vahendeid, kuid kus olid mehed? Leevi pojad valmistasid pettumust ajal, mil nende otsus minna koos vendadega oleks mõjutanud teisigi järgima nende eeskuju. Leviitide kummaline ükskõiksus kõneleb kurvalt tõsiasjast, kuidas suhtusid Babüloonias olnud iisraellased Jumala plaani oma rahvaga.

Veel kord pöördus Esra leviitide poole ja saatis neile tungiva kutse ühineda tema rühmaga. Rõhutamaks kiire tegutsemise tähtsust, saatis

ta lisaks kirjalikule üleskutsele mitmed "peamehed" ja "õpetajad" asjast rääkima. Es 7:28; 8:16.

Teekonnale minejad ja Esra jäid ootama, kuni usaldusväärsed käskjalad ruttasid leviitidele selgitama, et saadetaks "meile teenreid meie Jumala koja jaoks." Es 8:17.

Üleskutset võeti kuulda; paljud seni kahelnud inimesed otsustasid 615.
lõplikult teekonna kasuks. Ühtekokku toodi leeri juurde umbes nelikümmend preestrit ja kakssada kakskümmend templisulast, kellest Esra lootis saada tarku preestreid ning häid õpetajaid ja abilisi.

Kõik olid nüüd minekuvalmis. Teekond pidi kestma mitmeid kuid. Meestel olid kaasas naised ja lapsed, oma vara ning rikkalikult templi ja selle teenistuse jaoks antud annetusi. Esra oli teadlik vaenlastest, kes võisid tee ääres olla valmis röövima ja hävitama teda ja ta kaaslasi. Siiski ei olnud ta küsinud kuningalt sõjamehi end kaitsma. "Sest mul oli häbi," selgitas ta, "kuningalt küsida sõjaväge ja ratsanikke, et need kaitseksid meid teekonnal vaenlaste vastu, vaid me rääkisime kuningaga ja ütlesime: "Meie Jumala käsi on heana kõigi peal, kes Teda otsivad, aga Tema võim ja viha on kõigi vastu, kes Tema hülgavad." Es 8:22.

Selles nägid Esra ja ta kaaslased võimalust ülendada Jumala nime paganate ees. Usk elava Jumala väesse tugevnes, kui iisraellased ise näitasid kõhklematut usku oma jumalikku Juhti. Sellepärast otsustasid nad panna kogu lootuse Temale. Nad ei küsinud saatjaks ühtki sõjameest. Nad ei andnud paganatele võimalust omistada inimlikule jõule au, mis kuulub ainult Jumalale. Nad ei võinud lubada oma paganlike sõprade meeltes lasta tärgata kahtlust Jumala kaitses. Jõu annab Jumala heasoovlikkus, mitte aga rikkus või ebajumalaid teenivate inimeste mõjuvõim. Nad on kaitstud, kui nad hoiavad alati meeles Issanda seadust ja püüavad seda täita.

Selline arusaam tingimustest, kuidas kogeda pidevalt Jumala toetavat kätt, tegi tavalisest pühalikumaks pühendumisteenistuse, mida Esra pidas koos ustavate kaaslastega vahetult enne teeleasumist. "Ma kuulutasin seal Ahava jõe ääres paastu," räägib Esra sellest kogemusest, "et me alandaksime iseendid oma Jumala ees ja paluksime Temalt õnnelikku teekonda enestele ja oma lastele ja kogu oma varale." "Nõnda me paastusime ja otsisime selles asjas abi oma Jumalalt, ja Tema kuulis meie palvet." Es 8:21, 23.

Jumala õnnistus ei muutnud siiski tarbetuks kaalutletud kavandamist ja ettenägelikkust. Tagamaks templivarade turvamist, valis Esra

"ülemaist preestreist kaksteist", kelle ustavus ja truudus olid tõestatud, ning vaagis "neile hõbeda ja kulla ja riistad, tõstelõivu meie Jumala kojale, mis kuningas ja tema nõuandjad ja vürstid ning kogu seal olev Iisrael olid andnud". Need mehed pandi pühalikult valvama ja hoidma nende hooleks usaldatud varandusi. "Teie olete pühitsetud Issandale, nõndasamuti on pühitsetud ka riistad; hõbe ja kuld on vabatahtlik and Issandale, teie vanemate Jumalale. Valvake ja hoidke neid, kuni te
617. need vaete ülemate preestrite ja leviitide ning Iisraeli perekondade peameeste ees Jeruusalemmas Issanda koja kambritesse!" Es 8:24, 25, 28, 29.

Esra korraldas väga hoolsalt Issanda vara kohaletoimetamise turvamise. Meiegi peaksime hoolsalt mõtlema, millise õpetuse saame siit endale. Ülesannet täitma valiti ainult sellised inimesed, kelle usaldusväärsus oli tõestatud. Neile tehti nende kohustused igati selgeks. Esra mõistis, et ustavate ametnike määramine Issanda varahoidjaiks tähendab korra ja organisatsiooni vajadust ja väärtust Jumala töös.

Nende mõnede päevade jooksul, mil iisraellased viibisid jõe ääres, saadi valmis kõigi pikaks teekonnaks vajaminevate ettevalmistustega. "Ja me läksime Ahava jõe äärest teele," kirjutab Esra, "esimese kuu kaheteistkümnendal päeval, et minna Jeruusalemma; meie Jumala käsi oli meie peal ja Ta päästis meid vaenlaste ja teeröövlite käest." Es 8:31. Teekonnale kulus umbes neli kuud, sest Esraga koos olnud mitu tuhat inimest, kaasa arvatud naised ja lapsed, tingisid liikumise aegluse. Kuid kõik olid hoitud ja kaitstud. Vaenlastel ei lubatud neile kurja teha. Nende teekond möödus õnnelikult ja viienda kuu esimesel päeval, Artaxerxese seitsmendal valitsemisaastal, jõudsid nad Jeruusalemma.

51
VAIMULIK ÄRKAMINE

Esra saabus Jeruusalemma just õigel ajal. Tema ligiolekut ja mõju 618.
vajati hädasti. Tema tulek tõi julgust ja lootust paljudele, kes olid kaua töötanud rasketes oludes. Suur töö oli ära tehtud sellest ajast alates, kui esimene hulk pagendatuid oli rohkem kui seitsekümmend aastat tagasi Serubbaabeli ja Joosua juhtimisel naasnud kodumaale. Tempel oli valmis ja linnamüürid olid osaliselt taastatud, kuid palju oli veel tegemata.

Varasematel aastatel Jeruusalemma tagasipöördunute hulgas oli hulgaliselt neid, kes olid jäänud kogu elu ustavaks Jumalale. Ent märkimisväärne osa nende lastest ja lastelastest olid kaotanud silmist Jumala käskude pühaduse. Isegi mõned vastutavates ametites olevad mehed elasid avalikus patus. Nende eluviis tegi suuresti mõjutuks teiste tegevuse, kes püüdsid Jumala tööd edasi viia, sest nii kaua, kui räigel käsust üleastumisel lubati karistamatult jätkuda, jäi rahvas ilma õn- 619.
nistustest.

Jumal oli juhtinud nii, et inimesed, kes Esraga koos tagasi pöördusid, olid kogenud erilisi aegu, mil Issandat sügavalt otsida. Nad olid saanud rikkalikke vaimulikke õpetusi teekonnal Babülooniast kodumaale, mil ükski inimlik vägi polnud neid kaitsnud. Paljude usk oli kasvanud tugevaks ja kui nad tegutsesid Jeruusalemmas elavate heidutatute ja ükskõiksete keskel, toetas see omakorda võimsalt peatselt läbiviidavat uuendust.

Neljandal päeval pärast saabumist andsid varahoidjad hõbeda ja kulla ning templiteenistuse riistad äärmise täpsusega üle templi ametikandjatele tunnistajate juuresolekul. Kõik loeti ja vaeti üle. Es 8:34.

Koos Esraga vangipõlvest naasnud rahvas ohverdas Iisraeli Jumalale põletusohvreid patuohvriks ja tänutäheks teekonnal kogetud pühade inglite kaitse eest. "Ja nad andsid kuninga käsu üle kuninga asehaldureile ja maavalitsejaile siinpool Frati jõge, ja need aitasid rahvast ning Jumala koda." Es 8:35, 36.

Varsti pärast seda tulid mõned Iisraeli peamehed Esra juurde tõsise kaebusega. Osa "Iisraeli rahvast ning preestrid ja leviidid" olid eiranud Issanda püha käsku mitte seguneda ümberkaudsete
620. rahvastega. "Sest nad on nende tütreist võtnud naisi enestele ja oma poegadele," jutustasid peamehed Esrale, "ja nõnda on püha seeme segunenud teiste maade rahvastega." Ning "vürstide ja eestseisjate käsi on selles jumalavallatuses esimene olnud." Es 9:1, 2.

Uurinud tegureid, mis olid üldse põhjustanud Babüloonia vangipõlve, oli Esra leidnud, et Iisraeli ärataganemine oli suurel määral seotud segunemisega paganlike rahvastega. Ta oli märganud, et Jumala käsu kohaselt end ümbritsevaist rahvaist lahus hoides olnuks nad säästetud paljudest kurbadest ja alandavatest kogemustest. Kuuldes nüüd, et mineviku õppetundidest hoolimata olid silmapaistvadki mehed julgenud rikkuda ärataganemise tõkkeiks antud seadusi, läks Esra sisimas keema. Esra mõtles, kui hea oli Jumal, kes andis oma rahvale jälle kannakinnituse kodumaal, ning teda valdas õiglane pahameel ja kurbus nende tänamatuse pärast. "Kui ma sellest asjaolust kuulsin," ütleb ta, "siis ma käristasin lõhki oma riided ja ülekuue, katkusin oma juukseid ja habet ning istusin masendunult.

Ja minu juurde kogunesid kõik, kes kartsid Iisraeli Jumala sõnu vangide jumalavallatuse pärast, mina aga istusin masendunult kuni õhtuse ohvrini." Es 9:3, 4.

Õhtuse ohvri ajal Esra tõusis ning, käristanud veel kord lõhki oma riided ja kuue, langes põlvili ja esitas oma hingehäda palves Jumalale. Sirutanud käed Issanda poole, hüüdis ta: "Mu Jumal! Ma häbenen ja
621. mul on piinlik tõsta oma palet Sinu poole, mu Jumal! Sest meie pahateod ulatuvad meil üle pea ja meie süü on tõusnud taevani.

Oma vanemate päevist kuni tänapäevani," jätkas ta, "oleme me suured süüdlased, ja meie pahategude pärast on meid, meie kuningaid ja meie preestreid antud teiste maade kuningate kätte, mõõga kätte, vangideks ja riisutavaiks, ja meie näod on olnud täis häbi nagu tänagi. Nüüd on küll üürikeseks silmapilguks Issandalt, meie Jumalalt, meile arm osaks saanud, et Ta meile on jätnud pääsenuid ja on meile andnud vaia oma pühas paigas, et meie Jumal saaks valgustada meie silmi ja anda meile pisut elu meie orjuses. Sest orjad me oleme, aga meie orjuseski ei ole meie Jumal meid hüljanud, vaid on oma helduse meie poole pööranud Pärsia kuningate ees, et meid elustada meie Jumala koja püstitamiseks ja selle varemete ülesehitamiseks, ja et anda meile kaitsemüür Juudamaal ja Jeruusalemmas.

Ja nüüd, meie Jumal, mida peaksime selle peale ütlema, et me oleme hüljanud Sinu käsud, mis Sa andsid oma sulaste, prohvetite läbi. ... Ja pärast kõike seda, mis meie peale on tulnud meie kurjade tegude ja meie suure süü tõttu — ometi oled Sina, meie Jumal, arvestanud meie pahateod vähemaks ja oled meile andnud pääsenuid, nagu need —, kas peaksime jälle tühistama Su käsud ja saama langudeks nende jäledate rahvastega? Kas Sa mitte ei vihastu lõplikult meie peale, nõnda et ükski ei jää üle ega pääse? Issand, Iisraeli Jumal, Sina oled õiglane, seetõttu on täna meist veel pääsenuid järele jäänud. Vaata, me oleme Sinu ees oma süüga, kuigi selle tõttu ei võiks ükski seista Sinu ees." Es 9:6-15.

Esra ja tema kaaslaste kurbus pahede pärast, mis olid salakavalalt 622.
hiilinud lausa Issanda töö keskusesse, kutsus esile patukahetsuse. Paljud patustanud said sügavalt mõjutatud. "Rahvaski nuttis suurt nuttu." Es 10:1. Nad hakkasid pisutki mõistma patu koledust ja seda, millise jälestusega Jumal sellesse suhtub. Nad mõistsid Siinail kuulutatud käsu pühadust ja paljud värisesid oma üleastumistele mõeldes.

Üks kohalolijaist, Sekanja nimi, tunnistas kõik Esra poolt räägitud sõnad õigeks. "Me oleme truuduseta olnud oma Jumala vastu," tunnistas ta, "ja oleme võtnud võõraid naisi maa rahvaste hulgast. Aga veel nüüdki on Iisraelil selles asjas lootust." Sekanja pani ette, et kõik, kes on selles asjas eksinud, teeksid Jumalaga lepingu, et nad hülgavad oma patud ja nendega toimitagu "Seaduse kohaselt". Tõuse üles," julgustas ta Esrat, "sest see on sinu asi, aga meiegi oleme sinuga! Ole kindel ja tegutse!" "Siis Esra tõusis ja vannutas preestreid, leviite ja kogu Iisraeli, et nad teeksid selle sõna järgi; ja nad andsid vande." Es 10:2-5.

Siit sai alguse suur usupuhastus. Lõpmatult kannatlikult ja taktitundeliselt ning iga asjaosalise õigusi ja heaolu silmas pidades püüdsid Esra ja tema kaaslased juhtida pattukahetsevat Iisraeli õigele teele. Esra oli ennekõike käsuõpetaja. Kui ta uuris isiklikult igat juhtumit, püüdis ta sisendada rahva meeltesse Jumala käsu pühadust ning selle täitmisest saadavaid õnnistusi.

Kõikjal, kus Esra töötas, hakati õhinal uurima Pühakirja. Määrati 623.
õpetajad rahvast juhendama ning Issanda käsku ülendati ja austati. Uuriti prohvetite kirjutisi ning Messia tulekut ette kuulutavad lõigud lohutasid paljusid kurbi ja väsinuid.

Rohkem kui kaks tuhat aastat on möödunud ajast, mil "Esra oli oma südant valmistanud Issanda Seadust nõudma ja täitma" Es 7:10,

ent tema vaga eeskuju mõju pole aastatega vähenenud. Läbi sajandite on lugu tema pühendunud elust innustanud paljusid "Issanda Seadust nõudma ja täitma".

Esra motiivid olid üllad ja pühad. Ta tegi kõike sügavast austusest inimeste vastu. Ta suhtus nii kaastundlikult ja õrnalt neisse, kes teadlikult või teadmatuses olid pattu teinud, et tema suhtumine on eeskujuks kõigile, kes püüavad läbi viia uuendusi. Kui on kõne all õiged põhimõtted, peavad Jumala sulased olema kindlad kui kalju, kuid samas ometi kaastundlikud ja kannatlikud. Esra sarnaselt peavad nad õpetama üleastujaile eluteed, vajutades nende meeltesse põhimõtteid, mis on aluseks igasugusele õiguse tegemisele.

Sellel maailmaajastul, mil Saatan püüab paljude võtete kaudu takistada inimestel nägemast Jumala käsu nõudeid, vajatakse mehi, kes paneksid paljusid tundma aukartust Jumala käsu suhtes. Vt Es 10:3. Vajatakse tõelisi usupuhastajaid, kes juhataksid üleastujaid suure Käsuandja juurde ning õpetaksid neile, et "Issanda Seadus on laitmatu,
624. see kosutab hinge." Ps 19:8. Vajatakse Pühakirja hästi tundvaid mehi, kes iga oma sõna ja teoga tõstavad esile Issanda käsuõpetust ja püüavad kinnitada usku. Väga vajatakse õpetajaid, kes innustaksid oma õpilasi austama ja armastama Piiblit.

Tänapäeval nii laialt levinud jumalakartmatus johtub suurel määral sellest, et ei uurita Piiblit ega kuuletuta sellele. Jumala Sõna kõrvalejätmine tähendab selle väe hülgamist, mis taltsutab inimsüdame pahelisi kirgi. Inimesed külvavad oma lihalikule loomusele ja lõikavad lihalikust loomusest kaduvust.

Piibli kõrvaleheitmine on viinud Jumala käsust loobumiseni. Õpetus, et inimesed on vabastatud Jumala käskude täitmisest, on nõrgendanud kõlbelise kohustuse jõudu ning lasknud kurjusel maailmas lokata. Seadusetus, liiderlikkus ja kõlvatus levivad üleujutava tulvana igasse suunda. Kõikjal ilmneb kadedus, pahatahtlikkus, silmakirjalikkus, võõrandumine, konkurents, tüli, püha usalduse reetmine ja ohjeldamatus. Usuliste põhimõtete ja õpetuste kogu süsteem, mis peaks olema ühiskonna elu alus ja raamistik, näib vankuvat ja olevat valmis pudenema rusudeks.

Selle maailma ajaloo viimastel päevadel kuulutab Siinailt kostunud hääl ikka veel: "Sul ei tohi olla muid jumalaid minu palge kõrval!" 2Mo 20:3. Inimene on hakanud vastu seisma Jumala tahtele, kuid ta ei saa panna vaikima käsusõna. Inimmeel ei saa vältida oma kohustust kõrgema võimu ees. Võib luua oma arusaamise kohaseid teooriaid ja

püüda teaduse abil püstitada vastasrinnet jumalikule ilmutusele ning nii kõrvale tõrjuda Jumala käsuõpetuse, kuid seda tungivamalt kõlab 625.
käsk: *"Kummarda Issandat, oma Jumalat ja teeni ainult Teda!"* Mt 4:10.

Issanda käsku ei ole võimalik nõrgestada või tugevdada. Issanda käsk on selline nagu see on alati olnud ja saab olema: püha, õige, hea ja täiuslik. Seda ei saa tühistada ega muuta. Selle "ausse tõstmine" või "häbistamine" on lihtsalt inimlik kõneviis.

Tõe ja vale vahelise võitluse viimane suur kokkupõrge peetakse just inimeste seaduste ja Issanda käskude vahel. Oleme astumas sellesse võitlusesse ja see pole võitlus ülemvõimu pärast rivaalitsevate kirikute vahel, vaid võitlus Piibli usu ning väljamõeldiste ja pärimuslike uskumuste vahel. Jõud, mis ühinevad vastu töötama tõele, on juba tegusad. Jumala püha Sõna, mille oleme saanud suure kannatuse ja verevalamise hinnaga, hinnatakse nii vähe. Ainult vähesed võtavad selle oma elu juhtnööriks. Uskmatus võimutseb hirmuäratavas ulatuses nii maailmas kui ka koguduses. Paljud on hakanud eitama õpetusi, mis on ristiusu alussambad. Suur osa kristlikust maailmast on praktiliselt hüljanud inspireeritud kirjutajate poolt esile toodud suured tõsiasjad loomisest, inimese pattulangemisest, lunastusest ja käsu püsivusest. Tuhanded, kes hiilgavad oma teadmistega, peavad Piibli tingimusteta usaldamist nõrkuseks, kusjuures Piibli kritiseerimist ja selle tähtsaimate tõdede allegoriseerimist ja pisendamist õpetatuseks.

Kristlased peaksid valmistuma sündmusteks, mis peagi suure 626.
üllatusena maailma tabavad. Selleks valmistumine peaks tähendama Jumala Sõna hoolsat uurimist ja elu kooskõlla viimist Sõna eeskirjadega. Igaviku ülitähtsad teemad nõuavad meilt midagi enamat kui kujuteldavat usku — sõnadest ja välisest vormist koosnevat usku –, mispuhul tõde jäetakse välisõue. Jumal kutsub meid uuendusele ja usupuhastusele. Kantslist peaksid kõlama Piibli ja ainult Piibli sõnad. Kuid Piiblilt on röövitud vägi ja tulemus on näha vaimuliku elu madaldumises. Paljudes tänapäeva jutlustes puudub Jumala väe mõju, mis äratab südametunnistuse ja elustab hinge. Kuulajad ei saa öelda: "Eks meie süda põlenud meie sees, kui Ta teel meiega rääkis ja meile kirju selgitas?" Lk 24:32. On paljusid, kes hüüavad elava Jumala poole, igatsedes jumalikku ligiolekut. Lastagu Jumala Sõnal kõnelda südamele. Lastagu neil, kes on kuulnud ainult pärimusi, inimeste poolt välja mõeldud teooriaid ja elujuhiseid, kuulda Jumala häält, mis võib uuendada inimhinge igaveseks eluks.

Patriarhidest ja prohvetitest on paistnud suur valgus. Nad kõnelesid Siionist, Jumala linnast, aulisi sõnumeid. Samamoodi soovib

Issand oma valgust lasta paista Tema kaasaegsete järelkäijate kaudu. Kui juba Vana Testamendi pühad andsid oma ustavusest särava tunnistuse, eks siis peaks need, kes on saanud sajandite jooksul lisandunud valgust, esitama veel märkimisväärsema tunnistuse tõe väes? Prohvetikuulutuste selgus heidab valgust meie teerajale. Sümbol
627. on kohtunud tegelikkusega Jumala Poja surmas. Kristus on tõusnud surnuist ja kuulutab avatud haua kohal: "Mina olen ülestõusmine ja elu." Jh 11:25. Ta on saatnud maailma oma Vaimu, et meile kõike meelde tuletada. Ime väel on Ta läbi aegade säilitanud oma kirjutatud Sõna.

Reformaatorid, kelle vastulausetest — protestist — oleme saanud protestantide nime, tundsid, et Jumal kutsus nad levitama maailmale evangeeliumi valgust. Püüdlustes seda teha olid nad valmis ohverdama oma vara, vabaduse ja elu. Tagakiusamiste ja surma ähvardusel kuulutasid nad evangeeliumi ligidal ja kaugel. Nad viisid Jumala Sõna rahva hulka ning kõik ühiskonnaklassid — kõrged ja madalad, rikkad ja vaesed, haritud ja harimatud — uurisid seda agaralt ja isiklikult. Kas meie sooritame suure võitluse lõpuetapis meile usaldatud ülesande sama ustavalt nagu varajased reformaatorid neile usaldatu?

"Puhuge sarve Siionis, pühitsege paastupüha, kutsuge kokku pühalik koosolek! Koguge rahvas, pühitsege kogudust, tooge kokku vanemad, koguge lapsed ja imikud ... Eeskoja ja altari vahel nutku preestrid, Issanda teenrid, ja öelgu: Säästa, Issand, oma rahvast, ja ära anna oma pärisosa teotuseks, paganaile pilgata!"

"Pöörduge minu poole kõigest südamest, paastudes, nuttes ja kurtes! Käristage lõhki oma süda, aga mitte oma riided, ja pöörduge Issanda, oma Jumala poole, sest Tema on armuline ja halastaja, pika meelega ja rikas heldusest, ja Tema kahetseb kurja! Kes teab, vahest Ta pöördub ja kahetseb ja jätab enese järele õnnistuse." Jl 2:15-17, 12-14.

52
MEES, KES KASUTAS VÕIMALUST

(Ne 1. ja 2. ptk)

Nehemja, üks heebrea väljasaadetuist, oli saanud Pärsia kuninga- 628.
gakojas mõjuka ja auväärse ameti. Kuninga joogikallajate ülemana oli tal vaba ligipääs kuningale. Ameti, võimekuse ja ustavuse tõttu oli temast saanud kuninga sõber ja nõuandja. Kuninga soosingust hoolimata – ehkki sellega seondus toretsemist ja glamuuri - ei unustanud ta Jumalat ega oma rahvast. Tema sügavaim huvi oli seotud Jeruusalemmaga; Tema lootused ja rõõmud seondusid selle linna heaoluga. Kõnealuse mehe kaudu, kelle viibimine Pärsia kuningakojas valmistas teda peatseks tööks, kavatses Jumal õnnistada oma rahvast vanemate maal.

Juudamaalt tulnud sõnumitoojate kaudu sai heebrea patrioot teada, et äravalitud linn Jeruusalemm oli sattunud raskustesse. Asumiselt tagasipöördunuid ahistati ja solvati. Tempel ja mõned linnaosad olid küll üles ehitatud, kuid taastamistööd takistati, temp- 629.
liteenistust segati ning rahvas pidi olema pidevalt valvel, sest linnamüürid olid suures osas veel varemeis.

Murest haaratud Nehemja ei suutnud süüa ega juua. Ta nuttis, leinas mitu päeva ning paastus. Ta pöördus ängistusega jumaliku Abimehe poole. "Ma ... palvetasin," kirjutab ta, "taeva Jumala ees." Ustavalt tunnistas ta enda ja oma rahva patte. Ta palus, et Jumal hoolitseks Iisraeli laste eest, taastaks nende julguse ja tugevuse ning aitaks neil üles ehitada Juuda laastatud paigad.

Palvetades tugevnes Nehemja usk ja julgus. Pühad kinnitused tulid talle meelde ja ta kordas neid häälega. Ta osutas häbile, mis suunatakse Jumalale, kui Tema rahvas jääks nüüd, kus nad olid Tema juurde tagasi pöördunud, nõrgaks ja rõhutuks. Ta anus, et Issand täidaks tõotuse: "Kui te pöördute minu juurde ja peate minu käske ning teete nende järgi, siis kui teie pillutatud oleksid kas või taeva servas, ma kogun nad sealtki ja viin paika, mille ma olen valinud eluasemeks oma nimele." Vt 5Mo 4:29-31; 30:4. See tõotus oli antud Iisraelile Moosese kaudu enne nende saabumist Kaananisse ja see oli kehtinud muutumatuna sajandeid. Nüüd oli Jumala rahvas pöördunud Tema poole

patukahetsuses ja usus ning Tema tõotused ei tohtinud jääda täitumata.

Nehemja oli sageli palvetanud hardalt oma rahva pärast. Kuid sel korral hakkas palve ajal idanema tema mõtetes üks püha plaan. Ta otsustas, et kui ta saab kuningalt nõusoleku ning vajaliku abi tööriistade
630. ja materjali muretsemiseks, lööb ta ise käed külge Jeruusalemma müüride ülesehitamisel ja Iisraeli rahvusliku tugevuse taastamisel. Ta palus, et Issand laseks tal selle plaani elluviimiseks leida armu kuninga silmis. "Ja lase siis täna korda minna oma sulase nõu," palus ta tungivalt, "ja anna temale halastust selle mehe ees!"

Neli kuud ootas Nehemja soodsat võimalust oma palve esitamiseks kuningale. Kuigi tema südant vaevas sel ajal raske mure, püüdis ta näida kuningale rõõmsameelsena. Neis luksuslikes ja toredais saalides pidid kõik näitama end rõõmsate ja õnnelikena. Ühegi kuninga teenri näoilmet ei tohtinud varjutada mure. Kuid vabadel hetkedel, mil ükski inimene ei näinud, kõneles Nehemja Jumalaga palju palves, tunnistas patte ja valas pisaraid, mida kuulsid ja nägid vaid Jumal ja Tema inglid.

Lõpuks ei saanud kodumaa patrioodi südant vaevav mure enam märkamata jääda. Unetud ööd ja murega täidetud päevad jätsid jälje tema näkku. Kuningas oli oma julgeoleku pärast hoolitsedes õppinud lugema nägudelt ka teesklust ning ta märkas, et tema joogikallajat piinas mingi salajane mure. "Mispärast sa oled kurva näoga?" küsis ta. "Ega sa ometi haige ole? See ei ole muud kui südame kurbus."

Küsimus tegi Nehemja rahutuks. Võibolla saab kuningas pahaseks, kui ta kuuleb, et tema teenistuses oleva hoovkondlase mõtted rändavad kaugel oma vaevatud rahva juures. Kas eksija ei riskinud eluga? Tuli tal nüüd loobuda armsast plaanist taastada Jeruusalemma
631. tugevus? "Siis ma kartsin üliväga," kirjutab ta. Värisevate huultega ja pisarsilmil ütles ta välja mure põhjuse. "Kuningas elagu igavesti!" vastas ta. "Miks ma ei peaks olema kurva näoga, kui see linn, kus on mu vanemate hauad, on varemeis ja selle väravad on tulega põletatud?"

Jeruusalemma olukorra selgitamine äratas ainuvalitsejas kaastunde ega tekitanud eelarvamusi. Kuninga teine küsimus andis Nehemjale kauaigatsetud võimaluse: "Mida sa nüüd soovid?" Jumalamees ei julgenud vastata enne, kui oli palunud juhatust Artaxerxeselt kõrgemalt Isikult. Nehemja ees seisis püha ülesanne, milleks ta vajas kuninga abi ning ta mõistis, kui palju olenes sellest, kas ta suudab esitada asja nii, et saab kuningalt nõusoleku ja materiaalse abi. "Mina palusin taeva Jumalat," kirjutab ta. Selles lühikeses palves surus

Nehemja end kuningate Kuninga ligi ja sai toeks jõu, mis võib pöörata südameid nagu veesooni.

Sellisele palvele nagu palvetas Nehemja oma hädahetkel, sobib igal kristlasel toetuda olukordades, kus teisiti palvetada pole ehk võimalik. Kiire elutempo keskel, nõutuses ja lausa ülejõukäivatest muredest vaevatuna võib kristlane anuda Jumalalt taevalikku juhtimist. Kui maal või merel reisijat ähvardab mingi suur oht, võib ta nii usaldada end Taeva kaitse alla. Ootamatu raskuse või hädaohu ajal on luba paluda abi Temalt, kes on võtnud endale kohustuse aidata ustavaid 632.
omasid alati, kui nad Tema poole hüüavad. Igas olukorras, kus mure ja muretsemised või ränk kiusatus masendab inimlast, võib leida kinnitust, toetust ja abi lepingut pidava Jumala ammendamatus armastuses ja väes.

Olles esitanud selle lühikese palve kuningate Kuningale, sai Nehemja julgust rääkida Artaxerxesele oma soovist teatud ajaks õukonnatööst vabaks saada ning paluda kuningalt luba minna ehitama Jeruusalemma purustatud paiku, et muuta see linn taas tugevaks ja 633.
kaitstud linnaks. Sellel palvel oli otsustav tähtsus Juuda rahvale. "Ja kuningas andis mulle need," teatab Nehemja, "sest mu peal oli mu Jumala hea käsi."

Saanud palutud abi, asus Nehemja arukalt ja ettenägelikult tegema vajalikke ettevalmistusi, et tagada ettevõtte õnnestumine. Ta arvestas kõiki ettevaatusabinõusid, et turvata plaani täitumist. Oma kaasmaalastelegi ei avaldanud ta oma kavatsust. Ehkki ta teadis, et paljud tunneksid rõõmu tema edust, kartis ta, et mõned võivad ettevaatamatult äratada vihameeste kadeduse ja nurjata vaata et kogu ettevõtmise.

Kuningas oli suhtunud Nehemja palvesse nii heatahtlikult, et Nehemja julges paluda veel rohkem abi. Lisamaks retkele väärikust ja autoriteeti ning turvamaks teekonda, palus ja sai ta kaasa sõjaväelaste salga. Kuningas andis talle ka kirjad teiselpool Eufrati jõge asuvate provintside maavalitsejaile, kelle maavaldustest läbi viis tee Juudamaale. Samuti sai ta kirja Liibanoni mägede kuninglikule metsaülemale, kes pidi andma ehitustöödeks vajatavat puitmaterjali. Vältimaks kaebusi, nagu oleks Nehemja ületanud oma volitusi, hoolitses Nehemja hästi selle eest, et talle antud eesõigused ja käsundusluba oleksid selgelt määratletud.

Tema eeskuju targast plaanitsemisest ja otsustavast tegutsemisest sobib õppetunniks kõigile kristlastele. Jumala lapsed peavad usus palvetama, kuid mitte ainult; neil tuleb ka usinalt ja ettenägeliku

634. hoolikusega tegutseda. Nad satuvad paljudesse raskustesse ja sageli takistavad Jumala juhtivusel tegutsemast nende heaks, kuna nad ei mõista, et läbimõtlemisel ja tarmukal vaevanägemisel on usuga palju pistmist. Nehemja ei pidanud oma kohustust täidetuks sellega, et ta nuttis ja palvetas Issanda ees. Ta ühendas palvetega pühad pingutused, tõsised ja palvetega toetatud ponnistused alustatu kordaminekuks. Hoolikas kaalutletus ja küpsed plaanid on tänapäeval pühade ettevõtmiste elluviimisel sama olulised nagu Jeruusalemma müüride taastamise aegu.

Nehemja ei jätnud midagi juhuse hooleks. Ta hankis puuduvad vahendid neilt, kel oli vahendeid. Issand on ikka veel tahtlik mõjutama inimeste meelt, kelle käes on Tema omandust, et aidata nii tõe tööd edasi viia. Need, kes teevad Jumala tööd, peavad kasutama ära abi, mida Jumal õhutab inimesi andma. Nende varadega saab edendada tõe valguse levitamist paljudesse vaimupimeduses olevatesse maadesse. Annetaja ise ei pruugi ehk uskudagi Kristusesse ega tunda Tema Sõna, kuid selle pärast ei tohiks keelduda vastu võtmast tema annetusi.

53
EHITAJAD MÜÜRIL

(Ne 2.-4. ptk)

Nehemja jõudis õnnelikult Jeruusalemma. Kuninglikud kirjad tee- 635.
konnale jäävate maakondade valitsejaile tagasid kuningliku vastuvõtu ja viivitamatu abi. Ükski vaenlane ei julgenud tülitada ametnikku, kes oli Pärsia kuningavõimu kaitse all ja keda maavalitsejad kohtlesid märkimisväärse tähelepanuga. Ent kui Nehemja sõjaväelise saatjaskonnaga Jeruusalemma saabus ja näitas sellega, et oli tulnud täitma mingit tähtsat ülesannet, tärkas linna lähedal elavate paganlike hõimude kadedus. Need hõimud olid tihti vaenulikud juutide vastu, solvanud neid laimuga ja kahjustanud otseselt. Sellise õela tegevuse poolest olid tuntud mõned hõimupealikud nagu hooronlane Sanballat, ammonlane Toobija ja araablane Gesem. Algusest peale jälgisid need mehed kriitilise pilguga Nehemja samme ning püüdsid kõikvõimalike vahenditega nurjata tema plaane ja takistada tööd.

Nehemja tegutses edasi senise ettevaatuse ja ettenägelikkusega. 636.
Ta teadis, et kibestunud ja otsusekindlad vaenlased on valmis vastu töötama. Seepärast ei paljastanud ta neile oma töö olemust enne, kui oli tutvunud olukorraga, et vastavalt sellele plaane teha. Nii lootis ta võita rahva ühistegevusele enne, kui tõuseb vaenlaste vastuseis.

Nehemja valis mõned usaldusväärsed mehed ja rääkis neile, miks ta oli tulnud Jeruusalemma, mida kavatses siin teostada ning millised tegutsemisplaanid tal olid. Ta võitis kohe usaldusisikute huvi ja sai nendepoolse toetuse.

Kolm päeva pärast saabumist tõusis Nehemja keskööl üles ning läks mõnede usaldusväärsete meeste saatel oma silmaga üle vaatama Jeruusalemma laastatud olekut. Muula seljas ratsutas ta ühest linnaosast teise ning uuris esiisade linna mahakistud müüre ja väravaid. Juudi patrioodi meeli valdasid väga valusad tunded, kui ta mureliku südamega silmitses armastatud Jeruusalemma varemeis kaitsekindlustusi. Mälestused Iisraeli endisest suurusest põrkusid teravalt silme ees avanevate alandusest jutustavate vaadetega.

Nehemja viis müüride ülevaatuse lõpule salaja ja vaikselt. "Aga ülemad ei teadnud, kuhu ma läksin," kirjutab ta, "ja mis ma tegin, sest ma ei olnud senini seda avaldanud ei juutidele ega preestritele, ei suurnikele ega ülemaile, ka mitte muile, kes seda tööd pidid tegema."
637. Ülejäänud osa ööst ta palvetas, sest ta teadis, et hommikul tuleb tal tõsiselt pingutada, et saada liikvele ja kaasata ühistöösse masendatud ja erimeelsed kaasmaalased.

Nehemja oleks võinud kuningalt saadud volituste alusel nõuda linnaelanikelt kaastööd linnamüüride parandamisel, kuid ta ei tahtnud toetuda käsutamisjõule. Ta püüdis pigem võita rahva usaldust ja poolehoidu teades, et eesseisev suur töö vajas südamete nõustumist koostööga sama palju kui käte asumist koostöösse. Järgmisel hommikul kutsus ta rahva kokku ja esitas asjad selliselt, et need ärataksid uinuvad jõud ja ühendaksid hajutatud hulgad.

Nehemja kuulajad ei teadnud tema öisest ringkäigust ja ta ei rääkinud neile sellest. Kuid asjaolu, et ta oli ringkäigu teinud, oli eduks otsustav, sest ta võis kõnelda linna olukorrast nii konkreetselt ja täpselt, et see hämmastas kuulajaid. Mulje, mille ta oli saanud Jeruusalemma nõrkust ja alandust vaadeldes, andis tema sõnadele tõsiduse ja väe.

Nehemja selgitas rahvale nende häbi paganate silmis. Paganad halvustasid nende usku ja pilkasid nende Jumalat. Ta rääkis neile, kuidas ta oli kaugel maal kuulnud nende hädast, palunud Jumalat nende pärast ning palves otsustanud küsida kuningalt luba tulla neile appi. Ta oli palunud Jumalalt, et kuningas annaks talle loa siia tulla, kuid mitte üksnes seda – et kuningas annaks talle ka volitused ja kogu abi, mida
638. töö jaoks vajati. Tema palvele oli vastatud viisil, mis näitas, et see plaan on Jumalast.

Kui Nehemja oli sellest kõigest rääkinud ja näidanud, et tal on nii lisraeli Jumala kui Pärsia kuninga toetus, küsis ta rahvalt otse, kas nad tahavad kasutada seda võimalust ning hakata ehitama müüri.

Üleskutse puudutas neid otseselt. Nad häbenesid oma argust, mõeldes sellele, kuidas Taevas oli väljendanud heasoovlikkust. Julgustatuna ütlesid nad ühel häälel: "Võtkem kätte ja ehitagem!" Nii "nad kinnitasid oma käsi selleks heaks tööks."

Nehemja oli kogu oma hingega ettevõtmise juures. Tema lootus, tarmukus, õhin ja otsustavus nakatasid teisi ning valasid neisse samasugust julgust ja ülevat eesmärki. Nii sai neist igaüks omakorda Nehemjaks ja aitas kinnitada oma naabri südant ja kätt.

Kui lisraeli vaenlased kuulsid, mida juudid lootsid teostada, naersid ja pilkasid nad neid sõnadega: "Mis see on, mida te teete? Kas tahate

kuningale vastu hakata?" Kuid Nehemja vastas: "Taeva Jumal annab meile kordamineku, ja meie, Tema sulased, võtame kätte ja ehitame! Aga teil ei ole osa, õigust ega mälestust Jeruusalemmas!"

Esimeste hulgas, keda Nehemja agaruse ja tõsidusega kaasa haaras, olid preestrid. Nad olid siiski mõjuvõimsas ametis, nii et need mehed võisid teha palju töö edendamiseks või takistamiseks. Kui nad algusest peale olid valmis koostööks, oli nende mõju töö kordaminekul päris suur. Enamus lisraeli vürstidest ja valitsejaist täitis õilsalt oma 639.
kohust ning need ustavad mehed on austavalt ära nimetatud Jumala raamatus. Olid siiski mõned tekoalased, suurnikud, kes "ei painutanud oma kaela oma isanda teenistusse." Nende laiskade meeste nimed on samuti ära märgitud, kuid häbistuseks ja hoiatuseks kõigile tulevastele põlvedele.

Igas usulises liikumises on mõningaid, kes küll möönavad, et töö on Jumala töö, kuid hoiduvad siiski eemale ning keelduvad kaasa aitamast. Sellistel inimestel oleks hea meeles pidada, et Taevas peetakse aruanderaamatuid, kust pole midagi välja jäetud, kus pole vigu ning mille järgi neile kord kohut mõistetakse. Sinna on märgitud iga kasutamata võimalus teenida Jumalat. Samuti hoitakse seal igaveseks mälestuseks iga usu- ja armastusetegu.

Nehemja kohaloleku innustav mõju oli tugevam kui Tekoa suurnike eeskuju. Rahvas oli üldiselt meelestatud patriootiliselt ja innukalt. Osavad ja mõjukad mehed organiseerisid erinevaist seisustest elanikest salku, mille juht vastutas teatud müüriosa püstitamise eest. Mõne kohta on öeldud, et nad ehitasid müüri "oma koja kohal."

Nehemja innukus ei raugenud ka nüüd, kui töö läks tegelikult käima. Väsimatu valvsusega jälgis ta ehitamist, jagas juhiseid töölistele, juhtis tähelepanu takistustele ja lahendas hädaolukordi. Tema mõju oli kogu aeg tuntav kogu selle umbes viie kilomeetri pikkuse töövälja ulatuses. Sõnaga õigel ajal julgustas ta kartlikke, virgutas mahajääjaid ning tunnustas usinaid. Ta jälgis pidevalt vaenlaste käitumist, kes 640.
kogunesid aeg-ajalt omavahel juttu ajama nagu sepitseksid nad kurja. Seejärel tulid nad lähemale, et pöörata ehitajate tähelepanu töölt kõrvale.

Kogu kiire tegevuse keskel ei unustanud Nehemja oma tugevuse Allikat. Tema mõtted olid alati suunatud Jumalale kui kõige suuremale Ülevaatajale. "Taeva Jumal annab meile kordamineku," hüüdis ta. Need piki müüri suust suhu kajavad sõnad sütitasid kõigi tööliste südant.

Kuid Jeruusalemma kaitsemüüride taastamine ei sujunud takis- 641.
tusteta. Saatan oli äratamas vastuseisu ja õhutamas masendust.

Sanballat, Toobija ja Gesem, Saatana peamised käsilased selles tegevuses, asusid takistama ülesehitustööd. Nad püüdsid tekitada lõhesid tööliste hulgas. Nad pilkasid ehitajate askeldamist, nimetasid tööd võimatuks ja ennustasid selle luhtumist.

"Mida need väetid juudid teevad?" irvitas Sanballat. "Kas see peaks neile jääma? ... Kas nad tahavad põlenud kivid rusuhunnikust teha
642. kõlblikuks?" Toobija lisas veel põlastavamalt juurde: "Kui rebane peaks minema nende kivimüüri peale, ta kisuks selle maha!"

Varsti hakkas ehitajaid häirima järjest aktiivsemaks muutuv vastuseis. Nad olid sunnitud olema pidevalt valvel vaenlaste salasepitsuste tõttu, kes püüdsid sõprust teeseldes mitmel viisil põhjustada segadust ja nõutust ning äratada umbusku. Nad püüdsid hävitada juutide julgust. Vaenlased sepitsesid salaplaane, et tõmmata Nehemja oma võrku. Alati leidus juutide hulgas petlikke isikuid, kes olid valmis ühinema sellise reeturliku tegevusega. Levitati kuuldust, et Nehemja sepitseb vandenõu Pärsia kuninga vastu, kavatseb tõsta end kuningaks Iisraeli üle, ja et kõik tema abilised on reeturid.

Kuid Nehemja palus Jumalalt jätkuvalt juhtimist ja tuge ning "rahvas oli südamega töö juures." Töö edenes niikaugele, et purustatud kohad said täidetud ja kogu müür kerkis poolde kõrgusse.

Kui Iisraeli vaenlased nägid, et nende jõupingutused jooksid liiva, said nad meeletult vihaseks. Siiamaani ei olnud nad julgenud kasutada avalikku vägivalda. Nad teadsid, et Nehemja ja ta kaaslased tegutsesid kuninga ülesandel ning nad kartsid talle otseselt vastu hakata, et mitte ainuvalitseja meelepaha alla sattuda. Kuid nüüd tegid nad vihastena ise seda, milles süüdistasid Nehemjat. Kogunenud nõupidamiseks, pidasid nad "üheskoos vandenõu, et tulla Jeruusalemma vastu sõdima."

Samal ajal kui samaarlased sepitsesid salanõu Nehemja ja tema töö vastu, muutusid mõned juutide juhtivad mehed rahulolematuiks ja
643. püüdsid teda masendada raskuste liialdava esiletoomisega. "Kandja ramm raugeb," ütlesid nad, "prügi on palju — meil pole jaksu ehitada müüri."

Arakstegevaid hääli kuuldi teisestki suunast. "Juudid, kes elasid nende naabruses", need, kes ei osalenud töös, kogusid vaenlaste väiteid ning kasutasid neid julguse nõrgestamiseks ja rahulolematuse äratamiseks.

Naeruvääristamine ja pilked, samuti nagu vastuseis ja ähvardused näisid ainult tugevdavat Nehemja otsustavust ja teritavat tema valvsust. Ta nägi küll ohte, mida pakkus selline võitlus vaenlastega, kuid see ei

kõigutanud tema julgust. "Aga me palusime oma Jumalat," teatab ta, "ja panime nende vastu vahimehi päeval ja öösel." "Siis ma panin mehi madalamatesse paikadesse müüri taha, lahtistele kohtadele, ja seadsin rahva üles suguvõsade kaupa mõõkade, piikide ja ambudega. Siis ma vaatasin ja võtsin kätte ning ütlesin suurnikele ja ülemaile ning muule rahvale: "Ärge kartke neid! Mõelge suurele ja kardetavale Issandale ja võidelge oma vendade, poegade ja tütarde, naiste ja kodade eest!"

Ja kui meie vaenlased kuulsid, et see meile oli teatavaks saanud ja Jumal nende nõu oli tühistanud, siis me pöördusime kõik tagasi müüri juurde, igaüks oma tööle. Ja sellest päevast alates tegid tööd ainult
pooled minu noortest meestest ja pooled kandsid piike, kilpe, ambusid 644.
ja soomusrüüsid. ... Ja koormakandjad kandsid, tehes ühe käega tööd ja hoides teisega viskoda. Ja ehitajail oli ehitades igaühel oma mõõk vööle seotud."

Nehemja kõrval seisis üks pasunapuhuja ja erinevatesse paikadesse müüril olid paigutatud preestrid, kes kandsid pühi pasunaid. Rahvas oli siin-seal oma tööde juures, kuid kohe, kui oht ligines mõnda kohta, anti pasunapuhumisega märku, et nad ruttaksid viivitamatult sinna. "Nõnda me siis tegime tööd," kirjutab Nehemja, "aga pooled hoidsid piike, koiduajast kuni tähtede ilmumiseni."

Need, kes olid elanud linnades ja külades väljaspool Jeruusalemma, pidid nüüd jääma öömajale sissepoole müüre, et valvata tööd ja olla hommikul valmis tegevust jätkama. Nii kadus tarbetu ajaviitmine ning vaenlastel võimalus tungida töölistele kallale teel koju või tööle tulles. Nehemja ja ta kaaslased ei kohkunud tagasi raske töö ees. Nad ei võtnud riideid seljast päeval ega ööl, isegi mitte lühikeseks uneajaks. Nad ei pannud kõrvale oma kaitsevarustust.

Samasugust vastuseisu ja arakstegemist, mida kogesid ehitajad Nehemja päevil nii avalike vaenlaste kui teesklevate sõprade poolt, kogevad tänapäeval need, kes teevad Jumala tööd. Kristlased tunnevad oma nahal vaenlaste viha, põlgust ja halastamatust, kuid neid panevad proovile ka avalike sõprade ja aitajate loidus, järjekindlusetus, leigus ja petlikkus. Inimesed viskavad nende üle nalja ja külvavad nad üle
etteheidetega. Seesama vaenlane, kes õhutab põlgust, kasutab soodsal 645.
võimalusel karmimaid ja vägivaldsemaid meetmeid.

Saatan kasutab oma eesmärkide saavutamiseks ära kõiki pühitsematuid. Nende seas, kes nimetavad end Jumala töö toetajateks, on inimesi, kes ühinevad Tema vaenlastega ning teevad selliselt Jumala töö haavatavaks kibedaimate vaenlaste rünnakuile. Isegi mõned neist,

kes soovivad Jumala töö edu, nõrgestavad Tema sulaste tegevust sellega, et kuulavad, räägivad edasi ja pooleldi usuvadki Tema vaenlaste laimu, hooplemist ja ähvardusi. Saatan töötab imestustäratava eduga oma käsilaste kaudu ja kõik, kes nende mõjule alluvad, satuvad sellise lummava väe võimusesse, mis hävitab tarkade tarkuse ja mõistlike mõistuse. Kuid Nehemja sarnaselt ei pea Jumala rahvas kartma ega põlgama oma vaenlasi. Jumalale lootes tuleb neil kindlalt edasi minna, teha Tema tööd omakasupüüdmatult ning usaldada asi Tema juhtivuse hoolde.

Keset suurt masendust lootis Nehemja Jumalale ja võttis Tema oma kindlaks kaitsjaks. Tema, kes toetas oma sulast tol ajal, on olnud oma rahva tugi igal ajajärgul. Igas kriisiolukorras võib Tema rahvas usaldavalt öelda: "Kui Jumal on meie poolt, kes võib olla meie vastu?" Ro 8:31. Olgu Saatana ja tema käsilaste salaplaanid nii osavad kui tahes, Jumal suudab need paljastada ja tühistada. Usu vastus on tänapäeval sama nagu Nehemja poolt vastatu: "Meie Jumal sõdib meie eest." Jumal ise on oma töös ja ükski inimene ei saa takistada selle lõplikku kordaminekut.

54
NOOMITUS VÄLJAPRESSIMISE EEST

(Ne 5. ptk)

Jeruusalemma müürid ei olnud veel täielikult valmis, kui Nehemja tähelepanu äratas rahva vaesema osa õnnetu olukord. Ebakindlates oludes oli põlluharimine osalt hooletusse jäetud. Liiati olid mõned Juudamaale tagasipöördunud inimesed takistanud oma iseka käitumisega Issandal õnnistada nende maad ning seetõttu oli viljasaak kasin. 646.

Saamaks perele toitu, olid vaesed sunnitud ostma võlgu ja ülekohtuselt kõrgete hindadega. Samuti olid nad sunnitud laenama raha kõrge laenuprotsendiga, et maksta Pärsia kuninga poolt kehtestatud ränki makse. Vaeste viletsust suurendas seegi, et jõukamad juudid kasutasid ära nende ahta olukorra ning rikastusid nende arvel.

Issand oli Moosese vahendusel käskinud Iisraelil koguda igal kolmandal aastal kümnis vaeste heaks. Lisaks tuli jätta maa igal seitsmendal aastal viljelemata, sööti, ning anda sellel isekasvanud viljad puudustkannatajatele. Nende andide ustav loovutamine vaestele ja teisteks heategevuslikeks eesmärkideks aidanuks rahval hoida värskena meeles tõde, et Jumal oli kõige omanik ning neil oli võimalus tegutseda õnnistuste jagajaina. Issanda plaani kohaselt pidid iisraellased saama sellise kasvatuse, mis juuriks välja omakasupüüdlikkuse ning avardaks ja õilistaks iseloomu. 647.

Samuti oli Jumal õpetanud neid Moosese kaudu: "Kui sa laenad raha minu rahvale, mõnele, kes on vaene, siis ära ole tema suhtes liigkasuvõtja." "Oma vennalt ära võta kasu rahalt, elatustarbeilt või kõigelt muult, millelt saab võtta kasu!" 2Mo 22:24; 5Mo 23:20. Veel oli Ta öelnud: "Kui su keskel on mõni vaene, keegi su vendadest mõnes su väravaist sinu maal, mille Issand, su Jumal, sulle annab, siis ära tee oma südant kõvaks ja ära sule kätt oma vaese venna eest, vaid ava temale heldesti oma käsi ja laena temale meelsasti, mida ta vajab." "Sest vaeseid ei puudu maal kunagi. Seepärast ma käsin sind ja ütlen: Ava heldesti oma käsi oma vennale, hädalisele ja vaesele oma maal!" 5Mo 15:7, 8, 11.

Pärast tagasipöördumist Babüloonia vangipõlvest olid jõukad juudid aeg-ajalt talitanud neile käskudele otse vastupidiselt. Kui vaesed olid sunnitud võtma laenu, et maksta kuningale maksu, olid rikkad
648. laenanud neile raha, kuid nõudnud kõrget intressi. Võtnud tagatiseks vaeste maad, muutsid nad õnnetud võlgnikud järk-järgult puruvaeseiks. Paljud pidid müüma oma poegi ja tütreid orjaks ning nende olukorrale ei paistnud tulevat mingit lahendust. Suutmata lunastada lapsi või põlde, tuli neil elada jätkuvalt puuduses ja orjuses, ehkki nad olid sama rahvas ja sama lepingu lapsed kui nende soodsamas olukorras olevad vennad.

Viimaks kõneles rahvas oma olukorrast Nehemjale. "Vaata," ütlesid nad, "meie peame siiski oma pojad ja tütred orjadeks andma, ja mõned meie tütreist ongi juba orjastatud; kuid me oleme selle vastu võimetud, sest meie põllud ja viinamäed on teiste käes."

Kui Nehemja kuulis sellisest julmast rõhumisest, sai ta väga pahaseks. "Kui ma nende kisa ja neid sõnu kuulsin," kirjutab ta, "siis ma vihastusin väga." Ta mõistis, et väljapressimise harjumuse lõpetamiseks tuli tal asuda otsustavalt kaitsma õiglust. Temale omase tarmukuse ja otsustavusega asus ta leevendama oma vendade olukorda.

Nehemja ei hoolinud vähimatki asjaolust, et rõhujad olid rikkad mehed, kelle toetust vajati väga linna ülesehitamisel. Ta noomis teravalt ülikuid ja esimehi ning, kutsunud rahva kokku suurele koosolekule, esitas neile kõnealust olukorda puudutavad Jumala nõudmised.

Ta tuletas meelde kuningas Ahase valitsemisajal toimunut. Ta
469. kordas sõnumit, millega Jumal oli tol ajal Iisraeli julmuse ja halastamatuse pärast noominud. Juuda elanikud olid langenud ebajumalate teenimise pärast oma vendade, Iisraeli rahva kätte, ehkki nood teenisid ebajumalaid veel rohkem. Andnud vihale täie voli, olid iisraellased surmanud tapluses mitmeid tuhandeid Juuda mehi ning võtnud vangi kõik naised ja lapsed, et jätta nad orjaks endale või müüa orjadeks paganaile.

Juuda pattude pärast ei olnud Jumal sekkunud ega hoidnud ära lahingut, kuid prohvet Oodedi kaudu noomis Jumal võidukat sõjaväge õela kavatsuse pärast. "Ja nüüd te mõtlete alistada Juuda ja Jeruusalemma lapsi endile sulaseiks ja teenijaiks. Kas pole ka teil endil süüd Issanda, teie Jumala ees?" 2Aj 28:10. Ooded andis Iisraelile edasi hoiatuse Issanda pahameelest ning tõsiasjast, et õiglusetus ja rõhumine toovad kaasa Tema karistuse. Kuulnud neid sõnu, andsid sõjamehed oma vangid ja saagi tagasi kõigi vürstide ja koguduse silme all. Seejärel

võtsid mõned Efraimi suguharu peamehed "vangid ja riietasid saagist võetuga kõik, kes neist olid alasti: nad andsid neile riided selga ja jalatsid jalga, söötsid ja jootsid neid, võidsid neid ja panid eeslite selga kõik, kes olid nõrgad, ja viisid need Jeerikosse, Palmidelinna, nende vendade juurde." 2Aj 28:15.

Nehemja ja teised olid lunastanud mõned paganaile müüdud juutidest. Nüüd vastandas ta selle teo nende käitumisega, kes orjastasid vendi ilmaliku kasu pärast. "See pole hea, mis te teete!" ütles ta. "Kas 650.
te ei peaks mitte elama meie Jumala kartuses, paganate, meie vaenlaste teotuse vältimiseks?"

Nehemja selgitas neile, et Pärsia kuninga volitatud saadikuna oleks temagi võinud nõuda suuri makse isiklikuks kasuks. Kuid ta polnud võtnud isegi seda, mis kuulus õigusega temale, vaid oli heldelt toetanud puudusesolevaid vaeseid. Ta õhutas väljapressimises süüdi olevaid Juuda valitsejaid lõpetama sellise väärkohtlemise, tagastama vaestele maad ja samuti laenatud rahalt nõutud liigkasu ning laenama neile ilma tagatise või kasumita.

Nehemja rääkis need sõnad terve koguduse kuuldes. Kui ülemused tahtnuks õigustada oma teguviisi, olnuks neil selleks võimalus. Kuid nad ei seletanud midagi, vaid vastasid: "Me anname tagasi, ega nõua neilt midagi; me teeme nõnda, nagu sa oled öelnud." Siis vannutas Nehemja neid preestrite juuresolekul tegema nii ja täitma oma tõotuse. "Ja terve kogudus ütles: "Aamen!" ning kiitis Issandat. Ja rahvas tegi selle sõna järgi."

Selles sündmuses leidub tähtis õppetund. "Kõige kurja juur on rahaarmastus." 1Ti 6:10. Kaasaja rahvapõlve inimesi kihutab tagant saamahimu. Rikkaks saadakse sageli pettuse teel. Suured hulgad võitlevad vaesusega, olles sunnitud tegema ränka tööd vähese tasu eest, millest ei piisa isegi elu vältimatuiks vajadusiks. Ränk töö ja puudus, mille lahenemise lootust pole, teevad nende koorma raskeks. 651.
Murest murtuina ja rõhutuina, ei tea nad, kust otsida abi. Ja kõik see teenib vaid rikaste pillavat edevust ning soovi koguda suuri varusid.

Rahaarmastus ja uhkeldamisjanu on teinud selle maailma varaste ja röövlite koopaks. Pühakiri kirjeldab ahnust ja rõhumist, mis valitsevad vahetult enne Kristuse teist tulekut, nii: "Kuulge nüüd, rikkad, te olete kogunud tagavara viimseil päevil. Vaata, tööliste palk, mille te olete jätnud oma põldudel lõikajatele maksmata, kisendab, ja viljakoristajate karjed on tunginud vägede Issanda kõrvu! Te olete priisanud ja

prassinud maa peal, nuumanud end tapapäeval, te olete hukka mõistnud õige ja ta mõrvanud. Tema ju ei hakka teile vastu." Jk 5:1, 3-6.

Nende hulgas, kes väidavad end austavat Issandat, on mõningaid, kes toimivad samamoodi nagu Iisraeli ülikud. Võimu najal nõuavad nad rohkem, kui on õige ja muutuvad nii rõhujaiks. Kuna Kristuse nime nimetavate inimeste elus avaldub ahnust ja reetlikkust ning kuna kirik hoiab oma nimekirjas nende nimesid, kes on hankinud varanduse ülekohtuga, satub Kristuse usk põlu alla. Pillamine, kavaldamine ja väljapressimine rikuvad paljude usu ning hävitavad nende vaimulikkuse. Kirik on suurel määral vastutav oma liikmete pattude eest. Kirik julgustab kurjust, kui ta ei tõsta häält selle vastu.

Maailma tavad ei sobi kristlase mõõdupuuks. Ta ei või võtta omaks
652. selle riuklikke kombeid, kavaldamist ega väljapressimist. Iga teise inimese väärkohtlemine on üleastumine kuldsest reeglist. Iga Jumala lastele tehtud ülekohus tabab Kristust ennast Tema pühade isikus. Iga katse kasutada enda kasuks ära teise teadmatust, nõrkust või ebaõnne, märgitakse taevaraamatuisse pettusena. See, kes tõesti austab Jumalat, on valmis tegutsema pigem päevad ja ööd ning elama kitsastes oludes, kui et hangib kasu leski ja vaeslapsi rõhudes või võõramaalaselt tema õigusi riisudes.

Väikseimgi kõrvalekaldumine aususest kõrvaldab tõkked südame teelt ning juhib üha suuremasse ülekohtusse. Just sel määral, kuidas inimene taotleb omakasu teise inimese kahjuks, muutub tema hing tundetuks Jumala Vaimu mõjule. Sellise hinnaga saavutatud kasu on hirmuäratav kaotus.

Me kõik olime jumaliku õigluse võlgnikud, kuid meil ei olnud midagi, millega võlga maksta. Siis halastas Jumala Poeg meie peale ja maksis lunahinna meie eest. Tema sai vaeseks, et meie Tema vaesusest rikastuksime. Heldekäelised teod Tema vaestele näitavad seda, kui siiralt oleme tänulikud meile osutatud armu eest. "Niisiis, kuni meil on veel aega, tehkem head kõikidele, eriti aga usukaaslastele!" kirjutab Paulus. Ga 6:10. Tema sõnad kõlavad ühel häälel Päästja sõnadega: "Vaeseid on teie juures ju alati, ning kui te tahate, võite teha neile head." "Kõike siis, mida te iganes tahate, et inimesed teile teeksid, tehke ka nendele! See ongi Seadus ja Prohvetid." Mk 14:7; Mt 7:12.

55
PAGANATE VANDENÕUD

(Ne 6. ptk)

Sanballat ja tema liitlased ei julgenud asuda avalikku võitlusse 653.
juutide vastu, kuid püüdsid üha suureneva pahatahtlikkusega abil neid pidevalt masendada, häirida ja kahjustada. Müür Jeruusalemma ümber oli kiiresti valmimas. Kui müür oleks täiesti valmis ja uksed väravatel ees, poleks Iisraeli vaenlastel lootust linna pääseda. Sellepärast püüdsid vastased veelgi agaramalt tööd viivitamatult seisata. Lõpuks leiutasid nad plaani, millega lootsid meelitada Nehemja välja oma asupaigast. Nende kätte langenuna otsustasid nad ta tappa või vähemalt vangis hoida.

Teeseldes soovi lepitada vastaspoolte vahelised pinged, püüdsid nad korraldada nõupidamist Nehemjaga ning kutsusid ta kohtumispaika ühte külla Oono orus. Kuid Nehemja keeldus, kuna Püha Vaim ilmutas talle vastaste tõelise kavatsuse. "Ma läkitasin nende juurde käskjalad," kirjutab ta, "et need ütleksid: "Mul on suur töö teha ja ma ei saa tulla. 654.
Töö jääks seisma, kui ma selle jätan ja teie juurde tulen."" Kuid kiusajad olid visad. Neli korda saatsid nad sama kutse ja said iga kord samasuguse vastuse.

Leidnud, et selline plaan ebaõnnestus, toetusid nad julgemale strateegiale. Sanballat saatis Nehemja juurde käskjala avatud kirjaga, milles öeldi: "Rahvaste hulgas on saanud teatavaks, ja Gesem ütleb, et sina ja juudid kavatsete mässu. Seepärast sa ehitad müüri ja sa ise tahad saada neile kuningaks, nagu räägitakse. Sa oled seadnud isegi prohveteid, et nad Jeruusalemmas sinust kuulutaksid ja ütleksid: Juudal on kuningas! Nüüd saab kuningas sellest kuulda. Tule siis ja peame üheskoos nõu!"

Kui sellised kuulujutud oleksid tõepoolest liikvel olnud, olnuks põhjust karta, sest peagi oleksid need kandunud kuninga kõrvu. Kuningas oleks vähimagi kahtluse korral võtnud tarvitusele kõige karmimad abinõud. Kuid Nehemja oli kindel, et kiri oli puhas pettus ning kirjutatud ainult tema hirmutamiseks ja võrku meelitamiseks. Seda

järeldada aitas tõsiasi, et kiri oli saadetud avatuna — ilmselt lootuses, et seda loevad ka kõrvalised isikud ning levitavad rahva hulgas rahutust.

Nehemja saatis kohe vastuse: "Ei ole sündinud midagi selle-sarnast, millest sa räägid, vaid sa ise oled selle välja mõelnud." Saatana sepitsused ei olnud Nehemjale tundmatud. Ta teadis, et nende katsetega püütakse nõrgestada ehitajate meeleolu ning selliselt nurjata nende jõupingutusi.

655. Saatan oli saanud korduvalt lüüa. Nüüd oli ta endisest alatumalt ja osavamalt vedanud kavala ja hädaohtliku püünise Jumala sulase teele. Sanballat ja ta kaaslased palkasid mehi, kes teesklesid end olevat Nehemja sõbrad ning kinnitasid, et sõnum on Jumalalt, ehkki andsid talle kurja nõu. Peameheks selles alatuses oli Semaja, keda Nehemja oli varem pidanud usaldatavaks meheks. Ta lukustas end ühte templi lähedal olevasse hoonesse, otsekui kartes oma elu pärast. Tempel oli sel ajal juba müüride ja väravatega kindlustatud, kuid linnaväravad ei olnud veel paigaldatud. Semaja oli näiliselt väga mures Nehemja julgeoleku pärast ning andis nõu varjuda templisse. "Kogunegem Jumala kotta, templi sisemusse," tegi ta ettepaneku, "ja sulgegem templi uksed, sest nad tulevad sind tapma! Öösel tullakse sind tapma!"

Oleks Nehemja kuulanud seda reeturlikku nõuannet, oleks ta ohverdanud oma usu Jumalasse ning muutunud rahva silmis põlastusväärseks argpüksiks. Arvestades töö tähtsust, mille ta oli käsile võtnud ja väiteid, et ta toetub kindlalt Jumala väele, oleks selline kartlik peitupugemine olnud järjekindlusetus. Ärevus oleks varsti haaranud kogu rahva, igaüks oleks pugenud oma peidupaika ja linn oleks jäänud valveta, vaenlasele saagiks. Selle ühe ainsa ebatarga teoga oleks Nehemja tegelikult kaotanud kõik, mida oli juba saavutatud.

Nehemja tundis peagi ära nõuandja tõelise olemuse ja eesmärgi.
656. "Ma sain aru, et Jumal ei olnud teda läkitanud," kirjutab ta, "kuigi ta kõneles mu vastu prohvetisõna, vaid Toobija ja Sanballat olid teda palganud: ta oli palgatud selleks, et ma hakkaksin kartma ja teeksin nõnda ning patustaksin; see oleks toonud mulle halva kuulsuse, millega nad oleksid saanud mind teotada."

Semaja kurja nõu toetasid mitmed teisedki hea mainega mehed, kes ütlesid end olevat Nehemja sõbrad, kuid olid salaliidus vaenlastega. Asjatult seadsid nad üles lõkse. Nehemja vastas kartmatult: "Kas mees nagu mina peaks põgenema? Või kes minutaolistest võiks minna templisse ja jääda ellu? Mina ei lähe."

657. Vaenlaste salajastest ja avalikest plaanidest hoolimata edenes ehitustöö jõudsalt. Vähem kui kaks kuud pärast Nehemja saabumist

Jeruusalemma oli linn ümberringi kindlustatud ning ehitajad võisid kõndida müüridel ja vaadata alla üllatunud ja lüüasaanud vaenlastele. "Ja kui kõik meie vaenlased seda kuulsid, siis kõik meie ümberkaudsed paganad kartsid ja langesid väga eneste silmis, sest nad mõistsid, et see töö oli tehtud meie Jumala abiga."

Kuid seegi tõend Issanda juhtivast käest ei olnud küllaldane, et ohjeldada rahulolematust, mässumeelt ja reetlikkust iisraellaste keskel. "Neil päevil saatsid Juuda suurnikud Toobijale palju kirju, ja Toobijalt tuli neile. Sest Juudas olid paljud tema vandeseltslased, kuna ta oli Sakanja, Aarahi poja väimees." Siit on näha, mida halba toob endaga kaasa abielu sõlmimine ebajumalakummardajatega. Üks Juuda perekond oli end sidunud Jumala vaenlastega ning see suhe oli osutunud püüniseks. Paljud teised olid teinud samuti. Nad olid pidevaks probleemiks nagu omal ajal segarahvas, kes lahkus Egiptusest koos Iisraeliga. Nad ei teeninud Jumalat kogu südamega. Nad olid valmis keelduma ohvritest, mida nõudis Jumala töö, ehkki olid pühalikult vandega lubanud teha koostööd ja pakkuda toetust.

Mõned, kes olid esirinnas sepitsenud pahandust juutide vastu, ütlesid nüüd soovivat saada nendega sõbraks. Juuda ülikud, kes olid sõlminud segaabielusid ning olnud reeturlikus kirjavahetuses Toobijaga, olles andnud vande olla tema liitlaseks, soovitasid teda nüüd kui võime- 658.
kat ja ettenägelikku meest, kellega tehtud liidust tuleks juutidele palju kasu. Samal ajal reetsid nad talle Nehemja plaane ja toiminguid. Nii seadsid nad Jumala rahva töö vaenlaste rünnakute alla. Nad andsid vaenlastele võimaluse väänata Nehemja sõnu ja tegusid ning takistada tema tööd.

Kui vaesed ja rõhutud olid palunud Nehemjal õiglus jalule seada, oli Nehemja astunud julgelt välja nende kaitseks ning sundinud ülekohtutegijaid lõpetama häbematu rõhumise. Nehemja ei kasutanud omakasuks autoriteeti, millega ta oli aidanud allasurutud kaasmaalasi. Mõned olid suhtunud tema pürgimustesse tänamatult ja reetlikult, kuid ta ei kasutanud oma võimu äraandjate karistamiseks. Vaikselt ja isekusetult jätkas ta rahva teenimist ega lubanud oma õhinal ja innul kunagi kahaneda.

Saatan on alati suunanud rünnakud nende vastu, kes on püüdnud edendada Jumala tööd ja üritust. Tihti ründab ta ka lüüasaanuna uuesti uue innuga, kasutades uusi vahendeid. Kuid kõige rohkem tuleb karta tema salajast tegevust nende läbi, kes kinnitavad end olevat Jumala töö sõbrad. Avalik vastuseis võib olla äge ja halastamatu, kuid see on

Jumala tööle palju vähem ohtlik kui nende salajane vaenulikkus, kes ütlevad end teenivat Jumalat, ent südamega on Saatana teenijad. Oma mõjuga aitavad nad suuresti kaasa neile, kes kasutavad oma teadmisi Jumala töö takistamiseks ja Tema sulaste kahjustamiseks.

659. Pimedusevürst püüab kõikvõimalike leiutiste abil meelitada Jumala sulaseid astuma liitu Saatana käsilastega. Neid meelitatakse pidevalt lahkuma kohustuste teelt, kuid nad peaksid vastama kindlalt nagu Nehemja: "Mul on suur töö teha ja ma ei saa tulla." Jumala töölised võivad julgesti jätkata oma tööd, lastes jõupingutustel kummutada valed, millega püütakse neid õelalt kahjustada. Jeruusalemma müüride ehitajate sarnaselt peavad nad keelduma jätmast oma tööd ka siis, kui neid ähvardatakse, pilgatakse või ülekohtuselt süüdistatakse. Hetkekski ei tohi nad kaotada valvsust, sest vaenlased on neil alati kannul. Lakkamatult peaksid nad palvetama Jumala poole ja panema "nende vastu vahimehi päeval ja öösel." Ne 4:3.

Lõpuaja lähenedes asub Saatan endisest innukamalt Jumala töölisi kiusama. Ta kasutab inimestest abilisi pilkamaks ja solvamaks neid, kes "ehitavad müüri". Kui ehitajad laskuksid alla, et tõrjuda vaenlaste rünnakuid, viivitaks see lihtsalt tööd. Nad peaksid püüdma nurjata vaenlaste plaane, lubamata millelgi tööd katkestada. Tõde on tugevam kui eksitus ja õigus võidab ülekohtu.

Nad ei peaks liigselt lubama vaenlasel teeselda sõprust ja poolehoidu ega lubama neid ahvatleda ära valvepostilt. Inimene, kes mõne valvamatu teoga seab Jumala töö kriitika alla või nõrgestab kaastööliste käsi, teeb oma iseloomule raskesti eemaldatava pleki ning toob tõsise takistuse kasutuskõlbulikkuse teele.

660. "Seaduse hülgajad kiidavad õelaid, aga Seaduse täitjad võitlevad nende vastu." Õp 28:4. Need, kes ühtivad maailmaga, võivad sellegipoolest väita end olevat täiesti puhtad, kuid kui nad soovitavad liitu nendega, kes on alati olnud tõe vaenlased, tuleks meil neid karta ja neist hoiduda sama otsustavalt nagu Nehemja. Selline nõuanne pärineb kõige hea vaenlaselt. See on teeskleja jutt, millele tuleks tänapäeval vastu seista sama otsustavalt nagu tol ajal. Igasugune mõju, mis kuidagi kõigutab Jumala rahva usku Tema juhtivasse väesse, tuleb tarmukalt tagasi lüüa nagu tollal.

Põhjus, miks Nehemja vaenlased ei suutnud teda oma võimule allutada, oli Nehemja kindel pühendumine Jumala tööle ja sama kindel usaldus Jumalasse. Loid hing langeb kergesti kiusatusse, kuid kurjusel on raske kinnitada kanda sellise inimese elus, kes sihikindlalt püüab

teha õilsat tööd. Pidevalt edasi liikuva inimese usk ei nõrgene, sest ülal, all ja kõige taga näeb ta tegutsemas lõpmatut Armastust nii, et kõik toimub Tema hea tahte kohaselt. Jumala tõelised sulased võivad töötada kõigutamatu kindlusega, sest armutroon on nende alalise usalduse alus.

Jumal on lubanud Taevast abi kõigis hädaolukordades, kus meie inimlikest võimetest ei piisa. Jumal annab Püha Vaimu abiks igas kitsikuses, et tugevdada meie lootust ja julgust, valgustada meelt ja puhastada südant. Tema korraldab võimalusi ja avab uksi tööks. Kui Tema rahvas jälgib Tema juhtimise märke ning on valmis Temaga koos töötama, näevad nad aulisi tulemusi.

56
ÕPETATUD JUMALA SEADUSES

(Ne 8.-10. ptk)

661. Saabus pasunapuhumise püha. Palju rahvast kogunes Jeruusalemma. Vaatepilt oli võrdlemisi kurb. Jeruusalemma müürid olid küll taastatud ja väravad paigaldatud, kuid suur osa linnast oli ikka veel varemeis.

Ühele platsile oli ehitatud kõrge puust lava. Selle ümbrus meenutas nukralt Juuda möödunud hiilgust. Laval seisis Esra, kes oli nüüd juba eakas mees. Temast paremal ja vasakul seisid ta vennad leviidid. Kõrgelt lavalt võisid nad näha kogu rahvamurdu. Lepingulapsed olid kokku tulnud kõikjalt ümbruskonnast. "Ja Esra kiitis Issandat, suurt Jumalat, ja kogu rahvas vastas käsi tõstes: "Aamen, aamen!" Ja nad põlvitasid ning heitsid Issanda ette silmili maha."

662. Kuid Iisraeli patt oli siingi ilmne. Segaabielud teiste rahvastega olid rikkunud heebrea keele ning kõnelejad pidid nägema tõsist vaeva, et täpselt selgitada rahvale käsku nii, et kõik seda mõistaksid. Mõned preestrid ja leviidid hakkasid koos Esraga selgitama rahvale käsuõpetuse põhimõtteid. "Ja nad lugesid raamatut, Jumala Seadust, peatükkide kaupa ja andsid seletust, nõnda et loetust aru saadi."

"Ja kogu rahva tähelepanu oli suunatud Seaduse raamatule." Süvenenult ja aukartusega kuulasid nad Kõigekõrgema sõnu. Kui käsuõpetust seletati, tundsid kuulajad oma süüd ning neid valdas mure tehtud ülekohtu pärast. Kuid see päev oli pidu- ja rõõmupäev, püha kokkutuleku päev, mida Issand oli käskinud oma rahval veeta rõõmu ja hõiskamisega. Seepärast kästi rahval tagasi hoida kurbust ning rõõmustada neile osutatud Jumala suure armu pärast. "See päev on pühitsetud Issandale, teie Jumalale," ütles Nehemja. "Ärge leinake ja ärge nutke! ... Minge sööge rasvaseid roogi ja jooge magusaid jooke, ja läkitage osa neile, kellel midagi ei ole valmistatud! Sest see päev on pühitsetud meie Issandale. Ja ärge kurvastage, sest rõõm Issandast on teie ramm!"

Päeva algupool oli pühendatud usulistele toimingutele. Pärast seda meenutas rahvas tänulikult Jumala õnnistusi ning nautis Tema rikkalikke

ande. Osa neist jagati vaestele, kellel polnud midagi lauale panna. Rahvas rõõmustas, sest neile oli loetud Seaduse sõnu ja nad olid neid sõnu ka mõistnud.

Järgmisel päeval jätkati Seaduse lugemist ja seletamist. Määratud 665.
päeval — seitsmenda kuu kümnendal päeval — peeti lepituspäeva pühalikud teenistused Jumala käsu kohaselt.

Sama kuu viieteistkümnendast kuni kahekümne teise päevani pidasid rahvas ja nende ülemad veel kord lehtmajadepüha. "Kõigis nende linnades ja Jeruusalemmas pidi kuulutatama ja hüütama, öeldes: "Minge mägedele ja tooge õlipuu või metsõlipuu oksi ja mürdi, palmi või muu leherikka puu oksi lehtmajade tegemiseks, nagu on kirjutatud!" Ja rahvas läks ja tõi ning tegi enesele lehtmaju, igaüks oma katusele ja õue ja Jumala koja õuedesse. ... Ja rõõm oli väga suur. Ja Jumala Seaduse raamatut loeti iga päev, esimesest päevast viimase päevani."

Kuulnud iga päev Seaduse sõnu, veendus rahvas oma ülekohtus ning möödunud sugupõlvede pattudes. Nad mõistsid, et Jumalast ärataganemise pärast olid nemad, Aabrahami lapsed, kaotanud Jumala kaitsva hoolekande ja hajutatud võõrastesse maadesse. Nad otsustasid otsida Tema armu ja tõotasid elada Tema käskude järgi. Enne selle pühaliku jumalateenistuse algust, mida peeti teisel päeval pärast lehtmajadepüha, lahutasid nad end nende keskel olevaist paganaist.

Kui rahvas Issanda ette silmili kummardus, oma patte tunnistas 666.
ja andestust anus, julgustasid nende juhid neid uskuma, et Jumal oma tõotuse kohaselt nende palveid kuulis. Neil tuli tõepoolest leinata, nutta ja kahetseda, kuid mitte ainult seda - nad pidid uskuma, et Jumal andis neile andeks. Nad pidid näitama usku, meenutades Tema armutegusid ja kiites Teda Tema headuse eest. "Tõuske üles," ütlesid õpetajad, "ja kiitke Issandat, oma Jumalat, igavesest ajast igavesti."

Seejärel tõstis kogunenud rahvahulk käed taeva poole ja puhkes laulma: "Õnnistage Tema aulist nime, mis on ülem kui kõik kiitus ja ülistus! Sina üksi oled Issand, Sina oled teinud taeva, taevaste taevad ja kõik nende väe, maa ja kõik, mis selle peal on, mered ja kõik, mis neis on. Sina annad neile kõigile elu ja taevavägi kummardab Sind." Peale kituslaulu rääkisid koguduse juhid Iisraeli ajaloost ja näitasid, kui hea oli Jumal neile olnud ning kui tänamatud olid nemad olnud. Seejärel tõotas terve kogudus pidada kõiki Jumala käske. Neid oli karistatud nende pattude pärast; nüüd tunnistasid nad, et Jumal oli kohelnud neid õiglaselt. Nad tõotasid olla sõnakuulelikud Tema käsuseadusele. Et leping oleks kindel ning jääks meenutama kohustust, mille nad olid täita võtnud, pandi see kirja ning preestrid, leviidid ja

667. vürstid kirjutasid lepingule alla. Leping pidi meenutama neile nende kohustust ja turvama neid kiusatuste eest. Rahvas andis pühaliku vande "käia Jumala Seaduse järgi, mis Jumala sulase Moosese läbi oli antud, ja tähele panna ning täita kõiki Issanda, meie Jumala käske, Tema seadlusi ja määrusi." See vanne sisaldas ka tõotust mitte abielluda maal elavate paganatega.

Enne paastupäeva lõppemist rõhutas rahvas veelkord otsust pöörduda tagasi Issanda poole; nad tõotasid edaspidi mitte rikkuda hingamispäeva. Tol korral ei keelanud Nehemja – ehkki hiljem keelas – paganlikke kaupmehi tulemast Jeruusalemma, püüdes nii takistada rahval langemast kiusatusse. Nehemja nõudis, et inimesed tõotaksid pühalikult mitte rikkuda hingamispäeva käsku sellega, et ostavad hingamispäeval kaupu. Nehemja lootis, et kaupmehed pettuvad ja lakkavad sel päeval tulemast linna.

Seejärel lepiti kokku ka avalike jumalateenistuste toetamises. Lisaks kümnisele tõotas kogudus anda igal aastal teatud summa pühamuteenistuse tarbeks. "Meie ... oleme heitnud liisku," kirjutab Nehemja. "Me kohustume tooma Jumala kotta igal aastal uudsevilja oma põldudelt ja uudsevilja kõigist puudest, ja esmasündinud oma poegadest ja kariloomadest, nagu Seaduses on kirjutatud."

Iisrael oli pöördunud Jumala poole oma langemist sügavalt kahetsedes. Nad olid tunnistanud patte kurbuse ja silmaveega. Nad olid
668. möönnud, et Jumal oli kohelnud neid õiglaselt. Nad olid lubanud täita Tema käsuõpetust. Nüüd tuli neil näidata, et nad usuvad Tema tõotusi. Jumal oli vastu võtnud nende kahetsuse ja nüüd tuli neil rõõmustada, usaldades, et nad olid saanud patud andeks ja Jumala heasoovlikkus on taas nendega.

Nehemja püüdis taastada tõelist Jumala kummardamist ja tema pingutusi kroonis edu. Nii kaua, kui rahvas peab vandetõotust ja kuuletub Jumala Sõnale, täidab Issand oma tõotuse, jagades neile rikkalikke õnnistusi.

Need sündmused sisaldavad usu ja julgustuse õppetunde kõigile, kes on jõudnud veendumusele oma patus ja vääituses ning keda rõhub südametunnistus. Piibel kõneleb tõetruult Iisraeli ärataganemisest, kuid jutustab ka sügavast alandumisest ja patukahetsusest, siirast andumusest ja heldest ohvrimeelsusest, mis iseloomustasid tagasipöördumist Issanda juurde.

Iga tõeline pöördumine Issanda poole toob ellu püsiva rõõmu. Kui patune alistub Püha Vaimu mõjule, näeb ta oma süüd ja määrdunud

olekut suure Südameteuurija pühaduse valguses. Ta näeb ennast hukkamõistetuna üleastumises. Kuid ta ei pea sellepärast lootust kaotama, sest talle on andestus juba kindlustatud. Andeksandva taevase Isa armastuses võib ta rõõmustada teadmisest, et ta patud on andestatud. Jumalal on rõõm võtta pattukahetsevad inimolevused oma armastuse embusesse, siduda nende haavad, puhastada nad patust ja riietada nad päästeriietega.

57
USUPUHASTUS

(Ne 13. ptk)

669. Juuda rahvas oli pidulikult ja avalikult tõotanud täita Jumala käske. Kui kui nad olid teatud aeg ilma Esra ja Nehemja mõjuta, loobusid paljud Issandast. Nehemja oli pöördunud tagasi Pärsiasse. Ajal, mil ta oli Jeruusalemmast ära, võrsusid pahed jälle sel määral, et ähvardasid hukutada kogu rahva. Ebajumalakummardajad olid kanna kinnitanud linnas, kuid enam veel – nad rüvetasid oma kohalolekuga isegi templi maa-ala. Saanud segaabielu tõttu sugulasteks, olid ülempreester Eljasib ja ammonlane Toobija, Iisraeli äge vaenlane, saanud teineteisega sõbraks. Selle ebapüha liidu tulemusena oli Eljasib andnud Toobija käsutusse ühe templiga ühenduses oleva suure kambri, mida oli varem kasutatud rahva kümnise ja annetuste hoiuruumina.

Ammonlased ja moabid olid olnud Iisraeli vastu nii halastamatud
670. ja reetlikud, et Jumal oli Moosese vahendusel keelanud neil kunagi kuuluda Tema rahva hulka. Vt 5Mo 23:3-6. Seda seadust eirates oli ülempreester kõrvaldanud Jumala koja kambrisse hoiule pandud ohvriannid ja teinud ruumi keelatud rahva esindajale. Sellise soosingu osutamine Jumala ja Tema tõe vaenlasele oli suurim põlguseväljendus Jumala suhtes.

Pärsiast tagasi jõudnud Nehemja sai teada kõnesolevast häbematust pühaduseteotusest ning asus sissetungijat viivitamatult välja ajama. "Ma sain väga pahaseks," teatab ta, "ja viskasin kõik Toobija koja asjad sellest kambrist välja. Ja ma käskisin kambrid puhtaks teha ning viisin sinna tagasi Jumala koja riistad, roaohvrid ja viiruki."

Väärkasutuse tõttu oli teotatud nii templit kui ka rahva ohvriande. See oli halvanud rahva ohvrimeelsust. Inimesed olid kaotanud agaruse ja tuliduse ega soovinud enam maksta kümnist. Issanda koja varakambreisse toodi vähe vahendeid; paljud lauljad ja teised templisulased olid jäänud ilma piisavast sissetulekust ning Jumala tööst lahkunud, et hankida elatist mujalt.

Nehemja asus ebakohti parandama. Ta kogus kokku need, kes ei töötanud enam Jumala kojas, ning pani "nad nende ametisse." See

äratas rahvas usaldust "ja kogu Juuda tõi kümnist viljast, veinist ja õlist". Mehi, keda "peeti ustavaiks", määrati "varaaitade ülemaiks" "ja nende kohus oli jagada oma vendadele."

Ebajumalakummardajatega seltsimise teiseks tagajärjeks oli tõsi- 671.
asi, et iisraellased ei austanud enam hingamispäeva, mis eristas neid tõelise Jumala kummardajaina kõigist teistest rahvastest. Nehemja märkas, et naabermaade kaupmehed olid oma kaubareisidega Jeruusalemma meelitanud paljusid iisraellasi kauplema hingamispäeval. Oli inimesi, keda polnud võimalik isegi meelitustega panna loobuma oma põhimõtteist, kuid teised loobusid neist ning asusid koos paganatega ahvatlema enda poole ka kahevahel olijaid. Paljud julgesid lausa avalikult rikkuda hingamispäeva. "Neil päevil," kirjutab Nehemja, "nägin ma Juudamaal mõningaid, kes hingamispäeval surutõrsi sõtkusid ja kes viljakoormaid tõid ja eeslite selga panid, nõndasamuti ka veini, viina- marju, viigimarju ja igasuguseid koormaid hingamispäeval Jeruusalemma tõid. ... Seal elas ka tüüroslasi, kes tõid kala ja igasugust kaupa ning müüsid hingamispäeval juutidele."

Asjade sellist arengut saanuks ära hoida, kui ülemad kasutanuks õigesti oma autoriteeti, kuid omakasu tagaajamine oli pannud neidki soosima jumalakartmatuid. Nehemja noomis kõhklematult neid kohustuse hooletusse jätmise pärast. "Mis kõlvatu tegu see on, mida te teete, et te hingamispäeva teotate?" küsis ta karmilt. "Eks teinud teie vanemad nõndasamuti ja eks lasknud meie Jumal tulla kogu selle õnnetuse meie ja selle linna peale? Ja hingamispäeva teotades te suurendate veelgi viha Iisraeli vastu." Seejärel käskis ta: "Niipea kui Jeruusalemma väravais hingamispäeva eel on läinud pimedaks, lukustatagu väravad ja need jäägu suletuks, kuni hingamispäev on möödas!" Usaldades
oma sulaseid rohkem kui Jeruusalemma kõrgeid ametnikke, pani 672.
Nehemja sulased väravate juurde valvama korralduste täitmist.

Soovimata loobuda oma tuludest, "jäid kaupmehed ja igasuguse kauba müüjad kord või kaks väljapoole Jeruusalemma," lootes siiski mingile kaubatehingule linna- või maarahvaga. Nehemja hoiatas kaupmehi, et neid karistatakse, kui nad veel tulevad. "Miks jääte ööseks
müüri taha?" pahandas ta. "Kui te seda veel kord teete, siis ma pistan 673.
oma käe teie külge!" "Sellest ajast ei tulnud nad enam hingamispäeval." Lisaks sellele käskis ta leviitidel valvata väravaid, sest ta teadis, et rahvas austab leviite rohkem kui tavalisi teenijaid. Samuti võis ta neilt kui vahetult jumalateenistusega seotud isikuilt oodata suuremat agarust Jumala käsule kuuletumise nõudmisel.

Seejärel pööras Nehemja tähelepanu segaabieludele ja seltsimisele ebajumalakummardajatega, milline oht ähvardas jälle Iisraeli rahvast. "Neil päevil," kirjutab ta, "nägin ma ka juute, kes olid naiseks võtnud asdodlasi, ammonlasi ja moabe. Ja nende lastest rääkisid pooled asdodi keelt või mõne muu rahva keelt, aga juudi keelt nad ei osanud rääkida."

Need seadusevastased liidud põhjustasid Iisraelis suurt segadust, sest neid sõlmisid ka mõned peamehed, keda rahvas õigusega pidas nõuandjaiks ja heaks eeskujuks. Nehemja mõistis, et sellise pahe jätkumine viiks rahva hävingusse, ja seepärast rääkis ta üleastujatega tõsiselt. Viidates Saalomonile, meenutas ta neile, et ühtki teist rahvast polnud valitsenud kuningas, kellele Jumal oli andnud nii suure tarkuse. Ja ometi olid ebajumalaid teenivad naised pööranud Saalomoni südame Jumalast eemale ning tema eeskuju oli laastanud Iisraeli. "Kas me siis peame kuulma teistki," küsis Nehemja karmilt, "et teete samasugust suurt pahategu?" "Te ei tohi anda oma tütreid nende poegadele ega võtta nende tütreid oma poegadele või iseendile!"

Kui ta kõneles Jumala käskudest, hoiatustest ja hirmsatest karis-
674. tustest, mis olid tabanud Iisraeli minevikus just selle patu pärast, ärkas kuulajate südametunnistus. Algas usupuhastus, mis pööras neilt Jumala meelepaha ning tõi kaasa Tema heakskiidu ja õnnistuse.

Pühis ameteis oli mitmeid, kes palusid luba jätta enda kõrvale oma paganlik naine; nad väitsid, et neil polnud luba naist hüljata. Kuid selles asjas ei tehtud kellelegi, kes oli sünnipoolest või ametilt kõrgem, mingit erandit. Kui mõni preester või ülem keeldus katkestamast sidet ebajumalakummardajatega, kõrvaldati ta otsekohe Issanda teenistusest. Üks ülempreestri pojapoeg oli abiellunud kurikuulsa Sanballati tütrega. Ta vallandati ametist ja saadeti viivitamatult Iisraelist välja. "Mu Jumal, pea neid meeles," palus Nehemja, "et nad on rüvetanud preestriametit ning preestrite ja leviitide lepingut!"

Alles Jumala kohtus selgub, kui palju hingepiina koges ustav Jumala tööline sellise vajaliku karmuse pärast. Tal tuli pidevalt võidelda vastasjõududega ning edasiminek toimus ainult paastumise, alandumise ja palve abil.

Paljud, kes olid abiellunud ebajumalakummardajatega, läksid maapakku koos nendega. Nad lahutati kogudusest ning nad liitusid samaarlastega. Samaarlaste hulka leidsid tee ka mõned Jumala töös vastutavas ametis olnud inimesed, kes hiljem jäidki nende keskele. Tugevdamaks liitu, lubasid samaarlased võtta täielikumalt omaks juudi

usu ja kombed. Ärataganenud juudid ei soovinud jääda oma endistest vendadest viletsamaks, vaid ehitasid vastukaaluks Jeruusalemmas olevale Jumala kojale templi Gerisimi mäele. Nende religioon oli
675. edaspidigi judaismi ja paganluse segu ja tõsiasi, et nad väitsid end olevat Jumala rahva, põhjustas kahe rahva vahel põlvkondadeks vastuolusid, võitlusvaimu ja vaenu.

Tänapäeval teostatavas usupuhastustöös vajatakse Esra ja Nehemja taolisi mehi, kes ei kaunista ega vabanda pattu, vaid kaitsevad kohkumatult Jumala au. Need, kes vastutavad selle töö eest, ei jää kõrvaltvaatajaiks, kui valesti käitutakse, ega mätsi kurjust kinni vale armulikkusega. Nad peavad meeles, et Jumal ei ole erapoolik ning et mõne suhtes rakendatud karmus võib osutuda armuks paljudele. Nad hoiavad meeles tõsiasja, et Kristuse meelsus peaks alati ilmnema inimeses, kes noomib kurja.

Oma töös alandasid Esra ja Nehemja end Jumala ees, tunnistades enda ja rahva patte ning paludes andestust, nagu oleksid nad ise kõigis neis pattudes süüdi. Nad töötasid kannatlikult, palvetasid ja nägid vaeva. Paganate avalik vaenulikkus polnud see, mis tegi neile enim vaeva, vaid nende salajane vastutöö, kes teesklesid sõprust, ent suurendasid oma kurja mõjuga Jumala sulaste koormat kümnekordseks. Reeturid varustasid Issanda vaenlasi materjaliga, mida nood kasutasid võitluses Tema rahvaga. Nende patused kired ja mässumeel sõdisid alaliselt Jumala selgete nõudmistega.

Nehemja ettevõtmiste õnnestumine näitab, mida võivad korda saata palve, usk ja tarmukas tegutsemine. Nehemja ei olnud preester
ega prohvet ja ta ei kelkinud uhkete tiitlitega. Ta oli tähtsaks ajaks ärata- 676.
tud usupuhastaja. Ta püüdis juhtida rahva õigesse vahekorda Jumalaga. Sellest suurest eesmärgist innustatuna rakendas ta tegevusse kogu tarmukuse. Kõiki tema jõupingutusi iseloomustas ülev, vääramatu meelepuhtus. Kui ta kohtas kurjust ja vastuseisu õigusele, asus ta nii otsustavale seisukohale, et see innustas rahvast töötama värske agaruse ja julgusega. Inimestele ei saanud jääda märkamatuks Nehemja ustavus, patriotism ja sügav jumalakartus. Seda nähes olid nad valmis järgnema tema juhtimisele.

Usinus Jumala poolt antud kohustuste täitmises kuulub tähtsa osana tõelise usu juurde. Inimesed peaksid nägema olukordades Jumala töövahendeid, millega teostada Tema tahet. Kiire ja otsustav tegutsemine õigel ajal saavutab hiilgavaid võite, samas põhjustab viivitamine ja käegalöömine ebaõnnestumist ning häbistab Jumalat.

Kui Jumala töö juhid ei tegutse innukalt, vaid on ükskõiksed ja eesmärgitud, on ka kogudus hoolimatu, loid ja lõbuarmastav. Ent kui juhid otsustavad pühalikult teenida Jumalat ja ainult Teda, on rahvaski üksmeelne, lootusrikas ja agar.

Jumala Sõnas leidub rohkesti ebaharilikult teravaid vastuolusid. Jumala Sõna räägib paralleelselt patust ja pühadusest, et neid kõrvutades oskaksime hoiduda ühest ja vastu võtta teise. Samad leheküljed, mis kõnelevad Sanballati ja Toobija vihast, petlikkusest ja äraandlikkusest, kirjeldavad Esra ja Nehemja suursugusust, andumust ja eneseohverdamist. Meile on jäetud vabadus jäljendada emba–kumba eeskuju. Samuti esitatakse Piiblis külg külje kõrval Jumala käskudest üleastumise kohutavad tagajärjed ning sõnakuulmisega kaasnevad õnnistused. Meil endil tuleb otsustada, kas soovime tagajärgede all kannatada või tulemustest rõõmu tunda.

677. Taastamistöö ja uuendused, mida tegid pagulusest naasnud juudid Serubbaabeli, Esra ja Nehemja juhtimisel, sobib hästi kujutama vaimulikku äratus- ja usupuhastustööd, mida tehakse maailma ajaloo lõpupäevil. Iisraeli jääk oli väikesearvuline rahvas, kes ei suutnud tagasi lüüa vaenlaste rüüstet, ent ometi kavatses Jumal nende kaudu säilitada maa peal Jumala tundmise ja Jumala käsu tundmise. Nad olid tõelise jumalateenistuse ja Jumala Sõna hoidjad. Jeruusalemma müüride ja templi ülesehitamise käigus oli neil vastakaid kogemusi ning neid vaevanud vastuseis oli tugev. Töö juhtide koorem oli raske, kuid vankumatus usalduses liikusid usumehed edasi. Alandliku meelsuse ja kindla usaldusega uskusid nad, et Jumal viib oma tõe võidule. Kuningas Hiskija sarnaselt "kiindus [Nehemja] Issandasse ega lahkunud Tema järelt, vaid pidas Tema käske. ... Ja Issand oli temaga." 2Ku 18:6, 7.

Nehemja päevil teostatud töö on kujundlikult kõrvutatav selle vaimuliku taastamisega, mida Jesaja kirjeldab järgmistes sõnades: "Nad ehitavad üles muistsed varemed, taastavad esivanemate rüüstatud paigad ja uuendavad hävitatud linnad, mis põlvede jooksul on olnud laastatud. Ja su omad ehitavad üles muistsed varemed, sa taastad endiste põlvede alusmüürid; sind nimetatakse "lõhutud müüride parandajaks", "teeradade käidavaks tegijaks"." Js 61:4; 58:12.

Prohvet kirjeldab siin rahvast, kes valdaval tõest ja õigusest kõrva-
678. lekaldumise ajastul püüab taastada Jumala kuningriigi alustaladeks olevad põhimõtted. Rahvast, kes on selle lõhe parandaja, mis on tehtud Jumala käsuseadusesse — see tähendab müüri, mille Tema on asetanud oma äravalitute ümber ning mille õigete, tõeliste ja puhaste nõuete täitmine on mõeldud olema nende alaliseks kaitseks.

Seda müüri parandava jäägi erilist tööd kirjeldab prohvet sõnadega, mida pole võimalik valesti mõista. "Kui sa hingamispäeval seisatad ega tee mu pühal päeval, mis sulle meeldib, kui sa nimetad hingamispäeva rõõmuks ja Issanda püha päeva austusväärseks ning austad seda ega tee, mis sulle meeldib, ei otsi omakasu ega kõnele tühje sõnu, siis sa tunned rõõmu Issandast: mina viin sind üle maa kõrgendike ja toidan sind su isa Jaakobi pärandiga. Jah, Issanda suu on rääkinud." Js 58:13, 14.

Lõpuajal tuleb iga jumalik korraldus jälle oma kohale asetada. Tuleb parandada lõhe, mis tekkis kümnesse käsku siis, kui inimene muutis hingamispäeva. Jumala ülejäänud rahvas, kes tegutseb maailmas usupuhastajaina, peab näitama, et Jumala käsk on igasuguse püsiva uuenduse alus ja neljanda käsu hingamispäev peab säilima loomise mälestusmärgina alaliseks meenutuseks Jumala väest. Nad peavad selgelt ja täpselt esile tooma tõsiasja, et kümne käsu kõikide eeskirjade täitmine on vältimatu. Kristuse armastusest ajendatuna tuleb neil koos Temaga jälle üles ehitada laastatud paigad. Neil tuleb olla "lõhutud müüride parandajaks", "teeradade käidavaks tegijaks." Js 58:12.

VII osa

Valgus õhtu ajal

"Ja kuningriik ning valitsus ja võim kuningriikide üle kogu taeva all antakse Kõigekõrgema pühale rahvale. Tema kuningriik on igavene kuningriik."

Tn 7:27

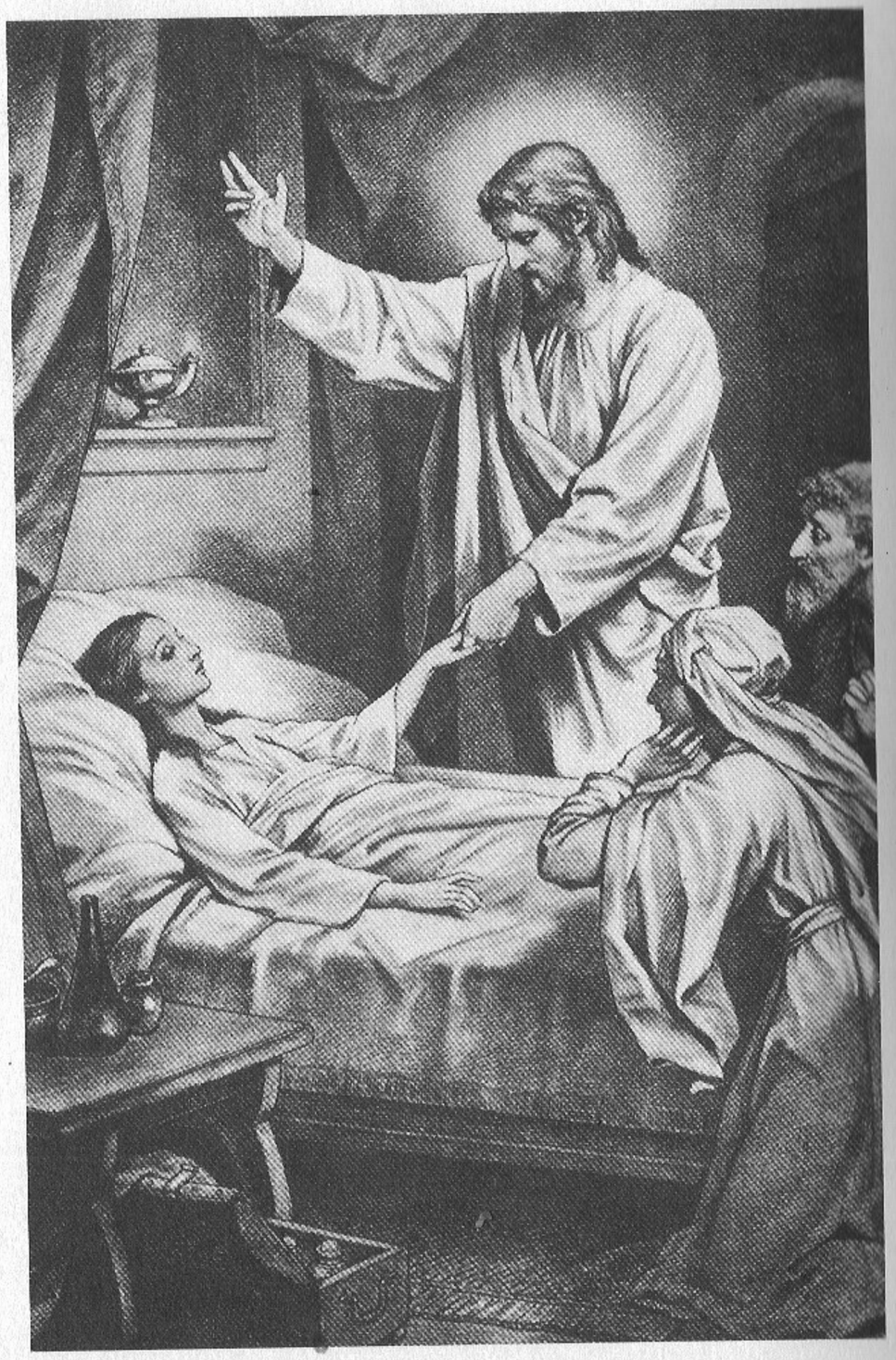

Tõotatud Messias toob lohutust kurbadele, tervist haigetele, pimedatele ja kurtidele.

58
LUNASTAJA TULEK

Alates ajast, mil meie esivanemad kaotasid oma Eedeni kodu, on **681.**
"kitsikusse ja pimedusse" sööstnud maailmas elava inimkonna ajalugu olnud "ahistuse süngus" (Js 8:22). Kuid algusest peale on langenud inimsugu kinnitanud oma lootuse tulevasse Päästjasse, patuste vabastajaks tulevasse Jumala Poega, kes vabastab inimesed patu ja haua kütkeist.

Esimene viide sellisele lootusele anti Aadamale ja Eevale seoses kohtuotsusega, mille Issand kuulutas Saatanale välja nende kuuldes: "Ja ma tõstan vihavaenu sinu ja naise vahele, sinu seemne ja tema Seemne vahele, kes purustab su pea, aga kelle kanda sa salvad." 1Mo 3:15.

Nende sõnade kuulmine äratas lootust patustanud inimpaaris, sest nad mõistsid, et ettekuulutus Saatana võimu murdmisest kätkes ka tõotust vabastamisest. Nad päästetakse üleastumisest põhjustatud **682.**
hävingust. Kuigi nad pidid kannatama vastase võimu all, kuhu tema nad oma võrgutava mõjutusega oli saanud tõmmata siis, kui nad astusid üle Issanda selgest korraldusest, ei pidanud nad langema täielikku meeleheitesse. Jumala Poeg oli nõus oma verega lepitama nende üleastumise. Neile pidi antama prooviaeg, mille jooksul nad võisid usu läbi Kristuse päästvasse väesse saada uuesti Jumala lasteks.

Kuna Saatanal õnnestus pöörata inimsugu kõrvale sõnakuulmise teelt, sai temast "praeguse aja jumal". 2Ko 4:4. Aadamale tolle ajani kuulunud valitsejaõigus siirdus võimuhaarajaile. Kuid Jumala Poeg otsustas tulla sellele maale kandma patuste karistust ning lunastama inimest ja võtma tagasi kaotatud valitsus. Seda taastamist mõtleski prohvet Miika, kui ta kuulutas: "Ja sina, Karjatorn, Siioni tütre küngas! Sinu juurde tuleb ja saabub endine valitsus." Mi 4:8. Apostel Paulus nimetas seda omalt poolt Tema "omandi lunastamiseks" Ef 1:14. Psalmistki mõtles samale inimese algse pärandi lõplikule taastamisele, kui ta ütles: "Õiged pärivad maa ja elavad seal põliselt." Ps 37:29.

Lunastuse lootus, mis täitub Jumala Poja kui Päästja ja Kuninga tulekus, ei ole kunagi inimeste südamest kustunud. Algusest peale on olnud neid, kelle usk on sirutunud üle oleviku varjude tuleviku tõelisusse. Aadam, Sett, Eenok, Metuusala, Noa, Seem, Aabraham, Iisak ja Jaakob
683. ning teised Issanda kangelased on säilitanud Tema tahte väärtuslikud ilmutused. Nii said iisraellased Jumala valitud rahvana, kelle kaudu pidi antama maailmale tõotatud Messias, Jumalalt teadmise Jumala käsunõuetest ja päästmisest, mille Jumala armastatud Poeg teostas lepitusohvrina.

Iisraeli lootus rajanes tõotusel, mis anti Aabrahamile tema kutsumise ajal ja mida korrati hiljem ikka ja jälle tema järeltulijaile: "Sinu nimel õnnistavad endid kõik suguvõsad." 1Mo 12:3. Kui Aabrahamile selgines inimsoo lunastamist puudutav Jumala plaan, valgustas Õiguse Päike ta südant ja peletas pimeduse. Kui Vabastaja lõpuks ise kõndis ja kõneles inimlaste keskel, tunnistas Ta juutidele usuisa säravast lootusest, mis keskenes tulevase Lunastaja poolt toodavasse vabanemisse. "Teie isa Aabraham tundis suurt rõõmu sellest, et ta saab näha minu päeva," teatas Kristus, "ja ta nägi seda ja rõõmustas." Jh 8:56.

Seesama õnnis lootus ilmnes ka õnnistussõnades, mida surev patriarh Jaakob ütles oma pojale Juudale:

"Juuda, sind ülistavad su vennad. Sinu käsi on su vaenlaste turjal, sind kummardavad su isa pojad. ... Ei lahku valitsuskepp Juudast ega sau tema jalgelt, kuni tuleb Juuda poeg Siilo, ja Teda võtavad rahvad kuulda." 1Mo 49:8-10.

684. Kui jõuti Tõotatud maa piirideni, nimetas Bileam oma ettekuulutuses tulevast Lunastajat:

"Ma näen teda, aga mitte nüüd, ma silmitsen teda, aga mitte ligidalt: Jaakobist tõuseb täht, Iisraelist kerkib valitsuskepp. See purustab Moabi oimud ja kõigi Seti poegade pealaed." 4Mo 24:17.

Ka Mooses selgitas Iisraelile, et Jumala plaanis oli saata oma Poeg langenud inimsoo Lunastajaks. Ühel juhtumil, veidi aega enne surma, ütles Mooses: "Issand, su Jumal, äratab sulle sinu keskelt, su vendade hulgast, ühe prohveti, minu sarnase — Teda te peate kuulama!" Mooses oli selgelt õpetanud Iisraelile, mida saabuv Messias pidi tegema. "Ma äratan neile ühe prohveti nende vendade keskelt, niisuguse nagu sina," oli Issand oma sulasele öelnud, "ja ma panen oma sõnad Ta suhu ja Ta räägib neile kõik, mis mina Teda käsin." 5Mo 18:15, 18.

Patriarhide ajastul osutasid Jumala kummardamisega seotud ohverdamised alaliselt tulevale Päästjale, samuti meenutasid Teda kogu

Iisraeli ajaloo jooksul jätkunud pühamuteenistused. Pühamu ja sellele hiljem järgnenud templi kõigis teenistusrituaalides õpetati rahvale iga päev sümbolite ja võrdkujude abil suuri tõdesid Kristuse tulekust Lunastaja, Preestri ja Kuningana. Üks kord aastas juhiti nende mõtted 685.
kaugele neile sündmustele, mis lõpetavad Kristuse ja Saatana vahelise suure võitluse ning puhastavad universumi lõplikult patust ja patustest. Tseremoniaalsed ohvrid ja teenistusrituaalid osutasid alati paremale, taevasele teenistusele. Maapealne pühamu oli sümbol "käesoleva aja kohta" ja seal ohverdati nii ande kui ka ohvreid. Selle kaks püha osakonda olid "taevaste asjade kujud". Kristus, meie suur Ülempreester, talitab täna "pühamus ja tõelises lepingutelgis, mida ei ole püstitanud inimene, vaid Issand." He 9:9, 23; 8:2.

Sellest päevast alates, mil Issand ütles maole Eedenis: "Ma tõstan vihavaenu sinu ja naise vahele, sinu seemne ja tema Seemne vahele, kes purustab su pea, aga kelle kanda sa salvad" (1Mo 3:15), on Saatan teadnud, et ta ei saa iialgi pidada selle maailma elanikke täielikult oma võimuses. Kui Aadam ja tema pojad hakkasid tooma Jumala korraldusel tseremoniaalseid ohvreid, mis kujutasid tulevast Lunastajat, mõistis Saatan, et need on märgiks maa ja taeva vahelisest ühendusest. Järgnenud pikkade sajandite jooksul on ta alati püüdnud seda ühendust katkestada . Väsimatult on ta püüdnud esitada Jumalat vales valguses ja tõlgendada valesti Päästjale osutavaid ohvririituaale. Inimperekonna enamiku juures ongi tal see õnnestunud.

Samal ajal, kui Jumal on tahtnud inimestele õpetada, et Tema armastusest lähtub And, kes lepitab neid Temaga, on inimkonna peavaenlane püüdnud esitada Jumalat Isikuna, kes tunneb heameelt nende hävingust. Ohvrid ja rituaalid, millega Taevas on mõelnud väljendada jumalikku armastust, on moonutatud vahendeiks, mille abil 686.
patused on vääralt lootnud lepitada solvatud Jumala viha. Samas on Saatan püüdnud õhutada ja tugevdada inimeste madalaid kirgi, et rahvahulki korduvate üleastumistega Jumalast järjest kaugemale viia, kuni patt nad lootusetult aheldab.

Kui Jumal andis heebrea prohvetite kaudu oma kirjutatud Sõna, uuris Saatan usinalt Messiat puudutavaid ettekuulutusi. Hoolikalt jälgis ta sõnu, mis päevselgelt kirjeldasid Kristuse tööd inimeste keskel nii kannatava ohvrina kui ka võiduka kuningana. Vana Testamendi pärgamendirullidelt luges ta Lunastajast, kes pidi olema kui "tall, keda viiakse tappa," "nõnda rikutud, ebainimlik" pidi olema "Ta välimus." "Ja Ta kuju" ei pidanud olema "inimlaste taoline." Js 53:7; 52:14. Inimsoo tõotatud

Päästja pidi olema "põlatud ja inimeste poolt hüljatud, valude Mees ja haigustega tuttav", keda inimesed pidasid "Jumalast nuhelduks ja vaevatuks." Ent teisal öeldi, et Ta mõistab oma vägeva võimuga "õiglast kohut viletsale rahvale," päästab "vaesed" ja purustab "survajad!" Js 53:3, 4. Ps 72:4. Need prohvetikuulutused panid Saatana hirmust värisema, kuid ta püüdis siiski, kui võimalik, teha tühjaks Issanda armulikud kavatsused kadunud inimsoo lunastamiseks. Ta otsustas pimestada inimeste silmad nii palju kui võimalik, et nad ei mõistaks
687. Messiast kõnelevate prohvetikuulutuste tõelist tähendust. Nii tahtis ta valmistada teed Kristuse hülgamisele.

Veeuputusele vahetult eelnenud sajanditel oli Saatanal õnnestunud panna kogu maailm mässama Jumala vastu. Kuid isegi veeuputuse õppetunde ei peetud kaua meeles. Osavate meelitustega juhtis Saatan inimlapsed jälle tasapisi jultunud mässu. Jälle näis ta võidutsevat, kuid Jumal ei lubanud oma plaanidel langenud inimsoo heaks luhtuda. Ustava Aabrahami järeltulijaist pidi Seemi suguvõsa säilitama Issanda heade kavatsuste tundmise tulevaste põlvede jaoks. Ajast aega äratati Jumalast määratud tõekuulutajaid juhtima tähelepanu ohvriteenistuse tseremooniate tähendusele ja eriti Issanda tõotusele Lunastaja tulekust, kellele osutasid kõik ohvrisüsteemi korraldused. Selliselt tõkestati ärataganemise muutumine ülemaailmseks.

Jumala plaan kohtas otsustavat vastuseisu. Kõikvõimalikul moel püüdis tõe ja õiguse vaenlane panna Aabrahami järeltulijaid unustama oma kõrget ja püha kutsumust ning langema väärjumalate kummardamisse. Tihti olid tema jõupingutused üsna edukad. Aastasadu enne Kristuse esimest tulekut kattis pimedus maad ja pilkane pimedus rahvaid. Saatan heitis inimeste eluteele põrgulikud varjud, takistamaks
688. neil saada teadmisi Jumalast ja tulevasest maailmast. Surmavari kattis suuri rahvahulki. Nende ainsaks lootuseks oli kõrvaldada pimedus, et Jumal saaks ilmneda.

Prohvetliku pilguga võis Taavet, Jumala poolt võitud mees, näha ette, et Kristuse tulek on kui "koit päikese tõustes pilvitul hommikul." 2Sa 23:4. Hoosea tunnistas: "Ta tuleb nagu ilus koidupuna." Ho 6:3. Vaikselt ja meeldivalt levib päevavalgus üle maa, peletades pimeduse varjud ja äratades maa elule. Nii pidi tõusma "õiguse päike ja paranemine tema tiibade all." Ml 3:20. Neile rahvahulkadele, kes elasid "surmavarju maal", pidi paistma "suur valgus." Js 9:1.

Prohvet Jesaja nägi seda aulist vabastamist ning hüüdis vaimustunult: "Meile sünnib Laps, meile antakse Poeg, kelle õlgadel on valitsus

ja kellele pannakse nimeks Imeline Nõuandja, Vägev Jumal, Igavene Isa, Rahuvürst. Suur on valitsus ja otsatu on rahu Taaveti aujärjel ja Tema kuningriigi üle, et seda kinnitada ja toetada kohtu ja õigusega, sellest ajast ja igavesti. Vägede Issanda püha viha teeb seda." Js 9:5, 6.

Iisraeli ajaloo hilisematel sajanditel enne Kristuse esimest tulekut mõisteti üldiselt, et ka järgmine prohvetikuulutus osutas Messia tulekule: 689.
"Sellest on vähe, et Sa mu sulasena taastad Jaakobi suguharud ja tood tagasi Iisraeli jäägi: ma panen Sind paganaile valguseks, et mu pääste ulatuks ilmamaa ääreni." "Siis ilmub Issanda au," oli prohvet öelnud, "ja kõik liha näeb seda üheskoos." Js 49:6; 40:5. Just sellest rahvaste valgusest tunnistas Ristija Johannes hiljem nii julgelt, kui ta kuulutas: "Mina olen hüüdja hääl kõrbes: Tehke tasaseks Issanda tee, nõnda nagu prohvet Jesaja on ütelnud." Jh 1:23.

Kristusele anti prohvetlik tõotus: "Nõnda ütleb Issand, Iisraeli Lunastaja, tema Püha, täiesti põlatule, rahvaste poolt jälestatule. ... Nõnda ütleb Issand: ... Ma olen sind hoidnud ja pannud rahvale seaduseks, taastama maad, jagama laastatud pärisosi, ütlema vangistatuile: "Minge välja!", pimeduses olijaile: "Tulge valguse kätte!" ... Ei ole neil nälga ega janu, neid ei pista palavus ega päike, sest nende peale halastaja juhib neid ja talutab nad veeallikate juurde." Js 49:7-10.

Juuda rahva keskel oli ustavaid selle püha suguvõsaliini esindajaid, kes olid säilitanud teadmise Jumalast. Nemad kinnitasid oma usku kõnealustest ja teistest kirjakohtadest mõtisklemisega. Erilise rõõmuga lugesid nad, kuidas Issand võitakse "viima rõõmusõnumit alandlikele, parandama neid, kel murtud süda, kuulutama vabastust vangidele" ja 690.
"kuulutama Issanda meelepärast aastat." Js 61:1, 2. Teisalt täitus süda kurbusega, kui nad mõtlesid kannatustele, mida Ta talub, et täita jumalikku plaani. Alandliku ja harda meelsusega lugesid nad sõnu prohvetlikust kirjarullist:

"Kes usub meie kuulutust ja kellele on ilmutatud Issanda käsivars? Sest Ta tõusis meie ees nagu võsuke, otsekui juur põuasest maast. Ei olnud Tal kuju ega ilu, et Teda vaadata, ega olnud Tal välimust, et Teda ihaldada. Ta oli põlatud ja inimeste poolt hüljatud, valude Mees ja haigustega tuttav, niisugune, kelle pealt silmad ära pööratakse: Ta oli põlatud ja me ei hoolinud Temast. Ent tõeliselt võttis Ta enese peale meie haigused ja kandis meie valusid. Meie aga pidasime Teda vigaseks, Jumalast nuhelduks ja vaevatuks. Ent Teda haavati meie üleastumiste pärast, löödi meie süütegude tõttu. Karistus oli Tema peal,

et meil oleks rahu, ja Tema vermete läbi on meile tervis tulnud. Me kõik eksisime nagu lambad, igaüks meist pöördus oma teed, aga Issand laskis meie kõigi süüteod tulla Tema peale. Teda piinati ja Ta alistus ega avanud suud nagu tall, keda viiakse tappa, nagu lammas, kes on vait oma niitjate ees, nõnda ei avanud Ta oma suud. Surve ja kohtu
691. läbi võeti Ta ära, kes Tema sugupõlvest mõtles sellele, et Ta lõigati ära elavate maalt, ja Teda tabas surm mu rahva üleastumise pärast? Temale anti haud õelate juurde, kurjategijate juurde, kui Ta suri, kuigi Ta ei olnud ülekohut teinud ega olnud pettust Ta suus." Js 53:1-9.

Issand ise kuulutas Päästja kannatustest Sakarja vahendusel: "Mõõk, tõuse mu Karjase kallale, mu kaaslase kallale." Sk 13:7. Patuse inimese asemiku ja käemehena kannatab Kristus jumaliku õigluse kohaselt. Ta mõistab, mida tähendab õiglus. Ta teab, mida tähendab patustel seista Jumala ees eestkostjata.

Laulja kaudu oli Lunastaja enda kohta ette kuulutanud:

"Teotus on murdnud mu südame, ma olen haigeks jäänud; ma ootasin kaastunnet, kuid seda ei olnud, ja tröostijaid, kuid neid ma ei leidnud. Vaid nad andsid mulle süüa mürkrohtu ja mu janus nad jootsid mind äädikaga." Ps 69:21, 22.

Endale osaks saava kohtlemise kohta kuulutas Ta: "Sest koerad ümbritsevad mind, tigedate hulk keerleb mu ümber; nad purevad mu käsi ja jalgu, ma võin lugeda kõiki oma luid. Nemad aga vahivad mulle otsa ja parastavad mind. Nad jagavad mu rõivad eneste vahel ja heidavad liisku mu kuue pärast." Ps 22:17-19.

692. Kuigi need murelikud pildid Tõotatust räägivad Tema kibedatest kannatustest ja kohutavast surmast, seondus nendega ka rikkalikult tõotusi. Sest Tema kohta, keda "Issand arvas heaks ... alandada haigustega" ja panna kannatama, et Ta saaks "süühvriks", on Jumal kuulutanud:

Ta saab "näha tulevast sugu, Ta elab kaua ja Issanda tahe teostub Tema läbi. Pärast oma hingevaeva saab Ta näha valgust ja rahuldust tunda; oma tarkusega teeb mu õiglane Sulane paljusid õigeks, sest Ta kannab nende patusüüd. Sellepärast ma annan temale osa paljude hulgas ja Ta jagab vägevatega saaki, sest Ta tühjendas oma hinge surmani ja Ta arvati üleastujate hulka; Tema aga kandis paljude pattu ja seisis üleastujate eest." Js 53:10-12.

Armastus patuse vastu ajendas Kristust maksma lunahinna. "Tema nägi, et ei olnud ühtegi meest, ja imestas, et ei olnud ühtegi vaheleastujat." Ükski ei suutnud lunastada inimesi vaenlase võimusest.

"Siis aitas teda ta oma käsivars ja teda toetas tema õigus." Js 59:16.

"Vaata, see on mu Sulane, kellesse ma olen kiindunud, mu Valitu, kellest mu hingel on hea meel. Ma olen pannud oma Vaimu Tema peale, Tema toob rahvaile õiguse." Js 42:1.

Tema ellu ei põimunud mingit enese maksmapanemist. Jumala Pojale oli võõras kogu see au, mida maailm osutab positsioonile, rikkusele ja andekusele. Messias ei kasutanud ühtegi neist vahendeist, millega inimesed teevad teisi enda alamaiks või nõuavad austust. 693.
Järgnevad sõnad kuulutavad ette Tema täielikku enesesalgamist:

"Tema ei kisenda ega karju, Tema häält ei ole kuulda tänavail. Rudjutud pilliroogu ei murra Ta katki ja hõõguvat tahti ei kustuta Ta ära." Js 42:2, 3.

Päästja pidi käituma inimeste keskel hoopis teisiti kui tolle aja õpetajad. Ta ei pidanud iial laskuma kärarikastesse vaidlustesse, teenima Jumalat tähelepanu äratades ega tegema midagi selleks, et saavutada inimeste kiitust. Messia elu pidi olema varjatud Jumalas ja Jumal pidi saama ilmsiks Poja iseloomus. Ilma Jumala tundmiseta oleks inimsugu igaveseks hukkunud. Ilma jumaliku abita oleksid inimesed langenud üha sügavamale. Nad vajasid elu ja jõudu Temalt, kes lõi maailma. Inimeste vajadusi ei saanud rahuldada mingil muul viisil.

Messia kohta oli veel öeldud: "Tema ei nõrke ega murdu, kuni Ta maa peal on rajanud õiguse ja saared ootavad Tema õpetust." Jumala Poeg tegi Seaduse "suureks ja võimsaks." Js 42:4, 21. Ta ei vähendanud selle tähtsust ega selle nõuete täitmise kohustuslikkust, vaid ülendas seda. Samal ajal vabastas Ta jumalikud eeskirjad inimeste lisatud koormavaist nõudeist, mis masendasid paljusid, kes püüdsid oma jõupingutustega teenida Jumala heakskiitu.

Päästja töö kohta ütleb Issanda sõna: "Mina, Issand, olen õigusega Sind kutsunud ja kinnitan Su kätt; ma kaitsen Sind ja panen Sinu rahvale 694.
lepinguks, paganaile valguseks, avama pimedate silmi, vabastama vange vangistusest, pimeduses istujaid vangikojast. Mina olen Issand, see on mu nimi, ja mina ei anna oma au teisele ega oma kiidetavust nikerdatud kujudele. Vaata, eelmised sündmused on aset leidnud ja ma kuulutan uusi; enne kui need toimuma hakkavad, teen ma need teile teatavaks." Js 42:6-9.

Tõotatud Seemne kaudu vabastab Iisraeli Jumal Siioni. "Aga Iisai 695.
kännust tõuseb võrse ja võsu tema juurtest kannab vilja." "Ennäe, neitsi jääb lapseootele ja toob poja ilmale ning paneb temale nimeks Immaanuel. Ta sööb võid ja mett, kuni Ta mõistab põlata halba ja valida head." Js 11:1; 7:14, 15.

"Ja Tema peal hingab Issanda Vaim, tarkuse ja arukuse Vaim, nõu ja väe Vaim, Issanda tundmise ja kartuse Vaim. Tema õndsus on Issanda kartuses. Ei Ta mõista kohut oma silma nägemise ega otsusta oma kõrva kuulmise järgi, vaid Ta mõistab viletsaile kohut õiguses ja otsustab hädaliste asju maa peal õigluses; Ta lööb oma suu vitsaga maad ja surmab oma huulte puhanguga õela. Õigus on kui vöö Tema niudeil." "Sel päeval sünnib, et Iisai juurt, kes seisab rahvaile lipuks, otsivad paganad ja Tema asupaik saab auliseks." Js 11:2-5, 10.

"Vaata, üks mees, nimega Võsu, ... Ta ehitab Issanda templi ja Temale saab osaks kuninglik au; Ta istub ja valitseb oma aujärjel; ja seal on preester oma aujärjel." Sk 6:12, 13.

Siis avatakse allikas "patu ja rüveduse vastu." Sk 13:1. Inimlapsed
696. kuulevad õndsat kutset:

"Hoi! Kõik janused, tulge vee juurde! Ka see, kellel ei ole raha, tulgu, ostku ja söögu! Tulge, ostke ilma rahata, ilma hinnata veini ja piima! Miks vaete raha selle eest, mis ei ole leib, ja oma vaevatasu selle eest, mis ei toida? Kuulake mind hästi, siis te saate süüa head ja kosutada ennast rammusate roogadega. Pöörake kõrv ja tulge mu juurde, kuulake mind, siis on teil edu; mina teen teiega igavese lepingu, samasuguse, nagu oli mu osadus Taavetiga!" Js 55:1-3.

Iisraelile tõotati: "Vaata, ma panin Tema rahvaile tunnistajaks, rahvaste juhiks ja käskijaks. Näe, ka sina hakkad kutsuma rahvaid, keda sa ei tunne, ja rahvad, kes sind ei tunne, jooksevad sinu juurde Issanda, su Jumala pärast ja Iisraeli Püha pärast, sellepärast et Tema sind austab." Js 55:4, 5.

"Ma toon ligidale oma õiguse, see ei ole kaugel, ja mu pääste ei viibi; ma annan Siionile pääste, Iisraelile oma toreduse." Js 46:13.

Oma maapealse teenistuse kestel ilmutas Messias inimkonnale nii sõna kui teoga Jumala Isa au. Iga tegu Tema elus, iga räägitud sõna, iga kordasaadetud imetegu jutustas langenud inimsoole Jumala lõpmatust armastusest.

"Astu kõrgele mäele, Siioni sõnumiviija, tõsta valjusti häält, Jeruusalemma sõnumiviija, tõsta, ära karda! Ütle Juuda linnadele: "Vaata, teie Jumal!"

697. Vaata, Issand Jumal tuleb jõuliselt ja Tema käsivars valitseb. Vaata, Temaga koos on te palk ja Tema ees on teie töötasu. Otsekui karjane hoiab Ta oma karja, kogub oma käsivarrega tallekesi ja kannab neid süles, talutab imetajaid lambaid." Js 40:9-11. "Sel päeval kuulevad kurdid kirja sõnu ja pimedate silmad näevad pilkasest pimedusest. Siis

tunnevad alandlikud aina rõõmu Issandas ja kõige vaesemad inimesed hõiskavad Iisraeli Pühas."

"Ja need, kes olid eksivaimus, tulevad mõistusele ja nurisejad võtavad õpetust." Js 29:18, 19, 24.

Sel viisil rääkis Jumal patriarhide ja prohvetite vahendusel ning võrdkujude ja sümbolite kaudu maailmale Temast, kes tuleb päästma maailma pattudest. Paljud inspireeritud prohvetikuulutused osutasid Tema tulekule, kes on "kõigi rahvaste Igatsus." Hg 2:7, KJV.

Isegi Tema sünnikoht ja ilmumise aeg teatati täpselt ette. Taaveti Poeg pidi sündima Taaveti linnas. Petlemmast, kuulutas prohvet, "tuleb ... see, kes saab valitsejaks Iisraelis ja kes põlvneb muistseist päevist, igiaegadest." Mi 5:1. "Ja sina, Petlemm Juudamaal, ei ole Juuda vürstkondadest hoopiski kõige pisem, sest sinust lähtub Valitseja, kes hoiab mu Iisraeli rahvast kui karjane." Mt 2:6.

Ingel Gabriel ilmutas Taanielile Kristuse esimese tuleku aja ja 698.
mõned Tema elutöö peasündmused. "Seitsekümmend aastanädalat," ütles ingel, "on seatud su rahvale ja su pühale linnale üleastumise lõpetamiseks, patule piiri panemiseks ja süüteo lepitamiseks, igavese õiguse toomiseks, nägemuse ja prohveti kinnitamiseks ja Kõigepühama võidmiseks." Tn 9:24. Prohvetikuulutustes vastab päev aastale. Vt 4Mo 14:34; Hs 4:6. Need seitsekümmend aastanädalat ehk nelisada üheksakümmend päeva kujutavad seega neljasada üheksatkümmet aastat. On antud ka selle prohvetliku ajaperioodi alguspunkt: "Ja tea ning mõista: alates sõna tulemisest Jeruusalemma taastamiseks ja ülesehitamiseks kuni võitud Vürstini on seitse aastanädalat; ja kuuskümmend kaks aastanädalat," (Tn 9:25), seega kokku kuuskümmend üheksa aastanädalat ehk 483 aastat. Korraldus Jeruusalemma taas- 699.
tamiseks ja ülesehitamiseks, mille lõplikult andis Artaxerxes Longimanus, jõustus sügisel 457. a. eKr. Vt Es 6:14; 7:1, 9. Sellest edasi arvutades ulatuvad 483 aastat sügisesse aastal 27 peale Kristust. Vastavalt prohvetikuulutusele pidi see ajajärk ulatuma Messiani, võitud Vürstini. 27. a. pKr sai Jeesus ristimisel Püha Vaimuga võitud ning alustas varsti pärast seda oma tegevust. Siis kuulutati: "Aeg on täis saanud." Mk 1:15.

Ingel jätkas: "Ja ta teeb paljudega kindla lepingu üheks aastanädalaks" ehk seitsmeks aastaks. Seitse aastat Jeesuse teenistuse algusest loetuna tuli evangeeliumi kuulutada eriliselt juutidele — kolm ja pool aastat Kristuse enda poolt ja seejärel apostlite kaudu. "Poole aastanädala pealt ta lõpetab tapa- ja roaohvri." Tn 9:27. Kevadel 31. a. pKr

ohverdati Kristus, tõeline ohvritall Kolgata mäel. Siis rebenes templi eesriie lõhki kaheks selle märgiks, et ohvriteenistus oli minetanud oma pühaduse ja tähenduse. Oli saabunud aeg lõpetada maiste tapa- ja roaohvrite toomine.

See üks nädal — seitse aastat — lõppes 34. a. pKr, mil juudid viskasid Stefanose kividega surnuks. Nii näitasid nad lõplikult, et on hüljanud evangeeliumi. Tagakiusatuina laiali hajutatud jüngrid käisid "mööda maad ja kuulutasid evangeeliumi" (Ap 8:4) ning veidi hiljem sai nende tagakiusajast Saulusest pöördumise kaudu Paulus, paganate apostel.

Rohked Päästja tuleku kohta käivad prohvetikuulutused muutsid
700. heebrealaste eluhoiaku alaliseks ootuseks. Paljud surid usus, saavutamata seda, mida oli tõotatud. Kuid olles näinud tõotatut kaugelt, uskusid nad ja tunnistasid end olevat võõrad ja majalised maa peal. Eenoki päevist alates olid patriarhide ja prohvetite poolt korratud tõotused hoidnud elavana lootust Tema ilmumisest.

Alguses ei ilmutanud Jumal Kristuse esimese tuleku täpset aega. Isegi siis, kui Taanieli prohvetikuulutus andis Tema tuleku aja kohta teavet, ei osanud kõik seletada sõnumit õigesti.

Sajandite möödudes prohvetlikud kuulutused lõpuks lakkasid. Iisrael langes ränga rõhumise alla. Eemaldunud Jumalast, nõrgenesid juudid ka usus ega jaksanud loota endale helget tulevikku. Prohvetite sõnad jäid paljudele arusaamatuiks ja needki, kes oleksid pidanud püsima usus kindlana, olid valmis hüüdma: "Aeg venib pikale ja kõik nägemused lähevad tühja." Hs 12:22. Kuid taevane nõupidamine oli otsustanud Kristuse tuleku aja, ja "kui aeg sai täis, läkitas Jumal oma Poja, ... lahti ostma seadusealuseid, et me saaksime pojaseisuse." Ga 4:4, 5.

Inimsoole tulid anda õpetused neile arusaadavas keeles. Lepingu-vürst pidi ise kõnelema. Tema häält pidi kuuldama Tema oma templis. Tema, Tõe Allikas, pidi lahutama tõe inimkõne aganaist, mis olid muutnud selle mõjutuks. Jumala valitsemise ja lunastusplaani põhimõtted tulid arusaadavaks teha. Vana Testamendi õppetunnid tuli esitada inimestele täies ulatuses.

701. Kui Päästja lõpuks inimesena ilmus (Fi 2:7) ja oma armuteenistust alustas, võis Saatan salvata Teda vaid kannast, kuid Kristus kogu oma alandumise ja kannatustega purustas ta pea. Patuta Isik võttis enda kanda kogu patust põhjustatud hingepiina. Taludes täit vastupanu patuste poolt, maksis Kristus inimese patuvõla ja murdis inimkonda pikka

aega orjuses hoidnud ahelad. Iga ahastusesööst, iga solvang teenis inimsoo päästmiseks.

Kui Saatan oleks suutnud meelitada Kristust järele andma ühele ainsalegi kiusatusele; kui ta oleks suutnud meelitada Kristust määrima täiuslikku puhtust ühe ainsagi teo või mõttega, oleks pimedusevürst võitnud inimese Käemehe ja saanud oma võimusesse kogu inimkonna. Ehkki Saatan sai vaevata, ei saanud ta rüvetada. Ta sai põhjustada ahastust, kuid mitte patustamist. Tema mõjutuste tõttu oli Kristuse elu üks suur võitlus ja katsumus, kuid ometi nõrgenes Saatana iga pealetungiga tema mõjuvõim inimsoo üle.

Kiusatusekõrbes, Ketsemani aias ja ristil pidas meie Päästja kahevõitlust pimedusevürstiga. Tema haavad said inimsoo eest peetud võitluse võidumärkideks. Kui Kristus rippus piineldes ristil ning kurjad vaimud rõõmustasid ja kurjad inimesed Teda teotasid, salvas Saatan Teda tõepoolest kannast. Kuid just selle teoga purustas Kristus mao pea. Oma surmaga võttis Ta võimu sellelt, "kellel on võimus surma üle — see tähendab kuradi." He 2:14. See tegu otsustas peamässaja saatuse ning kinnitas igaveseks lunastusplaani. Oma surmaga sai 702.
Jeesus võidu surma väe üle ja hauast ülestõusmisega avas hauavärav kõigile Tema järelkäijatele. Selles viimases suures heitluses näeme tõdenevat prohvetikuulutust: "Kes purustab su pea, aga kelle kanda sa salvad." 1Mo 3:15.

"Armsad, me oleme nüüd Jumala lapsed, ja veel ei ole saanud avalikuks, kes me ükskord oleme. Me teame, et kui Tema saab avalikuks, siis me oleme Tema sarnased, sest siis me näeme Teda, nii nagu Ta on." 1Jh 3:2. Meie Lunastaja on avanud tee, et ka kõige patusem, kõige vaesem, kõige rõhutum ja põlatum võiks pääseda Isa juurde.

"Issand, Sina oled mú Jumal, ma tahan Sind ülistada, Su nime kiita, sest Sa oled teinud imet, Su otsused muistsest ajast on õiged ja kindlad." Js 25:1.

59
"IISRAELI SUGU"

703. Kuulutades igavese evangeeliumi tõdesid "kõigile paganahõimudele ja suguharudele ja keeltele ja rahvastele" (Ilm 14:6), täidab Jumala nüüdisaegne kogudus maa peal muistset prohvetikuulutust: "Tulevasil päevil juurdub Jaakob, Iisrael õitseb ning haljendab ja maailm on täis vilja." Js 27:6. Koostöös taevaste olevustega jõuavad Jeesuse järelkäijad kiiresti maakera tähelepanuta jäänud paikadesse ning saavad oma vaevanägemise palgaks rikkalikult kallist inimhingede lõikust. Tänapäeval – rohkem kui ehk kunagi varem – kannab pühitsetud koguduse poolt teostatav Piibli tõdede külvamine inimestele samu õnnistusi, mille kohta sajandeid tagasi anti tõotus Aabrahamile ja kogu Iisraelile, see tähendab Jumala kogudusele maa peal igal ajajärgul: "Ma teen sind suureks rahvaks ja õnnistan sind, ma teen su nime suureks, et sa oleksid õnnistuseks!" 1Mo 12:2.

Need õnnistusetõotused pidanuks täituma suurel määral sajandeil, mis järgnesid iisraellaste tagasipöördumisele vangipõlve maalt. Jumala
704. plaan oli kogu maa ette valmistada Kristuse esimeseks tulemiseks, nagu tänapäeval valmistatakse teed Tema teisele tulemisele. Alandavate pagulasaastate lõpus kinnitas Jumal armulikult oma rahvale Iisraelile prohvet Sakarja kaudu : "Ma pöördun tagasi Siionisse ja elan Jeruusalemma keskel; Jeruusalemma nimetatakse siis ustavaks linnaks ja vägede Issanda mäge pühaks mäeks." Ja oma rahva kohta ütles Ta: "Vaata, ... mina olen neile Jumalaks, ustav ja õiglane." Sk 8:3, 7, 8.

Need tõotused anti kuulekuse tingimusel. Iisraellased ei tohtinud korrata patte, mida viljeldi enne vangipõlve. "Mõistke kohut tões," manitses Issand taastamistöös osalejaid, "osutage heldust ja halastust igaüks oma vennale! Ärge tehke liiga lesknaisele ja vaeslapsele, võõrale ja viletsale, ning ärge kavatsege südames üksteisele kurja!" "Rääkige üksteisele tõtt, mõistke oma väravais kohut tões ja rahus!" Sk 7:9, 10; 8:16.

Neid õiguse põhimõtteid ellu rakendavatele inimestele tõotati rikkalikke materiaalseid ja vaimulikke õnnistusi. "Külv peab õnnestuma,"

teatas Issand, "viinapuu annab vilja, maa annab saaki, taevas annab kastet, ja selle kõik annan ma pärisosaks selle rahva jäägile. Ja nagu te olete olnud needuseks paganate seas — Juuda sugu ja Iisraeli sugu nõndasamuti — kui ma teid päästan, saate te õnnistuseks." Sk 8:12, 13.

Babüloonia vangipõlv mõjutas jõuliselt iisraellasi vabanema 705.
ebajumalakujude kummardamisest. Peale tagasipöördumist pöörasid nad erilist tähelepanu usuõpetusele ja selle uurimisele, mida oli kirjutatud käsuõpetuses ja prohvetites tõelisest Jumala teenimisest. Olles templi taastanud, said nad teostada seal kõiki pühamuteenistusse kuuluvaid rituaale. Serubbaabeli, Esra ja Nehemja juhtimisel tõotasid nad korduvalt täita kõiki Issanda käske ja korraldusi. Järgnenud heaoluajal said nad piisavalt tõendusi selle kohta, et Jumal oli valmis võtma vastu ja andestama. Ent saatuslikult lühinägelikult pöördusid nad ikka ja jälle ära oma aulise tuleviku teelt ning hoidsid isekalt endale seda, mis oleks levitanud paranemist ja vaimulikku elu paljudele rahvastele.

Selline jumaliku plaani täitmata jätmine oli väga silmatorkav Malakia päevil. Issanda sõnumitooja Malakia noomis karmilt pahesid, mis röövisid Iisraelilt materiaalse heaolu ja vaimuliku jõu. Noomitustes ei säästnud prohvet preestreid rohkem kui rahvast. "Issanda sõna Iisraelile" Malakia kaudu oli, et mineviku õppetunde ei tohi unustada. Ta õhutas ustavalt hoidma lepingut, mille Issand oli teinud Iisraeli sooga. Jumala õnnistus saabub ainult siis, kui nad kahetsevad kogu südamest. Prohvet palus: "Leevendage ometi Jumala palet, et Ta oleks meile armuline!" Ml 1:1, 9.

Siiski ei saanud ükski Iisraeli ajutine ebaõnnestumine teha tühjaks
inimkonna lunastamiseks tehtud igavest plaani. Need, kellele prohvet 706.
kõneles, võisid mitte hoolida kuulutusest, kuid Issanda plaanid edenesid sellegipoolest pidevalt täieliku täitumise suunas. "Sest päikesetõusu poolt päikeseloojaku poole," ütles Issand oma sõnumitooja kaudu, "on mu nimi paganate seas suur, ja igas paigas suitsutatakse ning tuuakse mu nimele puhas roaohver. Sest mu nimi on paganate seas suur." Ml 1:11.

Jumal oli sõlminud Leevi poegadega lepingu, mis oli "elu ja rahu" ning oleks toonud võrratuid õnnistusi lepingupidajaile. Seda lepingut pakkus Issand nüüd uuesti neile, kes olid kord olnud vaimulikud juhid, kuid kes üleastumiste tõttu olid muutunud "põlatuiks ja armetuiks kõigi rahvaste juures." Ml 2:5, 9.

Pahategijaile anti pühalik hoiatus, et saabub kohtupäev ja Issand tuleb kiiresti hävitama igat üleastujat. Siiski ei jäetud kedagi lootuseta.

Koos kohtukuulutusega kutsus Malakia meeltparandamatuid tegema rahu Jumalaga. "Pöörduge tagasi minu juurde," palus Issand, "siis pöördun mina teie juurde." Ml 3:7.

Näib, et iga inimene pidanuks sellisele kutsele vastama. Taeva Jumal palub oma ekslevaid lapsi naasta Tema juurde, et nad võiksid jälle koos Temaga edendada Tema tööd maa peal. Issanda käsi on sirutatud haarama Iisraeli käest, et aidata selle liikmeid enesesalgamise
707. ja eneseohverdamise kitsale teele ning osa saada koos Temaga Jumala laste pärandist. Kas nad reageerivad Tema hardale palvele? Kas nad tajuvad oma ainsat lootust?

Kui kurb on lugeda, et Malakia päevil kõhklesid iisraellased alistamast oma uhket meelt viivitamatule ja armastavale kuulekusele ning südamest tulevale koostööle! Nende vastusest õhkub vaid eneseõigustamist: "Kuidas me peaksime pöörduma?"

Issand näitab oma rahvale ühe nende erilistest pattudest. "Kas inimene tohib Jumalat röövida?" küsib Ta. "Aga teie röövite mind." Veendumata ikka veel patus, küsivad sõnakuulmatud: "Kuidas me Sind röövime?"

Issanda vastus on väga selge: "Kümnise ja tõstelõivuga. Olge needusega neetud, et teie, kogu rahvas, mind röövite! Tooge kõik kümnis täies mõõdus varaaita, et mu kojas oleks toitu, ja proovige mind ometi sellega, ütleb vägede Issand. Tõesti, ma avan teile taevaluugid ja kallan teile õnnistust küllastuseni. Ja ma sõitlen teie pärast rohutirtse, et need ei hävitaks teie põlluvilja, ja et teie viinapuu väljal ei jääks viljatuks, ütleb vägede Issand. Siis kiidavad teid õndsaks kõik rahvad, sest te saate ihaldatud maaks, ütleb vägede Issand." Ml 3:8-12.

Jumal õnnistab inimeste kätetööd, et nad võiksid Temale tagasi anda Tema osa. Tema annab neile päikesepaistet ja vihma, paneb taimestiku kasvama ning annab tervise ja võimed hankida varandust. Iga õnnistus tuleb Tema heldest käest ning Ta soovib, et inimesed
708. osutaksid tänulikkust sellega, et annavad Talle osa tagasi kümnise ja ohvriandide näol — tänuohvrite, vabatahtlike ohvrite ja süühvritena. Neil tuleb pühendada oma vara Tema teenistusse, et Tema viinamägi ei jääks hoolitsemata kõnnumaaks. Nad peaksid mõtlema, mida teeks Issand nende asemel. Kõik rasked asjad tuleks neil kanda palves Tema ette. Neil tuleb osutada omakasupüüdmatut huvi Tema töö edendamise vastu kõikjal maailmas.

Vana Testamendi viimase prohveti Malakia kuulutuse sarnastest sõnumitest ja paganlike vaenlaste pidevast rõhumisest õppisid

iisraellased viimaks mõistma, et tõeline heaolu eeldab sõnakuulmist Jumala käskudele. Kuid rahva hulgas oli palju neid, kelle sõnakuulmine ei tulenenud usust ega armastusest. Nende motiivid olid isekad. Välise jumalateenimisega taotlesid nad rahvuslikku suurust. Valitud rahvas ei valgustanud maailma, vaid eraldas end maailmast, et mitte saada ahvatletud teenima ebajumalaid. Kui Jumal oli keelanud oma rahvast astumast abiellu paganatega ja sidumast end ümberkaudsete rahvaste paganlike kommetega, keerasid iisraellased need piirangud nii pahupidi, et püstitasid eraldava vaheseina Iisraeli ja kõigi teiste rahvaste vahele. Nii takistasid nad rahvail osa saada õnnistustest, mida Jumal volitas neid levitama.

Samal ajal eraldasid juudid oma pattudega ennast ka Jumalast. Nad ei suutnud mõista oma sümboolse teenistuse sügavat vaimulikku tähendust. Eneseõiguses lootsid nad oma tegudele, ohvrite toomisele ja rituaalidele, toetumata Tema teenetele, kellele kõik eelöeldu viitas. 709.
Püüdes nii "kehtestada oma õigust" (Ro 10:3), rahuldusid nad vormilikkusega. Jumala Vaimu ja armu puudumise püüdsid nad korvata religioossete tseremooniate ja kommete äärmiselt täpse täitmisega. Rahuldumata Jumala enda poolt antud korraldustega, lisasid nad jumalikele käskudele lugematul hulgal oma nõudmisi. Ja mida kaugemale nad Jumalast triivisid, seda rangemalt nad järgisid vormi.

Kõik need piinlikult üksikasjalikud ja koormavad nõuded tegid käsuõpetuse täitmise rahvale praktiliselt võimatuks. Nii kümne käsu suured õiguse põhimõtted kui ka varjuteenistuse ohvritesse kätketud aulised tõed suruti inimlike pärimuste ja korralduste paljususe varju. Need, kes tõesti soovisid teenida Jumalat ning püüdsid täita kogu käsuõpetust preestrite ja ülemate määruste kohaselt, ägasid raske koorma all.

Ehkki rahvusena igatsesid iisraellased Messia tulekut, olid nad südame ja elu poolest eemaldunud Jumalast sedavõrd, et neil ei saanudki olla õiget arusaamist tõotatud Lunastaja iseloomust ja tööst. Selle asemel, et igatseda lunastust patust ning pühaduse au ja rahu, kesken- dasid nad lootuse vabanemisele rahvuslikest vaenlastest ning ilmaliku võimu taaskehtestamisele. Nad ootasid, et Messias tuleks ja murraks neilt ikked ning ülendaks Iisraeli valitsema rahvaid. Nii õnnestus Saatanal suunata rahva meelsus Päästja hülgamisele. Nende südame- 710.
kõrkus ning valed ettekujutused Tema iseloomust ja tööst takistasid neil ausalt kaaluda tõendeid, mis osutasid Tema Messiaks olemisele.

Enam kui tuhat aastat oli juudi rahvas oodanud tõotatud Lunastaja tulekut. Nende palavaimad lootused olid seotud selle sündmusega.

Tuhande aasta jooksul olid nad ülistanud Tema nime lauludes ja prohvetikuulutustes, templirituaalides ja kodustes palvetes. Kui Ta aga lõpuks tuli, ei tundnud nad Temas ära kauaoodatud Messiat. "Ta tuli omade keskele, ent omad ei võtnud Teda vastu." Jh 1:11. Taeva armastatud Isik oli nende maailmameelsetele südametele "otsekui juur põuasest maast." Nende silmis ei olnud Tal "kuju ega ilu," ei midagi erilist, et "Teda ihaldada." Js 53:2.

Naatsareti Jeesuse terve elu Juuda rahva keskel oli etteheiteks isekusele, mis ilmnes rahva tahtmatuses tunnustada viinamäe Omaniku õiglasi nõudeid; Tema viinamäe, mille harijaiks nad olid seatud. Neid ärritas Tema tõearmastus ja vagadus. Kui siis saabus otsustav läbikatsumine, mis tähendas kas sõnakuulmist igaveseks eluks või sõnakuulmatust igaveseks surmaks, hülgasid nad Iisraeli Püha ning said vastutavaiks Tema naelutamise eest Kolgata ristile.

Oma maise teenistuse lõpuosas kõneles Kristus tähendamissõna viinamäest, milles Ta juhtis juudi õpetajate tähelepanu Iisraelile osaks saanud rikkalikele õnnistustele ning näitas, et seoses sellega nõuab
711. Jumal neilt sõnakuulmist. Ta esitas neile Jumala aulise plaani, mida nad kuulekuse korral võinuks täita. Kristus paljastas neile tuleviku ning näitas, et Tema plaanile käegalöömise pärast kaotab kogu rahvas õnnistuse ja põhjustab endale hävingu.

"Oli inimene, majaisand," alustas Kristus tähendamissõna, "kes istutas viinamäe ja piiras selle aiaga ning õõnestas kaljusse surutõrre ja ehitas valvetorni. Siis ta andis selle rentnike kätte ja reisis võõrsile." Mt 21:33. Sellega osutas Päästja "vägede Issanda" viinamäele, mis prohvet Jesaja aastasadu tagasi öeldud sõnade kohaselt oli "Iisraeli sugu." Js 5:7.

"Kui saagiaeg lähenes," jätkas Kristus, "läkitas ta [viinamäe omanik] oma sulaseid rentnike juurde oma vilja vastu võtma. Aga rentnikud võtsid ta sulased kinni, mõnda nad peksid, mõne tapsid, mõne aga viskasid kividega surnuks. Taas ta läkitas teisi sulaseid, rohkem kui esimesi, ja nad tegid nendega nõndasamuti. Aga lõpuks ta läkitas nende juurde oma poja, mõeldes: "Ehk nad häbenevad mu poega!" Kuid rentnikud rääkisid poega nähes omavahel: "Tema ongi see pärija! Läki, tapame ta ära ja tema pärandi saame meie!" Ja nad võtsid ta kinni ja viskasid viinamäelt välja ja tapsid ära." Mt 21:34-39.

Kirjeldanud preestritele nende kurjuse julmimat tegu, küsis Kristus neilt: "Kui nüüd viinamäe isand tuleb, mida ta teeb nende rentnikega?" Preestrid olid kuulanud jutustust tähelepanelikult. Tajumata, et jutt oli

neist, vastasid nad koos rahvaga: "Ta hukkab need kurjad kurjal kombel 712.
ja annab viinamäe teiste rentnike kätte, kes annavad talle vilja õigel ajal."

Teadmatult olid nad mõistnud enda üle ise kohut. Jeesus vaatas neile otsa ja Tema uuriva pilgu all teadsid nad, et Ta luges nende südame saladusi. Tema jumalikkus välgatas nende ees väega, mille päritolus polnud võimalik eksida. Nad mõistsid, et rentnikud kujutasid neid endid ning hüüdsid tahtmatult: "Jumal hoidku!"

Pühalikult ja kurvalt küsis Kristus: "Kas te pole kunagi lugenud Kirjast: "Kivi, mille ehitajad tunnistasid kõlbmatuks — seesama on saanud nurgakiviks! See tuli Issandalt ja on imeasi meie silmis!" Seepärast ma ütlen teile: Jumala riik võetakse teie käest ära ja antakse sellele rahvale, kes ta vilja kannab. Ja kes selle kivi peale kukub, kukub end puruks, aga kelle peale iganes see kivi langeb, selle teeb see pihuks ja põrmuks." Mt 21:40-44.

Kristus oleks takistanud karistusel tabamast Juuda rahvast, kui rahvas oleks Tema vastu võtnud. Kuid pahatahtlikkus ja kadedus tegid nad lepitamatuiks. Nad otsustasid, et ei tunnista Naatsareti Jeesust Messiaks. Nad hülgasid maailma Valguse ja sellest alates ümbritses neid kesköö sarnane pimedus. Ettekuulutatud karistus tabas Juuda rahvast. Nende endi metsikud ja ohjeldamatud kired põhjustasid nende huku. Sõgedas vimmas hävitasid nad üksteist. Mässulise, kangekaelse uhkusega vihastasid nad välja Rooma vallutajad. Jeruusalemm hävitati, 713.
tempel tehti maatasa ning selle ase künti põlluna üles. Juuda lapsi surmati kõige kohutavamal viisil ja miljonid müüdi orjadeks paganlikesse maadesse.

Selle, mida Jumal kavatses teha maailma heaks Iisraeli, valitud rahva kaudu, teostab Ta lõpuks oma koguduse abiga tänapäeval. Ta on üürinud "viinamäe teiste rentnike kätte," Tema lepingut pidavale 714.
rahvale, kes annab Talle ustavalt "vilja õigel ajal." Issandal pole kunagi puudunud siin maailmas ustavad esindajad, kes on võtnud Tema töö omaks. Sellised Jumala tunnistajad loetakse kuuluvaks vaimuliku Iisraeli hulka ning nad kogevad kõigi nende lepingutõotuste täitumist, mida Issand oma muistsele rahvale andis.

Tänapäeval on Jumala kogudus vaba täitma jumalikku plaani kadumaläinud inimsoo päästmiseks. Palju sajandeid kannatas Jumala rahvas vabaduste piiramist. Puhta evangeeliumi kuulutamine oli keelatud ning neid, kes julgesid mitte kuuletuda inimlikele korraldustele, karistati karmilt. Seetõttu oli Issanda suur viinamägi peaaegu harimata.

Inimestelt rööviti Jumala Sõna valgus. Eksitused ja ebausk ähvardasid täielikult hävitada õige usu. Jumala maapealne kogudus oli sama tõelises vangistuses kogu selle pika, halastamatu tagakiusamise aja, nagu olid omal ajal vangis olnud iisraellased Babüloonias.

Kuid, tänu Jumalale, Tema kogudus ei ole enam orjuses. Vaimulikule Iisraelile on ennistatud eesõigused, mida Jumal andis rahvale pärast nende vabastamist Babülooniast. Kõikjal maailmas on vastuvõtlikke kuulajaid Taevast saadetud sõnumile, mida Ilmutuseraamatu Johannes ütles kõlavat enne Kristuse teist tulekut: "Kartke Jumalat ning ülistage Teda, sest Tema kohtumõistmise tund on tulnud." Ilm 14:7.

715. Enam ei suuda kurjuse jõud hoida kogudust vangis, sest "langenud, langenud on suur Paabel, kes oma hooruse raevuviinaga on jootnud kõiki paganaid." Ning vaimulikule Iisraelile kuulutatakse: "Tulge temast välja, mu rahvas, et te ei saaks tema pattude osaliseks ning et te ei kannaks midagi tema nuhtlustest!" Ilm 14:8; 18:4. Samuti nagu pagulased järgnesid üleskutsele: "Põgenege Paabelist" (Jr 51:6) ning naasesid Tõotatud maale, järgivad jumalakartlikud inimesed tänapäeval sõnumit, mis kutsub välja tulema vaimulikust Baabülonist. Peagi seisavad nad jumaliku armu võidumärkidena uueksloodud maal, taevases Kaananis.

Malakia päevil anti meeltparandamatute pilkavale küsimusele: "Kus on kohut mõistev Jumal?" pühalik vastus: "Äkitselt tuleb oma templi juurde Issand ... ja lepingu ingel, ... Aga kes suudab taluda Tema tuleku päeva? Ja kes jääb püsima Tema ilmudes? Sest Tema on nagu sulataja tuli ja nagu pesupesija leelis. Ja Ta istub, sulatab ja puhastab hõbedat, Ta puhastab Leevi poegi ja selitab neid nagu kulda ja hõbedat: siis toovad nad Issandale õige ohvrianni. Siis meeldib Issandale Juuda ja Jeruusalemma ohvriand nagu muistseil päevil ja ammuseil aastail." Ml 2:17; 3:1-4.

Pisut enne tõotatud Messia tulekut kõlas Kristuse eelkäija kuulutus: Parandage meelt, tölnerid ja patused, parandage meelt, variserid ja saduserid, "sest taevariik on lähedal!" Mt 3:2.

716. Tänapäeva Jumalast seatud sõnumitoojad tegutsevad Eelija ja Ristija Johannese vaimus ja väes, pöörates kohtualuse maailma tähelepanu nendele tõsistele sündmustele, mis seostuvad prooviaja lõppemise ja Jeesuse Kristuse tulekuga kuningate Kuninga ja isandate Issandana. Varsti mõistetakse iga inimese üle kohut tehtud tegude alusel. Jumala kohtutund on tulnud ja Tema maapealse koguduse liikmetel on vastutus hoiatada neid, kes seisavad otsekui igavese

hukatuse äärel. Igale hoiatust kuuldavõtvale inimolevusele kogu maailmas tuleb selgitada põhimõtteid, mille üle käib suur võitlus ja millest sõltub kogu inimkonna saatus.

Inimlastele antud armuaja viimastel tundidel, mil otsustatakse iga inimese saatus igavesteks aegadeks, ootab taeva ja maa Issand, et Tema kogudus hakkaks tegutsema agaramalt kui kunagi varem. Neid, kes on vabastatud Kristuses kallite tõdede tundmise kaudu, peab Issand Jeesus oma äravalituiks ja soosituiks üle kõigi teiste rahvaste maa peal. Ta ootab, et nad kuulutaksid Tema kiidetavust, kes on neid kutsunud pimedusest oma imelise valguse juurde. Õnnistusi, mida Ta on neile nii heldelt jaganud, tuleb jagada edasi teistele. Päästmise head sõnumit tuleb kuulutada igale hõimule, suguharule, keelele ja rahvale.

Vana-aja prohvetite nägemustes ilmus au Issand Isikuna, kes annab erilist valgust oma kogudusele süngetel uskmatuse aegadel, 717.
mis eelnevad Tema teisele tulekule. Ta tõuseb "õiguse päikesena" oma kogudusele, ja paranemine on Tema "tiibade all." Ml 3:20. Igast Tema tõelisest järelkäijast levib elu, julgust, abi ja tõelist paranemist soodustavat mõju.

Kristuse tulek toimub selle maailma ajaloo kõige pimedamal tunnil. Olukord, mis valitseb maailmas vahetult enne Inimese Poja tulekut, on sarnane Noa ja Loti päevile. Piibel räägib sellest ajast ette ja ütleb, et Saatan töötab kogu jõust ja "igasuguse ülekohtu pettusega." 2Te 2:9, 10. Tema tegutsemist võib selgesti märgata neil viimseil päevil kiirelt kasvava pimeduse, arvukate eksituste ja valeõpetuste näol. Saatan levitab oma võimu maailmas, kuid enam veel – tema pettused hapendavad ka meie Issanda Jeesuse Kristuse nime kandvaid kirikuid. Suur ärataganemine areneb kesköö sügava pimeduse sarnaseks sünguseks. Jumala rahvale on see läbikatsumise ja nutu öö, mil neid tõe pärast taga kiusatakse. Kuid selles ööpimeduses lööb särama Jumala valgus.

Jumal kuulutab: "Pimedusest paistku valgus!" 2Ko 4:6. Kui "maa oli tühi ja paljas ja pimedus oli sügavuse peal ja Jumala Vaim hõljus vete kohal," ütles Jumal: "Saagu valgus!" "Ja valgus sai." 1Mo 1:2, 3. Nii kuuldakse ka vaimuliku pimeduse öös Jumalat ütlemas: "Saagu valgus!" Oma rahvale ütleb Ta: "Tõuse, paista, sest sinu valgus tuleb ja Issanda auhiilgus koidab su kohal." Js 60:1.

"Sest vaata," ütleb Piibel, "pimedus katab maad ja pilkane pimedus 718.
rahvaid, aga sinu kohal koidab Issand ja sinu kohal nähakse Tema auhiilgust." Js 60:2. Kristus, Isa aupaistus, tuli maailma valgusena.

Ta tuli esitama inimestele Jumalat ning Temast on kirjutatud, et Ta sai võitud "Püha Vaimu ja väega" ning "käis mööda maad head tehes." Ap 10:38. Naatsareti kogudusekojas ütles Ta: "Issanda Vaim on minu peal, seepärast on Ta mind salvinud. Ta on mind läkitanud kuulutama vaestele rõõmusõnumit, kuulutama vangidele vabakslaskmist ja pimedatele nägemist, laskma vabadusse rõhutuid, kuulutama Issanda meelepärast aastat." Lk 4:18, 19. Selle töö usaldas Ta seejärel oma jüngritele. "Teie olete maailma valgus," ütles Ta. "Nõnda paistku teiegi valgus inimestele, et nad teie häid tegusid nähes ülistaksid teie Isa, kes on taevas." Mt 5:14, 16.

Seda tööd kirjeldab prohvet Jesaja järgmiselt: "Eks see ole murda oma leiba näljasele ja viia oma kotta viletsad kodutud, kui sa näed alastiolijat ja riietad teda ega hoidu oma ligimesest? Siis ilmub su valgus otsekui koit ja su paranemine edeneb jõudsasti. Sinu õigus käib su ees, Issanda auhiilgus järgneb sulle." Js 58:7, 8.

Jumala au särab siis vaimuliku pimeduse öös sellega, et kogudus julgustab masendunuid ja lohutab kurbi.

719. Kõikjal meie ümber on kuulda ülemaailmse kurbuse kaebeid. Igal pool on puudustkannatajaid ja vaevatuid. Meie töö on aidata leevendada ja pehmendada eluraskusi ja viletsust. Ainult Kristuse armastus saab rahuldada inimhinge vajadusi. Kui Kristus on meis, õhkub meie südamest jumalikku kaastunnet. Kristusesarnase harda armastuse ummistunud allikad avanevad.

Paljud on kaotanud lootuse. Vii neile jälle päikesepaistet. Paljud on kaotanud julguse. Julgusta neid oma sõnadega. Palveta nende eest. On neid, kes vajavad eluleiba. Loe neile Jumala Sõna. Paljudel on sellist hingehaigust, mida ükski maine salv ei saa leevendada ega arst parandada. Palveta nende pärast. Too nad Jeesuse juurde. Ütle neile, et Gileadis on nii palsamit kui ka Suur Arst.

Valgus on õnnistus, ülemaailmne õnnistus, mis jagab oma aardeid tänamatule, ebapühale, kõlbeliselt laostunud maailmale. Sama võib öelda Õiguse Päikese valguse kohta. Jumala armastuse tundmine peab pääsema valgustama kogu seda patu, kurbuse ja piina võimuses olevat maailma. Jumala aujärjelt kiirgavat valgust ei saa hoida varjul ühegi inimrühma, rassi ega ühiskonnaklassi eest.

Lootuse- ja armukuulutust tuleb levitada maa äärteni. Igaüks, kes soovib, võib haarata kinni Jumala tugevusest ja teha Temaga rahu. Keskööpimedus ei varja enam paganaid. Õiguse Päikese heledad kiired hajutavad pimeduse.

Kristus on teinud kõik selleks, et Tema kogudus oleks maailma 720.
Valgusega valgustatud inimrühm, kellel on Immaanueli kirkus. Tema plaan on, et valguse ja rahu vaimulik õhkkond ümbritseks iga kristlast. Ta soovib, et me ilmutaksime oma elus Tema rõõmu.

"Tõuse, paista, sest sinu valgus tuleb ja Issanda auhiilgus koidab su kohal." Js 60:1. Kristus tuleb suure väe ja auga. Ta tuleb oma enda ja oma Isa hiilguses. Teda saadavad pühad inglid. Samal ajal, kui kogu maailm on mattunud pimedusse, on kõigi pühade elamutes valgus. Nad märkavad Tema teise tuleku esimesi valguskiiri. Kristuse hiilgusest kiirgab puhast valgust ja kõik, kes on Teda teeninud, imetlevad oma Lunastajat. Jumalakartmatud põgenevad, kuid Kristuse järelkäijad rõõmustavad Tema lähedusest.

Siis saavad lunastatud kõigist maadest kätte tõotatud päranduse. Nii täitub Jumala plaan Iisraeliga sõna-sõnalt. Inimene ei saa teha tühjaks Jumala kavatsusi. Isegi keset kurjuse mõjutusi on Jumala plaanid edenenud vankumatult oma täieliku täitumise suunas. Nii oli see Iisraeliga kogu jagatud kuningriigi ajaloo kestel ja nii on see ka vaimuliku Iisraeliga tänapäeval.

Patmose prohvet sai heita pilgu läbi aastasadade ja näha Iisraeli võimsuse taastamist uueksloodud maal. Ta tunnistab nii:

"Pärast seda ma nägin, ennäe: suur rahvahulk, keda ükski ei suutnud loendada, kõigist paganahõimudest ja suguharudest ja rahvaist ja keeltest seisis trooni ees ning Talle ees, valged rüüd üll ja palmioksad 721.
käes. Nad hüüdsid suure häälega: "Pääste on meie Jumalal, kes istub Troonil, ja Tallel!"

Kõik inglid seisid trooni ja vanemate ja nelja olevuse ümber ning heitsid trooni ette silmili maha ja kummardasid Jumalat, hüüdes: "Aamen! Õnnistus ja kirkus ja tarkus ja tänu ja au ja vägi ja võim olgu meie Jumalale igavesest ajast igavesti!"

"Ma kuulsin otsekui suure rahvahulga häälekõma ning otsekui suurvee kohinat ning otsekui võimast piksemürinat hüüdmas: "Halleluuja! Sest Issand, meie Jumal, Kõigeväeline, on hakanud valitsema kuningana! Rõõmustagem ja hõisakem ja andkem Talle au." "Tema on isandate Issand ja kuningate Kuningas — ja koos Temaga võidavad need, kes on kutsutud ja valitud ja ustavad." Ilm 7:9-12; 19:6, 7; 17:14.

60
NÄGEMUSED TAEVASEST AUST

722. Kurjuse vastu kaua kestnud võitluse kõige pimedamatel päevadel on Jumala kogudus saanud ilmutusi Issanda igavesest plaanist. Tema rahval on lubatud vaadata üle oleviku raskete katsumuste tulevikus saabuvale võidurõõmule; ajale, mil võitlus on lõppenud ning lunastatud pärivad Tõotatud maa. Need Jumala enda käega visandatud pildid tulevasest aust olgu kallid Tema kogudusele tänapäeval, mil ajastuid kestnud võitlus on kiiresti lähenemas lõpule ja tõotatud õnnistused täituvad peagi kogu täiuses.

Endisaegade prohvetid kuulutasid kogudusele palju troostisõnumeid. "Tröstige, tröstige minu rahvast" (Js 40:1), andis Jumal Jesajale ülesande. Koos selle ülesandega sai Jesaja imelised nägemused, mis on olnud usklike lootus ja rõõm kõikidel järgnevatel sajanditel. Inimeste poolt põlatud, tagakiusatud ja hüljatud Jumala
723. lapsed on kõigil aegadel vastu pidanud Tema kindlate tõotuste varal. Usus on nad vaadanud ette ajale, mil Ta täidab kogudusele antud tõotuse: "Ma teen sind igaveseks uhkuseks, rõõmuks põlvest põlve." Js 60:15.

Sageli tuleb võitleval kogudusel kannatada läbikatsumisi ja ahistust, sest kogudus ei saavuta võitu ilma tõsise võitluseta. Kõik peavad sööma "hädaleiba" ja jooma "viletsusevett" (Js 30:20), kuid vägeva Aitaja kaitse all ei kanna keegi neist lõplikku kaotust. "Nõnda ütleb nüüd Issand, kes sind, Jaakob, on loonud, ja kes sind, Iisrael, on kujundanud: Ära karda, sest ma olen sind lunastanud, ma olen sind nimepidi kutsunud, sa oled minu päralt! Kui sa lähed läbi vee, siis olen mina sinuga, ja kui sa lähed läbi jõgede, siis ei uputa need sind; kui sa käid tules, siis sa ei põle ja leek ei kõrveta sind. Sest mina olen Issand, su Jumal, Iisraeli Püha, su Päästja; su lunahinnaks ma annan Egiptuse, sinu asemel Etioopia ja Seba. Et sa mu silmis oled kallis ja auline ja et ma sind armastan, siis annan ma sinu asemel inimesi ja su hinge eest rahvaid." Js 43:1-4.

Jumala juures on andeksand; Tema võtab patuse vastu täielikult ja tasuta Jeesuse, meie ristilöödud ja ülestõusnud Issanda teenete läbi. Jesaja kuulis, kuidas Issand lubas oma äravalituile: "Mina, mina olen see, kes kustutab su üleastumised iseenese pärast ega pea meeles su patte. Tuleta mulle meelde, käigem isekeskis kohut, räägi sina, et sa võiksid õigeks saada." "Sa tunned, et mina, Issand, olen su 724.
Päästja, et Jaakobi Vägev on su Lunastaja." Js 43:25, 26; 60:16.

Jumal "kõrvaldab oma rahva teotuse," ütles prohvet, "ja neid hüütakse "Pühaks rahvaks," "Issanda lunastatuiks." Ta on otsustanud anda neile "laubaehte tuha asemel, rõõmuõli leinarüü asemel, ülistusrüü kustuva vaimu asemel, et neid nimetataks "Õigluse tammedeks," "Issanda istanduseks," millega Ta ennast ehib." Js 25:8; 62:12; 61:3.

"Ärka, ärka, ehi ennast oma jõuga, Siion! Pane selga oma ilusad riided, Jeruusalemm, püha linn! Sest sinu sisse ei tule enam ümberlõikamatu ja rüve. Puhasta ennast tolmust, tõuse üles, istu, Jeruusalemm, su kaela köidikud on vallandunud, vang, Siioni tütar!"

"Sina vilets, vintsutatu, tröstimatu! Vaata, ma ehitan sind türkiisikividega ja rajan su aluse safiiridest. Ma teen su müürisakmed rubiinidest, su väravad säravatest juveelidest ja kogu su ringmüüri kalliskividest.

Ja kõik su lapsed on Issanda õpilased ning su lastel on suur rahu. 725.
Sind rajatakse õigluses; sa jääd eemale vägivallast, sest sul ei ole midagi karta, ja hirmust, sest see ei ligine sulle. Kui sulle ka kallale kiputakse, siis mitte minu poolt; kes sulle kallale kipub, see sinu pärast langeb. ...

Aga ei ole edu ühelgi relval, mis valmistatakse sinu vastu, ja sa mõistad hukka iga keele, mis tõuseb sinuga kohut käima. See on Issanda sulaste pärisosa ja nende õigus minult, ütleb Issand." Js 52:1, 2; 54:11-17.

Kogudus asub viimsesse võitlusesse Kristuse õiguse sõjarüüs. "Ilus nagu täiskuu, selge nagu päike, kardetav nagu väehulk lippudega" (Ül 6:10), läheb ta välja võitjana ja võitu saavutama.

Kõige pimedam tund koguduse võitluses kurjuse jõududega on just enne tema lõplikku päästepäeva. Ühelgi, kes loodab Jumala peale, ei ole tarvis karta, sest kui "julmade viha [on] otsekui raju, mis raputab müüri," siis on Jumal oma kogudusele "ulualuseks raju eest." Js 25:4.

Sel päeval on tõotatud pääsemist ainult õigetele. "Patused Siionis värisevad, vabin valdab jumalatuid: "Kes meist saaks elada hävitavas tules? Kes meist saaks elada igavesel leel?" See, kes elab õiguses ja räägib tõtt, kes põlgab rõhumisest saadavat kasu, kes raputab käsi, et

keelduda meeleheast, kes topib kõrvad kinni, et mitte kuulda veretööst, ja kes suleb silmad, et mitte näha kurja, see elab kõrgustikel, ligipääsmatud kaljud on temale varjupaigaks; temale antakse ta leib, temale on vesi kindlustatud." Js 33:14-16.

726. Issand ütleb oma ustavatele: "Tule, mu rahvas, mine oma kambritesse ja sule uksed enese tagant, peitu üürikeseks ajaks, kuni raev möödub. Sest vaata, Issand väljub oma asupaigast nuhtlema maa elanikke nende ülekohtu pärast. Siis paljastab maa oma veresüü ega kata enam neid, kes ta peal on tapetud." Js 26:20, 21.

Suurest kohtupäevast kõnelevates nägemustes said Issanda inspireeritud sõnumitoojad vaadata nende ehmatust, kes pole valmis kohtuma Issandaga rahus.

"Vaata, Issand laastab maa ja rüüstab selle, paiskab segi selle pinna ja pillutab elanikud, ... sest need on üle astunud Seadusest, muutnud seadlusi, murdnud igavese lepingu. Seepärast neelab needus maa ja selle elanikud peavad kandma oma süüd. ... Lõpeb trummide lõbu, lakkab hõiskajate lärm, kaob kandle rõõm." Js 24:1-8.

"Oh seda päeva! Sest Issanda päev on ligidal, see tuleb kui hävitus Kõigeväeliselt. ... Seemneivad mulla all on tahkunud kõvaks, tagavarad on rüüstatud; aidad on lammutatud, sest vili on ikaldunud. Kuidas küll loomad ägavad, veisekarjad on arust ära, sest neil pole karjamaad. Ka lambakarjad on hävimas." "Viinapuud on äpardunud ja viigipuud närbunud, granaatõunapuu, samuti palm ja õunapuu — kõik puud on kuivanud; tõesti, rõõm on häbiga lahkunud inimlaste juurest." Jl 1:15-18, 12.

"Mu rind, mu rind, ma väänlen valudes," hüüab Jeremija, nähes maailma ajaloo lõpusündmuste tekitatud hävitust. "Ma ei saa vaiki olla,
727. sest ma kuulen sarvehäält, sõjakära. Hävingut kuulutatakse hävingu peale, sest kogu maa on rüüstatud." Jr 4:19, 20.

"Siis painutatakse inimeste ülbus," ütleb Jesaja Jumala kättemaksu päeva kohta, "ja alandatakse meeste kõrkus. Jah, sel päeval on Issand üksinda kõrge. Ebajumalad aga kaovad täiesti. ... Sel päeval viskavad inimesed oma hõbedased ja kuldsed ebajumalad, mis nad endile kummardamiseks on teinud, muttidele ja nahkhiirtele, et aga saaks pugeda kaljupragudesse ja kivilõhedesse Issanda kartuse pärast ja Tema kõrge aupaistuse eest, kui Ta tõuseb maad hirmutama." Js 2:17-21.

Jeremija tunnistab sellest suurte muutuste ajast, mil inimese kõrkus alandatakse, nii: "Ma vaatasin maad, ja ennäe, see oli tühi ja paljas; ma vaatasin taeva poole, aga seal ei olnud valgust. Ma vaatasin

mägesid, ja ennäe, need vabisesid ja kõik künkad kõikusid. Ma vaatasin, ja ennäe, ei olnud ühtegi inimest ja kõik taeva linnud olid põgenenud. Ma vaatasin, ja ennäe, viljakas maa oli kõrb ja kõik linnad lõhutud." "Häda! Sest see päev on suur, sellesarnast ei ole. See on Jaakobile ahastuse aeg, aga ta päästetakse sellest." Jr 4:23-26; 30:7.

Jumala vaenlastele koitev vihapäev on Tema koguduse jaoks lõpliku päästmise päev. Prohvet ütleb: "Kinnitage nõrku käsi ja tehke tugevaks komistavad põlved! Öelge neile, kel rahutu süda: Olge kindlad, 728.
ärge kartke! Vaata, teie Jumal! Kättemaks tuleb, teie Jumala karistus; Tema ise tuleb ja päästab teid."

"Ta neelab surma ära igaveseks ajaks. Ja Issand Jumal pühib pisarad kõigilt palgeilt ning kõrvaldab oma rahva teotuse kogu maalt. Jah, Issand on rääkinud!" Js 35:3, 4; 25:8.

Kui prohvet vaatab, kuidas au Issand laskub taevast koos kõigi pühade inglitega, et koguda oma ustav ülejäänute kogudus maailma kõigi rahvaste seast, kuuleb ta Issandat ootavaid inimesi ühinemas juubeldavas hüüdes:

"Vaata, see on meie Jumal, keda me ootasime, et Ta meid päästaks. See on Issand, keda me ootasime, hõisakem ja tundkem rõõmu Tema päästest." Js 25:9.

Kuuldakse Jumala Poja häält kutsumas ellu magavad pühad. Kui prohvet näeb nende ülestõusmist surmavanglast, hüüab ta: "Aga Sinu surnud ärkavad ellu, minu laibad tõusevad üles. Ärgake ja hõisake, põrmus lamajad! Sest Sinu kaste on valguse kaste ja maa paiskab välja kadunud."

"Siis avanevad pimedate silmad ja kurtide kõrvad lähevad lahti. Siis hüppab jalutu otsekui hirv ja keeletu keel hõiskab." Js 26:19; 35:5, 6.

Prohveti nägemuses on patu ja haua võitnud inimesed nüüd oma 729.
Looja juures. Nad vestlevad Temaga vabalt nagu inimene rääkis Jumalaga maailma ajaloo alguses. "Rõõmustage," ütleb Issand, "ja tundke igavesti rõõmu mu loodu pärast. Sest vaata, ma loon Jeruusalemma rõõmuks ja ta rahva rõõmustuseks. Mina rõõmutsen Jeruusalemma pärast ja tunnen rõõmu oma rahvast; seal ei ole enam kuulda nutu- ega hädakisahäält." Js 65:18, 19, KJV. "Ja ükski elanik ei ütle: "Ma olen nõder!" Rahvale, kes seal elab, antakse süü andeks." Js 33:24.

"Sest veed keevad üles kõrbes ja ojad nõmmemaal. Kuumavirvendusest saab järv ja põuasest pinnast keevad veeallikad üles."

"Kibuvitste asemel kasvavad küpressid, nõgeste asemel kasvavad mürdid."

"Ja seal on maantee ja tee, mida nimetatakse pühaks teeks; ükski rüve ei või sellel käia, vaid see on Tema rahva jaoks: kes seda teed käib, ei eksi, rumaladki mitte."

"Rääkige Jeruusalemma meele järgi ja kuulutage temale, et ta vaev on lõppenud, et ta süü on lepitatud, et ta on saanud Issanda käest kahekordselt kõigi oma pattude eest." Js 35:6, 7; 55:13; 35:8; 40:2.

Kui prohvet näeb lunastatuid elamas Jumala linnas, vabadena patust ja kõikidest needuse märkidest, hüüatab ta vaimustuses: "Rõõmustage koos Jeruusalemmaga ja hõisake tema pärast kõik, kes teda armastate! Olge väga rõõmsad koos temaga kõik."

730. "Ei kuuldu enam vägivallast su maal, rüüstamisest ja hävitusest su piirides; sa nimetad oma müüre "Päästeks" ja väravaid "Kiituseks".

Päike ei ole sulle enam valguseks päeval ega paista sulle kuupaiste, vaid Issand on sulle igaveseks valguseks ja su Jumal on su hiilgus. Su päike ei lähe enam looja ja su kuu ei kahane, sest Issand on sulle igaveseks valguseks ja su leinapäevad lõpevad.

Ja igaüks su rahvast on õiglane: nad pärivad igaveseks maa kui minu istutatud võsu, mu kätetöö, millega ma ennast austan." Js 66:10; 60:18-21.

Prohvet kuulis seal muusikat ja laulu — sellist muusikat ja laulu, millist ei ole kuulnud ükski surelik kõrv ega kujutanud ette ükski meel, vaid mida on kuuldud ainult Jumala nägemustes. "Ja Issanda vabaks-ostetud pöörduvad tagasi ning tulevad Siionisse hõisates. Nende pea kohal on igavene rõõm: rõõm ja ilutsemine valdavad neid, aga kurbus ja ohkamine põgenevad ära." "Seal on lusti ja rõõmu, tänulaulu ja pillihäält." "Need seal tõstavad häält, rõkatavad rõõmust, Issanda ülevuse tõttu hõiskavad lääne poolt." Js 35:10; 51:3; Js 24:14.

Uueksloodud maal on lunastatutel samasugused tegevused ja samasugused rõõmudeallikad, mis tegid õnnelikuks alguses Aadama
731. ja Eeva. Uueksloodud maal elatakse Eedeni elu aias ja aasal. "Nad ehitavad kodasid ja elavad neis, istutavad viinamägesid ja söövad nende vilja. Nad ei ehita teistele elamiseks, ei istuta teistele söömiseks, sest mu rahva eluiga on otsekui puu eluiga ja mu valitud kasutavad ise oma kätetööd." Js 65:21, 22.

Uueksloodud maal arendatakse iga oskust ja suurendatakse iga võimet. Suurimadki ettevõtmised teostatakse, ülevaimadki taotlused ja sihid tõdenevad. Ja ikka leidub uusi sihte, milleni püüelda, uusi imesid imetleda, uusi tõdesid mõista, uusi asju uurida, mis kannustavad arendama keha, mõistuse ja hinge jõude.

Prohvetid igatsesid neid suurejoonelisi vaatepilte silmitsedes mõista nende täit tähendust. Nad otsisid ja juurdlesid, "millisest ajast andis teateid nendes olev Kristuse Vaim. ... Nendele ilmutati, et mitte neile endile, vaid teile, teie teenimiseks oli kõik see, mida nüüd teile on kuulutatud nende kaudu." 1Pe 1:10-12.

Kui sügava mõju ja elava huviga on need tulevaste asjade kirjeldused meile, kes saame üsna pea kogeda kirjeldatu tõdenemist – sündmuste tõdenemist, mida Jumala lapsed on oodanud ja valvanud, igatsenud ja mille pärast palvetanud sellest ajast saadik, mil meie esivanemad lahkusid Eedenist!

Minu rännukaaslased, viibime veel maiste toimetuste varjude ja möllu keskel, kuid varsti ilmub meie Päästja tooma meile vabadust ja puhkust. Vaadakem usus neid Jumala poolt kirjeldatud õnnistatud tulevase elu pilte. Tema, kes suri maailma pattude eest, avab Paradiisi 732.
väravad pärani kõigile, kes usuvad Temasse. Varsti on võitlus lõppenud ja võit saavutatud. Varsti näeme Teda, kellesse on keskendunud meie igavese elu lootus. Tema ligiolus näivad selle elu läbikatsumised ja kannatused täiesti tühistena. "Enam ei mõelda endiste asjade peale ja need ei tule meeldegi." "Ärge siis heitke ära oma julgust, mis saab suure palga! Teile läheb vaja kannatlikkust, et te Jumala tahtmist täites saaksite kätte tõotuse. Sest veel ainult pisut, pisut, siis tuleb see, kes peab tulema, ega viivita." "Aga Issand päästab Iisraeli igavese päästega: teil ei ole vaja häbeneda ega tunda piinlikkust, iialgi mitte." Js 65:17; He 10:35-37; Js 45:17.

Vaadake üles, vaadake ülespoole ja kasvagu teie usk pidevalt! Juhtigu see usk teid käima seda kitsast teed, mis viib läbi linnaväravate suurde teispoolsusesse — sellesse avarasse, piiritusse, kirkasse tulevikku, mis on varutud lunastatuile! "Olge nüüd pika meelega, vennad, Issanda tulemiseni! Vaata, põllumees ootab kallist põlluvilja pika meelega, kuni ta saab varase ja hilise vihma. Olge siis teiegi pika meelega, kinnitage oma südant, sest Issanda tulemine on lähedal!" Jk 5:7, 8.

Päästetute hulgad ei tunne muud seadust kui vaid Taeva seadus. Kõik koos moodustavad nad ühe õnneliku perekonna, kust õhkub tänu ja kiitust. Selle vaatepildi kohal hõiskavad hommikutähed üheskoos ja Jumala pojad tõstavad rõõmukisa; kui Jumal ja Kristus kuulutavad koos: 733.
"Enam ei ole pattu ega ole enam surma."

"Ja noorkuust noorkuusse ning hingamispäevast hingamispäeva tuleb kogu inimsugu mu ette kummardama, ütleb Issand." "Siis ilmub

Issanda au ja kõik liha näeb seda üheskoos." Issand Jumal laseb "võrsuda õigust ja kiitust kõigi rahvaste ees." "Sel päeval on vägede Issand ilusaks krooniks ja kauniks pärjaks oma rahva jäägile."

"Issand tööstib Siionit, tööstib kõiki selle varemeid; Ta teeb selle kõrbe otsekui Eedeniks ja lagendikud Issanda rohuaia sarnaseks." "Temale antakse Liibanoni toredus, Karmeli ja Saaroni ilu. "Sinust ei kõnelda enam kui "Hüljatust" ega kõnelda su maast enam kui "Laastatust", vaid sind hüütakse "Minu armsam" ja su maad "Abikaasa." ... Nagu peigmees tunneb rõõmu pruudist, nõnda tunneb su Jumal rõõmu sinust." Js 66:23; 40:5; 61:11; 28:5; 51:3; 35:2; 62:4, 5.

SISUKORD

Eessõna 5
Issanda viinamägi 7

I OSA – TUGEVUSEST NÕRKUSENI

1. ptk. Saalomon 15
2. ptk. Tempel ja selle pühitsemine 21
3. ptk. Edukuse varjus hiilib uhkus 29
4. ptk. Üleastumise tagajärjed 35
5. ptk. Saalomoni patukahetsus 43
6. ptk. Kuningriigi lõhenemine 50
7. ptk. Jerobeam 56
8. ptk. Rahvuslik ärataganemine 61

II OSA – PÕHJA KUNINGRIIGI PROHVETID

9. ptk. Tisbelane Eelija 69
10. ptk. Karmi noomituse hääl 74
11. ptk. Karmel 82
12. ptk. Jisreelist Hoorebile 88
13. ptk. Mis sa siin teed? 94
14. ptk. Eelija vaimus ja väes 100
15. ptk. Joosafat 108
16. ptk. Ahabi soo langemine 115
17. ptk. Eliisa kutsumine 123
18. ptk. Vete parandamine 130
19. ptk. Rahuprohvet 134
20. ptk. Naaman 139
21. ptk. Eliisa teenistuse lõpuosa 144
22. ptk. Suur linn Niineve 150
23. ptk. Vangipõlv Assüürias 158
24. ptk. Hukkunud tarkuse puudusel 165

III OSA – ÕIGUSE KUULUTAJA

25. ptk. Jesaja kutsumine 173
26. ptk. "Vaata, teie Jumal!" 177
27. ptk. Ahas 182
28. ptk. Hiskija 187
29. ptk. Saadikud Babülooniast 192
30. ptk. Pääsemine Assüüria ülemvõimu alt 197
31. ptk. Lootus paganatele 206

IV OSA – RAHVA ÕIGLANE KARISTUS

32. ptk. Manasse ja Joosija 215
33. ptk. Käsuõpetuse raamat 221
34. ptk. Jeremija 228
35. ptk. Läähenev kohus 236
36. ptk. Juuda viimane kuningas 246
37. ptk. Vangi viidud Babülooniasse 253
38. ptk. Valgus läbi pimeduse 260

V OSA – PAGANATE MAAL

39. ptk. Babüloonia kuningakojas 269
40. ptk. Nebukadnetsari unenägu 276
41. ptk. Tuline ahi 282
42. ptk. Tõeline suurus 288
43. ptk. Nähtamatu vahimees 293
44. ptk. Lõvide augus 302

VI OSA – PÄRAST VANGIPÕLVE

45. ptk. Tagasipöördumine vangipõlvest 311
46. ptk. Jumala prohvetid toetasid neid 319
47. ptk. Joosua ja ingel 328
48. ptk. "Ei väe ega võimu läbi" 334
49. ptk. Kuninganna Estri päevil 337
50. ptk. Esra – preester ja kirjatundja 341
51. ptk. Vaimulik ärkamine 347
52. ptk. Mees, kes kasutas võimalust 353

53. ptk. Ehitajad müüril 357
54. ptk. Noomitus väljapressimise eest 363
55. ptk. Paganate vandenõud 367
56. ptk. Õpetatud Jumala Seaduses 372
57. ptk. Usupuhastus 376

VII OSA – VALGUS ÕHTU AJAL

58. ptk. Lunastaja tulek 385
59. ptk. "Iisraeli sugu" 396
60. ptk. Nägemused taevasest aust 406